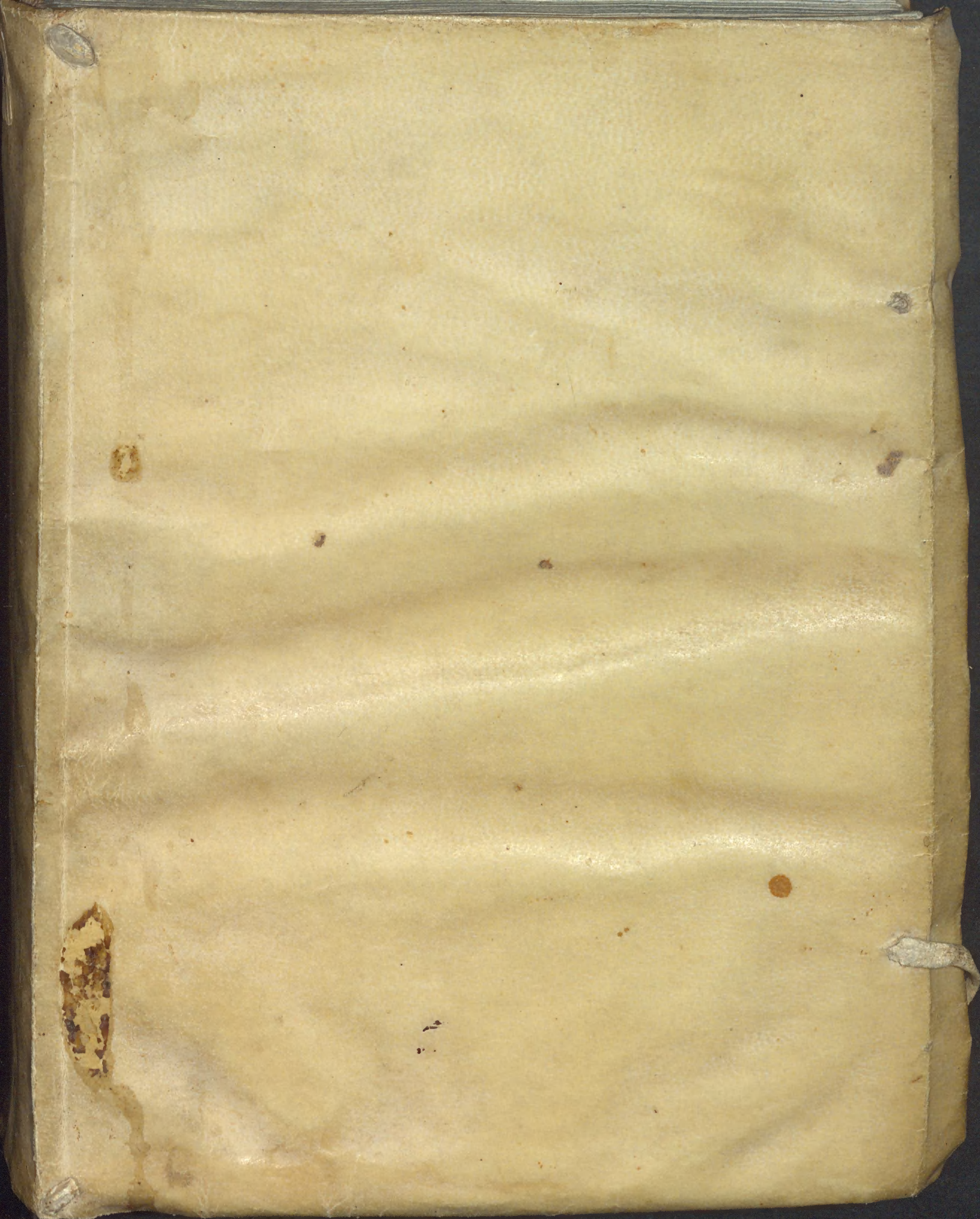

M. S. en 4.º perg.º bien tratado, con 362 hojas

Explanatione bullæ cenæ.

Varii tractatus Canonicus.

Rotulata

Juan Mendez, explicacion de la bula de la Cena.

+

este libro es de fr.co ximenez guillen

materias del p.e Juan mendez de la compañia de Jesus.

Dor Castellanos.

tractatus singularis
de explanatione bulle
cene et reliquarum
omnium excomunica
tionum que in
tra et extra ius
continent.
prefactio istius
operis.

huius tractatus singularis utilitas multiplici ex capite elucet; praevet ne totius fere iuris canonici notitiam cum toto iure spargas excomunicationes offerat explanandas, multiplices casus ex ipsis excomunicationibus derivatos enodando ostendit. et denique ad alios innumeros resolvendos doctrinam parat quos desitiones consulti dabitis et penitentium confessionem excipientes facile expedietis plane quae sine ttt huius doctrina implicata manerent.

dispositio huius operis.

in plures distes dividet ttt. eo ordine dispositas ut brevitatem cum claritate reconciliemus. eas 1a praevia erit ad reliquas. 2a explanabit excomunicationes bullae cenae. 3. excomunicationes decreti. 4a decretalium. 5a sexti. 6a clementinarum. 7a extravagantium. 8a tridentini. 9a et ultima investigabit eas quae extra ius continentur.

adnotatio singularis pro notitia iuris.

in his tractatibus ad theologiam moralem pertinentibus saepe iura citanda, et frequentes solent esse iuris usurpationes qua propter sicut ad initium ttt praecedentis de excomunicatione praemittebamus adnotationem pro intelligentia alegationum iuris ita ad initium ttt praesentis iubat praemittere adnotationem pro no

titia ipsius iuris. presertim vero utilem et responde-
mus sectioni multorum, qui aut subtilissime desumpta
sunt ex utroque iure et ex nostrorum doctorum scriptis
ex capitulo naturale ius distinctione 1a ex capitulo iuri paragrapho ius
naturale ff. de iustitia et iure in institutis de iure naturali capitulo
ius naturale. ex s. t. 1a 2ae quaestione 94 articulo 3o molina tomo 1o tractatu
1o disputatione 3a 4a 5a et 6a lesio libro 2o capitulo 2o dubio 1o et 2o vazquez
1a 2ae disputatione 150 capitulo 1o suarez de legibus libro 1o capitulo
2o et libro 2o capitulo 17 et novissime ex didaco granado
viro aprime docto magistro meo 1a 2ae controversia 3a de
legibus tractatu 1o disputatione 1a et tractatu 3o parte disputatione 3a sectione 1a et
secunda.

Ius igitur in communi sumptum plures admittit acceptiones et eti-
mologias varias sortitur. inter quas tres celebriores agnos-
cunt doctores. 1o ius idem est quod divinum dempta triplici
ultima litera. 2o idem est quod iustum ablata etiam tripli-
ci ultima litera in qua acceptione idem est quod lex de cu-
ius intrinseca ratione iustitia est et equitas. 3o idem est quod fa-
cultas seu potestas in aliqua vel in aliquam rem ex
qua triplici acceptione, 2a a dd. citatis et communi ut magis
propria et legitima admittitur.

Itaque ius seu iustum aut lex adequate dividitur in
divinum et humanum. et omisso humano ad cuius ordi-
nem de quo infra. in 1o ordine ius divinum quod est ius-
tum seu lex immediate dimanans a deo optimo ma-
ximo, 1o dividitur in ius naturale et supernaturale. naturale est
ius dimanans a deo ut ab auctore naturae etiam ipsis animalibus
impressum, talis procreatio filiorum. supernaturale vero ius

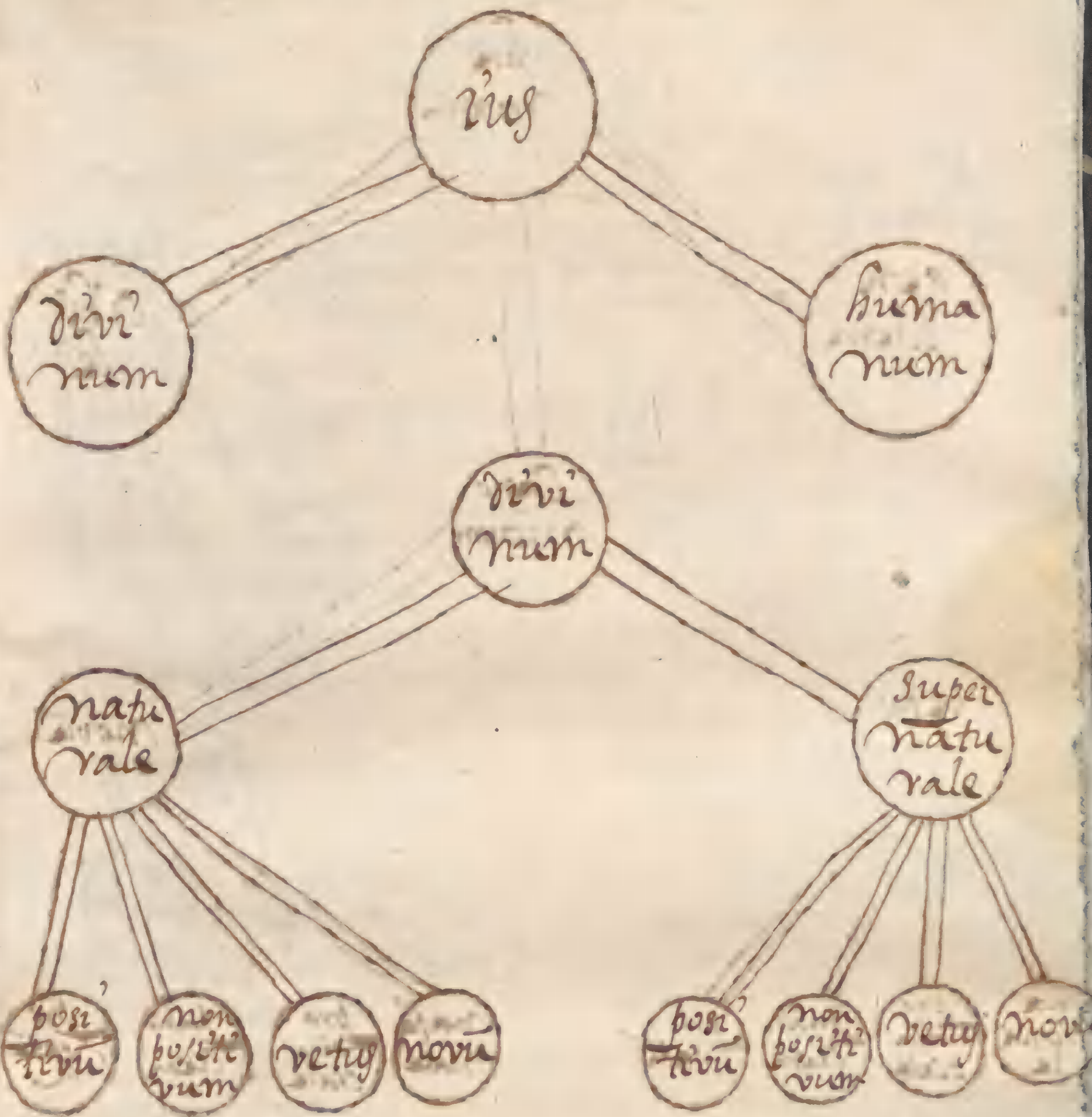
vi ius est dimanans adeo ut ab ordine supernaturali qualia sunt
precepta de fide et perceptionem sacramentorum. utrumque
ius naturale et supernaturale subdividit in quatuor mem
bra scilicet in ius positivum et non positivum seu vocale,
et in ius vetus et novum. positivum est quod scripto tradit.
non positivum seu vocale quod non scripto sed voce tradit vel
alio signo exprimit tale potest reputari preceptum
abrahamo datum de circumsisione. ius vetus respicit
veterem legem. novum novam et evangelicam.

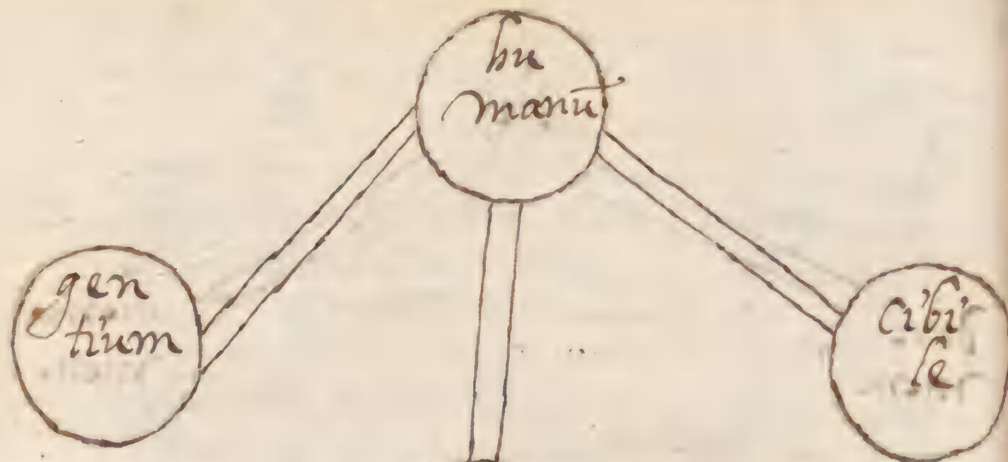
in 2º ordine iuris humanum quod ius sumitur vel lex est ab
hominibus dimanans hoc dividit in triplex membrum gentium,
canonicum, et civile ius gentium est quod fuit gentium
omnibus hominibus barbaris et feris commune est ut in bello capti in
servitutem redigantur et aliqua genera contractuum omnibus communia
est emptio et venditio, locatio, conductio, societas, depositum mu
tuum et similia sunt huius generis quo iure gentium omni est
declarato, omisso etiam iure civili in suo declarando in 3º ordine
de iure canonico in hoc ordine dicamus.

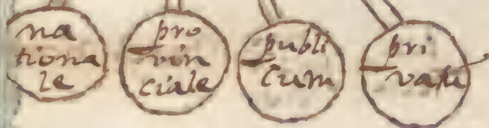
ius igitur canonicum seu ecclesiasticum quod dicitur vel lex est ab
ecclesia dimanans hoc dividit in ius vetus et novum vetus est quod
reperit in iure antiquiori scilicet in decreto, decretalibus, sexto,
clementinis et aliis antiquis extravagantibus novum quod
reperit in concilio tridentino et aliis extravagantibus recen
tibus. utrumque ius vetus et novum subdividit in quatuor
membra scilicet in ius nationale, et provinciale, publicum
et privatum, nationale est quod commune est uni nationi tale est ius
hispanicum aut galicum, provinciale seu sinodale quod con
venit uni provincie ut ius toletanum vel hispalense, publicum

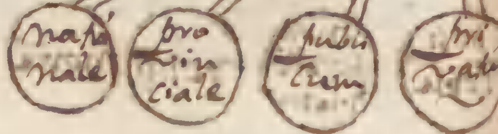
e[illegible] quod [illegible] est [illegible] iuribus alicuius Civitatis [illegible] qualis est [illegible] ve
[illegible] [illegible], privatum ad privatos per omnis Convenit.
in 3° ordine ius [illegible] seu seculare et [illegible] dividit in ve
tus et novum, vetus est quod reperit in voluminibus antiquioribus
vg. in ff. veteri, in forsiato, ff. novo [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] antiquiori in Codice, volumine, institutis, novum quod
reperit in reliquis libris Continentibus leges nostri temporis [illegible]
utrumque ius vetus et novum subdividit in [illegible] in
imperatorium seu cesareum, et regium, in quiritium, et mi
litare, in ius regni, et ius provinciae. ius imperatorium seu
cesareum est quod ab imperatoribus dimanavit, regium quod a rege
[illegible] quiritium seu romanum quod a romanis, militare quod ad
militas valet regni quod valet in aliquo speciali regno vg. in
regno Castellae, Lusitaniae, provinciae quod valet in aliqua
[illegible] provincia vg. in mexicana

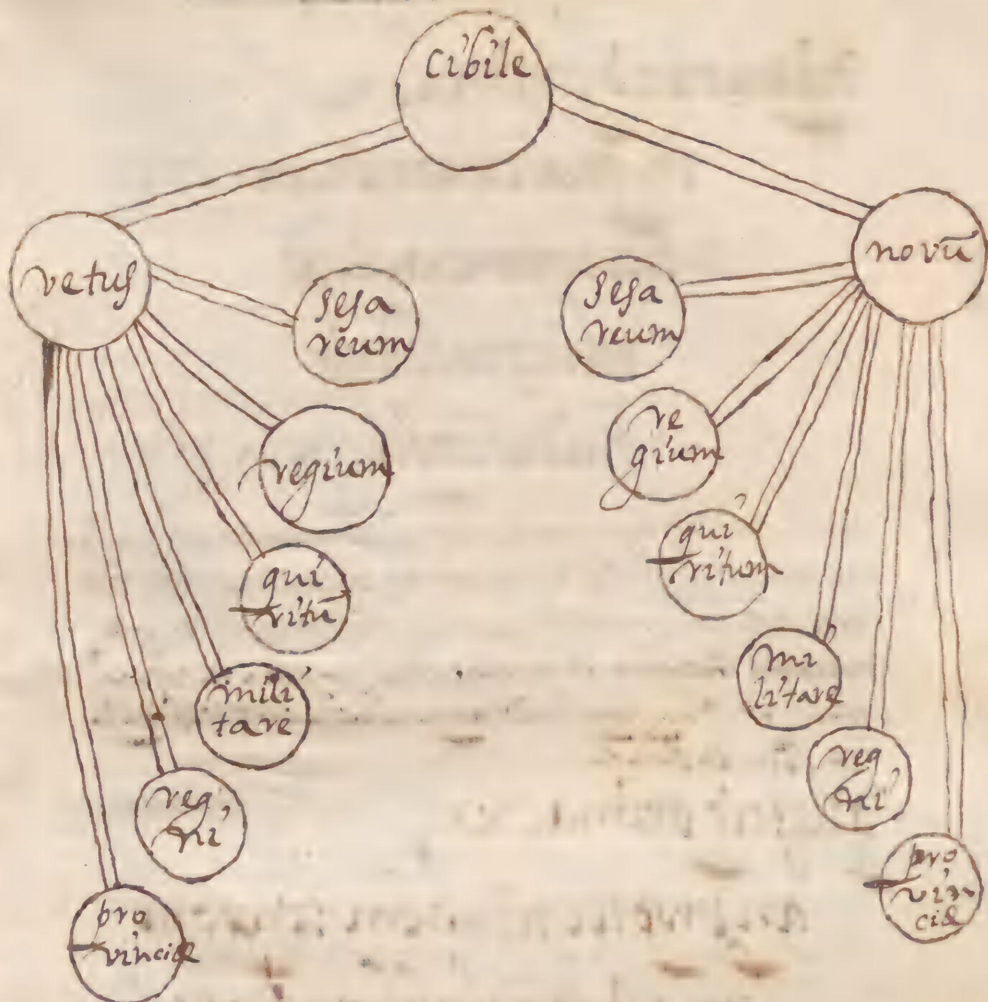
[illegible] istae et divisiones [illegible] [illegible] et celebrio
res [illegible] DD. omisis aliis minus [illegible] ut ius honorarium di
manans a magistratibus [illegible] [illegible] institut. de iure na
[illegible] reperiunt etiam alia iura et leges antiquiores quales sunt le
ges consulares, tribunitiae, falcidia, iulia, Cornelia, a [illegible]
toribus ita dictae [illegible] [illegible] [illegible] has aut divisiones [illegible]
[illegible] subsequens figura claritatis gratia excogitata demonstrat
quam [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] sit in hoc genere inventis et in
ventis [illegible]

ius
divinum
humanum
divinum
naturale
supernaturale
positivu
non positivum
vetus
novu
positivu
non positivum
vetus
nov

hu
manū
gen
tium
ci[v]i
le
Cano
nicum
vetus
novu

na
tiona
le
pro
vin
ciale
publi
cum
pri
vatū

natio
nale
pro
vin
ciale
publi
cum
pri
vatū

cibile
vetus
novū
sesa reum
regium
quiritiū
militare
regni
provinciae
sesa reum
re gium
quiritium
militare
regni
pro vincia

disputatio prima.

in qua examinantur communia ad ~~veli~~ excoicationibus expli|candis.|

tam in ma de seruris quam in ma de excoicatione, licet examinata sunt coia et roi generica separata, et specifica excoicationum, restant tamen nonulla examinanda quae maxime conducunt ad intelligentiam singularum excoicationum. qo 1a an propter titulum temporalem a iure l' ab hoie possit ferri excoicatio

questio prima.

an propter titulum temporalem a iure vel ab homine possit ferri excommunicatio.

Spectant ad titulum temporalem vita nostra, honor et divitiae et reliqua temporalia divitiis equivalentia. petit questio an his [illegible] atendentes iudices l' iura possint excoi

cationes ferre. nunc tum status questionis et ratio dubitandi propo
nitur

articulus primus.

status questionis et ratio dubitandi pro ponitur.

in rebus moralibus, tunc melius status questionis proponitur cum
varii proponuntur casus. 1.º pro vita, cum sit diluculo in via ho
micidium aparet huius uxor, cognati, aut filii desiderio agnos
cendi agresores petunt a iudice eclesiastico ut ferat sen
tentiam excomunicationis ut agresores oculti manifestentur. 2.º
pro honore petrus indiget quadam scriptura ex qua testimonia
educenda sunt ad comprobationem sui honoris, scriptura ocul
tatur poteritne petrus a iudice petere ferat excomunicatio
nis sententiam contra ocultantes. 3.º pro divitiis petrus debitor
recepit quasdam pecunias et creditor illius postea cognoscit
pos ad persolvendum et spectavit agnoscit petrum negare
re de solvendo debito poteritne creditor petere sen
tentiam excomunicationis contra debitorem. 4.º index eclesiasticus
vult examinare causam delicti commisi quaerunt testes et
vel non inveniunt vel inventi veritatem ocultant poterit
ne iudex sub pena excomunicationis precipere ut illud de
lictum manifestet ut veritate cognita reus puniat

et innocens liberet et sic anoni possint plej alii casus in quo solus atenderet temporalis titulus.

Ro dubitandi desumit 1o ex doctrina Coi a nobis exposit in ma de excoicatione disp 1a ubi videbamus excoicationem esse gladium spualem ecclesiae et consequent se evagi nandum propter finem spualem unde acquireret nullitas in usu huius gladii si applicaret ad temporales res. 2o ex ale xandro 3o cape cum sud int qui filii sunt legitimi, sta tuente ad iudices spuales spectare uti gladio tempora li ide potestate sua seculari in ordine ad remedium tem poralium, et consequent alienum esse a iudice ecclesiastico se se intromittere ad cas temporales nos inquit attendentes qd ad regem pertinet nd ad ecclesiam de talibus possesionibus iu dicare ne videamur iuri regis anglor detrahere qui ipsas iuditium ad se aserit pertinere fraternitati tuae manda mus et cet.a 3o Trident. sessione 25 cape 3o de re formatione admonet iudices ecclesiasticos ne ad similes ex coicationes ferendas ex vulgari commoveant sed re mag na cum maturitate per episcopum examinata. in contra rium stat usus satis frequens.

Examinavit gen tam int alios s.t. in 4. dist 18 q 2a arto 1o questiuncula 3a et aserit hic temporalia posse esse mam et cam excoicationis si considerent sub aliquo titulo spuali quo si respectu n fuerint in ordine ad illa n poss se excoicationem ferri unde infert paret dispe ro pla no 2o nec praeceptum aliqd ecclesiasticum imponi posse pro re pure temporali absque aliquo titulo ecclesiastico eadem n. ero cum excoicatio lex sit et praeceptum ecclesiasticum

artis 2[?] resolvit et rationi dubitandi satisfit

articulus secundus.

resolvitur questio et rationi dubitandi satisfit.

Ista resolutio sit tam a iure quam ab hoc ferri potest excommunicatio propter temporalia bona si vestita sint aliquo spirituali titulo quo si careant excommunicatio erit nulla resolutio communis est tam apud teologos quam canonistas ad illius tamen probationem ex materia de legibus et materia de fide tractanda est doctrina similis apud ecclesiam eiusque ministros esse directam potestatem circa res spirituales indirectam vero circa res temporales. nunc resolutio probatur res temporales quae vestitae sunt titulo aliquo spirituali spectant ad iurisdictionem indirectam ecclesiae sed ecclesia potest ferre praecepta circa omnia sub iurisdictione sua indirecta comprehensa ergo potest valide circa res temporales consideratas sub titulo spirituali ferre leges, praecepta et consequenter excommunicationem quae vero invalida erunt [?] tia temporalia nuda sumantur absque hoc titulo spirituali argumentatio legitima est ad quam spectat doctrina quam bene notavit grando contra [?] de legibus [?] 3a parte disputatione [?] 19 ubi respondens gersoni statuit [?]

ab ecclesia servileges que nullo modo conducunt ad profes
sionem vite christiane.

unde si res temporales destinantur spirituali titulo ex se que
vendus est ex aliquo fine qui si non inveniat tenent iudices
sistere et ad excommunicationes non procedere ne egrediantur ab
sphera sue iurisdictionis vg. sit casus in quo iudices eccle
siastici vel supremus aliquis prelatus vellent contributionem
aliquam imponere inter cives persolvendam que distribu
tio ex se temporalis est nullo que vestita spirituali titulo que ven
dus intrinsecus finis est spiritualis ut imponat distributio ca subve
niendi pauperibus in maxima necessitate constitutis si tamen
res temporalis talis non sit non sit capax tituli spiritualis non poterit
precipi sub excommunicatione. sit casus persona secularis debet
alteri aliquam pecuniam stem quam si retineat pro aliquo
tempore cabit aliquid incommodum creditori tunc iudex ecclesias
ticus non debet precipere sub excommunicatione ut illud debitum
persolvat sed recurrendum est ad iudicem secularem ad
cuius iurisdictionem spectant similia quam ultimam stem
resolutionis intendunt et probant res dubitandi adducte in
articulo 1o et canon alexandri tertii.

resolutiones v. ad casus ibi propositos iam faciles sunt ex
dictis. ad 1um ec heredes respunt illius si agressores [illegible]
patiantur aliquod detrimentum in sua conscientia non curantes se
resarciendo damno illato iam res illa temporalis vestit spirituali
titulo et tales sicuti [illegible] poterunt occurrere ut sub illis bene
faciat iudex concedendo excommunicationem. ad 2um se debita
te s.am idem proportionaliter dicendum est. ad 3um de debitore
volente persolvere utendum est diste nam l' persona secula

vis eccl. ecclesiastica, si ecclesiastica vel dignitatis pertinet iam
ad iurisdictionem directam ecclesiae et consequenter sub prae
dentibus circumstantiis ferri potest excommunicatio, si illum ipsi vel per
sona sit saecularis materia tamen versa et servandae conditiones
iam explicandae in 2a resolutione. ad 4um idem proportionaliter
respondeo quod ad 1um et 2um

2a resolutio ut iudices ecclesiastici licite procedant in
ferendis his excommunicationibus debent observare conditiones appo
sitas a Tridentino citato iuxta 1ae ut prius intentet alia
via facilior antequam deveniatur ad remedium excommunicationis.
2a ut non propter rem quamlibet vulgarem hoc remedio adeo
rigido utatur. 3a ut ne quilibet iudex inferior sed solus episcopus
tamen potestatem habeat. verba Concilii sunt: excommunicationes
illae quae ad finem revelationis ut aiunt pro deperditis seu subtracti
bus rebus ferri solent a nemine prorsus quam ab episcopo de
cernantur et tunc non alias quam ex re non vulgari causaque diligen
ter ac magna maturitate per episcopum examinata. et in
fra in causis iudicialibus ut quandocumque executio realis vel
personalis in qualibet parte iudicii propria auctoritate ab ipsis fieri
poterit abstineant tam in praecipiendo quam in defi
niendo a censuris ecclesiasticis.

nomine autem episcopi intelligitur etiam eius vicarius ge
neralis vulgo provisor ut bene notavit Filliucius tractatione
4a cap 8 n. 20 ex Congregatione Cardinalium id decla
rante anno 1583 etiam capitulum sede vacante ex
declaratione eiusdem Congregationis anno 1586. intelligendi
etiam sunt sub illo nomine abbates et superiores regu
larium in ordine ad suos quasi ordinariam et episcopalem

dignitatem obtinent ut cum ... filiatis ... excluduntur tamen visitatores episcopos aliique inferiores iudices et prelati. hinc patet solutio ad id quod adducebat ex ... in articulo ... et ex usu in contrarium nimis frequenti qui quidem usus attemperandus est ex dictis. questio an excommunicationes imposite propter rem temporalem aliquando obligent in foro ...

questio secunda

an excommunicationes imposite propter rem temporalem aliquando non obligent impotentie causa

... examinandi ... que diximus in materia ... et de excommunicatione ... excusationes generales propter quas sepe excusamur ab observandis excommunicationibus cum precepta sint humana ... propter specialem ... in foro ... singulares excommunicationes ... an excommunicatio lata in forma camere admittat in foro excusationem

articulus primus

an excommunicatio lata in forma camere

An admittatur impotentiae excusatione.

Casus quidam excomunicationis satis frequens ab hic in curia romana ex pensionibus liquidatis persolvendis durante sua camera ut nonnulli sub excomunicatione solent fieri per auditorem camerae apostolicae et casus hujus ficus est Petrus constituit debitor alicuius pensionis seu alterius rei persolvendae in partem mensis romae sub pena excomunicationis ipso facto incurrendae termino statuto praedicto per acceditum ultra gratiam et Petrus non persolvit talis habet excomunicatus et ut talis ad instantiam creditoris denunciatur romae et Hispaniae et aliis in locis, de modis casum in quo Petrus illo tempore quo solvere debebat sit impotens ad persolvendum incurret ne excomunicationem et ut talis denunciabitur.

Rationes dubitandi tam pro parte affirmante quam pro parte negante, nonnullae sunt pro negante per casus doctrinae de quo nos in materia de semper disputatione ultima quaestione undecima ubi explicantes rationem illam satis fuisse vidimus cum pluribus doctoribus impotentiam absolute talem excusare a culpa et consequenter ab incursione censurae. pro parte affirmante est quod in stilo curiae ubi primum talis debitor adveniente termino praefixo non persolvit habetur incursus et excomunicatus et ut talis ad instantiam partis denunciari potest et solet.

ante resolutionem celebris huius dicti doctores

debitorem dicit duo advertenti: primum est talem excommunicatum dupliciter
posse constitui talem, i. per se ipsum [illegible] vel per procuratorem
2do q. constituit debitor per procuratorem terminus assignatus
enumeretur a die in qua se procurator adstrinxit, sed
a die in qua debitor ipse conscius fuit sub obligationis
nam ab illo die censetur monitus in ordine ad contuma
tiam quam ex sua re intrinseca excommunicatio petit: cum
etiam ut debitoris qui per se ipsum obligavit ex sti
lum curiae talem excommunicationem non in
curri donec creditor declaret se velle quod incu
rratur, ita inter alios refert navarrus capite vi
gesimo tertio numero centesimo quarto ex casio
doro qui adit ex usu camerae non sufficere priva
tam ipsius creditoris voluntatem sed necessarium esse ta
lem voluntatem intimari per sententiam came
rae quod speciale est in his excommunicationibus ortum
ex fine illarum nam cum in illis iudices attendant credi
tori favere nolunt agravare debitorem nisi quan
do creditor consentiat et iustum fuit talem consen
sum notum fieri per iudices [illegible] ita melius constaret
de iustitia excommunicationis.

Praeterea adit navarrus quod quando creditor decla
rat suam voluntatem quasi retro trahit excommunicatio et debitor ten
detur excommunicatus a primo termino elapso terminus assignatus ultimus die
augusti, creditor non declaravit suam voluntatem tunc sed postea
10 die setembris, censet navarrus debitorem excommunicatum reputandum
ab ultimo die augusti [illegible] reputat [illegible]

ex coba

rubiis negante in his terris spiritualibus here locum fictio
nem iuris quam vocant Canonistae sententiam suarez admitto
non solum in foro interno sed etiam in foro externo nec reputandus
irregularis qui celebraret ante declaratam voluntatem creditoris
cum ante illam nulla ratione contracta sit excommunicatio. ~

His adnotatis ad nostrum casum media dista respondeo debi
torem qui illa sine ipsa non poterit esse ad solvendum in foro conscientiae
non contraxit excommunicationem propter rationem adductam pro parte negante
sin vero de tali impotentia non constet in foro exteriori nec debitor eam pro
bavit in illo foro externo reputatur incurrisse et poterit denunciari
et hoc probat ratio adducta pro parte affirmante. ~

Circa quam casum adverte ex caput odoardus de solutionibus
dispositum esse clericum alieno aere agravatum ut molestiam cre
ditorum evitare possit petere posse ab ordinario prout assignata sibi con
grua sustentatione reliqua accipiat ut distribuat creditoribus de
bitores aut de quo in nostro casu est sermo in sua camera in favo
rem suorum creditorum cedunt huic iuri provenienti ~ Caput odoar
dus petunt quid dd. an talis renunciatio sit valida nam videtur esse iuris
nale ex quo hemus posse reservare nobis quae necessaria sunt ad
congruam sustentationem, in contrarium verum ususque huius
renunciationis et ne videatur ceremonialis et ridicula aliquid valo
ris illi tribuendum est. ~

examinavit hoc inter alios suarez citatus nota 12 et ut se expe
diret a duplici ratione insinuata invenit distinctionem agnoscit quod nota 13 du
plicem impotentiam ad non solvendum physicam et moralem. Laeso quando quis
absolute et simpliciter sit sensit non potens solvere. ~ a quod dicit simpliciter
sed moraliter id est cum aliqua difficultate sensit non potens. respondet ergo
res media hac renunciatione debitorem teneri ad non intendendum illo

illo invenissi si impoa physica v.g. in morali qd aprobo et ita satisfit rationibus adductis et sedat qd hec exiure nali et renunsiatio desendit ad aliqd et n'e ceremonialis qd etiam aprobat sinitutis citatus no 24. infra vero examinat doctrina suares de impoa in excusante in his excoicationibus.

articulus secundus.

examinatur doctrina Suares de inpotentia excusante in his excommunicationibus.

Suares citatus nº 14 15 16 spetialem doctrinam tradit et hanc excusationem fundatam in impoa quam explico ponendo dupli cem casum. 1um petrus pervenit ad tempus solvendi predictam pensionem qui re ipsa vere erat impotens ad persolvendum et n' persolvit et ex dicta n' contraxit excoicationem post aliquos vero dies dives factus e' et consequenter potens ad solvendum incurret ne in excoicationem si tunc iam dives factus n' persolvat etiam transacto tpo? afirmat suares qa tpus ille n' fuit assignatus ad extinguendam ut ita dicam obligationem set solum ad diferendam si tunc impoa esset.

2us casus e' petrus sciebat adveniente ultima die augusti adesse obligationem solvendi ille v.g. ex consulto malitia et dolo initio mensis pecunias quas habebat expendit et sic malitiose redit impotentem ad solvendum ipse incurret ne adveniente tpo in excoicationem si n' persolvat afirmat etiam suares etiam si ipse

Petrus postea doleat et displiceat in dolo et malitia cum qua
dispendium fecit. probat suarez quod petrus initio mensis pecca
vit graviter se reddendo impotentem cum illa malitia et quam
vis tunc non contraxerit excomunicationem quia ista non dabat nisi ad
praefixum tempus tamen in illo antisipato peccato virtualiter con
tinet contumacia quam petit et sequitur excomunicatio.

priorem casum absolute aprobo ut aprobavit filiutius
citatus nobis propter rationem assignatam. tum et posteriorem ca
sum aprobat bonasina tit. 2o de censuris disp. 1a q. 3a puncto
3o ex lesio et reginaldo et placet docto recentiori illum ego
non aprobo ut in primis sed posse contrahi excomunicationem cum gra
tia nam cum excomunicatio pena sit compatibilis cum statu gra
tiae ut videbamus in tractatu de excomunicatione disp. 3a q. 1a ubi age
bamus de contrito excomunicato, et hoc accidere potest quando quis prius
supposita culpa et contumacia contraxit excomunicationem, postea
media contritione restituitur in gratia non obtenta absolutione
ab excomunicatione ut v. incidere in excomunicationem prius loco non exi
stente culpa hoc mihi et difisile et durum semper fuit nam
ut videbamus in tractatu de censuris disp. 2a q. 3a maxime art. 3o
non potest censura imponi pro peccato omnino praeterito iuxta communem sen
tentiam doctorum nam cum de ratione censurae sit ratio medicinae haec
aplicari non potest morbo qui fuit et iam non est petit q. culpam
existentem saltem secundum aliquem reatum et ordinem contu
macem et perseverantem.

ad casum q. nostrum petrus sub illa malitia procedens et sub
illo dolo dissipans bona ex se potest pro tempore solvere pecca
vit quidem se impotentem reddendo in ordine ad solutionem
ut v. si postea peniteat et doleat de illo peccato et tempore

solutionis et ti praefixi iam sit contritus et in gratia qua non potest insidere in excommunicationem saltem in foro interno et in externo si probaverit suam impotentiam ad quid excommunicatio et medicina pro illo peccato praeterito et modo iam non existente et id consului viros doctos et meam sententiam confirmaverunt postea inveni Filiutium nobiscum sentire tractatione 1a de censuris Cap 3o quaesito no 43 et infra no 63 et affert pro sententia nostra Ludovicum, Fabianum, et Roselam.

iterum confirmo placitum nostrum ipsa ista in qua invenit ille homo in praefixo termino solutionis non tam peccatum est quam effectus peccati et consequenter non propter illam contumaciam potest excommunicatio. Vo. v. suarez re illa contumacia quasi virtuali contenta in 1o peccato non est efficax nam etsi da te fuisset illa contumacia deleta iam est displicentia et poenitentia et consequenter propter illam non existentem non contraheret excommunicatio.

imo ad maiorem abundantiam sentio satis probabile esse quod consultum iuniore perito approbavit etiam si ille homo displiceret de 1o peccato quo se impotentem reddit adhuc non insideret in excommunicationem quia absolute eo tempore quo contumax deberet esse impotens est et etiam si velit non potest obedire itaque ponamus praedictum hominem tempore solutionis quasi complacere de peccato praeterito et de sua impotentia imo adeo etiam si potens esset ad solvendum non solveret adhuc tamen non contraheret excommunicationem quia licet esset tunc culpa et peccatum praesens non tamen illud quod respicit excommunicatio scilicet peccatum contumax non resolvendi cum potentia

ad persolvendum eas pro^d fuerunt?

Scio sitientium titulum hoc non admittere atamen fuerit verum factum hoc satis verisimile et probabile duxi et duco.

Et exemplum manifestum ad doctrinam huius consequentiam sit alius casus demus impositam esse excomunicationem in eos qui in die festo non audirent sacrum et petrus infirmitate impeditus non audit sacrum sine dubio excomunicationem non contrahit. demus ipsum petrum dicere etiam si sanus essem non audirem sacrum contrahet ne tunc excomunicationem, minime quidem quia excomunicatio non fuit imposita in dicentes se nolle audire sacrum sed in non audientes tempore quo potent ita similiter excomunicatio illa non fuit imposita in dicentes se nolle persolvere sed in non persolventes tempora quo possent. quaeritur an propter oculta rebelanda valide et licite posit inponi excomunicatio

questio tertia.

an propter oculta rebelanda valide et lisite posit inponi excommunicatio.

ex dictis quae ea constat quod si ea iusta rebelandi oculta etiam temporalis vestita sit aliquo titulo spirituali capax manerit excomunicationis quae tamen valde utilis est tregeng quod et in republica frequentissima iubet illam sigillatim extendere ut unica des

ad sequentium casuum resolutiones. atque sic examinantur due regule iustificantes similium excommunicationum impositionem

articulus primus.

examinantur due regule iustificantes similium excommunicationum inpositione.

1a regula quam assignavit suarez disp. 4 sect. 3a sic se habet quotiescumque excommunicatio fertur pro manifestanda veritate seu quavis alia re oculta ad cuius manifestationem tenebatur quis ex aliquo iure naturali vel ex precepto positivo tali excommunicatio valide et licite imponitur. que regula approbanda est addita parva gravitate ad verbum tenebatur nam si obligatio erat levis et tunc graviter sub veniali tantum quis adstrictus erat non esset iustificata excommunicatio ex hoc capite nisi supponat culpa gravis aut saltem proveniens ex aliquo fine gravi quia tamen excommunicationi attenderet. gravis supposita obligatione et non meretur [illegible] nec debemus quam posset imponi excommunicatio.

idem docuit avila 2a parte cap. 5o disp. 4a dubio 5o et sua [illegible] illa quam suarez ponunt casus in confirmationem huius regule loquitur Como verat quemdam hominem hereticum seditiosum et machinantem damnum reipublice, tenetur ex iure naturali vel ex alio iure tenebatur illum hominem manifestare si

q. sub excōicatione hoc inferet excōicatio valida et iusta ?

[illegible] retinebat apud se [illegible] quam continebat

ius alterius ad probandum aliquod bonum [illegible] honoris [illegible]

si tunc [illegible] adstringebatur ex vi [illegible] ad revelandum tale

instrumentum [illegible] imo retinendo [illegible]

quoddam genus [illegible] committebat, si [illegible] excōicatio in

[illegible] ad manifestationem [illegible] valida et iuste

procederet iudex. [illegible] generale in hac materia

[illegible] retinet rem alienam [illegible]

[illegible] bona fide accepit [illegible]

[illegible] esse bona fidei possessorem [illegible] excōicatio ad [illegible]

[illegible] imponat ut illud [illegible] manifestet et restituat

[illegible] erit valida excōicatio [illegible]

tenebatur ad manifestationem et restitutionem.

[illegible]

[illegible] testimonium [illegible] obliga

[illegible] ad manifestandum [illegible]

[illegible] pervenit et [illegible]

mandatum iudicis [illegible] esse [illegible]

et [illegible] mandatum iudicis [illegible]

[illegible] imponitur excōicatio [illegible] obligabit ex [illegible]

[illegible] respondeo cum dicta ad maiorem et concedo

in [illegible] testimonium [illegible]

testimonium et [illegible] in [illegible] nego

[illegible] testimonium [illegible]

[illegible] consistit [illegible]

[illegible] externum [illegible]

[illegible] magis capax est [illegible]

ipsius quasi passivi aut testimonium. deinde accedendo ad
minorem regulariter loquendo attento iure iustitiae nisi quis
sedat iuramentum aut promisit de testificando verum et neminem
nemo teneri ad testificandum, dixi attento iure iustitiae nam
attento iure charitatis potest dari casus in quo quis teneatur se
sisti testem offerre pro utilitate maxima proximi et damno
suo evitando ne potuit illius, negat tamen Caietanus absolute
loquendo teneri propter dificultatem ut gravatum in maiori.

Et potest adduci urgens casus afferendo [illegible] et casum
de [illegible] in qua eadem non videtur esse quod in testimo
nio explicavit casum similiter [illegible] 4a casa [illegible]
[illegible] proprium [illegible] nisi ex [illegible] iustitiae re
gulariter loquendo non tenetur manifestare sicut nec testimo
nium dare [illegible] iubet sub excommunicatione ut illam
manifestet [illegible] credere, respondet [illegible]
[illegible] non [illegible] illius manifestatione dependet
[illegible] proximi [illegible] notabile [illegible]
[illegible] aut non dependet: si dependet [illegible] ex charitate tenetur
[illegible] ante excommunicationem et ita a fortiori post illam
si non dependet non tenebitur ex ista regula. eodem modo respondet
[illegible] hoc etiam extendit
ad testimonium.

Advertit [illegible] hic dicta [illegible]
[illegible] nullo modo sit alterius nam potest da
ri [illegible] dicit ex [illegible] post
[illegible] aliquem [illegible]
[illegible] haereditaria [illegible]
[illegible] donata [illegible] pretio [illegible]

vata et in hac manifestanda potest intervenire tamquam in-
sita sint in aliena et imminente iudicis mandatum erit obli-
gatio et a fortiori post excommunicationem.

2a regula quam affert Suarez citatus [illegible] habet etiam
si dum antecedat obligatio, si tamen adsit aliquis finis specialis
cui attendat iudex potest imponere mandatum seu excommunica-
tionem valide et licite approbat regulam Hurtado citatus
modo 3o et probaverat supra citatus [illegible] et probanda est
ut pote consona doctrinae communi [illegible]
cui regulae parum seu se loquendo ut iamiam aperta maneat
excusationibus legitimis iam examinandis. restat ut inve-
stigetur regula ex qua excusent homines ab observantia harum
excommunicationum.

Articulus secundus.

Investigatur regula iuxta quam excusentur homines ab observantia harum excommunicationum.

Quamquam excommunicationes ad revelanda secreta frequentes et
circa observantiam et violationem legis superiorum
scrupuli saepe insurgunt N. an sit aliqua regula certa
cui attendentes subditi excusent in re interdum mole-
sta et intricata Suarez citatus modo 3o hanc regulam sta-
tuit pro excommunicatione quae habet vim ante illam non erat
obligatio ad manifestandum, orta ex aliquo interveniente novam

plenum afferant legitime excusant fideles ab illius observa
tione quod regula negari non potest continet n. veritatem
oo certum sit regula ista desiare non sit nimium fundata
[illegible] nam quisque iure potest a praecepto petere ut eis
nec regula et causa eius colligimus 2do excusatio ista
esse gerit ut nec imponat obligationem nec de nobis illam
auferat:

3° Cognovit Suarius utilitatem huius regulae ex media
[illegible] applicatione exemplorum contrarii fuit utilitatem illam
magnas limitare et singulariare sed quae optabile erat rem
hanc non reducere ad meram inductionem casuum qui sine
non possunt occurrere sed radicem aliquam invenire et qua
si fontem unde quis posset resolutionem accipere ad quem
libet casum sibi occurrentem. [illegible]
veniebat hanc radicem investigare sed in favorem [illegible]
[illegible] ponere non in
praxi [illegible] excusationem de qua [illegible] non sit iuste et
legitime [illegible] et sed ne
gari non potest post diversas [illegible] ea attentis
sed obligatio excusationis [illegible] et petunt
[illegible] huius excusationis et ita [illegible] et [illegible]
[illegible] regula [illegible] et [illegible] et tam
[illegible] 6 [illegible] assignavit quindecim
[illegible] ad singulos casus [illegible] sed [illegible]
[illegible] fuit aliquam radicem invenire et qua
si principium generale ex quo resolutio [illegible] ad omnes
[illegible] casus.

[illegible] atenta [illegible] et [illegible] doctrina [illegible]

regulam quasi radicalem assigno quotiescumque res alicuius
circumstantia reddatur materia excommunicationis iniusta et consequenter ex
tra mentem iuris aut hominis excusabitur quis ab observatione
illius nec tenebitur ad manifestationem internam seu huius
modi edicta aut monitoria haec regula non potest non approbari
ab omnibus est enim fundata in principiis positis in materia de censuris et
in materia de legibus ab omnibus receptis. de qua re optime gra
nado lata controversia 3a de legibus tractatu 3o parte 1a disputatione 3a
explicans qualitates legis enumeratas a S. isidoro quarum
mentio fit capite consuetudo distinctione 1a et capite erit autem lex distinctione
4a inter quas potissima est ut res constet et nihil habeat quod a
re deviet ut bene explicuit S. T. 1a 2ae q. 95 articulo 3o
Ideo quando excommunicatio pro quaedam circumstantia a re deviet et conse
quenter iniusta sit amittit naturam legis et consequenter non obli
gat nec possunt iura aut iudices valide in illa circumstantia obli
gare et consequenter quisque excusatur ab illius observatione.
articulo 3o singulares casus resolvuntur iuxta multiplicem viam
qua iura et iudices possunt procedere

articulus tertius.

singulares casus resolvuntur iuxta multiplicem viam qua iura et iudices pos sunt procedere.

edicta seu monitoria sub excõicatione imposita ab hõe
ra iure in hac mã et revelationem alicuiꝫ [illegible] via
procedere possunt quam cognoscunt canones sacri cap. qua
lit et 3o [illegible] de accusationibus de quo vide in mã de [illegible]
ge 4a arte 2o nam 1o procedunt via denunciationis 2o via accu
sationis 3o via inquisitionis. 1a via procedunt iure et supe
riores 3o procedunt ut patres ex charitate. 2a et tertia
3o procedunt ut iudices ex iustitia, descendamus mõ ad
singulares casus.

1o promulgat edictum seu monitorium via denunciatio
nis in quo superior iubet ut sibi manifestet et patri
ocultum, audiunt edictum plebs seculares et religiosi co
gnoscentes tale ocultum exultat scrupulus et dubitant
de sua obligatione quid sit tunc faciendum. Conuenit int.
DD. quos referunt Avila et Suarez citati et maxime bona
sina qui ultimus tractat et antiquiores et recentiores asse
bant inmediatos ante denunciationem premittendam corre
ctionem fraternam et ante illam non obligare similia
monitoria ro huius resolutionis [illegible] ista iustificata
procedere debent, et si iustificate procedant inquit bona
sina regula seu [illegible] debent contradicere evangelio, haud
fraternam correctionem premittere statuent ante de
nunciationem faciendam [illegible] cap. 18
in quo attendit famę proximi quam sine ca. nec supe
riores nec iura nec [illegible] volunt diffamari facta ante co
rrectione et non secuta emendatione fraterna denun
ciare nisi [illegible] infamis [illegible] insinuatione [illegible] aliis
que spectant cum procedit via accusationis 1o inquisitionis.

in hac via procedendo advertit Suarez citatus duo alterum est si in denunciatione facienda non sit spes emmendae ac proximum denunciatum non esse faciendam denunciationem. alterum est si talis proximus emmendatus insit ante denunciationem similiter non esse faciendam quia utroque casu cessat finis denunciationis et excitationes illae inutiles sunt. Cui doctrinae merito addit illa limitatio nisi si et in futurum timeat aliquod damnum comm. vel alterius 3ae personae quae resolutio Suarez admitenda est ut censura cap. citato erit uti lex in quo statuit quod lex debet esse necessaria et utilis quam qualitatem explicans Suarez de citatus ex s. Th. ait 4o debet lex esse necessaria ad remotionem alicuius damni vel utilis ad consequutionem alicuius boni sicut mediante lege nullum malum vitat, nullum bonum obtinet illa inutilis est et consequenter vim legis non habet.

Adhuc in hac via denunciationis procedendo Bona Spina citatus in sua regula 6a n. 63 fert an si audito monitorio excitat dubium si superior procedat via denunciationis ut pater ad corrigendum vel alia via ut iudex ad puniendum quid tunc faciendum est reginaldus apud Bonaspinam existimat in hoc casu praesumendum esse superiorem procedere ut iudicem et consequenter non esse denunciandum reum sola praecedente correctione ipse vero cum Avila Suario et Filiucio existimat cum excommunicatio talis sit poena medicinalis et consequenter ordinata ad correctionem praesumendum esse superiorem procedere ut patrem et ita denunciationem esse faciendam praemissa correctione fraterna. ego existimo in dubio casu maxime attendendas esse circumstantias et in illis boni

viri arbitrio corrigendam esse attentem monenti et fratrem monitori et per illas procedendum.

Petit iterum ipse bonasina n° 19 qua vice [illegible] dendum sit et num aplicationi et iterationi huius fraternae correctionis [illegible] monitorium procedit quia ioannem petrus consius monitori et delicti ioannis illum admonuit adhibendo corectionem fraternam qua adhibita ut fuit obtenta emmenda tenetur ilico denuntiare [illegible] poterit si et ipse aplicare idem remedium. bonasina cum thoma sanchez [illegible] sequitur dicens quae his dd. toties esse aplicandam et posse aplicari hanc correctionem quoties prudentes iudicant profuturam esse nec curandum nimis quia [illegible] [illegible] denuntiationi [illegible] ut ex eodem sanchez et navarro advertit bonasina [illegible] incipit post debitam correctionem praesuppositam si tamen in mora denuntiationis faciendae periculum immineret [illegible] [illegible] in mora [illegible] quae omnia satis probabilia [illegible] sunt.

In [illegible] [illegible] inquirit bonasina an praedicta habeant locum in hac via denuntiationis [illegible] denuntiandi [illegible] hereticus. et respondet cum [illegible] [illegible] vel hereticus ex malitia procedit vel ex errore et ignorantia, si ex malitia vult denuntiandum esse ante praemissam correctionem [illegible] nulla [illegible] emmendae. si ex errore vel ignorantia vult praemittendam esse correctionem. unde infert ex rigore [illegible] denuntiando concionatores qui ex incuria vel ignorantia aliquem proferrent errorem nec [illegible] [illegible] dum [illegible] [illegible] errorem [illegible] et [illegible] illum qui

Quinymi errantes sine premissa Correctione denunsiaverunt, iniuste procedere teneri que ad restitutionem damni inde secuti. ce quod adverto ad caute et prudenter procedat maxime si dubitaret de mente Concionatoris aut religiosorum an ipsi et peccaverint ex malitia vel incuria et attendenda sunt Constitutiones et privilegia tribunalis sanctae inquisitionis.

Denique in hac via denunsiationis et Correctionis fraterne maxime adnotanda sunt quae in salio, salon tunc bene dissertavit noster Egidius tomo de bitibus dista ad de Correctione fraterna dubio 11 et 12. sunt in aliquo Coitates et religiones intus praesertim nostra societas igitur in subditi suo iuri cedentes volunt ut servata secum hac Correctione fraterna via qua quod extra sacramentum Confessionis nota fuerint manifestari suo superiori tanti procedenti ut indici ad quos monitoria sub excommunicatione statim obligarunt ut premissa Correctione fraterna.

Idem in iura superiores procedunt ut indices et Consequenter via acusationis, in qua ut recte progredit nisi praecedit inscriptio ix caput graviter et ce. citatum, via inquisitionis in qua ut recte non coit nisi precedat infamia clamosa insinuatio ix idem caput monitoria per mediam ut obstantibus delictum fuerit occultum et sole restatur de quo nisi semiplena probatio. Per praesumptionem alicuius testis idoneus qui inducitur ad testificandum nam tunc extra in terminis spiritus superiori exobligare ipsa dicta. citatum et hec ex regem in mediate capite ubi advertit pontifex hos per illa verba acceptis occultis criminibus nam tunc in hac via non intendat Correctio

[illegible] ad forum contentiosum et iudiciale ecclesia.

Unde bonacina [illegible] 4 n° 9 advertit illum denunciandum non esse in hac via qui non potest probari [illegible] certe de delicto aliquo tamen non [illegible] testes [illegible] illud probari posset [illegible] denunciaret [illegible] denunciatio [illegible] probet [illegible] calumniator [illegible] unum testem [illegible] maiorem [illegible] denunciari [illegible] ipse denunciator certus de delicto [illegible] confirmat bonacina ex navarro et navarra, [illegible] [illegible] et alii.

In quo casu excipiunt et alii DD. quatuor fieri solent ex [illegible]. 1° 2° monitoria edita sunt non ad denunciandum [illegible] ad testificandum si ego testis [illegible] et iudicialiter fuero interrogatus teneor ad testificandum [illegible] iudex iuridice interrogat [illegible] et aliena a nostro instituto [illegible] limitatio 3° monitoria procedunt de causa spectante ad fidem [illegible] religionem nam [illegible] credit uni testi [illegible] de testibus et [illegible] novit de indiciis. [illegible] monitoria [illegible] de causa urgente [illegible] damnum publicum 4° si causa spectet ad manifestandum aliquod impedimentum matrimonii [illegible] exceptiones fundant in gravitate causae.

Restat dubium quid faciendum in hac via iudiciali [illegible] iam reus inveniat emendatus. bonacina affirmat [illegible] esse denunciandum [illegible] 6 n° 17 [illegible] sit delictum publicum melius [illegible] noster [illegible] dubio 4° distinxit inter delictum publicum et occultum et [illegible] si delictum sit occultum supposita emendatione non esse denun

siandam sub unica admonitione, tikset dum, nō ... de lictum ut heat, quasi ... in sufirmum, qualis esset iniu ria alicuius sacramenti et severa admonitione ... seret, si tamen aliquis cum ignorantia invincibili ... deret et ex manifestatione timeret scandalum ... in illo qui vana fide matrimonium contraxit cum impedi mento dirimente tunc nō est facienda denuntiatio, si tamen delictum est publicum, ... reus emendatus dumtaxat apud deum ... etiam apud homines, si ... heat, vult avila denuntiationem faciendam, minime ... heat ... iure satis prudenter notata sunt ... alii casus ... solvuntur spectantes ad hanc materiam

articulus quartus.

plures alii casus resolvuntur spectantes ad hanc materiam.

quamvis in articulo antecedente regulae statutae sint gene rales ex quibus ... viam in ... procedere indicis, ... restat satisfaciamus pluribus casibus ... varia ... ex qua excusationes oriri solent. Primum caput sit proveniens ex notabili damno ... monitoria ... via proce dant ... obedire ... non potest sine notabili periculo vitae, famae, ... bonorum temporalium tunc ... non tenetur obedire praedictis monitoriis ... resolutio ... quantatem

sapientia s. isidoro cap. de erit aut lex citato potius quam
qualitatem exigitur granado citatus ex it. asserit. Jo
deuet esse soli [illegible] fera a subditis imaleri potest [illegible]
intelligendum de pot. phica sed de morali sed nimirum
ne sit nimium difficilis et quae ad eum humana fragi
litate et aliis causis credat servari posse.

Quae verba memoria retinenda sunt ad [illegible] capitis re
solvendo sicut et alia verba ipsius sancti isidori in citato
cap. lex inquit nominum (sibi sed hoc) consuetudine
patriae nam ut bene granado citatus attendendus est [illegible]
convictus humani et usus qui iuste solebat in patria
[illegible] et nimis loci et temporis, nam aliquando alicubi
est moralis [illegible] quod in alio loco et tempore prohibitum
mandaret executioni quam doctrinam approbat bonacina
ex [illegible] et concordat illam qui [illegible] ci
ret delictum alterius ut si denuntiaret cohiberet quae
denuntiatione [illegible] et rei publice illi inde sequeret
damnum in vita et bonis dum modo delictum tale non fuisset
in damnum publicum, hoc quo antepoenendum est privato. Dein
de infert furem et complicem non teneri denuntiare deli
ctum proprium nisi iuridice interroget vide lessium libro
2o de iustitia cap. 31 dubio 3i

Tertium caput oritur ex coniunctione [illegible] monitoria
respiciunt personam valde nobis coniunctam quae censetur
alter ego non tenemur in via iure iudiciali obedire illi vg.
monitorium praecipit manifestare agressorem alicuius deli
cti, furti vel homicidii, agressores sunt frater vel mater, uxor
filius, aut maritus non tenemur obedire ita D. [illegible]

nec non in iure cautum [illegible] ... mereri, socerum, generum, vitricum, privignum, sobrinum, sobrinam, sobrino natos et eos qui priori gradu sunt. Item cum nec pupilli [illegible] ve adversus liberos, nec liberi adversus patrem cogant testimonium dicere et infra generis appellatione fratrum filios continere. Item [illegible] ex iure civili ... ius canonicum, excipiunt tamen ca. fidei [illegible]

... quam doctrinam approbat bonacina [illegible] regula ... imo ex lazario et aliis extendit ad ... [illegible] gradum et ex [illegible] extendit ad familiam integram ... et marito ... ex denuncia tione facienda aliquod notabile damnum sequatur. et exceptionem facit [illegible] crimine lesae maiestatis, ait bonacina dum ... tale delictum sit in fieri et non in facto esse quam ... contrarium ex [illegible] et aliis forte quod ... in fieri ... cum ... etiam in filiis ... parentum casus hereticales blasphemiae dum ... periculum ... probandi ... et alterum ... filios ... ex cipiendo ... ex farinacio et lazario et bene ... cognatio ... ad cognitionem ...

... secreto quod si ... notoria ... et ... cognovit rem via ... manifestare non licet ... cognovit in confessione ... consultatione secreta ... cui ... advocatus ... procurator ...

eveto rei credite et testis ex hoc casu tenetur obedire nam ut bene benasina citatus regula 3a ex pluribus DD. nec testium superiori non potest contradicere precepto nali et divino ix. q. d quod sub secreto credita sunt sub eodem secreto servanda sunt.

unde ... dicte in citata regula 3a excusat theologos ... rei solent committi secreto, medicos, obstetrices ... sendam adiutorie ... ex narratio et conducta dum quod hi omnes non sint fide rei consilii alia via.

... apposuit aliam limitationem Suarez citatus nisi qui confessus fuit concilium accepit velut ... ille secreto in ... venit illa grave ... alicuius proximi ... non quisque ... secreto sciverit tenetur manifestare. Cui doctrinae ... adhibenda est limitatio nisi ... sciverit in confessione ... ... secretum confessionis ... sub sigillo est ut nunquam ... alio casu manifestari ... concedendum ... limitationem nostram inveni approbatam a Bonacina ... ... excepto secretum ex quo damnum ... impediret ... matrimonii sacramentum quale est ... extra confessionem ... tamen via secreta cognosceret impedimentum ad illud sacramentum.

... tum ... ex multiplici ... quod sit ... promulget ... ad restitutionem ... retinentes ... occultantes ... scientes et invenientes ... quod quidem quasi ... comprehendunt a ... ... retinent, occultant et ... tamen comprehendant ... interna ... superiori in ordine ad ... comprehendere

qui monitorium petit quam originalem vel transumptum
autorisatum ego habeo transumptum non autorisatum vel scio illud
habere factum non teneor obedire nam hoc non intendit super
rior. deinde monitorium precipit ut restituat centum quas
aliena et ego illam habeo vel scio factum habere. attamen quia illa
alia ex parte recompensata est vel retenta est in talis statu ut res
propter sit incapax restitutionis vel quia diu bona fide retinuit
et iam est in legitima prescriptione vel in usucapione cum
id quod disponunt leges in his omnibus casibus nimirum petrus et ego
comprehendimur et non finaliter et consequenter non tenemur obe
dire imo si aliquis obediat in hac materia propter penam denun
ciationem iniustam tenebit ad restitutionem si aliquod damnum
sequutum fuisset.

que omnia confirmat boerius in titulo regula 2a ex bossius et
aragon nam quod predicta finalis retenta non comprehendit nec necessario com
prehendi debet qualis est scienus aut auditus qui bene dicit si simili
monitoria conceduntur in favorem partis eos qui extra intentionem
sunt non comprehendi ut parentes filii et familiares specialiter dilecti
qui si post denunciationem non factum manerent vel ubi de contrac
tione excommunicationis sequentes tamen securiorem debent absolu
tionem petere ad cautelam et advertit partium referre iudicis
in similibus monitoriis adere clausulam si factum sit contra consen
sationem tamen similia monitoria continerent intolerabilem
errorem quod iniuste [illegible] nisi accederet alia causa iustificans
mandatum iudicis.

ad istud caput excusationis redduntur alius casus appositus a bona
fina in 1a regula quod ipsa pars in cuius favorem monitorium
consequuntur vellet condonare debitum vel iniurias pegat obliga

tio manifestandi devitarem vel reum nam praeceptum superio-
ri nisi potest contradicere evangelio ex quo unusquisque
potest condonare proprias iniurias.

Pater avila citatus n. 3 ponit alios casus quos reponit
resultat ex isto casu excusationis. 1° dat monitorium ut scien-
tes aliquod delictum ut manifestent illud, petrus quidem audivi-
set a personis non fide dignis vel a personis incognitis non tenet de-
nuntiare quia ex tali denuntiatione non habet finis intentus, scilicet
probatio delicti. idem est si ex levibus signis vel coniecturis quid nosca-
mus hominem non vere et realiter scire ut bene bonacina regula 5
ex sanchez et pastoribus. nam in illo casu nos exponemus peri-
lo levitatis. [illegible]

Idem avila in n. 6 apposuit alium casum ex navarro
promulgat monitorium ut scientes et cet. et petrus audivit rem
a ioanna persona fide digna et simul cognoscit ipsum ioannem
nunquam testem oculatum denuntiaturum non tenetur petrus denun-
tiare quia talis denuntiatio inutilis est cum nihil addat ad proba-
tionem quam testimonium ipsius ioannis et addit n. 9 ex eo-
dem navarro illum qui ad testificandum idoneus non est non excu-
sari a denuntiando quia id non imponit aliam ut eius non debet ei
describere in privilegium eius quia audivit vel vidit et postea sci-
cipit denuntiari et ille ad testificandum non est idoneus ergo
femina quae minor viginti annis in iure canonico in cri-
minalibus non est idoneus testis et in civilibus vir minor quatuor-
decim annis etiam non est idoneus testis et femina minor duodecim
et excommunicatus denuntiatus infamis infamia iuris prohibi-
tus non est idoneus testis ad testificandum et tamen tenebit de-
nuntiare.

tandem avila dispe citata dubio 2º aponit alium casum. promulgato edicto petrus manet dubius an comprehendatur quia dubitat de sua denunciatione an sit profutura nam agnoscit superiorem nihil profuturum denunciatione audita. tenebitur tunc petrus in hoc casu denunciare. respondet avila cum dispe 1. si petrus dubius sit de prelato an aliquid facturus sit postea. 2º certo sibi constat sibi profuturum si dicas tunc tenet petrus denunciare quia in dubiis standum est pro prelato. si dicas 2um non tenebitur. quod satis probabile dictum quia nemo enim tenetur ad inutile. articulus 5us alii casus bonasine examinantur ubi de termino et forma denunciandi

articulus quintus.

alii casus bonasinge examinantur, ubi de termino et forma denunciandi.

bonasina regula 5a ex variis DD. maxime ex thoma sanchez libro 3º de matrimonio dispe 3a nº 3 alios casus aposuit similes resolutos maxime etiam regula 2a et 3a istam doctrinam continent indicavi examinandos.

1º petrus creditor accepit aliquid in compensationem ex sexcentis debitum quia debebant illi mille scuta et accepit centum

simile et tacuit et postea in rebus occurrentibus consumpsit
proposuit tamen apud se ubi tum posset restituere. Post
hec promulgata excommunicatio contra debitores comprehenditur ne
Petrus sub illa excommunicatione. negat Corasius ex nava-
rro et hugolino eo quod quando monitorium editum fuit Petrus
absque culpa erat namque tunc impotens erat ad persolvendum
et aliunde apud se statuerat restituere ubi tum posset quando autem an-
te monitorium peccatum commisisset quod accepit illa [illegible]
[illegible] et tacuit iam peccatum commissum praeteritum in quo non feratur
excommunicatio ex dictis.

2° promulgatur edictum contra retinentes aliena et Petrus cog-
noscit Ioannem quidem aliena retinere et [illegible] esse
incapacem solvendi sed tali modo ut sit incapax ad solvendum
totum vel [illegible] de [illegible] item [illegible] si sit incapax
solvendo pro presenti vel in futurum tenebitur in his casi-
bus Petrus denunciare [illegible] respondet [illegible] affirmative
nam sicut Ioannes retentor tenetur persolvere item quan-
do potest ita Petrus cognitor tenetur denunciare pro illa parte et
sicut retentor in presenti impeditus tenetur ad [illegible]
in futurum ita Petrus si certo sibi constat Ioannem vel here-
dem [illegible] persolvendi in futurum tenetur denunciare eo quod
de presenti nullum afferat damnum Ioanni nunc impedito
et sub hac forma resolutio ista mihi probatur.

3° post promulgationem edicti excitatur dubium ex in-
[illegible] debitoris vel [illegible] consignationis facte tenebitur
tunc Petrus dubitans denunciare. affirmat Corasius ex
navarro, enriquez, et lazario nisi dubitans deponat du-
bium quae resolutio fundatur in illa regula in dubiis tutior

ptem sequi tenerum et simul q. in dictis studium e
pro prelato et pro excoicatione quam resolutionem appro
bo cum additione si veteratur possidens dubius esset de sua
infam. l. de iustitia conservationis sita esset prae vir timora
tus et fide dignus diceret prae dubitanti de facienda denunsia
tione se occupatum esse in examinanda sua obligatione cum
aio restituendi si cognoscat se esse devitorem posset quidem
dubitans adhibere fidem et suspendere denunsiationem do
nec alter certus redderet de obligatione sua.

4° petrus vendidit hereditatem l. aliam possesionem in
confidentia ne creditores illam caperent, creditores aut
petunt edictum con. devitorem et occultantes bona tenentor con
tractores denunsiare afirmat bonasina ex avila et merito ni
si adsit aliqua ca. legitime excusans ex s. dictis et ulterius
infert cum azorio, graphis, et aragonio etiam teneri scien
tes ad manifestanda bona illius qui ob res alienum l. delic
tum commisum in fraudem creditor. l. con. regium fiscum
occultavisset bona.

preterea advertunt DD. in hac mat. aliqua cc. tum qui so
let affigi ad denunsiationem faciendam. l° si petrus iam creden
te fio esset impeditus ad denunsiandum q. sibi et ut inquit
... indigebat consilio ad iustificandam denunsiationem n.
tenet obedire q. propter illam indigentiam e inhabilis ad denun
siandum sesante tamen illa indigentia tenebitur nisi tempore
quo sesat sesavisset vis obligatoria ex pte monitorii q. sibi et
superior esset suspensus leviratus terminavisset sentam l. se
sasset finis excoicationis.

bonasina regula 16 cc tum istum afixum nonnulla ad

vertit seu obligationem sui incipere a die publicationis ipsius
monitorii excepto ipso die quo promulgat nisi aliud in ipso mo-
nitorio exprimat. Navarrus in regula 12 no 17 affirmat contra
Navarrum et Sayrum eum qui accedente sua et obligatione de-
nunciandi non denunciat toties peccare et toties excommunicationem
incurrere quoties commode potest denunciationem facere
et non facit. hoc autem dubium videtur fuit resolutum a no-
bis in materia de censuris disp. de ... sacramento 3o ubi examina-
bamus an multiplicatis transgressionibus multiplicarentur
censurae vide ibi dicta.

Suarez ad finem disp. 22 sect. 4 an si Petrus impedimen-
to aliquo excusatus infra tempus assignatum denunciaret postea
vero auferat impedimentum si tenetur obedire ilico et incipiat
currere tempus a die in quo cessavit impedimentum et resol-
vit non teneri statim sed a cessatione impedimenti enume-
randum esse decursum sui. ratio Suarez est quia iste Petrus impe-
ditus non est deterioris conditionis quam reliqui qui impediti non
erant et ita non est minus tempus illi assignandi. quae omnia dicun-
tur mihi probat nam in hac materia odiosa non ampliatione sed re-
strictione utendum est.

Ex quam resolutionem Bonacina regula 11 paragrapho
dixi modo ex eodem Suario, Henriquez, et Graphio infert re-
solutionem duplicis casus. 1o Petrus ignoravit publicationem
monitori et consequenter ignorans non tenebatur denunciare pos-
tea pervenit ad suam notitiam et tempus assignatum a monito-
rio erat intra duos menses et quando pervenit ad notitiam Petri
iam praeterierat unus mensis Petrus non tenetur intra unum
mensem denunciare sed intra duos computandos a die not-

Aº sub suis enumerat. nº fuit monitorium promulgatum
1ª die Septembris obligans intra quatuor menses et pe
tens non erat prohibitus istius superioris et consequenter non obli
gabatur sit aut subditus 1ª decembris ab ista die enumerandus
est terminus et non tenetur denunciare nisi elapso mense qui tres
menses sit et sic periculose omnia approbanda sunt ut patet fun
data in praecedente resolutione.
[illegible] in 15 regula bonacina agit de potestate absolven
di ab his excommunicationibus et resolvit nullum posse absol
vere nisi de facultate ferentis talia edicta quod verum est
et consonum doctrinae a nobis stabilitae in materia de censu
ris disp. ultima q. 3ª sunt enim excommunicationes ab homine. in
super petit an episcopi ex tridentino possunt absolve Emi=
re ab omnibus criminibus occultis et consequenter a censu
ris ex talibus criminibus provenientibus possunt etiam
absolvere ab his excommunicationibus ex monitoriis prove
nientibus [illegible] contentis [illegible] si rega
bata fuissent pontifici vel provenirent ab inquisitoribus
et proposito [illegible] affirmative [illegible] affi
rmat cum Rodriguez, toleto, sayro, suarium tomo
4º in 3am partem disp. 3ª s. [illegible] affi
matio sit satis probabile est sed omisso examine ad
materiam de poenitentia. [illegible]
[illegible] modum ferendi denunciationes [illegible] ponit bonaci
na nº 34 regulam 16 quam vocat explicabo etiam res
indicialis. videbit autem ad finem disp. 4ª memor est
numeri chartas quae solent legi et publicari pro pub
dictis excommunicationibus et admittit tres. Prima appelat con

denunciatoriam

monitoriam, tam declaratoriam. Jam declaratoriam, et si aliqua alia charta legat equivalet, sive cum certis diebus et sic [illegible] [illegible] iste charte obligant et quae ex illis et si ne communica legit [illegible] dubium quia ista obligat [illegible] assignatam ab illa. [illegible] negligant existimat excommunicationem incurri post [illegible] cum in [illegible] soleant aponi hec verba mandamus sub excommunicatione late sententie refert tamen ex magistro [illegible] usum induci obligationem post [illegible] declaratoria et sane in hac et aliis similibus attendum est consuetudini ecclesiae et simul attendendus est [illegible] chartae. [illegible] quae persone comprehendantur per excommunicationem ex vi actionis per illam prohibite

questio quarta.

que persone comprehendantur per excommunicationem ex vi actionis per illam prohibite

excommunicationis sphera in ordine ad personas quas comprehendit latissima est cum solus pontifex excipiatur [illegible] qui [illegible] [illegible] de censuris [illegible] [illegible] episcopi [illegible] in ordine ad suspensionem et interdictum existimant [illegible] spheram excommunicationis ut vidimus in [illegible] de excommunicatione [illegible] pontifex aut et si [illegible] comprehendatur excommunicatione [illegible] [illegible] bene tamen ex equitate

et 2um vim directivam in caput ipsum e(st) diste 9a in or
dine ad evitandum excoicatos unde filiutius ttt 3o casu 2o
no 47 ex Cobarrubias afert excoicatos petens cum pontifice
solere absolvi ad cautelam seu reincidentiam et finito
negotio reincidere in excoicationem quare aut roe sphera
ista dilatet vel limitet in actionem prohibitam ab excoica
tione. resp. examinemus in hac dispe sequia. artis [illegible]
an excoicatio imposita 2a facientes comprehendat etiam
mandantes consulentes et alios

articulus primus.

an excoicatio inposita contra facientes conprehendat etiam mandantes, consulentes, et alios.

exactius int(er) alios presentem difem examinant avila
fte casu 5o dispe 3a dubio 2o et bonasina ttt de censuris dis
p. 1a q. 2a puncto 6o ut tamen explicet in quo consistat di
ffa varios casus ponemus. 1o ferat excoicatio 2a eos qui
furati fuerint certam quam vel destructores vinea petrus
mandavit vel consuluit famulis suis ut furarent illam
quam vel destruerent illam vineam qui quidem manda
verunt executioni sui dni petri mandatum. media ista
excoicatione comprehenduntur famuli furantes et [illegible] illos
scilicet petrus mandans. 2o petrus dubitans de ocisione ioanis
et de modo quo posset illi machinari mortem consuluit fran
ciscum qui docuit horam et tempus ocisionis [illegible]

ipsum procurit, sacramenta vero admissum medio suo ...
clericus excommunicatio posita est in homicidas fuit ne consul
hereticus solus petrus homicida communi etiam hereticus con-
ciliarius. In excommunicatio in docentes ... doctrinam
adversam fidei et errori proximam communiter docet, et ...
dat alteri ut doceat vel consulit ut audiat ... mandans
docens iste communis mandans, consulens, vel auxilians compre-
hendit ne illa excommunicatione.

Et quamvis ... communiter ...
... Caietanus ... de iudeis et ... excommunicatio
... affirmantium ... doctrine quam ...
... excommunicatio ...
Caietanus verbo excommunicatio ... et ...
... ipsius ...
doctoris Navarri ... etiam ... con-
sentit ...
excommunicatio ... vel alias ... existere ...
...

Resolutio nostra sit excommunicatio posita in ... ...
... vel homicidas nullo modo comprehendit ...
... consulentes vel ... mediate auxiliantes
resolutio ista ... ut vidimus ... etiam ex ...
... libro 1° de matrimonio ... 49 et ...
... in commentariis super bullam cene libri
canone ... ...

Probatio resolutionis manifeste colligitur ex ...
... ubi vidimus ...
antecedentem ad excommunicationem debere esse con...
in illo genere in quo ... posuit excommunicatio.

Cum lex sit penalis et in materia odiosa eius verba debent stricte et proprie accipi et non extendi improprie. nomine aut facientis vg. furantis, vel occidentis non intelligitur proprie mandans, consulens vel alias vel mediate auxiliator nam isti ficte dicuntur facere seu interpretative ex iuris interpretatione teste bartolo lege et [illegible] ff de iniuriis unde sub lege praefata facientes non intelliguntur illi qui ficte seu analogice minusque proprie dicuntur facere.

Confirmatur tertio quia dolex vel excomunicatio intendit comprehendere non solum facientes et etiam alios [illegible] mandantes, consulentes, auxiliantes qui illos explicat et nominat [illegible] quando illos non exprimit non intendit illos comprehendere [illegible] saltem quia lex vel excomunicatio aliter vult comprehendere si non exprimat nominatim saltem utitur [illegible] talibus et equivalentibus nominationi dicendo quicumque fuerit causa huius delicti vel qui directe aut indirecte immediate vel mediate per se vel per alium excomunicetur [illegible] verbis non utitur non est extendenda excomunicatio ex illam quasi regulam iuris in materia odiosa non extendi debet pena de casu ad casum.

Ex qua resolutione patet solutio ad casus propositos ad primum de famulis et domino mandante respondeo solos famulos comprehendi. ad 2um de petro homicida et francisco auxiliatore mediato aut consultore respondeo petrum solum comprehendi. ad 3um de ioanne admonente vel mandante vel consulente, vel oferente [illegible] ad illam lectionem respondeo negative sibi et illum non comprehendi.

[illegible] satisfit [illegible] affirmative et examinatur [illegible]

[illegible]

articulus secundus.

satisfit sententiae afirmativae et examinat limitationem navarri.

1º pro senta afirmativa a nobis derelicta, ita argui potest. facientes et consentientes pari pena deberent puniri casu nuper de senta excoicationis, et mandantes, consulentes, et auxiliantes sunt consentientes cum faciente g. si iste comprehendit excoicationis pena etiam et illi. Respondet a via citatus facientes et consentientes esse eidem puniendos, et eadem pena, quae responsio a vita non satisfacit nam in casu nuper citato eadem pena mulctant facientes et consentientes et ita adendum e in casu nuper illud extraneum fuisse ut bene advertit bonagina citatus et sanchez ex Caietano et navarro nostra aut resolutio procedit quando ex lege excoicatio ipsa exprimit, excoicatio v. posita in casu nuper exprimit facientem, et participantem in crimine criminoso quia excoicatio ut nos explicuimus in ma de excoicatione dicta 2ª se ii nosto non comprehendit consentientes ante excoicationem, sed eos qui consentiunt post illam.

2º pro eadem senta argui potest ex casu mulieris de seta excoicationis ubi statuit excoicationem significante etiam

illos contrahere quoad statu vel mandato in clericos manus violentas injiciunt et rō in qua fundat caput ulti est cum vere dicitur committere delictum censeat cujus statu et mandato committit: rō concedendo illud quidem statutum quo in prædicto casu et cum expressum habeat valet nō tamen ubi non hēt expressum et quando ubi rō ibi alata ubi procedat nihil 3ª nos nam aliud est committere delictum aliud est facere itaque qui consulit et mandat delictum committere delictum censet id est contrahere culpam nō tamen censet facere et consequenter nisi exprimatur nomine facientis statut nō intelligit consulens vel mandans.

3° argui potest ex quadam quasi regula juris si dicet id facimus quod per alios facimus q. cum mandantes v. consulentes per alios furent vel occidunt intelliguntur ipsi furari et occidere. v. illam locutionem et quasi regulam ad mitendam esse quantum ad culpam nō tamen quantum ad penam.

4° excoicatio maior pena est proportionata culpæ set mandantis et consulentis culpa eadem est cum exequente et interdum maior q. cum exequentes multant pena excoicationis etiam et mandans et consulens. v. eandem esse culpam in mandante, consulente et exequente imo demus maiorem in illis nō tamen inde sequitur eandem futuram esse penam nam lex positiva et humana maxime atendet exterioritati ut videbimus in ma de censuris loco citato arto 3°.

Resp. subeat eximendi limitatio Navarri media qua ex statu dicebat a summo Poi limitatio erat. nisi ex tenore

excoicationi. l' aliax legam id explicite l' tacite colligi-
qua limitatio pro illa parte importata para explicite a-
missa a nobis ut vidimus s. in responsione ad argumentu
pars importata per parum tacite in esse e ut petamus a
Navarro q. indicandum e tacite casus ex tenore excoica-
tionis. respondet ille q. si dicta excoicatio intelligat mand-
ret frustrata et absurda exemplum ex cape significavit de iudeis
ubi sub excoicatione prohibet ne quis deferat arma sarra-
cenis l' pactis sub qua excoicatione n. est comprehendum
famuli et nautae deferentes sed etiam dni mittentes etiam
si per seipsos n. deferant.

Hoc signum n. admittunt viri docti apud avilam citati
et alia excogitaverunt, scilicet qdam cum eorum responsionem et
assistentium loquendi in aliqua mã iubentes et consulen-
tes bene et concitum quasi exsequentes, potest deseru-
re exemplum adductum a navarro.

Nihilominus avila hanc limitationem n. admi-
ttit eo q. in ma ista idiosa e et indicat exemplum adductum ex c.
fe significavit de iudeis n. esse ad rem nam ibi expresse facta
extensio ad eos qui per nuncium merces mittunt ad sarra-
cenos q. n. erat expressum cape ita quoniamdam de iudeis
concedit q. avila bene posse contingi in uno cape prohibitos
esse facientes et in altero factum fuisse extensionem ad
mandantes et consulentes et tunc ex vi talis casi et ex-
tensionis comprehendi n. ex vi' alterius quod pro se cardinalem
toletum qua resolutio avila placet q. in ma odiosa n. ex-
tensio fugienda e et vix inveniet casus ut valeat na-
varrus in quo frustranea excoicatio sit nisi admittat

talis extensio et sane cum proprietate et rigore in hac parte penali procedendum est et non quilibet vulgaris modus concipiendi attendendus est. Articulus 3us an excommunicatio contra mandantes comprehendat etiam consulentes aut sal tem quoslibet mandantes.

articulus tertius.

an excommunicatio contra mandantes comprehendat etiam consulentes aut saltem quoslibet mandantes.

[illegible] resolutio manet in l. quem ad modum [illegible] statutum e nomine facientis non comprehendi mandantes ita in praesenti nomine mandantis statuit non comprehendi consulentes nam rationes datae ibi pugnant pro hac resolutione.

tota quaestionis difficultas devolvit ad [illegible] illius et pro plena resolutione adverte quadrupliciter posse mandantem se habere ad mandatarium. Primo ut virtute mandati mandatarius [illegible] absolute exsequatur. 2° itaut quamvis absque mandato tali mandatarius exsequeretur [illegible] tamen ita [illegible] ac post mandatum. [illegible] ita mandatarius [illegible] est [illegible] ut virtute mandati nec in [illegible] exsequutione nec in modo exsequendi aliquid innovaverit. [illegible] etsi in virtute mandati aliquid innovatum fuisset tamen mandans

ante eius executionem suum mandatum revocavit.

bonacina citatus ex navarro ita in genere satis facit dicti presenti quo inquit mandans aliqua ratione influ in effectum l. influere censet comprehendi media excitatione lata ja mandantes. unde mandans 1o et 2o mo ex dictis comprehendit ut tamen si procedat 3o mo, de quo occurrit casus revocationis propositus in 4o mo. respondet cum dicte l. talis revocatio instruit mandatorie l. [illegible] si dicat [illegible] comprehendere si dicat non comprehendit in qua sua resolutione bonacina sequitur et nostrum amabilem citatus in dubio 4o et 1a eandem resolutionem patentem.

sententia ista bonacinae et aviles [illegible] et 3um num. cois e inl. dd. et defendit a navarro loco citato [illegible] q. consona e iuri et rationi [illegible] ut nostra consonat [illegible] c. felicis de penis in 6o § illud adiuncta glosa verbo consilium ci favore e etiam consona rationi nam fidei excitatio ex proposito fert ja mandantes vere reputat tales illos qui virtute sui mandati in effectum influunt nam ipsi sunt formaliter mandantes, alii v. materialiter qui g. et 2o mo se gerunt vere influ in effectum cum virtute sui mandati effectus in re ponatur [illegible] tem [illegible] illius qd comprobari potest a paritate [illegible] agen physici [illegible] ille [illegible] virtute [illegible] effectus fit [illegible] existitem [illegible] vere dicit influere in talem effectum unde constat qd [illegible] mandante [illegible] qui con[illegible] se gerat ut virtute sui mandati nec effectus [illegible] existitem [illegible] in re ponat [illegible] formaliter mandans sed materialiter et quasi [illegible] nec reputatur influere in talem effectum.

Resfant dd. quae signa benda sint ut aliquis censeatur in effectum influere et ja jenere (illo l. romo) et respondent tamquam signum sufficiens ad influendum si mandatarius interrogatus dicat nihil in obstare ad executionem effectus nec quoad substantiam nec quoad [illegible] mandatarius iam via pervenerat in ordine ad consequendum effectum etiam requirat sufficiens signum. ita tres sedent bona fine cita[?] Fyer enriquez lib 14 cap. 10. no 6 et sanchez in summa lib 1. cap. 10 no 44 avila citatus dubio 3. et 6.

Addit avila alias coniecturas 1º si nihil cum rendantis mandatum dedit statim servere quodam novo mandatarius at effectum se disposuit signum certum est mandantem influxisse in illum effectum. 2º si mandatarius quasi nihil curans de mandato nihil fuit operatus et iam multis elapsis diebus ad effectum processit signum est non ex mandato sed ex alio capite talem effectum accepisse influxum. 3º demum cum res dubia sit docet avila in ordine ad restitutionem alicuius damni secuti ex effectu mandantem non teneri ex illa regula iuris in dubiis melior est conditio possidentis in ordine tamen ad excommunicationem contractam debere se reputare excommunicatum et ad cautelam petere de absolutione cum alteram regulam iuris in dubiis tenemur semitam sequi tutiorem quod etiam [illegible] multi vi approbant.

Maior autem difficultas est circa rationem de revocatione mandati et quidem si mandans revocavit mandatum et media illa revocatione cessavit ab influxu in effectum quasi mali[?] scilicet si mandatarius adhuc perseverat cum

sius revocationis. tota tamen diff[icultas] est si sermo [sit de] casu
in hunc modum petrus mandavit ioani occidere franciscum et
postea antequam occidat franciscus petrus dolet de mandato et
re melius considerata ad se vocat ioanem et revocando man-
datum suum intimat oppositum non occidendi. pone casum no-
luisse venire ioanem, ita iam distantem esse ut petrus potuisse
in dos et consequenter non posse petrum efficaciter revocavisse
mandatum nam etiam si misit literas prius mortis se-
quelam quam literae pervenerint ad ioanem. in hoc casu
morte secuta comprehenditur ne petrus sub excommunicatione
avila quem sequitur et bonacina citatus quamvis affirmet
comprehendi petrum simul indicat oppositum esse valde
probabile quod absolute sequitur et innocentius apud illum et h-
inc fius s.a citatus cum fabiena et rosella.

in quo casu medius aliqua distinctione mihi procedendum e[st]
nam loquimur de foro externo vel interno. si de
fide externa sermo sit et in illo constet petrum vere
mandavisse ioani occidere franciscum quamvis petrus
doleat de mandato dummodo non constet de illius revoca-
tione exterius facta et intimata ioani, sine dubio petrus
comprehenditur sub excommunicatione et in hoc sensu cum avi-
la et bonacina. si tamen sermo sit de foro interno du-
bius est dicendum nam ille dolor et poenitentia in petro simplex
quaedam est displicentia cum qua compatitur non velle poeni-
tuisse usque ad confessionem de dolor et poenitentia tali
fuit ut vere in illo dei conversio de tali delicto extra sa-
cramentum baptismo cum ille. si tum dicat etiam idem
sententia quod avila et bonacina nam mandatarius cui non

dum pervenit notitia revocationis, vere operatur in virtute mandati et alias mandans nullum habet impedimentum ad contrahendam illam excommunicationem, dum quod capax est illius contractionis. sic cum dicat dicendo a bonagina et sertio cum iuo sertio et sanchez quod mandans iste etiam ex parte sua efficacissima quae potuit revocavit mandatum et insuper media contritione vel confessione reddit incapax excommunicationis contrahendae. nam ista ex ratione sua intrinseca ut saepe vidimus induit rationem medicinae quae supponit morbi seu culpae existentiam, praesentiam et confirmationem, quae omnia cessant in illo mandante contrito seu confesso et consequenter adest legitimum impedimentum incursionis in talem excommunicationem. sic per gratia quidquid velit bonagina cum aliis disputare tamen puncto 3 numero 14 an excommunicatio consulentes comprehendat etiam mandantes et auxiliantes aut saltem omnes consulentes

articulus quartus.

an excommunicatio contra consulentes comprehendat etiam mandantes et auxiliantes aut saltem omnes consulentes.

dificultas ista vincenbrisae sicut praeterita et capax illius resolvenda est sicut capax praecedentis. Ad evidentiam vix aut

rerum receperit excitationem quae fertur in consulentes quae etiam non procedat in mandantes et auxiliantes et ita in praxi sequatur dictus ipse pro 1a parte; si tamen valet huiusmodi excitatio de illa idem iudicium ferendum est ac de parte dicta in antecedente ante procedit easdem rationes.

Accedamus ad 2am partem in qua procedendum est etiam illo quadruplici modo, itaque consulens si 1o modo et 2o procedat non est dubium quin comprehendatur sicut non comprehenditur si procedat 3o modo in quo doctrina convenit et merito idem dicendum est pro mandante et consulente. Restat tandem an ca dictus [illegible] sit, sicut mandans revocans excusatur saltem quando illius revocatio notificata mandatario [illegible] ita etiam consultor excusatur si revocaverit concilium eiusque revocatio constet illi qui concilium accepit.

Bonacina citatus, partem negantem sequitur eam quae tribuit Molina et Navarra, partemque affirmantem et oppositam defendit Silvester, Suarez, et Avila. Bonacinae sententia videtur [illegible] ius suum influendi mandantis et consulentis in mandantis [illegible] media obligatione quae introducit in mandatario et ita revocato mandato manet mandatarius [illegible] obligatione et [illegible] si operetur operatur absque influxu mandantis vel consulentis; [illegible] diverso modo [illegible] persuasione a concilio proveniente et ita non ex mera revocatione concilii cessat influxus cum adhuc maneat accipientis concilium maneat instructa et cum persuasione ad ponendum

Concilium in re et quantum ad hoc aprobo sententiam bona sinae nec multum refert quod revocatio Concilii inotescat Concilium petenti nam non ideo amisit aut deposuit passionem.

Sed quid dicendum ad avilam qui cum Caietano antonino, silvestro, toleto et aliis opositum tenet cum navarro et bonacina quia dicta passio ut quia dedisset Consulens postquam revocavit Concilium cognoscat an ille qui Concilium petivit adhuc perseveret et inclinatus maneat ad ocisionem alterius et sic tenet admonere alterum in genere licet non facti ut sibi caveat quodam si preter Consulens iam ocisio debet imputari illi qui Concilium petenti cum ipse independens a Consulente processerat ad id.

Nihilominus sententia avila non est amplectenda absolute nam ut bene navarrus casu quo non potuit Consulens nec semper absolute revocare Concilium donec Contrarium prestat Consulto, nam eficasia et influentia Consulentis Consistit in passione excitata virtute Concilii et ita necessarium est Concilium revocare et insuper delere passionem priorem. unde ego cum ipsis procederem nam licet Consulens revocavit Concilium sic pariter et modo non itaut non destruxerit passionem priorem licet eficasiter revocavit ut adue ... de novo ... perseverit Contrarium itaut Consulentis dicat se non in virtute Concilii prioris sed ex alio capite procedere ad ocisionem. sic enim se gerat Consulens sentio cum navarro et bonasina prosequitur ... si tamen non modo sentio cum avila et velizquez dd. nam tunc vere sequitur non influxus proveniens a Consulente, cum ab illo destructum sit

principium talis influxus in mortem suasio dimanans a Con
cilio et in hoc casu non existimo nobis contrarium esse na
rratum.

Sed excogitabilis est quidam casus in quo consulens
revocat Concilium quantum potest et consultus ita a
heret sue definitioni radicitus affixe in virtute Concilii
prioris ut nolit a sua definitione recedere et ita perse
verat in curanda morte alterius an tunc consulens
dicatur influere in mortem et consequenter comprehen
datur excommunicatione. in quo casu videtur affirmandum cum
consultus virtute Concilii sue menti defixi nondum
que ab illa eradicati operetur et consequenter in virtute
consulentis dari et consulentem iam quantum potuit vi...
fuisse conatum eradicare et quasi delere Concilium l...
et ita si perseverat consultus potius ex vi prioris Con
cilii quam ex sua malitia perseverare censetur.

in quo casu addam ita singulariter agitato mihi
dicta. [illegible] est nam consulens ita revocat Concilium l...
et adhibet novas rationes in contrarium ut simul doleat
et conterat de Concilio exhibito [illegible] sed ita revocat
ut illum non peniteat ex vera contritione si dicatur tamen
existimo consulentem liberari ab excommunicatione nam
ut sic dicebamus ex mente de censuris excommunicatio non potest
contrahi propter peccatum omnino praeteritum sed tamen cum
medicinalis pena sit morbum existentem que omnino
desinit in illo consulente. si non dicatur non existimo illum
excommunicatione comprehendi nam cum Concilium dedit
commisit delictum sufficiens ad excommunicationem si alle...

reliqua requisita, scilicet Confirmatio et perseverantia [struck] in delicto, quae Confirmatio dat cum perseverat peccatum habitualis? Nondum vero Confessione retractatum quam resolutionem a me excogitatam Coiº vi viro docto et approbavit, aliqua scilicet quae sequuntur ex ista resolutione circa irregularitatem omitto modo ad proprium locum.

Pro maiori intelligentia hoc et similium Casuum adverte doctrinam Suarez disp. 44. sect. 3a ante num. 1 ubi notantur duplex genus Concilii scilicet Concilium intellectivum et Concilium affectivum. Primum illud cuius vis consistit in ordine ad intellectum cui intendimus aliquid suadere talis est persuasio seu instructio in ordine ad perceptionem clarior. Secundum illud cuius tota vis consistit et mere ordinatur ad voluntatem quam inclinare quis intenderet mediis precibus, medio rogatu, magis minis aut alio simili modo quam distinctionem accepit Suarez ex Bartolo lege 11 § parrapho si mandato ff de iniuriis num. 21 et sane distinctio haec maxime utilis est et in memoria retinenda, praesertim pro illo discrimine ex Bonacina cum Coiº adnotato inter revocationem mandati et Concilii, utpote ex diverso modo influendi in effectum mandans scilicet influit quasi obligando, consulens vero suadendo et instruendo, sed intelligendum est media habilitatione, scilicet de consulente intellectivo non vero affectivo nam iste potius se gerit per modum mandantis quam per modum consulentis.

Inter consulentes hos inveni singulares qui singulari nomine appellandi erunt et dicuntur seminatores discordiarum qui quasi semen immittunt in intellectum et voluntatem aliorum

medio suo fructus producit v.g. homicidii scilicet occasionis per di-
lectionis specialis casus occurrit an scilicet comprehendantur sub no-
mine consulentium iis qui quamvis revocent et emen-
dicare curent semen emissum, adhuc subiaceant excommunica-
tioni. v.g. dicit Petrus coram Francisco ecce filius ligni-
cessi qua notitia Franciscus quaerit eum qui parenti suo
iniuriam illam intulit quem inventum interficit in-
currit tunc Petrus sine dubio excommunicationem nisi aliqua
via ipse deleat causam huius damni eradicando illud ma-
lum semen ut damnum illud non generet quod fere impossibi-
le est moraliter loquendo ita doctissimus vir a me consultus

Sed apone casum methaphisicum in quo Petrum se-
minatorem discordiae huius vere poeniteat de verbo se-
minato et conferat de suo delicto et omnibus viis conetur
dissuadere quod antea suasit. Franciscus v. dimoveri nequit
a sua fixa determinatione iam ex illo semine concepto et pro-
cedens processit ad effectum quid tunc dicendum affirmat vir do-
ctus citatus comprehendi sub excommunicatione seminatorem illum
Sed sane doctrina a nobis repetita de incompatibilitate con-
tractionis excommunicationis cum hoc contrito et existente in
gratia etiam videtur locum habere in hoc casu ex mente
aliorum DD. quos retulimus praesertim in simili adductis. an-
quaestio an excommunicatio imposita mandantibus comprehendat
ratum habentes

articulus quintus:

an excommunicatio inposita contra mandantes comprehendat etiam ratum habentes.

iuris periti idem petunt sub aliis terminis an scilicet rati
habitio comparetur mandato sed ut nostra et eorum questio resol-
vatur opus est explicatione terminorum, rati habitio seu ratifica-
tio idem est quod aprobatio alicuius facti preteriti verbi gratia pe-
trus percussit clericum et narrat ioanni talem percus-
sionem, ioannes audit et aprobat percusionem factam
vel confirmat aliquid vel simile prestat in talis facinoris
aprobationem hec est rati habitio seu ratificatio quando
iuris periti petunt an rati habitio comparetur mandato idem
est ac si petant an rati habitio equivaleat mandato ita ut
rati habentes alicuius delicti reputentur mandantes.

pro cuius dicti intelligentia aliqua referenda sunt ex in-
trinseco habemus duas regulas et caput ex presenti ubi nostra diffi-
cultas resolvitur la regula est 9a de regulis iuris in 6 ratum quis habere
non potest quod in suo nomine non est gestum: ex qua est lo rati habi-
tionem retrotrahi et mandato non esse dubium comparari. deinde in capite
cum quis de sententia excomunicationis in 6 duo resolvuntur sunt cum
quis absque suo mandato manus iniecit in clericum suo nomine
violentas si hoc ratum habuerit excomunicationem latam a canone in
contrarium incurrit. ... sin iniectio eadem suo nomine non sit

factu l. pecc ratam hendo eandem ut tamen propter hoc ex communicationis illius vinculo innodari, quod utrumque confirmat bonifacius 8 . . . in praedicto capite ex duplici regula iam alata.

Sed praeterea ad eandem signationem seu acceptionem . . . ratihabitionem apud latinos et apud iuris peritos nam apud latinos ratihabitio illa . . . quae approbat factum praeteritum proprium . . . alienum nomine meo vel alieno factum apud iuris peritos minus latet ratihabitio nam ad proprietatem iuris sola illa approbatio quae fuerit de aliquo in nomine ratihabentis factum dicitur ratihabitio quod discrimen notavit avila . . . capite . . . quod aperte colligitur ex regulis citatis et ex capite cum quis . . . verum hoc discrimen esse inter ratihabitiones in ordine ad poenam . . . in ordine ad culpam ut in . . . capite citato . . . in illis . . . l. pecc ratam hendo deinde apud canonistas . . . ad signandam istam ratihabitionem ut videbis in glossis praedictarum regularum . . . ratihere et rati habere.

. . . tam apud theologos quam canonistas . . . mat quod excommunicatio lata in mandantes comprehendit ratihabentes si . . . proprietatem iuris tales fuerint probatio . . . huius resolutionis quam amplector ut . . . ipso iure nam in capite cum quis citato ita expresse resolutum . . . fundatur . . . ratihabentes sub conditionibus iam explicandis vere commiserunt eandem culpam quam mandantes ut bene probavit Cobarrubias clementina si furiosus . . . nonnullos iuristas cum igitur eadem culpa reperiatur potuit ecclesia et de facto voluit punire ratihabentes cum eadem poena qua punit mandantes.

Restat explicemus . . . seu conditiones attendendas

aut au(tem) sit gramatice set etiam avarice et invidie ratihabitio
aliqua sequatur avila citatus rem tetigit expressius et quinque
exposcit conditiones ex quibus plures admisit bonacina dist. 2 q. 2 p. 1
puncto 3 n. 10 q. 2 ... oportet ad examen revocare cois vero
lationis aprobande gratia.

1a conditio est quod primo factum sit nomine meo quam con
ditionem admittunt cois DD. ut pote expressam in ipso iure set et
istam conditionem ulterius extimus quid aliquid intelligendum sit fac
tum nomine meo respondet glosa in predicto casu illud
esse factum nomine meo quod fit contemplatione mei
vel meo intuitu a ponamus casum Petrus occidit clericum
vel percussit sine mandato meo set tali intuitu ut mihi esset
gratum homicidium illud quod ex aliquibus causis quas ipse cognove
rat et consideraverat tunc homicidium dicitur factum no
mine meo.

2a conditio est quod talis aprobatio preteriti facti sit cum scientia
et notitia ita ut ego sciam nomine meo fuisse factum ut
Petrus percutiens clericum narravit Ioanni percussionem fac
tam set non declaravit fuisse factum intuitu ... quam si
Ioannes aprobet non repute ratihabens quam conditionem admi
tunt coiter DD. maxime bonacina et avila citati quam aprobo
ut pote consonam his que diximus in materia de censuris cl. sciam
aut ignorantiam attendendam in contractione censurarum.

3a conditio est quod predicta ratihabitio exprimatur per signa
verbalis aut nutibus aliisque signis exterioribus quam conditio
nem tamen coiter DD. admisse et etiam consona est doctrine coi
a nobis tradite in materia de censuris dist. 2 q. 3 n. 3 ubi
vidimus culpam prerequisitam ad censuram debere esse

externam et quam conditionem invenio duo examinanda
alterum in glosa cap. cum quis citato, alterum in Silvestro
quem refert avila cum dicit glosa hanc ratihabitio-
nem debere esse apparentem, id est manifestatam per
signa externa et ponit casum in quo quispiam ratihabi-
tificaverit perceptionem fructuum nomine suo attamen
exterius non approbavit sed potius reprobavit in quo
casu vult glosa talem hominem apud deum manere ex-
communicatum et peccavisse non vero apud ecclesiam militantem quae
non iudicat de occultis quae ratihabitio licet fuerit pro pa-
rte concedendum igitur est hominem illum apud deum habe-
torem esse non vero excommunicatum nam cum excommunicatio sit
poena ecclesiastica si ab ecclesia non patet ut non ponit in prae-
dicto casu vel adeo in ponit. Dum exit Silvestro illum
hominem si taceat et si exteriora signa videt non incidere
in excommunicationem quia illa non contradictio seu taciturnitas
sufficiens signum est exterius ut homo ille externe indicat
ratihabuisse illam perceptionem ex regula 43 de regulis iur-
is in 6o qui tacet consentire videtur [illegible] Silvestro
la citatus respondet id sufficit probare excommunicationem quoad
praesumptionem in foro exteriori non vero quoad forum inter-
num quam ratihabitionem etiam non approbo nam ut bene
glosa in praedictam regulam advertit illa quidem ver-
um cum agitur de commodo et honore tacentis non vero si
agatur de suo incommodo in praesenti autem casu illa praesu-
mptio nociva est tacenti unde nec in foro exteriori datur
locus praesumptioni ut volebat avila.

4a conditio est quod externa sint habilia pro sel[...]

tum fuit commissum id est quod ratihabens tempore quo fuit fa
ctum delictum posset mandare illud v.g. factum fuit delic
tum tempore quo puer erat infans vel furiosus non compos
[illegible] furiosus tamen vel ebrius erat et postea iam adultus
vel sui compos ratum habuit factum praeteritum, illa ratiha
bitio non est possibilis quam conditionem admittunt DD. eo quod
iuris fictio non debet habere maiorem vim quam ipsa rei ve
ritas cum ergo ille non posset illo tempore mandare necessario
sequitur ergo quod mandavit nam ratihabitio non retrotrahit
ad [illegible] ad tempus quo erat illo tempore mandare vel velle de
lictum illud quam conditionem admittit etiam bonasina ci
tatus [illegible] addit idem esse intelligendum si homo ille dormiret quia ip
se poterat excitari et mandare delictum quam limitatio
nem non apposuerat avila et sane in hac materia adiecta respon
de mihi videtur limitatio bonasinae nam quamvis verum sit
facile aliquem a somno posse excitari tamen re ipsa quando
delictum commissum est ille dormiebat et non fuit excitatus
et consequenter pro illo statu dormiens non poterat manda
re sed iuris fictio non debet extendi ad plus quam extendit
rei veritas et re ipsa in illo statu ille non potuit mandare
etiam nec pro illo statu potest a iure fingi mandasse non.
in hac materia philosophandum est secundum futura contingentia
conditionata, sed secundum existentia absolute talia, vel saltem fu
tura absolute: [illegible]

5a conditio addita ab avila est quod lex poenalis in quam
incurrendum sit ut requirat delictum ipsum secundum et non
praeviam machinationem aut praeparationem ad illud et po
nit casum in quo uxor ratihaberet homicidium sui viri

in? tamen in illa pręcessit machinatio ad mortem illa quidem uxor fecat ratihabenda ad mortem mariti n? tamen contrahit impedimentum cum homicida eo q. lex q.do n? in tercessit adulterium petit pręcedat ipsius mortis machinatio. quam doctrinam confirmat ex silvestro et Covarru bias et quidem illa vera est set extra rem nam contractio excoicationis de qua modo e? sermo sl petit nudum delictum sine ulla machinatione.

ad extremum cum dd. et glosa in prędicto capitulo ad verte dubiam et solutionem illius, dubitat q. an excoicatio contrahenda media ista ratihabitione contrahatur a tempore quo ratihabitio fit vel a tempore quo perpetratum fuit delictum sicut retrotrahatur ad illum tempus. ratio dubitandi e? q. cum media ratihabitione retrotrahatur delictum et reputetur mandatum factum in 1o tempore necessarium videtur ipsam excoicationem retrotrahi. respondendum cum dd. et glosa in citato capitulo n? incurri excoicationem nisi a tempore ratihabitionis nam si ille n? ratihaberet delictum perpetratum n? diceretur contraxisse delictum et consequenter n? contraxisse excoicationem quod consonat dictis a nobis supra (?) na nam 1o ex Covarrubias et quare negantibus retrotrahi tionem seu fictionem iuris in his penis (?) ratihabitionibus. ratio est ad rationem dubitandi nam l. reputetur mandatum fuit 1o tempore n? tamen pro illo tempore contrahat pena sed contrahit pena quam contraheret si illo tempore peccavisset ille qui mandatum ratum habet pręteritum. ante (?) ex doctrina pręcedentium vari casus resolvuntur

articulus sextus.

iuxta doctrinam articu

lorum presedentium va

rii casus resolvunt.

1º petrus erat paratus et iam do separatus ad homisidium ioanis quam ad separationem cognovit fransiscus qui mandavit a 1º consilio ut petre ut sucurreret et ocideret ioanem fransiscus autem mandato 1º concilio petrus non ocidit ioanem set percusit iste ne fransiscus medio illo mandato 1º concilio ex quo sequuta est percusio, incurrit excomunicationem negant et merito avila et bonacina citati quia soto non fransiscus in illo casu non pecat set in tali separatione petri ad maius malum et visum fuit concilium in ordine ad minus malum sic nulla culpa fuit in illo concilio nec consequenter fuit esse excomunicationis, cum iste sine culpa antesedente non incurrat.

2º petrus mandavit vel consuluit 1º ratum fuit mandatum et homisidium, mandatarius vel consultus in executioni mandavit percusionem aut mortem adhuc petrus mandans vel consulens et cetera incurrit in excomunicationem. communiter negant ex eodem doctrinam in materia de censuris cum quam excomunicatio petit culpam externam et in suo genere consumatam, consumata aut non est quae in executioni mandat.

quia certa negatio regulariter loquendo vera est set

simul ad no fundā eᵉ doctrina navarri cap. 27 adj fine
n. 51 parrapho adeoq. ubi distinguit duplex genus excō
catiorum quorum unum quaelicet, est excōcatio [illegible]
lit imposita 1ᵃ facientes et minus principalit 2ᵃ mandantes
consulentes [illegible] [illegible] in ordine ad fa
cientes [illegible] et excōcatio quae procedit aequaliter tam
facientes quam mandantes, consulentes, et cet. [illegible]
excōcatio eᵉ 1ᵉ generis hoc locum negativa sententia pro
quam ibi adductam, si tamen excōcatio sit 2ⁱ generis
nᵒ hoc locum non [illegible] valet rō adversa de consum
tione delicti sufficit nō consumatio in illo genere in [illegible]
prohibetur.

apposuit navarrus exemplum in duplici [illegible] ex [illegible]
habitos; 1ᵘᵐ [illegible] cap. [illegible] de homicidio in 6ᵒ in quo
excōcatio 2ᵃ mandantes interficere aliquem per a[illegible]
sinos etiam si nᵒ sequatur mors. 2ᵘᵐ hoc clementina [illegible]
piens. parrapho 2ᵒ de penis ubi fertur excōcatio 2ᵃ religio[sos]
qui concionantur [illegible] retrahendi auditores a solvendis [decimis]
mis etiam si de facto auditores nᵒ retrahantur navarrum
sequitur eᵉ avila citatus dubio 6ᵒ [illegible] si forte aliqua
excōcatio occurrat ex cuius tenore verpregione nᵒ cer[te]
constet an principalit feratur 2ᵃ mandantes, et consulentes
an sit 2ᵃ facientes quid faciendum eᵗ. et respondet [illegible]
gulam [illegible] in penis benigniorem partem esse sequendam
illam quae intelligendam esse sit procedere 2ᵃ facientes [illegible]
[illegible] et [illegible] religiosos [illegible] quo sentiendum eᵗ.

3ᵒ petrus [illegible] caesar de percussione clerici ignorans
illum cognoscendo nᵒ fuisse facta nomine suo et con[illegible]

quaenam ex sic dicta illa ratihabitio necnon ex proprietatem in
iuris rei sufficiens ad excommunicationem. demus tamen casum
in quo ipse petrus ita aprobet percussionem factam ut
etsi non dicat gaudeo hunc clericum esse percussum et
utinam percussio esset facta nomine meo erit ne talis
ratihabitio sufficiens ad excommunicationem. respondet bona
simancitatus no 8 3o affirmans esset iste casus duplici sic evenire
potest. 1o itaut reipsa percussio facta sit nomine
petri ipse tamen petrus ignoravit et tamen 2o aprobat
dicit utinam facta esset nomine meo. 2o itaut
reipsa facta non sit nomine petri et ille dicat predicta
verba. sed in 1o casu procedat bonasina satis probabilis
procedit quia reipsa facta fuit nomine petri et ignorantia
ex qua poterat excusari fuit tollit per illam actum reflexum in 2o v. casu negant respondendum est quia illa
actus reflexus non cadit supra factum reipsa prohabitum nomine
petri sed tantum supra factum desideratum a petro
et ratihabitio ex proprietatem iuris non retrotrahitur ad factum in desiderio sed reipsa et proprie nomine factum.
ce doctrinam de ratihabitione ocurrit dubium
ex quo resolutio habetur ad novos casus. dictum fuit ratihabitionem comparari aut equivalere mandato pe[illegible]
[illegible] an etiam posit comparari ipsi facto vel concilio aut auxilio propter quod esset imposita excommunicatio regis imposita vel excommunicatio
consulentes vel auxiliantes percussionem clerici petrus consuluit vel auxiliatus fuit et postea cognovit fuit ioannem
de illo concilio vel auxilio nomine ipsius ioannis facto et ioannes
aprobat iste ne ioannes incurrit excommunicationem propter predic

tam ratihabitionem. ro dubitandi e[st] q[uia] in extensione [ex] parte procedendum e[st] cum in illo cap[itul]o Cum quis et in [re]gulis adductis s[ed] ratihabitio tenenda sit in ordine ad penam [quia] equivalet mandato n[on] e[st] cur extendat ad ratihabitionem [que] Comparet aliis fact[is] mandatum.

Ante solutionem huius dubi equivocationem quandam latere in illo nam in cap[itul]o Cum quis et regulis citatis in [quibus] agit de ratihabitione que comparat mandato sed e[st] de ratihabitione alicuius facti v[erbi] g[ratia] percussionis et ita [secundum] proprietatem iuris ratihabitio seu approbatio facti Comparat mandato id e[st] ita se hab[et] ad factum sicut se hab[et] mandatum et a paritate extensio fieri posset in ordine ad factum s[icut] fit in ordine ad mandatum; concilium, et auxilium e[t] inculcat in dubio obiecto, parabam solutionem ad illud allo[quendo] tunc et postea inveni dubium examinatum a nostro [Suarez] disp[utatio]ne 44 s[ect]. 4a n[umer]o [...] qui resolvit nullam esse admittendam ratihabitionem in ordine ad penam que n[on] sit [expres]sa in iure et cum haec sola ratihabitio facti expressa sit in iure in cap[itul]o et regulis citatis sola illa admittenda e[st] n[on] ratihabitio mandati, concilii et auxilii et cum Suarez sentio prop[ter] regulam saepe inculcatam [quod] sicilicet in penis n[on] e[st] [fa]ciendum transitum de casu ad casum.

Denique petunt DD. an doctrina dicta de ratihabitione in ordine ad excommunicationem extendat etiam in ordine ad irregularitatem v[erbi] g[ratia] petrus occidit Ioannem et absinde[?] membra irregularis sit petunt an ille qui approbaret hoc factum n[omi]ne suo etiam fiat irregularis. examinavit difficultatem int[er] alios Sairus libro [...] cap[itul]o 4o a n[umer]o 17 et pro n[egati]va

tn. efert pley. do. ille tamen probabiliorem existimat ne
gativam Covarr. ratihabitionem semper comparari
mandato quoad culpam non tamen quoad penam nisi in
iure expressum sit et cum in cap. cum quis citato sit ratihabi
tio quoad penam comparet mandato incendium ad excoica
tionem n. vi. in ordine ad irregularitatem negat. praedictam
comparationem et equivalentiam extendi ad aliam penam
quae excoicationem quare idem sentit q. sairus l. a citato
no. 4 eodem mo. procedit bonacina disp. 2 q. 4 puncto
8 no. 4 cum multis cum ss. citat. sententia propterea quod
nimirum ductum de non extendendis penis. epitome praesen
tis disputationis

epitome.

praesentis disputa tionis.

disputatio in qua praesens in quatuor divisa est. 1a re
solvit nec iure nec ob hoc posse excoicationem imponi propter
rem mere temporalem, sed aut propter rem spiritualem vel
seu titulo spirituali debitam.

2a resolvit excoicationem latam in foro camerae admi
ttere excusationem in foro in foro conscientiae si res ipsa sit tali
imponi ... quamvis qui ... iustitia se extendat
rit impotentem hoc tamen non valet in foro exteriori nisi in
illo constet de impotentia [illegible]

3a resolvit licere imponi excoicationem ob revelanda ocul

ta dum modo talis generis sint ut ad illorum revelationem non
sedat obligatio ex aliquo iure vel de novo subsequat ex sin
speciali ab imponente intento. ab observatione harum excomunica
tionum fuit legitime excusamur quod ex aliqua sing
ti occurrente cedat iniusta [illegible] excomunicationi.

Insuper advertendum est via quae procedit, nam via de
nuntiationi, semper praemittenda est correctio fraterna
sic loquendo. via autem accusationi et inquisitioni necessa
est praecedat publicitas rei talis quae requiratur quo saltem
de illa semiplena probatio haberi potest.

Excusant ista causa excusantia sicut oritur ex notabili
damno. tum ex coniunctione [illegible] tum ex via secreti
tum ex malitia quae etiam locum habet in [illegible]

4a declarat quas personas comprehendat excomunicatio
ui actionis prohibitae [illegible] latas
facientes non comprehendere mandantes, et latas in man
dantes non comprehendere consulentes et cet. bene ta
men omnes mandantes vere influentes in effectum dum modo
non fiat [illegible] efficax revocatio ex parte mandantis latas vero
consulentes sic comprehendere consulentes quando revocat
consilium coram consulto dum modo tanta non fuerit conse
cessitate ut ex se sit absolute efficax ad impellendum prius
concilium. denique excomunicationes latas in mandantes compre
hendere ratificantes si ratificatio sit ex sufficientem iuris
dispositionem de explanatione excomunicationum quae continentur
in bulla coenae

disputatio secunda.

De explanatione excommunicationum quae continentur in bulla cenae.

Sunt in iure canonico antiquiores excommunicationes his contentis in bulla cenae sed quia istae celebriores sunt reliquis illarum prosequitur disputatio quam in plures partes dividam correspondentes singulis excommunicationibus quae si aliquanto longiores erunt subdividentur in articulos.

Plures provinciam huius explanationis bullae cenae sumpserunt sed inter alios elegimus legendos imitandosque (nisi sacri canones et rationes ad aliud nos inducant) DD. Navarrum a cap. 27 et n° 49 Cardinalem toletum a cap. 18 libri 1. gregorium sairum a cap. 1° libri 3. franciscum suarez tomo 5° a disp. 21 hugolinum in speciali tract. graphium parte 1a libro 4° Sotum relectione de censuris bullae cenae Duardum in suis commentariis filliucium tract. 10 de censuris a cap. 6° et ex parte Bonacinam tract. de censuris disp. 2a quaest. adnotationes proemiales

Adnotationes proemiales.

Antequam descendamus ad singulas explanandas excommunicationes in bulla cenae contentas operae pretium duximus ad examen vocare quae ipsi bullae cenae conveniunt sub aliquot adnotatio

prima adnotatio.

de nomine bullae cenae.

[Ho]c nomen bullae cenae scias ex DD. citatis maxime ex [Pet]ro hugolino, [illegible] et silvestro scripta a summis pontificibus [p]rodita illa nomina sortiri. et omissis aliis a presenti instituto [illegible] maxime commemoranda sunt cum dicuntur literae apostolicae quod [illegible] ab illo qui tenet locum petri apostoli, aliquando istae literae dicuntur tales sicut sunt quales sunt praesentes huius bullae. aliquando dicuntur brevia quae a solis secretariis ordinantur et per pontificem signantur in cera rubea [illegible] et habent eandem vim quam rescripta [illegible] dicuntur brevia quod brevibus verbis et paucis et in parva [illegible] inscribuntur ut bene hugolinus [illegible] ex felino et [illegible].

[illegible] significat processus [illegible] antiquissimum ex [illegible] [illegible] et nihil aliud significat ut notavit [illegible] Cap. [illegible] proemio quam alicuius gesti narrationem dicit quod processus sumpta metaphora a loci mutatione seu progressione [illegible] locorum [illegible] seu [illegible] processum ita decursum in negotiis, processus [illegible] voluntate aut [illegible] duplex est alter [illegible] seu particularis, alter [illegible] et generalis, [illegible] alicuius [illegible] personae [illegible] quae fuerunt [illegible]

in aliquo negotio in quo servatae sunt iuris, hoc est praevia citatione
facta et examine testium aliis quae iuris solemnitatibus fer
sententia contra tales personas, et huiusmodi processus respiciunt
tempus praeteritum et delicta iam perpetrata seu negotia.
cum vero in genere procedit respicit quae tempus futurum
et extendit ad quascumque personas quae tale vel tale delictum fe
cerint et talis est processus bullae cenae.

Iam nomen bullae et eius significationis et acceptionis con
sideratio est duplex, altera penes linguam, altera penes iuris
peritos. in prima consideratione testibus macrobio, plutarco,
Cicerone, et aliis quaedam erat aurea figura in formam
cordis effecta cuius usus duplex fuit apud antiquos, nam
primo liberatores illa condecorabant infra quam gestabant pla
remedia contra invidiam et ab illorum collo suspensa inspiciebant.
deinde illa fuit cuiusvis ingenuis pueris boni ominis et
votorum quam suspensam ad pectus efficientes pueri in
formam cordis se non esse cogitarent si eandem gestarent dic
tum quae ut macrobius a consilio quod eiusmodi adolescen
tiam etas et impetus maxime consilio indiget, denique ampliata
est eius significatio pro capitibus clavorum aureorum et quasi ca
clavi seu aureis solent et eligiat vel dorum valeat imo et sin
gula atque pectoralia et valoris eiusmodi las quales cosas
assi adereçadas las llamamos tachonadas de oro.

in sacro eloquio aliquas hac acceptionum vocis bullae
reperiunt vestigia nam interpretes explicantes verba salo
monis proverbiorum capite 1o audi fili mi disciplinam patris et
ne dimittas legem matris tuae ut addatur gratia capiti tuo et
torques collo tuo huius bullae mentionem faciunt in quo

Nicolaus de Lyra antiquitus insignes sapientes utebantur torq-
et aurea bulla ad pectus demissa in sapientiae simbolum quod
in pectore candidi existerent in ordine ad quem dixit Scri-
ptura ait nullam bullam aut sapientiae simbolum praestan-
tius ipsa mandatorum et consiliorum divinorum observantia. Et
noster Salazar ad hunc locum n° 170 ex S. Chrisostomo
affirmat olim pueros usos torque et bulla pro ingenuitatis
nota et inspirationis amuleto itaque apud antiquitatis scri-
ptores bulla ornabantur puerorum colla suspensa et ingenuitatis
erat nota et inspirationis medicamentum unde etiam
apud nos et nostra aetate pueris appendunt similia quae vu-
go nominibus vocant vocabulo corrupto nam a Deo se or-
nominas dicenda erant cum ista bulla in ordine ad
omen avertendum suspensa gestaret nobelis dici no-
minas quae nomina aliquorum sanctorum inclusa in illis ges-
tant quorum reliquias veneramur.

Accedamus ad nostram considerationem propriam nostri
tituli et usitatam apud iuris peritos. Alexander Scotus in
dictionario iuris verbo bulla tradit triplicem accipi hoc no-
men. 1° pro sigillo pontificali. 2° pro literis ab illo traditis.
3° pro ornamento schedulae pontificiae seu literarum apos-
tolicarum itaque schedulae pontificiae seu literae apostoli-
cae inseruntur quodam sigillo plumbeo in quo ut Area
tit Silvestrinus citatus n° 1° capita sunt impressa apostolorum
Petri et Pauli appellantur bullae a dicto illarum literarum apostoli-
carum quae tali plumbeo sigillo insignitae sunt consecratae et dicuntur
brevia cum q. literae istae apostolicae quas intendimus ex-
planare non sint insignitae plumbeo sigillo et bulla dicun-

bullatae seu bullae et propter tantae considerationis sunt hispa
no sermone solemnes appellare bullatos.

Istae apostolicae literae seu bullae teste Toleto libro
de casibus obiter feria in anno publicabantur solemniter a sum
mis pontificibus ut habetur ceremoniale vetusto manu
scripto in bibliotheca vaticana ut refert etiam glo. a
clementina [illegible] tribus [illegible] in die Coenae Domini in die
Ascensionis Domini et in die dedicationis basilicae Petri et Pau
li, iam a multis ab hinc annis semel publicantur in anno
in die Coenae Domini teste [illegible] voce alicuius cardina
lis presente summo pontifice et astante innumera multi
tudine, et ideo [illegible] dicitur [illegible] generaliter [illegible] bulla
dicitur bulla Coenae Domini [illegible] nuncupatur.

Et si inquiras curiose cum tam longe diversae quae sint
acceptiones priores huius vocis bulla ab his posterioribus qua
vocabulo [illegible] sunt iis literis apostolicis, dico si res attente
consideres, magnam analogiam et proportionem inter utrasque
acceptiones reperiri. Nam si illa Romanorum et antiquorum bulla
intra se continebat remedium contra invidiam, et si describebat
ad [illegible] infestum adventendum sit sapientiae erat symbo
lum, si medicamentum fascinationis, si candidi et consilio
insignis viri, si denique ornamentum, haec omnia in literis istis
illam proportione inveniuntur. Nam in illis continentur ecclesias
tica praecepta et excommunicationes contra invidiam et fascinationem
hostium ecclesiae ad omnia adventendum haeresis et simul dant
concilia et instructiones ad nos retinendos in vera disciplinam
christianam et puritatem nostrae religionis, continent quae sapien
tiam in ordine ad evitandas astutias hereticorum et tandem illis

-relinqui nunquam mentionem apostolica catholicaque ecclesia consuetudine
parcite digressioni mihi inpolitae invenio neminem qui
citius evidentia in quam oblatrare solent impudentes
reficiat. Cum igitur adnotatio 2ª de origine bullae cenae

adnotatio secunda

ii

de origine bullae cenae

et antiquitatem et originem harum literarum et bullae cenae va-
ria tradiderunt dd. citati sed inter eos exactius rem examinat
sairus citatus capite 1º n. 3º qui refert quorundam opinionem
hos processus originem trahere a martino 5º qui floruit an-
no 1420 quam etiam sententiam attribuit rosello toleto sed falso
ut notavit filiucius n. 4º toletus q. citatus n. 5º ignatia
hos processus a tempore clementis 5ⁱ qui floruit anno 13
quod etiam agnoscit ipse sairus quem sequitur et duardus
libro 1º capite 4º navarrus dicit mentio ab ipso clemente
5º clementina 1ª de iurisdictione imo dd. isti agnoscunt antiquio-
res esse ipso clemente et stare a tempore urbani 4ⁱ et cle-
mentis 4ⁱ qui floruerunt circa annum 1262 quo tempore
floruit sanctus thomas imo antiquiores esse his pontificibus quod tempore
innocentii 4ⁱ et alexandri 4ⁱ quo floruit ostiensis anti-
quior sancto thoma in titulo de crimine falsi libro 5º narratio qualis
horum processuum mentionem facit floruerunt tamen hi ul-
timi pontifices et ostiensis anno 1254. obtinuit igitur bulla ce-
nae et horum processuum origo annos 300 in eo sane accedit

ad annos 400. ex qq. oibus DD. colligunt maxime fairy ci tatis nostro quanta sit atque huius bulla et quo nos necessarium est fateri rem esse summa veneratione dignam ut pote confirmatam tot pontificibus, renovatam perfectam, et auctam, in quos tot flammarunt sanctissimi doctissimi et mansuetissimi pastores quidquid in judicii heretici oblatrent. 3a adnotatio de materia bulle cene

adnotatio tertia

de materia bulle cene.

inter alios DD. filiutius bene rem hanc explicavit ad claritatis gratia distingue duplicem materiam, alteram ipsela immediatam, alteram mediatam, materia immediata est quae in ipsa bulla continetur id est ipsa excommunicationes. materia mediata multiplex est quae continet obiecta ipsarum excommunicationum quae melius in singulis excommunicationibus declarabuntur. 4a adnotatio de qualitate bulle

quarta adnotatio.

de qualitate bulle cene

qualitas bulle colligitur ex forma sub qua procedunt excommunicationes contentae in illa et sub forma sequenti et consequenter excommunicatio ex dictis a nobis in materia de censuris ipso facto 3a aut procedit ab hac

dict procedit a iure 2do q. dd. petunt quae sit qualitas bullae cae

nae Dem. l. al petere sub qua fit excommunicationis illius proce

dant an si esset sint ab hoie l. a iure.

verum hanc inter alios dd. citatos. clarius examinavit duard.

libro 1o c. 9 q. 2a ubi frequenter refert sententias. l. a. silvestri l. verbo excom

catio 9 no. 76 asserentis excommunicationis has esse a iure. rosel

li l. in 4o ziste et per a. art. 3o. asserentis illas esse ab hoie.

sententia l. navarri cap. 27 no. 54 asserentis excommunicationes con

tentas in antiquioribus bullis antequam his verba adderet clau

sulam quae incipit volentes et cetera esse ab hoie contentas vero

recentioribus in qua apposita l. praedicta clausula esse ab iure.

silvestrum sequuntur aliqui dd. apud filiucium no. 70 et

raim. no. 14 ipsi v. sequunt sotum quem etiam sequuntur l. fili

cius no. 4o et olesa no. etiam 4o navarrum sequitur duard.

no. 2 et refert quae pro se vivaldum, hugolinum, suarez

et salas ex quo patet citatas se iam habeo. existimo vero

ad esse magni momenti si ea adsistunt in nomine dni

uno in recadmittunt has excommunicationes transfigurare aliqui

re.

ad maiorem huius differentiae intelligentiam praeiicimus memoria ten

dum l. positivum discrimen inter utrumque genus excommuni

cationis illud ait l. consistit in meo perpetuitatis

a maiori et minori etate nam excommunicatio ab hoie ut pote

procedens a certa persona et propria illius etate 2do satis fa

cere suspenderet l. interiret excommunicationi illius vis sepe

excommunicatio autem a iure proveniens et tota procedens a communi

et ecclesia cum otius ecclesiae sententia maneat, durat et vi

ipsius excommunicationis nisi spectanti revocatione facta ab eo qui

potest l. dispensatione tali excommunicato revocari.

Quo supposito dicta sententia si sermo sit de excommunicationibus contentis in prioribus bullis vera est sententia Navarri quia nam tales excommunicationes ab initio fiunt cum a singulis pontificibus proferebantur et per breve tempus et ita fere in anno renovabantur et saltem morte illorum pontificum peribant. si vero sermo sit de excommunicationibus contentis in posterioribus bullis in quibus dicitur quod ista volentes praesentes ac similes et quaecumque his literis contenta quousque alii huiusmodi processus a nobis l. romano pontifice pro tempore existente fiant aut publicentur durare prosque etc. eod. pontifi. si de his sit sermo est dicendum iudicare illas ex [illegible] nam excommunicationis a iure non tamen absolute integre et consequenter dicam medias seu mixtas inter utrasque poni et quidem in re ita sentiunt DD. citati praeter Silvestrum et solum extrema sententia tenentur [illegible] excommunicationes [illegible] mediarum sicut et nos.

Doctrina huius resolutionis efficaciter [illegible] si attente evolvat. et in his quae priores excommunicationes sint ab hoc dubio quia non potest in illis [illegible] nulla ratio perpetuitatis inveniri. deinde quae posteriores certe participent naturam excommunicationum a iure manifestum etiam est nam ex sua vi semper durant usque ad aliam publicationem et quamvis ipsa per novo pontifice creato in die feriae 5ae hebdomadae sanctae tamen si pontifex non crearet aut ab illo creato non ita celeriter publicarent aliae priores durarent quae quidem requirit perpetuitatis [illegible] ut tamen perfecte [illegible] dispensatione aut expressa revocatione sola novam publicatione cessant. Sed advertatio de sub bulla cena

quinta adnotatio

de subiecto bullæ cenæ.

1º petitur quid sit subiectum bullæ idem est quod petere quid sit subiectum excomunicationum bullæ et quod nihil specialiter respondendum dicta in materia de censuris differentia de causa mali et causa de excomunicatione differentia et quarta differentia iure ante ... subiectum sententiarum et consequenter excomunicationum quæ continentur in bulla ... remotum proximum ... persona capax excomunicationum ... ecclesiæ id est intra baptismum ... delictum ... remotum ... proxime disponit ad recipiendum ... excomunicationem et hinc multiplex est ... titudine delictorum quæ prohibentur singulis excomunicationibus ... notatio de iteratione bullæ cenæ

sexta adnotatio

de iteratione bullæ cenæ.

Bulla cenæ iteratur singulis annis in die cenæ domini et consequenter iterantur excomunicationes in illa contentæ et cum excomunicationes istæ iteratæ et ... promulgatæ in antiquioribus bullis et in ... dum in ipso iure. ... an media ista iteratione multiplicis

excoicationes oriantur in non observanda ipsamet bulla in una sed multiplex excoicatio incurratur pro repetitione earundem excoicationum. Negant ita inter alios Doctores praesertim navarrus citatus num. 54 suarez disp. 22 sect. 4 filiutius cap. 10 num. 11 et 13 et maxime aluarus ipse cap. 10 dicto ...

Probatio resolutionis nostrae in ordine ad repetitionem provenientem ex bullis antiquioribus manifestissima est cum antiquioris bullae obligatio cesset ubi cum praesentis bullae obligatio adest. eadem autem resoluta in ordine ad ius in quo possit comprehenderi aliqua excoicatio repetita in bulla etiam facile probatur ex coi doctrina DD. in quam excoicatio ab homine lata ... eandem cum ea quam a iure iam prius lata erat non tamen est excoicatio nova quam declaratio alterius prioris nisi aliud exprimatur in ipsa excoicatione de novo imposita. ... ad notatio de mutatione bullae cenae ...

septima adnotatio.

de mutatione bullae cenae.

hanc advertitionem confitere tradunt DD. clarius ... praestat advertere mutationem accidere posse duplici via. 1° via additionis. 2° via substractionis et in utraque via attendendus est duplex ... ad ... ad bullas antiquiores, altera ad ipsummet ... quod prius est ipsa bulla. ...

in 1a via additionis quadruplex modus invenit. ... an mentatio ... in ipsa bulla additur aliquid quod nullo modo ...

bat nec in bulla antiquiori nec in iure, et ista augmentatio [illegible]
valet et durat pro tempore pro quo durat illa bulla in qua fuit
augmentatio facta etc.

Quintus modus dicitur expressio quando dicitur in bulla non tamen aliquid augmentat quantum exprimit quod iam prohabebat vel in bulla antiquiori vel in iure et tunc post revocationem huius bullae cum apponit nihil aliud addit sed in iure exprimit et ita etiam suspensa bulla manebit illa obligatio ut ante prohabita in eadem revocatione.

Sextus modus dicitur innovatio seu renovatio et iste modus [illegible] contingere potest 1° quando ipso iure antiqua esset revocata per alterum ius novum 2° quando non esset revocata sed esset deleta media desuetudine et in utroque casu addit antiquum ius suam vim deperditam, facit ut etiam suspensa obligatione bullae adhuc per operationes antiquum [illegible].

Septimus modus dicitur extensio quando dicitur aliqua clausula disposita in iure ad unum casum media extensione bullae extenditur ad aliud ita [illegible] in sua bulla Cenae extendit [illegible] ius de falsificantes literas apostolicas casu ad falsarios [illegible] mine falso ad falsificantes supplicationes et signaturas in hoc casu si cessaret bulla Cenae cessaret excommunicatio [illegible] imposita non tamen cessarent poenae illius canonis iam [illegible] etc.

Octava via mutationis per substractionem reperimus etiam quatuor modos. Primus dicitur diminutio appositus augmentationi [illegible] Cum in bulla tollitur aliquid quod non prohabebat in ipso iure et media hac diminutione manet reductum quod abstractum ad solum ius naturale divinum.

... ... 2us mus dicat suppressio id est ablatio expressionis et excercet cum de bulla tollit aliquid quod quidem praehabebat in iure an-
tiquiori et tunc cum substractio ista solum se extendat ad
contentum in bulla manet illud abstractum cum illa vi
iuris praehabebat in iure antiquo.

3us mus dicat revocatio et excercet quando tollitur aliqua
renovatio facta per bullam alicuius iuris antiqui in quo 3mo
mutationis bene sanius citatus casus n. 3 distinguit tri-
plicem differentiam 1a est quando ius inovatum quod revocat praehabebat in
iure set non in viridi observantia et in hoc casu etiam si tollat
de bulla illa renovatio non tollitur de ipso iure. 2a quando inovatio
quae revocat cadit super aliquid olim praehabitum in iure antiquo set
talitur ut ante inovationem bullae per aliquid ius esset revoca-
tum et in hoc casu si revocat inovatio bullae tollitur etiam illud
quod antiquitus iam erat revocatum. 3a quando inovatio bullae erat
circa aliquid non quidem positive revocatum set quasi negative
id est non expresse set tacite et tunc valde probabile existimat
sanius etiam revocata inovatione bullae non cessare illud ino-
vatum quod absolute loquendo praehabebat in iure quae omnia
mihi consona rationi videntur.

4us mus dicat limitatio et excercet cum tollit de
bulla extensio facta seu addita ad aliquid ius antiquum et
mediante illa limitatione talis extensio iuris antiqui cessat.

... Denique assignat alius quintus qui dicat revocatio previ-
legiorum et excercet cum tollit de bulla revocatio facta
aliquorum previlegiorum et sic quasi revocatio prioris revoca-
tionis quae addita erat in bulla seu facta revocatio previle-

gior aliquor postea in bulla subsequente talis revoca[ti]
prius facta auferat, in quo casu Sairus distinguit duplex ge
nus privilegior, nam aliqua sunt concessa in vi[rtute]
alicuius iuris com[mun]is et tunc sicut ipsum revocatum revi
viscit ita et privilegia ex ipso iure habita. alia v. pri
vilegia possunt fieri virtute alicuius iuris specialis in fav
rem aliquar seperatar personar. et ista vult Sairus semel
revocata etiam si auferat talis revocatio ut revivisca[nt]
nam cum fuerint concessa privatis personis ab aliquo ta[men]
semel ab altero hoc ablata semper manent revocata
quam bis opponat Sairus oppositum esse probabile, salte[m]
eorum ille personae quibus concessa erant privilegia
nihil probabile, set verum certissimo nam in iam privile
giatis largo procedendum est. v[ide] adnotatio de publicatio[ne]
bullae caenae

octava adnotatio

de publicatione bullae caenae

praesens difficultas ex professo examinatur in materia de legibus ubi
petitur an necessaria sit promulgatio legis ecclesiasticae ut
obliget et quantis debeat esse ista promulgatio et quanta ca
q. excommunicationes contentae in bulla caenae leges sunt ecclesias
ticae petimus an indigeant promulgatione seu publicatione
ut incipiant obligare.

Suarez tom de legibus libro 3o cap. 12 docet necessa

nec publicationem ad hoc ut lex humana incipiat obli-
gare itaque ubi lex promulgata sufficienter tunc incipit obli-
gare ... sed successive proportione illa servata quae
... sufficiens ut moraliter pervenire possit ad notitiam
eorum qui obligantur ... residentia ... tempora. et
infra lib. 4 cap. ... etiam ... eandem doctrinam appro-
... illam ad leges pontificias seu ecclesiasticas
(...) quae doctrina intelligenda est
ex ... et ... aliqua alia expressione ...
... Granado contra ... 1a ... legis
... ex Suario distinguit promulgationem a divulga-
tione. promulgatio enim explicata. divulgatio v. quo
lex venit in notitiam omnium subditorum ... omnium et bene
docet promulgationem requiri non v. divulgationem.

ad rem nostram accedendo bulla antiqua cessat obligan-
ore ubi lex nova promulgata ... illam clausulam volen-
tes et ... sed ... hanc advertentiam ut ... cap.
legisse ... desinat obligare in ordine ad illos in ordi-
ne ad quos nova incipit obligare ... publicata romae bu-
lla ... in die ... sufficiente publicatio-
ne et solemnitate tunc obligat romanos ... et anti-
qua obligatio cessat illos ... qui extra romam sunt ...
... loci incipiet obligare ubi lex moraliter loquendo
... notitia ad illos pervenerit interim obligat antiqua
et ... obligatione ...
... l. ... notitiam subse-
quentis ... obligabunt ... aliqua sint sed
... obligata ... terrorem praesidentis

Denique advertendum ipso loco necessariam non esse promulgationem faciendam in singulis parrochiis singulis provinciis nam quamvis hoc fieri iubeatur in ipsa bulla paragrapho ut vero praesentes tamen praeceptum hoc non est absolute nec simpliciter necessarium effectus ad valorem eius consistit in sufficienti notitia habita, dummodo promulgatio facta fuerit et bulla fuerit affixa ut ostenditur in valvis Lateranensis ecclesiae et basilicae principis apostolorum. 9ª adnotatio de fine bullae Cenae

Nona adnotatio.

De fine bullae Cenae.

Pontifices in proemio ipsius bullae exprimunt duplicem finem intentum alterum est in illis verbis pro integritate Catholicae fidei, sine qua impossibile est placere Deo, unitate atque integritate retinenda et conservanda. alterum in illis verbis nec se in huius vitae societate et conversatione laedant et inter se alter alteri offensiones praebeant, sed potius in vinculo charitatis coniuncti et cetera ex quibus 9ª citata maxime saniores conclusiones duo colligunt duos ... fines ipsius bullae Cenae 1ª unitas, puritas, et integritas fidei Catholicae et religionis Christianae. 2ª publicae pacis et iustitiae conservatio quod magis elucescent cum singulas explicamus excommunicationes. adnotatio 10 de absolutione ab excommunicationibus bullae Cenae

Desima annotatio de absolutionibus ab excommunicationibus huius bullae cenae

in 2a de censuris disp. ultima in genere dictum fuit
cuius erat absolvere a censuris tam reservatis quam non re-
servatis, et tunc ibi dicta nonnulla etiam de casibus propter
specialem reservationem quae gaudent excommunicationes praesen-
tes et in his subiiciamus verba pontificis apposita ad finem
bullae. Ceterum ab praedictis sententiis nullus per alium quam
per romanum pontificem nisi in articulo mortis constitutus nec
etiam tunc nisi de stando ecclesiae mandatis et satisfacien-
do cautione praestita absolvi possit praetextu quarumcumque
facultatum et indultorum.

Qua clausula praehabita adnotant suarez disp. 21 sect. 2a
et Filliucius cap. [illegible] no. 369 extra articulum mortis nullum
praeter pontificem posse absolvere ab his excommunicationibus
quamvis adsit aliud periculum vel impedimentum etiam le-
gitimum medio quo aliquis non posset adire romanum pontificem
si adsit delegatus ab ipso pontifice ad hoc munus ut delega-
tus est romae summus penitentiarius meo et aliis penitentiariis
summi pontificis ex eorum instructione similiter legati a la-
tere ex eorum privilegia regulares vero ut bene notat suarez
poterunt absolvere si habeant privilegium [illegible] specialis con

satio fiat absolutionis ab his excommunicationibus manifeste
sit generalis facultas quae in praesenti gaudent. Verum
vero hispani ob quod illi in quorum gratiam expedita est bulla
Cruciatae possunt absolvi semel in vita et iterum in mortis

dicit in praedicta clausula in articulo mortis talem absolu-
tionem posse concedi a quovis sacerdote sub hac conditio-
ne scilicet et cautione praestita quam conditionem exami-
nant dd. et petunt quomodo intelligenda sit. 1o dubitant an
si in articulo mortis constitutus aliquis posset reddere satisfac-
tionem illa necessario sit praemittenda vel satis sit sufficie-
re cautionem inter alios suarez sec. 2 no. 2 huic quaestioni
sit dubio in illo moribundo duplex status distinguen-
dus alter in quo ille nequit satisfacere nisi incom-
mode. nisi vilius vendat bona sua et in hoc statu
convenit inter dd. non esse necessarium praemittere satisfac-
tionem ita ex navarro et coi dd. sentit suarez loco
3o cap. n. no 4o alter status est in quo commode
praemitti talis satisfactio et tunc necessario deberet praemit-
ti. sed dubitant dd. quando sit illa necessitas suarez
tatus affirmat non esse tutius illam praemitti sed ab-
solute necessarium ad hoc ut valide fiat absolutio et sine illa
Cato ut tamen existimat hoc esse necessarium ut ab-
solutio maneat nulla cum absolute bulla contenta
sit cautione et non expostulet satisfactionem itaque ad-
ministra in hoc casu exigat satisfactionem. 2o in conce-
dendo poenitenti attamen si poenitens illam non exhibet
et alias dispositus sit et verum habeat animum postea satisfa-
ciendi valide tunc absolvi potest poenitens ita suarez

ex promissione etiam hisce dummodo securissimam ad
hibeat cautionem ita Sosa citatus et sine dubio ista
verum bulla hoc fors verum tendum est ut amplius
constabit in sequenti dubio.

5. dubitant DD. de qualitate huius cautionis ad
cuius rei depositionem sciens cautionem esse providen
tiam quandam qua vitamus ne quid mali postea
contingat. iuris consulti duplicem distinguunt cautio
nem, altera simplex est et nuda altera composita. Ia
est quod sola promissione constat ex qua inducitur firma
obligatio lege sancimus Codice de verbor. significatio
ne: 2a quae secum habet adiunctam fideiussionem vel
fidei iussionem lege si mandato paragrapho ultimo ff
mandati et lege here paragrapho cautum ff de ver
bor. significatione. itaque cautio alia est promissoria seu
iuratoria alia fideiussoria, alia fidei iussoria quam
g. ex his debet exigere confessarius ut absolvat in arti
mortis.

Rᵒ gradatim debere procedere itaque 1ᵒ petat fideiusso
riatoriam quam si penitens non potest dari, 2ᵒ petat
fidei iussoriam quam si dare non possit. 3ᵒ petat iurato
riam si tamen neque etiam dare non possit absque ulla
cautione absolvat. triplicem priorem graduationem
ignoraverunt et extinxerunt plures DD. quos referunt et
sequuntur Suarez et Sosa citati ultimum v. extinxit Sai
rus et Sosa citatus quem sequitur et Sosa.

Cuius recapitulationis ro manifesta est ex duplici prin
cipio et ipse depositi quod in illa penitente duo intendit

et satisfactionem pro leso seu ofenso et obedientiam
prestandam mandatis sacris canonis. in aliis vero si
obtineri non possint regulariter loquendo in tanta temporis angustia
praesumitur ecclesia velle hoc non ita certa et firma desendere
in re quae [illegible] it et ut adhiberet melius et securior cautio et
procedat ad gradationem dictam. 2º ex altero principio quod
quod ad impossibile nemo tenetur lege impossibilium ff de regulis iuris quod
[illegible] approbant ex multis iuribus et hoc [illegible] si [illegible] in acto
iuris constitutus non potest cum cautionem prestare prestet 2am
2am non potest prestet 3am.

Illud autem quod addidi ex sacro et seq. quod sibi [illegible] absolvat absque
cautione si dare non potest illam difficile videtur ex eo quod pontifex
concedat hanc potestatem absolvendi sub illa conditione sibi
cautione prestita sic. illam non prestat non poterit nec prestari
absolutio. 2º nostri [illegible] de censuris dicta ultima examinavissem
similem difficultatem in [illegible] post illam partem positam in bulla
Cruciata satis [illegible] ibique resolutum fuisse [illegible]
navarro, graphio, armilla, et suario posse absolutionem
etiam non adimpleta illa conditione quando absolvendus non potest
adimplere illam quia presumendum non erat de mente pontificis
pontificis velle impedire animarum salutem propter conditionem quae
non esset in manu penitentis quae omnia a fortiori procedunt
in presenti casu et consequenter loquentes affirmamus in
in quo a penitente nulla cautio prestari posit illum ab-
vendum esse nulla cautione premissa imo a fortiori in
hoc casu affirmare debemus cum loquamur de acto
[illegible] in quo liberalius procedit ecclesia cum ultimo
[illegible] salute [illegible] et eamdem absolutionem

Undecima adnotatio circa eamdem bullae cenae absolutionem.

dicta in adnotatione praecedente fere omnia sunt iuxta ad-
vertunt nonnulla dubia apud illos confessarios.

Primum dubium est an sit concessa facultas episcopis absol-
vendi ab ipsis excommunicationibus, non dubitavit [illegible] in bulla [illegible]
quia clementis 8. expresse [illegible] casus reservatos [illegible]
etiam casus praesentibus [illegible] comprehendantur.
et [illegible] invenitur potestas data episcopis in [illegible] casibus
pro haeresi. at [illegible] in contrarium est quod in tridentino ses-
sione 24. cap. 6. de reformatione haec verba habentur idem
in haeresis crimine [illegible] conscientiae eis tantummodo
vicariis, et sit [illegible] in quibus verbis expressa fit mentio
potestatis absolvendi ab haeresi et consequenter ab excommunica-
tione in bulla cenae contenta, praeter illam consequenter
[illegible] etiam a reliquis excommunicationibus.

Suarez citatus [illegible] respondet affir-
mans ex illa regula iuris exceptio firmat regulam in con-
trarium et cum in praedictis verbis exceptio fiat a vicarios
episcoporum videtur concessa ipsa facultas ipsis episcopis et ita
indicat manere probabilem sententiam doctorum ita sentientium.
Nihilominus in praxi romana contrarium constat ut ipse
Suarez refert ex [illegible] affirmante id iam expressum esse
et pronunciatum romae in supremo inquisitionis consistorio

et explicatum fuisse a pio 5.o et greg. 13 et ita Suarez ...
te partem negantem sequitur, eam que confirmat ex au-
ctoritate Sanchez ... post se etiam sequutus e ...
licatus citatus ...

ad clausulam ... sententiam ... esse revocatam ...
bullam cene in illis verbis cuiusvis concilii decret...
idem sensit bonasina ... de censuris disputatione
... puncto ... ex garcia et aliis cum ... ...
te sentiendum est nam in re adeo gravi multum ...
... doctor cum ... noster sanchez in ...
libro ... cap ... rem hanc accurate examina...
et pro utraque parte refert alios DD. et tandem nobiscum
sensit et opositam sententiam dicit esse valde dubia...
et parum tutam. quamvis Zoza cap ... disp ...
banes, lessius, rodriguez, vivaldo illam defendant
probabilem et ad auctoritatem pii 5 et gregorii 13 respondet
... constare et quamvis constaret eos explica...
il valere pro suo tempore que ... ut scias proba...
tem utriusque sententie nostram tamen admite in ...
... absolute tutam.

... dubium inter DD. est an resideat potestas abso...
di ab his excomunicationibus apud inquisitores in foro interno
et sacramentali illam que possint exercere per se ...
... confessarium a se delegatum. de qua re bene ...
citatus cap ... plures que sunt denegantes et ...
dubio probabilius est. sunt nonnulli affirmantes colligentes
ex tenore bulle expedite pro ipsis inquisitionibus ...
... refutat sanchez et nos cum illo.

3um dubium e' ci sacerdotem absolventem extra articulum mortis sine facultate. et l° int DD. convenit huiusmodi absolutionem esse nullam, procedit. n. ab hoc iurisdictionem n' habente. 2° convenit talis sacerdotem peccare mortalis et insuper contrahere excomicationem quae habet in ipsa bulla in illis verbis: 3° si forte aliqui et cet.a reperiuntur eis excomicationis senta. innodamus. dubitant tamen DD. an ista excomicatio reservata pontifici sit. respondet negans Suarez no° 6° in Caietanum ex Navarro; et similis Z. C. Cap. 22 ex Saiva et Toleto oppositum atribuens Silvestro, Tabiena, Armilla, Caietano, et Jugolino.

hos doctores afirmantium funda. examinare oportet ut videamus an sistendum sit nobis in negativa senta. l.um fundum atque e' Toleti Sixti 4i in extravagante et si dominici de penitentia et remissione ubi taliter absolventes aficit excomicatione sedi apostolice reservata. 2um e' reguli apud Suarez reguli ista inquit excomicatio e' ab hoc id e' a pontifice; ergo aut excomicatio ab hoc n' potest absolvi nisi ab ipso hoc qui talis. 3um colligit ex ipsa bulla cene in qua aseritur a pontifice procedendum esse contra talis absolventes et inponendas esse penas alias q. sibi reservat pontifex talem absolutionem, nam alioqui n' posset procedere ad ulteriores penas.

ad l.um fundum respondere potest Sixtum 4um sl. statuisse illos incidere in excomicationem sibi reservatam qui absolverint in virtute facultatum seu confesionalium dimanantium ab ipso Sixto 4° n' g. hoc extendendum e' ad alios casus ut notarunt bene Suarez et Z. C. citati.

ad 2um respondet l° ipsa ex Navarro et Toleto excomi

cationem istam cum procedat ab hoc generalit assimilari
Excōicationi a iure et consequenter posse absolui in virtute
capitis nuper. quae solutio nobis probare non potest consentam
sentientibus cum multis Vhia in ma de sanctis disp. ult.
sect. 4a. illo respondet vo Suarez excōicationes contentas in
illa tendere esse excōicationes a iure et consequenter posse ab
solui in virtute capitis nuper durmodo non reseruent ut reser
uentur ista ja absoluentes quam sem. sa Suarez parvi heb
nos aut consequenter loquentes qui existimavimus excōica
tiones istas esse medias respondemus in diret ad absolutionem
restitutas esse a iure et ita posse absolui per praedictum cap.
nuper.

ad 3um respondet bene posse pontificem posse procedere
aliis poenis si constet aliquem ab ista absoluisse pro locum
in foro contentioso non. in foro secreto seu sacramen
ale praedicta si locum habere in illis iuxta verificet verba
quae suam serviunt in dicta a nobis cum sanchez in ma de
suis disp 3a sect. 8 a. 3o petit n. verbum illud ignorant
affectatam.

occasione huius et ipsius tenoris bullae pesant DD. an pe
stam excōicationem incurrant aliis poenis absoluentes sine
debita facultate ad quod respondet suarez citatus ex. s. ante
fuisse etiam impositam poenam suspensionis ab officio prae
dicandi, legendi, audiendi confessiones, et administrandi
sacramenta set ista poena hebant in bulla ...
quae cum non sint iterata in praecedentioribus bullis
ex dicta admonitione de mutatione.

ad extremum advertat admonitione praesentem dispen

fuise quemlibet sacerdotem approbatum in virtute bullae Cruciatae posse semel in vita absolvere ab excomunicationibus his itaut hoc expressum in bulla ipsa quod quidem etsi verum, dubitant DD. an inter has excomunicationes et casus reservatos excipiatur heresis de qua dise bene Sanchez citatus caput 12 numero 10, 11, 12 ubi atribuit Soto et Corduba id negavise ille v. cum reliquis DD. qui Flores sunt oppositum fauces Certum tenendum docet tamen propter regulam iuris de regulis iuris in 6 in generali Confesione non veniunt ea quae quis non esset verosimiliter in spetie Confessurus et itaque haec heresis inter reliquos casus bullae cenae tamen etiam quod extat motus proprius gregorii 13 ex hoc in quo excipitur heresis idem quod docet Sanchez cum reliquis DD. tenendum in iubileo straordinarie Concesso Continente similem clausulam cum ea quam Continet bulla Cruciata petit insuper Sanchez si idem sentiendum sit de aliis Criminibus Contentis in 1° Canone huius bullae cenae quae sapiant heresim ut quae Comitunt fautores hereticorum et legentes libros eorumdem et alii similes et quamvis aliqui afirment ille negat cum Enriquez dum materialiter vere heretici non sint quae resolutio Sanchez mihi aprobatur la adnotatio de notitia habenda bullae cenae

duodesima adnotatio

de notitia habenda bullae cenae

ultima clausula bullae cenae sic se habet Ceterum patriar
archiepiscopi, episcopi, alii que locorum ordinarii ecclesiarum pre
lati, nec non rectores curam que animarum exercentes ac presbi
teri saeculares, et quorumvis ordinum regulares ad audien
peccatorum confessiones quavis auctoritate deputati transumptum
presentium literarum penes se habeant eas que diligenter legere
et percipere studeant in virtute huius clausulae petunt doc
res an enumeratae personae sub speciali praecepto teneantur
stiam habere harum excommunicationum bullam que cenae apud se
tinere sub dicta duplicem jam dixit. tum etiam an praedicti
me confessarii in virtute sui officii gerisi ex titulo generali
neant ad id sub mortali. vel an etiam ex speciali titulo deriv
ab ista clausula teneantur sub speciali praecepto.

examinarunt accurate dictam hanc Sosa cap. 8 in
stitutionibus et Duardus libro 2o paragrapho 8 regula qui duo in hac
concordes non sunt, nam Sosa ex doctrina S.t. cap. 8 n.
20 existimat confessarios ex generali solum ratione teneri ad
stiam bullae cenae quam tenent sub peccato mortali eo
re sine illa tantum ministerium adimplere non possunt, non
teneri sub speciali praecepto derivato ab ista bulla, quia
antiquitus in bulla ... qui obligabant sub speciali praecepto
in proximioribus bullis cessavit ista obligatio quia in illis
inveniuntur verba imperativa per modum praecepti.

Duardus vero citatus oppositum tenet n. 3. cum Ugolino
quorum fundamentum est duplex, primum quia pontifex in hac clausula
verbo imperativo cum dicat transumptum apud se habeant et
...um colligunt ex repetitione verborum Pontificis dicentis diligen
ter que legere et percipere studeant, quae verborum repetitio

[illegible] voluntatem seriam in ponendi [illegible]
resolutio dif[ficultatis] huius maxime dependet a via de te
[illegible] ex quibus verbis colligenda sit obligatio
[illegible] mandati de qua re videndus est Suarez tomo
de [illegible] libro 3º cap. 10 et libro 4º cap. 18 ubi distinguit
[illegible] verba cui attendendum est ad similem gra
[illegible] obligationem colligendam, sunt enim verba quaedam sim
plicia et quaedam complexa et sunt verba composita et com
plexa inter simplicia verbum istud est praecipimus [illegible] obligationem
obligationem importet non tamen vult Suarez semper importare
obligationem gravem nisi alia signa ocurrant
id suadentes; at verba composita sunt ista sub interminatione mor
tis aeternae divinam maledictionem incurrant in virtute
obedientiae stricte praecipimus, si aliqui praecipiunt sub poena
[illegible] excomunicatione maiori [illegible] praesentibus in
quo nec verbo simplici praecipimus sed Pontifex [illegible]
loquatur per modum imperativi hoc non sufficit ut bene notavit
granado controversia [illegible] disputatione 4 a sectione 1a et ita sentio.
Cum ipsa [illegible] praeceptum etiam [illegible] et
Jusolini respondeo illa verba Pontificis denotare [illegible]
suam seriam voluntatem [illegible] praeceptum [illegible]
[illegible] quam qui [illegible] praeceptum con
cessisse nostrae societati ut [illegible] religiosi essent exempti ab
hac obligatione et sufficere in [illegible] collegio in
publico [illegible] bullam [illegible] ita
[illegible] in compendio nostro [illegible] epitome proe
miali

epitome adnotationum proemii

adnotationes nostre sistunt duodecim. 1a docet bulle no-
men deductum ab antiqua romanorum bulla que in pe-
ctore cordis gestata ut speciale ornamentum simul et
tiensis amuletum ad fascinationem de collo suspen-
debat que quia bulla nostra in cena domini [illegible]
[illegible] 2a tradit originem bulle que fere [illegible]
gentos annos. 3a assignat nam illius sunt 2. vigenti ex-
catione et delicta prohibita per illas. 4a [illegible]
coicatorum qualitatem et reservat [illegible]
nec aiure set medias inter utrasque [illegible]
5a designat subiectum id [illegible] e alterum remotum
alterum proximum, remotum e quilibet ho baptizatus
excepto pontifice. proximum e culpa ob quam excoica-
tiones imponunt. 6a docet multiplicem esse bulle repe-
titionem set non ideo multiplicari excoicationes. 7a docet
bullam posse pati variam mutationem nam via aditionis
mutat, aumentatione, extensione, inovatione, exten-
ne; et via substractionis, diminutione, [illegible], revo-
catione, limitatione; 8a docet necessariam esse promulga-
tionem ut bulla obligare incipiat [illegible] aut obligatio non [illegible]
nea e set successiva pro locorum distantia.
9a assignat [illegible] finem bulle scilicet puritatem
fidei et religionis catholice et pacem [illegible] ecclesie. 10 [illegible]
it absolutionem harum excoicationum reservatam esse sum-
mo pontifici et nemini concedi hanc facultatem nisi fiat ex-
sa mentio illius ut fit in bulla cruciata gaudent [illegible]

hac facultate summus penitentiarius romae et reliqui penitentiarii, legatus a latere et quilibet sacerdos in articulo mortis prestita cautione. II. explicat nonulla dubia. 1º probabilius esse apud episcopos residere hanc facultatem. 2º nec apud inquisitores in foro interno. 3º sacerdotem absolventem absque hac facultate invalide absolvere, pecare mortaliter et contrahere excommunicationem reservatam. denique etsi absolvi possit per bullam cruciatam ab his excommunicationibus excipiendam esse heresim. IV. speciales personas in bulla nominatas maxime confessarios regularis teneri speciali precepto et generali sibi facere familiarem expositionem huius bullae explanationem. Sola explicat 1am excommunicationem contra hereticos et alios de heresi suspectos.

questio prima

explicatur prima excommunicatio contra hereticos et alios de heresi suspectos.

Preemissis adnotationibus prelibatis aggredimur iam explanationem singularum excommunicationum bullae cenae, pro cuius tenoris et claritatis intelligentia legi et lego tenorem et clausulas bullae gregorii 13 anno 1582 quam explicatam

varrus in suma latina qui nuis explicarat bullam
3^{i} et bullam sixti 5^{i} anno 1586 quam explicat toletus
bullam clementis 8^{i} anno 1598 quam explicant Sugo
suarius, suarez, et bullam pauli 5^{i} anno 1614 quam ex
plicant sosa, duardus, et filiutius. tandem bullam gre
gorii 15 anno 1621 quam prae manibus hec et ultimam
urbani 8^{i} nostra etate florentis anno 1625. ant
plicant quales heretici, credentes, receptores, fautores,
defensores hac 1^{a} excomunicatione comprehendantur

articulus primus.

explicantur quales heretici, credentes, receptores, fautores, defensores, hac prima excommunicatione comprehendantur.

excoicamus et anathematisamus etc. (inquiunt
gorius 15 et urbanus 8us) husitas, wiclephistas, lutera
nos, zwinglianos, calvinistas, hugonotos, anabap
tistas, et a christiana fide apostatas ac omnes et singu
alios hereticos et eorum credentes, receptores, fautores
et quoslibet defensores quae in parte canonis [illegible]
tinet quinque genera personarum ex undecim conten

in hac 1.a excomunicatione explicanda in presenti actu.

Circa genus personarum in dictione duplici contentum apostatarum et hereticorum ad quos spectant ille actus secte nominatim expressae. 1.o convenit inter doctores per illas dictiones non significari personas diversas itaut nomine apostatarum intelligatur aliud distinctum a nomine hereticorum quia apostatae a fide vere heretici sunt ut cum s.t. 2.a 2.e q. 12 art. 1 et in ma. de fide advertunt DD. set in vulgari sermone recedentes a religione Xpiana et transeuntes ad mahometanam sectam vel iudaismum dicuntur apostatae o renegados licet re vera heretici sint ideo claritatis gratia utrumque nomen appositum est in bulla. non desunt aliqui doctores in ma. de fide agnoscentes aliquam differentiam inter hereticum et apostatam a fide quia hereticus dicit illa etiam si ab una sola veritate Catholica recedat apostata tamen importat regressum ulterius a tota doctrina Xpi et ita dicit quandam extensionem, et ulitatem in heresi.

2.o Convenit inter DD. in ma. de fide quatuor conditiones requiri ad veram rationem heresis et ad hoc ut aliquis vere et proprie dicatur hereticus. 1.a est susceptio fidei nam qui numquam fidem suscepit non dicitur ab illa recedere. et ita cum numquam fuerit Catholicus nec fidelis non potest esse hereticus nec apostata a fide. 2.a est verus et positivus dissensus a fide suscepta aut dubium absolute tale et deliberatum circa misteria fidei post debitam propositionem illorum. 3.a est pertinacia quam DD. in ma. de fide sic agnoscunt quod quis voluntarie assentit alicui propositioni quam aperte cognoscit esse contrariam doctrinae ecclesiae Catholicae. quarta conditio est quod dissensus praedictus reperiatur in vero et interno actu intellectus. in illo ergo hoc in quo iste quadruplex conditio reperiatur vera ratio heresis et apostasiae erit, verusque habebit hereticus et apostata a fide, unde si aliqua ex istis

Conditionibus deficient talis non erit.

Quod has quatuor Conditiones examinant DD. alii duas. Prima an sit necessarium quod talis homo sit baptizatus. 2.a an etiam quod sit heresis sit manifestata exterius voce vel scripto vel alio signo exteriori.

Ad primam Conditionem advertendum est de illius necessitate posse loqui: 1.o an ita sit necessaria talis conditio ad hoc ut aliquis dicatur absolute loquendo hereticus vel non. 2.o an sit necessaria ut aliquis dicatur hereticus in ordine ad gubernationem ecclesiae vel illius...

Non est dubium quin illa necessaria non sit ut bene advertunt DD. ... de fide, et in expositione huius Canonis Sairus, Suarez, ... et alii nam si aliquis catecumenus suscepisset fidem ut ... suscipere ante baptismum et recederet a fide suscepta ante baptismi susceptionem servata illa quadruplici Conditione explicata non est dubium quin esset hereticus et apostata. in 2.o sensu etiam certum apud Doctores illum hominem non esse censendum hereticum vel apostatam, nam ut vidimus in materia de censuris dixisse ... ... prima ex Conditionibus necessariis ad censuram et excommunicationem ... ubi est quod iam ingressus quis fuerit in ecclesiam per ... baptismi itaque ille erit hereticus quoad theologice loquendo perdidit theologicam virtutem fidei non vero erit hereticus Canonice seu iuridice quia non est subiectus canonibus et iurisdictioni ecclesiasticae quidquid sentiant pauci DD. apud Sairum libro 3.o capite ... qui facile reconciliari possunt ut reconciliavit ... ... 1.o vel 2.o.

Ad 2.am Conditionem iam Constat quid dicendum ex materia de censuris dixe citata ... ubi cum Coi DD. ut requisitam ... ditionem admisimus ad incurrendam censuram ...

esse externam, nam .l. iste hereticus baptisatus supponat dumi-
modo tantum mentalis hereticus sit nondum incurrit excoicatio-
nem istam nec plene iuridice hereticus est propter rones in citato lo-
co allatas.

2um genus personarum credentes sunt et non modica difficultas
est inter interpretes quas personas ista dictio comprehendat, nam si
comprehendat eos qui credunt hereticorum doctrinæ et erroribus
ipsi iam heretici sunt et consequenter manent comprehensi in
1a dictione et frustra hæc 2a adderet propter quod plurimi, Suarez,
et maxime Sosa, et duardus multiplicem acceptionem huius
nominis credentes referunt. 1o credentes dici possunt qui ad-
hibent fidem heretici in ordine ad urbanam et politicam
coicationem ita quam exercent vari contractus et ipsi non sunt
dici credentes simpliciter vel sufficienter ad quos possunt reduci
illi qui stimare solent mores non vitiosos nec concomitentes
suis erroribus, stimando su buen trato numquam considera-
tionem refert illud dictum nobilis Petri Guerrero archie-
piscopi granatensis dicentis ad sarracenos que in concioni-
bus padre no de vuestras costumbres i tomad nuestra fe in qua
acceptione credentes non comprehenduntur ista nam nisi ista cre-
dentia et familiaritas ut notavit Suarez citatus conveniente
vel in favorem et tales comprehenderentur sub aliis partis in-
fra explicandis.

2o Coiter DD. citati et inter illos Sanchez libro 2o summæ
capite 9o no 2o ex multis DD. distinguunt credentes istos in ve-
fidei in duplici differentia nam alii credunt determinate et distincte
seu explicite erroribus hereticorum alii vero confuse et indistincte
ut si quis non cognoscens errores luteranos dicat se vivere sub

doctrina Lutheri ut potest accidere in pluribus rusticis qui
apud Lutheranos et Calvini ... vivunt et tamen nullum
habent errorem harum sectarum profitentur voluntarie. 3º. Cisti...
res credentes explicite non comprehendi, ub... ista ...
... propter rationem dubitandi factum comprehendi tamen ...
res nam quamvis isti etiam heretici sint clarificati ...
ut utraque dicta hereticorum comprehenderet deo ...
fuit ... credentes.

... 3º ... etiam existimat comprehendi
sub ista ... hominem illum qui diceret se credere aliquem
hereticum ab ecclesia damnatum esse virum bonum ...
... ipse crederet illius erroribus.

Denique 4º aliquis diceret aut quid speciale importet ...
ista nomine credentium intelligi discipulos adiacentes here-
ticos errores qui frequentarent illorum scholas et conciones
quam acceptionem insinuare et probare videntur ...
... ex ... 2º ... 9º et 10 ...
adhibent quandam limitationem dum modo ille ad conciones ...
... solum semel aut bis nam tunc non gravis suspitio ...
leviter excitaret de illo. in qua acceptione manent ...
credentes ab heresiarcha et nil mirum comprehendantur ...
discipuli cum comprehendantur etiam ut infra videbimus ...
tes hereticorum libros nam periculum ... libro ...
audire quam mortuo legere quae acceptio ...
dum het ... quam discipuli credentes dicuntur videntur ...
terminus ad canut ... apostolorum multitudinis ...
dentium erat cor unum et cetera.

... et adhuc nondum quiescit animus in predictis ex...

2° quia isti dicuntur fieri credunt magistri erroribus verdum creden
tes dicunt si tamen credunt iam heretici sunt et comprehen
si 1a dictione. 2° quia in his fautoribus non est extensio heretica
preter finalem summa additionibus importatam ideo ad attingendi ve
ritatem consului virum doctum et cum illo contuli has du
bias explicationes et idem eque perlegit semel et iterum
clausulam bulle et tandem decrevit quod reliquas dictiones pre
ter apostatas et hereticos in diversa linea procedere in gradus
alio inferiori a heresi, ut videbimus in eas explicatione in
dicavit que per dictionem credentes significari eos quos hispane
apelamus confidentes qua dictione non satis denotat favor communis in qua
dictione explicandus est singularis quedam et familiaris credentia
seu confidentia que eminet in tali modo se tractandi in nostro his
pano sermone melius explicatur i solemos dezir ellos se entien
den fulano es su confidente in quo procedunt 2° de isto domino
dicit ipse aut revera non credebat semetipsum eis eos dispersosset
quia ipse non sciebat quid esset in hoc quem locum ipse male
natus explicat ipse aut non confidebat eis itaque credentes eis et
hent receptores bulle idest confidentes eis hispane confidentes
de hereges.

Quartum genus personas continet in dictione receptatores que
dictio accipienda non est grammatice itaut veniat a verbo frequen
tativo recepto et solum dicantur receptatores illi qui frequentant ho
mines. sed accipienda est in proprietatem iuris namque recep
tatores dicuntur qui aliquem recipiunt occultandi causa ut ita occultus
evadat manus iudicum ita habet lege 1a ff de receptatoribus et
lege ultima codice de his qui latrones occultant itaque si aius
fuerit occultandi a iudicibus inquirentibus hereticum qui recepit

hospitio, vel domo, vel civitate, vel alio in loco hereticum ut [illegible]
ut in ca heresis evadat manus iudicum vere dicitur recep
tor hereticorum et comprehenditur sub ista dictione etiam [illegible]
mel hoc prestet hac enim eius dd. interpretatio ut referunt
Suarez citatus et Simancas [illegible] no 34 et Sairus no [illegible]
Sosa citatus et [illegible] [illegible] et ista forma eius amplectenda
est.

4um genus personarum continet sub dictione fautores
quam rectiorem inter alios bene explicant Sairus no [illegible]
Sosa dicens [illegible] qui alios [illegible] pro se referunt. nomen fautor
deriuat a verbo faveo et corespondenter signat eos qui ipsis
hereticis favent. qui favor prestari potest omissione vel com
missione, omissione dicunt favere eos qui ex officio tene
tur contra hereticos procedere, et sequi, quo officio illi ha
sunt prelati, inquisitores, illorum ministri, notarii, advocati, fis
cales, et cruce signati vulgo familiares. hi ergo si in examina
tionis diligenti si aliqua [illegible] occultant vel celant, si minus [illegible]
carcerem et custodiam adhibent comprehenduntur sub ista com
municatione [illegible] [illegible] negligant inquirere heresis. 2o compre
henduntur qui ex aliqua causa iniusta tenebantur denunciare vel testi
care et non denunciant aut veritatem occultant. 3o compre
henduntur ministri etiam secularis iurisdictionis si nolunt vel ne
gligant iniuncti ab inquisitoribus attendere aprehensioni et
incarcerationi hereticorum.

Commissione vero dicunt favere duplices illi qui verbo [illegible]
favent. primo modo favent qui sciunt excusant hereticos dicen
tes illorum errores dicentes ipsos sunt boni viri, iniuste contra
rigide in eos procedit, iniuste damnati sunt, vel si ipsis here

Concilium darent ut effugiant manum iudicis et ostendunt viam et modum fugiendi, si illis etiam revelarent acusatores vel testes, si pro illis intercedant alia ve rogando pronunciant verba illis faborabilia. 2º modis iuxta opere favent qui illos scienter comitant, visitant, auxilium ve prestant ad fugiendum si illis acommodent arma vel securitates ut se defendant, si administrent alimoniam, honores, dignitates, quae conferant aut exhibeant honorem vel dent munera, alia que opera exerceant quae nota sint favoris et beneficii. in quibus omnibus advertendum quod aiunt et ad hoc fiat in fidei heresis ita ut si heretici essent omnia illa exercent, et tunc sub excomunicatione ista comprehendunt unde si aiunt esset aliis et haec fiunt proxime amori vel amicitiae vel ex negligentia aut avaritia, aut alio titulo qui malitiose decernet in heresi non comprehendunt quae omnia ut communiter approbanda sunt et semper in his sensi verba intelligendi sunt in sensu stricto et non mali.

Tertium genus fautorum continet dictio defensores sub quo nomine ex doctoribus citatis intelligenti comprehendi defensores errorum hereticorum nam tales defensores heretici sunt et manent comprehensi in ista dictione et comprehendunt defensores personarum qui non vi armis, alio ve modo defendunt ne capiantur a iudicibus, ne ab illis examinentur, ne puniantur qui etiam iam captos vel damnatos defendunt ut effugiant supplicium. similiter advocati, notarii, secretarii, tabellio, alii ve officiales qui hereticorum causas defenderent scriptis, informationibus, alisque mediis inclinantibus in eorum defensionem quae omnia ex parte fraude decidenda sunt ita ut defensio cadat in hereticum ut talis est. unde bene notant saepius citati vide lo exsil vel pro, vivaldo et toleto qui defenderet hereticum a furto

hoc vel latrone ne laederet imo cdo ego a publica persona
capiat ut latro aut homicida iste sub comprehenderet sub
pa excommunicatione sicut nec advocatus aut notarius defe
hereticum in aliacis extrahere in eg. ac servitio ...
da aut alia delicta ibi imposita quod ad fidem non perti
nent ... explicat quales legentes hereticorum libros
retinentes imprimentes, defendentes, sismatici et se
substrahentes ab obedientia pontificis comprehendantur

articulus secundus.

explicatur quales legentes heretícorum libros, retinentes, imprimentes, defendentes, sismatici, et se substrahentes ab obedientia pontificis compre[hendantur]

... pars huius canoni sic habet se ... eorum libros heresim
continentes vel de religione tractantes sine auctoritate nostra et se
dis apostolicae scienter legentes aut retinentes, impriment
tes, ac quomodolibet defendentes ex quavis causa publice
vel occulte quovis ingenio vel colore necnon sismatico et eos
qui se a nostra et romani pontificis pro tempore existentis
obedientia pertinaciter substrahunt vel recedunt ita ut
...

Cum genus personarum continet dictio legentes ex quam dictionem interpretes convenit quod isti libri legendi debent esse libri hereticorum unde si sint catholici et contineant heresim examinandi eam aut refutandi causa non comprehenduntur imo nec libri prohibiti dum modo sint hereticorum. 2° ipsi libri hereticorum debent vel continere heresim vel tractare de religione unde si sint hereticorum non tamen contineant heresim nec de religione tractent non comprehenduntur. 3° ut scienter tales libri legant id est cognoscendo illos esse libros hereticorum et continere heresim, vel de religione tractare et cuiuslibet huius ignorantia excusabit dum modo non sit affectata ut bene ex doctrinam a nobis traditam in materia de iurisdictione notat Sanches in libro 2° summe cap. 10 no. 38 cum aliis. 4° denique ut hoc fiat absque facultate sedis apostolice.

Ad pleniorem huius dictionis intelligentiam adverte duo ex supra citato dicto cum hos libros hereticorum debere tractare de religione ex professo non obiter vel here[tici?] aperte heresim unde si fere totus liber catholicus esset et de re alia a religione in illo ageret et obiter aliquid diceret de religione non hec lectores comprehenderentur sub ista dictione. Cum oportet scire illos libros de religione tractare in eo agere de controversiis nostre fidei, vel de explanatione S. Scripture vel de theologia scolastica vel de statu religionis, vel de rebus ecclesiasticis, aut aliis materiis iis similibus; ita Sanches citatus no. 21.

Tum genus personarum continet dictio retinentes qui dicuntur ut exponit Suarez no. 16 illi qui nomine proprio vel alterius retinerent predictos libros in propria domo vel in aliena

nomine suo tanto temporis intervallo ut moraliter reten[…]
sensean[tur] nisi remittant ad eos ad quos spectant · Confirmat qua[…]
dicte 16 et numerantur ab hac excomunicatione alii qui vero dignitatis p[…]
Cum sue illa sit infra dignitatem pontificiam aut titulo alicuius p[…]
gii, sed illud non constet cum eum post Iulium 3um. paulum 4um […]
4um. aliquae antiqua privilegia revocata sunt ut notavit Quarda[…]
pro[…] se Sixto[…] et sic ex Sanchez libro 2o decalogi capite 10 no 45.
Comprehendit etiam Quardus no 8o etiam eos qui quocumque
titulo retinent non solum titulo dominii set etiam depositi et […]
9o Comprehendit servos qui aliqua via illos retineant, nam hic
accipit retentio pro actione denotante dominium aut posses[…]
nem set denotante quodlibet genus tensionis. unde etiam no[…]
Comprehendit nautas, stabularios, cauponas, qui scient […]
fractionis vel custodie illos apud se retineant, et non […] Comprehen[…]
dit eos qui titulo commodati vel conductionis vel commutationis aut […]
simili retineant. et no 17 ex hypolito etiam comprehendit […]
matarios, et lanios etiam si ut carnes aut aromata evolv[…]
retineant. nam in hac parte in tantum atendenda est intentio morali[…]
tensionis set prohibitio simpliciter facta est, licet insufficiens ser[…]
nam ecclesia in hac ditione atendit ad evitandum periculum
gendi illos quae omnia a Quardo comprehensa ut valde probabili[…]
probamus maxime in materia religionis et fidei in qua […]
sunt intelligende iste prohibitiones quae omnia etiam aprobavit
Sanchez citatus capite 10 no 53.
Quingentas personas continet ditio insrtimentis[…]
Sairus citatus no 17 sic intelexit Comprehendit 1. quos[…]
proxime operantes impressioni librorum sicut dant […]
efficientes expensas, ordinantes tipos seu literas, […]

ptos aframento, imprimentes forcularia, et eos qui chartam ma defaciunt, aut madefactam superponunt et denique Corrigentes. Propterea ergo eos quos approbatione imprimerent excludi tenet, et addit se ita dixisse et scriptores, et transcriptores in ordine ad impressionem, idem tenet Filliucius citatus no. 47.

Ad haec vero DD. sentit Duardus citatus l. 54. no. 30 vult quod sub hoc nomine imprimentes sub comprehendi Componentes et prelo mandantes probat suam sententiam ex doctrina illa a se vix refutata in materia de excommunicatione dixi. Nam sicut quando explicabamus clementinam de sepulturis, dicebamus istos Componentes et prelo mandantes realiter et physice dicuntur impressores. nos vero in loco citato tamen sepelire distinguebamus cum Suarez Cognoscentes et sepelientes physice et sepelientes moraliter et tales reputabamus Cooperantes actioni sepeliendi, ita similiter hic iudico valde bene providere priores DD. afferentes pro se alios plurimos, quandam Comprehendentes istos impressores morales, quia extensio facienda est in similibus excommunicationibus, quod dixi indicat illa Consona esse menti et intento pontificis ut in praesenti constat. Praeterquam quod nos quos excusat Duardus a dictione imprimentes admittit sub dictione fautores, vel alia simili.

Confirmat hoc etiam Sanchez ex Angelino, Soiro, et Gravalhio licet excusat facientes exemplaria et inspectores, et Correctores exemplaris impressi, quos omnes comprehendunt Sairus et Graphius cum quo ego sentio si quidem haec opera etiam intendit in ordine ad impressionem. Unde tamen excepit Sanchez vendentes atramentum, Chartas et literas... quia hi omnes proxime Concurrunt ad impressionem librorum

set si remote.

Quum genus personarum continet dictio defendentes [illegible]
brevis explicat primus citatus no. 18 volens hac dictione
comprehendi eos qui praedictos libros laudant et affirmant
non esse supprimendos nec comburendos et adhibent diligen-
tiam ne capiantur ab inquisitoribus cui explicationi ad[illegible]
secundus citatus no. 3 anno 40 post paranum addit in bulla [illegible]
voluisse comprehendi defendentes istos publicos et vocaliter
defendant verbo modo scripto iam disputative iam asser-
tive, imo aggressores in actu quasi proximo id est dicentes
se paratos esse ad defendendum etiam si hac re ipsa [illegible]
niat in quo sensit [illegible] hypolitum volentem necessario
esse aggressionem ipsam deduci ad actum cum sectantur
sententiam hypoliti Duardus et Sanches citatus no. 18 et
post paranum quomodolibet [illegible] cum [illegible]
hanc dictionem Duardus citatus extendit ad defen-
[illegible] libros etiam [illegible] sunt [illegible]
sunt [illegible] et ad eos qui tacito quodam modo et simul
to illo defendunt ut si aliquis dicat o quantum val-
liber iste certe talis liber esset tolerandus propter [illegible]
tiam auctoris et excelentiam styli, et gravitatem [illegible]
tas, et denique ad eos qui defendunt [illegible] integrum
[illegible] modo libri sint mandati [illegible] modo manda-
ta sunt omnia satis probabilis [illegible] extensio.

Quo genus personas continet dictio sistentes quo no-
mine ut veniunt heretici ut aliqui voluerunt, Set [illegible]
genus personas ne committitur in bulla ve sectio [illegible]
[illegible] hereticus [illegible] tamen si [illegible]

e hereticus ut iam constabit. explicavit dictionem in primis aliis veneras suarez disp. 2 sect. 1 num. 2 ex 1. fundamento 2 parte 1o ex quo et ex paire citato num. 2 advertit schisma vocem esse grecam et significare scissuram et consequenter schismaticus prout condistinguitur ab heretico est ille qui intendit scissuram et divisionem ab ecclesia uli cum aut maxima unio ecclesie consistat in unione membrorum cum suo capite sibi et summo pontifice ille qui electum et legitimum pontificem cognoverit et nollet illi obedire etiam si non deficiat in articulo aliquo fidei vere schismaticus est comprehensus sub ista dictione ut ex toleto confirmat sosa disp. 2 lib. caietano 4o.

advertit v. sanchez 2o decalogi cap. 36 num. 2 ex s. t. et caietano duplex esse schisma primum quo a capite mediate aliquis se separat, ut si quis se separaret a religione schisma quo in omni do et in ista secunda parte separabat a capite cum quo membra schisma unita sunt. 2o immediate ad cuius explicationem distinguit sanchez num. 3 dupliciter inobedientiam seu negarum pontifice. 1o ratione rei precepte. 2o ratione personae sibi specialis infesta ratione officii pontificii. inobedientia g. et re legis decentiae in hoc genere et non sufficit in dubio iudicii movi 9o probat sanchez citatus ex silvestro, caietano, ledesma, banes et aliis ex 11 affirmat eum non esse schismaticum qui negaret Ioannem esse pontificem quia probabiliter credebat non esse legitimum papam.

ut patet personas continet dictio se subtrahentes quam dictionem multi confundunt cum precedenti ita videtur procedere lairus et dianus citatis suarez n. et sosant distinctam

illam cognoscunt et maxime solent ab Caes.° q ...
et alio congrue dictionem ipsam exponunt dicentes illa ...
... proprie dicta et illos qui ab obedientia
romani pontificis recesserunt et quasi divisi et ...
se subtraxerunt in quo crimine proprie non committitur ...
... pontificem esse caput ecclesie sed ...
consedentes volunt ex aliquo alio fine obedire ...
singulis dicendi solet mihi magis probabilis ...
... ista in bulla posita et alias vero ...
... ab alia dictione ... examinant ...
... singulares ... dictionem hereticos

articulus tertius.

examinantur tres casus singulares circa dictionem hereticos.

... dictionem hereticos ...
... avaritia ... alio ... exterius ...
... signa que dat verbalia ... heretica ...
... heresem ... exterius in ... nullum ...
... a fide recedit. ... Can...

dict excoicatione ipsa. Caietanus verbo de gravato circa 1494 artic 1° ad 1um respondet affirmative Cuius responsioni ro
proxima ro esse potest quod papa in illo casu est hereticus externus et ecclesia ad externa attendit et consequenter illum punit tanquam hereticum, quod excoicatio quae poena est ecclesiae
iustitia talem hereticum pure externum comprehendit. et confirmari potest quod in illo casu reperit culpa mortalis
et externa quam praerequirit excoicatio nihil quod desideratur ad consumationem censurae.

Nihilominus negativa sententia Cois est uti DD. cum quae expresserunt DD. in articulis praecedentibus citatis cum quibus sentiendum est. Ratio quae potissima desumitur ex regula in hac
materia a Coi DD. saepe inculcata, sicubi et praesertim in praedictis dictionibus importatur proprie et stricte accipiendo esse. Comprehensus sub
iurisdictione hereticus debet esse absolute et simpliciter hereticus cum quod ex dictis in articulo 1° ex Coem Theologorum in
materia deficere una ex conditionibus necessariis requisita ad propriam rationem heretici sit positivus dissensus in mente
ab aliqua veritate Catolica iste qui dissensus non sit in papa non absolute et simpliciter hereticus nec est cum dicto here
ticus externus.

Ad rationem pro sententia Caietani respondeo illum patrem velle here ticum simpliciter loquendo esse hereticum cum quid idem pure exte
rnum unde non ecclesia agere de illo puniendo mitius puniret
et iusta poena quamquam excoicatio maior contenta in bulla cenae non adstringeret. ad confirmationem dico etiamsi in eius hoc
reperiatur peccatum mortale et externum non tamen peccatum
hereticum quod praerequirit excoicatio, n. ix quam resolutionem

infert Sairus Casu 4º nº 25 qd si aliqui interrogatus an
si ta ille mere penay responderet non, tum re ...
men fide in mente hereticus n'esset nec incurreret
praedictam excoicationem qd ex charen vilo relev...
me notandum pro loci inferi, si heresi hac no ...
Nec casu pectus hereticus e mentali et ut vi...
mus in expsa dictioni heretico hoc n' sufficit ad c...
pionem excoicationi set omnis e ut exerceat aliqd
externum Casus q. sit in suo pectus ite exercet a...
externum et oculte in agro l' infra domum aut cub...
lum suum ubi a nemine audiebat et tunc moneri...
heresim l' ita publice manifestavit coram aliis ut ...
fuerit vocibus l' signis indifferentibus medi 27 note...
nifestavi aut heresi interna aut alia Catolica veritas in
pectus ei capi ...us ite manet ne comprehensum sub ...
Coicatione.
Respondent DD. Coiffad cam Casum, affirmantive ...
ritornam pectus sive sensibilis heretica interna ...
usque et quamvis voc ocultatiori n'sit ne heres...
me notabi in ordine ad ecclesiam absolute tamen ...
C'et ex e notabili nam ore l' illud p mente ...
et fori reflectur audibile, visible et notabile ...
et aliqdo pribus quam exerceat ex vaginum hi ...
que las paredes oien y las piedras tienen oido.
ad 2um casum sub ea premissa respondent DD.
ag. ... hebat in mente hereticorum errorem de ...
vandi imaginibus et in ordine ad istum heresim ...
dixit ita l' qua verba indifferentia nec tunc ...

hendus vel non contrahit excommunicationem istam ita ex vi vel
Dominicus libro 1° cap. 4 num. 10 ibique illius cuius predicamen ver
bum cuius privilegii si deduceret ut remanseret ad ecclesiam
manibus apud illum generaretur suspicio de illo haeresis ex verba
quis non possumus haereticum quam catholicum iudicare quae res ...
tio mihi approbatur nam sicut ex regulam iuris de regulis iuris
in 6° semel malus semper praesumitur esse malus ita quia ...
... supponitur debet praesumi bonus eandem sententiam tenet ipse
citatus dicto § declaratio 4° et duardus citatus q. 24 num. 16 et
Sanchez libro 2° decalogi cap. 8 num. 7° et 8° ex multis qui
idem sentit cum tractabat de haeretico intentione non vera ...
cente verba amicabilia ad catholicum ut illum inducat in
suam haeresim quia ista signa ad ... indifferentia sunt.
Quis censetur haereticus nam talis profert suam sen
tentiam exterius et insufficienter modo 1° si profert illam talibus
signis ut ... nota sint ... si ... profert suam haere
sim per verba blasphemia dicens ... deum, reniego deum,
crucem, chrisma, reniego S. papam, reniego santos, per vitam
dei, et alia profert verba contumeliosa. 3° haereticus iste non
talis profert suam haeresim disputationis causa dicens probo si
... de in ... eandem ... 4° iste haereticus somno ... ebrie
brietate etiam profert suam haeresim. 5° ... ecclesiam non
posse prohibere carnium esum in die veneris ipse comedisset
aliquam minimam ... carnis ex ... sufficientem ad pecca
tum mortale in his ... iste haereticus comprehenditur sub
ista excommunicatione.
respondet duardus supra citatus ad istam ... sub distinctione
de ... negante et idem sentit Sanchez citatus num. 16 et ...

sent bene dum modo illa signa sint inventa ab illo hære[illegible]
illi soli significativa, quia tunc ille hæreticus manet infra men[illegible]
talis mentalis, idem quod dicendum est modo signa scripto vel
verbis fiant vulgo gerigonça aut aliis verbis hablando con
los dedos, si ipsi sciverint omnia ista signa ut nulli afferin[illegible]
sint.
Ad eundem casum sub 2o si causa de blasphemia respon[illegible]
det idem Duardus negantia, idem quod sentit Sanchez ubi [illegible]
blasphemiæ non sint hæreticales, sed pro hoc et aliis innume[illegible]
casibus sciendum ex [illegible] in materia de fide aliquas esse hæret[illegible]
blasphemias in quibus continetur aliqua hæresis, alias vero non ita [illegible]
quas profert los comprehendit sub ista excommunicatione ut bene [illegible]
ferat Sanchez v. infra in casu 3o no 36 ex multis [illegible]
constituit signum ad cognoscendas hæreticales blasphemias
quas solum cognoscunt inquisitores nam de non hæreticalibus [illegible]
noscit ordinarius. Breviter quod ex illo scias quod quando blasphemiæ
afferuntur per verbum indicativum seu frequentis temporis [illegible]
hæreticales sunt. secus per dispositionem alterius temporis [illegible]
tivi vel optativi minime hæreticales sunt ut descreo de [illegible]
non credo in deum reniego de deum, ista hæreticales sunt
in [illegible] confirmat Sanchez hoc etiam hæreticalis est [illegible]
invitum, aliæ vero [illegible] in nostro casu ut [illegible]
pese a dios, per vitam dei, et aliæ similes hæreticales
sunt, illa vero reniego de S. petrum, et santos, et alia huius[illegible]
timat Sanchez ut esse hæreticales nec de illis cognos[illegible]
inquisitores consulti ab ipso Sanchez quia in illis non negat[illegible]
aliqua veritas pertinens ad fidem.
Ad eundem casum sub 3o si causa disputationis etc.

respondent negant [illegible] et sanchez nro [illegible] ex [illegible],
[illegible] extendens casum istum rem explicuit in [illegible]
[illegible] hereticum [illegible] legerat, scriberet, [illegible]
scriberet heresim aliquam quam [illegible] ipse [illegible] habebat
[illegible] heresis [illegible] gratia confirmandi aut exprimendi
[illegible] heresim [illegible] lectionis, prescriptionis, aut dis
putationis, n° esse absolute hereticum externum, [illegible] ex
[illegible] hasce actiones [illegible] si propriam heresim ma
nifestaret [illegible] alienam [illegible] satis probabiliter dictum sunt
[illegible] si ille heresim [illegible] confirmandi
[illegible] heresim [illegible] actionis [illegible]
[illegible]
Ad eundem casum sub circumstantia somni et ebrietatis
respondent etiam negant [illegible] et sanchez qui [illegible]
[illegible] casum [illegible]
si ille hereticus [illegible] cognoverat se in somno et
ebrietate solitum pronunciare illam heresim et se [illegible]
disset somno et ebrietati sine speciali precautione [illegible]
dormientem et ebrium esse hereticum externum [illegible]
[illegible] si [illegible] eandem [illegible]
[illegible] se correxisse et asserere in neutro casu esse hereti
cum externum [illegible] aprobat
[illegible] disse [illegible] ille heresis exter
na prout [illegible] ab ebrio [illegible] dormiente [illegible] correspon
det alicui heresi interna. ...
... Ad eundem casum sub circumstantia carminum respondet
cum [illegible] ille hereticus [illegible] illam [illegible]
[illegible] carminis [illegible] ex [illegible]

[illegible] determinatio volens significare quod requiritur [illegible]
maiorem ytem [illegible] sic non se habet [illegible] heresim ext-
ernam [illegible] heresim externam. Sanchez vero [illegible]
[illegible] non se generaliter dicit ex aliis doctoribus externam [illegible]
virum ad constituendum externam heresim debere [illegible]
extendi [illegible] mortalem culpam et infra non [illegible] oppositum
[illegible] a nobis appositum et respondet negando ad illud [illegible]
[illegible] Sanchez hendo est ut absolute vera: nam cum [illegible]
a quo ponant ista pena solum attendat actibus externis
iurisdictioni subiectis si ipsi non habent exteriorem tamen [illegible]
culpa mortalis tales pena non contrahunt unde ad illum [illegible]
duandi pro parte affirmante dicendum est illa [illegible]
manifestat actione aliqua externa de se mala ut in illo
quod externa est relucet culpa gravis in ordine ad heresim
ternam et sine verum dicit [illegible] hendo negat
[illegible] articulus 4 [illegible] alii tres casus singulares examinantur [illegible]
[illegible] hereticos

articulus quartus.

alii tres casus singulares examinantia circa dictionem hereticos.

propositus fuit a Jairo casus 4 anno [illegible] simancas [illegible]
toria et casus est in quo hereticus mentalis suam heresim
manifestaret media actione externa ex se bona [illegible]

ex quo manifeste patet in confessione sacramentali [illegible] sui
complicibus apud Inquisitores et in Congregatione de illa apud
aliquem [illegible] si [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] incendia
[illegible] dedisti [illegible] illum haereticum
incurrere [illegible] manifesta sunt ei
[illegible] cum praedictis [illegible]
ne alicuius operis externi ex se inductiva gravis haeresis
[illegible] externa [illegible] sufficientem ad con
stituendum haereticum [illegible] si aliquis [illegible]
verteret [illegible] ad elevationem eucharistiae
[illegible] et aliis imaginibus non discooperiret caput
[illegible] similes omissiones [illegible] non essent in
dicativae haeresis mentalis [illegible]
[illegible] sit [illegible] haeret
argumentis [illegible] se vere [illegible] quandam
opinionem haereticam [illegible] dicens
sacramentaliter figurative continere [illegible] realiter [illegible]
ipsius haereticus [illegible] sub ista [illegible] ne
[illegible] apud [illegible]
[illegible] reconciliare [illegible] dd. ille
[illegible] haereticus [illegible] in illa
[illegible]
[illegible] ille etsi videndo manifestat [illegible] haeresim et
sese videntes solent veritatem dicere quam in [illegible]
[illegible]
[illegible] et refert
sententiam [illegible] manifestationem [illegible]

nolo reputet hæreticum esse illum qui post [illegible] iam
[illegible] hæresim præteritam et illam confessus est cum [illegible]
tempore nondum poenituit quia licet ad eam redierit [illegible]
[illegible] bona fide confiteri aliquis esse catholicum [illegible]
complacere in hæresi præterita absolvit tamen [illegible]
neque [illegible] complaceret de hæresi præterita ut [illegible]
[illegible] nunc de novo illam profitendi sub illis verbis [illegible]
[illegible]

in quo casu clarissima ratio [illegible]
[illegible] diversum ab exhibitis [illegible] dicendo [illegible]
verum si loquamur de actu hæretico præterito dicente [illegible]
esse hæresim ita ut in illo nullus sit [illegible] complacendi [illegible]
[illegible] quia hæreticus reputandus sit [illegible] hæresi illi [illegible]
in casu non correspondet [illegible]
[illegible] dubium quia [illegible] complaciat [illegible]
[illegible] fuit olim [illegible] catholico [illegible]
[illegible]
et ipse [illegible] doctrina [illegible] in casu de [illegible] hæresi
fabulas et [illegible] honoris [illegible] quem olim
[illegible] hæresi complacet de illa [illegible] illi [illegible]
[illegible] complacentia [illegible] de hæresi præterita [illegible]
[illegible] et tamen [illegible]
Sanchez [illegible] citato loco [illegible]
de hæretico illo qui ita complaceret ut [illegible]
[illegible]

inde resolutio [illegible]
tem ita intelligendam iudicas [illegible] illa post hæresim in
[illegible] quam in casu non [illegible] distinguenda [illegible] illam

Cosso tanta indis[illegible] [illegible] ipse [illegible] [illegible]
regim in mente retentum extunc sine dubio hereticus [illegible]
tan[illegible] [illegible]
[illegible] invenis [illegible] indis[illegible] et potius desertio quamvis io [illegible] et
tunc [illegible] [illegible] [illegible] tione ha
regis in mente.

[illegible] [illegible] [illegible] propositum a
saivo no [illegible] circa intelligentiam apposite clausule bulle in qua
ut vidimus nominatim [illegible] heresim [illegible] [illegible]
[illegible] heresim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hereticus nominatus evitandus [illegible] clausulam
extravagantis ad evitanda [illegible] hereticis in illis [illegible] no
minatis sint evitandi [illegible] respondet [illegible] [illegible] citatis illam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] constituit excommunicatum [illegible] [illegible] [illegible] nominato
singularis [illegible] proprium nomen [illegible] [illegible] excommuni
catio sit denunciata [illegible] [illegible] de excommunicatione heretici
tamen in clausula bulle nominatim [illegible] nominatione [illegible]
[illegible] [illegible] sufficit [illegible] [illegible] de elizabetha regina anglie
[illegible] in [illegible] bulla [illegible] nominatim [illegible]
illam hereticam et evitandam [illegible] idem confirmavit san
chez libro 2° decalogi cap. 9 no. 3° ex toleto et hypolito [illegible]
trinam extendit no. 4° ad hereticum etiam damnatum etiam sin
gulari nominatione nominatum [illegible] ut lutherus et Calvi
nus [illegible] [illegible] [illegible] excommunicatio excommunicatione
[illegible] hac bulla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] san
chez [illegible] hereticus [illegible]

articulus quintus.

quatuor resolutiones Sanchez circa particularem hereticos examinantur

[illegible] Sanchez [illegible] lib. [illegible] cap. [illegible] an qui [illegible]
[illegible] [illegible] existimat aliquam [illegible] de [illegible]
[illegible] imaginarium extra Deum [illegible] [illegible]
[illegible] existimans se dicere [illegible] ego credo
spatium imaginarium [illegible] iudicandus hereticus
[illegible] comprehensus in [illegible] excommunicatione? respondet
Sanchez [illegible] hereticum [illegible]
manifestando [illegible] errorem [illegible] simpliciter dicendo ego credo
[illegible] spatium imaginarium. [illegible] manifestando suum
errorem sicut [illegible] dicendo ecclesia [illegible] spatium ima-
ginarium extra Deum [illegible] credo oppositum [illegible]
[illegible] Sanchez [illegible] hereticum externum [illegible]
[illegible] [illegible] responsio Sanchez [illegible]
[illegible] in ordine ad [illegible] ecclesiae nam [illegible]
[illegible] manifestativa heresis [illegible] opini-
[illegible] exterius hereticus [illegible].

[illegible] in [illegible] responsio [illegible]
[illegible] obiectiva [illegible] [illegible]
[illegible] comprehenderet [illegible] [illegible]
[illegible] existimavit [illegible] [illegible] in qua existimat

Cum errore [illegible] et hereticus [illegible] debit, nec insuper [illegible]
[illegible] nobis petrus [illegible] et [illegible] haec in
[illegible] illum [illegible] dicat [illegible]
[illegible] theologus [illegible]
[illegible] ille errore.

Nihilominus [illegible] Sanchez sententiam [illegible]
[illegible]
[illegible] clerici [illegible]
[illegible]
[illegible] petrus de
[illegible] et ut qui [illegible] hereticus [illegible]
[illegible] et proferret verba quae in ipsa hereticalia sint [illegible]
[illegible] proferre [illegible]
heresim [illegible]
[illegible]
[illegible] affirmat [illegible] ecclesiam [illegible]
qua [illegible] hereticum se [illegible] et manifestat
suam heresim.

Idem Sanchez [illegible] ponit alium casum in quo petrus
hereticus [illegible] verum [illegible] proferret
[illegible] visibilibus [illegible]
[illegible] et consequenter [illegible] dubitandum [illegible]
[illegible] et visibilibus [illegible] de fide [illegible] theologica [illegible]
[illegible] de fide et altera [illegible]
[illegible] visibilibus [illegible] contradicere videt fidei [illegible] theologie
Nihilominus respondet Sanchez [illegible]
illum esse hereticum et consequenter [illegible]
iste [illegible] proposicionali aut [illegible]

[illegible] principio fidei et ita [illegible] hereticus.

Per istam responsionem similiter [illegible] bene [illegible] Cani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Cani et Valentia [illegible] affirmantium talem esse hereticum

ab illis dissentiret [illegible] [illegible] Conclusio [illegible] esse hereticum

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible]

[illegible] esse hereticum illum [illegible] [illegible] si non dubitet [illegible]

manifeste [illegible] [illegible] supposito dicam si [illegible] dubitaret [illegible]

manifeste [illegible] et proferret illam [illegible] hereticus

[illegible] etiam si dubitet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] de dubio hoc [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]

[illegible] hereticus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proferentis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in fide et errare [illegible]

[illegible] non est [illegible] ex qua altera deduci hereticus erit [illegible]

[illegible] [illegible] suspicio [illegible] generat [illegible] talis [illegible]

[illegible] idem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de heresi [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lacrer [illegible]

[illegible] non posse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] triplici exemplo respondet affirmative similiter [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] exemplo [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] exemplo de [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] contingit [illegible] [illegible] errore in fide [illegible]

[illegible] Confiteantur [illegible] Cathol[illegible]
[illegible] extendendum [illegible]
[illegible] attendendum [illegible]
[illegible] in illa [illegible]
[illegible] de here
[illegible] manifestante [illegible] bona [illegible] excitabamus
[illegible] Catholicos [illegible] resolutionem [illegible] ex
[illegible] dicit [illegible] consistentes [illegible]
[illegible] examinare [illegible] hereticum [illegible] manifesta
[illegible] heresim in Confessione [illegible] ex peniten
[illegible] rebellem [illegible] Confessionis [illegible]
[illegible] absolute hereticus et [illegible] Catholicus [illegible]
[illegible] negant [illegible] videbimus
[illegible] illa manifestatio in Confessione [illegible]
[illegible] hereticum et [illegible] in [illegible]
[illegible] Cobarrubias [illegible] Cordub[a] et Ayor
[illegible] illa heretico [illegible] accedendi ad Confessionem.
[illegible] potest accedere [illegible] heresis [illegible]
[illegible] aut alio bono [illegible] potest accedere impeniten[s]
[illegible] si accedat [illegible]
[illegible] et Comprehensum
[illegible] et [illegible] sentit que [illegible]
[illegible] accedat [illegible] sensit [illegible] et Corduba dissensit tamen
a Cobarrubias et ayor [illegible] illa manifestatio in Confessione actus bonus
[illegible] et [illegible] quidem [illegible]
quadam limitatione [illegible] in illo [illegible] accedendi ex[illegible]
[illegible] apareat [illegible]
[illegible] satisfaciamus [illegible] qui dicebat illum actum [illegible]

contingenter in ordine ad [illegible] [illegible] respondeo [illegible]
[illegible] [illegible] absolute externum [illegible]
[illegible] cum deliberatione externo [illegible]
sive esse [illegible] probabilem in ordine ad religionem [illegible]
[illegible] esse probabilem vel [illegible] [illegible] externum
quamvis [illegible] respondeo illa [illegible]
in confessione cum [illegible] de delicto [illegible]
[illegible] absolute [illegible] sub sigillo confessionis
[illegible] Sanchez [illegible]
[illegible] idem Sanchez [illegible] similiter [illegible]
[illegible] Concilium [illegible] resolutionem [illegible]
[illegible] limitationem [illegible]
[illegible] habitam resolutionem [illegible]
[illegible] Concilium illud [illegible]
[illegible]
[illegible] in illa [illegible] Concilium
[illegible] limitatio [illegible]
[illegible] resolutionem illam [illegible]
[illegible] Concilium [illegible] ut velit [illegible]
[illegible]
[illegible] Sanchez [illegible] hanc limitationem [illegible] illud [illegible]
externum [illegible] manifestat [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
Sanchez resolutionem examinans

articulus sextus.

alia Sanches reso

[So]lutiones examinantur.

idem Sanchez n. [illegible] proponit casum alterius qui ex terne proferret hec verba mihi [illegible] hec propositum credendi talem heresim esse mihi consonam [illegible] apostatandi tali anno a fide et religione catholica an talis reputandus sit hereticus externus [illegible] ista confusione [illegible] respondet Sanchez illum quidem dignum esse supplicio et aliquando tamen esse hereticum [illegible] nondum apostatavit a fide nec aperuit se credere alicui heresi id quidem stricte et rigorose loquendo verum est nam non est dubium quin sit diversum velle esse hereticum et esse hereticum sicut in [illegible] et mauro aliud est dicere se velle esse christianum aliud esse christianum.

idem Sanchez n. [illegible] refert alium casum ex [illegible] la [illegible] dicente petrum exterius [illegible] et fatentem se interius olim apertissime fuisse heresi [illegible] ideo [illegible] esse hereticum externum et consequenter [illegible] comprehensum presenti excommunicatione nam illa [illegible] heretici [illegible] talis et non presentis sed preteriti id approbat Sanchez et [illegible] probat aliter esset si petrus dixisset actu et in presenti apertissime heresi interius nam iam actu hereticus est mentalis et in [illegible] illa manifestatione fit hereticus externus.

Suarez tomo 5o disp. 4a sect. 3a n. 17 existimat hereticum amphibologia utentem [illegible] sub ista excommunicatione [illegible] refert et sequitur Sanchez citatus n. [illegible] eo que

refert et [illegible] et uel ...
rium est explicemus quis dicat hereticus amphibolo-
utens talem respons[illegible] qui aio hereticus ...
bis profiteatur errorem suum ita tamen verba corpora...
amphibologicis utens [illegible] et celare
suam heresim explicando illa verba [illegible]
respondit suarez illum actum externum videri imperfe-
ctum quod non satis exprimit interiorem animum [illegible]
conformis quod nihilus exterius apparet quam interius ...
respondet hunc defectum diminuere culpam, sed ...
[illegible] quod illa actio exterior ex se satis exprimit ...
teriorem animum quod autem ab aliis non percipiat provenit ...
defectu ipsius actus sed ex coniunctione alterius signi
[illegible] per quem diminuit prior malitia sed
nova simulatio. [illegible]

Sane resolutio ista suarez approbata a sanchez nisi ...
plius amplietur [illegible] contraria videtur resolutio ...
[illegible] nam sanchez [illegible] ex navarro, ...
viguer, bozquez, corduba, et aliis docuerunt non confi-
sub ista excommunicatione hereticum utentem verbis indi-
ferentibus quamvis [illegible]
[illegible] ubi cum communi excusatur illum qui ...
[illegible] heresim [illegible] verbis indiferentibus ...
illa erant [illegible] similiter excusandus erit qui am-
phibologicis verbis cum ista etiam sunt indiferen-
ex se ad exprimendum catholicum vel hereticum ...
exemplum sit celebre in Constantino [illegible]
his [illegible] canonico [illegible]

hereticorum nostri temporis ... referunt ...
... confirmantem et referentem ...
... nostro ... dicere ...
o ... mio no ... verbis amphibo
logice ... proferre verba ...
... et ... illa dicebat ad discipulos ...
... heresim ...
...
... multiplex distinguendus e gradus amphibologie
... verbis ... indifferen
... ita ut atento ordine externo ...
... heresis quam ... habita
... nulli manifestatam ...
...
... mentale
... et in hoc ... et gradu amphibologie loquuti
... et ... in illo ...

... gradus amphibologie dicitur ... quidem
vel verbis apud ...
in ... heretico in ordine ad heresim ... nulli
manifestam ...
immortalis et incorruptibilis et ... diceret Canis e immortalis
et incorruptibilis ... celesti ...
no et ... dicta in ordine ad celestem vera e, in
ordine ...
... heresiam ... in hoc ... et gradu amphibologie
vocabis ... doctrina de verbis indiferentibus et ...

... videtur comprehensus ille hereticus, si nulla [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] sibi con[illegible]
noverant.

3us gradus amphibologiae dicitur externus et cavillosus [illegible]
aliquis uteretur verbis [illegible] indifferentibus externe [illegible]
[illegible] [illegible] heresim [illegible] [illegible] exter[illegible]
[illegible] apud hos externos et cavillosus [illegible] [illegible]
[illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] et si aliquis dicat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod hereticum [illegible]
[illegible] voluit [illegible] [illegible] in [illegible] aliquos [illegible] hae[illegible]
[illegible] se [illegible] externum et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sicut in exemplo [illegible] [illegible]
et [illegible] heresiarum comprehenderetur [illegible]
[illegible] hoc [illegible] intelligo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] post [illegible] nostram explicationem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] post collationem cum doctissimo viro [illegible]
temporis. Articulus [illegible] variae resolutiones examinantur circa dictiones
credentes, receptatores, fautores, defensores.

Articulus septimus.

Variae resolutiones examinan-
tur circa dictiones credentes, re-
ceptatores, fautores, et defen-
(sores.)

ex dictionem credentes faciunt dd. aliqui an ille qui frequentaret

[illegible] templa haereticorum [illegible] explorandi doctrinam eorum [illegible]

[illegible] erroris comprehendatur sub ista excitatione

in virtute dictionis credentes examinavit Cajetan. [illegible]

[illegible] [illegible] quos refert dd. [illegible] et [illegible] in

[illegible] Card. Sanchez in [illegible] negativam [illegible] resolutio

huius [illegible] [illegible] et [illegible] et hermanam explicatio

[illegible] nobis exhibitur [illegible] dictionem credentes quae explicat

[illegible] [illegible] [illegible] si ille qui frequentaret

[illegible] templa [illegible] [illegible] illa notaret illa con

[illegible] importantiam talis dictione [illegible] comprehenderet

sub ista dictione [illegible] minime pro intelligentia [illegible] adver

te [illegible] [illegible] haeresiarcham, haereticum, et credentem

haeresiarcha [illegible] qui faciunt [illegible] errorem [illegible] ecclesiam [illegible],

haereticus qui faciunt errorem ab ecclesia damnatum [illegible], credens

qui [illegible] [illegible] errorem [illegible] [illegible] [illegible] qui credit qui

est haereticus [illegible] comprehensi sub [illegible] dictione.

[illegible] et dictionem receptatores [illegible] [illegible] ponit [illegible] in quo se

[illegible] receptavit [illegible] [illegible] haereticum [illegible] [illegible] illum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille venit in [illegible]

[illegible] iudicium erit [illegible] [illegible] receptatores et [illegible]

[illegible] comprehensos sub excommunicatione Sanchez cap. [illegible] [illegible]

mat in hac excommunicatione [illegible] [illegible] comprehendi haereticos, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] comprehen

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] comprehensos sub excommunicatione, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negat igitur in [illegible]

[illegible] excommunicatione comprehendi. [illegible] libro [illegible] cap. [illegible]

[illegible] contrariam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hac [illegible]
[illegible] importari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur
[illegible] [illegible] opinionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] incurrere excommunicationem. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible] opinionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
distinguebamus duplex genus excommunicationis in altero
persona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in altero [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] personis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible]
[illegible] persona comprehenditur, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
genus excommunicatio sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
generis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probationem illius [illegible]
[illegible] est [illegible] quae quandam regulam a iure [illegible]
similibus excommunicationibus dignoscendis quae [illegible]
erit maxime [illegible] regulam est copulativa [illegible] [illegible]
[illegible] venire [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicat alteri vendo tibi villam [illegible] patronatus [illegible] in
[illegible] venditio [illegible] [illegible] [illegible] nulla est [illegible] in [illegible] patronatus
[illegible] [illegible] vendit [illegible] fieri non potest [illegible] aut [illegible]
vendo tibi villam cum iure patronatus [illegible] in illa. in [illegible]
[illegible] copulativa facit copulatam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] probat ex [illegible] et ex glossa in [illegible] [illegible]
simonia. [illegible] hoc [illegible] [illegible] est [illegible] maxime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contraria [illegible] [illegible]

vant regis urgentes sententiam iudicis Cum Jaira et domino Joc
[illegible] [illegible] fratres quam [illegible] sex Caich
[illegible] 16 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] prohibitam [illegible] [illegible] in istis conditionibus necessarie
[illegible] [illegible] prohibitio [illegible] necessitate [illegible] [illegible]
[illegible] realis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n.º 16
[illegible] dictionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ne fratres comprehendant consulentes istis [illegible] Consilium dans
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huius dictionis respondet [illegible]
[illegible] assentque pro se fratres [illegible] n.º 17 [illegible]
favor et auxilium [illegible] [illegible] favor et auxilium
[illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] comprehenderet Consilium [illegible] [illegible] explicari
[illegible] [illegible] faciendam extensionem quam [illegible] [illegible]
mutavit a [illegible] [illegible] respondet [illegible] [illegible]
[illegible] eandem sententiam [illegible] ipsam dictionem. Cum Jairo
[illegible] [illegible] n.º 16 [illegible] [illegible] in eadem senta
[illegible] [illegible] interpretes [illegible] extensio
[illegible] [illegible] in ipsa dictione [illegible] fuerit qui [illegible]
Consilium [illegible] plenius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Consilii [illegible] [illegible] deinde ad [illegible]
[illegible] [illegible] diversitatem [illegible] auxilium [illegible]
[illegible] Consilium attamen diversitas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tamen [illegible]
comprehendens auxiliantes [illegible] [illegible] [illegible] non

sufficienter fuerint compulsatis. [illegible]

ac distinctionem refragari [illegible] ex parte [illegible] et factoris [illegible] fundamentum [illegible] scripsit [illegible] qui defendunt [illegible] consanguineos haereticos [illegible] cesset [illegible] et compensantur et [illegible] si filius [illegible] parentes [illegible] in consanguinitate [illegible] Conveniunt [illegible] ab ipsis [illegible] [illegible] ordinandi [illegible] [illegible] sententiam [illegible] patri [illegible] tiva. [illegible] etiam affirmativa [illegible] exceptione cessit uxores et viros [illegible] quos ipse refert [illegible] gativa [illegible] probabilem [illegible] in foro conscientiae.

Ut probabiliorem [illegible] sententiam affirmativam [illegible] damus fundamentum [illegible] consanguinei [illegible] et si per [illegible] favorem [illegible] et [illegible] praeferenda religioni [illegible] lege 35 [illegible] praxis inquisitionum [illegible] et [illegible] filius [illegible] ad [illegible] [illegible] leges [illegible]

Consanguinei sint lege ... ff de receptatoribus ... si quida
fixilem admittunt solutionem. Ad cuius dubii esse attendendum esse
per ... [illegible] ... ad Consequentiam di
co verum esse nullam cognationem esse anteponendam fidei
aut religioni ... [illegible] ... sunt recep
tandi heretici ut tales. Ad 2um Consequens dico praxim inquisitorum
procedere in foro externo, in quo foro in casu praesenti praesu
mitur ... et per se attentio ad heresim ad eum fovendum
... [illegible] ... esse contrarium ... [illegible]
se habet tales receptatores consanguineos ... esse puniendos
... similiter receptatores hereticorum si consanguinei fuerint
non comprehendendi sunt excommunicatione ... sed
valde rigida est.

Cum ... [illegible] ... non est
... sed potius negativa ... [illegible] ... et de
... [illegible] ... excommunicatio ista in illos qui
hereticum ... [illegible] ... heresim ... 2do receptatores
... [illegible] ... nulla habita attentione ad heresim
sed propter aliud titulum honestum ... independen
tem a heresi receptant ... extra intentionem sunt la
... [illegible] ... excommunicationem ... resolutionem ... [illegible]
... [illegible] ... consanguineos et ... sed alios extraneos recep
tatores hereticorum ... heresis sed propter aliud motivum
... [illegible] ... comprehendi ... imperatores et
reges et duces solent admittere ... belli et militia he
reticos ... [illegible] ... dictionem ... [illegible]

Articulus octavus.

Resolvuntur varii casus circa dictionem legentes.

Inter DD. Sanchez [illegible] nos [illegible] Sanchez citatus [illegible] ad [illegible] difficiles et utiles occurrunt casus circa dictionem legentes, quos breviter examinemus [illegible].

[illegible] legentes libros gentilium [illegible] Graecorum Armeniorum Hebraeorum [illegible] Turcarum [illegible] subjiciuntur dictione et consequenter censuris ecclesiasticis [illegible] pro parte negativa [illegible] praedicti [illegible] ex eo quia [illegible] in legentes libros haereticorum [illegible] ex hoc [illegible] libros posse continere haeresim [illegible] ex [illegible] religionem Catholicam et consequenter [illegible] eundem [illegible] prohibitionis [illegible] ne [illegible] prohibitio [illegible] ciant.

Sanchez citatus [illegible] et [illegible] item legunt [illegible] libros gentilium in [illegible] seu paganos [illegible] Turcarum seu [illegible] baptisatos [illegible] haeretici sunt et tamen refert [illegible] in illis eadem [illegible] reperiri infectionem ex prava doctrina [illegible] interpretatione [illegible] seu [illegible] et [illegible] non [illegible] continere [illegible] [illegible] rationem vocis haereticorum in libros Graecorum [illegible] niorum. Idem Sanchez citatus [illegible] cum [illegible] item [illegible] gativam [illegible] Graecos et Armenios [illegible] sunt

in ecclesia sunt haeretici habiti in quo sensu cum ... ancio adhi
bita fundatum ratione [illegible] ... ut in plerisque
[illegible] sunt ex veteribus [illegible] Catholicae ecclesiae et congregat
[illegible] ... prohibiti [illegible] continent
[illegible] ... tamen haeresis vera et re
[illegible] ... in ... [illegible]
[illegible] libros [illegible] et [illegible] comprehen
[illegible] ... excommunicatione [illegible]
... et libros hebraeorum et maurorum ... [illegible] sen
[illegible] ... [illegible] Sinverio [illegible]
[illegible] et [illegible] lectores horum librorum non continere excommuni
cationem bullae [illegible] cum hi [illegible] haeretici non sint [illegible] ... supo
[illegible] ... libros [illegible] frequen
[illegible] non [illegible] bibliotheca [illegible] continentes errores
[illegible] ... sunt libri talmud et magis [illegible]
de [illegible] continent errores sed [illegible] commentaria [illegible]
[illegible] tales sunt libri rabi david, rabi salomon
et alii huiusmodi similiter maurorum et arabum libri quam con
tinent sectam et errores [illegible] ... in
[illegible] ... libri [illegible] continent
commentaria [illegible] de rebus phil. et theo
logiae [illegible] ... priores libros
hebraeorum esse prohibitos [illegible] sed non reperiebatur
pontificiis quam fecit clemens 8 n.v. posteriores. et simi
liter priores libros maurorum esse prohibitos in indice praedicti
pontificis [illegible] nisi facultate inquisitoris legi possunt non v. po
steriores quae erudite a [illegible] notata amplectenda sunt
ut vera.

nec libros magos in 22 [illegible] prodierunt magistri a-
tis sanches citatus no 22 ex navarro et azorio docet
ea virtute praecepti bullae in Caena prohibitos esse magos
motos talium librorum haereticos et idem docet [illegible]
citatus no 17 qui advertit lectores horum librorum in excommunicatio-
nem incidere indicis citati.

Occasione huius aliquis petet an ex eo quod aliqui esset ma-
gus [illegible] pactum cum demone tales sunt nigroman-
tici, et dediti sortilegiis divinationibus, incantationibus la-
mii [illegible] illos que llamamos en nuestro vulgar
hechiseros, hechiseros, erbysteros, bruxas, gitanas et
astrologi iudiciarii aliique similes comprehendantur sub
excommunicatione [illegible] haereticis hanc difficultatem
[illegible] sane [illegible] item que negant
[illegible] ex hac doctrina navarri bene [illegible]
[illegible] similes [illegible] et excommunicationes [illegible] extendendas in
[illegible] casu ad [illegible] [illegible] [illegible]
excommunicationem [illegible] extendendam ad illos.

Verum hanc accuratius examinavit [illegible] citatus
[illegible] [illegible] confessarius [illegible]
sufficienter examinare [illegible] [illegible]
errores [illegible] [illegible] confitentes [illegible]
[illegible] et si invenerit illos [illegible] errorem con-
tra [illegible] haeretici iudicandi sunt et consequenter comprehensi
[illegible] excommunicatione si tamen invenerit illos nullum erro-
rem continere [illegible] haeretici [illegible]
[illegible] excommunicatione [illegible]
[illegible] ex toleto et [illegible] [illegible] si quis [illegible]

excoicationem non reservati comprehenso, et illos qui ab illis
Concilium petunt, imo ex forum externum huiusmodi
hent suspecti de heresi et ut tales puniuntur.

alter casus ex eandem dictionem esse videtur sub
multiplici circunstantia: in lectionem librorum alicuius catho
licium qui continent heresis. la circunstantia est in qua auctor
talium librorum heresim contentum in illis ex ignorantia
amplecteret. 2a si libri Catholici essent at tamen haberent scolia
et anotationes hereticas. 3a si libri heretici quidem non essent
sed essent alias prohibiti.

ad istum casum sub la circunstantia respondet Sanchez ci
tatus no. 24 negant ex hugolino et Merolo quia ille catholicus
nondum est hereticus cum non habeat pertinaciam. ad 2am
circunstantiam idem Sanchez respondet etiam negant cum
navarro et graphio verius quod sentiunt suarez citati
no. 10 cum aliis hoc esse verum nisi anotationes heretici
et scolia essent ita copiosa ut potius liber ex anotatio
nibus potius constare diceretur quam ex textu, tunc enim iste
liber tunc absolute reputandus sit non Catholici quam here
tici mihi verisimilius videtur et ita sentio cum Sanchez
idem quod sentit Diana de 43 no. 2 et 3 et bene apo
suit exemplum in commentariis Caietani in epist. Pauli. ideo
potest dicunt Caietani et ubi sit. et nos in nostro [illegible] exem
plum aponere [illegible] in suo glosa adeo sunt copiosa et
non ideo ius [illegible] sed ipsius [illegible] sed advertit ipse Diana
ex indicem librorum tales libros continentes adeo copiosa com
mentaria heretica non esse legi absque facultate su
periorum. denique ad 3am circunstantiam respondet ceterorum illos

librum prohibitorum non contrahere excommunicationem bullae sed aliam non reservatam contentam in catalogo prohibitorum.

alter casus circa eandem dictionem sic se habet. Si quis legit librum haeretici non typis mandatum sed manuscriptum excusabitur ne ab ipsa excommunicatione. Si ipse si quis legit epistolam quamdam vel concionem haeretici manuscriptam vel typis mandatam vel denique legit alicuius libri haeretici prooemium vel aut epistolam dedicatoriam aut indicem aut ipsius libri paucas lineas. ratio dubitandi est quia haec omnia non videntur venire nomine libri vel si veniant exigui momenti sunt.

Sanchez citatus numero 4 ad primam partem huius casus ex Hugolino respondet in illo casu contrahi excommunicationem nam liber manuscriptus liber est et excommunicatio bullae non limitat suam prohibitionem ad librum impressum quae responsio approbanda est; solent non in bibliotheca plurimum illustrari huiusmodi libris manuscriptis in nomine libri apte significando [illegible] tante Hugolino illis seminarii fere internam suam doctrinam idem tenet Navarrus [illegible] 35 numero 32.

ad secundam partem eiusdem casus eodem modo procedit Hugolinus hic numero [illegible] qui suam sententiam probat ex lege 1a Codice de [illegible] quae ex quo capitulum inter id [illegible] et [illegible] legislator ex partibus quae exprimere potuit expressit id quod est frequentius usum non ideo censetur non prohibere quod minus frequens est cuiusmodi sunt in nostro casu epistola vel concio haeretici.

noster tamen Sanchez a Hugolino discedit numero 9 [illegible] dicens [illegible] praedicta sibi [illegible] epistola, concio, aut [illegible]

non veniunt nomine libri. 2ª quia non est eadem ratio pro his et
pro libris nam libri multo amplius extendunt et vagant
diutius quae permanent. quas rationes Sanchez et sententiam approbat
Duarte sect. 44 num. 6 quam etsi ego existimo probabilem
probabilius iudico et securius placitum hugolini eo quod argumentum
illius a lege citata petitum rem hanc satis suadet. deinde
rationes Sanchez facile dissolvuntur nam 1º ipse concedit comprehen
di sub ipsa excommunicatione papirum seu codicem heretici in formam
tractatus redactum quid quia amplius heret ipsa papirus in formam tractatus
composita quam solitaria epistola vel concio non redacta ad formam
tractatus dum modo illis contineat heresis vel de religione tracte
t. ad tamen. rationem Sanchez respondeo sine dubio nomine libri
venire volumina epistolarum vel concionum sicut volumen
alicuius tractatus quia sicut pars huius ultimi voluminis tractatus continen
tis veniret nomine libri etiam una vel altera epistola, una
vel altera concio veniret nomine libri nam veram antiquita
tem liber ab una cortice arboris dictus est cui successit papi
rasea charta. ad 2am rationem fatiliorum etsi epistole non huiusmodi
et conciones ut potes breviores et aliquando ingeniosiores fati
lius extendunt magisque communicant quam libri et diutius per
manent quod fatilius observant et ut magis singulares et
non vulgares cum maiori cura custodiunt.

ad 3am partem huius casus de legentibus proemium et cetera
respondet Sanchez cum hugolino tales incurri in excommunicationem quibus
omnes libri pars sunt et in proemio seu prefatione et dedicatoria episto
la mens heretici explanat et similiter in indice notata digna hereses et
resolutio huius 3e partis descendet ex 4a subsequente de legentibus pau
cas lineas vel versus libri heretici nam si proemium epistola dedicatoria

index aut quid simile de libraria fuit idem indicium ferendum cu...
utroque unde hugolinus citatus eodem no possedit in utroque casu n' adm...
tens parvitatem mae quam cum' tribuit sanchez nostro poleto in ex...
plicatione bullae excoic' cano et quam alegationem n' inveni quod erat...
pavit duardus 3e 40 no 5o existimans solebam id defendisse tyentem...
scholiis n'ae insrumentem ut expressit sairus citatus no 12.

Contra hugolinum sentit duardus citatus no 4o cum sairo, graphio, ...
bivaldo et sanchez pelato qui quidem cum his sentit no 3e consequenter
lectionem dari parvitatem mae et volens definire quae lectio ...
ut parva mae refert autor voluisse esse pauca verba sairum dicere...
manuelem rodriguez, et vivaldum, et 1a paginam integram ...
sentit aduers etiam si pagina sit libri magni quae llamamos de marca
in itaque ut sit magna mae sufficiens ad peccatum mortale et consequenter
excoicationis huius debet lector legere plus paginam unam ...
tam sanchez qui quidem debebat n' fuisse absolute cum hugolino...
re addixit et nominum et questionem nam ista possunt ee in breviaria
contineant unica pagina et consequenter sint in mae parva.

nostra g. resolutio 1 in simili casu ... atendenda ee quantitas lect...
qualitas tam lectionis, tam lectoris et aliae circunstantiae cum atentione...
nem prohibitionis per quam evitandum curat periculum infectionis ...
ragii provenientis ex tali lectione. itaque quae regula assignata a reliquis ...
valet ut pote desumpta a 3te lineas et n'a qualitate. quod oia melius...
componendo varios casus. 1o aliquis cognoscens ab alio in tali 3e libri et in...
huius paginis nullam esse periculum infectionis legi unam, duas paginas
iste n' incurrit excoicationem istam q' in tali lectione n' e ex quo pe-
riculo infectionis et illae paginae qualitative parva mae, ut. 2o aliquis
tali previa notitia legit aliquas lineas imo plures lo tamen doctas ...
lineis heresis n' continet nec eficases ... imo illa etiam excusabit...

Consione q' tunc etiam subest periculum. 3° demum quis ignarus et rusti cus legit aliquos sine crimine et l. heresis n' sit via tamen parata ad illam dispensat qui vero iste sine dubio excoicationem contrahit q' iam adest periculum intentum ut constet ab ulla quam resolutionem post iteratam moderatione coicationi cum doctissimo viro et approbavit et e consona doctrinae mari alteri quem refert durandus citatus cum quem recurrendum e' ad iudicium boni viri et n' ad rum tenent lectum et si dubius lector fuerit de inclusione censurae consulat viros doctos eorum quae iudicio acquiescat et si tandem consciensiam placatam n' habeat sequatur sterum lectorem et petat absolutionem quae oia approbat durandus. aliisque resolvit alios casus circa eandem dictionem sub multiplici circunsta

articulus nonus. ~

resolvitur alius casus circa eamd. dictionem sub multiplici circunsta

Petrus legit librum heretici sub talibus circunstantiis sub quibus liber heretici n' proprie legit ut talis e' excusabitur petrus a contractione huius excoi cationis assumptum explanat appositis circunstantiis quae singulae specia lem casum continent. ~

1ª circunstantia sit. si petrus legat compilationes factas ab heretico. Ca sum sub ista circunstantia de compilatione proposuit durandus citatus et et in illis advertens discrimen inter librum proprie dictum et compilationem liber n' proprie dicitur opus aliquod quasi ex propriis editum ab aliquo in lucem compilatio v. e' tentativa alienarum rerum in unum collatio facta, nam com pilare idem e' q' durandus subridendo congregare suo proposito opus e' litera

reticus aliquis in lucem edat compilationem desumptam ex variis [illegible]
ribus catholicorum in quae haeresis contineret aut de religione tractaret [illegible]
ictus legat hanc compilationem comprehenditur excommunicatione [illegible]

pro parte affirmativa arguo sic huiusmodi compilationes etiam [illegible]
vari libros sic ... se habent volumina utriusque iuris quae [illegible]
rigore compilationes sunt continentes varia decreta pontificum [illegible]
rum, conciliorum et iurisperitorum. ... taliter compilationes [illegible]
liber ex illis conflatus vere est opus illius haeretici et in [illegible] continet
haeresim et caetera. 3ª demum compilationes [illegible] desumptas a va-
riis tractatibus haereticorum dispositus ... fuisse ab altero haeretico [illegible]
illas legeret excommunicationem contraheret ... similiter quamvis opera
sint haereticorum seu catholicorum.

Nihilominus citatus [illegible] ... negativam [illegible] [illegible]
huius [illegible] sic se habet [illegible] legens huiusmodi compilationes [illegible]
legit nomina haeretici ... absolute non incidit in excommunicationem [illegible]
positam in legentes haereticorum libros. sententia [illegible] probat [illegible]
confirmo nam si [illegible] legeret [illegible] opera catholicorum non in unum
aggregata et compilata seu seorsim sumpta non est dubium quin excusaretur
a contractione excommunicationis saltem huius impositae in bulla cenae
(quidquid sit de alia non reservata ex dictis) ... quamvis praedicta opera [illegible]
licorum disposita per modum compilationis in lucem edantur ab haeretico [illegible]
legens illa eundem legeret excusatus habendus est ab excommunicatione.

Ad primam pro parte affirmativa respondetur ... improprie loquendo compilationes
illas dici librum non ... proprie ... non importat opera ex propriis seu ex alie-
nis congregata. Ad 2am ... absolute loquendo illas compilationes [illegible]
tili cum illarum non sit auctor seu aggregator. Ad 3am respondetur non esse disparitatem
nam qui legeret etiam seorsim sumpta illa opera incideret in excommunicationem
[illegible] ... mirum si incidat quando legit eadem compilata.

[illegible] in hoc casu sit [illegible] legeret [illegible] libros [illegible] non
legeret quem casum [illegible] examinavit inter alios Sanchez
[illegible] n.° [illegible] aponit exemplum in illo qui ignarus linguae
latinae [illegible] idiomatis libros legeret [illegible] graeco alicuius heretici
et [illegible] quem sequitur [illegible] Duardus [illegible] n.° [illegible]
nos adheremus [illegible] vulgaris solet occurrere in [illegible]
[illegible] legante [illegible] aliquo casu legem non obligare
in illo nam ut ipse Duardus retulit [illegible] ex Sanchez l. de matrimonio
[illegible] n.° 3 [illegible] regula [illegible] nisi [illegible] accipiat [illegible] talis casus
[illegible] legis continentes [illegible] et hoc [illegible]
[illegible] resoluere [illegible] sufficiens [illegible]
[illegible] prohibere [illegible] et [illegible]
[illegible] continentes [illegible] heresis [illegible]
[illegible] in peregrina lingua [illegible].
3.ª [illegible] inducit alium casum in quo petens legat librum [illegible]
[illegible] continentem unicam [illegible] heresim an [illegible] ma
[illegible] lib. 3.° cap. [illegible] n.° [illegible] partem sequitur affirmativam
[illegible] heresis in illo [illegible] libro [illegible] et non ex professo heresim
[illegible] item [illegible] lib. [illegible] n.° 40 qui [illegible]
[illegible] et ad plures heresies extendit [illegible] non ex professo [illegible]
[illegible] partem [illegible] sequitur [illegible] Sanchez [illegible] n.° 34 cum Suario
[illegible] n.° 10. [illegible] Suarez et Sanchez [illegible] sequitur
[illegible] 39 [illegible] bulla [illegible] singularis [illegible] et excommunicatio [illegible]
[illegible] legentes heretico[rum] libros heresim continentes [illegible] bulla [illegible] libros
[illegible] continere plures hereses.
4.ª [illegible] aponit alium casum in quo liber qui legeret [illegible] contine
ret heresim [illegible] ex professo [illegible] religione [illegible] et [illegible] et in hoc casu
Sanchez adheret [illegible] et [illegible] 22 [illegible] in casu [illegible]

idem quod sensit Duardus c. 42. n. hoc DD. et quod hoc quod extractare de religio
ne quod in ipsa bulla [illegible] non convenit illi libro in quo de aliqua religione
tractaret, et obiter aliquid admisceret spectans ad religionem. Sentio illum
cum praedictis DD. tum propter rationem adductam, tum etiam quod non eadem con
fusio sequitur ex aliquo incidenter dicto spectante ad religionem nulla
interveniente heresi sicut de heresi ipsa.

Secundo [illegible] inducit lectorem alicuius libri heretici continentis plura
volumina ipsius heretici propria in quorum aliquo vel aliquibus heresis non con
tineretur, nec de religione tractaret, bene tamen in aliis partibus [illegible]
unius eet illius vel alterius voluminis expressis heresis et tractationis de re
ligione examinavit quam hanc Sanchez no. 36 ex Hugolino et [illegible]
ut clarius procederet notat dupliciter haec volumina posse contineri sub
uno aut [illegible] sub uno libro. Primo possunt ista volumina esse diversa et con
pere diversos tomos et tunc si volumen unum vel tomus nec heresim
continent, nec de religione tractet, quamvis aliis illius heretici tract[illegible]
in alio tomo heresim habeat poterit ille huius tomus legi sine incursu excom
municationis huius [illegible] Sanchez cum Hugolino [illegible] et merito. Secundo
possunt ista volumina [illegible] esse diversa et spectare ad eundem librum
et si iste dividatur in tomum 1um et 2um [illegible] rebus [illegible] integer liber
constituit et si hoc modo volumina sumantur dicit Sanchez ab Hugoli
no existimans contrahi excommunicationem, quod sequitur quilibet liber ex h[illegible]
[illegible] unius libri continentis heresim; [illegible] si [illegible]
quis ex his libris evitanda multis gratia [illegible] consignaret.

Alia via mihi procedendum [illegible] ista igitur vo
lumina vel libri possunt considerari materialiter vel formaliter in re constituendi unum
vel plures libros. tunc materialiter considerantur [illegible] attendit unitas vel multiplicitas
vel ex diversitate materiei de qua tractat et ex pluralitate vel multitudi
ne foliorum tunc v. formaliter quando unitas vel multiplicitas sumitur ex diversitate

in subordinatione materiae quae tractat itaque qui legeret librum heretici continentem heresim, itaut talis liber nulla ratione disponeret aut subordinationem diceret ad alterum etiam si contineatur in eodem volumine non comprehenderet subiisse excommunicatione in quo sentio cum hugolino, si tamen talis liber ad alterum disponeret contineret que in eodem volumine lector comprehenderet in quo sentio cum sanchez et medina. hac dicta nostra atendit finis bullae.

6a circumstantia dicit hereticum legentem suum librum continentem heresim an iste etiam subiaceat excommunicationi affirmat sanchez citatus no. 37 cum hugolino quos sententiam sequor nam ex ibi dictis hereticus cum sit intra ianuam ecclesiae per baptisma est sub iurisdictione ecclesiae et consequenter subiicit ecclesiae legibus inter quas una est excommunicatio talis quae heretecus afficeret duplici excommunicatione. altera quia hereticus est altera quia legit lib. heretici heresim continentem.

7a circumstantia est catholicum legentem huiusmodi libros animo reprobandi vel curiositatis causa et sollicitus casum hunc inter alios dicendus q. 35 no. 29. et respondet affirmans ex farinacio et aliis. probatur quia duplici ratione. 1o quia ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. 2o quia ipse canon se excepit casum ignorantiae et illum qui legeret ex facultate romana exceptio non firmat regulam in contrarium. placitum dicendi amplector maxime quia in ipso canone hoc exprimit illis verbis pubblicamente occulte quovis ingenio colore.

8a circumstantia est legentem quasi mentaliter vel non sitendo seu non proferendo verba sed quasi oculis percurrendo quem casum examinavit graphius sic citatus no. 45 et affirmat talem incurrere in excommunicationem imo addit etiam incurrere eum qui memoriter recitaret clausulam huiusmodi libros in quam sententiam etiam inclinat sairus citatus no. 13. sed sane l. causa huius resolutionis graphii mihi aprobet quia vere legere sensus

qui mente et oculis percurrit librum l. exterius non pronunciet ut tenet

cum aliis sentit Sairus q. 49. [illegible] probanda [illegible] et veri

sienda ut vertit a Sancio sixto no 47 ex hugolino quem etiam sequi

[illegible] eos d. ix dicta disp. cap. 4 [illegible] 5° in his excoicationibus et le

gibus [illegible] accipiendi sunt in propria significatione [illegible] legentis [illegible]

[illegible] venit recitans memoriter. nec obstat dicas [illegible] lectionem illam

ee mentalem nam oculorum apertione [illegible] et libri extensio

ne [illegible] quae [illegible] externa satis [illegible] illa lectio.

Q. et ultima si cuius [illegible] legentem lib. heretici [illegible] audien

tem eius lectionem [illegible] incurrit [illegible] sententiam et

[illegible] patronos nobiles [illegible] graphi citati et Sairi citati no 14 [illegible]

[illegible] cap. 16 q. 4 qui cum dicte procedant nam qui audit talem

lectionem [illegible] nulla [illegible] illius [illegible] consilio, et [illegible]

vio in [illegible] ut alius legeret [illegible] existimant non incid

re in excoicationem bullae [illegible] incidere [illegible]

ex [illegible] [illegible] venit [illegible]

[illegible] legere [illegible]

alium [illegible]

no [illegible] qui ex hugolino [illegible] negationem sequit [illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible] alium [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] legere [illegible] responsio [illegible]

nat. [illegible] [illegible] disp. cap. 4.

[illegible] no 50 [illegible] attentiue audiens [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] excoicationi et [illegible]

[illegible] excoicatio [illegible]

inter alias conditiones habet ipse ille cum quo non [illegible] it denuntiare
[illegible] non est [illegible] lector qui de [illegible] corpora [illegible] in materia
de excommunicatione disp. 3a sect. [illegible] n. 2o.

Denique advertit Duardus citans [illegible] audientem legere in [illegible]
haereticorum [illegible] aut se exponit, insuper si audiat [illegible] haere
tici incurrere in praedictam excommunicationem bullae. ex dictione [illegible]
[illegible]. Sanchez et etiam Duardus conveniunt [illegible] non excu
sari a praedicta excommunicatione cuiusvis insereret ut legeret quod [illegible]
verum est nisi excusaret [illegible] cadentem in virum con
[illegible] ex dicta in materia de [illegible] disp. 3a sect. [illegible] ultimo. [illegible]
circa dictionem retinentes et circa haereticum permissum et negativum
casus resolvuntur.

Articulus decimus.

circa dictionem retinentes et circa hereticum permisum negativum casus resolvuntur.

Sanchez citatus n. 50 aliud dubium examinat circa dictionem retinentes
an si sciret [illegible] ille retinere cui obiit [illegible] haeretici liber quem cum
legisset et cognovisset illum esse haeretici propria arte comburendum tra
didit igni [illegible] dubitandi est quod in bullis [illegible] de hac materia habet [illegible]
qui [illegible] libros habuerint eos consignare deberent [illegible] et cum [illegible]
inquisitoribus [illegible] in [illegible] libri extiterint [illegible]
haeretici [illegible] in [illegible] pontifex iubet [illegible] libros
deferri et non comburendos esse [illegible] et [illegible] Duardus [illegible]
docet non licere praedictos libros comburere sed deferendos esse ad inquisi
tores [illegible] sentit Sanchez cum Azorio [illegible] hanc obliga

rorem cum eodem notorio in casu in quo cos delicto n(on) sequitur fieri
vel gravi delatori detrimento aut periculo id n(on) notale dicendum
cum praecepta humana ut sepe diximus n(on) obligent cum insolito
morali quali resultat notabile damnum aut periculum. ad rem
nostram demum sic ita esse eos qui prohibita ante comburunt libri
n(on) tamen incidunt in excommunicationem ipsam ita Sanchez et Durandus
Cinpi quod medici comburentes n(on) possunt dicendi retinere namque
rem destruit illam n(on) retinet.

Aliud dubium ad dictionem retinentes mihi sese offert quod
vix invenio examinatum apud dd. si quis igitur obtinuit huiusmodi libro
et simul cognovit quam in ista pagina heresis contineret aut tractaret
tractet de religione et delevit paginam illam utrum ipse
vel legi posset si ex tali ipse aut pagina deleta absque ... huiusmodi
librorum apud se scriptum retineret incideret in praedictam excommunicationem.
nem. et ratio dubitandi est quod huiusmodi libri ita auctoritati ... confessi ut
libri sint hereticorum n(on) continent heresim nec de religione tractant.

Quamvis praedictum casum nullus dd. expresserit ex ista sanctionis
Cajetanus non ... responsionem paravit nam docet ex Hugolino re-
tinentem aliquem ex his libris partem incidere in excommunicationem
licet illa pars n(on) contineret heresim ... Hugolinum hanc ...
nem ... et addit eum qui legeret partem huius libri re-
in qua n(on) est heresis etiam si fuerit deleta etiam incurrere. Sed
Sed ex Hugolino sufficere retentionem unius folii ... dicit
esse visum et maiorem partem requiri in retentione quam
in lectione.

Ex qua responsione Sanchez ... affirmativa colligit ...
... tamen illum retinentem etiam deleta pagina heresis

teneatur adeo contrahere excommunicationem, nam ille retinet aut legit
librum licet partem libri heretici heresim continentis, cum ille liber
non sit editus ab heretico, continet heresim quae fere assidet ab
ipsa libri contextu et stilus et effectus, unus quae conscribendi heresim
capit ad quam tendebat, ad illud aut quod dicitur de retinendo minori
ri in retentione quam in lectione cum proportione ad ipsa dicta aci
piendum est.

Petit insuper Sanchez num 55 an circa retentionem admitenda sit
parvitas temporis refert quod hippolitum, Sairum, et graphium
illam admitere, ille aut vix illam indicat negativam nam qui
retinet sine malo animo retineat, set spectando comodam occasionem
deferendi librum sine curandum non est de tempore quantum tali
absolute retentio non dicitur, sicut non dicitur retinere aliena qui
expectat commoditatem restituendi, si vero habita tali commoditate de
ferendi non dimittis quis moraret quam una vel altera dies ideo ex
comunicationem incurreret quod satis probabile dictum est.

Alterum et speciale dubium examinat ab Azorio capite lib. 8
19 16 parrapho 16 dubium aut est an qui legeret opera origenis et
tertuliani incurreret in predictam excomunicationem. ratio dubitan
di est quod origenes teste ipso Azorio a pontificibus romanis et gene
ralibus conciliis ut hereticus est damnatus. tertulianus etiam
eodem Azorio testante in heresim prolapsus fuit, cum igitur legens
libros heretici comprehendat excomunicatione hic dicta legens ori
genis et tertuliani opera videtur comprehensus.

Ad quod dubium respondeo 1° esse opera origenis sine decisionem
in iure nam cap. Sancta romana dist. 15 Gelasius pontifex de
cernit opera origenis quae non recusavit S. Hier. legenda esse haec
autem sunt quae passim circumferuntur et ipsa relegit ...

opera tertulliani etiam hodie desisio in eod. Cap. et privatim ab i-
[Ge]lasio permixtum legi. ad vocem dubitandi respondendum esse
si dervys origenem damnatum fuisse ut hereticum et tertul-
lianum in heresim prolapsum, et tamen eorum opera extinguuntur
sunt et cum frequentia pontifici permissa qui ea legunt ne
sub excommunicatione bullae coenae comprehendi. vel dicit a Ge-
lasio tertulliani opera apellari apochrypha quo nomine [illegible]
nivit opera aliorum hereticorum [illegible] ut bene advertit [illegible]
[illegible] accepit late vocem apochrypha que extenditur ad tria
ad opera heretici damnati, 2o ad opera incerti auctoris, 3o ad opera
que non publice sed privatim legi permittuntur et in hac ultima
acceptione dicuntur tertulliani opera apochrypha que vera est
germana acceptio est altera incerti auctoris est vulgaris Commentum
thesaurum.

Quarto dubium restat [illegible] hereticum negativum an [illegible]
dus hereticus absolute itaut de illo canon predictus procedat
simul reliqua que dicta sunt et dictiones exaltatus [illegible] dub-
solutio haberi non potest nisi prius examines quo confitetur [illegible]
tui heretici. Quandus [illegible] hereticum
tenacem aliquo convenit cum negativo, et hunc illum esse ex[illegible]
qui legitimis testibus de heresi convictus constanter perseverans
negatione et se catholicum esse profiteretur qui consequens [illegible]
tenus hodie [illegible] seculari curiae [illegible] constant [illegible]
ad abolendam de hereticis.

ipse tamen ex farinacio et roias refert quinque condi[tiones]
ad hoc ut aliquis habeatur negativus hereticus. In accusatio de vera [illegible]
heresi. 2a quod verba hereticalia dicta clara sint et certa [illegible]
3a quod habea idoneos testes sit legitime convictus. 4a quod in he[illegible]

externo susceperit. 2a q̄d facienda sit reconsiliatio, nam in facto [illegible] [illegible] iudicio [illegible] [illegible]. Dolent quod [illegible] [illegible] illum qui verba heretica aut facta confiteretur negaret quod suam [illegible] [illegible] [illegible] esse hereticum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma, et ad cautelam reconsiliandum.

His habitis [illegible] ad decisionem nostri dubii quod [illegible] examinando [illegible] [illegible] [illegible] loqui de foro externo vel de interno, si [illegible] de externo ille in quo concurrerent quinque conditiones explicatae abso-lute hereticus [illegible] et [illegible] sed [illegible], in foro v. interno et in ordine ad deum si ille negativus hereticus vere negaret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hereticus [illegible] comprehenderet [illegible] excommunicatione [illegible] comprehenderent illi qui [illegible] [illegible] [illegible] et cet. eius libros, sed ut dicebam in foro externo [illegible] hereticus et comprehensus et consequenter in eodem foro [illegible] comprehensus legentes, retinentes et cet. [illegible] examinatur facultas requisita ad lectionem [illegible] librorum

articulus undecimus.

examinatur facultas requisita ad lectionem horum librorum.

Canon ipse apponit limitationem [illegible] [illegible] in his verbis sine auctoritate nostra et sedis apostolicae [illegible] legentes in [illegible] verbis duplex apponit limitatio [illegible] [illegible] romana de [illegible] vide dictum in [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] aliqua

Dubia. —

Cum q̃ritur an solus pontifex concedere possit facultatem ...
Cui dubio respondent unanimiter respondent DD. citati neminem
prẽter pontificem posse ita Sanchez cit. nº 43 ex nav. Sairo et Rodriguez
idem affirmat Duardus et Farinacio et alii q̃ cit. nº 3º et ...
nifeste constat ex isto tenore bullæ quam sententiam ita ...
intellexerunt DD. ut nolint eam posse concedere epis copos, inqui-
sitores, alios prelatos, nec cardinales, imo nec illos posse ...
facultate istius sedis apostolicæ legere, retinere, et ...
dictos libros.

Et quamvis hæc doctrina in aliis procedat vari casus ...
referunt in ... possumus dubitare an talis doctrina sit limi-
tanda si occurreret aliqua gravis necessitas itaut esset ...
lum in mora tunc posset epis copus hanc facultatem con-
cedere. inveni casum apud Sanchez citatum nº 43 et ...
ex qua doctrina DD. episcopus in simili necessitate hec posset ...
et casus pontificios cum Sanchez sentio nihil ... in conformitate
... potest aliquis considerationis. ... casus est an liceat ca-
tholicis inter ipsos hereticos viventibus in Anglia vel in Germania absque
facultate predicta hujusmodi libros legere. ... dubitandi ex ...
... vel in illis regnis bulla cenæ recepta non est. ... illi studio specialiter ducti religionis catholicæ tuendæ potenter ...
si deberent hujusmodi perlegere libros ... quæ refert a Zorius ...
... cap. ... aliquos sentire esse affirmativam ...
... negat tamen sentit Sanchez citatus nº 42 si ...
... pro tuenda religione catholica ...
... bullam ibi receptam non esse existimat posse catho-
licos illos legere quæ resolutio Sanchez et a Zori ... ...

xima[m] aliter [illegible] ione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] religio[n]is [illegible]

Tertium dubium est an Collegium Cardinalium sede vacante concedere possit dare huiusmodi facultatem. Affirmat hugolinus apud sanchez cuius ratio est quia Collegium Cardinalium sede vacante gaudet omni pontificia iurisdictione sicut Capitulum sede vacante gaudet omni episcopali iurisdictione. Contrarium sentit sancius nro 44 et duardus sed nro 49 quos nos esse est sequendum quia sententia eorum expressa est dispositione cap. ubi periculum de electione in 6o in quo cap. duo statuuntur. alterum est nullum actum iurisdictionis manere apud praedictum Collegium nisi in ordine ad electionem pontificis alterum est ab ipso iure limitari praedictam dispositionem in eodem capite nisi adsit magnum et grave periculum, itaut ex concordia omnium et singulorum Cardinalium tale periculum indicaret esse prorsus devitandum poterit exerceri actus iurisdictionis et consequenter poterit dari talis facultas quam iurisdictionem approbat Clementina ne romani de electione paragrapho 1o.

Quartum dubium est an aliquae personae vel inquisitores ex speciali privilegio gaudeant hac facultate. examinarunt hoc dubium azorius citatus sed et sancius nro 45 duardus citatus nro 11. et in illis azorius et sancius referunt privilegia antiquiora de hac facultate esse abrogata a Julio 3o paulo 4o et pio 4o. unde nisi post horum pontificum abrogationem denuo concessa fuerint ex vi veterum privilegiorum in nullo manet haec facultas unde cum azorio sancius impugnat graphinum parte lib 4o cap 18 nro 45 asserentem apud inquisitores et apud substitutos illorum tam a sede apostolica delegatos quam ab ipsis inquisitoribus residere huiusmodi facultatem.

Fundamentum graphie est quia Julius 3us in motu proprio cum meditatio adverterit seu revocare privilegia concessa inquisitoribus sed et inquit sancius

exatorio aliud ee n revocare privilegia aliud ee illa concedere
modus iuliis n concedit, set tantum n revocat, unde si inquisitores
et comisari a sede apostolica deputati talia heant privilegia cum
illa n revocent a Julio 3º possunt licite libros hereticos legere. a cotrario
n. et sanctius n affirmant talia privilegia stare, ad hibita tamen di
ligentia accepi apud inquisitores talem facultatem n ee absolute, set
tm in ordine ad examen aliquos libros de quo suspitio est an adhe
reticum pertinerent l n et huius mi tamen facultatem bene per
runt coicare.

ultimum dubium e de religiosis an gaudeant simili privi
legio. quandus citatus n dicit repetat privilegium generalem prelis
religionis habere privilegium hoc et posse illud coicare inferioribus religio
se consiliis suos consultos qui poterant legere libros huiusmodi
cosir sugnardica id probat excoicatione etiam privilegii con
cessi. q nostre religioni societatis iesu in modo declinabit
cui nobis nuper fecerant et habent in nostro compendio titulo libri
prohibiti id etiam privilegium concessit sixtus 4tus ordini predic
et minor. denique in nostro compendio etiam habent privilegium
legendi alios libros prohibitos n absolute, set ex cā et licentia
superiorum in qua re atendat tenor ipsorum privilegiorum. articulus ultimus
resolvunt casus nonulli cismaticos

articulus ultimus.

resolvuntur casus nonulli circa scismaticos.

prime an sit scismaticus et comprehensus sub ipsa excoicatione
ille qui se separaret a pontifice solum ce dominium temporale

nus pontifex non solum est dnus spualis in populo romano sed etiam do
minus temporalis. dem. q. si populus romanus vel aliqua familia illius
aut aliqui singulares cives nollent obedire pontifici in urbani vel illius
gubernatione et absolute profiterentur se nolle obtemperare pontifici
in gubernationem temporalem romae.

Ad cuius casus decisionem optima est doctrina navarri de ra[..]
[..]no justitia et gratia notabili 2. no. 29 ubi statuit papam ut dnus
temporalis non est caput ecclesie et se habere instar principis secula
ris. qua doctrina suppolita Sanchez citatus cap. 36 no. 4° negat incidi
tum scismaticum esse aut comprehensum excommunicatione contra scis
maticos ex praedictis dicit recessum a pontifice fuisse ut talis licet
prout dicit dignitatem spiritualem capitis ecclesie id est schismatici secun
dum est. unde infert alia resolutio si q. cives aliqui civitatis vel aliqua civi
tas fidelium recederet ab aliis fidelibus non fuisset quia fideles sunt
et partes ecclesie et subditi capiti uni pontifici sed non alias rones tem
porales nideo tales cives vel civitas schismatici dicerentur quia in illis non in
venit ratio proprie schismatis id est ex hugolino silvestro, valensia, Rorio,
et [..] confirmat Sanchez citatus.

Unus casus est qui de facto accidit in germania, et anglia aliquae
regni schismaticis inter quos schismaticos cohabitant qui quidem
mente schismatici non sunt, nam interius summum pontificem
venerantur ut caput ecclesie, attamen in externo opere ita se gerunt
ac si non essent subordinati pontifici, obediunt enim principi seculari
in ecclesiasticis rebus ut capiti ecclesie isti erunt ne schismatici habendi
et comprehensi in ista excommunicatione. Ro dubitandi est nam in dictio
ne hereticos non comprehenduntur illi qui mente sunt heretici non sunt
etiam si exterius heresim profiteantur, ergo idem de schismaticis di
cendum est.

[illegible] apparuit [illegible] [illegible]
[illegible]ondet [illegible] maxime Sepulveda et Sanchez citatus no 14 [illegible]
responsio annotanda est nam cum ad vocem scismatis non requiratur
heresis, parum refert unitas in fide interna si vere datur in actio-
ne externa scisura et separatio, unde bene Sanchez no 15 [illegible]
to et juro ad notat scismaticum mere internum non [illegible]
[illegible] peccatum internum excoicatio non imponitur ex dictis in [illegible]
de censuris disp. [illegible] 3a [illegible] ad quem casum refert [illegible]
examinatus a Sanchez no 4o de illo qui intimo opere exercet
profiteretur scisma ut si quis sine auctoritate pontificis congregaret
concilium generale quod confirmat ex Caietano [illegible] dd. [illegible]
reputat hereticus qui facto suam heresim manifestat.
Quis casus [illegible] hispalensis renuit obedire archiepiscopo his-
palensi et ab illo se separat, imo a reliquis fidelibus huius archie-
piscopatus iste ne reputabitur scismaticus et comprehensus [illegible]
excoicatione affirmat Valentia [illegible] disp. 3a [illegible] 15 puncto [illegible]
contrarium negat Sanchez citatus no 6o ex pluribus dd. et [illegible]
[illegible] utriusque [illegible] Valentia suadet suam sententiam quia ille [illegible]
[illegible] et virtute se separat a pontifice et reliquis fidelibus [illegible]
in episcopum et eius fideles datur subordinatio ad pontificem et [illegible]
ecclesiam. deinde Valentia confirmat suam sententiam auctoritate nam [illegible]
Cyprianus talem hominem scismaticum appellat ut habetur [illegible]
[illegible] et cap. loquitur [illegible] 4 q. 3a ad quod Sanchez respondit
huiusmodi hominem esse scismaticum improprie [illegible] nam [illegible]
maticus proprie est debet se separare ab uni ecclesia et [illegible]
et [illegible].
Set si res bene perpendatur responsio Sanchi non satisfacit [illegible]
si [illegible] in [illegible] intendit probare illam separationem [illegible]

ulem et ab ipso capite illi ecclesiæ. unde mihi distinguendum videtur nam si ille petrus se separat ab obedientia episcopi seu archiepiscopi sui propter aliquam specialem rationem et particularem quæ non spectat adunitatem totius ecclesiæ et subordinationem cum illius capite, sed propter rationem ulem ex qua virtualiter colligitur illum hominem velle separationem a tota ecclesia et illius capite. si primo modo se habeat admittendus est sanchez. si 2º modo aprobandus est valensia et in hoc sensu intelligendus est S. Ciprianus.

Circa dictionem se substrahentes suarez citatus no 13 apposuit casum in quo petrus non obediret pontifici aliquid imperanti etiam sub excomunicatione esset nec ideo scismaticus saltem minus proprie et contemptus in istha dictione se substrahentes pars affirmativa suaderi potest nam verba bullæ sic se habent et eos qui se a nostra et romani pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter substrahunt et recedunt. petrus in illo casu non obediens pontifici pertinaciter se substrahit et recedit, ergo et cetera respondet nihilominus suarez negans nam aliud inquit est contemnere in una vel altera re nolle obedire pontifici aliud est simpliciter se substrahere ab obedientia illius et ita pertinaciter ac si illi non esset subordinatus nec cognosceret eum ut superiorem in hoc enim consistit ista causa scismatis et substrahendi non vero in 1º quod aprobandum est in materia ista odiosa non amplianda.

denique advertit suarez cit. no 14 quem secutus est sanchez citatus no 16 et diana ubi supra no 18 illas dictiones subjectas post dictionem hereticos scilicet credentes, receptatores, fautores, defensores et cetera non esse extendendas ad credentes receptatores et fautores scismaticos tum quia materia

odio ... tum quod olim in bulla cenae edita tempore existenti
eius exprimebat pontifex ut constat verbo excommunicatio eius. quod
non exprimunt bullae praesentes nec nostra urbani quam
explicamus. epitome quaestionis et excommunicationis bullae cenae

epitome.

quaestionis et excommunicationis pri-me bullae cenae.

Comprehendit excommunicatio ista (a undecim personarum genera, scilicet hereticos, et eorum credentes id est confidentes, receptatores fautores, defensores. eorum libros legentes, retinentes, imprimentes, defendentes. schismaticos et se subtrahentes ab obedientia pontificis.

per tam dictionem hereticos non comprehendit pure internos, nec qui se externos ... aut qui nihil verbis indi... tibus aut signis, aut actione ex se bona, aut ... non ... indicantibus heresim. nec hereticus ex errore nisi ... dicat ecclesiae, nec mediatus nisi ex ... hereticus nec qui exercet opus malum nisi ex ... ius manifestet sua heresis. non comprehendit etiam manifestantem heresim in ... petitione consilii nisi depravatus ... vius apareat, nec hereticus de futuro aut de praeterito ... reticus amphibologia ... nisi illa est ... terna. Comprehendit tamen hereticum qui simul internus et externus ... quamquam ... occultus etiam non nominatus denunciatus, sive verbis ... sive actione, aut ...

ferno manifestativo sue heresi inserenda.

Per ditionem credentes non comprehenduntur frequentantes scolas hereticorum seu discipuli nam si ipsi revertantur eorum doctrina manent comprehensi ea dictione. Per ditionem receptatores comprehenduntur qui receperunt etiam si occultatio de ipsa non sequatur. Per fautores etiam comprehenduntur causulentes, non vero consanguinei receptantes vel faventes nisi procedant finaliter propter heresim.

Per legentes non comprehenduntur legentes libros infidelium, paganorum et catecumenorum, grecorum vel armeniorum nisi ipsi duo alias baptisati sint et heretici et baptisati, nec hebreorum vel maurorum aut arabum quidquid sit de alia excommunicatione cum in indice contenta, nec maiorum nisi alias sint heretici; nec legentes librum catholici ex ignorantia prolapsi in heresim, etiam si liber ille plenus sit scollis heretici.

Comprehendit vero qui legit librum heretici etiam manuscriptum in sua lectione admittenda est parvitas materie et illa non desumenda ex parte linearum sed ex qualitate. Non comprehendit ille qui legit confutationes catholicorum editas ab heretico aut qui legit librum heretici quem non intelligit. Comprehendit tamen qui legit librum heretici etiam continentem unam heresim, secus tamen si tractet obiter de religione. Non comprehendit qui legit unum volumen heretici in quo heresis non est dummodo non sit subordinatum alteri, si subordinatum non dicat subordinationem ad illa, comprehendit legens curiositatis causa etiam si legat mussitando et non pronuntiando verba non vero si tantum audiat legere.

Retinentes comprehendit etiam qui delet heresis vel combusta pagina librum retinet non vero qui propria auctoritate totum librum con

odio ... quam quod olim in bulla cenae editum tempore cuius
olim exprimebat pontifex ut constat verbo excommunicatio cons...
non exprimunt bullae praesentes nec nostra urbani quam...
plicamus. epitome quaestionis et excommunicationis bullae cenae

epitome.

questionis et excommunicationis prime bulle cene.

Comprehendit excommunicatio ista in undecim personas genera-
les et hereticos, et eorum credentes id est confidentes, receptatores
fautores, defensores. eorum libros legentes, retinentes, impri-
mentes, defendentes. scismaticos et se subtrahentes ab
obedientia pontificis.

per tamen dictionem hereticorum non comprehendit pure in-
ternus, nec qui sit externus quod aut qui utitur verbis in di-
ctionibus ambiguis, aut actione ex se bona, aut iocis non demonstra-
ntibus heresim. nec hereticus ex errore nisi contra-
dicat ecclesiae, nec mediatus nisi ex circumstantiis colligatur here-
ticus, nec qui exercet opus malum nisi ex concurrentibus circumstanti-
is manifestet sua heresis. non comprehendit etiam manifestum
heresim in confessione vel petitione consilii nisi de navarro cuius ex-
ivus apareat, nec hereticus de futuro aut de praeterito, nec he-
reticus amphibologia utens nisi illa est aperta cabio... et ex-
terna. Comprehendit tamen hereticus qui simul internus
et externus est quamtamen sit occultus etiam non nominatim
denunciatus sive intus verbis detractis, sive actione, aut

terno manifestativo sed heresi interna. ~

Per dictionem credentes non comprehenduntur frequentantes scolas hereticorum seu discipuli nam si ipsi sentiant eorum doctrinae manent comprehensi la dictione. Per dictionem receptatores comprehenduntur qui receptant etiam si occultatio re ipsa non sequatur. Per fautores etiam comprehenduntur consulentes, non vero consanguinei receptantes et faventes nisi procedant favore propter heresim.

Per legentes non comprehenduntur legentes libros infidelium, paganorum et catecumenorum, grecorum, armeniorum nisi ipsi vero alias baptizati sint et heretici et baptizati, nec hebreorum armenorum aut arabum quidquid sit de alia excommunicatione coenae in Indice contenta, nec majorum nisi alias sint heretici; nec legentes librum catholici ex ignorantia prolapsi in heresim, etiam si liber ille plenus sit scolliis heretici.

Comprehenditur vero qui legit librum heretici etiam manu scriptum in qua lectione admittenda est parvitas materiae et illa non desumenda ex paucis lineis et ex qualitate non comprehenditur ille qui legit confutationes catholicorum editas ab hereticis aut qui legit librum heretici quem non intelligit comprehenditur tamen qui legit librum heretici etiam continentem unam heresim eccetamen si tractet obiter de religione. Non comprehenditur qui legit unum carmen heretici in quo heresis non est dummodo non sit imaginatum carnaliter imaginatum non dicat subordinationem ad illam, comprehenditur legens curiositatis causa etiam si legat mussitando et non pronuntiando verba non vero si tantum audiat legere. ~

Retinentes comprehenditur etiam qui deletis heresi et combusta pagina librum retinet non vero qui propria aetate [illegible]

haberet vel reprehendit qui legit vel retinet opera hereticorum ... bene tamen heresiu negativi saltem in foro externo.

excusant omnes drinis circumstantia ignorantie, ubi et etiam ... pate romana qua facultas communicatur apud confessarium in casu necessitatis apud ... illam n ... Catolici ... tes inter hereticos nisi in illis regnis ... recepta bulla cena ... illam ... et Colegium Cardinalium sede vacante ... loquendo inquisitores, bene tamen aliqui religiosi ... privilegio.

Per dictionem scismaticos non reprehendit qui recedit a ... fide ... temporali, neque cibitas aut fideles qui ab ali recederent n in quantum fideles sunt, reprehendit tamen Catolicos ... quia divers obediens principi seculari ut capiti ecclesie, et qui recederet ... ut ... e ... qui se ... traheret ... aut ... ab obedientia Pontificis ... questio ... excommunicatio bulle ... apelantes

questio secunda

explanatur secunda excommunicatio bulle contra apelantes

clausula ... bulle ... item excomunicamus et anathematizamus omnes et singulos cuiuscumque status gradus ... conditionis fuerint; universitates ... collegia et capitula quocumque nomine nuncupentur interdicimus, ab ordinationibus ... mandatis ... nostris ad romanum pontificem pro tempore existentem ... futurum concilium apelantes, nec non et eos ... quorum auxilio ...

apelatum heri. in quo canone duplex censura continetur interdicti altera, et altera excoicationis. [illegible] in [illegible] incarnatus excoicationi [illegible] in bulla de censuris [illegible] et m.a de excoicatione [illegible] in [illegible] de qua in [illegible] gendum. nam altera de interdicto remittitur ad m.am de interdicto. absolvam [illegible] hanc duplici arto. [illegible] adnotationes [illegible] DD. et hanc [illegible] excoicationem examinant.

articulus primus.

adnotationes conmunes doctorum circa hanc excommunicationem examinatur.

1.a adnotatio et subiectum huius excoicationis e[st] [illegible] ex m.a de censuris cuiuscumque censurae duplex est subiectum, alterum remotum, [illegible] ximum alterum, sumitur [illegible] persona inferior pontifice et tale ex [illegible] in illis verbis omnes et singulos. sumitur delictum seu peccatum [illegible] censura fertur et in praesenti arto [illegible] sacrilega ut Coit advertunt DD. ex Caietano verbo excoicatio cap. [illegible] illa [illegible] in [illegible] ut constat ex illis verbis ab ordinatione [illegible] admittunt DD. etiam alterum subiectum [illegible] com tentum in illis verbis [illegible] de quo arto 2.o

2.a adnotatio [illegible] hic cap. 6.o ex nostro toleto [illegible] solet hanc excoicationem [illegible] latam a pio [illegible] deinde con firmatam a Iulio [illegible] tamen [illegible] reservatam, cum ta men [illegible] pius [illegible] reservavit in bulla cenae [illegible] ocasione [illegible] in hispania [illegible] ex consilio cuiusdam advocati [illegible] [illegible] ad concilium [illegible] et inter illas priores excoicationes [illegible]

hanc presentem revocatione duarum hic generalium hanc [illegible]
presentem excomunicationem prescriptum prohibere actiones [illegible]
appellationem, auditum, et tenorem excomunicationem [illegible]
adere aliam quam fieret consilium. excomunicationem [illegible]
sex fieret decernere, consulere, deliberare, aprobare, con-
dare, volumdare, et quidquid sit de excomunicationibus [illegible]
ad nos solum spectat presentis actiones declarare. et clarius [illegible]
tia casus efficit in hunc meum [illegible] presentis [illegible]
sunt, ideles in spectatione motus declarationi Urbani [illegible]
ac misterium conceptionis b. virginis et spectat [illegible]
declaratio pontificis expressa ac celebrationem festi concep-
nis ab ecclesia celebret tunc sanctificationem virginis [illegible]
tionem a labe immunem peccati originalis in [illegible]
veniret motus declarativus huius et dd. contrarium [illegible]
a motu isto appellarent ad concilium futurum contra hanc
excomunicationem [illegible] in bulla cena in hoc canone [illegible]
tentam.

3a adnotatio [illegible] dd. et illam exhibuit duarum
ac maritam peccati prohibiti per hanc excomunicationem [illegible]
malitia intelligenda sicut appellationem ee de minori in [illegible]
superiorem provocationem ita [illegible] definiunt in [illegible]
to de appellationibus et maxime glosa cap. [illegible] de [illegible]
[illegible] in [illegible] verb. ofitiali cum [illegible] summus [illegible]
superior sit inordinate procedit si ab illo fiat appellatio ad [illegible]
unde bene notaverunt [illegible] et duarum [illegible] hanc [illegible]
tionem nisi ee illicitam [illegible] prohibitam et etiam [illegible]
[illegible] inhibitam speciem [illegible]
[illegible] unde pontifices [illegible] et [illegible] huius [illegible]

volunt. et hendo prius scismaticu et suspecto de fide quam deum confirmat ex cap. 1o de officio vicarii ubi vicarius in suo vicariatu et episcopus unam constituunt, eadem et qui apelaret a vicario apelaret ab episcopo ita pontifex vicarius Christi et ipse Christus unam eadem constituunt et qui apelaret a pontifice apelaret a Christo vide quantae reverentiae sit ista actio. articulus adnotatio spetialis suarez circa hanc excomunicationem examinatur

articulus secundus

adnotatio spetialis Suarez circa hanc excommunicationem examinatur.

Suarez hic non [illegible] ea illa verba vel et eos 1o vult auxilium ipsum et favorem debere antecedere apelationem non vero subsequi nam si subsequantur iam non erunt in ordine ad apelandum cum iam exponatur apelatio 2o nihil ad rem si aliquis apelet [illegible] virtute auxilii et favoris quem promisit sibi ex alio si hoc totum factum fuerit nullo intercedente pacto. 3o etiam si precedat apelationem ipse favor vel auxilium si tamen non sequatur effectus si ipset apelatio ipsa vult tales auxiliantes et faventes non contrahere predictam excomunicationem. 4o denique negat consulentes contrahere excomunicationem istam, non vero reputat idem esse prestare auxilium seu favorem et consilium dare.

Iam et [illegible] hanc huius anotationis suari examinaverunt [illegible] dixere [illegible] et duardus [illegible] et aprobarunt et merito nam ut saepe in hac ma inculcavimus in iure

suetatione, cum extensione fenux max. attendenda e[st] ...
neccessio fror. quis nec antecedent nec concomitantur Com...
ad apelationem quambis postea det auxilium aut favorem
nisi tendum ... postea sequuti veren dicit necessarium
auxilium seu favorem ad apelandum quod ... prohibet excoica...
deinde si ego nihil promisi nec factum feci ante apelatione
de auxiliando, iam si illud factum det auxilium aut ...
ad rem quod ille apelaverit in fiducia mea, nec valet si ...
sine ratihabitionem propter dicta a nobis s.a dixe[ru]nt previa ...
nro ultimo ut bene notavit hic Josa.

2a pars notationis quam traditur a navarro ...
s[ed] eam que defendit ... Cum bibal...
philo, et sairo et duardus ... que ...
add. et si discordes sint in assignanda voce nam ... uno ...
to duardo volunt admittendam ee hanc notationem ...
xiliantes et faventes accessorie et n[on] traditur importan...
ta clausula et tales n[on] comprehenduntur nisi sequuto e...
v. ex multis probat illos importari traditur ex parte ...
valente parte et copulative sumitur n[on] tamen ...
excoicationem nisi sequatur effectus propter verbum apelan...
fuerit quod denotat actum iam ee apelationem ...
bium examinavimus s. re ... 40 ibique ex ...
regulam assignavimus ad hanc traditionem ...
et ixibi dicta ... probabili e[st] sententia duardi de qua ...
sit n[on] multum curandum e[st], cum tradens idem sensit ...
divers a voce, itaque tenendum e[st] necessarium ee apela...
nem re ipsa ... ut excoicatio ab illis ...
tamen tertiam adnotationis quam ... consistentes de ...

sequa Citatis di. c. 4 et suarez disp. 6 no 6 et duardus q. 1 ultima no 40 opositum defendunt nav. graphius, filiucius bon[...] apud ipsum Citatum. set similis dubium examinatum fuit a nobis supra arto 4o citato ubi hanc sententiam amplexi sumus cum sanchio, et suare hic sibi contrario, idemque intendum iudico cum idem sit et eadem sit ratio [...] suari sit probabilis.

ad notatum altera suari c. hic no 4o ubi refert aliquos recentiores excipere ab hac excoicatione apelantes ad concilium [...] le recens [...] ad concilium provinciale recens aut superiorum [...] attentis verbis clausulae [...] comprehendunt tales apelantes et [...] sunt [...] set restringendae pro [...] dicta suarius advertit hos DD. non aprobare huius modi apelationes, sed [...] inusitatae erunt et inordinatae set [...] excusare illos a pena deinde suarez quamvis non aprobet hos recentiores sententiam illam tamen non reprobat, quam reprobaverat hugolinus, apud [...] cum [...] qui cum graphio eam aprobat sicut ex aliis multis aprobat duardus [...] quos senta [...] in fundo coi recepto [...] in his penalibus maxime in materia excoicationis non debet fieri extensio unius casus ad alterum, videatur nav. cap. [...] no [...] quae quidem satis probabiliter dicta sunt. et [...] cum apelatio [...] si aliquo facienda maxime ad [...] concilium superiorum ideo hae et [...] apelationes prohibitae sunt. epitome [...] et excoicationis [...] bulle

epitome

questionis et excommunicationis secunde bulle cene.

excoicationē & subinde remotam quolibet persona[...]
l[...] inferior, primum est sacrilegium et consistens in con[...]
tione subordinationibus et mandatis consistit, ad ule [...]
superiorum. que actio etiam materia prohibitione indebi[...]
et cum apelatio devertee a minorit ad superiorem [...]
tio consistit etiam in auxilio et favore exhibito in [...]
ad talem apelationem, qua seguta auxilium et favore[...]
concilium tridentinum comprehenderent prohibitiones [...]
qui has actiones exercerent in ordine adule concil[...]
tuessen et provinciale preces aut superiorum quambi in[...]
nate procederent. altera sententia in hoc canone in[...]
tentissimam et in coit [...] explicat 3ª excoicatio [...]
in piratas

questio tertia.

explicatur tertia exconmunicatio bulle cene contra piratas.

clausula 3ª bulle cene sic se habet item excoicamus et ana[...]
matizamus oes piratas, cursario et latruncula mal[...]
discurrentes mare nostrum precipue a monte argen[...]
usque ad terracinam aloes eos fautores, receptatores [...]
defensores [...] urbanus d. convenit int dd. [...]
dimum huius censure seu cam inclusivam ee ma[...]
latissimam, sex aut genera personarum in eaque [...]
rant, silicet pirate, cursari, latrunculi, fautores, re[...]
ores, defensores illorum. pro quorum intelligentia [...]

adnotanda sunt in sequenti bipartito ex quo resultabit multiplex resolutio casuum. nunc autem examinantur conditiones Silvestri pro propria acceptione piratarum

articulus primus.

examinantur conditiones silvestri pro propria acceptione piratarum.

nihil speciale adnotandum occurrit circa fautores, receptatores et defensores nam huiusmodi dictiones satis explicatae manent supra. restat nunc explicemus significationem aliorum terminorum et videndum quid piratae, cursarii, et latrunculi significent.

quamvis in quaestionibus de nomine videatur procedere certum est multum conducere eius examen ad plenius resolvendos casus attendentes quod ethimologiis vocum nomen piratae procedente autem piraticam deducimus dicitur a ... nus praedandi exercente in mari pirata nuncupato ... dis ex ali... nomen cursarius idem teste eode... cum nomine pirata forte ... dicitur a currendo ... currendo per mare nos qui hispani apelamus Cosario. latrones et latrunculi condistinguuntur inter se quod latrunculi parvi latrones sunt utrumque autem nomen distinguitur a fure dicto a furvo id est nigro quia saepe in obscura nocte furtum munus exercent. latrones vero a latendo ... latere ... ad praedandum ... repente a latere insultant. ... celebres.

excoicationi et subum remotam quaelibet persona et pontifice inferior, primum est sacrilegium et consistens in apellatione ab ordinationibus et mandatis pontificiis ad ule Concilium futurum. quae actio etiam est afecta prohibitione in ordinatione et cum apelatio revocare a minoris ad superiorem provocatio consistit etiam in auxilio et favore exhibito in ordine ad talem apelationem, qua sequta auxilium et favorem in concilium praestantes comprehenderent probabilis excipiuntur qui has actiones excederent in ordine ad ule Concilium generis et provinciale praesens aut futurum quamvis indirecte procederent. altera censura in hoc canone intentio vendicatum est a Coitis. 1° 3a explicat 3a excoicatio bullae contra piratas

questio tertia.

explicatur tertia excommunicatio bullae cenae contra piratas.

clausula 3a bullae cenae sic se habet item excoicamus et anathematizamus omnes piratas, cursarios et latrunculos maritimos discurrentes mare nostrum praesertim a monte argentario usque ad tarrasinam ac omnes eorum fautores, receptatores et defensores haec urbanus 8us. convenit inter dd. ubum proximum huius censurae seu causam impulsivam esse maritimi latrocinium, sex autem genera personarum in clausula enumerantur, scilicet piratae, cursarii, latrunculi, fautores, receptatores, defensores illorum. pro quorum omnium intelligentia advertendum

adnotanda sunt in sequentibus articulis ex quo resultabit [illegible]
triplex resolutio caesuum. articulus 1us examinantur conditiones
silvestri pro propria acceptione piratarum

articulus primus.

examinantur conditiones silvestri pro propria acceptione piratarum.

nihil speciale adnotandum occurrit circa fautores, receptatores
et defensores nam huiusmodi dictiones satis explicatae manent
1a 1ae restat nunc explicemus significationes aliorum terminorum
et videndum quid piratae, cursarii, et latrunculi significent.
quamvis quaestio de nomine videatur praecedere certum est multum conducere eius examen ad pleniorem resolutionem
casus attendentes quod etimologias vocum nomen pirata pro exercente autem piraticam sed nomen dicit a ... hoc est ma
nus praedandi exercente in mari pirata nuncupato ita dum
dus ex aliis ... nomen vero cursarius idem teste eodem
... et cum nomine pirata forte ita dicitur a currendo scilicet
currendo per mare nos quod hispane apelamus cosario. la
trones et latrunculi condistinguuntur inter se quod latrunculi parvi
latrones sunt utrumque autem nomen distinguitur a fure dicto
a furvo id est nigro quia saepe in obscura nocte furtum mini
dandum exercent. latrones vero a latendo scilicet a latere quia latitant ad ...
dandum scilicet repente a latere insultant. ... celebres ...

Conditiones silvestrinae iam examinandae.

1a Conditio silvestri est indicta indepraedando. 2a primaria in-
tentio. 3a separatio a bello iusto et iniusto. has tres conditiones aposuit excommunicatio-
ne no 55 eas quas aliqui dd approbant inter quos sairus cap. 7 no 40
gravadus q. 2a alii vero illas impugnant inter quos navarrus cap. [illegible]
no 58 et suares sic no 4.

nos aut ut indicium feramus singulas declaremus et exa-
minemus 1a de indicta in casita est et indiferentes in spolian-
do procedant tales piratae etiam potius in unam quam in alte-
ram nationem invehant. vo silvestri tro hac conditione requi-
t ab illo 10 hoc dicto piratae q. cum hac indicta ille procede[illegible]
cum silvestro sairus et gravadus citati sententes existima-
in bulla clementis 5 in qua sic excommunicabant piratae sic depre-
hendi illos qui cum hac indicta procedebant. set q. hoc sil-
vestri nuget cum finis bullae illae sit prohibitio itineris latro-
cini maritimi ideo cum navarro et suares haec conditio o-
mittenda n est. praesertim q. unde const illum cum hoc [illegible]
tam dictum tamilla indicta professe max. cum in bulli-
recentibus iste scrupulus ablatus sit cum adant corsari et la-
trunculi.

2am conditionem de primaria intentio sic explico aponendo
casum in quo naves galliae tres sub atendentes merca-
turae belli se darent tali aic ut si hispanica navigia occu-
rrerent depraedarent, isti depraedatores ex conditione silvestri
comprehensi non manent q. illor primaria intentio depraedationis
et mercatura. hanc conditionem ex parte approbavit sairus citatus
nem et gravadus saltem ad nomen piratae, illam aut non a[illegible]
sit nav. nec suares nec sosa [illegible] cum 55 nos sem-

nus aliis assumentes, vel qui ex officio depredarent et si minus attendant depredationi et praesertim mercatura, comprehendi in praedicta excomunicatione, quod probabilissima sit huiusmodi depredatores absolute tales esse, sicut absolute usurarius dicitur qui daret locaret nummos ad usuram, et si medijs illis attenderet mercaturae aut alteri fini.

3.am conditionem de cessatione a bello video comm. dd. amplecti illam quae et nos amplectimur cum quadam limitatione quae sit explico, si illi depredantes tempore belli orti ex iusto vel iniusto cum titulo solo belli depredent non comprehendunt ista excomunicatione quod certa est, nam qui titulo belli depredant non latrones sed hostes dicuntur, excomunicatio aut lata est in hostes sed in piratas, corsarios, et latrunculos, tempore aut bellorum solemus dicere mare abundare latronibus sed hostibus. infra sunt limitationes et casus examinantur circa praedictas conditiones.

articulus secundus.

limitationes et casus examinantur circa praedictas conditiones.

1a limitatio et casus ponitur a Sairo citato. ponamus q. casum in quo aliquis nec ex primaria aut secundaria intentione depredaret, sed casu et insidens spoliaret aliquos navigantes ille comprehenderet ne in ista excomunicatione. negat Sairus citatus et nav. 3a asserit quod ita comm. ab omnibus receptum, suares vero citatus non est interdit hoc impugnare quamvis sibimet respondeat et tandem mandet a comm. sententia recedere, impugnatio suari ex doctrina cap. resultat, quod malum ex quocumque deprehendi illos qui casu depredaret absolute tales repu

faceret. 2° q. inferat excoicato in percussore clericorum qui semel [illegible]
cuteret clericum percussor heret et excoicatus q. similiter [illegible]
to Cajetanus respondet sibi navigium mari hanc et odiosam et con-
gruent restringendam cum non Coi dd. illam acceperit cum
ista respiciendo utile recedendum a Coi.

Sed nihil propter communitatem sed etiam propter [illegible]
impugnationem Coi interpretatio accipienda est [illegible]
[illegible] extendit [illegible] illius. ad [illegible] admittendum [illegible]
[illegible] ex [illegible] depredationem etiam [illegible]
et [illegible] sed [illegible] qui [illegible] lata sit excoicatio sed [illegible]
tores [illegible], modo sit lata [illegible] devectis mari [illegible]
[illegible] navigio qui [illegible] insidentes cum depreda-
[illegible] dicit quamvis [illegible] ad [illegible] ali[illegible] excoicati
[illegible] in aliquo tempore frequentes ut [illegible]
[illegible] de [illegible] in presenti excoicatio lata [illegible]
frequentiam in predando [illegible] saltem animo frequentandi, illud [illegible]
nant verba illa discurrentes per mare nostrum.

[illegible] ex his deducitur resolutio alterius casus quem ex navigio [illegible]
vio extendit [illegible] Cajetanus [illegible] sub [illegible] [illegible]
cedit. [illegible] [illegible] in navigio et [illegible] unus ex [illegible]
[illegible] depredatus [illegible] aliquos [illegible], incurrerunt
[illegible] excoicationem istam. [illegible] locavit navim [illegible]
[illegible] ipso [illegible] ad [illegible] aut [illegible]
predandi, et ubi navis in altum ducta fuit animo [illegible]
manet [illegible] excoicatus. [illegible] locavit navim [illegible]
dem vero devehendi et non depredandi, ducta [illegible] in altum [illegible]
[illegible] mutat animum et [illegible]
[illegible] depredationem exequitur [illegible]

Coicaty.

Cmarius alterius velocity aduardo Capam negat jubie [illegible]
ta et admittit sub [illegible] et [illegible] duardus, ut negat sub [illegible] [illegible] sicuti
nisi in [illegible] et [illegible] Continuare depredandi sub resolutio duardi [illegible]
danda [illegible] nam [illegible] [illegible] predam [illegible] fit non potest quis dubitare
Corsarius et Consequenter non manet [illegible], Cui Capiti [illegible] sicuti
[illegible] potest in qua [illegible] maritimam [illegible] fit Cum aio
Continuandi predam fecit [illegible] patratum fuit petrus [illegible]
vit et deinde solum mercaturae atendit manebit res excoicatus
Cuius sicuti et Capitis resolutio dependet ex alia [illegible]
examinanda, et tunc Constabit resolutio plena illius.

[illegible] dixe [illegible] limitationem adhibet conditionem de
belo [illegible] bellum [illegible] aliquo non vol[illegible] vindictae odii sed solum ex
aio depredandi, isti ne in dicto bello depredantes incurrent ne in excoi
cationem [illegible], [illegible] affirmat [illegible] vult [illegible] sententiam admi
tentem conditionem de belo non procedere in isto Casu. [illegible] resolutio
mihi [illegible] nam isti hostes facti sunt et [illegible] non bellatores, sed
depredatores et consequenter incurrunt sub bulla [illegible] porque como
desimos en español de la guerra hazen Casa de ladrones. absolute
qui sunt Corsarii et excoicati. [illegible] piratae ex eo [illegible] per ma
re discurrant nulla alia actione exercita excoicentur

articulus tertius.

an piratae ex eo solum quod discurrant per mare discurrant, nulla alia actione exerci cita excommunicentur.

Disfas ista carta

dicta ipsa [illegible] ex tunc ... tenore [illegible] [illegible]

bulla ve et aliquas actiones in ... piratis ... verba ...

illo ... depraedant, mutilant, interficiunt, vel capti[vos]

[dete]ntur. reliqui aut complices ... ad nostrum [illegible] Contra

ipsi illi verò discurrentes mare nostrum et [illegible]

reliquas actiones ... clausulae ... sub ... ad in ...

huius excommunicationis ... discursus per mare, ... cum ...

reliquae actiones ... mutilatio, occisio et c. ... forte ...

frequenter huius dubii inclinat in partem affirmativam. ... sufficere

... per mare quam sententiam ... Cardinalis Toletus ...

Cap. ... n° ... tandem ... Emanuel Sa ... Eduardus ... 4.a afferens ...

[illegible] et [illegible] et [illegible] alterum, illum ... sit ...

... lib. 5.° cap. 4.° n° 75. sentiunt tamen oppositum Suarez ...

7.° n° 5.° et ... [illegible] ... vivaldo.

Respondeo nostra sit ... et ... maritimi discurrentes

per mare antequam exeant in aliquem ... ex explicatis ...

incidunt in excommunicationem istam, ita DD. 1.° loco citati ...

ipso tenore clausulae clemens ... et ... ...

... quam ... bulla ... discursum per mare

cum animo depraedandi cum ... verificetur clausula ...

... posterior Gregorio ... de iis qui per mare discurrunt ...

dicto animo ... exercitium reliquas actiones ...

... clemens ... et reliqui ... discurrentes per mare

... nisi antequam spoliarent, mutilarent ... occiderent

... illi ... [illegible]

dicto discurrentes. ... Respondeo ... Cap. ...

... ?

Restat satisfaciamus Suarez et ... qui ... arguit, ex ...

sicut et quaelibet alia censura non potest ferri nisi propter actum ex-
ternum [illegible] illi nullum actum exercent exter-
num, ex enumeratis a greg. 13 non incurrent in excommunicationem.
Non enim ex verbis [illegible] a nobis traditum [illegible] de corsariis
[illegible] tamen greg.a [illegible] exercere [illegible] ex-
ternum [illegible] a greg. 13. sed sufficit exercere actum exter-
num [illegible] a clemente 8.o et reliquis constitutionibus [illegible]
[illegible] per mare animo depraedandi.
[illegible] arguit clemens 8.us et reliqui non sufficit excommunicant
piratas et latrunculos maritimos [illegible] excommunicatio
ipso latrocinio [illegible] exercent latrocinium [illegible] exercere [illegible]
discursum non excommunicant. et confirmari potest [illegible] a paritate,
nam excommunicatio lata [illegible] homicidas [illegible] non comprehenderet [illegible] ex-
ercentes homicidium, non vero exeuntes a domo [illegible] ex-
cedendi etc.
[illegible] ad hoc dico etiam in sententiam [illegible] excommunicari mutilantes et
occidentes, mutilatio vero et occisio latrocinium non est [illegible] ille tenetur res-
pondere mutilationem et occisionem ordinatam ad spoliandum ex
latrocinium, et tamen ego dicam discursum per mare ordinatum ad
spoliandum ex latrocinio [illegible] ex illo sunt denari piratas et latrones.
Ad [illegible] respondeo [illegible] negando [illegible] homicidia inter
[illegible] illi qui vagantur [illegible] exercent homici-
dium, at vero piratae et latrones dicuntur illi qui discurrunt hoc animo etiam
si non furentur, unde hispane hominem quem novimus inclinatum ad fur-
tum [illegible] etiam si non furet solemus dicere [illegible]
[illegible] ladron [illegible] vilan de [illegible] negro [illegible] similiter [illegible] illi qui dis-
currunt animo depraedandi bene a clemente et reliquis [illegible]
apelant piratas et latrones etiam si actu non exercerant furtum [illegible]

articulus quartus.

an solum excommunicentur piratae discurrentes per mare pontificium.

[illegible] [illegible] [illegible] excommunicatio vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui mare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excommunicatio [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] discurrentes mare [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discurrentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Joannes Citus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae restrictionem [illegible] [illegible] [illegible], idem sentit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lib. 4° [illegible] cap. 18 no. [illegible] intelligendum [illegible] [illegible] [illegible] maris subiecti pontifici immediate vel mediate [illegible] [illegible] maria [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] mare pontificium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mare tirrenum, ionicum, hadriaticum, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] clementis [illegible] [illegible] [illegible]

respectu et si comprehenderentur [illegible] discurrere [illegible] semper
[illegible] iam [illegible]. in sensu Cum D. [illegible] [illegible]
clausula bullae posterioris [illegible]
pontificiam mare non [illegible] [illegible] minimum [illegible]
[illegible]
limitat aliqua [illegible]. [illegible]
[illegible] diceret in [illegible]
[illegible] non [illegible] quia non [illegible]
de [illegible] si diceret [illegible] subditos [illegible]
[illegible] subsultu [illegible] ergo si
[illegible] nostra bulla.

Satisfaciamus [illegible] sequitur ex vi
[illegible] clausulae nam post illa verba
[illegible] virgulam [illegible] Cum
de subsequenti [illegible] mare nostrum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Cum [illegible]
graphia. Deinde [illegible] non subsequitur immediate post ma
re nostrum sed interponitur Cum [illegible] quidem solutio satisfacit
[illegible] si quidem respondet [illegible]

[illegible] mare [illegible] potest dici ma
re pontificium [illegible] non potest dici mare pontificium mare
[illegible] potest [illegible] per [illegible] mare nostrum
et bene respondet [illegible] nostrum [illegible]
dicere [illegible] domini [illegible]
non [illegible] pontificis et [illegible]

[illegible]

Articulus quintus.

Resolvitur duplex casus circa particulam mare nostrum.

[illegible] ... et forte [illegible] ... fuerunt et aliqui depredarunt [illegible] ... mari navigabant [illegible] ... depredandi causa [illegible] ... navigabant [illegible] ... mare [illegible] ...

[illegible] ... depredandi [illegible] ... in flumine [illegible] ... multiplicem [illegible] ... depredandi [illegible] ... et in hac [illegible] ... sufficit ad [illegible] excusationem [illegible] ... excusant.

[illegible] ... excusant [illegible]

Cum in fluminibus et aliis de ad mare exeunt ibique depredentur [illegible]
in flumine exercuerint illud latrocinium in qua pecunia examin[illegible]
comprehendi [illegible] similiter fluviales sunt et maritimi
latrones [illegible] pecunia [illegible] in qua isti mere fluviales latrones [illegible]
exeunt ad mare animo depredandi et in hac [illegible] pecunia admittendae
[illegible] sententia negativa sicut in ea alia pecunia in qua [illegible] nec
mari nec flumine discurrerent animo depredandi at semel occasione in
venta in flumine navim aliquam depredati sunt. Denique adverte
contra hos fluviales latrones et alios similes esse latam excommunicationem ipso
ipso iure [illegible] Cap. excommunicationis de raptoribus ubi
Canon simpliciter loquitur et ubi non distinguit lex nec nos distinguere de
bemus lege [illegible] generaliter ff. de lege prestita [illegible] examin
nant personas [illegible] quas deveat exerceri hoc ministerium.

Articulus sextus.

examinantur personae circa quas deveat exerceri hoc ministerium.

[illegible] claritatis gratia distinguamus plura genera personarum [illegible]
[illegible] an [illegible] spoliatores infidelium [illegible] hereticos
[illegible] bona fidelium et catholicorum [illegible] spoliatores hereticorum [illegible]
[illegible] bona [illegible] spoliatores infidelium amicorum [illegible] inde [illegible] habi
[illegible] et [illegible] 4º spoliatores inf[illegible]
[illegible] 5º spoliatores infidelium [illegible] aut [illegible]
6º spoliatores [illegible]
[illegible] clausula [illegible] videdat [illegible]

mas (?) hominum temporum videtur secunda affirmativa pars conclusio [illegible]
comprehendere. si tamen attendas mentem ecclesiae videtur secunda pars
negativa. Cum excommunicatio ista imposita sit in favorem fidelium [illegible]
quod divisi sunt DD. et tamen aliqua hinc procedunt. et primum cap. exam. duardus [illegible]
tales spoliatores posse procedere [illegible] alios discurrendi per mare ad depraedandum fide-
fideles, licet et tantum infideles, si dicat eum vult illos comprehendi minime [illegible]
cap. 2um 2um cap. explicuit cap. 1o et negat comprehendi spoliatores haereticos [illegible]
[illegible] sunt eius regulae [illegible]. inquit nostro tempore haeretici flandiae et anglia
faciunt sequuntur duardus citatus et sosa disputatione [illegible]
faciunt sequuntur duardus citatus et sosa disputatione [illegible]
2um cosium explicuit [illegible] apud DD. citatos et vult comprehendi
qui naves depraedant infidelium amicos [illegible] reputat probabile sosa [illegible]
ad quam et quam [illegible] DD. negant procedunt ut quos suarez citatus
ul et [illegible] citatus no 18. [illegible] cosium bene expendit [illegible]
ge 6a [illegible] reficit sententiam [illegible] [illegible]. de quas probe
fate postea agemus.

resolutio [illegible] sit in excommunicatione ista comprehendantur [illegible]
et latrones maritimi qui catholicorum naves depraedant [illegible] infidelium
navigantium ex aliquo titulo pacifico pontificio. resolutio [illegible]
[illegible] DD. ut vidimus [illegible] [illegible] et [illegible]
lutio sit [illegible] de [illegible] ex [illegible] constitutionis [illegible]
illius est reddere tranquilla et pacifica maria pontificia in ordine ad [illegible]
sonas quae pacifice ad pontificem veniant et suo mari gaudent [illegible]
iste finis non obtineretur si excommunicatio extenderetur ad personas [illegible]
[illegible] ad illas extendenda est integra argumentatio ex [illegible]
firmatur quia cap. excommunicationi de [illegible] excommunicantur piratae [illegible]
tes christianos [illegible] cum ista [illegible] in bulla [illegible] sit [illegible]
excommunicatio [illegible] et saltem extendenda est ad infideles illos [illegible]

christiani navigantes pacifice tamen cum christianis commertium exercent.
et ideo [illegible] per [illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible]

Christiani sic agentes non incurrunt in hac excommunicatione qui comprehenduntur aut
prohibentur piratae nisi in christianis qui debent comprehendi nisi piratae christiani
qui depredantur christianorum naves [illegible] infidelium etiam pacificarum
[illegible] [illegible] [illegible] inter utrosque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infideles incapaces sunt harum penarum ecclesiasticarum
et [illegible] ab ecclesia [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] in omnem [illegible] homicidae [illegible] irregularitatis
quamvis homicidium exercerent christiani in infideles et tamen
infideles ante baptismum [illegible] [illegible] ecclesiastici.
Nec agunt ex cap. excommunicationi de raptoribus ubi ecclesia prohi-
buit unam et quam similes excommunicationes [illegible] pacem
christianis [illegible] ad naves [illegible] infidelium. [illegible] in
nostra resolutione [illegible] praedictum capitulo [illegible] nobis
[illegible] ecclesia [illegible] [illegible] paramus christianis in bulla
[illegible] [illegible] procedens [illegible] paramus [illegible] et [illegible] inde
inferri etiam [illegible] naves omnium infidelium, et [illegible] eos qui
ex [illegible] [illegible] pacifice ad maria [illegible] veniunt [illegible]
[illegible] [illegible] adversarios in [illegible] infideles
pacifice [illegible] venientes [illegible] cum [illegible] [illegible] ecclesia
tales infideles qui [illegible] [illegible] in [illegible] ipsa ecclesia
[illegible] [illegible] defendi.
[illegible] [illegible] erit applicatio resolutionis nostrae ad cap. [illegible]
[illegible] ad [illegible] spoliantibus naves infidelium in [illegible] portant
bona catholicorum [illegible] si illi infideles pacifice navigabant [illegible]
[illegible] incurrunt excommunicationem [illegible] [illegible] infideles [illegible]

gerunt cum ecclesia minime. bona vero iam spoliatis restituenda
sint fidelibus vel aliis pendet ex principiis in materia de restitutione. ad
[illegible] de spoliantibus naves hereticorum propria bona portantes [illegible]
et antequam dictae naves hereticorum infestant ecclesiam vel pacifice
[illegible] illa procedunt. si dicatur excommunicatio non incurritur si dicatur
non incurreret. ad 3um de spoliantibus naves iudeorum vel aliorum
pacifice procedentium constat ex dictis supra ad 4um de spoliantibus
naves infidelium non infestantium terras nostras ad 5um
[illegible] regimen [illegible] dicta. [illegible]
[illegible] naves [illegible] piratis [illegible]
demum. [illegible] sententiam negativam [illegible]
[illegible] debet [illegible]
[illegible] de corsario [illegible]
[illegible] maris [illegible] volentis utrumque piratam maneat
excommunicatum. [illegible] dicta procedit. et 1o [illegible]
[illegible] ante congregationem et depredationem [illegible]
[illegible] non depredandi [illegible] fideles
vel infideles bene affirmat utrumque piratam [illegible]
[illegible] manere excommunicatum. [illegible] procedebat
[illegible] non depredando [illegible] infideles, altera [illegible] depredandi [illegible]
[illegible] excommunicationem [illegible]
[illegible] altera [illegible] piratas spoliatos [illegible]
[illegible] et [illegible] bene [illegible]
[illegible] debitum ne [illegible] ex [illegible]
[illegible] bene fecit spoliando [illegible] peccabit et [illegible]
[illegible] excommunicatione [illegible] sententia [illegible]
[illegible]
[illegible]

nio depredandi infideles infestantes ecclesiam. et ocasione oblata alter alterum spoliavit in quo casu dicendum est spoliatorem non incurrisse excommunicationem cum ante congressum non supponit [illegible] rem discursus in ipso actu congressus seu spolio non verificatur ro cursarii discurrentes. articulus quomodo fautores, receptatores et de fensores piratarum comprehendantur

articulus septimus.

quomodo receptatores, fautores, et defenso res comprehendantur.

excommunicatio [illegible] etiam ferri in fautores, receptatores, et defen sores, et [illegible] dictione duo erant resolvenda dubia [illegible] in similis [illegible] resolutum [illegible] in [illegible] excommunicatione bullae cenae, alte rum erat an [illegible] fautores comprehendantur etiam [illegible] ad [illegible] negative respondendum est [illegible] in loco citato [illegible] in antiquis bullis ex [illegible] confirmantes [illegible] rationibus bullis, ideo [illegible] fautores alterum erat [illegible] ad [illegible] fautores, receptatores, et defensores comprehendantur [illegible] excommunicatione [illegible] etiam con [illegible] ex [illegible] dictis [illegible] actiones [illegible] [illegible] necessarium est [illegible]

[illegible] DD. [illegible] remigantes [illegible] clarissimis [illegible] in [illegible] navigant per mare [illegible] nio depredandi et in [illegible] remigantes [illegible] excommunicatio [illegible]

[illegible] valet [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et remigantes [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] alios navarrus [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] lesius lib. 2 cap. [illegible] dubit. [illegible]

[illegible] [illegible] lib. 5 cap. [illegible] sanchez [illegible] de [illegible]

[illegible] lib. [illegible] 32 dianus [illegible].

In [illegible] duo [illegible] alterum [illegible] ipsi remigantes [illegible]

[illegible] mortalis. alterum [illegible] [illegible] excusationem [illegible]

[illegible] excusant illos ab incursione [illegible] [illegible]

excusant eos nam navarrus, sairus, suarez, volunt illos

[illegible] loquendo peccare mortalit. sanchez, lesius, et dianus

excusant a peccato et ex [illegible] [illegible] [illegible] probant

[illegible] [illegible] sequentes casus [illegible]

tionem actionum illarum [illegible] peccatum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible]

[illegible] in ordine ad [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] de his [illegible] et regulationem [illegible]

huic et similibus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] cadentem in [illegible] constantem excusare [illegible]

ab incursione [illegible] nam cum [illegible] [illegible]

[illegible] sub tanto onere [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] excusare a culpa [illegible]

[illegible] in ordine ad [illegible] infringere malam et [illegible]

[illegible] infringere malam [illegible] [illegible] [illegible] potest.

Ad [illegible] si remigantes isti [illegible] [illegible] et [illegible]

cadentem in [illegible] constantem [illegible] dubium quin in [illegible]

[illegible] [illegible] si tamen [illegible] [illegible] et invite excusan

excoicatione. an v. excurrentes a casa hos difficiles et dependet. n. ab alio cap. an sibi et talis remigatio sit indiferens actio l. intrin sece mala, nam si dicat l. non excusant a casa, si dicat nominimine. pro utraque sententia hos nobiles DD. mihi sententia navarri, suares, et sairi videtur probalior si remigatio illa consideretur iam iam sub determinatis circunstantiis sub quae deserviret ad depredandum l. occidendum christianos sub quae circunstantiis remigatio ista mala esse in intrinsece videtur sacros et si sub aliis circunstantiis indiferentibus exerceret ex quae hos argumenta ad resolvendos alios per sua capita huic similes quos voce explicabo.

denique Navarrus advertit si aliquis pirata sic discurreret per mare pontificium ad depredandi sic eos qui ad fines l. alios nomini christiano inimicos arma deferrent talem non incurrere excoicationem hanc nam tales depredatores non sic digni suspicione sed potius premio ab eclesia hent nam in capitulo quorumdam de iudeis eclesia statuit quod capientes eos sibi servos faciant. dixi et excoicationis 3ª epitome

Epitome

questionis et excommunicationis tertia bulle cena

subiectum remotum excoicationis huius quilibet christianus et pontifice inferior. proximum v. seu causa influsiva l. latrosinium maritimum prout exercetur a piratis, corsaris, et latrunculis maritimis in quo non requiritur indispensabiliter depredandum aut mutilandum l. actualis depredatio, mutilatio, l. occisio sed sufficit discurrere per mare pontificis dominio saltem mediate subiectum cum animo depredandi. sp. oriandi v. vel deferentes christiani dum modo non sint dispidam pirata

aut deferentes prohibita ad partes nostras, et deveniunt ... salvo conductu ... navigantes. et etiam ... vel captos, et detentos ... christiani ... remigantes et piratas navibus existentes ... ipso iure ... ferat in manum christianorum ... explicat excommunicatio circa naufragantes

quarta

questio prima.

explicatur quarta excommunicatio circa naufragantes.

item excommunicamus et anathematizamus omnes et singulos christianos quoscumque navibus tempestate seu in transversum ut dici solet iactatis, vel quomodolibet naufragium passis, sive in ipsis navibus sive ex eisdem eiecta in mari ... inventa cuiuscumque generis bona tam in nostris ... quam in ceteris cuiuscumque maris regionibus et ... surripientes, ita ut nec ob quodcumque privilegium consuetudinem aut longissimi etiam immemorabilis temporis possessionem seu alium quemcumque praetextum excusari possint. hac Urbanus 8.

Dubium primum huius excommunicationis seu canonis ... est ... naufragantium christianorum ... Caietano verbo excommunicatio ... christianus ... infideles et paganos ... explicat in quo differat haec excommunicatio bullae ... in ... lata

articulus primus.

explicatur in quo diferat haec excommunicatio bullae cenae ab alia simili in iure lata.

Ca. excoicationi de raptoribus alia similis excoicatio habetur in humanitati qui christianos naufragium patientes damnata cupiditate spoliauerint rebus suis nisi ablata reddiderint excoicamus. supposita hac excoicatione petunt DD. an illa diferat in aliqua praedicta excoicatione bullae. quam diferentiam alii bene explicant. Suarez eiusdem se. 2a no 27. excoicatio bullae fuit contra [illegible] ubi cum subripiunt bona naufragantium christianorum excoicatio vero imposita in praedicto capite quod quidem [illegible] non [illegible] nisi duplex actio [illegible] scilicet acceptio iniusta talium bonorum [illegible] in illa [illegible] damnata cupiditate. in super mora in restituendis praedictis bonis [illegible] nisi ablata reddiderint.

unde bene suarez aduertit non [illegible] in casu in quo aliquis accepit et praedicta bona acceptione iniqua et [illegible] restituendi si tamen [illegible] occasio sese oferat in qua restituere tenebatur non incurrisse in excoicationem [illegible] supra quidem [illegible] [illegible] doctrinae [illegible] de [illegible] disputatione [illegible] articulo 4o. ubi probabamus ex [illegible] tamen praerequisitum ad [illegible] debere esse consummatum in illo genere in quo [illegible].

[illegible] hanc duplicem excoicationem dubitant DD. an una [illegible] duplex excoicatio incurratur [illegible] [illegible] [illegible] bona naufragantium et iam [illegible] suo tempore non restituat. ratio dubitandi [illegible] in bulla impositam aliqua excoicatio [illegible] [illegible] et

restitutio alterius prohibita in iure videatur multiplicitur [...]
nihilominus Suarez cit. no 30 et cit. DD. volunt in [...]
duplicem contrahi excommunicationem et merito nec obstat [...]
di nam illa secunda lex ipso excommunicatio bulla et [...]
communicatione iuris, tunc n. declaratio quasi [...] est [...]
sensu casu in quo excommunicatio iuris alia est ut [...] et [...]
ab excommunicatione bullae.

Posuit Suarez cit. no 32 specialem casum. Petrus [...]
naufragantium bona bona aio vel quia ignoravit illa ee bona [...]
quantum l. illa accepit aio illa conservandi et restituendi [...]
rio. postea Petrus mutavit voluntatem et predicta bona [...]
sibi conservavit et dno n. restituit. iste inquam contrahit exco[...]
tionem et si contrahit an non duplicem. in q. videtur nullam [...]
traxisse excommunicationem, n. bullae quia ista petit acceptionem
quam quidem n. intervenit, n. a iure quia ista petit etiam [...]
acceptionem et moram in restituendo et quamvis ista mora [...]
iniusta acceptio n. fuit.

Suarez cit. existimat incurri utramque excommunicationem [...]
bullae quia quamvis mali fide non vult restituere illa bona de nau[...]
visit tamen [...] loquendo illa subripuit cum nolit restituere [...]
ergo subripere nam etiam iuri quia [...] in [...]
di mutavit suam voluntatem restituendi pro tempore et [...]
boni quasi sui et sic nondum contraxit nam [...]
sente tempore restitutionis n. vult restituere et sic in illa [...]
tinctione eminens duplex illa actio similis iniusta acceptio [...]
in restituendo et consequentes ca. proxima excommunicationis [...]
et cum aio et quandoque cit.

denique Quaday [?] no 30 advertit alia discrimina inter [...]

Coicationem max. quod excoicatio bullae extendat ad jam et dia maria et ripas utroque eorum, excoicatio v. navis etiam ad flumina eorumque ripas, ratio huius excoicationum fuit a iure pontificio, tum a civili sub gravibus poenis semper prohibita fuit. articulus circa dictionem Xpianorum nox multiplex casus resolvitur

articulus secundus.

circa dictionem xptianorum multiplex casus resolvitur.

Primus casus circa dictionem Xpianorum ille est quod Xpiani navibus in ... navibus apportabant bona infidelium, turcarum, iudeorum, et gentilium, quae naves naufragium passae sunt, et quidam subripuerunt bona, quae in mari inveniunt ne ipsi in excoicationem hanc. affirmativa pars videtur sequenda. 1o quia excoicatio lata fuit in subripientes bona navium Xpianorum, parumque videtur referre quod illa bona non essent Xpianorum sed infidelium. 2o quia ipsis rectoribus et nautis damnum infertur, cum bona quae sui navibus apportant quorumcumque sint exposita sint subreptionis absque poena praedicta. 3o quia illa bona quorumcumque sint quodam modo sunt ipsorum Xpianorum nautarum et quia ipsi Xpiani illa propriis navibus apportant et quia lucrantur aliquid ex illo commercio et apportatione max. si inter eos sit pactum assecurationis.

negativa pars defenditur a quarto Sel. et a Sairo Cap. 8 no. 7 et Graffio lib. 4 Cap. 17 no. 10 et a Sanche disse 34 circa 1 nox do. Fredericus Romanus et frater Alexio tex. huius canonis tamen quia in illo solum mentio fiat de bonis Xpianorum, cum modo illa non sint absolute talia videntur comprehensa. imo videntur praedicti do. nisi exclusa ea bona infidelium, et etiam bona hereticorum nisi ipsi Xpiani non sint ut in accon... ... quia heretici ... sequuntur ...

sch et ita n' decet dox bona referri ab ipsa.

Hec 2a sequitur ut probatio fiat et confirmabitur ipsi facienda opposita. ad cuius rem d' negant confiscari ex tenore canonis [illegible] vendere naves aut vecto res illas, sed bona exportata in [illegible] aliquid quidem damnum sequi ipsis nautis hoc tamen damnum [illegible] n' consistit in surreptione bonorum christianorum et d' [illegible] extensio ad talem casum nisi in ipsa navigia [illegible] ita quae quidem bona sunt christianorum fabricianti. unde cons[illegible] ad 3am [illegible] illud [illegible] de contractu assecurationis distinguen[illegible] conduplex [illegible] in assecuratione ista. alter [illegible] qui [illegible] bona obligat e' ad vendendum [illegible] quinque pro centenario quod [illegible] adue bona illa n' sunt assecurantis et in hoc [illegible] negant e' cum dando [illegible] marinum alterum oppositum sentient [illegible] e' si assecuratio [illegible] talis ut ad assecurantem pertineant [illegible] bona quoadre et via pereant et tunc reputant ab [illegible] ipsi [illegible] curantis et sentiendum e' cum [illegible] marino alterio idem quod [illegible] dit sup. citatus [illegible] 4a.

1 d dicebat de hereticis cum dicte aui ficiendum e' si in te reticis hostibus, esse rant n' sub [illegible] tamen [illegible] pacifice [illegible] noit [illegible] capite 4o numero 90.

2us casus sit in quo naves christianorum sint simul quod bona [illegible] tamen christiani illi pirate sunt. surreptor [illegible] bonorum [illegible] etiam [illegible] subexcommunicatione ista. [illegible] casus [illegible] attendit [illegible] cibile [illegible] authentica navigia de [illegible] casus extrare excipit. et in bulla cene [illegible] etiam [illegible] quod excipitur in religiosis [illegible] et [illegible] in annotationibus praemiatibus annotatione 7a. attendendo [illegible] tationes posterior [illegible] quam doctrinam videbat dicenda [illegible] ee excepta piratarum bona cum tamen ipsi pirate ex [illegible] in [illegible] sint [illegible] et bene facere indicent quibus debitis [illegible] ex [illegible] citatus [illegible] et admone[illegible]

ubi summus pontifex. durandus n. 12 4.a Cum dicte procedunt
nam piratae qui naufragium patiuntur (?) deperdunt propria bona
et aliena si enim dicat illorum bona non comprehendunt sub excommunicatione
ista propter rationem dubitandi si dicat enim magis de talia bona Xpia
norum sunt et si qui tunc illa accepisset animo reddendi ipsis Xpianis non
incurreret in excommunicationem si tamen accepisset animo non restituen
di comprehenderet. 2o denique bona oblata erant ab infidelibus
et tunc qui illa accepisset non esset comprehensus sed omnia ita explicata
magis vera sustinenda sunt.

Solum obiisset aliquis in illa sententia videlicet quod qui acce
pisset bona a Xpianis ablata animo non restituendi videtur non compre
hensus quia illa bona propria sunt et non eorum ipsorum piratarum sunt in quo
inclinat glosa citatus esse 3a quamvis similem captura quod si isset
infideles bona fidelium capta amitterent in naufragio qui accepisset
talia bona non esset excommunicatus quia talia bona non eorum et possessione
non sunt fidelium sed infidelium. Et hoc sustinendum esse in doctrina
statuta non absolute in his casibus bona illa Xpianorum sunt ab dua
bus ipsis in. et possessio ex mala fide nihil refert 1o regulam iuris
in 6o possessor malae fidei ullo tempore non praescribit. aliis
alii casus resolvuntur circa dictiones navibus, tempestate, naufra
gii passis

articulus tertius.

alii casus resolvuntur circa dictio
nes navibus, tempestate, naufra
gium passis contentas in hac
excommunicatione bullae.

Casus ad dictionem navibus sic ehat ferant per maritima
vasa que navesi non sint ex pira nisi, scapha, et alia huius
navigia ... an Similiumi vasis fuit navis ...
paterent et alia mea fragantia bona quis acciperet excoicatio-
ne. ratio dubitandi est quia ... et odiosa stricte que accipienda
et nomine navis illa via non veniunt.

examinavit dictum hanc duardus ... et ...
tem ... et merito nam in similium legum interpretatio-
ne atendendus est finis Constitutionis hic aut est defendere ...
na mea fragantia Christianorum parum que refert an illa ...
tem navibus vel in alio genere navigii ad rem dubitandi
non ... quam hanc et odiosam set sane proprie ...
navis comprehendit quodlibet instrumentum et vas aptum ...
tanda bona per mare parum alter sit et absurdus.

casus ad dictionem tempestate sic ehat ... naufra-
gium evenire non tempestate set ex alio multiplici ...
quod navis nulla extante tempestate per ... ex ...
aut scopulos ... provenientes adimpleret aqua et ...
naufragium pateret vel ... navi in medio maris ...
alto in mari ... ut navis ... ex ...
mergeret vel ... navi cum mercibus, ...
... illam unus vel alter remaneret bona ...
denique ab hostibus navi expugnata et dilacerata bona ...
illuc que mari circumferant vel ... in ipso ...
ex his ... collocant quis in ... bona ...
subiaceret ne excoicatione. ratio dubitandi est quia ... casus ...
... canon ... illa ... tempestate.

duardus ... ex ... et mario ... ...

tem sequi e. et merito propter rationem adductam in praecedente casu. Deinde in nostro Canone aponitur para illa quomodo cumque naufragium passi media qua ratio dubitandi aufertur. adverte tamen si in his omnibus adsit bonus animus retinendi erit in excommunicationem.

circa illam partem naufragium passis ex bonis iam naufragantibus sic efficitur casus in quo navis non passa sit naufragium sed sit in inchoatione illius timore et metu, et in hoc statu qui subripiat bona illius adhuc permanentia in ipsa navi vel in aliqua scapha reportata et ad litora apportata vel iam ex ipsa in mari proiecta talis excommunicationi subiaceret. pars negativa videtur certa nam ipse factum vere videtur contineri in casu naufragio cum proximum huius excommunicationis ... ratio maxima ... sed factum excecutum in naufragio. ... graphius lib. 4o cap. 18 no 72 inclinare videtur in partem negativam ... rationem dubitandi ... Quando ... partem affirmativam sequitur e. ... naufragi ... naufragium passi, et ita ... naufragio qui successit et bona illius navis vere ... accipere naufragantia bona ex mare ... sequitur necessarium ... complementum naufragii ut in ... casu incurrat excommunicatio. ... responsio ... illa ... limitatione ... necessarium complementum naufragii ... correctio illa in ... consumata ... naufragium ... resolvunt alii casus ... in mari vel in litore inventa

articulus quartus.

180

Resolvuntur alii casus circa dictiones in mari vel litore inventa.

Casus ad dictionem in mari sic se habet navicula naufragium passa in flumine cuius quae bona quae fluminis impetu [illegible] ad mare deducta fuerunt, aliqui haec bona rapuit et incidit ne in excommunicationem quae est navis naufragium passa fuit in mari cuius quae bona recuperata ad flumen venerunt vel ad litora illius an ne excommunicatus qui talia rapuit fuisset. Dum hunc casum inveni examinatum apud [illegible] hic disp. 37 no 3o et respondet affirmative et merito nam si excommunicat in ipso canone qui bona naufragata acciderunt in mari inventa seu in litore eiecta idem [illegible] dicendum est de bonis naufragatis in mari etiam deductis ad [illegible] litora illorum nam qui illa rapuerit vere bona procedentia ex naufragio maritimo capit. Casum vero etiam non inveni expressum apud Doctores colligitur tamen responsio negativa ex com. DD. qui [illegible] in his casibus illa quasi regula iuris inclusio unius est exclusio alterius cum quia in canone ipso bona naufragata in mari includant reliqua excludunt.

Ad dictionem in litore sit specialis casus in nostro mari [illegible] de [illegible] navis naufragium et bona [illegible] ex illa non solum devenerint ad ripas quae per [illegible] vias intra menia civitatis ad [illegible] quae illi [illegible] bona recepta vel inventa accidit contrahit ne excommunicationem expressit casum [illegible] hic [illegible] et respondet negative [illegible] proprie loquendo litus illud [illegible] quoque agitari [illegible] devenerint cum quia ista bona capta sint intra menia civitatis

In hoc casu fuerunt, et consequenter qui absconditur deprehendi[tur]
... casus ... videtur dicens ... extra
dit ad subripientes, sive intra sive extra ...
mihi probabilius videtur ... et ... deprehensa ...
illa loca vicina ad quae influxu maris ...
... casibus ... in ... vicino et de ...
et in littore maris.

... eandem dispositionem ... casus navi ...
... quae bona ... reperta inventa sunt in littore ...
de ... bonis ... invenit in littore ...
... Joanni habitanti in littore ...
... bona ... negat ... bona ...
... et ...
... illa bona nec in mari proiecta nec in littore ...
inventa sunt sed ... devoluta et consequenter
de illo ... subripiente ...
... quam resolutionem ... ut veram.

Articulus quintus.

Alii casus resolvuntur circa dictionem subripuerint.

... in navi ...
littore ...
... in integrum ... sed ... illis ... dies et
... in hac ...
... Eduardus ...

hic pe [illegible] sequendo affirmativam [illegible] quo ego [illegible]
ibi [illegible] tam [illegible] ad [illegible]
huius excommunicationis [illegible] dubitabit [illegible]
invito [illegible] ad [illegible] aliquos [illegible]
postea [illegible] tamen [illegible] brevi [illegible]
[illegible] possibile damnum [illegible] involvens [illegible]
[illegible] culpa [illegible] lethalis [illegible] sequendum [illegible]
ad excommunicationem.

2.° [illegible] bonos [illegible] bona ipsa
[illegible] in navi [illegible] in maris littore [illegible]
[illegible] appropriat quae sibi talia derelicta bona [illegible]
communicationem praesentem. [illegible] affirmativa sequenda videtur [illegible]
[illegible] attendant dicentes [illegible] ob [illegible]
[illegible] in hoc [illegible]
[illegible]
[illegible] bona [illegible]
pro derelictis [illegible] et [illegible]
donatum [illegible] ex lege 1.a ff. pro derelicto.
[illegible] aliqua [illegible]
pro derelicto [illegible] excommunicatio [illegible]
[illegible] excommunicatio [illegible] pro derelictis [illegible]
bene notavit [illegible] cap. [illegible] pro derelictis
[illegible] videre [illegible]
non [illegible] inveniens [illegible] simile. Deinde
bona talis [illegible] ex actione [illegible]
[illegible] pro derelictis [illegible]
[illegible] in mare [illegible]
[illegible] deserverant [illegible] iactare [illegible]

denique [illegible] [illegible] nausfragium [illegible] nihil curaret de bonis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in mare [illegible] illos ac [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] derelicta [illegible] maxime [illegible] [illegible] habenda
[illegible] recuperandi [illegible] [illegible] pro derelictis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 36.

dubium tamen est an [illegible] [illegible] [illegible] pro derelictis [illegible]
[illegible] e here ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter leges
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex lege [illegible]
[illegible] [illegible] dominio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docent dd.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab incendio [illegible] [illegible] [illegible] pro
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laborem et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] addit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona
[illegible] [illegible] [illegible] recuperata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] recuperatori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] derelicta si quidem recuperata [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] charitate tenebat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
recuperationis.

[illegible] [illegible] quid [illegible] [illegible] dubitat [illegible] [illegible]
[illegible] pro derelictis [illegible] [illegible] ignorat [illegible] [illegible]
[illegible] bene respondent dd. [illegible] [illegible] [illegible] domini
nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro derelictis [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] respondet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
labore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] alterius sit quod etiam ex navarro et caiet. de [illegible]
Si capitulum non sit et inventio [illegible] nemo debet privari sine [illegible]
[illegible] bonis suis. Si tamen lex [illegible] de heret [illegible]
gentium apositum non valet [illegible] pro inveniendo domino et si
non invento ad pia opera illa aplicarent tunc ex eodem [illegible]
esset injustum. addit etiam omnia dummodo in dubio aliquo appareat bona
[illegible] persistant ei restituant [illegible] extent bona [illegible]
[illegible] fuerit [illegible] qui bona illa acceperit [illegible]
[illegible] sunt [illegible] de restitutione. [illegible]
[illegible] dubio [illegible] eandem excommunicationem

articulus sextus.

satisfit nonnullis dubiis circa hanc excommunicationem

Quaeres primo, cum [illegible] fautores, defensores, et
receptatores, et bona [illegible] naufragantium [illegible]
in hac excommunicatione [illegible] quam [illegible] resolvendam [illegible]
[illegible] nobis [illegible] ex [illegible] ne previa
[illegible] huius [illegible] ibi [illegible]
[illegible] deprehendi mandantes, consulentes, [illegible]
diate auxiliantes. Cum igitur excommunicatio in [illegible] sit [illegible] facientes [illegible]
[illegible] subripientes in illa [illegible] deprehendi mandantes, faventes, [illegible]
[illegible], consulentes, vel mediate adiuvantes. [illegible]
[illegible] consideranda est [illegible] fuerit [illegible] immediate [illegible]
[illegible] in hoc canone tunc iudicandum est [illegible]
excommunicationem alias minime. hanc doctrinam confirmat [illegible]
[illegible] et quandus [illegible] ex [illegible] et alterio [illegible]
[illegible] ex [illegible] locis [illegible].

deinde pontifex in fine huius canonis [illegible] verb[illegible]

Cetera adversus [illegible] his nullas [illegible] ex vi [illegible]
[illegible] etiam si pro illis afferat [illegible] privilegium [illegible]
[illegible] possessio [illegible] etiam et immemorabilis temporis
[illegible] [illegible] exhibuit [illegible] in quo
[illegible] prohibitum in hoc casu [illegible]
[illegible] privilegio consuetudine [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] potest [illegible] omnia [illegible]
magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vicinis civitatis [illegible]
[illegible] bona [illegible] dicerent [illegible]
[illegible] privilegium [illegible] tale privilegium
[illegible] privilegium [illegible]
[illegible] privilegium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in hoc casu [illegible]
[illegible] declarat [illegible]
[illegible] civitatis dicerent ex consuetudine id
[illegible] consuetudo [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] denique [illegible] nihil [illegible]
[illegible] dicerent talis consuetudinis possessionem ex longissimo et im-
memoriali tempore [illegible] ex decem annis et [illegible] legem
[illegible] ex quadraginta annis et [illegible] legem [illegible]
[illegible] et quamvis dicerent talis consuetudinis initium [illegible]
hominum memoriam videat [illegible] lib. 2 cap. 6 dubitatione [illegible] et
dub. 14. [illegible] et ex [illegible]

epitome

questionis et excommunicatio

nis quarte bulle.

huius excõicationis fundum remotum ulc[illegible]. prop. vero furtum maritimum et bona naufragantium christianorum. hec excõica- tio est sicut altera habita in iure cap. excõicationi de rap- toribus que etiam extendit ad flumina et eorum ripas. circa [illegible] si extendat ad maria et litora eorum [illegible] aut de quibus bona christianorum etiam si comportentur in navibus infidelium [illegible] vel hereticorum dummodo pacifice procedant, necessarium autem non est quod naufragium patiatur navis sufficit enim quodlibet vas ad [illegible] fundum destinatum. nec etiam necessarium est quod causa naufragii sit tempestas sufficit enim quelibet alia causa sicut necesse non est naufragium esse consummatum et satis est fiat in [illegible] quamvis bona subripiantur in flumine non [illegible] nomine [illegible] veniunt loca vicina mari et vera surreptio est dummodo non sint bona derelicta que sunt ut talia habentur quando talis est voluntas sui domini [illegible] colligeret ex ipsa actione [illegible] [illegible] bonorum vel ex omnimoda oblivione [illegible] [illegible] defensores et receptatores non comprehenduntur nisi [illegible] te cooperatores furti extiterint. non iuvat excusatio [illegible] consuetudinis, possessionis etiam immemorialis nam [illegible] tum [illegible] ex his capitibus [illegible] potest [illegible] explicatur excõicatio contra imponentes pedagia seu gabellas

questio quinta

explicatur 5.a excommunicatio circa

imponentes pedagia seu gabellas.

item excoicamus et anathematizamus oes qui in terris suis nova pedagia seu gabellas, preterquam in casibus a iure seu de speciali sedis apostolicae licentia permissis imponunt, vel augent seu imponi, vel augeri prohibita exigunt. haec urbanus octavus

haec excoicatio aliquando procedit contra personas quas comprehendit maxime proxima illius seu cap. infulsiva ex caietano verbo excoicatio cap. 76 et coi dd. et oppressio illicita subditorum provenieus ex gabellis, actiones prohibitae tres sunt, prima gabellarum nova impositio, secunda impositarum auctio, 3a. novarum exigitio, seu extortio. hanc excoicationem inter reliquas a iure ut antiquissimam dd. invenerant, ut hoc ie inventum in bulla clementis 5i. et in illa sola prima actio prohibebatur. gabellarum aut impositionem illicitam damnat ius civile lege una ff. ad leg. iuliam et ius canonicum cap. romipetas 24 q. 3a. et innovamus de censibus et cap. quamquam eodem titulo in 6o. ad dictum ius premissa omnium dictionum huius excoicationis explicatio

articulus primus.

premittitur omnium dictionum huius excommunicationis expli(catio.)

1a in terris suis haec bene explicat a suarez hic no. 3o et dando sex a qua parva de non contradicto quod sint et talis impositio debet ee in territorio subiecto illi qui tributa imponit, sub territorio aut comprehendunt civitas, opidum, villa, ager, via, flumen, maria, et reliqua quae alicuius supremi dni iurisdictioni temporali sint subiecta.

2a nova significat ea quae vel nunquam imposita sunt vel si imposita, extat memoria suae impositionis vel in augmenti ita suarez hic cap. 9o no. supra

Thiay Cit. no 99 duardus q. 3a inq. sola illa tributa dicuntur ...

iniqua quorum initii memoria n. extat et talia presumuntur in ...

3a pedagia hac parte denotatur genus quoddam iniustis ...

... exigi a transeuntibus per aliqua loca dicitur pedagium ...

et agere et distinguit a guidagio nam hoc exigitur pro ducatu ...

securitate vulgo passa porte.

4a gabella signat si stricte sumatur ex silvestro verbo ga-

bella primo quando que ge 4a ... illam que solvitur ...

cibus invectis si tamen late sumatur signat quamlibet ...

5a prout quam in casibus a iure permissis in qua dictione ...

ex duplici limitatione sub qua procedit excomunicatio ista ...

itaque si impositores gabellarum imponant illas in casibus ...

permissis vel consuetis n. incurrent in excommunicationem ...

propter quod petunt dd. an reperiantur aliqua iura certa ...

nirum sit principibus 2do et quade causa illis liceat tributa ...

re suis et respondet suarez s. citatus no 30 talia causa n. ...

quem sequitur duardus q. 5a quamvis tamen n. sit ius scriptum

seu positivum adequate disponens de iustitia tributorum ...

nale ius cui debent attendere principes et ex illo ...

ea tributa similia imponere pro arbitrio principis ...

ocurrat legitima causa orta ex necessitate aut utilitate ...

reipublice servatis conditionibus que ex natura petunt ...

tam negotium habita attentione ad iura singularum ...

et provinciarum servatis consuetudinibus illarum.

6a dictio seu ex speciali sedis apostolice licentia ...

dictione altera limitatio tenet et quam marius alter ...

duardum q. 3a singularis procedit intelligendo ...

lative et cois dd. quos refert et sequitur duardus intelli...

narum disiunctive et merito nam si seu disiunctive et non copulative regulariter sumitur unde ix Coem DD. sentiunt principes qui superiorem non recognoscunt habentes consequenter supremam potestatem temporalem non indigent illi pontificis facultate et si imponerent tributa in casibus a iure permissis absque facultate pontificis non ideo incurrerent in predictam excommunicationem si tamen imponerent in casibus a iure non permissis et insuper absque pontificis facultate hanc incurrerent excommunicationem. denique principes illi qui supremi non sunt, sed recognoscunt alios temporales superiores si imponant ista tributa petita facultate et licenciam ab illis quos recognoscunt superiores non incurrent in excommunicationem, item etiam si non petant facultatem a pontifice dum modo procedant in casibus a iure permissis. infra

inferuntur resolutiones casuum et dictiones in terris suis, pedagia, et gabellas

Articulus secundus

inferuntur resolutiones casuum circa dictiones in terris suis, pedagia et gabellas.

Suarez cit. sect. 2a no. 39 et dictionem in terris suis duplicem ponit casum. cuius est si rex aut alius dominus supremus potens imponere tributa imponeret tributum novum in territorio suo aliis iustum, sed iniustum in modo quia imponeret illud generali modo comprehendens clericos aut alias personas privilegiatas, itidem seculares, nam si ipsemet imponeret etiam tributum iniustum sed adhuc modo iniusto quia procederet limitato modo excipiendo plebem et gravando nobiles in hoc duplici casu ille propter dictionem in terris suis maneret non excommunicatus.

respondet negantes suarez ex navarro decadem v. affirmat

3° 7°. set in utroque casu dicto dominus et nam aliud est tenere

talis domini maneant absolute excommunicati propter non seruatam d

um quam aliud est tenere an incurrat excommunicationem propter

observatam restrictionem in terris suis. qua dicto facta resolven

dum est talem principem non contrahere excommunicationem ex rat

in terris suis non servata nam ut bene probavit et notavit

sosa cap. 6.° disp. 41 no 7°. dicto in terris suis, si aliud accipe

est pro impositione facta circa quae spectant ad iurisdictionem in

rem sp. clericique et regulares, etsi excipiant ab impositione iur

ea virtute aliorum privilegii absolute sunt sub regimine

principis in cuius territorio habitant vere. n. philippus 4

et est rex clericorum et regularium quorum dominia sunt

sui regni et ita philippus imponens tributa in illis vere

in terris suis. an v. propter indevitam mum excommunicatio

hat dicemus in tra in dispositione in cuibus ... ...

ce dispositionem sedagia et gabellas cuius etiam imponant

res in terris aliqua genera impositionem 2° movie n...

tra nomina sedagia et gabella incurret sine in excommunicatione

ipsam. ro dubitandi est 9 excommunicationes sunt leges

et consequenter propria vox ipsarum retinenda. ii ...

huius dicti ex qua ad illas cuius ansa praebet invenio dd. di

des et nobiles nam sosa cit. di p(unct)o 31 quamvis cognoscat

dicta illa duo nomina stricte sumpta non extendi ad omnes

impositiones tamen iam ex communi acceptione sedagium con

tinet etiam gabella et hoc significat omnes genus impositionis ...

respondet et affirmant citatque pro ea sententia bonacinam,

nimirum gratianum, suarium, toletum, et navarrum.

[illegible] aiciphii cap. 9 nu.° 10 sequuntur Caietanum verbo excoicatio cap. 11 vult solum duo genera tributorum imposita sub dictione pedagium et gabella in propria et stricta significatione esse explicanda comprehendi.

Perlegi DD. ex citatis a sosa et navarro cap. 1 nº 62 defendit sententiam sosa et toletus lib. 1.º cap. 11 et graphius sa citatus nº 79 et suarez cit. nº 41. navarri resolutio fundatur in duplici rone quam reliqui DD. referunt. 1a quia cum identitas rois cui atendit legislator in lege ocurrit tunc lex extendenda est. 2a quia nominis et eius significatio et etimologia dictata est per vulgarem acceptionem. unde nomen accipiendum est cum illa amplitudine quae duplex ro reperitur in hac voce gabella excoicationis accipienda igitur est pro omni genere tributorum. quod fundum navarri maxime estimant graphius citatus atque huiusmodi dilatationem max. atendendam esse quia in illa atendit ad evitanda pericula aiarum et alios retrahunt hos ab iniustis contractibus gabellarum.

resolutio sit omnis impositio quae ex iusta rone onerosa est prohibetur in hac excoicatione sub dictione pedagia nova et gabellas. Haec resolutio est fere omnium DD. quos retulimus sed nam unus vel alter qui a nobis recedit vel explicandus est vel deserendus nam aliquos ex nav. adversa plane estimant doctrinam nostram quae amplius explicabitur arto sequenti. articulus iij varia genera impositionum examinant

articulus tertius.

varia genera impositionum examinantur.

dd cap. super 2dam de verbor. signatione et verbo
in suis summis mart. silvester hic referunt in summa
quae breviter explicanda sunt pro pleniori notitia huius
tionis. imprimis census seu pensio nomen generale est ad varia
signanda et saepe convertitur cum hac voce sup. census
sio est quae solvitur principibus pro civibus et capitibus
in signum subiectionis. deinde sumitur etiam accipitur pro
ne quae dabatur pro statu facultatum quas unusquisque
et ita dicebatur a censendo quia censebant facultates
etiam seu pensio dicitur vectigal et est illa pensio quae
vitur pro mercibus invectis vel evectis ex una civitate
tuto in alia negotiationis gratia et consumebatur in
tionem portuum et viarum et similium quod census vec
tium vulgo etiam dicitur aduana, datium, telonium
ad hoc reduci potest quod hispane dicitur averias, alm
jo, almirantazgo, aduanilla, sisa et angaria,
oria quae nomina sunt persica et signant gabella
collatam.

praeterea alia impositio seu pensio est quae dicitur gabella
alcabala quae fuit imposita ab alfonso rege pro recu
do regno granatensi et persolvebatur ex rebus
dum. deinde est alia pensio quae dicitur acisam
sita de rebus emptis ad cibum et potum cui
pensio nostri temporis vulgo millones et persolvitur a
sis emptoribus in ipso pretio ciborum. est etiam alia
nomen generale sibi appropriavit et dicitur tributum
quod solvitur de terrae nascentibus et proprio solo et dab
in subsidium ipsorum et olim dabatur reipublicae pro

ministerium publicorum.

Denique ex alia pensio quae dicitur talia, colecta, impo
sitio, taxa, et alia quaedam summa gravandi [illegible]
ca exigitur a civibus proportionabiliter secundum substantiam et bo
na. Adverte saepe apud DD. haec nomina [illegible]
inde conveniunt [illegible] per varios fines varia sortiunt nomi
na, quia omnia sunt impositiones publicae seu exactiones pro bono com
muni imposita. Inveni etiam apud aliquos DD. pensionem seu in
[illegible] quam appellant domum pensi[illegible] in qua domini fe
rrarum [illegible] civitates faciunt collocari panem vel sal et vendi
a praeposito illius officii. Ad haec explicanda invenio DD. convenire
in relatis pensionibus seu impositionibus et ab illis reputari onerosa
[illegible] reprehensionis in nostra exercitatione una excep
ta, dicta talia, colecta, quae sunt [illegible] quam [illegible] admittunt
[illegible] citatus secundus Caietanum et [illegible] se [illegible] refe
rens [illegible] se Vivaldum etiam [illegible] quidem loco. Et re
fert sententiam Caietani et non refellit, sed [illegible] et
Caietani [illegible] explicat admittendam esse nam [illegible]
ta pensio seu impositio infert omnibus personis et reipublicae vel non
si dicat [illegible] ut dicendum videtur [illegible] refert quod imposita sit
cum proportione ad [illegible] ad substantiam et bona [illegible]
Cantidad [illegible] cum hoc bene stat pensionem esse onero
sam si excedit hoc quare reprehenderet sub nomine gabe
lla ~~[illegible]~~ si quidem illud extensum est ad tributum ordinarium one
rosa. Si tamen dicatur non esse vera illorum [illegible] quomodo pro
babit talem impositionem onerosam non esse nisi dicas [illegible] illius voce
taxa et certa [illegible] signati [illegible] pretium justum quod imponitur re
bus ne vendantur maiori pretio quam [illegible] est quod dicit hi[illegible]

ne tasa, o corta, o premática. Sed sane in hac signatione ad
ipsi dd. nec aliis alteis vocibus utuntur, et consequenter admissa
talem explicationem in qua ego admitterem exceptione
praedictam porque semejantes tasas no son casos de
favorables [illegible] in forma de derecho [illegible] De quo
tibi restat dicamus aliquid et dominum panis de quo genere
sionis graphius et [illegible] novella docent et si confes-
sedent et in [illegible] hoc genere ipsius [illegible] quod
dicit [illegible] solent [illegible] ad [illegible] aliquam
[illegible] certum pecuniae [illegible] applicare [illegible]
in illa si vendi et prohiberi in [illegible] in hispania [illegible]
nil est [illegible] del [illegible] el peso de la harina, a dela [illegible]
intelligunt [illegible] pro [illegible] vendit [illegible]
hendi etiam nomine gabellae [illegible] in his
[illegible] venditores [illegible]
s ex illa venditione resultet [illegible] pensio solvenda ab eis
bus quam [illegible] solverent [illegible] illa [illegible]
libere venderent et [illegible] recte iudicant graphius [illegible]
si tamen [illegible] ita ut ex tali [illegible]
pensio nova persolvenda, et eadem aut forte minor quam
[illegible] si libere venderent et in hoc [illegible] iudicanda illa [illegible]
onerosa et consequenter [illegible] prohibita in hoc canone [illegible]
resolutionis [illegible] circa [illegible] dictionem in casibus a iure permissis

Articulus quartus.

Aliae resolutiones traduntur circa dictionem in casibus a iure permissis.

cum caput iustificationis tributorum desumitur a causa efficiente. Causa vero
efficiens legitima est princeps supremus temporalis qui superiorem
non recognoscit, talisque pontifex, concilium generale, imperator,
rex, et similiter qui sunt principes veluti regiam potestatem ha-
bentes qui [illegible] dicunt senatus [illegible] dux Floren-
tiae, et aliae civitates seu respublicae ut Veneta, vel ubi fui-
set successio immemorabilis imponendi tributa ut notavit ex aliis
Suarez lib. 5 cap. 15 n. 12. unde si alii inferiores quales sunt
proreges, duces, marchiones, comites, barones, hispane titulados,
aliaeve respublicae non supremae tributa imponerent in terris
suis absque facultate domini supremi excommunicationem praedictam
dictam incurrunt et cum doctores procedunt in casu a iure non
permisso si quidem deest causa efficiens illa qui
habet supremum dominium etc.
Cum dubium sit imponant similia tributa civitates aliquae res-
publicae non gaudentes supremo dominio [illegible] incurrent ne in
excommunicationem istam. Ratio dubitandi pro affirmativa parte est quia tales res-
publicae non procedunt in casibus a iure permissis. Pro parte vero negativa est
quia confirmanda nobis probabiliter [illegible] de censuris et de excommunicatio-
ne [illegible] excommunicationis cap. [illegible] de
sententia excommunicationis.
Suarez citatus n. 7 partem affirmativam sequitur [illegible]
negativam sed n. 8 [illegible] in praxi sequendam
esse sententiam patris. Pontifex bene potest ex dictis in materia ex
excommunicatione [illegible] de plenitudine potestatis imponere
excommunicationem in civitatem sed hoc exprimendum est [illegible] pon-
tifice et in dicta in tali casu [illegible] volentes at in
canone isto nulla [illegible] huius mentis pontificis et doctores

comprehendi deberent, fuit mutata excommunicatio in interdictum ut vi[illegible]
[illegible] carere [illegible] faciendo et extenso in praesenti canone ad [illegible]
existimo exinde sententiam quadicere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] invaluit [illegible] cum [illegible] praedicta [illegible] vocant
[illegible] casum [illegible] [illegible] quaestionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alteram [illegible]
comprehendit reges et [illegible] [illegible] [illegible] solvenda tributa [illegible]
hendit personas super quas tributa imponunt et a [illegible]
[illegible] decreta [illegible] lege divina et lege [illegible]
[illegible] ceterum dispositione tributa imponant [illegible] reges
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] imponeret tributa [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] colendi [illegible] defendendi [illegible] [illegible] et [illegible]
immunitate [illegible] dispositione [illegible] [illegible] [illegible] lic[illegible]
[illegible] imponant tributa super [illegible] personas.
[illegible] princeps seu respublica imponat tributa [illegible]
[illegible] et qui [illegible] etiam comprehendit personas [illegible]
[illegible] in [illegible] hoc cap. [illegible] excommunicatio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dubitabit [illegible] [illegible] tributa imponunt [illegible]
[illegible] [illegible] permissos et ita affirmant [illegible] cit. n.o [illegible]
cit. [illegible] [illegible] [illegible] cap. [illegible] n.o 6.o [illegible]
n.o [illegible] [illegible] hic n.o 6.o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cit. n.o 37 affirmans in [illegible] cap. [illegible] excommunicationem [illegible]
in [illegible] [illegible] etiam [illegible] cap. 6 [illegible] [illegible] et [illegible]
n.o et [illegible].
[illegible] resolutio [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] casu
[illegible] [illegible] ita [illegible] cum [illegible] [illegible] et n.o [illegible]

... in illo casu verificatur noster canon cum imponant tributa
in casibus a iure non permissis et quid dicendum cum tam frequenter
adeo nostro tempore videmus principes et reges tributa
imponere extra necessitatem in rebus victui necessariis et ne dicen-
dum hos omnes principes incurrere in excommunicationem bullae coenae [illegible]
ex Silvestro et ex Covarruvias [illegible] esse quod principes et re-
ges non possunt extrahere [illegible] quae sibi necessaria sunt
ex consuetudine posse imponere tributum in reliquis victui necessariis.
unde constat solutio ad obiectionem propositam ex consuetudine
excusant hi principes ab incursu censurae huius [illegible]
[illegible] sit [illegible] casus [illegible]
contrahit excommunicationem [illegible] resolutionem [illegible]
tant dd. [illegible] advertit Covarruvias [illegible]
[illegible] constat [illegible] consequenter [illegible] dd. [illegible]
[illegible] eadem [illegible] utroque [illegible]
[illegible] non permissis [illegible] in casu a iure prohibito.
[illegible] ex hoc [illegible]
[illegible] absolute [illegible]
[illegible] videtur sufficiens ad [illegible] huius excommuni-
cationis [illegible] dicendi mihi satisfacit [illegible]
[illegible] personis [illegible] efficiunt [illegible]
[illegible] ordinibus [illegible]
proxima [illegible] et tributum [illegible] ad illam dicit ordinem [illegible]
[illegible] remota [illegible] et tributum [illegible] et tributum
ordinem dicat et ad [illegible] principes [illegible]
tant ee personas [illegible] in illis quae privilegio sunt
exempta [illegible] procedunt in casibus a iure non permissis quibus.

decernendum ad tot dd. gravissimam sententiam nove [illegible] iudici [illegible] secundum illorum sententiam [illegible] [illegible] [illegible] iuris ut constat ex sup. dictis.

3um caput surgit ex ea [illegible] quam inter alios bene [illegible] duardus [illegible] anno 4o. asserens illamque [illegible] in servanda [illegible] ac distributionem horum tributorum quod quidem [illegible] sine [illegible] vet [illegible] tributa imponere [illegible] personas [illegible] magnam [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] contraherent [illegible] ex [illegible] nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lege [illegible] qui [illegible] inveniendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dd. Com. inveniunt. [illegible]

4um caput [illegible] ex [illegible] [illegible] sine [illegible] tributa iusta [illegible] aliis [illegible] [illegible] principes tributa [illegible] [illegible] [illegible] tributorum e[st] Com. bonum et publicorum [illegible] [illegible] [illegible] cap. cum [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] bona [illegible] principes [illegible] tributa ad [illegible] impendendam et superfluam sui regni ostentationem [illegible] [illegible] fines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Com. dd. advocatis lege universi Cod. de [illegible] [illegible] gabella non e[st] dubium quin [illegible] [illegible] [illegible] ex Com. incidere[n]t ista Com. dd. [illegible] [illegible]

deniq[ue] [illegible] interrogatus an [illegible] principes non in terris suis set in alienis tributa imponerent [illegible] [illegible] in isto canone. [illegible] ut bene [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] melior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illam in terris suis [illegible]

ocurrentes vere admisit hunc casum presentem in quo etiam e(st) eadem ratio et eadem finis legislatoris et in aliquo fit verisi(mi)liter fiad in terris fruiss temporis sufficiente pro tirania illa possesione fuit quare in hoc casu etiam e(st) ratio des(cri)ptionis afficientis ... ut r. resolvunt alii casus in vectigalis dictionis

articulus quintus.

resolvuntur alii casus circa re ... quas dictiones

subsequens para illas seu expectatis sedis apostolice licentia quam dictionem ut ... copulative ... vero cum ... disiunctive accepimus itaque dni aut respublica imponentes tributa ... supremum ... pote rant imponere tributa ... facultate ... dicta ... teram ... principes ... feuda ... sedi apostolice ... inferiores ... aliorum dominorum temporalium ut solent ... regum ... habent ... devent ... facultatem a sede apostolica ... supremo ... et si procederent sine hac facultate insiderent in excomunicationem.

altera dictio e(st) qui imponunt ... augent et quamvis iam ... augent de medio ablatum sit dubium ... ante illius appositionem celebre erat an sibi esset probi ... imponunt ... augentes antiqua tributa ... augent ... idem dubium in hoc ... an etiam ... in virtute ... reprehenderent ad q(uo)d respondent aliqui negant ... augentibus n(on) verificaret

id novi imponerent. sed illes dd. quos refertur sequti sunt
hujus q. respondent affirmant. et probant suam sententiam
ocurrendo contrariae obiectioni et dicunt quod illud adiunge
[illegible] [illegible] tributi et inde excusari
[illegible] per [illegible] alterum praeexistens cui adiungitur
in quo fit aumentatio nam [illegible] huius adiuncti nova sit [illegible]
quae sententia mihi probatur nam illud tributum [illegible]
aditum vere dicitur novum sicut domus aliqua antiqua [illegible]
caret nova cum aliquam partem de novo edificatam illi
adiunctam.
[illegible] para illa [illegible] imponi [illegible] prohibita [illegible]
et [illegible] doctores [illegible] aliquid
darent et persolverent tributores [illegible] exigeret ab
sponte dantibus subiaceret [illegible] excomunicationi. [illegible]
[illegible] ex etimologia et significatione vocis exigere [illegible]
[illegible] varia [illegible] pro actione media qua ex [illegible]
do aliquid [illegible] ab invito. ad quod necesariam et [illegible]
sedent [illegible] [illegible]
[illegible] verbo [illegible] in [illegible]
do quod in persolvente fuerat aliquod genus involuntarii [illegible]
[illegible] omnia [illegible] qui accipiunt non dicuntur [illegible]
re [illegible] excomunicationem huius canonis. [illegible]
dicendi sic explicatus non est dubitandum quin sit admitendus.
[illegible] eamdem dictionem dub. ocurrit [illegible]
sint inteligendi nomine exactorum nam sub hoc nomine [illegible]
venire domini imponentes et heredes eorum. [illegible]
[illegible] ministri et familiares maiores quales sunt administra
[illegible] quam minores vulgo [illegible], vistas, o sobrevistas.

onio Coii DD. horor. ipsueberdere iter prosiliederit pluresque Citaty
ple n.o 43 Jairus Cita no 80 ipsa Cap. Certileto, graphio,
mayarro Ingolino a 44 ubi uaus recedit quandus pe. l. no 4o
no quadi vitit in illis principiis qui mitunt DD. in ma obiecta subiect
verba quiendo ea stricte de excoicatio latae sententiae
ut ipsuehendit mandantes ut ipsi hunc pluvimis probat lano
nec ponitur bartholomeo probavimus sufficere l. 2 ge 4 a l.am
professionali et ministri immediate existentes proprie dicunt exac
tores videt extendenda excoicatio ista ad heredes seu heredes
vel administratores maiores qui potius probantes fuerit quam
existentes.

Quae regulatio doctrinae videbat amplectenda in relata prin
cipia a nobis aprobatis cum Coii sententia set quid dicendum ad
tot et tam nobiles DD. contrarium sententes qui videntur in mea
more doctrina Coii ab ipsis que aprobata. respondet et quandus
ipsuehendi istos ut tamquam existentes set ut Coperantes set 2a in
fauvari poterat eadem ro propter quod aliori modo ocurrendum est
huic obiectioni et similibus.

excogitavi subsequentem distinctionem admittens duplici gradum
inter facientes quidam mistae facientes ut alicuius operis
sequend. ministri immediate exequtioni attendant tales
ut repetunt et hui praeclent factores phici reales aut mali
quae ipsa phice et muliti attendunt operi alii facientes di
cunt finales seu morales qui quidem reputant vere fac
tores in illo genere et si non immediate ad opus concurrant
sit exemplum ubi hec in clementina de sepulturis de qua
in ma de excoicatione ubi excoicantur sepellientes cada
vera excoicatos et ibi cum plurimis DD. notabamus intentum

pontificis nisi fuisse comprehendere spirituales et ex... finales seu morales. Ad veritatem existimo in praesenti ... nomine exactionis comprehendi famulos seu ministros immediatos qui exactores sunt physici et materiales, et comprehendi duos et reliquos attendentes tali exactioni ... dicantur exactores finales seu morales et si dicas ... extensio est facienda ... et excommunicationem et ... interpretando et ... legislatore vel excommunicatore ... facienda est ... ta extensio quod omnia concurrunt in praesenti casu ut bene Ugolinus hic paragrapho 6.° ... comprehendi ministrum famulum exigentem et ... dominum illum pro se substituentem epitome ex... ...

epitome.

excommunicationis quinta.

... excommunicationis ... sit communis proximam ... subditos ... quocumque genere dummodo sint onerosa ... comprehendit quicumque in territorio suo extra ... imponit tributa nova vel imposita auget, extendit exact... illos immediate vel mediate dummodo vere ... dat si extra casus a iure ... procedat ... minus absolute talis vel inferior sine facultate ... ... supremi ... si excedat limites ...

a l(itte)ra proxima & l(itte)ra si deficiat c(on)s(ens)us filii n(on) servata equalitate l(itte)ra deni
q(ue) si adductendo (?) ... in praesentia ... si li(cet) negesit
... utilibus bona c(on)s(ensu)s q(uaesti)o 6a explicat(ur) 6a excommunicatio in falsifi
cantes literas apostolicas et cetera.

quaestio sexta.

explicatur sexta excommu
nicatio contra falsifica
ntes literas apostolicas
(et cetera.)

item excommunicamus et anathematizamus omnes falsarios lite
rarum apostolicarum etiam in forma brevis ac supplicationum gra
tiam vel iustitiam concernentium per romanum pontificem
vel sanctae romanae ecclesiae vicecancellarium seu gerentes
vices eorum aut de mandato eiusdem romani pontificis sig
natarum: nec non falso fabricantes literas apostolicas etiam
in forma brevis, etiam et falso signantes supplicationes huius
modi sub nomine romani pontificis seu vicecancellari
aut gerentium vices praedictorum. hac Urbanus 8us

subiectum huius excommunicationis proximum seu causa impulsi
va id est peccatum est privilegium ortum ex infidelitate
in scripta a sede apostolica ita communiter dicunt cum Caietano verbo ex
communicatio. cap. 6. actiones autem ... ... istud privilegium violant qua
tuor sunt dictis sequentibus explicandae articulis quadruplex
actio in hac 6a excommunicatione prohibita explicatur

articulus primus.

quadruplex actio in hac 6. excommunica
tione prohibita explicatur.

l^a actio prohibit falsificatio e literar apostolicar etiam ex-
peditar sub brevi, litere aut apostolice de alii que a d(omi)no emanant
a summo pontifice de quo satis dictum in annotationibus [illegible]
[illegible] ad rotationem l^a [illegible] actionem falsificationem [illegible]
Cuit optime hugolinus hic dicens literas falsare nihil aliud esse
quam aut addere aut detrahere aut corrumpere aut mutare
aliquid contra mentem romani pontificis et eius dispositionem [illegible]
literis cum substantialem qualitatem aut totam vel ex parte [illegible]
rem [illegible] dum [illegible] ut [illegible]
ut pro nihilo reputetur

Aponit exempla hugolinus ut breviter ex iure probet [illegible]
[illegible] committere addendo ut si literae expedirentur in favorem [illegible]
[illegible] et aliquis adderet [illegible] [illegible] leg. si quis [illegible]
ad legem Corneliam ubi damnat falsarius [illegible] qui [illegible]
delegatum sibi adscribit 2° falsitas committitur detrahendo ut si
[illegible] in literis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
unum ex his nominibus [illegible] eiusdem leg. [illegible] ubi falsarius [illegible]
[illegible] qui de testamento [illegible] libertatem deleret. 3° [illegible]
committitur corrumpendo ut si quis literas deleret l^a [illegible]
illas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de Crimine falso [illegible] et leg. [illegible] qui testamentum
ff. de falso crimine ubi damnantur falsarii delentes testamentum
4° falsitas committitur mutando in substantialibus ut si in literis
[illegible] pro ioanne loco ioannis poneret petrus [illegible] leg. [illegible]
[illegible] ff. de falso crimine ubi falsarius damnatur qui [illegible]
in testamento relictum volebat [illegible] ab intestato [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adscriberet 5° [illegible] falsitas committitur mutando
[illegible] in qualitate [illegible] per literas mandatum [illegible] ut [illegible]

vani de beneficiis simplicibus obtinendis per fictam quidam v. [illegible]
stetit literas adhibendo qualitatem sibi et conferenda pensionem
sibi in [illegible] Cognovimus etiam substantiam literarum [illegible] provisione de be
neficio siset [illegible] [illegible] reservata a pontifice [illegible] legis
in Juberem ff. ad legem Corneliam [illegible] quidam fundus
delegeret [illegible] de pecunia sibi danda
[illegible] per literas videret [illegible] per [illegible] et quis
de [illegible] deleto poneret [illegible].
Quid ecce ratio [illegible] [illegible] [illegible] nisi [illegible] eet
[illegible] consideratis et pro nihilo reputaret [illegible] si aliquis [illegible]
scribendo apostolicas literas, volens minus proprium et minus
latinum mutaret in aliam magis proprium et elegantiorem
eidem [illegible] autem [illegible] expositam eet [illegible]
expostulavit [illegible] oblitus [illegible] pro quo expostulat
[illegible] posuisset [illegible] occurrens et postea [illegible]
[illegible] illud exprimeret loco alterius [illegible] signa
[illegible] levis et [illegible].
quam additionem postea inveni expressam in navarro [illegible]
[illegible] et in eodem hypolito [illegible] gratiano, vivaldo,
et toleto [illegible] literam corri
geret in qua correctione nec qualitas nec substantia literarum muta
retur, [illegible] sentire Caietanum, Antoninum,
Angelum, et ostiensem. quorum [illegible] potest ee quod aliquo
[illegible] vel litera correctione potest dependere [illegible] literarum
[illegible] bona [illegible] in curia [illegible]
non excommunicationis lata sententia [illegible] qui huiusmodi in literis
[illegible] literam vel eius dimidiam abraderet, dele
ret, diminuerit, [illegible], [illegible] sine illius licentia ad

gratia spectat petitionem literarum a nostro Do. expeditarum, sed assignat fundi
tenere negotij ordinarij [illegible] cit. ad unum ex [illegible] residente [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae ex parte illa processerit integra [illegible]
[illegible] [illegible] ad eam, in executione Curiae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] n. v. [illegible] et ita solum probant [illegible] et illius [illegible]
tores in illo [illegible] [illegible] illam executionem [illegible] n. v. bulla
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supplicationum quae in [illegible]
[illegible] seu vide eodem modo explicanda et [illegible] praeteritis [illegible]
n. [illegible] aliud explicandum restat. sciendum est ex dd. [illegible] supplica
tiones esse preces factas superiori in scriptis ut de aliquo [illegible]
et quo sunt superiori pontifici dicuntur apostolicae quae supplica
solent expediri in papiro non apposito plumbo. deinde supplicationes
postquam a summo pontifice admissae sunt [illegible] vile Cancellar
[illegible] viam generale dicuntur signaturae et dividuntur in [illegible]
[illegible] gratiae et iustitiae quae [illegible] et [illegible] [illegible] dicitur
signaturae gratiae ut si quis petat beneficium ecclesiasticum
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible]
[illegible] dicitur signaturae iustitiae [illegible] petit [illegible] sibi assignari iudex
super aliud negotium quae supplicatio est ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo aliquis habet iudicem ordinarium [illegible] [illegible]
illo et petendo alium diversum [illegible] aliud petit [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] licet gratia [illegible] in hoc [illegible] gratia [illegible]
[illegible] dicitur signaturae iustitiae [illegible] quae dd. [illegible] ex [illegible]
pro his signaturis [illegible] quo [illegible] illi [illegible] [illegible]
[illegible] signaturae sunt iustitiae [illegible] [illegible] [illegible] gratiae
signaturae sunt gratiae [illegible] debet [illegible] in illis [illegible]
sunt supplicationes sed prout sunt signaturae.
3a. [illegible] et fabricatio literarum apostolicarum etiam expeditarum

in fine brevis quae actiones et fabricationes descripsisse de qua mentio fabri
catione literarum. unde nihil aliud est quam effectus seu ipsius lite
rarum propositum talis effectus falsae est interdicti sub excommunicatione
Pro cuius rei intelligentia divide hanc falsitatem in totalem
et partialem. totalis fabricatio falsa erit quando literae ipsae confin
gunt et etiam confingunt signa quae solent adhiberi talibus lite
ris autorisandis. Partialis vero falsa fabricatio erit quando literae qui
dem verae sunt. et iam scriptae et descripserunt sive propter
quem expeditae et solum de novo sericum filum addit vel apponit sive
cera vel plumbea vel sericum filum et signa quae sunt vera ablata
tamen a literis veris et apposita falsis.
Praeterea advertendum hanc assertionem iam esse diversam a duplici pre
cedenti. nam duplex praecedens versabatur circa usum ipsarum literarum
apostolicarum et supplicationum quae re ipsa tales sunt ista vero agit
circa literarum apostolicarum fabricationem. Veritas est. esse de ratione qualiter quem
fabricavisse has falsas literas non tamen usum fuisse illis talis
etiam fabricatio comprehendit sub ista excommunicatione verum Angelus in
summa verbo excommunicatio num. ... literas vere ille non fabricator est
cum illas fabricaverit literas non utendi eis si tamen hic alius
illi non esset fabricator malus esset non tantum et item comprehenderet.
addit Angelus aliam casum in quo quis incipiat fabricare li
teras illo animo attamen non consummavit fabricam illam sed statim delevit de in
cepta fabrica destitit in quo casu refert verum aliquo hunc excu
ee si subiicit ad excommunicationem requiri peccatum consummatum ex de
terminatione ... tenditum in modo temporis elongatione ... existimat
tamen incipientem comprehendi. Nullam excommunicationem fabricantes et
qui incepit etiam fabricare ... quae sensit Angelus mihi probatur

et ad rōem dubitandi dico ꝯsultationem illam requiri in eo genere in quo delictum eᷓ prohibitum ... si prohiberet textu vere ꝯprehenderet qui incepisset legere etiam sine ꝯsultatione ...

4ᵃ adᵗᵒ eᷓ falsa signatio sigillationum ... falsarii ... duplici modo evenire potest 1° de aliquis signatione signature seu signaturis sive literarum ... vere ... et veri vero sigillo illas signaret ... n° vero signo seu adulterino falsam signationem ... advertit ... in quo differt ab hugolino signaturas istas expediri in papiro ad ... bullas et brevium quae regulariter conscribuntur in membranis ... scribantur in papiro signaturae ... sigillo ... subscribuntur et in falsitate ... subscriptionis ... n° in falsitate sigilli et ... de nomine ... in iure ... signare sit ... signum imprimere in ... canon ... etiam extendit ad subscriptiones ... vere ... falsarios

articulus secundus

resolvuntur varii casus circa falsarios

... literas apostolicas aut signaturas ... fabricator falsi dat tamen mandatum ... falsificationis ... sub isto canone ... dubitandi ... greg. 13 fecit extensionem in sua bulla ... extensionem casus ad falsarios de crimine falsi in quo ... excoicantur ... qui ... se quam ... alios falsificant literas ... manuel rodriguez in ... bullae cruciatae ... et vivaldus ... affirmantem sequitur hugolinus ...

2º nº 7º. Cum graphio negat, quos sequit(ur) Duardus q. 1ª. 9. 3º. prope
valere assignatam s. disp. 3ª q. 4. et ad veram dubitandi ration(em)
dat ex navarro gregorium [illegible] extensionem pene
fals. falsificando [illegible] personas absolute [illegible] regula
fiat [illegible] Cum suarez cit. nº 48 et [illegible] disp. 45
propterea iam insinuatam et ad greg. [illegible] ego dicerem exten
sionem illius si forte talis fuit iam sepavisse [illegible] posterio
ribus his bullis [illegible] ex dicto a nobis adnotatione 3ª
de mutatione.
3us casus. Petrus obtinuit literas apostolicas subreptitie [illegible]
[illegible] dignis in narratione fideliter se gerit [illegible]
[illegible] veritatem [illegible] expressit falsitatem literae [illegible]
falsa narratione impetratae dicuntur subreptitiae. Petrus [illegible]
has literas subreptitie impetratas contrahit excomunionem. Re
[illegible] petrus in hac quaestione nullam exercuit actionem
ex prohibitis nam alius est surreptor literarum apostolicarum alius est
falsarius seu fabricator aut signator falsus ita sentiunt navarrus
cap. 27 nº 62 sairus hic cap. 10 nº 5º suarez cit. nº 50 post
disp. 44 duardus q. 1ª. 4ª nº 20.
3us casus. Petrus obtinuit literas apostolicas impetratas no
mine alterius in cuius favorem expeditae fuerant [illegible] usus
in sui favorem absque falsificatione literarum ipsarum set ex fal
sitate sui nominis [illegible] impetratae sunt literae pro petro cogno
minato rodriguez in ordine ad beneficium obtinendum et
[illegible] petrus cognominatus sanchez [illegible] suo [illegible] cogno
mine mutato et qui sanchez dicebatur rodriguez dixit et talibus
literis alienis obtinet [illegible] beneficium manet ne iste petrus fal
sarius sui nominis excomunicatus. negant dd. cit. eo [illegible] quamvis [illegible]

aliquam vocem iste falsarius sit, non tamen proprie falsarius literarum apostolicarum quia sententia ponitur contra eum qui est falsarius sub nomine alius literas apostolicas falsaverit.

4us Casus: petrus invenit literas falsificatas iam a francisco et iste petrus fit usus literis iam falsificatis an sit sub hac excommunicatione. respondet negative hugolinus hic verbo 8o seu ex graphia idem sentit duardus hic sub communi tenore et suarez cit. no 48 id etiam approbandum est sicut et simile quod statuunt hi DD. ibi si aliquis literas apostolicas non falsificaret sed supprimeret retineret vel aperiret aliam ut alteram actionem exerceret nam in his omnibus iste petrus falsarius non est stricte loquendo, aliud non est falsificare literas falsificatas et aliud etiam est falsificare literas aliud impedire, occultare, aperire et cum excommunicationis sint stricte interpretandi sint non est dandus locus his extensionibus.

5us Casus. petrus falsificavit pontificis privatas literas vel literas officialis apostolici vide cancellarii, datarii, congregationis cardinalium, legati a latere, penitentiarii vel aliorum inferiorum prelatorum aut principum secularium iste ne petrus his omnibus falsificandis se subiacet excommunicationi? resp. DD. communiter negative, hugolinus cit. verbo 6o duardus sub communi suarez cit. no 49 ex navarro et merito nam in materia stricte interpretanda est omnis extensio quod non expressa fuerit ille qui literas falsaret privatas pontificis non literas falsificat apostolicas, non omnes literae pontificis apostolicae sunt sed quae ab illo emanant nomine apostoli petri cuius successor erit ut pontifex et non ut privata persona, deinde reliqui prelati tales nominati considerari possunt quando expedirent literas se-

[illegible] [illegible] privatus seu personale sed etiam propriis suis ma
[illegible] [illegible] considerari quando expedirent literas apostolicas
de mandato summi pontificis, quo facto eas esse [illegible] falsarios literarum
praedictarum praelatos aut officialium incurrere in excommunicationem
intelligendi sunt de his quibus in ea consideratione [illegible] illis in ca-
nam in ipsa canone exprimuntur gerentes vices pontificis
aut vice cancellarii, sed ea [illegible] eandem difficultatem mihi sese
offert dubium examinandum.

Ante enim examen oportet videamus quid sub nomi-
ne cancellarii vel vice cancellarii importet sciendumque ex
glosa lege 3a codice de [illegible] [illegible] cancellarium ro-
mandici scribam seu notarium in [illegible] tamen res
[illegible] referente duando [illegible] cancellarii dignitas adeo
[illegible] nulla alia habet [illegible] et [illegible] in illis re-
gnis [illegible] cancellarius seu magnus cancellarius [illegible]
qui tali dignitate pollet ipsius regis seu principis vices gerit
et pro persona regia reputatur unde quidquid a rege [illegible]
vel disponitur signatur vel subscribitur approbatur ab ipso cancella-
rio. Romae vero dignitas ista cancellarii est apud ipsum sum-
mum pontificem ille qui magnus cancellarius est et ita
in cancellaria pontificia post pontificem ipsum vice cance-
llarius est et ea dignitas ille est qui gerit vices ipsius vice cance-
llarii itaque [illegible] vice cancellarius est secretarius prima-
rius cancellarii magni.

Iam supposita declaratione huius muneris dubium exsistit
litera vice cancellarii vel vices gerentis illius videntur [illegible]
de apostolica curia [illegible] [illegible] [illegible] quod tales sunt literae
dent nisi de mandato pontificis vel in nomine illius et consequenter

semper qui falsarius fuerit literarum hoc videtur probare excommunica-
tionem istam. alias ex parte possunt predicti officiales expedire
literas spectantes quidem ad suum munus et alia sua negotia
bi commendata [illegible] literis non procedant de mandato summi pontificis
cum iudicium instaurari potuerunt in legato a latere an qui literas
literas falsificaret contrahat excommunicationem hanc nam legatus
a latere semper procedit de mandato pontificis et in nomine
illius. ut tam [illegible] huius dubitandus fuit [illegible] falsarius
bis falsarius [illegible] nam non [illegible] excusat ab excommunicatione ista [illegible]
dum literas vice cancellarii nomine [illegible] illum comprehendit sub ista
excommunicatione. deinde ut alteram partem [illegible] de legato a latere
[illegible] se [illegible] dixit qui [illegible] qui falsarium literarum
legati a latere in curia romana [illegible] comprehendi sub
excommunicatione [illegible] iste legatus extra urbem esset [illegible]
[illegible] et alia via procedendum [illegible] itaque vice can-
cellarius legerens vices illius [illegible] legatus a latere [illegible] alius aut
suis literis procedunt de mandato pontificis [illegible] in nomine pon-
tificis [illegible] ex sua propria dignitate [illegible] qui [illegible]
dant qui falsificaret literas eorum manet comprehensus sub ista
excommunicatione nam sunt vere verificatur de illis canon iste
hi vere sunt gerentes vices eorum [illegible] pontificis aut vice cancella-
rii [illegible] procedunt qui falsificaret literas eorum comprehende-
retur [illegible] procedunt [illegible] nec [illegible]
aut [illegible] dicunt gerere vices eorum [illegible] remote [illegible] [illegible]
[illegible] propria. [illegible] examinantur ut falsarius

articulus tertius.

alii casus examinantur circa
falsarios.

Petrus falsificavit literas apostolicas in aliquo quo sedebat, quia
etiam deprehendit ne sub excomunicatione ... ipso facto attribuit
... firmantem ... illa ... probabit et indicat non
incurrere in excommunicationem et pro sua resolutione confirmanda
refert ... graphi[illegible] cap. 6 nº 87 petentis [illegible] ad hoc et ali
quis [illegible] falsarius comprehensus in ista canone. 1º dolus [illegible]
[illegible] 2º in [illegible] 3º [illegible] veritatis [illegible]
in predicte literis [illegible] invenit [illegible] tamen [illegible] Cum
id quod sedebat [illegible] etiam ecc. [illegible] qui falsificaret has lite
ras [illegible] et iniuriam alteri [illegible] nihilominus [illegible]
[illegible] placet quod vere illa litera [illegible] ...
[illegible] sunt nec obstat [illegible] graphi[illegible] ... Cum
etiam invenit quam bis [illegible] alterius [illegible] pontifici
Cui [illegible] iniuria [illegible] reverentia [illegible] delicta [illegible]
Petrus falsificat literas apostolicas invalidas [illegible]
non [illegible] incurrit nec ideo in presentem excomunicationem [illegible]
[illegible] duplicem casum [illegible] 1º [illegible] petrum obtinuisse
literas apostolicas nondum absolutas nam deerat illis sig
[illegible] subscriptio [illegible] erant invalide illa que
propria industria absolvit eas. 2º de [illegible] petrum [illegible]
sequtum fuisse alias literas absolutas quidem set iam spiratas
illas quod [illegible] spiraverunt [illegible] validas et quasi [illegible]
Casus in utroque casu ipse [illegible] sequtus hugolinum exis
timat petrum non [illegible] excomunicationem [illegible] mihi
displicet nam [illegible] petrus in utroque casu [illegible] fal
sarius literarum apostolicarum saltem [illegible] falsificator et
sequenter [illegible] delictum [illegible] ad contrahendam excomuni
cationem istam quam sentiam [illegible] inveni [illegible]

a fol. dicte 4[illegible]

3us casus est ut in hanc meam dispensaverint pontif[illegible]
super irregularitate [illegible] suscipiendos ordines maiores et
curia notari expressam [illegible] suscipiendos
nores postea [illegible] de errore notari eodem
pontificis mutavit [illegible] expressam in literis et correxit
mentem pontificis erit ne [illegible] falsarius. dubitat
1o. Duardus et tandem probabilem iudicat partem negantem
[illegible] eodem similem proposuit casum no 72 [illegible]
scriptor literarum apostolicarum mutavit [illegible]
breve in quo [illegible] pontificis et postea [illegible]
favorem expeditae erant literae certo sciens [illegible]
ce mutatum correxit literas apostolicas ad veram pon-
tificis in quo casu [illegible] inclinat in sententiam [illegible]
[illegible] ad officiales correctores literarum [illegible]
[illegible] procedendum [illegible]
Suarez [illegible] no 47 similem casum proposuit et [illegible]
ficavit in literis expeditis pro dispensatione [illegible] gradu
dirimente ad matrimonium et scriptor propria [illegible]
[illegible] certo sciens dispensationem factam [illegible]
[illegible] correxit literas in quo casu indicat Suarez [illegible]
rectorem falsarium esse [illegible] voluntatem pontifi-
[illegible] expeditas corrigere nisi a ministro [illegible] deputat[illegible]
de sui propria [illegible] corrigeret quasi de novo fabrica[illegible]
literas apostolicas [illegible] falsus fabricator et [illegible]
excommunicatione [illegible] probanda [illegible]
[illegible] omnibus casibus [illegible]
apud Duardum qui tandem inclinat in hanc sententiam

4 ij. capu secus i eiusdem e literis quasdam surrepticias
eiusque et sidex falsificat incurrit re in excoicationem
maiorem alteriis apud Suardum ad finem gij ultim& afirmat
hunc sestarum ee falsarium et incurrere in excoicationem
... alterii e 3 bulla absolute prohibet ne falsificent literas
apostolicas nihilque curat de validitate aut legitimitate illax
et ita ille falsarius e sint literae subrepticiae ... sint. quam
sententiam aprobo ut pote confirmantem resolutionem prece
dentium ...
Tandem ... mandantes, consulentes, faventes, ...
... literis falsificatis et ... prehendant ... hac excoicatione ...
hendi ... contenta cap. ad falsarios in quo cap. e ex
coicatio ... utentes talibus literis et e suspensio ... cleri
cis. et in cap. dura eodem titulo e duplex excoicatio altera
... recipientes literas ab alio quam a pontifice et eius officia
libus et altera ... scientes apud se heri tales literis si illas in
tra viginti dies ... destruant ... excoicatio
... in usu ... e lata set ferenda set si ferat
e reservata pontifici ... pro de
... quam pro laicis in utroque iure videant DD. citati. epito
me excoicationis 6.ae

epitome.

excommunicationis
sexta.

... excoicationis subiectum remotum ... e proximum ... e sacri
legium ex infidelitate ... apostolica scripta actio prohibita quadru
plex e ... falsificatio literax. ... falsificatio supplicationum. 3.a eax
dem falsa fabricatio 4.a tandem falsa signatio ... excoicatione

et comprehendunt mandantes, consulentes, fautores, qui fuerint longi sunt ad excommunicationem reservatam Cap. ad falsarios ... mitre falso similiter comprehendunt exstensor literarum ... nec falsarius proprii nominis, nec utens literis falsificatis nec illas occultator vel delens vel condensator nec falsarius ... privatarum pontificis vel aliorum prelatorum aut officialium nisi ... literas de mandato pontificis. Comprehenduntur etiam ... literarum etiam minimarum aut invalidarum aut ... pontificis et tandem falsificans literas subreptitias ... explicat ista excommunicatio dantes auxilium christiani nominis hostibus

questio septima.

explicatur septima excommunicatio contra dantes auxilium christiani nominis hostibus.

Excommunicamus et anathematizamus omnes illos qui ad sarracenos, turcas et alios christiani nominis hostes et inimicos vel hereticos per nostras sive huius sanctae sedis sententias expresse vel nominatim declaratos deferunt, transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalibem, omniaque alia metallorum genera atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex canabe quam alia quacumque materia confectos et ipsam materiam aliaque huiusmodi quibus christianos et catholicos impugnant, nec non et illos qui per se vel alios de rebus statum christianae reipublicae concernentibus in christianorum perniciem et damnum ipsos turcas et christianae religionis inimicos, nec non hereticos in damnum catholicae religionis certiores

Ciunt, illi qui ad id auxilium, consilium, vel favorem quomodoli
bet prestant non obstantibus privilegiis quibuscumque personis
et singulis, rebus publicis per nos eis eadem predictum habitis de
ipsis de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facien
tibus habitum urbanus 8us.

Cuius excommunicationis antiquitas maxima est procedit non tem
pore clementis 5i etiam que subuenit remotam ultimam est prodi
mum videlicet seu peccatum sacrilegium est contra rempublicam christia
nam ista dd. communis cum Caietano verbo excommunicatio n. quod ex
communicatio etiam habetur in multis capitibus iuris non solum canonici set etiam
ciuilis, penis in iure ciuili imo in aliis capibus prohibitio ista con
tinet in inuernali ante quam explicatur actio prohibita et persona
ei quas prohibet.

articulus primus.

explicatur prima actio prohibita et persone circa quas prohibet.

In dictione illa *saraceno* et turcis tum et tamquam personas in
met ei quas actiones prohibitas huius canonis accipiende sunt, sarra
ceni g. ex dd. navarro, et hugolino hic et mestina in silva varie
lectionis 3a parte cap. 4o dicuntur ab urbe celebri in arabia saraca
n. vel a sara abrahe uxore et ipsi volunt qui sarraceni inter iorda
nem et libanum et tempore heraclii imperatoris defecerunt et pa
versi mahomet fementis deceptis illius brutali secte nomen
dederunt, turce vero ex eisdem dd. dicti sunt ab urbe tuconia
antiquissima in asia maiori cuius populi turconi dicebant quam
regionem suis expugnantes appellaverunt turciam et eius habi
tatores turcas qui quidem extiterunt sectatores mahometane

secte.

et anq xpiani nominis hostes et inimicos sub qua dictioni comprehendit alius generis personas comprehendit omnes 1o comprehendunt tar-
tari, turci, iudei, et si qui sunt alii huius secte mahometane
sectatores. 2o comprehendunt iudei ut sunt ex navarro et [illegible]
no cum dicte procedendum est. sunt et iudei dividendi in tres
classes. 1a continet illos qui in medio sarracenorum, turcarum, et
aliorum hostium nominis xpiani habitant. 2a continet eos qui
cum xpianis habitant, et in locis valde vicinis inimicis xpia-
ni nominis huiusmodi sunt plures iudei qui in ungaria, transilva-
nia, et in finibus polonie et in nostris portubus alarache,
mamora, oran, et aliis. 3a continet eos qui inter xpianos degunt
in urbibus remotis ab inimicis his ut rome, bolonie, que
dicte. dd. citati comprehendunt 1os et 2os, in illis reperit ra-
tionis quam facile traditi venient in favorem hostium rem
prohibitam explicandam non comprehendi existimant 3os ex quan-
tam etiam sarraceni, turce, et mauri degunt eraso qui apud nos
morantur.

sub hac dictione dubitant dd. an pagani comprehendantur et etiam ut
stat de [illegible] dicendum est etiam cum differentiam inter paganos seu in-
fideles ita dictos quod vivunt sicut gentes sunt sunt aliqui qui nobis
cum pacifice vivunt ut inter indos sunt aliqui qui dicunt indios de
paz alii vero nos oppugnant dicti indios de guerra. isti comprehendunt
non vero li ex lege regula [illegible] ferentimo ff. de regulis iuris [illegible]
coniunctio que simul cum alio vitiata est perdit ositum [illegible]
quod dat coniunctio [illegible] si tamen non adest ipsa causa prohibitionis
quod dispositionem est non habet locum quod fuit dispositione, idem applicandum
est apostatis [illegible] [illegible] infidelis. si tamen aliquando nos oppugnaverint

alio titulo n.º 20. q. nominis christiani sunt inimici excipiendi sunt.
... ultima dictio hereticos expresse vel nominatim declaratos. ...
... dictionem dubitatur ... quales heretici intelligantur et ... constat
... illos intelligi hereticum nominatum qualis fuit elisabeta
regina angliae nominata a pio quinto in ... constat etiam compre
hendi declaratos in canone ... huius bullae ... tamen dubium ...
... comprehendantur alii notorii quales inveniuntur in provinciis septem
... et ... negant hic ... affirmat ... cum
quo sentio ... nam in ... canone huius bullae etiam tales expresse de
clarantur in illis verbis ... nec non et alios hereticos quocumque
nomine censeantur explicatis q. personis facile ... prohi
bita explicabitur contenta in illis verbis deferunt, transmittunt
... denotatur delatio immediata exercita per se ab aliquo ... trans
missio ... delatio mediata exercita per alios itaque ... prohibitas sub
iam explicabo immediata vel mediata delatio ... prohibita ...
... declarat prohibita ...

Articulus secundus.

Declaratur prohibita materia.

... dictio ... prohibita ... equos sub qua quicumque equi continentur
etiam debiles dummodo sint utiles bello ... bello
etiam desecabiliter, tum etiam ... prohibent
etiam reliqua animalia utilia ... ad deferendum ... contra
... tales sunt muli ... muli, asini, boves, buphali, cameli ...
etiam prohibita manent ornamenta illorum ... habena, fe
rrea vincula vulgo ... et similia ... prohibita ... ferro
... prohibitum manet.

... dictio arma ... quaedam sunt talia ex se ... ferro

quendo quidem dicuntur in offensiva et defensiva varia sunt pro varietate nationum et vulgaris notis, ideo ut rationes alia sunt quae per ipsa [illegible] ad defensionem vel offensionem nata sunt, attamen applicant talia sunt ligones, rastra, secures, fistuli et manubrii lignos ad construendum vallum, ligna ad incendium, lateres, arena et similia ad propugnacula aedificandum: priora absolute sunt prohibita, posteriora n[on] absolute ex circumstantiis, ut si tali animo deferant vel significent, seu in tali tempore vendantur ut ad nihil aliud deservire possit, dat tamen in parvitate materiae ut si una vel altera falca vel ligna vel gladiolus vendatur.

3ª dictio. ferrum cuius significatum notum est comprehendit ferrum quodlibet elaboratum vel non elaboratum. Et quoniam duo sunt dubia apud DD. 1um si comprehendat ipsa ferra seu ferri, 2um si concedenda sit parvitas materiae. 1um negat Nav. in cap. ita quorumdam de iudeis notabili 6º et in summa cap. 23 no. 67, quem sequitur Graphius lib. 2 no. 108 et Tandis ... 22. v. Silvester verbo excommunicatio 7 nu. 59, Angelus hic no. 4, hic no. 55, Sosa no. 4. sed distinguendum est et concedes cum nam ferra ipsa potest accipi quasi nuda ab ipso non elaborato confecto in illa, vel potest accipi quasi affecta et prolificata illius; in 1º casu utraque continetur sub poena ferri in praeceptione, 2um [illegible] cum [illegible] ad [illegible] nisi in aliqua circumstantia delato illa dent magni nocumenti ut si unius clavi venderet ad occludenda foramina ... [illegible].

4ª dictio. filum ferri nota quod est dictio et eius significatum prohibitionis deguntur ex eo quod hoc filo coniungant fila quae explodunt

bardae qua colligatione nostri reducunt eodem que stilo alia op
tant ad bellum missilia et sub eo comprehendit etiam conspagi
bo de alambre.

5.a dictio stannum cuius significatum etiam est notum valde
quam utile hoc methalum indicat ad eficiendas bombardas ideo
quod prohibet apelatur a plinio libro 34 cap. 16 plumbum album
hispane stano.

6.a dictio calybem quam dictionem D. aliqui confundunt cum
dictione ferrum sed immerito cum nam speciale genus me
thali est distinctum a ferro hispane dictum azero de quo virgi
lius 8.o eneidos

Vulnificusque calybs vasta fornace liquescit.

7.a dictio cinque alia methalorum genera quia media dictione
remanent prohibita cetera methala ex regula iuris peritorum
remoto genere removentur species et ita predicta prohibet
aurum, argentum, electrum, argentum vivum, plumbum,
cuprum hispane cobre, aurichalcum, et siquae sint aliae
species. est tamen dificilis celebris in hac dictione an etiam prohi
bita maneat pecunia quae ex aliquo ex his methalis solet ipso
test confici. affirmant navarrus cap. 23 no. 6 hugolinus ex
divaldo hic. negat [illegible] [illegible] mediam fert sententiam
suarez citatus no 34 nam si talia methala viderent hostes si
gillo etiam [illegible] contractus et in hac consideratione affir
mat. si tamen viderent sigillata et in usu contractuum negat
licet concedat comprehendi sub altera dictione infra explicanda si
set et alia huiusmodi [illegible] in quare unum certum est apud omnes sli
set pecuniam esse prohibitam sub hac vel sub altera dictione dein
de probabilius existimo comprehendi subiecta, nam etiam si methala

sigillata sint n[on] ideo desendunt nam metalli, et usque[?] officiunt desendere hostibus sicut magis ab quo sigillo.

8.a dictio atque bellica instrumenta per quam dictionem quid diversum afferi debet a 2.a dictione scilicet arma nec sedet reiectio undenavarrus cit. intelexit in hac dictione reliqua instrumenta bellica prohibita puta tympana, tubas, fistulas, cornua, et similia navarrum quem reliqui DD. citati adit hugolinus tormenta bellica, scalas ignes artefacto, manus ferreas quae naves detinent et ego addo vexila et ligna a quae vexilla pendent instrumenta quae pulsant timpana, et alia quae utuntur duces hispane vulgo negros ginetes.

9.a dictio lignamina hanc dictionem agnoscunt DD. varam et asstam et signativam omnis generis lignorum ex quibus fabricat quodlibet genus navigii, ego existimo hac dictione notari congeriem lignorum quam hispane dicimus tabla o madera. tractant insuper DD. an in hac dictione etiam veniunt prohibita ipsa navigia et reliqua vasa nautica in deserbienta. affirmat hugolinus licet navarro et vivald. quod prohibito tritico etiam farina intelligit prohibita quod ex tritico conficit illeud tenet asterius apud menudum (?) 6 sed sententiam reprobat quod prohibito pane non intelliguntur prohibita ligna ex quibus panis conficit sed it tamen menadius contra quod sub alia dictione et alia huiusmodi in quo nota immorandum cum omnes DD. veniant in prohibitione et varient in dictione et si exemplum menadi non sit ad rem nam quando ignis non ita facile remanent in pane sicut ligna in navigium.

decima dictio Canabem hispane cañamo qua dictione prohibetur herba ita dicta ex qua vela naviorum fiunt, et fu niculi conficiuntur hispane xarcias y maromas. hugo linus etiam vult comprehendi scalas quae ex Canabi confi ciuntur quae conseruntur ad muros et navas negat Navarrus sed reconciliari possunt sicut in precedente dictione. etiam hu golinus vult prohiberi semen canabis sicut in dictione ferrum prohibita manet ferra seu vena ferri. Navar dubium 28 vult etiam prohiberi alias species seu herbas dicit et linum et lanam ex qua etiam possunt confici vela et alia quae hispane dicimus tendales o toldos quae probabilius dicta sunt.

11 dictio. funes tam ex isto canabe quam alia quoad ma et ipsam materiam ex qua dictione manet explicata mens Navarri nam quidquid ille noverat hac dictio explicuit.

12 dictio. alia denique huiusmodi quae se opponunt et catho licos impugnant qua ultima dictione pontifices explicuerunt ulteriorem materiam illa quae prohibet quidquid in dubium poterat revocari spectans ad precedentes dictiones. Navarrus n.º 29 ex navarro et hugolino breviter enumeravit omnia pro hibita per hanc ulteriorem dictionem 1º hoc quae possunt describere 1º ut milites 1º ut nauta 1º ut artifices metallorum 1º ut remigantes. 2º ea quae ad victum pertinent quae innumera sunt et voce explicata. 3º ea quae spectant ad medicinam 1º herbam variarum. 4º quodlibet genus de fensionis et ea quae immediate 1º mediate possunt describere defensioni. 5º illa quae spectant ad eius statum et exaltationem horum. ac sic in nonullis dubiis et casibus ceterum prohibitum.

articulus tertius.

respondetur nonnullis casibus circa materiam prohibitam.

Primum dubium est an prohibitio bullæ cœnæ explicata sit alia [illegible] in iure in pluribus capitibus titulo de iudeis et saracenis extravag. [illegible] ad eum titulum [illegible] navarrus cit. et in relectione dedicata nostro collegio conimbricensi quem sequitur [illegible] navarrus [illegible] in bulla [illegible] quam ipse explicabat nam loco ultimo [illegible] et alia [illegible] et alia prohibita [illegible] tamen [illegible] [illegible] silvestro et caietano lib. 1 cap. [illegible] et suarez cit. et [illegible] [illegible] cit. no. 5 [illegible] cap. [illegible] quæ extra [illegible] et existimo navarri sententiam probabilem retenta illa [illegible] alia prohibita si tamen attendat para nostræ bullæ prohibi[illegible] [illegible] ad prohibitionem [illegible] [illegible] sicut [illegible] et ex[illegible] [illegible] in nostra bulla [illegible] explicite prohibeat [illegible] et aliam prohibitam sunt in iure [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quæ majestati [illegible] explicite non prohibeat in bulla.

Secundum dubium est an predicta prohibita sentiant prohiberi tempore [illegible] [illegible] tempore belli [illegible] [illegible] prohibita explicite in [illegible] dictionibus omni tempore prohiberi [illegible] prohibeat implicite in ultima dictione non manere prohibita tempore pacis [illegible] illa non videntur describere hostibus in ordine ad bellum suarez cit. no. 53 et 54 [illegible] intendens alia via respondet [illegible] quæ deferunt ex [illegible] sicut [illegible] temporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manent prohibita omni tempore [illegible] [illegible] approbandum est [illegible] in his omnibus attendendum est finis [illegible] [illegible] hostibus auxilium [illegible] in ordine ad oppugnandos catholicos

Tertium dubium est an ferrum [illegible] vulgo [illegible] [illegible]

sit par quod tempus pacis et belli nam ex circumstantia temporis ut dice
bamus maxime dependet materia prohibita, quamvis cit. ex silves
tro affirmat esse reputandum tamquam tempus belli quod illo tempore
capitulationes pacis nondum completae et tunc maxime hostes
solent reficere vires quod probandum est.
4um dub. est unde regulanda sit et amplianda vel limitanda
[illegible] excommunicatione et materia prohibitarum in pluribus casibus DD. n.
maxime hugolinus et quamvis per has leges adhibeant amplificationes et li
mitationes quas brevitatis causa omitto, sit tamen pro vobis habere
regula generali ut principia iurisperitorum ipsi in interpretatione
legum maxime attendunt fini et rationi legis quam solent appellare ipsi
animam legis cum finis et ratio legis sit attendendum esse docet s. th.
[illegible] ut potius illi quam rigoroso verbis [illegible]
rationem legis [illegible] de legibus [illegible] vero huius et
solet legislator [illegible] ex proemio legis in quo
ampliationes et limitationes [illegible] exprimere [illegible]
[illegible] ex celebrioribus.
1o. [illegible] bitare in terris infidelium et deferre
arma et similia prohibita ad terras aliorum infidelium qui tamen
bellum non gerunt cum christianis [illegible] excommunicatio.
2o. [illegible] illi ad quos deferunt prohibita bellum
gerunt cum christianis [illegible] cit. in 1o. [illegible] affirmativa:
et pro 1a parte [illegible] declaravisse. pro 2a parte quod saltem
in illa delatione delatores illi induunt vices fautorum [illegible]
bandus est cum hugolino [illegible]
illi hostes potentiores [illegible] relatione quod etiam probo et
adverto [illegible] aliquid [illegible] praestant [illegible]

-ditione, permutatione vel alia quavis admittenda e Constitu-
excommunicationis. [illegible]

Deinde inter limitationes, quas vel afferunt, examinemus
1° quidam Hispani mercaturi vel negociandi causa prohibita defe-
rebant ad hostes nostros, cum tamen pervenissent ad hostes
dolere inceperunt de delatione incepta ab illaque destiterunt, erunt ne
isti excommunicati? affirmat Hippolitus Cit. n.° [illegible] et alterius apud [illegible]
[illegible] illud negat et Sayrus hic n.° [illegible] Navarrus, Toletus, et [illegible]
pro cum [illegible] sententiam dicit [illegible] in materia de [illegible]
[illegible] n.° [illegible] ubi cum Cit. requirebamus culpam consumatam
[illegible] sequentem. 2° sunt inter infideles captivi Hispani
alii ex nostris agunt de redemptione illorum, infideles non volunt
redemptionem nisi [illegible] similia prohibita, si haec dent
captivis redimendis contrahet ne excommunicationem? haec quaestio [illegible]
[illegible] in iure c. [illegible] signavit de iudeis, ubi quod talis exceptio [illegible]
set cum bulla nostra memor non sit huius exceptionis, DD. [illegible]
et ita in Cit. Cap. negat Panormitanus, affirmat tamen [illegible]
quem Cit. sequuntur DD. Cit. adhibita duplici limitatione, altera
ne vigeat tunc bellum, altera ne dent illa prohibita in magna
quantitate, cum qua duplici limitatione sequor [illegible]

3.° de iis deferentibus arma [illegible] et [illegible] examinare
examinare sub quadruplici circumstantia. 1ª si aliqui deferant arma
et cetera coacti metu mortis. 2ª si propter timorem quam alia via
evitare non poterant. 3ª si vi ventorum delati ad portus hostium haec
arma [illegible] et cetera 4ª si [illegible]
[illegible] aliqui deferant fugientes ut mortem effugiant. ad casus
sub [illegible] circumstantiis respondent affirmant DD. [illegible] in illis [illegible]
vi ab excommunicatione praedicta, [illegible] ista prohibita e [illegible]

et ex regularum iuris nemo potest ad impossibile obligari quod quidem
responsio locum habet si ista lex prohibitiva esset intrinsece et
intrinsece malam etiam in iure naturali ... et bellum da
re ... permissionem ... quid intrinsece malum est?

Sairus citatus no. 18 vidit difficultatem hanc duplicis quae respondet
1.º in casu, inquit, in quo concurrit duplex praeceptum naturale atten
dendum est illud quod magis immediatum est magisque prope ... talis
est conservatio vitae propriae. 2.º respondet saltem in illo casu se
... excommunicationem licet non esset peccatum mortale quod ista praesu
mendum est de pietate ecclesiae. utraque responsio displicuit Vasq.
... et ... affert instantiam de mendacio dicendo quod numquam
est ... conservationi vitae propriae. et ... addit
quod semel admissum peccatum mortale etiam admittendam esse excommunica
tionem.

... negotium hoc tangit gravissimam difficultatem de qua DD. in materia de
legibus an sit ... in praeceptis naturalibus detur dispensatio ...
... graviter ... contra de legibus ... dispensatione
... ubi ... in iis praeceptis naturalibus non habere locum dispensationem
nec epicheiam sed si interpretationem. ad rem quod si in illo casu sub
illa duplici ... maneat res intrinsece mala semper peccatum
... dicta ... de remigantibus similis
casus occurrebat excommunicatio ... non incurrit ex ibi dicta in quo non bene
procedit ...

Casus ... sub 3.ª ... et bene excusat ... ab ex
communicatione illos qui re ipsa potius deserunt quam deferunt. denique
sub 4.ª ... casus nostra tempestate ... in gaditano por
tu in illo loco vulgo ... post aliquam de
fensionem tandem arcem illam tradiderunt hostibus et simul bombar

dis reliqua quae instrumenta bellica, eorum ne ipsi militiae duces illos comprehenderent sub ipsa excommunicatione. 2.º negant cons. adhaerentes, necnon et sese fugae mandantes, nisi immediate vel in succursum talibus arma deferunt ut serviant auxilium proditis hostibus, et immediate attendentes ista, conservationi succedens aliquid genus auxilii afferant hostes nostri.

Denique expostulat an consulentes mandantes, quae sunt vetantes ea ipsa prohibita comprehendant ac consulente et mandantes negat Sairus cap. 11 no. 25 ex Toleto post doctrinam a nobis statutam disp. proemiali 9. 4.^a art. 6. 1.º mandantes et consulentes ut ibi vidimus non comprehendunt nomine facientes. Duardus v. gl. ll ex alterio, Ugolino, et Alterio affirmat non quod admittat eandem doctrinam nostram, sed quod in hoc canone in illa dicta transmittunt existimat comprehendi mandantes, et consulentes sed delatores mediatos, et sane cum Toleto et Sairo doctrina communis tenenda est. et ad Duardum dicendum non in quolibet consultatione vel mandato locum habere actionem transmittendi sed in illo consulente et mandante cuius formulis vel aliquid instrumentum deferret militia prohibita. ac ratihabentes affirmat Alterius apud Duardum q. 17. illa n. negat et bene ex dictis a nobis disp. proemiali sec. Cit. art. 5. n.^o nam ratihabitio non aequiparatur mandato in ordine ad poenam nisi in casibus expressis in iure ipso aut expresse ut vide d. art.

4. Duplex quae restat actio prohibita explicatur

articulus quartus.

Duplex, quae restat, actio prohibita explicatur.

2ª actio propositi e' nostra et statum nostre reipublice in perni
ciem infirmaret Coicatur per se vel per alios in illis verbis nec non
et illos et cetera in qua actione comprehendi ille qui per se vole
scriptas [illegible] Cantorem fecerat inimicum, et ille qui per
alium [illegible] per nuntium aut interpositam personam id
dem investiret et quam actorem quadruplex casus celebris
inter alios examinat a dd. cum si aliquis hanc notitiam pre
beret [illegible] in damnum reipublice sed in damnum unius l'al
terius catholici in suo casu Coif. dd. excusant quod approbandum e'
dum modo iste assidue et jugi [illegible] negeteret hoc crimen
[illegible] illud redundaret in perniciem reipublice nostre.
[illegible] petrus intendebat hanc notitiam pervenire missis epistolis
[illegible] mandato nuntio attamen epistole ad manus hostis non ve
nerunt [illegible] nuntius maris fluctibus suffocatus alia ve via impedi
tus fuit itaque [illegible] hostis certior factus n' fuit excoicatus ne
iste negat duardus [illegible] hugolino qui de et meritis in dicta nobis
in simili de peccati consummatione requisita ad [illegible]
[illegible]

[illegible] casus petrus captus fuit ab hostibus ut saepe accidere so
let et nostra tempestate accidit cum anglicanus dux aliquos mi
lites ex nostris cepit. petrus [illegible] iste tortura et aliis minis coa
[illegible] Certiorem facit hostem de statu nostri exercitus incu
rret ne excoicationem ideo. hugolinus hic paragrapho [illegible]
in 3º affirmat quod semper iste potest uti equivocatione et sic
effugere torturam et certiorem n' facere inimicum quod
[illegible] hugolini displicet nam sepe rusticus captivus ignarus artis
equivocationis qui vehementer se exponeret mortis periculo de
facto mendacio. duardus [illegible] negat quod de [illegible] quod inquit iste proprie

Censorem non facit hostem sed tantum minus exercet explorationis. Vero quidem insufficiens nam media exploratoris ista etiam censorem reddit inimicum. Et ideo dicendum est cum dicto ipse captivus se gerit sub circumstantiis indifferentibus sub quibus notitia ab illo exhibita non sit intrinsece mala et tamen ... veritatem fateatur deprehendis in isto canone ... certificatio maneat intrinsece mala peccatum ... dem mortale committit et tamen incurrit in excommunicationem ... dictis ... Petrus censorem fecit inimicum qui tamen ab illo nihil de novo cognovit quod ... non cognovisset comprehendetur adhuc in isto canone ... hugolinus et marius apud ... tamen hostibus dicto ... est ... Petrus ... censorem reddit inimicum ... excitavit corroboravit vel ... se gessit ... si dicatur ... cum hugolino et mario ... notitia in perniciem reddit christianorum si dicatur ... nam tunc de illo Petro non verificatur quod censorem ... inimicum in perniciem christianorum si quidem in illis circumstantiis ... paratus erat in ... notitia nullatenus innovata.

In ... prohibita exhibitione ... consilii ... cum ... contentum in illis verbis ... ex dicendum est inimicis christianae religionis ... dictionem ... a Navarro in cap. ... de iudaeis notabili 4° ... qui alteri notitiam ... est ... rex quidam gallicus ... auxilium ... bellum gerentibus cum ... christiano ... non ...

heretici, et diminuendi vires christiani principis, quae ita valentia essent. iste rex incurrit excommunicationem ... asserit hugolinus in explicatione huius dictionis n.º 4. et duardus q. 33 et angelus ... patet refert dicere regem illum non heredem prohibitum si re ipsa exercet actionem prohibitam in super minime ille potest extendere ad diminutionem virium christiani principis nisi fuerit ... et exemplum ad rem attulit navarro cap. 23 n.º ... de mercatore deferente arma et dicente se non intendere auxilium hostium, sed suam negotiationem.

In cuius celebris afert eventum nostri temporis ... dux sabaudiae asserit hereticos ad suum exercitum qui heretici cum sabaudiensibus sociati oppugnarunt ... catholicos et rex galliae vocavit etiam hereticos ... pro ... in qua plures sunt catholici oppugnaret. ... ... et specialis ... edita a Cacherano ... qui ... ex utroque iure et tandem affirmat similes principes christianos et peccare mortaliter et incurrere excommunicationem bullae cenae. duardus ... q. 30 ... afert ... praedictam ... et tandem oppositum defendit. ad cuius rei decisionem adverte ex valentia tomo 3.º in 2.ª 2.ae item disp. 3.ª q. 16 de bello puncto 2.º et navarro ita ... cit. notabili 4.º n.º 15 quinque requiri ... ut huiusmodi principes ... ab advocatione et a peccato et ab excommunicatione excusentur. 1.ª ... bellum sit iustum ... illo tempore quo vocant hostes sit bellum inter illos et catholicos. 2.ª quod illi principes non possint aliter bellum gerere nisi advocatis hostibus. 4.º quod se et ...

et periculum corrumpendi nostram fidem. sic quod a talibus principibus caveri ut finito bello hostes non secum desferrant arma nostra a principibus christianis ex quibus dictionibus una latera si desficiant sentiendum est cum Caiherano si tamen omnes serbent ab illo recedendum est cum duardo qui de omnium comprobationem refert petendam a ttt nostro ff hispanie quam latine edito de ipsa defensione. an vero ista conditione serbata sint a principe sabaudie et rege gallie nostrae a veritate historie dependet cuius examen nostrum non et ita sub conditione de illorum iustitia principis judicandum.

deniqu in ultimis verbis huius canonis non obstantibus cetera revocantur privilegia aliqua de quibus nos mentionem fecit plenius noster hic quae absolute loquendo esse sunt cum in aliquo sibi cuiusque prohibita ista deferri sit de iure naturae. dubitatur quod dd. an predicta privilegia sint venerensibus et venetis maneant revocata. plenius affirmative revocari privilegium venetis cilarii negat tamen sosa dicte ff pletum sequitur duardo et sane cum in isto canone solum ea prohibeantur quae digna re deferibuntur hostibus in ordine ad oppugnationem nostram si merces deferuntur extra fidem sine cuius periculo dicendum est cum pletor excommunicationis 7 de epitome

epitome.

excommunicationis sep
tima.

remotum subiectum ale est proximum v. sacrilegium sive publicam dispensam juris exercet per simplicem actionem quam sive est delicto immediata vel mediata prohibitorum quod

nentur in duode simul dictionibus in q. 8 explicatis sibi set equos,
arma, et cet. ... actio e' notitia ca statum reip. xpianae
in perniciem xpianor. nec per se nec per alium ex ni
Tett. facultio e' exhibitio auxili consili vel favoris quoad omnes vero
ti ipsis inimicis xpiani nominis hi aut sunt sarraceni, tur
ce, et alii quicumque sectatores mahometane secte, in
dei, pagani, seu heretici [illegible] se ge
rant cum eclesia quae bella prohibitio comparata ad alias
quae habent in iure se habent sicut excedens et excessum pro
hibita aut hac tempore belli et in dubiis maxime ut talia
habenda sunt. et ideo ex circumstantiis occasio cedunt in oppug
nationem nostram. excomunicatio hac multiplicit [illegible]
et limitat. pro varietate cyuum in 11 nad. atendendus e
finis prohibitionis excusant v. qui tolerent de incepta de
latione et sisterent et qui propter redimendos captivos pro
hibita darent urgente bello nec in magna qte similiter qui
coacti id facerent. ideo eorum actio non est intrinsece mala. si
militer non comprehendunt mandantes vel volentes delationem
istam nisi in circumstantiis illis in 11 transmitere sciverent
ratihabentes etiam non comprehendunt. similiter excusant qui
certiorem faceret inimicum in damnum unius vel alterius
xpiani vel si notitia ab illo intenta nihil [illegible]
prodesset et qui contra forma notificarent alterum ex
causa frivola catholicos adiuvans hostes oppugnantes nostros
sicut nec ille qui advocaret hostes contra nos nisi multipli
ci circumstantia ocurrente ix defensionem in forma privile
gia hac lata non valent et si aliqua maneant nulla [illegible]
aliave prohibita valida manent, sed [illegible]

explicatur 8a excommunicatio bullae contra impedientes necessaria ad usum curiae romanae

questio octava.

explicatur octava excommunicatio contra inpedientes nesesaria ad usum romanae curiae.

item excommunicamus et anathematizamus omnes impedientes seu invadentes eos qui victualia seu alia ad usum romanae curiae nesesaria adducunt, ac etiam eos qui ne ad romanam curiam adducant vel afferant prohibent, impediunt seu perturbant seu hoc facientes defendunt per se vel alios cuiuscumque fuerint ordinis, preeminentiae, conditionis et status, etiam si pontificali seu regali aut alia quavis ecclesiastica vel mundana prefulgeant dignitate. habetur urbanus 8us.

Constat ex prediictis verbis subiectum excommunicationis presentis esse ultimum, proximum vero esse sacrilegium in odio ad sedem apostolicam exercitum per sex nostra iam explicandas. primo autem lus examinatur materia circa quam procedit iste canon.

articulus primus.

examinatur materia circa quam procedit iste canon.

... materia huius canonis intelligetur si explicentur dictiones illam exprimentes et sic ad plenam facilitatem ordinem dicit. Lapsus ... seu sic explicamus materiam istam esse victualia quae

dictionem advertunt dd. ee barbaram quamvis usitatam ut
ex nostra declaratione ad intentum quod dicto equivalet huic
nomini victus cuius significatum colligendum est ex mul
tis in lege habita ff. de verbor. significatione in qua ita dicit
verbo victus continentur quod esui et potui cultuique corpo
ris quodque ad vivendum homini necessaria sunt vestem
quoque victus habere vicem Labeo ait, inimo cetera quoque
tuendi, curandive corporis nostri gratia utimur ea appela
tione significantur ex quibus legibus colligunt dd. per has voces vic
tus seu victualia significari frumentum, farinam, panem,
legumina, uvas, vinum, oleum, carnes, ova, caseum,
mel, acetum, sal, et poma quae vesci solemus et quod ad
potum deserviunt, ligna etiam et instrumenta necessaria
ad cibum et potum parandum nam cesso aliquo cessa in
reliquum ea sine quibus usum heri non potest ex lege 2 ff. de
iurisdictione omnium iudicum. deinde cum etiam nomine vic
tus veniat vestis necesse est veniat materia vestes confectio ex qua
lent sicut lana, linum et cetera nam cesso cessent namque
necessarium uedi intelligit argumento lege ad rem mobilem ff.
de procuratoribus comprehendit etiam lectum et reliqua necessa
ria ad usum et ornatum illius ut habetur lege quos de verbor. sig
natione et tandem comprehenduntur omnia quae medicinalia sunt
ut vidimus in lege 2 citata.

2a dictio est necessaria ad usum romanae curiae hugoli
nus in explicatione huius dictionis ad duo genera redaunt
necessaria ista cum contineat quod spectant ad ornatum et cultum
cardinalium ut equos, mulos, et consequenter ad haec et pe
cuniam qua omnia parant. cum quod spectant ad eorum munera

obeunda sibi sit chartam, papirum, instrumentam, erany delay, ad calamos, cutellos, et similia quae oia approbat dum duy ge ja et merito, utterque tamen excludit canes, aves, ad venandum, sitachos, simias et alia huius generis qd mihi approbat. Set dubitat int illos an sint excludendi vel includendi nuncii vulgo correos o estafetas negat duardus ex Augustino quamvis iste fol 4° cum timore procedat dicens: Cogita tamen hoc melius qd consilium accepi et attentius cogita et distinguendum indico int nuncios seria negotia qui ferentes vel invectilia et vana vulgo gazetas et hos admittendo.

3a dictio est declarativa tr... curiae istam attendit.. ista ... trus ait est curia romana in curiae ex ... multa aduxerit ... qt ... brevit... hoc nomine signari pontificem ... ... in ... set ... sua audientia et congregatione cardinalium et congregatione ... ... itaque ... pontifex solus ... ... bononie sine his concomitantibus curia romana ... putat unde si pontifex adiret bononiam ... aliqd predium ... ... recreationis et roma ... predicti audientia ... esset curia romana ... bononie sicut est indicandum si eventus contrarius fuisset.

Si tamen obiis hispanum proverbium donde esta el rey la corte et sequent ubi est pontifex est curia adeo ... negant Augustinus et duardus citati. nos v. dicte ... ... casus ita evenire ut tota curia manent rome ... quae pontifex recedat et in hoc casu bene procedunt dd. citati. potest tamen alit evenire ut sibi set rome ...

maneat pars Italis in curia et altera pars comitetur pontificem et tunc tam roma quam Bononiae erit curia

Articulus secundus.

Sex actiones prohibitae in hac excommunicatione explicantur.

1a actio est impedimentum exercitum et adventes materialiter iam explicata quae actio continetur in dictione impedientes quam dictionem linguae latinae studiosi volunt signare implicationem pedis ire a pedem ire. et in praesenti non ita materialiter eius signatum accipitur set in sensu morali et ita denotat quodlibet genus obstaculi quavis via provenientis sitque ex fraude, mendacio, vi, metu, minis, falsia, machinatione, precibus, blanditiis, et cetera. nam tale impedimentum immediatum sit et directum, sive mediatum, et indirectum per se seu per alios exhibitum, nam de his omnibus verificatur quod impediant.

2a actio est invasio et eosdem itentes in dictione invadentes quam dictionem dominus cit. explicuit per aggressionem, et insultationem inde ferentes talia mala eos spoliando, vexando, vulnerando, interficiendo, aliud ve damnum seu iniuriam irrogando qua voce explicata haec dictio videtur quasi species itentes sub sit impedimento quod se habet veluti genus et cum ita iuris periti remoto genere et specie remota sensere videtur otiosa ista repetitio nisi alia speciali voce declaret. existimo si invasionem esse aliud genus distinctum ab impedimento solum quae importare actionem iniuriosam et aggressivam etiam si desit impe

impeditiva, nec virtute illius impediant deferentes.

3.a actio est prohibitio 3.ce deferentes nam talis contenta manet in 1.a actione seu ce volentes deferre et ipsa deferenda continetque in dictione prohibent atque illi qui per se vel per alios agerent de prohibendis illis qui intendebant vel agebant de praedictis mediis deducendis, tales comprehendebantur in hac actione.

4.a actio est impedimentum in eosdem volentes deferre vel quae in dictione impediant ut tamen ista actio distinguatur a 3.a praecedente adverte illam 3.am sistere in verbis mediis ut iubendo vel minando solemus prohibere, hanc autem 4.am sistere in actis seu mediis reipsa solemus impedire ponendo media quae sarent illos voluntas, petetque diu hoc impedimentum effectivum alterum verbale.

5.a actio est perturbatio exercita in eosdem attente in quod perturbant quae actio specialem dicit genus obstaculi quod ipse de tale extenderis ad absolutum et totale impedimentum ad aliud non est tale et sistit in quadam turbatione vel dubitatione quae ingerit praedictos aiis quia quasi ancipites reddunt.

6.a actio est defensio ce exercentes ce antecedentes actiones attente in illis verbis seu hoc facientes defendunt per se vel per alios. ex quibus verbis constat defensionem immediatam et mediatam prohiberi. an v. mandantes ipsa prehendant tamquam defendentes mediati videbimus articulo sequenti.

articulus tertius.

plures casus resolvuntur circa praecedentes actiones.

iiij casus. petrus deferebat victualia et alia necessaria non ad prepositos curiales et dominos, set ad illorum famulos sibi set stabularium, coquum, marescalcum, et similes, vel ad alios romae commorantes et iste impeditus fuit a francisco. franciscus ne contraxit excommunicationem affirmat hugolinus hic parrapho 2o et probat 1um ex argumento cap. licet de privilegiis ubi privilegium concessum domino extenditur ad famulos quia sine tali extensione non foret utile domino. probat 2um referendo plerosque motus pontificis, ubi id prohibet sub poenis ulterioribus nam loco curiae romanae ponit alma urbs vel sacra vel romana. durandus 1a lo. sentit cum hugolino quoad 1um dissentit tamen quoad 2um affirmans non esse sine fundamento talem extensionem faciendam. ego cum utroque sentio quoad 1um quoad 2um do. distinguo nam sunt aliquae personae commorantes romae quae licet non sint ministri aut famuli curialium tamen eorum munera necessaria sunt ad curiam et de his sentio cum hugolino. aliae vero sunt quae impertinenter se habent ad curiam et ad curiales et de his sentio cum durando nec obstant poenae alatae in aliis bullis ulterius nam illo modo explicamus bullam coenae

iiij casus propositus ab hugolino cit. est an illum qui impedivit deferentes victualia postea tamen penitet de impedimento proposito an iste incurrat. et respondet affirmative dummodo impedimentum fuerit absolute tale in ratione impedimenti, nam si incepisset et postea desisteret dicens vade in pace tunc respondet negative. talem solutionem approbo cum 2am quae est veluti limitatio prioris aliter respondeo nam si desideret illa ratio in ratione invasionis, cum ista ubi tum ceperit sumere [illegible] hanc rationem incurrit in excommunicationem?

iiij casus est cum mandantes an sibi set illi qui mandarent invadere vel impedire deferentes victualia comprehendantur in isto canone

et sit casus: Cognovit dnus gubernator alicuius civitatis vicinae iter accives deferentes victualia et mandat suis famulis ministris ut caveant ad impediendum qui mandato obtemperantes impediunt, comprehendunt sine dub. ministri. dubitatur tamen an comprehendantur et dni. affirmat hugolinus in expositione huius canonis ... de talibus dnis verificatur quod impedientes sint ... sentit ... dissertatione proemiali ... ubi videbamus nomine facientis ... comprehendi mandantes quidem regulariter loquendo ... aliquo attento fine ut notabamus alicuius ... legis etiam nomine facientis veniunt mandantes ... sunt dni isti propter quod satis probabilis est sententia hugolini ... si dni ita autoritative se gerant ut vere dicant impedire ... et saltem hoc pro certo ... mandantes defendere quod talis actio defensionis prohibita est in canone per se vel per alios.

4us casus ... eos qui impedirent ex honesto fine ... victualia erant necessaria suis populis ... nocerent ... nociva curiae ... simili de ca. ... fusius ... suarez ... ex caietano et navarro quos sequitur ... nam cum in his omnibus desit ... cessare debet et poena.

5us casus ... suarez cit. de volente vendere et ... hac ... impediente ne illa necessaria deferant et ... emente et applicante sibi ... impedimentum caret ... in curiam an isti excommunicentur, respondet suarez ... negant nisi interveniret dolus ... probabiliter dicta sunt. advertatur tamen ut attendant ...

nam si talis n(on) venditio l(ibe)r emptio fiant ex malo aio l(ibe)r odio in cu
riam n(on) excusabuntur n(on) vendentes l(ibe)r ementes.

6. Casus afert varias circumstantias ob qq videt(ur) cessare culpa
in huiusmi impedimento quas circumstantias explicuit Duardus Gelo
a no 6. ca sit Petrus latro l(ibe)r q(ui) latronem alexerat equum Ioanni
in illo deferebat via romana victualia ad curiam Ioannes ne
missum equum suum recuperavit illum et consequenter impedivit
delationem illam. 2a. Petrus exactor e publicus seu publicanus
pro vectigalibus et mallionis l(ibe)r similes [illegible] portantes victualia
fugiunt et detinent ut n(on) persolvant gabellas illas. 3a. Petrus
obviam fecit debitori suo deferenti victualia in romam et cum
iudice agit de recuperando debito qua de ca debitor delator vic
tualium in carcerem misit et consequenter delatio impedit. 4a. dela
tor victualium via l(ibe)r oppido quo pertransibat commisit delictum
index agit de illo puniendo et huius ca in carcere detinet et con
sequent impedit delatio victualium in iis ibus et similibus Duardus
Cit. excusat tales impedientes q(uia) licite et absque culpa impe
diunt quod resolutio regularit verum sum habet una l(ibe)r altera
adnotatione observata in tendentibus regulis nam si predicte
actiones aliqua de ca illicite redant licit iudicandum erit vg.
in ca circumstantia dnus equi facta pignoratione posset procurare licite
rre recuperationem illius et tunc si esset nimius in exigendo impru
dens se gereret.

Deus casus dtinet alias circumstantias quae conspirant impedimen
tum hoc [illegible] finalis et malis tale. Ca sit Petrus obviam ocurrit Ioanni
delatori hox victualium in via et hosti suo illum quae agredit(ur) n(on) [illegible]
delatorem sed tanq(uam) hostem et secundario impedimentum e ne
victualia ad romam perveniant. Duardus Gelo no 17 excusat

similem impedientem ex vivaldo et jaivo qui cap. 12 n[...]
ab omne procedit, sed ipso impediens non ad usum curiae sed ad
alicuius personae deferret victualia cum qua limitatione
bavi est nostra resolutio. Quaeritur 1do aliquis non se gerens, sed
[...]ediens victualia, sed ut furetur victualia, et secundus [...]
ex quam sicuti ipsum vivaldus relatus a citatis dd. illum exc[...]
docto cum theologo salmanticensi ab illo [...] sed bene
duardus cit. n. 18 advertit dupliciter posse evenire haec
cum [...] [...] 1o itaut non inde sequatur impedimentum
ex victualia necessaria ad curiam vel 2o itaut sequatur si
eveniat sentit cum vivaldo non [...] si 2o modo ipso approbo [...]
prohibitionis non opponit. bene tamen [...] addit praeterea
excusandum esse illum furem qui non ad publicas vias [...]
furandi causa sed clam aliquid furaret a deferentibus victualia
probabile videtur. quis et excommunicationis 8a epitome

epitome.

questionis et excommunicationis octavae.

subiectum remotum ut est proximum est sacrilegium ex oppres-
sione orta in sedem pontificiam et victualia illi neces-
saria. actio prohibita multiplex est. 1a impedimentum. [...]
et deferentes praedicta. 3a prohibitio. 4a praestatio [...] obstaculorum
5a perturbatio et agentes de his deferendis. 6a defensio [...]
immediata et eorum qui [...] actiones exercent sub [...] actionibus [...]
comprehensi qui vere impediunt etiam si non applicent sibi impedita [...]
bus deferenda deserviant similiter curialium vel aliis officialibus [...]
diate saltem curiae deservientibus comprehenduntur etiam illi qui [...]

ten pe iteret de impedimento prestito l. de invasione, reprehendunt etiam mandantes max. i authoritativa sua praesentia ut veterent et ipso mandarent defendere excusant tamen illi qui ex aliquo defectu sive impedimentum caret atendant tamen ja Cunctare ne aliquis dolus intercedat l. finalis huius prohibitioni sub herba lateat. questio 9.a explicat 9.a excoicatio contra ofendentes personas ex spetiali titulo pertinentes ad sedem romanam

questio nona.

explicatur nona excommunicatio contra ofendentes personas exspetiali titulo pertinentes ad sedem rom.

Item excoicamus et anathematizamus oes illos qui ad sedem apostolicam venientes l. recedentes ab eadem per l. alios opera interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinent, nec non illos oes qui iurisdictionem ordinariam l. delegatam a nobis l. nostris iudicibus n. habentes illam sibi temere vendicantes similia l. morantes in eadem Curia audent perpetrare. haec urbanus 8.us

excoicatio ista antiquissima e a tempore martini 5.i eius subiectum remotum vle. proximum sacrilegium ex irreverentia Captum in sedem apostolicam erga personas ad illam spetiali titulo pertinentes quae oia articulis sequentibus explanabo. articulus explicant personas c.c quas devent excercere actiones hoc canone prohibita

articulus primus.

explicantur persone circa quas devent excerceri actiones hoc canone prohibitæ.

tria sunt genera personarum quas pontifex hoc canone [illegible] dicunt 1.° venientes ad sedem apostolicam. 2.° recedentes ab eadem sede. 3.° morantes in eadem sede et antequam [illegible] sonas ipsas designemus necesse est [illegible] dd. examinare quid intelligat nomine sedis apostolicæ in ordine ad quam [illegible] istam titellæ pontificiæ tria genera personarum designata [illegible] munt.

toletus lib. 1.° cap. 25 no. 3.° rem [illegible] bene explicuit [illegible] nomine sedis apostolicæ non intelligi romam quasi [illegible] [illegible] sed curiam in qua [illegible] ad pontificem [illegible] hic [illegible] lica sedes idem [illegible] quod curia romana quid aut curia romana sit diximus q.e precedente [illegible] toletum [illegible] hugolinus hic et [illegible] q.e 36. et [illegible] potissima huius [illegible] [illegible] ex ipso ita nam [illegible] dixerat pontifex in initio canonis sedem apostolicam in fine [illegible] curiam. unde [illegible] sonæ iam explicandæ devent [illegible] in ordine ad curiam rom. non vero in ordine ad romam ut urbem.

[illegible] genus personarum explicat dictio venientes quid [illegible] tat excercitium [illegible] unde bene dd. advertunt si aliquis [illegible] his venientibus [illegible] [illegible] ab excercicio hoc [illegible] in [illegible] quo loco [illegible] non iret in curiam rom. sed in aliam locum [illegible] non [illegible] in hoc 1.° genere personarum [illegible] [illegible] dit [illegible] eundi romam [illegible] curia [illegible] et [illegible] pervenisset [illegible] ad urbam [illegible] [illegible] processit non vero romam

versus angliam peregrinat(ur) l(ice)t si versus romam n(on) quia curia
e(st) sed quia sibi specialis independens ab audientia ro(manae) sibi
set alicuius specialis negotii ut recuperaret debitum l(ice)t
describeret alicui principi l(ittera)s ro(manae) stationum et indulgentiarum
iste talis n(on) comprehendit(ur) nomine venientis ad curiam roma
nam signum auth(oritat)is huius digressionis. tere assignavit alte
rius quod dicardum ad finem [illegible] secundo [illegible] aliquis ab in
choato itinere voluntarie sesat n(on) morbo impeditus aut aliqua
alia ca(usa) legitima q(uo)d tunc max. dignosceret si per plures dies
aliud ageret diversum et minime ex se ordinatum ad finem
veniendi ad sedem apostolicam.

Tertium genus personarum continet dictio recedentes quae dictio in
telligenda e(st) sicut precedens denotat n(on) exercicium et actum
sub eodem [illegible] iam explicato. dubitant DD. an predicta dictio
recedentes accipienda sit quasi continuata cum altera si fuisset ve
nientes ut qui recedat a curia rom. antea venisset ad
illam set n(on) set possit accipi disiunctive ita ut si recedat a curia
gaudeat hac tutella quamvis prius n(on) venisset ad illam ut. petrus
romanus cui negotium egit cum curia rom. ad q(uo)d tractandum
opus n(on) fuit adventu q(uia) romae erat. postea negotio peracto a
roma recedit in hispaniam iste comprehendit(ur) ne sub nomine
recedentis respondet ex alterio [illegible] dicardus [illegible] et me
rito q(uo)d probat(ur) ex intent(ione) summi pontificis volentis defendere
spectantes ad curiam romanam ut talis e(st) [illegible] agendi nego
tii et talis e(st) qui ex [illegible] sua [illegible] negotio peracto que ne
gotio ab illa recedit [illegible] quae [illegible] et n(on) vel ille
d. qui incola e(st) rom. ibi quod de negotiis apud curiam agit pos
tea que recedit in hispaniam n(on) recedit certe a curia [illegible]

id est in ordine ad negotia tractanda inchoata apud Curiam
aliud tamen esset si non expedito negotio recederet a Curia in-
tentione in ordine ad aliquam diligentiam necessariam ex-
peditioni negotii, nam tunc ille recedit quasi curialis et cur-
sor ad Curiam romanam, quod tamen praedicti DD. si nostri
non negarent.

Quinimo personas istas dictio morantes quam DD. re-
cipiunt eodem modo Navarrus Toletus lib. 1o cap. 25 et Caietanus intell-
exit hac dictione significari ipsos Curiales Curiae romanae residen-
tes. quamdiu v. ex altera vero parte intellexit etiam ipsos Curiales et
illos qui venerant ad Curiam causa tractandi negotia ibi quousque mora-
tum expediunt idem sentit hic Sosa quod quidem probabile
distinguunt quae DD. istos morantes ab illis qui frequentaverunt dom-
ego tamen existimo hac dictione utrosque comprehendi, [illegible]
parte infra explicanda cum actiones offensivas explicemus [illegible]
Iacob ad istam sententiam tamen quia haec dictio in ipso Canone
ut diversa ponitur et sub diverso verbo ab altera duplici et [illegible]
[illegible] quae restat [illegible] cum illis tamen [illegible] reliqui DD. mox [illegible]
et Suarez ubi supra illam acceperunt et nos etiam existimamus [illegible]
mentem ubi loquitur Pontificis [illegible] explicant actiones [illegible]
bitae in hoc canone et variae casuum resolutiones

articulus secundus.

explicantur actiones pro hibitae, et variae casuum resolutiones.

..in a[n]exo prohibita cc venientes et recedentes [con]tinet in illa dictio
ne interficiunt Cum signatum satis notum et illam a n. bene
explicavit hugolinus notans eius ampliationes et limitationes, to
tissima ampliata et declarata [ac] alteratis sub qua procedit ista pro
hibitio itaque quicumque sit homisida comprehenditur dummodo
sit baptisatus et inferior pontifice etiam si interfectus sit hos
tis hereticus vel non christianus seu infidelis dummodo veniat vel re
cedat causa agendi negotium apud curiam rom. et quamvis etiam
homisidium non excercerent in odium curiae romanae sed in odium
ipsius venientis vel recedentis imitatio n. etiam potissima est quod
excusat cum omnes qui absque culpa saltem mortali homisi
dae sunt tamen ignorantes vel quod ignorat excommunicatio vel quod ignorat
fratrem venientis et recedentis.
cc quam dictionem duarum quaestionum 10, 11, et alias plures excogita
vit capus ex quibus quattuor celebriores examinabo. Prima est de illo
qui levit intendisset vulnerare absque animo occidendi an ista con
trahat excommunicationem si mors sequuta fuerit. 2a an qui illevit vul
neraret postea tamen vulneratus ex incuria medicorum vel alia
de causa moriatur adhuc contrahat excommunicationem. 3a an qui tantum unum
homine ex his venientibus vel recedentibus interficeret excommunicaret.
4a quando plures concurrerent simul vel divisim ad tale homisidium
an omnes manerent comprehensi.
ad 1am negat duardus eo quod illud homisidium non fuit volun
tarium. deinde quod ille homisida non fuisset consummator cum non resis
teret ecclesiae dumtaxat prohibenti homisidium. cc quod advertente
olim ut notat hic suarez ex caietano etiam fuisse prohibitum
verberationem quae iam ablata fuit sicut ablatae etiam fue
runt aliae duae dictiones scilicet vulnerantes et depredantes

quae habentur in bulla gregorii 13 standum quo modo est fratribus vo
bis regentium bullarum et consequenter ad praesens dubium iudicat inquisitore
fuerit qui non intendisset occidere sed tantum levit vulnerare
et hoc in foro interno nisi actio esset ex se lethalis vulneratio in
foro tamen externo aliter procedendum esset nam vere ille homo iudicatur
homicida.

ad secundum negans procedit dicendum quod ille homo levit vulnerans vere
homicida non est cum fratris et ex vi suae levis vulnerationis
fuerit secuta mors quod approbo propter eandem rationem.

ad 3um respondet affirmando et bene a paritate aliarum excom
municationum quae numero pluralis apponitur ut de gabella et in
dubium comprehenderet illa qui non plures sed unam imponeret ga
bellam.

ad 4um pro 1a parte quando plures concurrunt simul multiplici
modo. 1o si omnes praemisso consilio accedant quamvis non omnes lethaliter
vulnerent sed unus vel alter existimat omnes excommunicari in quan
tum incurrunt idem sentio nam ex consortio illo facti sunt participes
eiusdem delicti. 2o si non praemisso consilio sed repente in
rixa vulnerarent subdistinguit vel sciunt vulnerarunt ut ex illis
unus vulneraverit lethaliter ignorant tamen quis iste fuerit ex
illis. in hoc casu etiam iudicat omnes excommunicari quod approbandum
est in foro externo in foro tamen interno ad cautelam omnes ab
solvendi sunt si tamen nullus unus pro certo haberet lethaliter
vulnerasse et reliqui solum levit vulnerarent existimat solum
lethalis vulnerantem esse excommunicatum si tamen omnes levit vul
neraverunt accedentes tamen cum animo occidendi existimat omnes
comprehensos quod etiam approbo quia illa vulnera levia esse in illis
circumstantiis et consortio aliorum vulnerum facta sunt lethalia. denique

cuius vulnerasset lethalis et post illum reliqui vulnerassent le
vius existimat omnes comprehensos sed hoc cum limitatione accipe cum
praedicta nam posteriora vulnera levia adhuc manent in ratione
levium licet sunt facta lethalia si cum dicat recede a iuramento
do si non accede ad illum.

Ad eundem casum pro 2a parte quando si sibi sit illi hoc divisim occi
derunt. respondet lo(?) quando si omnes lethaliter vulneraverunt et ul
timus accedens etiam lethaliter vulnerat et ilico subsequitur mors
existimat hunc ultimum solum contraxisse excommunicationem
quod probo quia iste solus fuit homicida consumatus antecedentes anteceden
tes sumpserunt homicidium. si vero extra ilico mors secuta
fuerit sed post multum temporis existimat quod omnes vulne
rantes esse excommunicatos in quo aliter sentio nam consulendus
esset medicus ut diiudicaret ex quo vulnere secuta fuisset mors
quod si indicari non posset omnes ad cautelam deberent absolvi. deinde
si unus sibi sit ultimus qui lethaliter vulnerasset hunc ult. exis
timat excommunicatum quod approbandum est nam antecedentes leviter
vulnerantes homicidae non sunt. denique si omnes leviter vulnera
verunt et etiam ultimus nihilominus tamen mors fuit secuta
post ultimum vulnerantem existimat illum qui ultimum
manere excommunicatum quod etiam approbo nam licet ultimum
vulnus etiam ex se leve erat propter consortium cum reliquis an
tecedentibus lethale fuit.

Mutilatio mutilatio est iuncta in dictione mutilant. panormi
tanus cap. cum illorum de sententia excommunicationis et silvester verbo
homicidium 3 numero 43 specialiter explicant extendentesque ad
omne illud genus percussionis medio quo membrum vel abscindatur
vel ita debilitatum maneat ut reddatur ineptum ad suum munus

ut Cois sentia n ita extendit illius significatum sed vult mutila-
re idem ee ac truncare, abscindere, dilacerare, diminuere
ita procedit hugolinus hic et duardus q e 14 ex navarro, mai-
lo, suarez et avila qui Cois mus approbat.

Circa quam dictionem quadruplex int alios celebris e casus
Ius de mutilante mortuum an talis comprehendatur in isto Canone
affirmat maiolus apud duardum q e 19 desumpta paritate
a mutilante mortuum qui manet irregularis. negat tamen
duardus et merito et omissis aliis fere sic negamus quod in tali
Casu cessat ro prohibitionis. deinde assumptum a maiolo ex
paritate negandum etiam e cum Coi ut videbimus in mate
irregularitate. 2us e de mutilante membrum iam aridum
ad quem casum suarez disp e 44 sec. 2 n° 11 negat quia
abscissio n attingat partes viventes. duardus vero hic q e 18 affirmat
quod licet aridum sit illud membrum adhuc membrum e illius
qd mihi magis placet quod quamvis ad vitalia munera illud mem-
brum n deserviat deserviet tamen ad decorem et integritatem
illius hois qui vere diceret truncari illo membro.

3us casus e de percutiente taliter et contundente ut mem-
brum oo maneret debilitatum in quo casu solet distingui du-
plex gradus debilitationis 1us e quando illud membrum
maneret vivum sed ineptum. 2us quando n solum mane-
ret ineptum sed mortuum. in 1° gradu affirmat silvester,
maiolus, et graphius apud duardum. in 2° affirmat suarez
s.a citatus in utroque negat hugolinus hic et duardus citatus
et Coit reliqui admittentes Coem expressionem significatum dic-
tionis mutilant. qd probabilius existimo quod licet illud mem-
brum maneat ineptum et emortuum, re ipsa manet ex inte-

sindit.

4.us casus e' de mutilante u' membrum seu ptem membri sibiiset u' manum seu digitum ad quem respondet afirmative hypolitus citatus. duardus v. q. e 15 alio m° procedit et petit ad rõem mutilationis duo l'a q° det abscisio. membrum q° aliqua absissa talis sit in Corpore humano ut spetiale manus habet. talis n. pars dicit membrum ut ut. oculus, auris, nasus, pes manus, et cet. digitus v. n. ita nisi ita abscinderet ut manus integri membri sibiiset manus impediret quae Coia sunt in ma de irregularitate. ubi exactius examinabant interim hoc duardi exemplo placet in hac ma odiosa. unde qui evelleret unum dentem aut alterum l' abscinderet externam ptem auricul non e' habendus mutilator.

3.a actio e' spoliatio itemq in dictione spoliant cuius significatum cum Coem dd. extendit ad ablationem bonor mobilium quae secum portare solent huiusmi venientes et recedentes. ce quam dictionem duo petit hypolitus. l° an comprehenderet la[t]runculus qui clam mitteret furtum nam iste proprie non spoliat. [?]um anquin' spoliaret seu fraudulent deduceret aliquem ad locum spoliationis comprehenderet et ad utrumque casum respondet afimant. utrumque tamen negat duardus q. e 21 seu cum hypolitino sentiendum e' nam de illis veri dici q° sint spoliatores sicut de illo altero quem afert duardus q. e 22 spoliante u' pecunias l' aliquid simile seu alia chariora et maioris stimationis sibiiset W.J. similit cum hypolitino et duardo q. e 23 e' afirmandum spoliatorem illum qui spoliaret venientem u' bonis fortunae seu alis sibiiset manibus filiis l' uxore ut bene Colligit ex cap. fraternitas de resti

titutione spoliatox. quid aut dicendum si spoliatus est infi
delis negat duardus q. 24 afirmat hugolinus cit. cum quia
sententiam inter pontificis ut oes ad curiam venientes
etiam infideles secure veniant.
4.a actio e' captio l' captura contenta in dictione capiunt
ius significatum satis notum e' duo tamen advertenda sunt
hugolino alterum comprehendi eos qui ceperunt et si postea
capti efugiant ad tamen eos qui parabant seu intendebant
capere et n' ceperunt propter cuem doctrinam petentem
tam culpam ad has censuras.
5.a actio e' detentio contenta in dictione detinent cuius
natum diversum e' a precedente nam ut bene hugolinus
etiam extendit ad illos qui iam captivos detinerent et ad
qui n' capiunt set detinendo quasi occuparent et obstarent
procederet in itinere incepto.
6.a actio e' agregatio precedentium variato pro ill. quae
explicato in dictione morantes variato etiam pro qui
exercentes has actiones deventee vendicantes sibi iurisdictio
nem alienam ordinariam l' delegatam. variato etiam
denotato in para' temere quod denotat audaciam et afecta
tam ignorantiam ix (?) a nobis dicta in ma' de censuris disp.
q. 8.a
restant nonnulla dubia. cum an si aliquis vulneraret solum
l' percuteret talis comprehenderet in isto canone. negat hugolinus
in dictione mustant et vivaldus apud duardum q. ille...
afirmat si vulneratio l' percussio sit ca' detentionis quod videtur
probale set illeus comprehenderet quod vulnerator set quod
detentor. 2um dubium an comprehendant mandantes audi...

tes, consulentes, fuventes, nam dubitandi est quod omnes isti exprimebantur in bulla Gregorii 13 qui non habentur expressi in posterioribus bullis in quibus illa verba tantum habentur, per se vel aliorum opera. Suarez explicans haec verba et ultimam clausulam huius canonis affirmat comprehendi mandantes ad factam actionem, at circa priores nihil dicit circa suos duabus admittit etiam mandantes non vero alios sibi et consulentes et cetera. sed per se illa verba per se vel aliorum opera ad omnes hos mihi videntur extensa et non est maior ratio quare extendantur ad mandantes et non ad consulentes et reliquos cum de his omnibus verificentur quod postea inveni approbatum ab Augustino. vide 9.a epitome

epitome.

excommunicationis nona.

haec 9.a excommunicatio antiquissima est et ultimo procedit haec et ratio sub ratione proximo privilegium casum ex irreverentia ad sedem apostolicam qui exercet in quinque actionibus ad venientes vel recedentes a curia, actiones sunt homicidium, mutilatio, spoliatio, captura et detentio modo ipse immediate exerceant modo mediate. quae eadem actiones prohibent in illis qui similia praestant ex iurisdictione usurpata ordinaria vel delegata.

Ratione homicidii comprehendit etiam illum saltem in foro externo qui actionem exercet ex qua ratione est mors, dum modo non sequatur ex incuria medicorum comprehendit quae ille qui praedictas actiones exerceret etiam ad unum in singularis sive hendunt etiam illi qui ex consortio occiderent, et si singulorum actio non esset sufficiens ad mortem. ratione mutilationis non comprehendit

mutilari mortem, bene tamen qui mutilaret membrum aridum n. comprehendit mutilari propter membri ut digitum. 3. ratione spoliationis etiam comprehendit qui furtim furtum mitteret. et qui servos, filios, uxorem et huiusmodi alia depredaret et parum refert spoliatum n. esse christianum dummodo veniat ad curiam. 4.o ratione capture etiam comprehendit qui sit licet postea captus effugiat, n. v. comprehendit qui intendebat capere et n. cepit. 5.o ratione detentionis etiam comprehendit qui percutiendo vel vulnerando caret detentionem.

1.o lo explicat 10 excommunicatio bulla contra ofendentes romipetas seu peregrinos ad urbem

questio desima.

explicatur desima exconmunicatio bulle contra ofendentes romipetas seu peregrinos ad urbem.

item excommunicamus et anathematisamus omnes interficientes mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu depredantes romipetas seu peregrinos ad urbem causa devotionis seu peregrinationis accedentes, et in ea morantes vel ab ipsa recedentes, et dantes auxilium, consilium, favorem. hac urbanus 5.us

excommunicatio ista antiquissima est a tempore martini 5. et ulterius procedit eius causa proxima sacrilegium est ortum ex ofensione in romipetas et peregrinos, ita communiter doctores. excommunicatio tamen verbo excommunicatio cap. 13. nota 3. explicant dictionem huius canonis

articulus primus.

explicantur dictiones huius canonis.

iste canon etiam hetur in iure cap. romipety et cap. illi 24 q. 3a. et in plurimis aliis diste 78 et cap. inovamus de tregua et pace n tamen canones isti in oibus conveniunt cum nostro nam illi reservabant n sunt sicut noster. dein de in illis n tot actiones prohibent set si capientes et spoliantes. preterea n hius procedunt roe personarum nam canones iuris se extendunt ad totalibet peregrinos canon vero noster solad peregrinos adrumbem.

fere oes dictiones presentis canonis explicate iam sunt in antecedentibus questionibus sola restat explicanda vulneratio quam hugolinus hic et navarus ge 2a ista explicant signatus vulneratio apertionem sen scissuram medio aliquo ita factum et ipse quemt sub illa n comprehendit quelibet afflictio corporalis l corruptio aut verberatio l percusio.

Altera dictio explicanda e romipeta seu peregrinus quam dictionem ex cajetano bene explicuit hugolinus vult n ii sumit romipeta in lata significatione nec signat quemlibet euntem l petentem romam set sumit magis limitate et sic signat petentem romam devotionis ca distinguunt tamen inter romipeta et peregrinus oiu n peregrinus in romam romipeta e n oiu romipeta e peregrinus nam si aliquis cibis romanus agis teris in sua villa l predio romam petat devotionis ca erit qui dem romipeta n vero peregrinus iste n denotat l ex longinquo venire l saltem adventum ee.

Denique examinandae restant ultimae dictiones ad urbem et devotionis ca. hugolinus bene explicat [illegible] legem venientes ad urbem venientes illam ab urbe ipsa [illegible] eo quod [illegible] olim de[illegible] urbes [illegible] civitates. urbs itaque importat proprie domicilia civium menibus septa et quia Roma caput est orbis per antonomasiam urbs sumitur pro Roma, urbis etiam voce comprehenduntur suburbia eiusdem civitatis. unde peregrini qui venirent non solum ad urbem sed etiam ad stationes quae extra urbem sunt ut est ecclesia S. Sebastiani et S. Crucis etiam comprehendi sunt in isto Canone. altera dictio devotionis ea ut radicitus exponeret multa referenda erant quae disputat S. T. 2a 2ae q. 82 ubi de devotione proprie agens asserit devotionem esse promptam voluntatem se tradendi ad ea quae pertinent ad dei famulatum dictam quasi esse devotionem a devo[vendo] et tales dicunt devoti quia seipsos devovebant deo vide reliquos S. DD. artic. 3 varii casus circa excommunicationem presentem resolvunt

Articulus secundus.

Varii casus circa excommunicationem presentem resolvuntur.

Primus casus est de anglico heretico negante pontificem esse caput ecclesiae et tamen veniente ad romam peregrinationis causa an iste gaudeat privilegio predicto. negat hugolinus hic paragrapho versu 5o et merito quia isti non convenit adequata dispositio canonis scilicet devotione hereticus pertinax potest venire romam negans pontificis romani dignitatem de quo minime presumendum est velle talem hereticum sub eius tutela esse.

2us de petro veniente duplicato titulo quod potest evenire
variis modis, 1° itaut veniat trahit causa devotionis et secundario
causa videndi antiqua opera romae. 2° itaut veniat etiam primario
causa videndi edificia secundario causa devotionis. 3° itaut veniat
primario pro utroque titulo. 1° modo veniens gaudet privilegio quod
negotium sequitur naturam trahentis si 2° modo veniat non gaudet privi
legio quia sic nullus veniret romam qui illo non gauderet [illegible]
illius n. est qui saltem obiter non visitet pia loca, tandem si 3° modo ve
niat etiam gaudet privilegio quod magis dignum trahit ad se mi
nus dignum ita hugolinus paragrapho 1. versu 8° et dunius quaestione 1a
qui etiam se gabene admisit duplicem excitationem in eo qui
actiones exerceret pertinentes ad hanc quaestionem et antecedentem.
3us est de depredante romipetam peregrinum seu mulliones deportan
tes peregrini bona 1° ipsum peregrinum ab alio via interfec
tum 2° morbo defunctum tunc depredantem in via seu furtum
in diversorio in 1a circumstantia affirmat hugolinus explicans hanc
dictionem in d. 1° et dunius quaestione 3a. in tertia tamen negat in 2a
et 3a circumstantia admitto utriusque dd. resolutionem adeoque 3am
circumstantiam si ille qui furtum fecit furatus est publicus erat depreda
tor et ex latrocinio vivens parum refert quod publice depreda
tionem fecisset et tunc recedo ab iis doctoribus si tamen qui furatus
est hoc tamquam proprium munus non exerceret sed occasione
oblata fecisset sentio cum praedictis aa.
4us est de petro veniente romam devotionis causa et postquam
pervenit nihilominus curavit seu aliis negotiis distrahit deinde
recedit a roma gaudet ne iste privilegio canonis negat
nus dictione ab ipsa recedentes in d. 1° quod approbo quia ille petrus me
dia distractione non retinuit statum sub qua privilegium usus

fuit.

5. ys de petro et iuliano ... ut interficiat romi petrus ille vero non interfecit, sed vulneravit petrus iuliano ... videtur negandum quod ipse vulneratus non restituit cum ille ... dederit ... mortem non ... det ... para hispanos ... affirmant et merito ex illa regula iuris qui vult consequens vult ... et qui voluit mortem voluit vulnera antecedentia ad mortem.

6. ... de petro ita dicendente romi petro caput ... vulneraret ita ... fuit ut ... chirurgus ... iudicaverit vulnus ... faciendam in caso ... le el caso ita nos hispani ... vi. affirmat duardus ... ille ... fuit vulneris ... vulneratum. ego negandum existimo nam ... vulnerare aliud est dare occasionem vulneri ... sanitati ... efficiendo. nam quis diceret precipitantem petrum ... medici ... prae ... oriretur morbus ... fuit ... nemo equidem ita in casu nostro.

7. ... de duobus peregrinis sociis ... ex ... subito ... ab altero vulneratus fuit manebitne vulnerato ... sus. ... bibalius in explicatione huius canonis cum ... ab illo romae ... affirmat duardus ... duardi ... probat nam ... vivaldi ... nullam ... bullam gregorii ... vulnerationem ex ... et consulto factum quod para ... ablata in posterioribus bullis.

8. Si peromissus veniente romam causa adimplendi votum
quod fecerat de peregrinando gaudebit ne isto privilegio affirmat
vivaldus cit. cui opponit durandus q. 8 p. si iste ex devotione sed
ex voti et obligationis peregrinationem suscepit. Ego sentio
cum vivaldo nam licet rigorose loquendo distinguatur actus
proveniens a voto vel a devotione sunt moraliter in ordine ad men
tem pontificis protegentis eos peregrinos romanos nulla
est distinctio.

9. Si de petro clerico vel religioso romissus absque facultate
te sui superioris an gaudebit isto privilegio. Ro dubitandi est
quia illi romissi non licet peregrinari absque facultate sui supe
rioris. affirmat alterius apud durandum q. 13. durandus tamen
negat quia non videtur esse mentem pontificis sub tutela pere
grinum admittere peccantem mortaliter in sua peregrinatio
ne quod aprobo vide alios cum fusiores in praedictis dd. et
tandem cum durando q. 17 advertas accipiendi comprehendi consulen
tes et auxiliantes ante secutum effectum eo quod in aggravia sit
tractatis in causae offensionis praedicta alibi in excommunicationis epito
me excommunicationis lo.

Epitome

questionis et excommuni cationis decimae bullae.

excommunicationis huius subiectum remotum est aut proximum. pri
vilegium autem ex offensione excercita in romipetas et
peregrinos ad urbem actiones quae prohibitae sunt septem inter
fectio, mutilatio, vulneratio, detentio, deprehensio, depreda
tio, et exhibitio auxilii, consilii, vel favoris in eos qui talia astringit

hoc instituto. signat q. rõem iurisdictionis spualis et temporalis [illegible] nisi do episcopi atque titulo sunt dni in suis diocesibus. artic. celebriores casus resolvunt

articulus secundus.

celebriores casus resolvuntur.

1us casus est de cardinali, aliove prelato se ipsum vulnerante [illegible] terficiente an talis comprehensus sit in isto canone hic casus [illegible] lis est alteri celebri cap. si quis suadente ubi coit affirmat [illegible] ita affirmat in presenti hugolinus parrathe 1o qui parrathe [illegible] ta disputat propria illius capitis si quis suadente vg. an exc. ab ista excoicatione comprehendantur invenientes prelatum cum sit cum matre, filia, uxore, et sorore illum que interficeret vel vul[illegible] ret qui excusat in illo cap. si quis suadente ita et in presen[illegible] haec et alia deo auspice examinabimus anno sequenti cum [illegible] circa excoicationes explanemus.

2us casus de rumpente alterius pallium vel in illum con[illegible] spuente vel super illum effundente aquam an comprehendatur [illegible] ditionem percutientes. vivaldus apud duardum 1e 3a pro certo reputat percutere et ferire set bene contrarium existimat [illegible] dus nam percutere latius patet quam vulnerare vel ferire [illegible] cutientes non reputant verberantes, vel alios tangentes [illegible] rioso et lesivo in prima modo tangant manu, virga, baculo, flagel[illegible] lo, vel alio quovis instrumento. vivaldus qui ex quam [illegible] excusat eos appositos in isto casu nos vi. cum diste [illegible] nam predicte actiones possunt exerceri simplici modo [illegible]

iniuriose impetiose que . si 1.º modo exerceant sentiendum est cum
Vivaldo si 2.º modo comprehendunt.
3.º de offendente cardinalem animo percutiendi, sed si infe
rendi verecundiam, l. afficiendi verbis iniuriosis, an iste compre
hendatur propter dictionem hostilem insequutionem, excusat dominus
paraphrasi l.º no. gl. et 6.º et durandus q. 4.ª fine et gl. si no. 3.º et co
ntrarium oppositum mario altero. ego iudico distinguendum
nam illa offensio quasi ex tempore et inopinate evenire potest
ex insulto et permanenti insequutionis. si 1.º modo fiat sentio cum
... et mario. si 2.º sentio cum mario altero. nam de isto 2.º
modo offendente verificat exercitium hostilis insequutionis, nam
in tali casu proprie posset dicere cardinalis ille qui propter ...
illa verba ignominiosa ante effugerat poterat inquam dicere
quod hispani solemus dicere in similibus casibus que me quiere
este enemigo que me persigue.
4.º de episcopis eiectis a praedio suo, l. fundo, oppido, l. villa sui
patrimonii, l. originis, l. domicilii an eiector hoc est comprehen
sus affirmat alterius apud durandum q. 9.ª durandus vero negat ut re
ferat hugolinus hic no. 3.º cum quo sentio eo quod tutela pontificis
in hoc canone erga similes prelatos debet ab illo fungi in mem
bra ecclesiastica et consequenter circa quae sua sunt ex dignitate
ecclesiastica qua pollent.
5.º de mandantibus et similibus an ad comprehensionem illorum
necessarium sit quod effectus ex insequutioni mandet. affirmant communiter dd.
quorum placitum multum adducit durandus q. 2.ª ab illo saepe approba
tur et a nobis ex doctrinam de ... in aliquo canone accessorie
l. generalis nam quod de generalis inferendus ... ad incur
sionem in censuram cum quo in isto canone praedicti intendunt

mali[s] propter dictionem copulativam necessariam non erat spectari ...
nihilominus Suardus non audet recedere a communi sententia, hic audet
tamen recedere a seipso. nos vero consequentia et uniformitate
in opinando attendentes existimamus mandantes hos ...
... et consequenter non excepto esse irregulares, quod tamen oppositum ista
communis est Inst. DD. in praesenti canone, Jas. et demum eos placitum esse
probabile.

6.us casus est a errorem mali stringentem et frat[rem] in huma
num mandavit Petrus Franciscus ut interficeret ex tribus Car
dinalibus simul sedentibus eum qui medium locum tenebat
Franciscus ... aberravit et collateralem interfecit
non ne comprehensus in isto Canone negant hic. Cit. nos 3o
et Suardus q. e. 14 ad quem casum in nostro dicendi modo in
mandantibus non spectamus etiam existimamus illum esse irre
gularem, in alio vero modo probabili in quo etiam mandantes ...
etiam existimo affirmandum esse non obstat ille error mali
stringens nam in virtute mandati illa interfectio sequta fuit
et vere dicitur mandantem illum influxisse in illam mortem.

7.us casus est de prohibente cum posset et verum quidem est in
isto canone expresse non comprehendi prohibentes actiones praedictas
attamen demum casum in quo Petrus cognoscat a Francisco
machinari mortem Cardinali et poterat ille Petrus sola pro
hibitione tale homicidium evitare tacet et non prohibet, manet
ne comprehensus. affirmat hic nos 3o cum sequitur Suardus se
19 quod approbandum est, nam qui prohibere neglexit cum ex
charitate et iustitia tenebatur vere dicitur favere tali machinati
oni et consequenter reputandus est inter praestantes auxilium vel favo
rem.

denique scias stare caput celebre felicis de penis in 5° et simul clementinam si quis suadente de penis et statutio nem sii si incipientem infelicis recordationis editam propter mortem intentam sanctissimi cardinalis borromei in 11 oitus [illegible] cc presentem mam et dd. comparantes bullam nostram cum his capitibus [illegible] an equaliter procedant. legi [illegible] et invenio in aliis conuenire, differre tamen in multis. 1° conveniunt quod actiones prohibite in bulla nostra prohibentur etiam in illis. 2° conveniunt quod excommunicatio posita in his [illegible] reservata est pontifici. differunt tamen 1° quod actiones alie [illegible] reperiuntur in illis constitutionibus non reperte in bulla nostra silicet defensio, et receptatio illius qui actiones prohibitas exercuisset etiam manifestatio talis delicti et [illegible] in illo. 2° differunt quod in bulla nostra [illegible] penam excommunicationis imponitur in illis vero alie [illegible] silicet interdictum in civitate, privatio beneficiorum, confiscatio bonorum, infamia, et alie inhabilitates in illis constitutionibus videnda. epitome excommunicationis [illegible]

epitome.

excommunicationis undessima.

Subiectum illius est [illegible], maximum [illegible] sacrilegium cc [illegible] bra eclesie romane actiones prohibite quatuordesim homicidium, mutilatio, vulneratio, percusio, captura, carceratio detensio, hostilis insequutio, eiectio, mandatum, rati habitio, auxilium, consilium, favor. persone exemte sunt sex cardinales, patriarche, archiepiscopi, episcopi, legati a latere, nuncii.

... sunt eijciendi sunt quatuor, diocesis, territorium
terra, dominium, dummodo in his verificari dictio juris quae
denotat jurisdictionem temporalem. 3º qualiter vera huius dispositio
ubi et quis dictiones 1º advertendum eodem modo intelligendos esse
quo intelliguntur prohibita cap. si quis suadente. rationem
percutientes ... latere quam vulnerantes et ...
extendi ad eos aliquo instrumento infecto ledentes. ...
... in sequutionem non intelligi obsidionem simplici modo
... cap. ... in verba iniuriosa. 4º mandantes etiam comprehendi non sequuto effectu. 5º etiam comprehendi
non prohibentes quando possunt. 9º ... explicatur la excoicatio
contra ofendentes in se vel in aliis ad curiam romanam pertinentes causarum negotiorum ve ocatione

questio duodesima.

explicatur duodesima excoicatio contra ofendentes in se vel in aliis ad curiam romanam pertinentes causarum negotiorum ve ocatione.

item excoicamus et anathematizamus omnes illos qui per se
seu alios personas ecclesiasticas, quoscumque seculares ad rom. curiam
... cum causis et negotiis recurrentes ... illa in eadem curia
prosequentes aut procurantes negotiorum que gestores advocatos
procuratores et agentes seu etiam auditores vel iudices super
dictis causis vel negotiis deputatos occasione causarum vel negotiorum huiusmodi
occidunt, seu quoquo modo percutiunt, bonis spoliant ...

sed l[ice]t ab alio directe vel indirecte delicta huius mi[ni]mi punire, exequi l[ice]t procurare aut etiam in eiidem auxilium, consilium, l[ice]t favorem pre-stare n[on] verent[ur]. cui[us]cumque preeminentiae et dignitatis fuerint. hactenus vrbanus 8[us].

excom[municati]o haec ulti[mo] procedit circa proximum subiectum seu causa sacrilegium c[ontr]a ordinem ex offensione in persona ad curiam rom[anam] nec tantum negotii causa vel gratia. quae quidem personae pertinentes sunt sicut et actiones prohibitae sub ea, quodam p[ri]mum explicando in hac 1[o] articulus explicant[ur] personae et actiones contentae in hac excom[municati]one

articulus primus.

explicantur personae et actiones contentae in hac excommunica(tione.)

sub tutela huius canonis novem continentur personarum genera quorum primum pertinet ad curiam rom[anam] recurrentes causa negotiorum vel gratia pro quo genere personarum intelligendo n[on] e[st] necessarium explicemus quid sit curia romana. cum enim constet ex antecedentibus quae-stionibus, et explicare oportet quid sit recurrere, et quid sit nego-tium aut ca[usa]. recurrere idem e[st] q[uod] selerit ire l[ice]t d[omi]n[u]s fugere mo-vit via apelationis, vel via petitionis l[ice]t inchoationis. negotium autem quae pro et belli l[ice]t frequent[er] occurrit non h[ab]et homin[em] causa, dicit etiam ca[usa] una ipsa l[ice]t origo negotii quae quidem una e[st] ratio proponi e[st] ca[usa], quae distinxit e[st] indistincta, quod facit e[st] iustitia. et tamen ca[usa] alior[um] quam in causa capitalia et civilia e[st]et, hiis v[ero] civilia durante etiam.

negotium ... dici solet illud ex quo lis oritur et valet in negentis bona et distinctam quid a causa pro illo sit et quod in ea lite agitur vg. provisio beneficii, absolutionis, dispensationis a voto et similium

...um continet in eadem Curia prosequentes sub qua dictione intelligunt illi qui causas predictas et negotia incepta peragunt, continet procurantes et intelliguntur illi qui attendunt, disponunt, parant, aut preparant predictas causas et negotia. 4um negotiorum gestores tales intelligit huius. hic qui aliena negotia extra litem curant, curando vg. expeditionem dispensationis, absolutionis et cetera ad quod munus solet non esse necessarium conferri mandatum simul gestore et pracmaticus seu solicitator bo... solemos decir en español hombre de negocios o de papeles o solicitador.

5um continet advocatos tales dicuntur qui illi qui prestant consilium causis et litibus ostendunt quid ei illa in iure disponant, illa ne desimos letrado. 6um procuratores hi sunt qui mandatum habent ad litem movendam et ad exercendum iudicium causas et negotia quo etiam nomine intelligit sindicus qui universitatis procurator est. 7um agentes importat personas substitutas loco procuratoris et gerentes agentes illius vices. 8um auditores sub qua dictione huius. hic ex ancarano intelligit eos qui negotium vero causae cognoscendae et non definiendae. quorum auditorum species tales sunt in romana curia scilicet maxime auditores rote et auditore camerae. 9um iudices hi sunt qui causas iure ordinario aut delegato non solum cognoscunt et definiunt.

actiones prohibite sunt octo quae cum explicate sunt in superioribus questionibus. adverte tamen aliquos propter exercitium harum actionum qui sunt per se vel per alios quoquo modo directe indirecte [illegible] maxime. ... huic excommunicationi subiiciunt nam in

tis per se vel per alios devotis immediatis vel mediatis eis et se quentes manent comprehen[si] mandantes et quicumque alii influentes in illo tractu quoquo modo qui appelat [...] percussionem extendit illa ad quodvis genus lesioni magnum vel leve dummodo sit sufficiens ad mortale. et tandem in illis [...] directe vel indirecte devotis quilibet eius intentus dummodo cedat in offensionem predictarum personarum.

[...] quoad extinctionem [...] discrimen inter hanc excommunicationem et [...] videtur in [...] et consequenter superflue [...] discrimen [...] lib. [...] cap. [...] in hac excommunicatione attendendum esse [...] et negotia Curie et in odium illorum [...] actiones qui [...] attendit in [...] personae [...] discrimen [...] et cum illis sentiendum est [...] celebriores [...] huius excommunicationis.

Articulus secundus.

Casus celebriores huius excommunicationis resolvuntur.

Casus de recurrente [...] et [...] in hanc [...] habitus in sua [...] Curia [...] persona recurrit ad Curiam negotiorum [...] excercet aliquam actionem ex predictis in [...] negotiorum [...] exercens actionem illam manet comprehensus [...] negat [...] in limitationibus [...] affirmat [...] cap. [...] verificatur recursus [...] de illo [...] qui [...] agit.

Casus de [...] criminaliter [...] criminaliter [...]

recurrentem ad curiam negotii causa, tali criminali accusatio erit sufficiens ad incurrendam excommunicationem affirmat Sairus cit. si ex tali accusatione impediat recursus. Bonacina disp. ... dist. 6 distinguit si accusatio fuerit iusta negat, si iniusta iterum distinguit, vel media illa fuerit ... pertinens ad aliquam actionem ex prohibitis, vel iudicium affirmat si non negat. quae resolutio et dicto placet. Ego tamen regulariter loquendo semper sequi aliquam actionem ex prohibitis nam saltem erit spoliatio aliquorum bonorum vel pecuniarum.

3us de spoliante famam per verbo vel scripto infamaret recurrentem ad audiendi, quia bonum nomen inter bona numeratur illius dicere spoliatio: nihilominus negat Vivaldus hic, quem huius no. 4. et Diana ... alteri ... ... v. dicto no. ... pro utraque parte extendit tandem inclinat in sententiam ... sive dub. vera, quia nam verbum spoliant non extendit nisi ad bona temporalia praeter famam.

4us casus est de exsequente recompensationem, per ... ... recompensationi debitae, nam si cum recurrente spoliaverit, manebit ne excommunicatus. Vivaldus cit. negat si recompensatio sit iusta, si tamen iniusta affirmat. Bonacina ... dicto ... etiam si recompensatio sit iniusta negat dum modo iniustitia non sit in re et in modo, quod approbo, si simul cum hoc absit animus ... intentus in hac excommunicatione in ordine ad negotia.

Denique pro aliis plurimis casibus adverte Cantum hic. 1o Diana ... hoc privilegio gaudere quemlibet recurrentem etiam infidelem non v. comprehendi sub hac excommunicatione offendentem malis propter illa verba canonis occasione causarum vel negociorum. deinde ... civium rom. etiam gaudere privilegio isto si romae recurrit ad curiam propter negotia quidquid velit hic. nam ...

duas hujusmodi ex parte q. 4.a in dicto in l. capit. denique gaudere privilegio ejus recedentem a curia magna aliis ut sufficienter est pro[...] recurrentes ... et hic loca illud juris [...] tacite et expresse eadem est ... alia restabant similia resoluta jam in antibus ... et ideo omitto.

epitome

excommunicationis dico

[illegible]

hujus excommunicationis ... sacrilegium ... ex offensione in personas recurrentes ad rom. curiam causa et negotiorum gratia. personae attentae sunt novem recurrentes ad curiam, negotia prosequentes, eadem [...] negotiorum gestores, advocati, procuratores, [...] auditores, judices. actiones prohibitae octo homicidium [...] spoliatio haec judicium intentare mitteret eorum exsequutio, procuratio auxilium, consilium favor, id juris dictiones comprehendit l.o etiam offendens recurrentem literis vel interposita persona. 2.o qui ... criminalis injuste [...] qui ab illo recompensationem peteret injuste. 4.o qui offenderet etiam excommunicatum suspensum, haereticum, ... et infidelem. 5.o qui offenderet civem rom. habentem recursum ad curiam. 6.o qui offenderet etiam recedentem. n.o v. comprehendit qui verbo vel scripto infamaret recurrentem ... qui ... offenderet ... occasione causae negotiorum ...

questio desimatertia.

explicatur desimatertia et cele
bris exconmunicatio contra
apelantes a gravamine vel
exsequtione literarum apost
tolicarum et aliis ad lai
cam iurisdictionem.

item excomunicamus et anathematizamus quoscumque tam ecclesiasticos
quam seculares cuiuscumque dignitatis qui pretexentes
frivolam quandam apelationem a gravamine vel futura
apostolicarum literarum exsequtione etiam in forma brevis tam gra
tiam quam iustitiam concernentium, necnon citationum, inhibitio
num, sequestrorum monitoriorum processuum, exsequtorialium
et aliorum decretorum a nobis et a sede predicta seu legatis nun
tiis presidentibus palatii nostri et camere apostolice audito
riis comisariis aliis quibus iudicibus et delegatis apostolicis emana
torum et que pro tempore emanaverint, aut aliis ad curias
seculares et laicam potestatem recurrunt et ab ea instan
etiam fisci procuratoris vel advocati apelationes huiusmodi admi
tti et literas citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria
et alia predicta capi et retineri faciunt, quive illa simpliciter
vel sine eorum beneplacito et consensu vel examine exequtioni
mandari aut ne tabeliones et notarii super huiusmodi literarum
et processuum exequtione instrumenta vel acta conficere aut

Confecta [illegible] Cuius interveniet fidere deveant, qui impediunt et prohibent ac eorum [illegible] seu consanguineos, affines, familiares, notarios, executores, et subexecutores literarum, citationum, monitoriorum, et aliorum praedictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, et civitatibus, locis, regnis eiciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, et comminantur per se vel per alium seu alios publice vel occulte, qui necnon quascumque personas in genere vel in specie pro quibuscumque [illegible] negotiis prosequendis seu gratiis vel literis impetrandis ad Rom. Curiam accedunt, seu recurrunt, seu gratias ipsas vel literas ab ea [illegible] et impetrant seu impetrari curant directe vel indirecte prohibere, impedire, seu mandare vel ea apud se aut notario seu tabelliones vel alias quomodolibet retinere praesumunt. Haec urbanus noster [illegible] in excommunicationis sententia in bulla coenae [illegible] celebre prima et hisce temporibus [illegible] mas celebre en españa i [illegible] reinos. Sobre la materia de las fuerzas [illegible] en nuestro tiempo. [illegible] que DD. max. hispani se abstinent ab [illegible] huius canonis ita fecerunt Soletus et Suarez, si quis in dicta nostra aliquis desideret, agredior [illegible] [illegible] advocatis prudentia et veritate, [illegible] remotum utile est pro ximum vel sacrilegium quo offendit apostolicae sedis apostolica [illegible] suam iurisdictionem.

articulus primus.

dictiones primae partis huius canonis declarantur.

de Com̄is tripartitum agnoscant hanc excomunicationem et [illegible]
pars continet adictione ea usque ad illam retinebit faciend[illegible]
Mahuius 2a parte explicat in dictionibus in illa citatio-
tiones aut sunt literæ apostolicæ, citationes, inhibitiones, seque-
stra, monitoria, processus, exsequutorialia, decreta, quas dictionum sig-
nificationem explicemus. 1a sumitur literæ apostolicæ significatum inve-
nies sa in adnotatione 1a. 2a dictionis sumitur citationes significatio
ex iuris peritis apud quos hi termini sunt in usu idem est
vocatio alicuius facta per iudicem quæ vocatio alia verbalis e
et fit per epistolam, per nuncium, per præceptum, sive per edictum
in loco publico posita alia v. realis quæ in fine per illam sump-
to distinguitur a verbali nam per realem citationem iudex
iudex personam ipsam capere videtur hinc hic et duo
illarum quos utramque genus citationi in hoc canone comprehendi
3a dictio inhibitio est et significat prohibitionem [illegible] dictionem
factam a habente maiorem potestatem iudici [illegible] seu alicui ne proce-
dat lite iam inchoatam prosequatur et hoc fit in ordine ad iurisdictio-
nem et ad iura et pacem servandam quæ inhibitio potest fieri et ab
hoc et a lege, in præsenti autem sermo est de inhibitione ab hoc facta
sumitur a summo pontifice vel a iudicibus in hoc canone nominatis
4a dictio est sequestrum in qua dictione nonnulli solet esse significatio
nam proprie sequester dicitur ille apud quem deponitur custodienda
res sequestrata et talis dicitur sequestrum, in præsenti autem seque-
stra accipiuntur pro ipsis rebus sequestratis et [illegible] qua id exercet dici-
sequestratio quæ duplici modo fieri potest et solet et ita duplex e
genus sequestri et sequestrationum primum est sequestrum, [illegible]
sequestratio voluntaria quæ fit ex [illegible] primum et 2um seque-
strum seu sequestratio necessaria quæ fit a parte iudicis independen[illegible]

a sp[illegible] fer[illegible] et in hoc ult[illegible] accipit in presenti et [illegible] facta a
quocumque iudice set a nominati in hoc canone.
5a est monitorium que dictio in acceptionem iurisperitorum signat
[illegible] absque cause cognitione cum illa clausula si senseris te gra
vatum de monitorijs vide dicta a nobis in dicta proemiali
6a processus que dictio signat [illegible] in qua [illegible] a specta[illegible]
ad iudicium suo ordine [illegible] tenent. 7a ex [illegible] per quam
dictionem signare litera in [illegible] aliud [illegible] ex [illegible]
[illegible]. 8a sententia per quam dictionem [illegible] ex [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] signata nam aliquando [illegible]
definitiva, aliquando pro sententia interlocutoria. [illegible]
pro quocumque ordinato a superiore et facto iudice cum cause cog
nitione. proprie tamen [illegible] pro deliberata [illegible] iudicij
facta cum cause cognitione [illegible] [illegible] existimat
que [illegible] in presenti canone tam improprie quam proprie debere
accipi cum pontifex [illegible] reliqua [illegible] dictione [illegible]
mentionem fecisset [illegible] [illegible] in [illegible] et ne
gotijs iudicialibus [illegible] [illegible] generaliori dictione volens reli
quam quod restabat [illegible] predictis dictionibus comprehendere quod placet
[illegible] videt [illegible] [illegible] pontificis in hoc canone.
persona [illegible] nominata que [illegible] in canonis [illegible] et [illegible]
predicta [illegible] [illegible] debent sunt octo sedes apostolica id
est romanus pontifex, legati, nuncij, presidentes, camere aposto
lice auditores, commissarij iudices, delegati apostolici, [illegible] sunt
quatuor [illegible] recursus via appellationis ad laicam potestatem [illegible]
in dictione recurrunt. [illegible] efficax cura ut predicte appellationes ad
[illegible] laica potestate [illegible] in dictione admittit. [illegible] eadem cura
efficax ut predicta [illegible] in dictione [illegible]. [illegible] eadem cura

ut retineant utentes in dictione retineri faciunt.

int reliquas dictiones max. explicanda e illa pretexentes fri
volam quamdam apelationem in jurisdictione refert DD. quid signi
ille pretextus. et int alios illam bene explicavit asorius [illegible] lib.
5.° Cap. 12 versu unum e ubi probat propriam [illegible] [illegible]
vocis in toto rigore et proprietate iuris esse pro conficta et si
mulata [illegible] que habente esse figuram seu speciem set pretextus signi
etiam veram cam et certam idem que esse aliquid intentare sub pretextu
ac sub obtentu hispane significat [illegible] debaxo de color o aparen
tia que de si mismo so capa sino tambien por modo i fraza de tal cosa
Cosa et in hoc sensu accipit a pontificibus in his canonibus et ita prohibetur
predicta etiam si vera violentia certa que iniuria et manifestum
gravamen sit, volunt ei. pontifices hec diiudicari a potestate
set ab ecclesiastica. [illegible] dictiones [illegible] et 3.e partis canonis decla
rant

articulus secundus.

dictiones secunde et tertie par tis canonis declarantur.

2.e partis huius canonis incipit a dictione qui ve illa que ad dictio
nem vocalte [illegible] pars cognoscit a DD. antiquior [illegible] si quidem illam
memorat silvestra verb. excomunicatio 9.° no 7.° et procedit ult
in ordine ad quas personas. actiones prohibitas sunt [illegible] impedi
mentum, [illegible] prohibitio ei exsecutionem predictorum; impedimen
tum etiam [illegible] prohibitio ei instrumenta conficienda per tabelliones
et notarios ei predicta impedimentum etiam [illegible] prohibitio ei [illegible]
acta confecta ne tradant [illegible] deinde ceterum ei personas ibi nominatas

infra explicandas; percussio et cedes, vulneratio, carceratio, detentio, eiectio a civitatibus, locis et regnis, spoliatio bonorum, deferre facto et earum personarum, concussio, comminatio,
Personae vero quibus praedictae actiones prohibentur sunt octo: ipsi, agentes eorum, consanguinei, affines, familiares, notarii, executores, subexecutores; et quas actiones in ordine ad has personas et praedicta adverti Sairus cap. 17 no. 7. eas quas actiones prohiberi duplicit scilicet simpliciter factis, absolute nolendo ad praedicta executionem mandent et quoniam quid idem volendo executioni mandari nisi sub aliqua conditione renuntiati intercedat summam statutam, voces, aut examen et quovis modo ex his tales actiones exercuerint, trahit excommunicatio nostri canonis.
Petit dumtaxat quod quid intelligatur nomine tabelliones et unde vita dicti. et respondet dictos a tabulis eo quod antiquitus in tabulis testamenta et similia acta scribebant dicuntur etiam libelliones fortean libellis quos scribunt hi hanc informationes, actiones et similia; sunt igitur officiales illi qui autoritate publica a principe vel rege nostra instrumenta conficiunt quae fides adhibetur in iudiciis et transactionibus ubique vulgo scribanos qui communiter reputantur iidem cum notariis ... ipsi speciales scribae sint deputati ad aliqua specialia conscribenda scilicet acta in iudicio solent qui dici etiam magistri actorum vulgo notarios o secretarios qui olim etiam deputati erant ad alia extra iudicialia agenda et equivalent choronistis nostris temporis.
Intelligi etiam a praedicto canonis nominant consanguinei, affines et familiares gaudent praedicto privilegio et tutela pontificis scilicet ligant a iudicibus secularibus per aliquam exactionibus in tenore canonis prohibitis nam si clerici viderent

150 suos afflicti redderent timidiores et quod tamen hoc redundaret
in libertatem ecclesiasticam. Consanguinei igitur dicuntur qui sunt
sanguinis inter se coniuncti juxta consanguinitatem quae est san-
guinis unitas reperitur quae inter illos qui ab eodem stipite descen-
dunt tales sunt fratres et ab illis sic varietatem graduum descen-
dentes hispane parientes quando ab eisdem parentibus deri-
vati sunt.

Affines vero dicuntur et sunt viri et at uxoris cognati ex eo
quod duae cognationes quae inter se diversae erant per nuptias copu-
lent et altera ad alterius quasi finem accedit ut sunt socer et
socrus gener et nurus quae quidem affinitas extendit usque
ad 4um gradum.

Sed quamvis etiam ista affinitas contrahatur ex copula illicita non
tales affines non veniunt in dispositione huius canonis eo quod in legibus penalibus
verba accipienda sunt iuxta vulgarem loquutionem cum quam affines
provenientes ex copula illicita non habentur ut tales sed qui proveniunt
ex copula matrimoniali. Similiter etiam affines seu cognati spirituales pro-
venientes ex sacramento baptismi et confirmationis hispane com-
padres o padrinos, ahijados non veniunt in dispositione huius canonis [illegible]
praedictam rationem.

Praeterea familiares hic exempti veniunt pro amicis qui
familiares et familiarissimi dicuntur teste Cicerone ad Atticum et
dicuntur tales a familia vel a famulando et generaliter comprehendunt
qui alterius obsequio addicti sunt immo coloni praediorum ipsorum clericorum
vel ecclesiarum vulgo enchilinos o labradores arrendatarios et denique
domestici qui aliquo modo subditi sunt patri familias manentes [illegible]
hemos excercentes aliquas actiones ex prohibitis in hoc [illegible]
ordine dictis et itentis in ipso canone.

tandem propter ult. dictionem 3.ae p.ti huius excommunicationis

sibi praesumant advertant DD. illa denotari ni quidem praesump
tionem et iactantiam aut divinationem seu audaciam, unde qui
actiones praedictae exercerent ex ignorantia etiam culpabili
vel ex simplicitate aut inadvertentia non comprehenderent in hac
excommunicatione ita notarunt Suarez ... et Sairus hic cap. ...
in fine vide dicta a nobis in ... de censuris ... 3.a ...
... celebris casus examinat de recurrentibus via ape
llationis ad laicam potestatem

articulus tertius.

celebris casus examinatur de recurrentibus via ape lationis ad laicam potestatem.

res gravissima quae manibus nobis est et ideo caute et sapien
ter discutienda et illam procedendum. et claritatis gratia articulum di
vidam in parraphos diversos. parraphus primus quae communia sunt et
fasilia in hac materia statuunt

parraphus primus.

quae communia sunt et fasilia in hac materia statuunt.

hug. in explicatione huius canonis enumeravit quae communia sunt

apud eos. l. notit quaslibet personas in hoc recursu ecclesiasticas vel seculares, comprehendi a cardinalibus usque ad inferiorem clericum, et a rege usque ad plebeianum laicum dum modo recursus iste et apelatio fiat a literis dimanantes a personis nominatis in Canone. 2.o parum referre eam ee ecclesiasticam vel prophanam dum modo de illa agat apud predictos iudices ecclesiasticos nam ubi bulla non distinguit nec nos distinguere debemus. 3.o nil obstare personam ee ecclesiasticam ad quam recursus et apelatio fit si illa non exerceat potestatem ecclesiasticam sed laicalem.

Prohabitis tres casus comprehendit exclusiendos licet in eo apelans eet rusticus et ignarus. 1.us si iudex a quo apelatur non fuisset ex nominatis quamvis eet ecclesiasticus ut episcopus aut vicarius illius. 2.us si iudex ad quem apelat non eet laicus sed ecclesiasticus quamvis non eet legitimus iudex omnia cognoscunt DD. ut Coia et certe in isto canone. parragraphus 3.us sextus textus predictis proponit

parraphus secundus.

status presipua dificultatis proponitur.

Necesse est ad statum presentis questionis ut aliqua de natura apelationis premittamus. primus quod apelationis refugium a iure inventum ee tradit ... in ca. l. 1.o ad innocentie presidium non vero ad defendendam apelantis malitiam. 2.o ad detegendam imperitiam iudicis. 3.o ad eiusdem iniquitatem protulandam ... caput suggestum et caput ad nostram de apelationibus et legem ...

ff. eodem titulo.

Deinde cum in nostro canone insertent illa verba jura terrentes frivolam quamdam apelationem necesse est videamus quando apelatio frivola censeatur in quo DD. conveniunt ex Justi... Ci cap. apelationem redi frivolam. 1º quando ex insufficienti caderit et absque fundo sive aut fundamentum non est neque ingenti... laedit nec iudex inperite procedit neque inique iudicavit. 2. quando apelatio fit a superiori ad inferiorem, nam cum ex cap. placuit elise... quando 6º apelatio fit a minori iudice ad superiorem trans... Cap. 3º quando verso ordine procedit frivole procedit.

Denique cum in nostro canone adest illa clara aut aliis ad curias seculares et cetera adventent DD. ... apprehendi frivole apelantes et etiam alios quibus quavis rationes frivole recurrentes ... nec illa parva aliis ut bene ... loco in fine affirmavit nec valet excusatio ... procuratoris et advocati fisci ut canon ipse precavit paragraphus ... varia DD. ... referunt.

Parraphus tertius.

Varia doctorum placita referuntur.

In duas classes dividam DD. ... negantes, id est excusantes apelantes ad curiam laicalem in ... cap. 2a continebit afirmantes, id est eos non excusantes. 1º ... procedunt Cobarrubias in practicis quaestionibus cap. 35 nº 3º Greg. Lopez in leg. 13 partita 2a titulo 13 parladorum lib. 3º ... 9º paragrapho 4. nº 4 et Ceballos in practicis ... tomo 4º ... 897

et alii plures iuris periti apud Sosam et Azevedum citandos.

Quando procedunt graphice hic Suarez lib. 7° cap. 17 n° 5 [illegible] Cit. Sosa disputatione [illegible] habitam sententiam affirmativam [illegible] indubitatam apud Catholicos et oppositam odiosam scandalosam et in fide suspectam. Suarez tit. 16 cap. 8° a n° 190 [illegible] se [illegible] et [illegible] Azorius [illegible] cap. [illegible] et cap. 14. [illegible] nihil [illegible] huius Canonis [illegible] sua [illegible] nominatim nec erat expressum attamen in declaratione sequentis Canonis similem [illegible] prohibentis ne memo [illegible] iudicii in hac [illegible] in regnis hispaniae et galliae et multi eam iure munire conantur [illegible] fit fugere probate iuris [illegible] consuetudinem illam regentiorem ne quis [illegible] post appellationes moveat. Pater Suarez abstinuit se a declaratione nostri Canonis ut vidimus attamen in expositione sequentis refert [illegible] Navarri [illegible] dicens [illegible] in [illegible] re conantur an [illegible] muniant nec ne sanctissimi domini nostri [illegible] tradit Suarez [illegible] et ego nunc faciendum [illegible] illa verba ultima nec ne et [illegible] Navarrus [illegible] in expositione Canonis subsequentis [illegible] et 14 [illegible] in expositione Canonis [illegible] prohibentis [illegible] concernentem ad istum. Parragraphus presens controversia resolvitur.

Parraphus quartus.

presens controversia resolvitur.

La resolutio sit [illegible] a potestate ecclesiastica ad [illegible] via appellationis aut alia via iuridica. [illegible]

resolutionem defensam DD. relatis loco in his articulis pro parte
affirmativa, imo eam amplectuntur etiam DD. citati eo loco pro
parte negativa, nam isti non procedunt de hoc recursu per se lo-
quendo, sed sub aliqua circumstantia pervenientibus, vel ex iure vali-
do, vel ex iure canonico, vel ex consuetudine, vel ex privilegio de quo
[illegible] examine infra.
Augetur haec resolutio [illegible] ut probabilior, et ut [illegible] [illegible]
argumentatione suadetur: recursus per viam appellationis vel alia iuridi-
ca [illegible] ab ecclesiastica potestate ad laicam per se loquendo in
[illegible] quo illo [illegible] procedit, et per se loquendo semper pro-
cedit; [illegible] in illo [illegible] per se loquendo semper [illegible]
[illegible] maior [illegible] talis recursus vel aliis similibus [illegible]
honestius quam in illo [illegible] non procedit, et cum [illegible]
bata ordine iuris [illegible] sine [illegible] procedat et non servato iuris ordine
[illegible] [illegible] honestandi similes recursus [illegible]
[illegible] sic ostendit [illegible] similibus [illegible]
bolo procedit sive fiant quo iudex [illegible] [illegible] in [illegible]
tiam [illegible] inique [illegible] aut inique procedat [illegible] in [illegible]
[illegible] recursus fiant, non est dubium quin [illegible]
[illegible] per se et regulariter loquendo iudex ecclesiasticus [illegible]
ex probabili opinione [illegible] procedit in [illegible] agendi quae regulariter
et per se loquendo in [illegible] [illegible] imperite et inique pro-
cedendo [illegible] iudicem [illegible] ecclesiasticum [illegible] procede-
re in [illegible] agendi ex probabili opinione [illegible] et ex [illegible]
et [illegible] in iuris [illegible] et [illegible] manifestatione [illegible]
[illegible] restat aliud caput propter quod [illegible] procedit si
[illegible] laicam [illegible] ut videmus [illegible] non est
[illegible] [illegible] constans est [illegible] appellatio et [illegible]

Tanq. si [illegible] fiunt a superiori ad minorem nam in
modo recurrendi ipsa desinit in appellationis et [illegible]
ius [illegible] [illegible] ex ipso iure [illegible]
se appellationis et [illegible] actum illum sequentem [illegible]
e [illegible] ut fiunt a mai. ad sub. [illegible] appellato [illegible]
a potestate eccles. ad laicam [illegible] a sub. admin. [illegible] sit fibole [illegible]

videt legiti mus et consequentem negari n. potest consequentia

Corroborat amplius resolutio nostra nam si ex preced
argumentatione pro certo [illegible] fibole [illegible] procedi
Tanq. [illegible] fit a sup. ad minorem [illegible] magis fibole
de [illegible] appellatio [illegible] ad eum qui
illam [illegible] iurisd. [illegible] ad [illegible] de quo [illegible]
appellatio [illegible] negari n. potest, nam quod fit appellatio ad eum
nullam [illegible] iurisd. e appellationem fieri ad nullum nam
e nullum ee in [illegible] negotio ac nullam [illegible] iurisd.
si [illegible] magis fibole quam appellare ad [illegible]
et n. ee, esset [illegible] et n. [illegible] appel
e ee ad aliquem [illegible] e ad nullum appellatio n. e. iudicem
aut secularem [illegible] supremum nullam [illegible] iurisd.
[illegible] ecclesiasticas [illegible] ecclesiasticas in eo gradu [illegible]
in quo [illegible] iudicem secularem n. [illegible] iurisd. [illegible]
qua carere iudicem secularem n. e revocabile in dubium [illegible]
[illegible] iurium de [illegible]
ex [illegible] iuris incapax e iurisdictionis [illegible]
[illegible] ut in sub. [illegible] sit incapax et etiam de
[illegible] canonistae loquuntur de plenitudine potestatis
incapax [illegible] e nullus e qui dubitet illum de [illegible] iure
ordinario ee incapacem et [illegible] si ad illum recurrendum
nostro [illegible] fibole recurrit [illegible] quidem [illegible]

norem, et etiam ad neminem fore recurrit.

Verg. latores que apelantes et recurrentes predicto mo incidunt per se logdo. in excomunicationem nostri Canonis, hanc autem resolutionem amplectuntur dd. citati pro l. nostra, sequentur procedentes nempe e eam defendunt. et pro nam quod aliquis Canon inducens sententiam excomunicationis de aliquo verificatur nempe illos incurrere talem sententiam, et sic est qd de talibus recurrentibus Canon iste verificatur, illius excomunicationem incurrunt maior se certa minor probata manet in eam nostra resolutione siqui dem de eis verificatur exercitium apelationis et recursus prohibiti in ipso Canone, in utraque resolutione moses inquirer se logueado ut amaveret locus ad examen aliquas circunstantias et limitationem de quaestione sequentur.

Parraphus quintus.

Prima limitatio examinata desumpta ex iure naturali.

Non solum in negatione supra in qua limitatio hanc certa habetur et etiam aliqui ss. afirmativa illam admittunt quam primus explico et postea iudicium feram de illa. in primis ss. dd. in l. c. a me dicto de iusta defensione probavi Canone coi iure et ita iura omnia tam cibilia quam canonica aprobare hanc legem naturalem et pro coi proloquio vel quibus heri vim vi repellere

licet quo posito presentissimi tatto, si ex ponit formam cogno-
in suo eclesiastico iudex nomine referat, sibi l'imperite procede-
do l'iniquè iudicando laedit manifeste innocentiam et innocentem
oprimit iste iniquus via facti et violentiam tunc ne bissifum
erit illi confugere ad potestatem laicam via apelationis, l'alia
via iuridica ut iudex laicus prestet auxilium et sua vi illa vi
et violentia quam intendebat iudex eclesiasticus repellat.

Hec limitatio e' quae examinanda, ubi [illegible] admisit sub
generalibus terminis graphicus cit. [illegible] dicens: ut quidem licere
apelare ad iudicem laicum, nisi, inquit, vere iuste quae apelet [illegible]
iniret magnam gravamen irreparabile et nisi [illegible]
Curiae ad sedem apostolicam [illegible] bissifum e' apelare et [illegible]
sit in partibus longinquis seu aut proximis haec graphicus.

2º Suarius cit. asserit probabile [illegible]
sionem et iniuriam quam [illegible] cognoscit sibi [illegible] et quam alia via
depellere nequeat nisi ad curiam secularem apelando addit [illegible]
apelet considerare in huius [illegible] seu [illegible] quae verba refert
iuribus cit. no' [illegible] dit et vix poterit moraliter id contingere cum
semper possit dari recursus [illegible] eclesiasticum [illegible]
aut episcopum, archiepiscopum, metropolitanum, patriarcham, nun-
sium apostolicum denique apud ipsum papam. in his verbis [illegible]
tius videt negare potestatem huius casus [illegible]
in [illegible] alia via ad [illegible] secularem [illegible], videt limitationem
presentem admittere.

3º Sola cit. post [illegible] dicens 1º si [illegible] iniuria
irreparabilis [illegible] aut quae [illegible] reparari potest et [illegible]
tiones [illegible] nec e' eclesiasticus iudex qui possit et [illegible]
[illegible] inferre bissifum e' ad curiam secularem recurrere [illegible]

et visum fecerit et summus pontifex vere insistet. quam ll. probat
sola ex eo quod ipsa defensio licita sit ex iure naturae et confirmatur ex
capitibus inscriptis in §§ tuis potestatis data regibus et principibus saecula
ribus de quo infra in paragrapho subsequenti.

4º Azorius cit. cap. 14 q. 2a prope finem circa hanc limita
tionem sic procedit. Si clericus inquit commorans in terris here
ticorum vel paganorum in quibus nullus iudex ecclesiasticus sit ad quem causam defe
rat respondeo si modo romanus pontifex consuli possit consulendum
eum esse et adeo petendum ut canonum rigorem remittat fa
cultatem sibi concedat qua facultate hominem agere apud iudicem ci
vilem vel aliud remedium opportunum adhibeat quod si consuli romanus
pontifex nequeat tunc necessitas lege caret et id fiet quod ipsa
recta ratio praescribit. in §§ ult. verbis Azorius usque [illegible] explicavit si
quidem non exposuit quid recta ratio faciendum praescribat. Azorium
sequitur [illegible] cit.

5º Leonardus Duardus cit. post Azorium cit. circa 4am dixit
dicens quamvis nullo pacto licitum sit appellare a literis apostolicis
ad saeculares curias etiam ad necessariam sui defensionem et cum aliis
sibi consulere non possit nihilominus eos qui recurrentes ad curias saecula
res non fiunt per viam appellationis sed tantum ad personas privatas
incidunt in excommunicationem nostri canonis. quae limitatio Duardi
et si fundata in naturali iure et ipsa defensione parte diversa
est ab auctoribus.

Resolutio nostra sit limitatio desumpta ex iure naturali pro de
fensione ipsius admittenda est si adveniat sub praetextu [illegible]
ta et tunc recursus ad iudices saeculares non erit illicitus nec ex
communicatio contrahet. Ca. si causa est certa iniuria et manifesta
iniustitia iudicis ecclesiastici non est absentia seu carentia alte

virg iudicis ecclesiastici. Ergo in via iuridica seu iudiciali ad tales
iudices seculares fiat recursus tanquam ad superiores, set via extra
iudiciali et privata tanquam ad iustos defensores.

hanc nostram resolutionem tanquam certam proponimus in hac ...
oportet autem eam et aperte et ratione comprobare et in ... sub ...
Cum ... admittit ab utraque classe DD. quos retulimus paragrapho ...
apud omnes illos hoc unum certum est ... et non esse licitum talem re-
cursum quando iudex ecclesiasticus servato ordine iuris recte proce-
dit et pro innocentia iudicat. ita quod ... iuste procedit ... tam-
... quando ... procedat quod ... pro illis qui sine ...
conquerunt ... removent ab aliis ... quae quidem ...
ad nostrum ... et ... explicabo. Deinde sub ...
... admittit a doctoribus quos in ... classe retulimus pro ...
negativa immo non dubito quin admittat a reliquis nam si adest iudex
ecclesiasticus ad quem possit fieri recursus incongrue ... et ...
procederet si iudice competente omisso ad incompetentem ...
laicus recurrat. denique sub ... in ... resolutio ...
a DD. ... elegi immo a nonnullis ex relatis ... affirmativa
... ex sententia ... et ... admittit tamen ...
... quod ... recursum faciendum esse ... in ...
et ... tamen recta ratione ... iuridica set privata via ...
... admittit a ... Cum ... sentiente ...
quando ... et a doctis ... a me ...

restat rationem illam comprobemus sub ista ... quam ...
probo recursus iste a potestate ecclesiastica ad laicam tunc ...
... quod ... sit ... et ... defensionem
iustam set non potest fieri ... et ... defen-
sionem iustam nisi observet illa ... quod illa observanda

e maior admittit ab oibus. minorem probo, nam int regulas
possitiuas iuris stabilitas et a Coi Do. approbatas potissima illa e
de quanos in tit de iusta defensione cap. 3o. scilicet quod illud sensum
sint quo omisso violentia repelli n possit sed si serbel 3o. ista circumsta
ntie recursus privatis ad iuridicum, illud sit quo omisso viole
ntia repelli n poset quod id mo faciendum e talis defensio et n alio medio
quo excedunt limites iusta defensionis et consequent defensio n sit
cum moderamine inculpate tutelle.

sed dices illo privata recursu n satis propulsaret iniuria nam
quando iudices ut regionum privata poterunt propulsare iniuriam
coram iuridica itatam minime audient nec propulsabunt iniuriam
nisi etiam ad illos iuridice recurras illi qui prestent iuridicem
xihimus quod sit illud quo omisso iniuria repelli n poset sed illud sit
quo posito iniuria sufficient n repellit.

respondeo Cum pacto a me obiectionem hanc apposui ut respon
sione ad illam magis nostra Corolares resolutio. dico q. 1o. falsum
ee illum recursum privatum nullius ee momenti nihil que valere
nam apud iudices ecclesiastico multum valet atque privata viri pru
dentis, nobilis, et in res. benemeritis et ita multo magis valebit
atque privata hois in dignitate Constituti qualis e iudex et secularis
max. si sit princeps aut reca qua atque privata iudex ecclesiasticus Cohi
bet vel ut admittat appelationem l atque suspendat executionem sen
tentiae latae dum ecclesiasticus iudex superior admoneat et de iustitia
provideat quod oia etiam locum habent quamvis iudex ecclesiasticus
qui admonendus vel exorandus e ceat ipse Pontifex max. apud quem
plurimum valet privata atque regia et principibus propugnatio medis
Cardinalibus et aliis principibus ecclesie ut Cum Turrecremata,
silvestro, Sandano quod noster a Zorius notavit Cap. 15. vers. et

Certe prope medium.

2.o dico demum principalem illum modum recurrendi insufficientem ee. adveniat nisi altero medio iuridico eo qd iudices seculares nullam iurisdictionem habent spiritualem ut Navarro 4.o dolendum sustra q. adhiberent arma iustitia qui carent. adponam ergo illum forte male et maxime declarationem presentis veritatis. ... dit aliquis in ingenuum qui quidem ingenuus arma nec vires ... se defendat: petunt DD. poterit ne iste ingenuus in sui defensionem advocare alterum et ille advocatus poterit illum defendere suis armis absque excessu in iusta defensione. respondent communiter DD. afirmantes ut nos in ... cit. docebamus ex Navarro et aliis 7.o dum modo socius advocatus illis armis utatur sine iniuria ... ... non posset. demum casum in quo socius advocatus non haberet arma nimis fortia et debilia quid faciet. utatur armis debilibus quae habet non v. fortibus quibus caret et quae excederent suas vires si illis uteretur et potius obesset quam prodesset ut sapienter cavit David 1.o reg. cap. 17 qui cognoscens ... potius impedimentum sibi arma Saul quam iuvari ut pote alienis et sine prævio consilio nimis ... deposuit illa dicens non possum sic incedere quoniam ... non ... iudex ingenuus patiens iniuriam ab ecclesiastico iudice vocat secularem ut adiuvet ad illum quem recurrit iudex secularis non habet arma spiritualia nec iurisdictionem ecclesiasticam sed laicam proportionalem adversus ... tamen statem privatam hac utatur, non vero utatur armis sibi insolitis et alienis scilicet spiritualibus et dicat cum debitum non habeo ... non habeo iurisdictionem ... principes ecclesiasticos aut ... superius ... illi ... ecclesiasticam iurisdictionem exerceat, et si hoc modo procedat, non excedit limites iustæ defensionis.

quod etiam confirmat glosa in lege ut vim ff. de iustitia et iure dicens ut vim [illegible] et iniuste illatam ab aliquo privato vel illatam ab eo cui subditi sumus quae glosa maxime notanda est cum sit petita ex iure civili quod maxime valet apud iudices saeculares cum totum hoc negotium consistat ut aliquam saltem probabilitatem re linquamus quod oppositae sententiae placitum nobilitate doctoribus et ideo sequentia in qua adiderint probabiliter posse defendi unum aliquorum recentiorum doctorum placitum non magistratus et iudices saeculares posse se gerere iustitiam [illegible], quod hominem agressorem invenien tes intra propriam domum nisi illi possunt extra eiicere ita que possunt convenabilliter auxilium petit respondere non ut superiores sed iudicum ecclesiasticorum sed ut privatae personae et medio mandato privato dessin gravis apelatione postposita traigase el pleito, oigase, i vease i conosida la fuerza digan que otorgue el juez eclesiastico i reponga i no inobe hasta que venida la decision de la causa del juez eclesiastico competente se vea la iustitia. in quibus omnibus iudices saeculares non propriae iurisdictionem exercent ecclesiasticam nam non iudi cant de iustitia vel iniustitia causae, sed tegens iustae defen sioni hoc in domo vel regno sui principis constitutas defendunt privati quidem statae admixto quodam genere imperii ex iure nali ad quas actiones reducunt alia sub quibus pende imponunt ac temporalia insistunt iudices temporales in fabrica et nisi cedant apelationem in quibus actionibus saltem probabiliter procedunt possunt tamen iudices ecclesiastici interim postposita apelatione procedere ac aliis actiones maxime si causa sit in ta correctionem mox infra fid. [illegible] de refutatione cap. 6. quam doctrinam ex [illegible] sedit navarrus cap. cum [illegible] de rescriptis.

membro 1.º et si plá vehit deferendus. parrafhus 6.us 2.a limitatio examinat petita a iure Canonico

parraphus sextus

secunda limitatio examinat petita a iure canonico

[illegible] limitationem propter quam Conis resolutio stanta in parrapho 4.º limitanda videtur despumunt dd. negative propris a iure canonico quam etiam aprobant aliquidd. propris afirmative inter quos ipse parrapho 5.º citatus limitatio aut sic adstruit si ex aliquo casu [illegible] apelatio et iuridicus recursus esent frivola et consequenter [illegible] max. quod illa fiunt ad iudices seculares omnino destitutos iurisdictione spirituali et eclesiastica, quasi ex iure canonico a quo quidem [illegible] dimanare potestas et iurisdictio eclesiastica) heret in illis casibus in quibus iudices eclesiastici inique procedunt [illegible] viam quae manifestam inferant datum ex regibus principibus secularis, et consequenter suis ministris et iudicibus potestatem [illegible] ut talem iniuriam propulsent sejaret atque hoc genus nullitatis [illegible] frivola rois recurrendi et consequenter manere recursus [illegible] haueptus et recurrentes liberi ab incursu sensura huius Canonis [illegible] et [illegible] dant [illegible] Canones in ipso iure hunc sedentes [illegible] tatem [illegible] nullitatis et frivoli recursus.

quamptum in [illegible] huius argumentationis apositum indubitatum est [illegible] probationis [illegible] ad probandum [illegible] [illegible] stare huiusmi Canones habere potestatem sedente [illegible] cuius rei probatio nulla melior quam ipsos Canones in medium prolatio.

Item hoc habet canone ult. dist. 96 cuius verba marceli pon
tificis sic se habent boni principis est ac religiosi ecclesias contritas
atque confusas restaurare, novas edificare et dei sacerdotes ho
norare ac tueri, unde sanctos apostolos eorumque successores sub di
vina contestatione constitutis legibus non debere fieri persecu
tiones nec inferri fluctuationes nec invidere laborantibus in
agro dominico ac expellere eterni regis dispensatores hactenus
celus pontifex. sed quis non videat mentem marceli esse lon
ge diversam ab ea quam intendunt dd. huic canone attentes in
favorem sue opinionis, nam in hoc cap. ut bene glosa scri
describit officium principis ac ecclesias et personas ecclesiasticas
illas restaurando, et has defendendo ut tamen ibi explicat modus de
fensionis et consequenter accipiendus est infra spheram principis
secularis cui datus non est gladius spiritualis sed secularis et ita prose
cularibus poterit uti gladio iurisdictionis secularis pro ecclesiasticis
aut et in eis ecclesiasticis non procedat ut iudex sed ut privata per
sona ex dictis in paragrapho ant.

Hic canon desumitur ex cap. [illegible] in quo casu agit
de ca cuiusdam silvestri et faustiniani qui quidem media ma
numissione ex servis facti erant liberi l. liberti et tandem ad sa
cerdotalem dignitatem promoti. et africe quadam theodora pre
mebant et opera archidiaconi cuiusdam ut notat glosa per
iudices seculares astringebant redire ad pristinam servi
tutem persequutores v. hos sacerdotium vocati erant ad quondam
iudicem delegato a pontifice illi vero venire recusabant et per
sistebant in obsessione predictorum silvestri et faustiniani tunc hela
dius papa scripsit exedio comiti ut hos sacerdotes defenderet ver
ba in fine canonis sunt sublimitatis tue tuitione valent ecce

inquiunt DD. negative esse in casu in quo sacerdotibus manifesta
fit violentia ex pontificio iure committit causam principi saecu
lari, erat ille comes executivus.

Vidi canonem hunc citatum et glossam illius et subsequen
tes duos canones in eadem causa [?] et sane nihil roboris est
in illis pro parte negativa nam in canone cit. Christianis oppres
sio quae fiebat illis sacerdotibus et si intercedente archidiacho
no illo tamen proveniebat a secularibus iudicibus, quid gra
vius si vis et violentia proveniens a secularibus iudicibus pu
tas et ab alio principe seculari deinde demus intervenisse
etiam vim provenientem ab ecclesiastico iudice tunc illa
verba textus huius sunt accipienda accommode itaque in ecclesiasti
co iudici ille comes executivus praestet auxilium tanquam bra[?]
[?] persona et nihil aliud colligitur ex illo canone unde in canone
subsequente causa delegata a pontifice duobus episcopis sabino et
Crispino reprehendit quod ille archidiachonus cuius oppres
sionibus vobis inquit pontifex, [illegible] et canoni
cis causa devoluta erat ad seculares iudices. et tandem in subse
quente canone relatum est acriter prohibet ne ecclesiasticorum
deferant ad seculares iudices, canones igitur isti potius favent parti
affirmativae.

Huius canon desumitur ex cap. filiis vel nepotibus 16 q. 7a. ubi
toletanum concilium per haec verba si aut metropolitanus
dissimulaverit regis haec auribus intimare non differant vult filios
et nepotes eorum qui aliquam aedificaverint ecclesiam si occurre
rit aliqua corrigenda non adire ad secularem regem ut de
[?] providentis. Glossa firmat ex [illegible]
[illegible] nititur DD. negativae partis, et glossa post illud sibi per

iunxit hanc potestatem tribui a iure canonico et a Le-
gum cit. cap. et gen.a duplicem adhibet solutionem [illegible]
nominatim infert caput qualiter de iudiciis voluit
in cap. filii de praepositis [illegible] frustrationem regibus ut iudicem
et ut moneant, exteriorem [illegible] ex[illegible]
caput filii de praepositis et confirmat per canonem qualiter
[illegible] rigidiorem in quo id prohibetur. [illegible] cit.
et in cap. qualiter [illegible] admonet innocentius ut praelati ius-
titiam administrent ne inquit pro defectu iustitiae clerici tra-
hant a laicis ad iudicium saeculare quod omnino fieri prohibemus. ubi
glossa inquit, iuste illud verum licet iura antiqua contrarium
innuere videantur et hanc canonem expresse loquatur iste ca-
non recentior illi attendendum est; in illo v. cap. petimus a glo-
ssa [illegible] de auxilio brachii saecularis quod ecclesiastici
possunt petere, quo tempore et hoc alludere nostro capite.

Denique adducit caput principes 23 q. 5 et cap. regum
et caput administratores in eod. S. Isidorus principes inquit saecu-
li nonnunquam intra ecclesiam potestatis adeptae culmina te-
nent ut per eandem potestatem disciplinam ecclesiasticam
muniant. in 2o S. hieronimus regum officium, inquit, est
proprium facere iudicium et iustitiam et liberare de ma-
nu calumniantium vi oppressos. et in 3o concilium administra-
tores inquit plane saecularium dignitatum qui ad ecclesiarum
tuitionem pupillorum ac viduarum protectionem rapacitatisque
reformationem constituti esse noscuntur debebunt quoties
ab episcopis et ecclesiasticis viris conventi fuerint eorum que-
monias attentius audiant et [illegible] necessitatis expetierint [illegible]
[illegible] negligentia examinent et diligenti indagatione corrigant

in ƒƒ. Capitibus qui non concedat potestatem hanc Laicam ecclesiae principibus secularibus.

ad quae capitula Azorius cit. ex ioanne andrea et panormitano respondet in praedicto capitulo principes (?) 2° quod ita omnia ... ecclesiae correcta quae responsio probari, et tam ... legere ... praedictos canones et invenite in aliquibus ... ecclesiae principes seculares debere praestare auxilium ecclesiae ... gladio suo ... illi temporaliter ... et ita in cap. principes citato habet ut quod non valet ... efficere per doctrinae sermonem potestas hoc impleat per disciplinae terrorem. hoc autem non est praebere ecclesiae ... iurisdictionem et quid diversum est ab intento negativae ... non potestas ex iure canonico dimanat Cum ita expresse ... sit in cap. respondit ... 2° citato. parraphus 7us. limitatio examinatur desumpta ex consuetudine ...

parraphus septimus.

tertia limitatio examinatur desumpta ex consuetudine.

3a via DD. negativae ... intendunt limitare resolutionem illam ... desumentes argumentum a consuetudine et praescriptione ... ita ... ex lege hoc iure ff. de aqua quotidiana et estiva Consuetudo longo tempore confirmata privilegio comparatur ... ut docet ... quae plebes et nobiles DD. ex citatis in ... regni ... consuetudo extat longo tempore praescripta equiparatur privilegio ex quo potestas orit[ur] iam ... non ex iure ...

hi potestas cedat cedenda existens consuetudine quod assumptum
confirmat Covarrubias apud Azorium cit. et a te drie doni vi
ri eloquentissimi et insignis theologi probantis hanc consuetudi
nem ...

ad quam Azorius cit. cap. 2 versu. sed obiiciunt quidam
ex nobilibus iurisperitis ... ex Zerney elegd de beneficiis ...
... quod 3 et ex multis capitibus iuris ... doctrinam hanc
in consuetudine et per ... fundatam videre locum in
... cap. ... quod ... illa consuetudine ... potestatis
et iurisdictionis ... iurisdictionis et potes
tatis ecclesiasticae ... quod consuetudo ... ipso iure ... reprobat
cap. cum ... de officio archidiaconi ... consuetudo esse ...
... reprobat et a ... bulla cene et sequentibus
ad atatem v. driedonis ... respondet Azorius illam ...
ex iure communi ... ad ecclesiasticos hanc potestatem ...
... ex privilegio et ... pontificiis ... Cistercienses
... videbimus infra.

iterum ... negativa ... intentant corroborare consue
tudinem hanc nam quod ... per longissimum tempus
cuius initium in memoria hominum non ... aliquid sit forma idque
tante esse etiam adquisitivis in illis qui alias incapaces erant
et sic se habet praesens consuetudo ... et ceteris maiorem ... pro
bant ex Ioanne andrea et abbate cap. cum apostolica de iis quae
fiunt a praelatis ait Azorius cap. ... cito ... et archi
diacono negat assumptum in maioris ... aliqui incapaces
erant nulla consuetudine etiam immemoriali ... adquirere
... praedicti ... iuris periti in cap. cito loquuntur de iure
... decimas ex ... consensu ... quem

ut stare videbimus pssi sequenti in casu nostro.

Hortor auditores in ma consuetudinum caute procedere nec faciti negotio quaelibet consuetudo aprobanda est legis dicto 8 distinct. in cap. mala et cap. si consuetudinem cum eius haec sunt verba si consuetudinem fortassis opponas advertendum est quod dominus dixit ego sum veritas et vita et non dixit ego sum consuetudo sed veritas et caute ut beati Cipriani utamur sententia quaelibet consuetudo quantumvis vetusta et quantumvis vulgata veritati non est postponenda et usus qui veritati est contrarius abolendus est. parraphus 8us 4a limitatio examinatur desumpta ex consensu pontificis vel privilegio

parraphus octavus.

quarta limitatio examinatur desumpta ex consensu pontificis vel privilegio.

hanc tamen et ult. limitationem D. negativa parti et alii apud ... dium cap. la citato vera quaeri ... Covarr. et l'ei consensum pontificis auctor Candelabri aurei in explicatione bullae ... existimat in hispania iudices seculares legitime excusari ... huius canonis ... id facere consueverunt sciente et tollerante romano pontifice et ita nullus iudex ecclesiasticus illos habet ut excommunicatos imo nec pontifex aut alius eos evitandos cavet eodem modo procedunt menochius, matchinas, avendaño, ... de afflicto apud ... D. ... si consuetudinem

re possunt a simili ex frequenti et tota provincia dicta vul
go estremadura diebus quadragesimalibus licitum est uti
lacticiniis etiam absque bulla cruciata cum hoc alibi catho
licis sit prohibitum haec quidem [illegible] anni corruptela fuit po
tius decursu temporis facta est consuetudo licita unde que
nisi ex consensu ecclesiae qui similis in nostro casu.
respondet a Lorius negando assumptum et tacitum
tum pontificis consensum, cum ipse pontifices recla
ment et poenas constituant ferant pe sententias in talia
facientes et quotannis in die cenae publicam et solem
nem excommunicationem ferant in magistratus et iudices
seculares ut constat ex hoc canone et sequentibus quae omnia
indicant longe abesse tacitum pontificis consensum et pa
tientiam quam vocant presumptam quae ideo nostra aetate
ad meas aures pervenisse ne dicam oculos generalem cuius
dam religionis literis et exemplo florentis affecisse gra
vibus poenis procuratorem cuiusdam domus quod ad laicam
potestatem ab ecclesiastica confugit ut inquit ecclesiae
idque addit de non evitandis orit ex varietate opinionum
et maxime ex extravagante ad evitanda. ad paritatem desump
tam ex lacticiniis facile respondetur nam ibi manifestus agno citur con
sensus hic vero nisi manifesta renitentia.
2°. privilegium magister barg... [illegible] anto le
dub. 2° [illegible] affirmat regem hispaniae gaudere privile
gio pontificio ut in infinitis libris casibus per se vel per suos mi
nistros ad sua tribunalia possit advocare causas id vulgo dicit
per via de fuerza. et frahlius [illegible] citatus [illegible] mentio
nem facit literarum [illegible] ad pontificem et pontifici

ad illum de hoc negotio et admonet non facile esse indicare Comdo-
nandos tamquam incensos. set non explicat an virtute illius Magi-
stratus Consessum fuerit privilegium aliquod.

ad sententiam vero magistri bañez cum admiratione respon-
det autoris cit. dicens se diu romæ extitisse et diligentissime
a viris fide dignis cognovisse tale privilegium numquam fuisse
Consessum. quid ergo faciendum inter hos duos testes? omnino neganda
ne maiores tuorum testimonia convenientia non sunt. dicen-
dum ne fides sit saneis autores set tamen ne negotium
dubium maneat privilegium hoc negandum est tam cum
illud adeo sit necessarium expressum quidem esset si quidem
numquam in medium profert nec illo utuntur qui tot. sem-
mattant. preterea dd. negative essent si tale privilegium
ignorarent non eligerent ad inquisitionem non ad conpurga-
nem et penitentiam set ad privilegium hoc. tandem
amplius frustra aliquando [illegible] non haberet contra bullam
ad illud et alias revocantem nec seculares indices [illegible]
falso procederent et ad cautelam aliquando absolutionem
ferent.

Velut Corona hæc nostra Conprobaret verbis Con-
stantini magni imperatoris quæ habentur tomo 1º. Conciliorum
parte in historia Concilii niceni quanta vero fuerit Constan-
tini erga episcopos observantia Lex eo Colligi potest quod libellos
plenos querelarum plenos quos ei de privatis iniuriis obtule-
rant episcopi zelos nec legendos quidem sibi esse statuit
Constituo flammis tradidit illud professus aiebat Deus
stetit in sinagoga deorum in medio autem deos diiudicat
vos nobis a Deo dati estis dii et indecorum est ut homines

deos et cetera verba aurea tanti imperatoris si aut aliqua invenies apud nisephorum Calixtum lib. 3º Cap. 5 et 48 his contraria facta ab ipso imperatore l'abasio existimat illa provenire ab illis tamquam a privatis personis non tamquam a superioribus absolute talibus haec de tam gravi controversia sub doctissimorum correctione quae etiam ecclesiae romanae iuditio subiissio. parraphus ult. apendix ad controversiam et epitome qq.

parraphus ultimus.

apendix ad presentem controvertiam et epitome huius questionis.

ult. manu iam imposita huic controversiae feliciter ocurrit mihi codex manuscriptus publicis typis ... in quo totam nostram doctrinam confirmatam inveni et si in aliis rigidius procedat nam quae diximus parrapho 5º versu ult. de illis actibus otorga i responda et similibus ille non admittit iudicarios in illis adut eludere potestatem iudicis refertque regiam instructionem multum faventem doctrinae nostrae et legem Caroli 5º quae est 36 recopilationis titulo 5º lib. 2º relicta in nostra controversia hac.

tandem accipe epitome qq. et excomunicationis huius saltem remotum est vel proximum sacrilegium quo offendit iurisdictio apostolica in capite huius excomunicationis maiestatis prohibita explicat in dictionibus illius literis apostolicis citationibus et ceteris personae ... dimanat maiestatis ista sunt octo

arto 1º. explicatæ actiones prohibitæ sunt apelatio vel re-
sus quavis via iuridica et curare apelationem admitti, re-
liqua capi aut retineri. in parte eadem manifiestæ. ... per-
sonæ vero sunt octo explicatæ arto 2º. actiones prohibitæ
sunt 13 quas etiam invenies in eodem arto in 3ª. denique
personæ exceptæ sunt duo accedentes et recurrentes ad
curiam pro negotiis prosequendis, literis aut gratiis imte-
trandis et atentes illis quam impetratis, actiones sunt
quatuor prohibitio, mandatum, ... retentio. epito-
me subsequentium excomunicationum bullæ cenæ

epitome ...

subsequentium excon municationum bulla cenæ

properat studiosis intermissio et ita quæ desiderant fiant
brevi epitome.

14 excomunicatio e 1ª. avocantes ad se causas spirituales ...
libris anexas et impedientes earum cursum. subum ... venerabile
e ... proximum sacrilegium quo ofendit sedes apo-
stolica in avocatione causarum, actiones prohibitæ sunt quatuor
avocatio causarum, impedimentum contra earum cursum, ... interve-
nire in illis ... iudicis, violentia contra actores, item vio-
lentia contra absolutionem petendam, impedimentum literarum
apostolicarum, favor, consilium, ... similia.
15 excomunicatio e 1ª. iudices seculares trahentes ad sua tri-
bunalia personas eclesiasticas et ofendentes libertatem

ecclesiasticam, subeunt remotum et ulterius proximum sacri legium quo offendit atque apostolica in personis ecclesiasticis in ordine ad suam immunitatem; actiones prohibitae sunt quatuor 1º edere statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas vel alia decreta per quae aliquo modo deprimatur immunitas ecclesiastica. 2º statuta ipsa vel decreta ordinare. 3º eadem publicare. 4º praedictis statutis vel decretis uti.

Excommunicatio 16ª impedientes iurisdictionem ecclesiasticam subeunt remotum et ulterius proximum sacrilegium quo offendit ecclesia in suis iudicibus actiones prohibitae sunt sex 1º impedire prelatos et alios iudices ecclesiasticos ne utantur sua iurisdictione ut procedant iuxta dispositionem canonum. 2º carcerare vel molestare prelatos, agentes, procuratores, familiares, consanguineos, affines. 3º eludere praedictos semper recurrendo ad seculares curias. 4º procurare apud tales curias inhibitiones vel mandata penalia. 5º decernere huiusmodi mandata. 6º eadem exequi et tandem auxilium dare consilium, patrocinium.

Excommunicatio 17ª usurpantes iurisd. ecclesiasticam vel sequestrantes fructus personarum ecclesiasticarum subeunt remotum et ulterius proximum sacrilegium quo offendit sedes apostolica in praedictis. actio prohibita est duplex usurpatio iurisdictionis et fructuum et sequestratio eorundem.

Excommunicatio 18ª imponentes impositiones oneros personis ecclesiasticis, ecclesiis, monastheriis, et eorum fructibus. subeunt remotum et ulterius proximum sacrilegium quo offendit immunitas ecclesiastica in praedictis actiones prohibitae sunt octo, impositio talium impositionum expostulatio earum

receptio etiam ab sponte dantibus, exsecutio harum actionum
curare haec.

excommunicatio 19 iudices saeculares se interponentes in
causis criminalibus contra personas ecclesiasticas, rationem remotam
ubi proximum sacrilegium quo offendit immunitatem eccle-
siasticam in praedictis, actiones prohibitae sunt, easdem insurere
re in his causis easdem provocare, easdem variare
re in easdem sententiam ferre ipsam exsequi dum
haec fiant sine licentia pontificis et tandem licentiam
tam ad alia extendere.

20 excommunicatio usurpantes bona et terras ecclesiae
romanae et iurisdictionem in illis, rationem remotam
et proximum sacrilegium quo offendit sedem apostolicam
in suis terris et iurisdictione. actiones prohibitae sunt
1a invadere. 2a destruere. 3a occupare. 4a detinere. 5a
pare. 6a perturbare. 7a retinere 8a vexare terras
in canone enumeratas. 9a adhaerere. 10 favere. 11 defen-
dere. 12 auxiliari. 13 consulere. 14 quomodolibet favorem
praestare talis operantibus. accipe quatuor carmina pro the-
ma totius bullae

heretici apelas, lapso, que pedagia salsus
ferrum, annona venit romam cum cardine cas
usurpas, stabilis, decimas, capitula avertis
atque peregrino terras rapis ipseque solves

dicta cedant in laudem sanctissimae trinitatis et beatissimae
virginis deiparae conceptae sine originali culpae labe.

Finis.

Controversia generalis.

de coercetiva potestate ecle
siæ in foro contensioso
spetialis tractatus
seu materia de
degradatione.
et depositio
ne.

praefactio.

huius ecclesiasticae penae usus tam in ecclesia quam in
scholis non frequenter ocurrit et quae res minus obvia,
minus nota, ideoque accuratius extendenda, ut hoc
[illegible] maximo fere conducens, et ad graviorum casuum
resolutionem, et ad exactam ecclesiasticae penae notitia[m]
maxime [illegible] [illegible] spectare [illegible] [illegible] sensio
nem.

disputatio unica.

et ea complectens quae spectant ad exactam notitiam depositionis et degradationis.

huius ecclesiasticae penae usus tam in ecclesia quam in scho
lis non frequenter ocurrit ut diximus. Inter canonicas
penas una et gravissima est depositio et degradatio, quae
si ad civiles penas conferatur, deportationi et capitis
damnationi respondet de qua plura vide [illegible] de interdictis
suspensis et depositis [illegible] depositio [illegible] fuse [illegible]
[illegible] sententia condemnatoria [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] adumbrata [illegible] exactam notitiam

hac unica disputatione persolvam, quam in tres divido et quo potero stilo breviori et exactiori eius causas, conditiones et effectus pertractabo.

Questio prima.

De causa formali et intrinseca depositionis et degradationis.

Spectat ad quaestionem multiplicis huius sensus acceptionis inquisitio, eius sensus naturis indagatio, simul quae praedicatorum eorum examen quae simul eam competunt, et a reliquis sensus discernunt.

Articulus primus.

Plures depositionis et degradationis acceptiones examinantur.

Ut ad propriam acceptionem depositionis et degradationis ascendamus, sicut conducunt ad subiectum institutum vere est initium rationis propriis ut de medio tollatur aequivocationis causa nam cum vox depositio veniat a verbo depono, et haec variis patiatur diff

Consequenter equivocum sit ita et ipsa vox deposti ab illo
derivata equivoca est.
1° verbum depono idem est quod trado ad custodiendum [illegible]
de his custodita dicit deposita ut custos depositarius et [illegible]
ipsa res tradita depositio ita in decretalibus titulo de
deposito et digestis depositi vel etc.
2° etiam apud jurisconsultos reperit aliam acceptionem
pono scilicet in ordine ad testificationem, et 3° testes
tam veritatem vel falsitatem contestantes eos con
testatio dicit testium depositio capite cum venisset
de testibus et contestationibus forte quia ipsi testes quasi
sic deponunt et tradunt quasi dicta custodienda subsi
dem per [illegible] ne aliqua via vitientur.
3° denique depono sic sumitur quod aufero, tollo, vel de
relinquo, ergo depositio vel deppo ablatio extiterit volunta
ria pena vel est si tamen fiat contra voluntatem illius
qui depositus est erit pena et talis depositio penalis in
[illegible] [illegible] acceptionem accedimus ad definitionem et ma
teriam quod dicemus in sequentibus.
[illegible] depositio seu ablatio penalis adver
[illegible] expectat se quasi [illegible] pro qua
[illegible] [illegible] alius bonum eligere [illegible]
[illegible] [illegible] convenit suspensioni imo casi
cationi et cuilibet alteri pene ecclesiastice, in qua
quis deponitur aut [illegible] aut privatur aliquo eccle
siastico bono.
[illegible] definitio depositio que est pro illa ablato

ne penali jus sit sub certo et speciali modo scilicet sub
perpetuitate quadam ex genere pro irremissibili et
ista proxima expostulatio depositionis natura [illegible]
[illegible] atque depositum vigesimi depositi. Depositio demum
[illegible] et ostendat tamen fidei eius esse commissum quod
custodiam rei pertinet, sicut in causa custodiis depo-
notat summam custodiam, ita in causa ablationis
penalis denotat summam ablationem propter perpetui-
tatem ex genere pro irremissibilem in qua speciali
acceptione nulla alia pena dicit depositio et [illegible]
[illegible] [illegible] summam [illegible]
[illegible], [illegible] proprie dicimus depositi et pri-
vati.

Denique iterum depositio sub forma quadam verbali
solet fieri sive ad ulterius procedendum ad realem
et actualem degradationem, et talis depositio
absoluta petenda respectiva de qua textus in c. ex [illegible]
dictum eo et capite si quis clericus [illegible] et
ab hoc de iudiciis et capite homicidiis in 6°
sit cum quadam forma verbali [illegible]
de [illegible] infra et cum ad ulterius procedendum ad de-
gradationem realem dicitur depositio verbalis [illegible]
ipse verbalis respectiva [illegible] et conditionalis
ab altera sive sit sub certa forma verbali et [illegible]
[illegible] quaedam depositio degradatio realis
et actualis degradatio dicitur [illegible] et degradatione [illegible]
ex textu capitis degradatio de poenis in 6° et [illegible]
[illegible] confessio [illegible] volumen [illegible]

tione, immo et in ipso iure in quo capite tag. de penit.
illa s[implicite]r et absoluta dep[osi]tio etiam degradatio apelatur, set
aceptiones a nobis explicatas communiores fuere et le
gitimiores ut constabit iura per currenti.

... explicatam aliq[uan]do totalem ali
q[uan]do partialem ... et ... totalitatis et partialitatis ...
... in ordine ad durationem, vis ... perpetua et irremissibilis esset in ordine ad effectus quos
causant ... constabunt ratio[n]e sequenti.

articulus secundus.

variæ definitiones deposi tionis et degradatio nis asignantur.

omissis impropriis aceptionibus investigamus definitiones
pro aceptionibus propriis ... pro quarum investigatione per le
celebriores ... tractatum ... etiam
... libro 13 cap. ... n. 151 ... en
... libro ... cap. ... avilam
... 16 ... libro ... cap. ... et ... egidium
... libro ... cap.
... et alios quos ipsi referunt vix invenies exacta depo
sitionis et degradationis, nam plerique ex illis contentant unicam asignantes referuntur uni vel alteri ...

ticì describientem, cum huius pene multiplex sit ille
ties, alii vero oblongam construunt descriptionem forte eo
nio, ut in una pene multiplicarentur species professio
tes et praedicta constitutiva varias species ita prae
rit paucas et cunctas. alii brevitati attendentes
plicaverunt unicam et magis rigidam speciem degra
dationis, et ita vix definiunt unicam speciem ita
procedit toletus ex felino et aliis.

Sed veritati et claritati attendendo duo mihi vi
sus distinguendi sunt depositionis et degradationis. 1o con
tingat depositio totalis. 2o partialis. et 1o assignanda
depositionis constitutiva pro omnibus. 2o illa quae communis totalibus
3o propria singularis speciei totalium. 4o communis omnibus par
tialibus. 5o propria singularis speciei partialium.

Depositio ergo pro communi sit haec depositio sententia
simplex absolute prolata a iudice ecclesiastico privans
clericum eam quae privans ecclesiastico manente [illegible]
pena irradicabilis et ex genere suo irremissibilis. quae de
finitio colligitur ex praedictis de ea et ex [illegible] iuris
textis maxime ex c. de sententia excommunicationis in 6. et ex c.
degradatio de poenis in 6o. convenit tamen huius
constat ex eo quod media illa sit comprehendat [illegible]
in depositione, et ipsa depositio maneat constituta a [illegible]
aliis penis, modo legitime sint species, [illegible]
ad illas quas facile demonstrabit explicando singulas
species.

2o. Deinde haec sententia ecclesiastica [illegible]
quam convenit communi [illegible] quod [illegible] sent[illegible]

sia procedit, quales sunt censurae, et aliae poenae ecclesias-
ticae. differt vero ab aliis poenis procedentibus a secu-
lari potestate in personam ecclesiasticam vel ecclesias-
ticam.

2a absolute prolata. convenit cum censura
et quibusdam aliis poenis quae per modum sententiae absolutae
pronuntiantur. differt tamen ab illis quae per modum
mandati et simplicis prohibitionis ab ecclesia infirman-
tur. sic se habet separatio a divinis et alia simplicia
[illegible].

3a afficiens ecclesiasticam personam. convenit cum
omni poena quae est propria personae ecclesiasticae, qua-
[illegible]. differt tamen ab illis quae sunt com-
munes ecclesiasticis et laicis, qualis est excommunicatio, et interdic-
tum.

4a privans ministerio ecclesiastico. convenit cum
illa poena quae est propria ecclesiasticis personis, ut
privat beneficio spectante ad ecclesiasticum [illegible]
[illegible] etiam ut suspensio. differt vero ab
aliis poenis quae privant aliquibus spiritualibus, ut
[illegible] excommunicatio et interdictum, in [illegible]
[illegible] ecclesiae et [illegible].

5a per modum [illegible] praedicationis [illegible] para condi-
[illegible] de [illegible] ut videamus
dit [illegible] mediate [illegible] inten-
[illegible] et [illegible].
[illegible] [illegible] in [illegible] quod
[illegible] ut bene notavit [illegible]

cap. vero 10 in ecclesia primitiva consuetudo fuit ut depositi clericorum catalogo scribi a quo delebantur illi qui deponebantur. Probat ex concilio Agathensi cap. 2o et cap. Cum aliquis dist. 50 et cap. Nemo [illegible] dist. et Augustino epistola 137.

Quia etiam sacra differt ab irregularitate depositio etiam irregularitas ex sua natura solum [illegible] quandam incidentiam in ordine ad suscipiendos ordines ulteriores [illegible] tradicari et deferri, tunc depositio manet [illegible] incidentiam in ordine ad usum [illegible] iam susceptorum [illegible] pro depositio quae [illegible] tit etiam titulum beneficii et bene [illegible] omissis aliis quae diximus [illegible] de [illegible] disp. [illegible] et diximus [illegible] de irregularitate.

Sexta sacra est pro genere irremissibilis [illegible] [illegible] nam [illegible] nullus dari [illegible] [illegible]. [illegible] poenae sunt irremissibiles ex sua natura [illegible] speciem restitutionis ex toto [illegible] ordinario.

Quae [illegible] depositio in [illegible] [illegible] [illegible] pro religiosis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] singular [illegible] pro depositio totali [illegible] sacra 4a privatio [illegible] [illegible] ab officio simpliciter et beneficio. [illegible] depositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] pro depositio respectiva [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separationem et cum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] pro depositio [illegible]

vie actuali et reali dicas privans etiam clericali previ
legio sicuti definire scilicet partialis exponimus partia
lis esse quibus privant ab officio scilicet solum vel be
neficio solum.

articulus tertius.

asignatae definitiones a ca lumniis liberantur.

maxime declarabile depositionis et degradationis ea si nostri
una calumnia quae potest obiici praedictis assignatis ob
iiciatur a nobis et illi satisfaciamus illa tamen est
diversa suspensionis quae sub tali forma et ordine ad pro
positum procedit et ab ecclesia ex iure justificatur, ut videat
considere tum in depositione, et congruenti hoc duplex
poena in duplex, et una constituenda sit ut sic osten
ditur.

et in primis suspensio poena ecclesiastica tamen
procedit a potestate ecclesiastica, tum quia afficit personam
ecclesiasticam quae etiam eius cuncta deposito. deinde sicut
depositio privans omni munere clericali scilicet officio et
beneficio, ita dat suspensio privans utrumque, immo si
dari potest partialis scilicet ab officio vel a solo beneficio
ita et suspensio partialis procedens. denique si
ab alio haec poena ista differunt maxime de
et sic erit et in hoc genere irremisibilibus
et sine restitutionis, sed sic eligendum suspensio

hoc non procedere quia adhuc restat sufficiens discrimen inter has duas penas, ultima ista consistit in hoc nam nullo repugnante [illegible] in eo quod summus pontifex [illegible] non suspenderet aliquam personam ecclesiasticam imo de facto Xixtus quintus usus est hoc modo suspensionis in motu contra male promotos ad ordines dicens se illos suspendere sine spe restitutionis et consequenter irremissibiliter.

Hanc calumniam sibi obiicit Navarrus citatus et considerans suspensionem cum ista ultima diversitas consistit [illegible] suspensionis considerat cum depositione probat ex Cardinali in Clementinam [illegible] de privilegiis et ex Panormitano in capite [illegible] de iudiciis et Bonifacio in Clementinam [illegible] Navarrum sequitur [illegible] pater Avila citatus [illegible] [illegible] et tamen [illegible] optime [illegible]

Qui inter alios rem accuratius examinavit Suarez citatus cum dicit procedere hoc modo se liberat a calumnia ista. Nam 1° comparatio fit inter suspensionem et depositionem a beneficio, licet haec suspensio a beneficio et depositio ab eodem si 1° fiat comparatio discrimen [illegible] hanc suspensionem depositio [illegible] privat fructibus beneficii sicut privat suspensio [illegible] sed etiam privat ipso beneficio et titulo illius quo suspensio non privat. Et si dicas [illegible] perpetua [illegible] non [illegible] beneficiatus [illegible] titulo careret beneficii cum nunquam [illegible]

ty. Requirebant in ordine ad fructuum perceptionem
ita [illegible] genere ac si esset depositus, ut tamen talis, post
[illegible] suspensionis etiam perpetuae, vel depositio
tituli vel ordinis fructuum, [illegible] in vero dici
suspensionem vel iudicare, sed medicinare, unde si post
te a sua suspensione obtineret dispensationem talis
restitutus, esset ille [illegible] confessione vel delatio
ne, qui sine dubio indigeret si depositus esset.
Si vero secunda fiat comparatio, itemque distinguenda
est nam suspensio tam et depositio privarent utroque
officio et munere clericali, tum in re iurisdictionis
tum in re ordinis et tamen adhuc discrimen invenio
inter has duas poenas, nam suspensio sic privaret usu
iurisdictionis, ut si quis suspensus esset ne audiret
confessiones, non tamen tollit ipsum munus confe
ssionis seu dominium ad talem usum, quod tamen
dominio etiam ipso privat depositio.
tota tamen differentia redit ad ultimam comparationem
inter has duas poenas inadaequate sumptas in ordine ad po
testatem praecise sive ordinem, ut si quis sacerdos sus
pendatur a celebrando, vel quis episcopus ab ordinando
et consecrando, in quo casu [illegible] suspensio perfectus a deposi
tione distinguitur, quam illa suspensio privat quidem usu
ordinis, sed tamen potestate, cum potestas consistat in
charactere quo consecratus fuit sacerdos vel episcopus
delebilis, etiam depositio privat tantum usu ordinis et [illegible]
munere ecclesiastico, [illegible] apud theologos in 4 distinctionis
[illegible] character indelebilis est itaque sacerdos

Archiepiscopus quamvis [illegible] suspensus vel depositus et sit
licet [illegible] exercendo ordinis, tamen valide exer-
cet [illegible] per [illegible] non requirit specialem [illegible]
[illegible] dispositionem [illegible] absolutio [illegible] valide [illegible]
[illegible] consecraret, valide [illegible] episcopus ordinaret etiamsi
suspensus perpetuo vel depositus [illegible] in quo
differunt [illegible]

Et ut [illegible] adverte com-
parationem factam fuisse de [illegible] absoluta vel
relativa, [illegible] inter suspensio-
nem [illegible] et talem suspensionem [illegible]
[illegible] privat etiam clericali privilegio [illegible]
privat [illegible] suspensio, vel similis comparatio
factum [illegible] respectiva ad [illegible]
[illegible] privet privilegio clericali sit tamen [illegible]
[illegible] solemnitate [illegible] privat talem [illegible] in
[illegible] degradationis [illegible]
[illegible] caret [illegible] suspensio [illegible] comparatio
[illegible] absoluta [illegible] comparatione
nullam [illegible] assignabile [illegible] illam et
[illegible] suspensionem perpetuam.

[illegible] viderunt hanc obiectionem in hac ultima com-
paratione [illegible] et [illegible] episcopus
et [illegible] satisfacere, [illegible] satisfaciend.
[illegible] [illegible] satisfecerat in [illegible]
comparationibus [illegible] aliter
illam silentio involvit [illegible]
[illegible] et [illegible] libeat [illegible] obiectione, [illegible]

cat pro capacioris iure videtur concedi, intelligens illa de depositionibus totalibus, quae totalis depositio multo magis tenet cum suspensio facta sit, semper invenitur discrimen rationum militarium [illegible] terminorum [illegible] et aliarum sive n'aliter [illegible] et consistere identitatem in totali depositione et suspensione.

Sed adversus Egidius satisfacit non [illegible] quam ipse [illegible] fatetur [illegible] non convenire depositionem et suspensionem partialem in iure, quod mihi magis probat, quam de illis saepe reperitur capite [illegible] Reginaldum [illegible] episcopus damnatus et [illegible] tamen Egidio illas non invenit in iure, ipse tamen fatetur nullam ye [illegible] in [illegible] et a parte [illegible] Egidio [illegible] non [illegible] imponi, tunc redit obiectio, et partialis idem sint suspensio partialis et depositio, satisfecit illi [illegible] obiectio nec clerici Egidio nec ipsi [illegible] inveniunt huius [illegible] Navarra, Reginaldus, et alii.

Articulus quartus.

Verum discrimen asignat inter suspensionem perpetuam et depositionem ab ordine.

aut a calumnia praesidentis aut desso nostro ad liberam
usque et hoc tanto juribus nostris declarandam
verum dispensationem in possessionem perpetuam et desso
a solo ex facto ordine manifeste desso consistit erat
calumnia. —

Praeterea citatus refert silvestrum et panormitanum
nullam cognovisse dispensationem hoc tempore, ille vero alter
distinguit duplicem possessionem perpetuam, alteram
negative talem, alteram positive. [illegible] indistincte
procedit et hanc conatur distinguere ex positione cum
desso positive sit perpetua. Possessionem vero
sive perpetuam [illegible] illa jus profert indispensa-
bilitatis et irremissibilitatis quam usque et sixtus quintus in
motu citato, indicant praeterea probabilis posse reperiri
quem cum desso ne [illegible] talem possessionem
[illegible] sub [illegible] proferat, ex se esse dispensa-
bilem absolute in [illegible] et ordinarium, desso
nullatenus dispensabilem ex jure [illegible] et ordinario jus
[illegible] usque et [illegible] ad [illegible] et [illegible] desso
effugeret. —

Sed urget praeterea et sibi obiicit possessionem [illegible]
sixti quinti ubi apposita est illa clausula sine spe di-
spensationis media qua videtur auferri et quasi [illegible]
potestas a iure [illegible] ordinario jure dispensandi [illegible]
et ita quasi [illegible] praeterea [illegible] replicata [illegible]
tione resolvit ad finem [illegible] [illegible]
redeunt ad [illegible] et ita de illo ulterius contendendum
videtur [illegible] nomine, in qua [illegible] doctorum

verificatur regula iuris vigesimi de regulis iuris. cis ipso
in iure civili periculosa [illegible] clericum [illegible]
vero ipso [illegible] (quod etiam fiet totum in iure Cano-
nico).

tempore tamen doctor huic adeo investigatum
ambulat forte verum discrimen inter praedictas penas
in istis [illegible] quam tamen apud doctores antiquiores
quam apud modernos et glossas interdum indifferenter usur-
pantur istae voces suspensio et depositio et quae re ipsa
suspensio est solet appellari depositio et e contra se-
quitur vera est suspensio appellatur depositio et in propria
[illegible] quam iam generalem depositionem de qua ante
dixi, et secundo [illegible] vera est depositio appellatur suspensio
tamen si personae istae considerentur in propria forma et signi-
ficativa nec vel [illegible] confundantur et fiat ... de nomi-
ne ut dicitur [illegible] ut ipsae fatentur infra diffe-
rentiam ad [illegible] inquirere differentiam inter regu-
laritatem et suspensionem multum conducere ad
veritatem et ad remedium [illegible] invenire di-
[illegible] inter illas, et [illegible] [illegible] [illegible]
poterat multum conducere ad mores et ad reme-
dium [illegible] personae ipsae invenire suspensionis
et depositionis [illegible].

[illegible] depositio [illegible] ordine [illegible] extinguat characte-
rem [illegible] provenit ex depositionis ipsius [illegible]
[illegible] clericativa pena est et [illegible] sit ex [illegible]

fiore et ita dicam est via ipsius characteris indelebi-
lis [illegible] ordinatio per [illegible] et hec ad dispen-
satio v. etiam si character intelligitur esse indelebilis illa
n'obstaret sicut n'obstat titulum beneficii et hoc est
[illegible] ex discriminibus [illegible] et exemplum
apposiunt [illegible] in irregularitate quod notavit [illegible]
[illegible] suspensionem et irregularitatem
supervenientem ordinibus iam susceptis nam [illegible]
[illegible] impedit usum ordinum et [illegible] irregularitas [illegible]
tinguit a suspensione quod ex [illegible] vel primaria et in-
trinseca hec reddere inhabilem non solum ad usum ordi-
num sed etiam ad receptionem illorum et per [illegible]
quod hoc n'careat quod iam [illegible] ordinis [illegible]
nihil per [illegible] dispon[illegible] hec [illegible] ordinis
delebilis sunt. [illegible] exemplum quod adducit de [illegible]
tate contracta per copulam fornicariam in [illegible]
gradu quod impedimentum [illegible] matrimonium
[illegible] si v. superveniat matrimonio [illegible] dirimit
illud sed tantum impedit usum
Preterea etiam in re [illegible] et [illegible]
tatis [illegible] discrimen inter [illegible]
[illegible] suspensione illa [illegible]
[illegible] indispensabilitatem sicut
fuit sixtus quintus [illegible] dicendum est quod [illegible]
cit ex abate in caput veritatis de dolo et contumacia
[illegible] clausulam [illegible] ad [illegible]
[illegible] suspensionis [illegible]
bit n'vi ad [illegible] indispensabilitatem [illegible]

2do aponitur in deppe unde hic respondemus ad suspensionem alatam sixti quinti.

Et si tandem instes cum potius hic pena accipiat comminatorie et ad terrorem cum aponitur in suspensione et ultra sed ut vera et vigorosa indispensabilitas cum aponitur in deppe. respondeo talem acceptioné deribari ex ipsa ... cui adiungitur cum n. suspensio ex natura dispensabilis sit et remissibilis facit illam penam ... iuxta ... suam tantum sitire terrorem et aliqualem maiorem difen in dispensabilitate in ... et ordinationum cum ... ex ... absolutam dicat indispensabilitatem facit illam penam ... et vigorosa indispensabilitate et consequenter ... dispensatio super suspensione n. vero super deppe ne cedat clavis ... absoluta ... et ordinationum.

Questio secunda.

de causa efficiente depositionis et degradationis.

Articulus primus.

an et qualis sit potestas deponendi et degradandi et reperiatur in pontifice et episcopis consecratis.

verum habent ex officio plus [illegible] erant, aliqui vero pauca [illegible] examinantur in quaestionibus [illegible] debitis [illegible] et [illegible] quibus et [illegible] magis sunt necessaria [illegible] ad [illegible].

Iam quaestionem examinemus an in ecclesia sit potestas ferendi hanc poenam scilicet depositionem et degradationem ad quam responsionem ex [illegible] de censuris disputavimus ubi statuta fuit resolutio de fide scilicet in ecclesia nostra residere potestatem ferendi censuras et cum poena ista depositionis et degradationis saltem reductive ad censuras spectet cum sit poena ecclesiastica media qua ecclesia exercet suam potestatem coercitivam in contentioso foro, omnia fundamenta quae probant potestatem ad ferendas censuras probant etiam potestatem ad alias et similes poenas.

Deinde sicut in [illegible] illius quaestionis [illegible] potestatem

ferendi censuras quatuor distinguebamus, ipsam po
testatem utrumque illius. 2° iurisdictionem. 3° appela
tionem. 4° obligationem in ordine ad obediendum ta
libus censuris statuimusque ex his doctrina tum quod de
iure divino religio pertinere ad ius humanum
et Canonicum: eadem proportio est, hac pena depositionis
et degradationis ferendi, potestatem servanda est, quod
ibi [illegible] [illegible] potestate illa pugnant. pro hac
[illegible] iustitiam [illegible] qualis sit haec potestas. an sit ipse
dit potestas ordinis 1° potestas iurisdictionis. 2° an possi
sit in hanc habere potestatem facultas iurisdictio
nis 3° necessaria sit collatio ordinis. Cui dissi[illegible] in
ne casu Pontificia delectione ubi Episcopus quidam
electus sed nondum consecratus exercebat aliquos
actus iam exercebat, suspendebat, et interdicebat,
Cuius actus ab excommunicatis, interdictis, et suspensis [illegible]
nebant, interrogatus Pontifex ea hoc respondet illius
Episcopi nondum consecrati actus spectantes ad iuris
dictionem esse validos, invalidos actus spectantes ad ordi
nem. ex qua resolutione ibi glossa casu [illegible]
et [illegible] affirmant potestatem deponen
di in ordine ad [illegible] a iurisdictione et exigere
collationem ordinis, et consequenter potestatem iu
risdictionis; sed vere potestatem deponendi ab ordine
exigere collationem ordinis in deponente, ut quod pote
statem ordinis. ex quo patet quid ad quaestionem respondendum
sit, et cum dicto [illegible]
potestas deponendi potestas ordinis et potestas iurisdic

tionis si quasi complete consideret.

Tertium suppositum est an hic potestas resideat in solo pontifice et episcopis consecratis. Proinde eadem quae in hoc cum differentia inter potestatem ordinariam ac delegatam et notis, et in eodem suppositum progredi de ordinaria potestate.

Respondetur sit potestas ordinaria deponendi et degradandi complete sumpta solum resideat apud pontificem summum et episcopum, non tantum ut sit electum et confirmatum sed etiam consecratum. Probatur ex capite degradatio de poenis in 6° dixi in resolutione potestatem completam residere in praedictis [illegible] comprehendit scilicet depositionem simplicem, depositionem verbalem absolutam et depositionem verbalem specialem, et degradationem actualem et realem. Ratio vero resolutionis huius desumitur [illegible] quia hic potestate complete sumpta continetur deponendi tam a iurisdictione quam ab ordine et consequenter requirit in deponente talem [illegible] tam [illegible] quam subiecti iurisdictionis et [illegible] duplex [illegible] convenit nisi in [illegible] cum hic [illegible] nisi [illegible] pontifex et [illegible] episcopus consecratus.

Articulus secundus.

An potestas deponendi et

De gradandis episcopis
consecratis conses-
sa accipiat limi-
tationem.

[illegible] celebris in [illegible] canonistis [illegible] resolutio [illegible] [illegible] in dict[illegible] hispalensi [illegible] epis[illegible] electus in episcopatum [illegible] tamen renuntia[illegible] episcopatum [illegible] archiepiscopi [illegible] potest [illegible] iste episcopus electus deponi ab archiepiscopo [illegible] affirmativa [illegible] [illegible] episcopus [illegible] archiepiscopi et conse[illegible] [illegible] negativa [illegible] [illegible] dignitatem [illegible] alte[illegible] gravissimis [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] inter alios [illegible] [illegible] [illegible] ex forma [illegible] et affirmatione [illegible] caput [illegible] de translatione episcoporum [illegible] unde [illegible] consideravi et perlegi et vide [illegible] verba unde [illegible] [illegible] episcopi [illegible] [illegible] confirmatus

[illegible] idem penitus [illegible] aliud item initiis [illegible]
inferiore, sicut episcopus praelatio, depositio [illegible]
et electus post confirmationem spiritualis vel [illegible]
[illegible] soli et romano pontifici reservata. ex [illegible]
textu [illegible] expressam decisionem pontificis [illegible]
episcopus electus si confirmatus fuerit, [illegible]
ad suam ecclesiam ut advertit glosa iam [illegible]
uxorem saltem ut ad sponsam si solum fuerit
[illegible] confirmatus [illegible] ita [illegible]
[illegible] nihil procedit de electo ut confirmando
[illegible] in his verbis maxime cum fuerit con-
[illegible] post confirm[illegible]
glosa ante confirmationem [illegible]

Sed hanc ego distinguerem de episcopo [illegible]
et non confirmato nam [illegible] electus [illegible]
nominatus et [illegible] ut solet nominari [illegible]
[illegible] a rege hispaniarum [illegible] aliis principibus [illegible]
electus ut solebat eligi [illegible] a clero et [illegible]
[illegible] ex speciali privilegio [illegible] confirmatus [illegible]
[illegible] se habet episcopus electus [illegible]
[illegible] illum [illegible] a proprio episcopo [illegible]
vero [illegible] se habet [illegible] ex [illegible]
[illegible] priora verba favent [illegible] de [illegible] illa [illegible]
[illegible] et a [illegible] exempti [illegible] fuit episcopi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illis faveat.

[illegible] causa [illegible] subditum [illegible] aliquam
[illegible] ab ipso pontifice [illegible] ut subditus [illegible]

ut subditus subdiaconatus [illegible] propter et inferiori
cum talis [illegible] possit deponi a subdiaconatu [illegible]
diaconatum. [illegible] tamen [illegible]
[illegible] dubitandi ex cap. per tuas de
maioritate et obedientia ubi quidam qui ab ex
cta [?] pontifice ordinem subdiaconatus propter
reverentiam debitam pontifici [illegible] deponi
ab [illegible] inferiori [illegible] caput et ita [illegible]
ibi ut exprimit et si [illegible] glossa et ibi canonis
tunc cum panormitano (qui tamen oppositum [illegible]
tenet probabile) [illegible] crimen amisit illud servi
[illegible] cum panormitano sentit [illegible] adat
[illegible] reverendum [illegible]
[illegible] textu ibi confirmat ex cap. cum in
distribuendis de temporibus ordinandorum ubi sub
diaconus ordinatus a pontifice non potest promoveri
ad superiores ordines nisi de licentia ipsius ponti
ficis propter reverentiam non [illegible] ulteriores ordi
nes recipiendos quod caput [illegible] tenenda videtur
[illegible] tamen standum [illegible] in comparatione [illegible]
[illegible] a panormitano,
[illegible] subdiaconatum iudi
[illegible] prohibet
[illegible] potuit deponi [illegible] cum [illegible] sit gra
[illegible] noluit pontifex illum sibi reservare
[illegible] subdiaconatu [illegible] se ordinato.
[illegible] an hec eadem resolutio valeat in aliis
ordinatis a pontifice preter subdiaconatum et in

illis qui a pontifice accipiunt beneficia si in in-
competenti hoc privilegium extinguunt nisi in subdia-
conatus ut vidimus et a pari non est extendendum ad
religiosos quod exigit strictum usum; verum quidem
est doctores saepe extendere in iure privilegia casu-
um ... extendendos ad alios similes quia limitata
privilegia ... habet ... sunt regulariter
[illegible] habent olim de verbis significatione bene-
ficia ... sunt interpretanda largissime
quamvis glossa advertat ... illud quod indulget bene-
ficium multum laedit aliud et in positione Epi-
scoporum propriorum iurisdictionem videtur laedi atque
... interpretatio ... privile-
gium placet ... regularibus ...
... dicebam et quod exigit ... ad
pontificem ... subdiaconatus ... privi-
legium eodem modo ... religiosis
tis et beneficiatis.

Haec resolutio confirmari potest ex alia doctrina
adducta a Navarro ... et aliis ... dicunt
quod ... ordinatum a pontifice ...
... ordinem ab Episcopo ... privile-
gium privilegium ... subiiciat Episcopo reci-
piendo ordines ab illo qua actione videtur renuncia-
re proprium privilegium. ...
subiiciat recipiendo novum ordinem ... privile-
gium retinere in quo casu ... ordi-
nato a pontifice et ... de subdiacono.

articulus tertius.

An potestas deponendi et degradandi resideat in episcopis confirmatis non consecratis.

Sit resolutio potestas deponendi et degradandi ordi-
narie etiam residet in episcopis confirmatis non-
dum consecratis [illegible] in complete. hanc ergo
[illegible] et [illegible]
[illegible] maxime [illegible]
[illegible]
[illegible] de electione declarat
[illegible] ante probationem [illegible] videbatur
[illegible] deponendi et degradationis
[illegible] absoluta, [illegible], et [illegible] epi-
[illegible] consecratis hec potestas
[illegible]
[illegible] conspiciendum [illegible]
[illegible] explicata resolutio [illegible]
[illegible] de electio-
[illegible]
[illegible] esse et [illegible] et expositione

ut infra videbimus.

2a resolutio probanda 1o ex praxi et usu in
ecclesia approbato in qua praxi vicarii generales episcopi
dei exercebant illos duos priores actus depositionis et de
gradationis verbalis innocte [illegible] sede vacan
te, ut textus patet a vila de capitulo consequenter
exercebant hanc sententiam in clericum propter cri
men quoddam homicidium in 11 omnibus vero consecra
tionis nisi adista duo genera depositionis requirit
consecratio potuit, quia illa usi potestate episco
pus electus et confirmatus etsi non consecratus.
2o vero probatur, illa duo genera depositionis et de
gradationis non sunt actus ordinis et consecrationis
sed actus iurisdictionis, sed sicut episcopus electus
et confirmatus habet potestatem iurisdictionis
poterit exercere illa duo genera, consequentia
in qua est tota difficultas probanda est, antecedentis
probatio nam tum non examinet potestas
ordinis collatio, sed ablatio, suppositaque conditione
illius ordinis, quamquam potestas ab ablatione exemptionis
nisi vere reali ordinum cum ista iurisdictio sit ex charac
teris indelebilitate nec potest fieri ab ablatione
ne morali, et equivalenter sententia facta realis
consistit in exercitio depositionis, [illegible] abstractionis
neque fundamentum [illegible] quare requirat potestas
ordinis et non sufficiat potestas iurisdictionis,
tamen potestatis ordinis in seculari videntur [illegible]
dum ex eo casu si ad tales actus exercendos requi

dit s. pola personis ordinata et Consecrata illos exer
ceat [illegible] et sit essentia in exercitiis talium actu
cum tamen aliquam sit et [illegible] propria
ordinis et Consecrationis, ut si persona careret
talis actu [illegible] talibus [illegible]
ordinariis et extraordinariis ordinis et [illegible] jurisdictio
nis, sed sit eadem exercitio tertii actus degradatio
nis actualis talia signa continent et alia duplici
[illegible] actu de [illegible] absoluta l. degradationis respec
tu verbalis quia ille tertius spectat ad potestatem
ordinis et ad episcopum Consecratum, et alter du
plex ad potestatem jurisdictionis et ad episcopum
electum et confirmatum et sine consecratum.

Confirmatur 1° hac doctrina quia ut infra videbimus
episcopi ad sedem [illegible] respectivam existentes vere sunt
[illegible] et dant sententiam illam et loco illius ponunt
substitutionis personas in episcopales ut videbimus
quia ille actus non consecrationis et ordinis sed jurisdictio
nis, ergo si ordinis esset actus valeret utique etiam
exercitus ab episcopo inhabente jurisdictionem qua
bis ille est qui renunciavit sicut valent actus propri
ordinis quia [illegible] ordinatio, et consecratio, sed sic
quod non valet talis actus depositionis ab illo exercitus quia
signum est non spectare ad ordinem sed ad jurisdictio
nem.

Aliqui id contrarium sentiunt et volunt conce
dere vel partialem potestatem deponendi episcopis
Consecratis ita procedunt apud Avilam [illegible]

archiepiscopi de Fratrio Sarmiento, dicentem per eum et Episcopum
dum in cap. suspecto praemissum ubi Pontifex conce
dit episcopis confirmatis et non consecratis facul
tatem ad sententias aliquas, quales sunt excommunicationis, suspen
sionis et interdictum, et quod valent tales consecra
tionis ferendas sententias et alias ad eandem effectum
propter ea inquit quod maioris inquisitionis dispositionem
exigunt et maiorem fervorem consecrationis
desiderant. Inferius vero verba glossae advertit duo gene
ra actuum, quorum alii iurisdictionis sunt, alii ordinis
et primos actus iudicat concedi in hoc casu episcopis
etiam consecratis et non posterioris. Et ideo enume
rando in 1° genere ponit iudicare, excommunicare, [illegible]
gere, iuramenta recipere, confirmare beneficia
vel conferre. In 2° ordinare, chrisma conficere, cle
ricos deponere, benedicere virgines et ecclesias [illegible]
tare consecrare, et alias ordinis tamen [illegible]
dicto.

Et ad hoc argumentum adversarios ex textu capitis
praemissum non eximere a potestate episcopi consecrati
enim in verbis relatis exercitium deponendi sed
et alios existentes maiorem discussionem et con
secrationem quod copulative accipiendum et utri
que enumerat deinde actum primum et secundum
deponendi ut maioris discussionis et partim ut
consecrationis propterea adversus in [illegible]
pa. ad glossam. Et respondeo quod enumerat actum de
ponendi tamquam actum ordinis, tamen deponere [illegible]

pro potestate adequata deponendi etiam in ordine ad perpetuum actum depositis actualis.

2° adversarii respondent ad rationes nostras adductas et ad fundamentum de usu et praxi dicunt huiusmodi usum esse abusum, ibique depositionem accipi pro suspensione, et immerito dd. ipsi usum in ecclesia approbatum appellant abusum, et etiam sine fundamento confundunt rationem depositionis cum ratione suspensionis.

3°. dicunt in depositione verbali etiam dari solemnitatem prevendam, et habentem requirentem exercitium ordinis, et illos iudices assistentes ad solemnitatem esse iudices delegatos, et nil omnino habentes potestatem, cum non competat nisi de potestate ordinaria. denique ad ultimam confirmationem nostram respondent [illegible] illos ab ordine deponendi privari esse iurisdictionis et ordinis et ita [illegible] [illegible] est [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in consecratione [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ordinis [illegible] [illegible] iurisdictionis assistentes sint delegati [illegible] [illegible] consecrationis, etiam de [illegible] iudices [illegible] [illegible] et consecratio [illegible] tamen ad libitum [illegible], cum videant [illegible] alios [illegible] esse iurisdictionis dicatur et esse ordinis et

iurisdictionis primæ, tum ex dictis constet solius esse iurisdictionis.

Articulus quartus.

An potestas deponendi et degradandi saltem delegata resideat in cardinalibus, legatis, vicariis et prelatis religiosorum.

Ad 4um dicendum an resideat hæc potestas in Cardinalibus legatis missis a pontifice et in legato non cardinali ponderat Sanctus Silvester [illegible] et negant ex cap. Decet cap. inter corporalia [illegible] sicut [illegible] episcopos de translatione episcoporum et ex [illegible] sessione 24 de reformatione cap. 5 [illegible] tamen in [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] iuribus [illegible] intelligendum est de ordinaria potestate [illegible] legatis cardinalibus seu cardinalis ex speciali commissione pontificis talem potestatem obtinere. [illegible] intelligendum est non extendi in ordine ad presbyteros et clericos et alios inferiores personas ecclesiasticas [illegible] residet potestas ordinaria et consistentia si ipsi legati episcopi sint consecrati ex supra dicta.

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] expediant [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] sacerdotem [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] potestas [illegible]
[illegible] delegata [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] potestatem delegari ab [illegible]
[illegible] ut [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et
navarum [illegible] [illegible] Concilia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potestatem [illegible]

[illegible] [illegible] illius consecra[illegible] [illegible] extremae [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ei [illegible]
[illegible] facti[illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consecr[illegible]
habere facultatem in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Societatis Iesu [illegible] in [illegible]
dio privilegiorum nostrorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] clericos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] fratribus praedicatoribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in libro privilegiorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potestatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut videtur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et consecrationis et [illegible] et [illegible]
[illegible] isti [illegible] [illegible] potestatem [illegible]
[illegible] et consecrationis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] extendere [illegible] ut videbamus [illegible]
[illegible] [illegible] et confirmanti [illegible] [illegible]
talem [illegible] [illegible] exercere [illegible]
[illegible] sacros et ex ipso iure, [illegible] apparet [illegible]
[illegible] [illegible] talem potestatem [illegible] [illegible]
[illegible] et quam dispensationis [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] contraria si forte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Deinde [illegible] [illegible] [illegible] alteram

-verbalem quam appellatam appellabimus n.° ipse

exequi a tergatis hic, verum juxta [illegible] verbalisque

des [illegible] ordinis seu conservatoris [illegible]

[illegible] ut ex dictis supra constat, atque tamen

spectare [illegible] ad [illegible] [illegible] de [illegible]

[illegible] [illegible]

me et Commissarii [illegible] [illegible] ab [illegible]

dignitate [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quodam [illegible] religioso in [illegible]

et [illegible] [illegible] [illegible]

Cum ad illum [illegible] [illegible]

verbales [illegible] [illegible] fuit [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et a Consilio [illegible]

[illegible] et minus [illegible] [illegible] ac

secularem [illegible] et maxime [illegible] ad

[illegible] [illegible] [illegible]

illum [illegible] correspondet [illegible] damnationis et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] debebat quae

[illegible] [illegible] declarandis.

quid [illegible] dicendum ad [illegible] et [illegible]
[illegible] reprendeo ad [illegible]
privilegii [illegible] concedendum [illegible]
[illegible]

articulus quintus.

an iudices quia adiutores episcopi in depositione habeant predicta potestatem, et capitulum sede vacante inquisitores.

et abr. et an de poten

~~[illegible]~~

lega fili laicis

et feminis

[illegible]

tridentini [illegible] abbates [illegible], et aliis
iuris ecclesiastici, etiam isti substituti procedant ut
iudices. [illegible] sitatis [illegible]
et pater avila et [illegible] et [illegible] ut [illegible]
[illegible] approbanda [illegible] a novo [illegible]
[illegible] limitata [illegible] in eo in quo sit [illegible]
[illegible] iuris antiqui [illegible] limitativa [illegible]
tivo facta sit circa qualitatem personae [illegible]
potestatem et iurisdictionem [illegible]
[illegible] eadem potestas [illegible]
[illegible] et [illegible] de capitulo sede vacante [illegible]
[illegible] potestas [illegible]
avila [illegible]
[illegible] dignitatem [illegible]
[illegible] habito [illegible] de officio et potestate capituli sede vacante
defendit partem affirmativam [illegible]
[illegible]
itaque [illegible] capitulum [illegible] potestatem
ferendi sententiam [illegible]
[illegible]
[illegible] ex potestate [illegible] ex concilio tridentino [illegible]
capitulo sede vacante [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sive dubio capitulum [illegible]
[illegible] illam potestatem exercere, [illegible]

[illegible] exercitio cum sit [illegible] et [illegible]
[illegible] potestatis [illegible] capitularium, [illegible] exercere, [illegible]
[illegible] licentiam episcopo [illegible]
[illegible] in [illegible] episcopo sit potestas [illegible]
[illegible] sit potestas iurisdictionis, [illegible]
[illegible] in capitulo, illam [illegible] poterit exercere
ac talem [illegible] sicut de capituli licentia potest
[illegible] [illegible] dummodo [illegible]
[illegible]

[illegible] cum inquisitores [illegible] et alios [illegible]
[illegible] dignitatem [illegible] episcopalem [illegible]
[illegible] minores.
[illegible] cita
[illegible] apud inquisitores resident potestatem
[illegible] et ultimum degradandi
[illegible] et consecrationis [illegible] illis [illegible] potestas
[illegible] videtur tamen potestas iurisdi
ctionis [illegible] extensione in [illegible] exten
[illegible]
[illegible] privilegiis et facultatibus
[illegible] Concilii [illegible]
[illegible] apud [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible]
[illegible] et facultatibus privilegiisque a
[illegible]
[illegible] hoc [illegible] sit ex
[illegible] iurisdictionis [illegible] ultimo [illegible]

a generaliter [illegible] probabilius [illegible] ut habeant potestatem
reservatorum adjunctam in facultate confessiones [illegible]
potestatem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] constitutam in casibus [illegible]
ipsi [illegible] conferendo [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] talis [illegible]
tionem. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] confessioni nulla [illegible]
[illegible] in illis [illegible] potestas conferendi
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Episcopis [illegible] privilegio [illegible]
[illegible] facultas [illegible]

Ad ultimum [illegible] an [illegible] potestas [illegible]
di sit delegabilis [illegible] absoluta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
absolutam est [illegible] [illegible]
[illegible] laico [illegible] absoluta [illegible] [illegible]
[illegible] videtur [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] potestate [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] potestatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de potestate [illegible] [illegible]
[illegible] potestas [illegible] dicit [illegible]

realis qui actus ordinis est et consecrationis non poterit
laicis concedi.

deinde vero feminam loco citato cum pluribus
DD affirmavimus nullam esse repugnantiam de sua
absoluta potentia quod feminis concedatur potestas sensu[?]
randi. hoc autem sine dubio difficilius est et potestatem
deponendi et degradandi. et in his certum est nullam esse fe
minis concedibilem potestatem et degradandi realiter
[illegible] negantem id laicis viris quam a fortiori
[illegible] in feminis. deinde alter actus qui pertinet ad
iurisdictionis est attamen respiciens actualem degradationem,
certo maxime disconvenit his de facto conceret feminis.
de potentia absoluta videbitur alicui non denegandum cum
ad iurisdictionem tantum spectet, nam si id [illegible]
nitebant in hoc vero potestatem suspendendi quod potest
hoc spectat ad iurisdictionem, idem dicendum est de si
mili actu deponendi.

nihilominus mihi probabilius videtur negandum et
[illegible] quoad hanc etiam partem sententia [illegible] et [illegible]
negantium hanc potestatem feminis in citato lo
co [illegible] actus [illegible] sit actus purus iurisdictionis dicit in
trinsecum [illegible] ad degradationem actualem et realem
quae actus ordinis est, et ideo feminis videtur dene
gandus non solum actus qui in se ordinis est et
ille qui tam intrinsecam connexionem habet cum
[illegible] actu et ad [illegible] feminis potestas [illegible]
[illegible] primum actum [illegible] absolute [illegible]
[illegible] respiciens ordines valde [illegible]

similis potestatis sententiandi.

quaestio tertia.

de causa materiali depositionis et degradationis.

ettt de sententiis [illegible] et 2a examinavimus causam materialem sententiae quae ex solito videtur esse duplex: remotam quae dicit personam capacem sententiae, proximam quae dicit delicta quae in ordine ad illam se habent relative et [illegible] et in ordine ad delictum relative et dispositive, utrumque seorsim [illegible] examinandum

articulus primus.

an deponendus et degradandus debeat esse homo determinatus viator, et adultus.

Ad memoriam revocamus novem conditiones examinatas in 1a [illegible] de sententiis [illegible] sententiae: rationalitas, singularitas, [illegible] ris, [illegible] baptismus, [illegible], aliasque [illegible]

rax privatio, urgentia denique. quas est percurrendo, sicut pro uobis inspectio adnotatis probis tum subiectiuo etiam depositionis et degradationis

Prima Conditio denotans subiectum debere esse uiatores media qua excludebant insensibilia et irrationabilia, imo spiritus subsistentes qui possit intellectus diam... dubium quin talis Conditio debeat Convenire subiecto depositionis et degradationis Cum enim haec poena nos cadat nisi in hominem et Creaturam rationalem.

2a Conditio sibi est singularitas in poena petit ut subiectum sit singulare et nos aliqua Communitas sicut est Collegia sit Capitulum, apud DD nos examinat an necessaria sit an necessaria sit pro subiecto huius poenae. Sic inveniuntur apud illos in genere equiparari Cum subiectum huius poenae Cum suspensione. ad suspensionem autem ut vidimus tantum requiritur ista Conditio possunt nos Collegium et Capitulum suspendi ex 2da doctrina generali videbatur dicendum Cum Communitas doctores posse etiam Communitatem deponi et hanc Conditionem de singularitate nos requiri ad subiectum depositionis et degradationis.

Sed sane ulteriori examine attenta est ut exigentem Conditionem pro hac poena et 1o si sermo sit de actuali et reali degradatione contra exigentiam esse singularitatem, nam quaero degradare deponi quae potest Communitas attenta degradatione ut Communitas et quomodo in Communitas exuberans habitus et induenda et quasi retrogradando possidendum et illam, hoc... ex se inhibitis

tum etc. [illegible]

Capitulo legerunt de dispensationibus perpetua vel [illegible] gratia ut etiam contracta ad singularum personarum clericos et deposito vel degradato habili reddi et dispensatio in capitulum vel communitatem fieri posse tum quando rerum doctores expressius et singularius loquuntur. Ex hoc vero jus tradunt de suspensione communitatum deinde erit quid dicendum de hac poena.

Communitas accipitur dupliciter collective et distributive. Communitas collective sumpta dicit communitatem ut communitas est et quatenus efficit talia bona ita propria communitatis ut non spectent ad singulares personas, ut si communitas collegii possideat gaudeatque beneficio aliquo ecclesiastico, cuius fructus non spectarent ad singulos illius communitatis sed ad ipsam communitatem. Communitas vero distributive sumpta dicit non communitatem ut communitas est, sed quatenus dicit aggregationem plurium personarum efficientium spectantia bona propria singulorum ut et capitulum canonicorum vel communitas clericorum quae vulgo dicitur Communidad cuius singuli corresponderent fructus bona propria canonicatus, beneficium, aut capellania.

Qua suppositione dicta petimus an juxta ad [illegible] ... et doctores dicunt in materia de suspensione communitatem posse suspendi a beneficio. Circa primam considerationem id est collective sumptam non ab officio [illegible] officium respicit singulares actiones et personas ita dicimus posse deponi communitatem, et similiter licet item et de communitatem distributive sumptam possumus

perdi ab officio ita etiam dicamus posse deponi.
Ad quam re mihi respondendum videt affirmative
quia in universo spectale differimem intr suspen
sionem et depositionem verbasum, quod absoluta sit, nò res
pectiva nam disputat has penas depositio a gravitate
quia sibi esset depo punitiva et eradicativa indispensabi
lis quae, suspensio v. correctiva et medicinalis, hoc in
quam, dispensat tolit quominus sicut una exercere posit
ad civitatem et altera exerceat.
et si dicas depositio canonicos pena est gravissima et
excommunicatio maior eorum gravissima sit, feri n. potest
in civitatem sub qua dolentes et inolentes comprehen
di solent, si similiter propter eamdem rationem deposito n. po
terit feri in civitatem. v. excommunicationem ut constat
excipit non ad suspensionem gravissima pena n. fert in civitatem
sed ex aliis capitibus 1° quia privat pluribus actibus per
sonalibus. 2° quia privat bonis internis et externis
auxiliis quibus n. privat depo. et denique ob prohibitionem
l'a iure ne excommunicatio ferat in civitatem. ac depositione
n. talis prohibitio n. habet.
2a conditio viatoris status quem vidimus facta
ab eo negarimus esse pro censuris ferendis. sed haec
n. ibi multa n. adaequate militat pro hac pena nam
legitimo fundabat in ratione intrinseca censura quia
medicinales pena sunt et correctiva et viatores soli sunt
qui indigeant medicina et correctione. cum aut depo
et degradatio n. sit medicinalis sed punitiva pena potest
extendi ad n. viatores. altera ratio in predicto loco adducta

riteb. in cog. d. ois qui viator ulē tam l' expa[illegible]
ditionem et formam alyis saltem sub spe indulg[illegible]
sedentis sett. ttt. 1o dispe [illegible] [illegible] [illegible]
qua iura prohibere sepulturis corporibus eor.
qui e vita migraverint contritionis manifestis signis
penitentis, si ... talis prohibitio sub sententia [illegible]
extendisse ad mortuos quare ad illos [illegible] extendere
~~prohibitio~~ deppo et degradato.

Mirar Doctores in hoc et in aliis similibus nihil
tradidisse per [illegible] saepe obvia fuit et erit in
[illegible] in qua nobis procedendum est quasi in invia
et investiganda semita. Ut habeas certam conclusionem
1o certum esse videt illam degradationem quae est deppo
absolutam et effectivam verbalem, nam cum
sententiis tendant ad privationem beneficii tam
[illegible] quam quoad titulum et simul ad [illegible]
[illegible] [illegible] quibus [illegible] iam caret [illegible]
tor [illegible] frustra applicarent illis tales sententias [illegible]
[illegible] fit de deppe et degradatione actuali [illegible]
et illam solemniter exercitare.

Primum solent inquisitores fidei defunctorum haere-
ticorum cadavera [illegible] in sua gravitate [illegible]
[illegible] exhumare et illa simul et statuas
eorum impenitentis signis insignitas relaxare et [illegible]
dere ad curiam secularem ut comburantur in [illegible]
[illegible] suae haeresis l' depravatae sectae quae [illegible]
rent, pro [illegible] degradationis si cadavera et statuas
[illegible] tales l' ecclesiasticis [illegible]. [illegible] ulterius [illegible]

dentes si pro exercitio huius poenae agi potest quam
bis una persona sit affecta una poena potest
affici alia ut vidimus tractatu [illegible] et tamen [illegible]
fuit adverteres invenit privationem factam circa illos
esse [illegible] ipsa privare poterat [illegible] similiter quamvis
dicamus sacerdos sit iam privatus usu ordinum [illegible]
beneficio poterit iterum [illegible] privari per media
sententia deponente et degradante.
[illegible] nihilominus dicendum est hanc tertiam condi
tionem necessariam esse ut vera et propria [illegible] depos
et degradationis exerceantur. Cuius rei probatio erit
responsio ad dubia supra ad illud [illegible] dicebamus de
relaxatione et traditione ad [illegible] facta
per inquisitores fidei [illegible] illam actionem [illegible] propriae et
fratris esse depositionem nec degradationem quamvis in
ecclesiasticis personis si extarent [illegible] deposi
et degradatio ante illam actionem, et in [illegible]
[illegible] cadavera [illegible] illos status [illegible] iam [illegible]
[illegible] spoliari [illegible] reportationem ut [illegible] de
[illegible] et [illegible] ea videtur [illegible]
privat depositio et degradatio [illegible] in [illegible]
[illegible] characterem [illegible] quo provenit [illegible]
[illegible] et in illa [illegible] constituta quasi mora
[illegible] beneficii [illegible] quam [illegible] extra [illegible] ecclesi
[illegible] sunt inflictionis talis poenae aberte
[illegible] praecedentis [illegible]
[illegible] quodcumque [illegible]
[illegible] cadaveribus et statim illis poenis afficiuntur si

nonum sunt qua afficerent personas si extarent. et
ad Favorem viventium itaque Villam del degrada
tio hisi excercata aliqua actio illi similis ita ut
degradatio vera quam degradationis repraesentatio. ad
alterum quam magis spectat procedebat et nihil minus
si multiplicarentur personas et variis titulis aliquis spe
cialiter si talis sententiam manavit et Viator, quia ita
ex definitionem materiis.

4a Conditio est etiam et cum regulariter loquendo a
dinis personae positi et titulus beneficii ad quos pertineat
plena depositio et degradationis pertinent contrarium eta
tem et annis conferantur nisi personis afferenti
bus ad annos rationis hinc est dicta conditio requisita
praecipuum tamen hac pena, sed absolute loquendo
valide sunt ordines infantibus et pueris collati ut colli
gendum est duo durandum in via de ordine hinc absolu
te loquendo infantes et pueri possunt habere tamquam
talem unum ordines sacros et titulum beneficii, et in hoc casu
poterat quis petere an tales infantes et pueri capaces sint
ut deponantur degradentur quia et tunc dicendum est infantes in
fantes et pueri habent annum rationis et consequenter
sint capaces tunc possunt quidem deponi degradari quia
propria et directa depositio si vera nunquam obtinetur
rationis usum propter deponi possent directe sed in
directe si sint pertinentes cum talis deponere ex
tempora dicta ab aliquo beneficio et tamen et aviti talis
infantes vel pueri sint suspensi ab ordine deficientes etatis
alterius considerationis et tamen

articulus secundus.

an deponendus et degradandus debeat esse rationis compos et baptissatus.

1a Conditio ex requisitis pro subiecto remoto censurae erat usus rationis quae opponitur amentiae. circa quam conditionem procedendum est sicut procedebamus cum de censuris disputabamus quamquam in ambobus depositio et degradatio non sit medicinalis poena sicut censura tamen quia poena haec sit punitiva ubi incedit prominens in illa attendatur haec conditio, itaque sicut amens incapax est censurae amens absolute loquendo ita est incapax depositionis et degradationis.

Sed inquires an sicut censura habet locum in amente ad tempus vel perpetuo qui antea incidisset in amentiam patravit delictum pro quo [illegible] propter quod imposita erat censura licet ipse imponi poterat, ita in simili casu depositio et degradatio locum habeant. non invenio canonem disputantem hanc [illegible] capite [illegible] ex iure capite [illegible] de aetate et qualitate. episcopum deponi posse propter defectum [illegible] et ex capite si quis abbas posse abbatem deponi posse propter negligentiam in gubernando. sed is [illegible] [illegible] spectant ad proximum [illegible] ad proximum [illegible] et degradationis [illegible] [illegible] episcopus

et abbas non propter depositionem a beneficio et officio stricte
sumpto pro ordine sed si deponatur ab administratione et
sumpta dependentia hac actione sicut dari potest in una
amente propter defectum sui a fortiori in amente dari po
terit quamvis non possideat culpam, tamen n. depositio non tam
videtur esse poena quam iusti prohibitionis propter incom
moda sequuta ex administratione tali.

Si v. loquamur de depositione proprie sumpta quatenus est
poenalis, punitiva, et indispensabilis maioribus dispensatione
et demus casum in quo ecclesiastica persona post commis
sum delictum enorme cui deberet depositio et incorrigibilis
perseverans in illo incidat in amentiam non habet luci
da intervalla, non sit perfecta quaestio ipse amens possit
deponi nam si ex probabiliori sententia vidimus supra ebrius
ac amentem esse capalem poenarum et si poena medicina
lis sit quae respicit reum capalem medicinae qualis absolute
non videtur esse amens a fortiori ex sententia illam et
mentem doctorum qui [illegible] sit incapax
depositionis et degradationis cum sit poena pure poenalis et non
habet illum non medicinandi.

Affirmativam partem probabiliorem esse propter
rationem dubitandi adductam et alteram sed hoc maxime
habere locum cum agitur depositionis absolute verbalis
non cum aliae duo actus verbalis effectivus et actualis
degradationis afferant executionem et solemnitatem
talem quae petunt in reo advertentiam et in s[illegible]
tantibus serietatem evitanda ut illa dicatur qui potius
ad contemptum quam ad [illegible] tantae [illegible]

poterant exercere.

6a conditio baptismus est cuius absentia reddit sine dubio subiectum incapax huius pene sicut et alterius cuiuslibet ecclesiasticae nam ex apostolo 1 ad Corinthios 5o infideles et cathecumeni extra ecclesiam sunt quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare. Cum ergo de [illegible] et degradationis pena modo sit absoluta, modo re servata, modo alteris exequenda sit medio iudicio sen tentiae et hanc non possit ecclesia ferre nisi in suos et in eos qui intus sunt qui extra ianuam ecclesiae sunt id est extra baptismum non possunt subiacere iudicio eccle siae et ita incapaces sunt huius pene.

Sed ulterius petes potest an ista conditio requiratur in deponendo et degradando non sit ex hoc generali titulo sed ex alio speciali et ratio dubitandi est quia haec pena tanquam pro prios effectus habet privationem beneficii et officii [illegible] et or dinis, ille vero qui baptizatus non est incapax videtur esse huius privationis ex eo quod sit incapax rerum quibus privandus erat ordinis [illegible] et beneficii. Respondendo ex una de baptismo illum esse ianuam ad cetera sacramenta et cum ordo inter sacramenta ecclesiae unum sit certum quod habet in una de ordine eum qui baptizatus non est incapa cem esse ordinem consequenter ex speciali titulo talis incapax manet depositis a ordine et officio.

Sed dices saltem non baptizatus erit capax depositionis a bene ficio cum beneficium possit conferri ordinibus carenti cum ad beneficii collationem sufficiat prima ton sura quod non probabiliorem sententiam ut bene probat

Bassaeus tomo 1° in 3am partem disput. 23 casu 1° n° 1° exclu
ditur ab ordinis charac. cum non sit ordo nec sacramentum erit
et ita si conferatur non baptizato valida erit et bene
fructus collati satisfacta valebit. 3° nullatenus non baptizatum esse
capacem beneficii ecclesiastici et ad usum altaris verum
esse tamen primam tonsuram non esse proprie ordinem, eo quod in ordinis
dicatur solum gradus, et tonsura inter gradus nec maiores nec
minores enumeratur, nam sic licet instar pavimenti sit
ad gradus ascendere dicatur, sed quamvis non sit proprie gra
dus nec ordo, est tamen dispositio ad ordines et spectat ad illos
et consequenter continetur intra sacramentum ordinis
ut tamquam pars seu dispositio et cum baptismus sit ia
nua ad sacramentum ordinis ita est et ad dispositionem
contentam intra illum, unde sicut bene Bassaeus
notavit supra citatus disput. 23 casu 3° num. 20 non
baptizatus quamvis cathecumenus sit capax non
est praesentis missae et ita olim in ecclesia ante
consecrationem et communionem admittebantur
postea vero excludebantur ut ipse dolet, cum non
sit cathecumenus capax ut pro illo sacrifi
cium missae offeratur. Ex eo quod baptismus ianua sit et
sacramentorum et meritorum provenientium ab illis, et
tam ut indueret fructus sacrificii, ut eucharis
tia a fortiori capax non erit receptionis tonsurae, quae licet
non aliquod sacramentum est quod refert Bassaeus citatus
disput. 27 casu 1° saltem institutum ecclesiae ut
cum aliis sentit ipse tamquam dispositio ad sacramentum or
dinis, cum ergo non baptizatus incapax sit tonsurae ideo ita in

clericatus et tituli beneficii ecclesiastici et consequenter evaca-
tus depositio.

Sed adverti demum aliquem reputatum baptiza-
tum et revera non baptizatum accepisse tonsuram et
ecclesiastica beneficia deinde et accepisse ordines sacros ut
sacerdotium et tandem episcopatum, si iste incidisset
in crimina propter quae deberet deponi sine dubio depo-
neretur degradareturque et tamen sine baptismo erat
incapax, non est ista conditio baptismatis ad poenam de-
positionis et degradationis [illegible]

Resolvi per ista dicta et quod neminem inveni
considerantem casum pro cuius plena satisfactione
distinguo duplicem statum huius rei et delinquentis, [illegible]
statum scilicet in quo procedat reputative, itaque et sive
careat baptismate secundum reputationem ecclesiae
illo gaudeat. In quo statu ad casum dicendum est
sicut ad nomen ille vere baptizatus non erat sed tantum
reputative, ita beneficiarius aut sacris insignitus aut
sacerdos vel episcopus re ipsa non erat sed tantum reputative
ut bene a pontifice definitur casu simili de presbitero
non baptizato ubi praescribitur ut talis presbiter iterum
accipiat ordines post baptismum de novo receptum ac
si non esset ordinatus, itaque si iste propter delicta contra
ta deponeretur illa depositio et degradatio in ordine ad status
non esset talis re ipsa sed si esset depositio et degradatio reputa-
tive in statu tituli et ordinum subsistentium quos ha-
bebat non re sed reputative tantum.

In statu huius delinquentis si potest esse dubium

utrumque deprehensus in illis criminibus propter quae depo
nendus erat in examine ecclesiae conveniat du
bium quia nullus sit baptizatus necne quia ex parte delin
quentis advocatus allegat illum baptizatum non esse pro
batio tamen insufficiens est nihil in testimoniis
ipsius delinquentis ad casum in isto est ad con
siderationem ecclesiam posse et debere talem depo
nere et degradare et propter delicta commissa si dig
na sint morte, relaxare, et tradere illum ad cu
riam secularem quia ecclesia habet saltem dubium
de sua iurisdictione et hoc dubium oriri ecclesias
tam possidentis et in dubiis melior est conditio possi
dentis iuxta regulam iuris in 6.o

Et si dices etiam haec regula et iuris in 6.o quia si
sublata causa sunt contraria observanda ideo faciendum
est potius quam aliud sed in praesenti causa et isto
ius observa sunt dubia et dubia sunt ... depo
nendi et ecclesiis deponendis ... faciendum esse
et deponendo et incapax est ... regulam esse
veram et admittendam sed tamen ... adita
glossa et ... nisi autem foveat favorabilem
causam qualis est causa matrimonii et aliae ... in quibus
potissimum locum habet causa fidei et religionis itaque
illi eius deponant et degradent sub conditione et de
positus et degradatus conditionaliter potest absolute rela
xari et tradi curiae seculari.

denique status ultimus est huius casus in quo de
lecta sit causa et ... eius error baptismatis ... itaut

tam vel repetitio certa vel dubia manent de bapti
smate, sed ecclesiis evidenter constet talem baptiza
tum non esse quid sibi dicendum sit. Consulti docto
res nihil quod exegerunt, resolutio tamen colligen
da est ex principiis ab aliis iactis in materia de fide in
qua omnes docti supponunt characterem baptismatis con
stituere hominem sub iurisdictione ecclesiae, medio enim cha
ractere signantur oves [illegible] et consequenter sunt
sub pastore ecclesiae et in hoc sensu pater Suarez
disputatione secunda 4 intellexit testimonium
sancti [illegible] et in tomo anglicano ubi defensio
ne fidei probat regem Jacobum esse sub iurisdictio
ne ecclesiae [illegible] fatetur verum baptisma recepisse
sub ritu ecclesiae romanae ita libro tertio cap. 4 et maxi
me [illegible] disputatione 13 per [illegible] nostram l. sub
expressis [illegible] non examinaverit statuit [illegible] possibilitate
[illegible] resolutionem.

Ex quibus advertere in ecclesia distinguendam esse
duplicem potestatem alteram directam, indirectam
alteram. Prima quae per se ordinat ad gubernationem et
directionem fidelium. Secunda quae [illegible] sed per conside
rationem ordine ad aliquem specialem finem exercet in
aliquem habet locum in baptizatis. Secunda etiam in in
fidelibus non baptizatis quatenus ecclesia in ordine ad bo
num reipublicae christianae et ad defensionem ipsorum
tum baptizatorum, et tandem in ordine ad aliquod bonum
commune ecclesiasticum potest aliquas imponere ordina
tiones aut poenas etiam infidelibus indirecte con

prehendant quae potestas in ecclesia maxime videtur apud
summum pontificem in quo est summum dominium
in ordine ad similia bona et ex commissione pon
tificis potest spectare ad alios sicuti ad inquisitores
fidei nostros et quambis haec potestas totum tum haec
in infidelibus temporalis principis etiam extendit
ad infideles non subditos temporali ex varietatem
casuum videat Suarez citatus.

Quibus praestabilitis ad nostrum casum respondeo
in 3° statu considerationum. Ideo iam ecclesia certa est
de carentia baptismi et characteris in illo ecclesias
tico et sacerdote non debet illum degradare nec depo
nere quia ista pena cadit solum in ordinatos ecclesias
ticos sed absque solemnitate aliqua nec actione
ecclesiastica exercita illum induat laicis vestibus
et prophanis, deinde ad examen procedat crimi
num prox et videat an spectent aliquo modo
ad indirectam potestatem ecclesiae et non si invenit
non spectare abstineat se a iudicio circa talem perso
nam ex sancti testimonium supra citatum ... ex loci
interpretatione patrum intelligendum est et ex iu
re nostro canonico cap. maiores de baptismo et cap.
iudei de iudeis et cap. gaudemus de divortiis
et tandem ex tridentino sessione 14 cap. 2° dicen
te cum ecclesia in neminem iudicium exerceat
qui non prius in ipsam per baptismi ianuam fuerit
ingressus, si non invenerit delicta illius spectare
ad indirectam potestatem ecclesiae poterit iudicium

ferre et iuxta gravitatem delicti illum punire ac si laicus fuisset, et si tanta fuerit delicti malitia ut capite damnandus sit tradet seculari curiae sub sincerus demissis sicut solet laicus tradi nulla exercita ecclesiastica actione.

Articulus tertius.

An deponendus et degradandus debeat esse inferior et non degradatus et presens.

Septima conditio inter eas enumeratas ad subeundum superiorem in loco supra citato erat inferioritas an scilicet superiorandus necessario debeat esse inferior quam conditionem approbavimus adeo quod illius iurisdictionis et merito quia superioratum actus est exercitium iurisdictionis et consequenter petit rationem inferioritatis et subiectionis in superiorando, quae admittitur etiam pro actu depositionis et degradationis modo iste poena sumatur pro sententia absoluta verbali vel effectiva, seu actuali degradatione nam quilibet ex his actibus saltem iurisdictionis est unus actus simul et ordinis, quem admonemus quod in actu illo exercebat summus pontifex [illegible] superiora [illegible] ius subiectionis, ita exercendus est a depositione et degradatione et sicut ibi dicebamus neminem posse se

ipsum sententiare quia nemo est ipso inferior ita nemo potest seipsum deponere et degradare quod Suarez notavit supra citatus cap. 20 ad 20 pro exceptione pontificis advertendum est caput tamen ante dicte ubi habetur historia pontificis Marcelli et illa celeberrima sententia dicta a Concilio [illegible] non iudicabit a quoquam.

An vero aliquis sit summum pontificem sint defectus divinae conditionis sive ex subiectionis incapaces huius penae diximus supra cap. 20 ubi excipiebamus episcopum confirmatum vel consecratum et subdiaconum ordinatum a pontifice quia ipse semper sit inferior [illegible] episcopi propter [illegible] ibi adductas [illegible] ista exceptione [illegible] gaudent alii in ordine episcoporum praelatorum habentem potestatem deponendi et degradandi.

Si dubitabis de certis personis ecclesiasticis qui gaudent certo privilegio medio quo fiunt filii romanae ecclesiae an medio tali privilegio excepti sint a praelatis ita ut ab illis deponi degradarique non possint. Cuius privilegii fit mentio cap. 10 de verbo significatione in 6o ubi quidam recepti in propriam filiationem romanae ecclesiae excipiuntur ab ordinario quo [illegible] excommunicari et interdici non valeant. Petimus igitur an isti etiam excepti sint ab aliis poenis ibi non explicatis generalis suspensio vel depositio et degradatio.

Suarez dicte 20 [illegible] dubium hoc tetigit et suspensionem nos quae applicabimus doctrinam ad praesentem penam. Glossa igitur cap. caput citatum hoc

previlegium extendit ad suspentionem, que postea est quoddam interdictum, suarez vero oppositum docet 1° quia previlegia n valent plus quam sonant. ... in cap. Si papa de previlegiis in 6° aliud patet ... aliquem in filium romane ecclesie in ordine ad aliquos effectus speciales, aliud illud subiicere ab solute ad romanam ecclesiam, nam isto 2° modo absolute quis eximit a iurisdictione ordinarii et fit subditus pontifici, at vi 1° filius fit n signum absoluta subiectio ad romanam ecclesiam sed specialis benevolentia in ordine ad speciales actus.

Suarez confirmat suam sententiam ex cap. 1° de previlegiis in 6° paragrapho in eos. ubi pontifex volens quosdam eximere ab ordinariis in actibus suspensionis expressit suspensionem cum igitur in predicto textu 1° de verbis significatione in 6° solum fiat mentio excommunicationis et interdicti n extendendum est previlegium ad suspentionem, licet enim quod suspentio distincta pena est ab interdicto, et nec cum pro illo intelligatur quod omnia satis probabilia dicta sunt.

Ad verum dicendum est in ... previlegiorum aliqua advertenda pro illorum extensione. 1° advertenda ... potissima ... cum pontifex ... illorum extensione ... alteri ... adveniat. 2° ne previlegiati ... previlegium ... in ... maxime atendenda est ... previlegii ... illa ... et ...

cap.e si papa de privilegiis in 6.o ubi tamen alij sic tradunt
sequentes volumus ecclesiam istam vel personam exe-
ptam etc: volumus eam iuris beati Petri existere ad-
nemo alius praesulatum ecclesiae romanae pertinere vel
ad romanam ecclesiam specialiter pertinere vel simpliciter
vel sine medio per quod innuit pontifex plene fore exempta
huiusmodi ecclesia indicatur: quae quidem s. vel illis equi-
valentes maxime attendendae sunt ut privilegia pro
religiosis vel aliis singularibus personis concessa tali vel illo
modo aliquando interpretentur quae. privilegiorum q. ala-
tum cap.e vel de verbor. significatione pro filiis romanae eccle-
siis non continet ulteriorem et consequenter non extendi
deberet ad possessiones et decimas penes [?] sed solum ad excitatio-
nem et interdictum pro quo specialiter datum est. ~

Dicta initio cap. de Summo pontifice quem consti-
tuimus incapacem huius poenae [?] subsequimur in dicto cap.e
minime subjectum et speciale caput in dicto capit. si pa-
pa dist. 40 ubi [illegible] huius culpas redarguere prae-
sumat mortalium nullus quia cunctos ipse iudica-
turus a nemine iudicandus vel nisi contra deprehendatur a
fide devius ubi expresse subiicit pontifex aliquando
poterit deponi propter huius crimen ex quo constat et
ex aliis quae congerunt dd in ca. [illegible] fide [illegible]
sa ad celebritatem concordantiam in casu heresis posse
iudicium fieri et sententiam in pontificem videant ca-
ietanus de autorit. papae cap.e 18 et 19 et pater suarez
[illegible] disp. 10 sect. 6 de fide [illegible] et
ideo breviter praesenti [illegible] instituto resolvenda: ~

sicut .3. aliqui opinantur posse pontificem ut sin-
gularis persona est incidere in haeresim, alii probabilius id
negant; nos vero canonicam in re probabili et incer-
ta dispositam in casu supposito quid faciendum si incidi-
set. in nullo .n. crimine praeter haeresim inditum sen-
tentia potest fieri in pontificem. dicendum ergo haere-
sis ut possit concilium episcoporum quod nos ipse pote-
tas residet iudicium exercere contra in pontificem
set sed apud illos est potestas examinandi causam illam
qua examinata poterunt ferre sententiam declarato-
riam criminis. sed haeresis qua sententia declaratoria
lata ab ipso Xpto domino immediate pontifex deponitur
a sua dignitate pontificali, et ante istam depositionem
nihil aliud possunt exercere episcopi. postea vero
si depositus iam a dignitate et consequenter non papa
nec pontifex ut ... perseveret in haeresi vel de novo
delinquat tamquam inferior iam poterit deponi et degra-
dari sicut omnes alii habent locum in crimine haeresis et
in alio. accedit ad haec incidentia in amentiam
perpetuam nam ista adveniente iure divino privatur
pontifex a sua dignitate quia perpetua amentia equiva-
let morti quoad usum rationis et libertatem et consequenter
quoad potestatem iurisdictionis. depositio ista non est
tamen est mere propria cum sit depositio ab adminis-
tratione ut dicebamus ante de ...

3a conditio in deponendis vel degradandis deneat ut
sint depositi vel degradati. similiter est conditio ista ut ab-
ri examinatis ... vel ... supposito ubi vero examinata

fuit pro varia positione Casuum in quibus vidimus
ex iure et doctoribus nullam esse dissonantiam si quis aliis
sequutus iterum sequeret. similiter modo exercitando haec
Conditio dependendo ad Casus varios depositionis et degradationis
in sive ante sive post processum solarem declarationis.

1° examinari potest haec Conditio et depositionem absolutam verbalem fuit semel depositus, similiter depositione an iterum eadem deponi possit. et sane si precedens depositio fuit partialis vgr a beneficio duntaxat vel ab ordine vel ab ordine beneficio, remanet capax alterius depositionis. depositus a beneficio poterit deponi ab ordine et econtra depositus ab ordine poterit deponi a beneficio. Cum quaelibet ex his depositionibus diversos sortiatur effectus. Insuper si esset depositus ab uno beneficio gauderet quae multiplici, bene posset deponi ab alio a quo depositus non fuerat. 2° si depositus esset ab uno ordine, habet quae plures poterit deponi ab altero ordine quem retinuerat ut si depositio caderet in sacerdotium retento ordine diaconatus 3° si caderet in maiores ordines retentis minoribus 4° si depositus esset ab aliqua Capituli dignitate posset deponi a sacerdotio.

Deinde potest fieri Comparatio cum deposito absoluta depositione totali et perpetuali an possit deponi in genere depositionis saltem verbali respectiva, et ita depositus tandem deponi tertio genere degradationis actualis sive qua comparatione affirmativa pars eligenda tum quia depositio sit novum genus poene sicut et tertia habent quae speciales effectus et diversos.

denique quod hic dicendum est an semel depositus absolute depositione totali vel partiali possit iterum deponi eodem genere depositionis absolutae quae comparatio hic locum in duplici casu primus casus sit in quo clericus depositus aliqua via et si difficilissima obtinuisset dispensationem super depositionis et restitueretur ad capacitatem deperditam novoque titulo et beneficiis gauderet et renovatus esset in ordinibus quoad usum illorum et sane in hoc casu si denuo in crimina incidisset nova vel repeteret praeterita aut committeret alia similia vel maiora nullum dubium quin deponi posset iterum.

Alius casus sit in quo ille restitutus non sit ad pristinum statum et non gaudeat titulo beneficii nec usu ordinis post eam depositionem repetit crimina propter quae depositus fuit. in quo casu ipse ostendendum est vel crimina nova loco vel tanto repetita talibus circumstantiis repetita sunt, sint sufficientes causae maioris depositionis realis et verbalis respectiva, et actualis degradatio vel non sunt, vel sint sufficientes ad absolutam depositionem verbalem si imposita non fuisset. si tamen ita se habeant delicta poterit iudex ulterius progredi ad ulteriores depositiones quae restabant. si tamen non ita se habeat episcopus tunc iudex debet attendere an illa delicta quantumvis non habeant novam gravitatem nisi magnam reincidentiam eorundem adhuc exigant novam et maiorem poenam realis et respectiva verbalis vel actualis, et re mature considerata consultisque doctis viris poterit ad alias depositiones procedere.

si tamen Episcopus inveniat novo illa delicta so
la circumstantia reincidentis repetita exige adeo digna
alia deffe nisi absoluta quia idem afectus et tunc dispo
sitius et iudicatu, an sit repetenda altera desso absolu
ta vel insit sistendo in iam imposita vtat iudex alio ge
nere penae qualis et reclusio, vel exilium vel ad triremes
condemnatio aut quid simile, et quem novam exa
minamus nonnullis dificultatibus intricatam liceat
ante sequenti illam expendere, nunc gradum facia
mus ad ultimam conditionem. —

9a conditio praesentia et de qua Episcopus citato
loco de sequuis articulo 4o et si sermo sit de duplici ac
tu deffis privis sitis et absoluto et depositivo verbali
vel sub poena potissimum iurisdictionis talem et nihil
repugnantem occurrit praeter dicta circa de sequuis in
coi Episcopus. et in memoriam revocanda est dispa inter
statuta et sententias, nam statuta respiciunt territo
ria, at sententiae personas. deinde advertendum est quo
modo quis vere delicti fiat subditus, et denique dispa illa
inter diu commorantes et quasi domicilium habentes
vel parvo tempore residentes quae omnia ibi satis explicata
fuerit, et. cum sint coia ad rem iurisdictionis nihil
addendum speciale occurrit; sed poterat quis curiose
inquirere utrum qnd deffo et verbales respective posit
ferri in absentem, et maxime si est deputatio
actualis et ob istam ultimam incipientes ponamus
casum. Petrus accusatus est de crimine digno deffis
et ante comprehensionem vel post carcerem violavit

hæreticus et extra territorium ponit iudicio deponen-
dus agit cuius causa comprobat, inveniat quod dignus
depositione poterit tunc deponi et degradari realiter. Sit
casus singularis in quo sacerdos propter hæresim et apos-
tasiam a fide in carceribus detentus, ibi que crimi-
nibus comprobatis inveniat dignus depositione degradatione
et traditione ad secularem curiam et antequam his omnia
executioni mandarent in fugam sedebit eius
quod statua tradenda est seculari curiæ pro delictis
insignita ut tandem comburatur, et quod statua illa de-
ponenda, degradanda quod in sua originalis persona
degradet.

Pars affirmativa suadet primo quia propter quam non
tractus status non degradant ut sic vidimus in toto
militat in præsenti casu nam mortuos status non
praesent status viator et consequentiam non existunt
intra iurisdictionem ecclesiæ, status vero absentium in-
tra territorium ecclesiæ continentur. Denique in traditione
ad secularem curiam vere absentes tradi possunt et
mortui traditi repræsentant, cum ergo non possint tradi prout sa-
cerdotes prius oportet deponi degradari quod. Denique
sacerdotes illi absentes per statuas traditi atque combusti
non gaudent ubicumque fuerint privilegio clericali, sed
hoc privilegium non deperdit nisi per actualem degra-
dationem ergo prius degradandi actualiter sunt.

Sed propter has rationes dubitandi satis adstrinxisset
affirmativa pars maxime quod ex nullo casu vel iure
aequitate ... sententia prohibet hæc pena imponat

nam cum in dictis actionibus realibus nihil vere et
realiter imprimat sicut 2do excludit actio consecrativa
ordinis in qua requiritur praesentia propter characterem
imprimendum media aut depositione et degradatione satis
aufertur et deletur quod erat et honor non fuit possibile sit quam
moraliter minime necessaria videtur praesentia ipsius rei
similis delinquentis, sed sufficeret praesentia exempla
ris in quo illi actualiter actiones exerceant.

Certo nihil obstat in hoc disponendum aut requiramus
ipsi intrinsece rei sed huius nam sicut in imagi
nibus dicentibus ordinem ad prototipon actio exer
centur honoris imo adorationis quae personis quarum sunt
imagines tali honore digni censentur, tum etiam ea
in imaginibus et statuis quarum personis originales dede
core digni sunt, in exercitii potuerunt actiones exau
thorisantes, deponentes, et degradantes.

nihilominus attendentes eius et competente
ecclesiae praxi sint nam quam talis sessis frater dimense.
autem cum consuetum esset ut id in praxi observaretur non
spectat ad nos, sufficiat nunc pervenisse ad huius rei
considerationem.

articulus 4us.

an semel depositus et degradatus eodem genere depositionis et degradationis quo depositus vel degradatus est

posit iterum depo
ni et degradari.

Decrevi spetiali arto adversus explicare dictam parte
tem ex quaest. non attendendum est pro praesenti
materia sit praesidarum in eo quod talis depositus
et degradatus iterum deponat degradet quia nulla specia
lis repugnantia invenit vel aliud spetiale discrimen
ti pluris quod etiam respondet in repetitione sen
tentiarum quae adimitent ut vidimus l.
q. sicut repetuntur sententiae possunt repeti degrada
tiones et depositiones nam ex eo semper repetantur
quae diversitas in iudicibus vel in criminibus vel saltem
in formali confirmatione illorum et mediante sententiarum
repetitione saltem resultet novus titulus privandi
iterum ab illis effectibus maior quam in illo quasi re
ligatio itaque ... adiiceat nova et diversa absolutio
ne ac si iterum ligatus fuisset quod ... locum habet
in repetitione depositionis et degradationis etiam sub eodem
genere procedentis q. et cetera.
Respondebit aliquis sententiam inducere novum ne
dicitur et ita ad solutum quae discrimen sed consequentia
illam multiplicare, sicut multiplicant reme
dia ad salutem infirmi, at vero depositio et degradatio non
inducit velut medicinas sed sub poena vindicativas
et punitivas et ita si inflictam poena et punitio iam
applicata est cum discrimen multiplicaret. praeterea

depositio n[on] quolibet vero poena perpetua sit et spectalis sitis et eradicativa et ita contrarium illius videtur, ergo iterari multiplicarique nulla [illegible] quid eradicatio si iam abolitum [illegible] eradicari poterat. ultimo contra [illegible] ista ratio dubitandi quod depositio et degradatio maxime quae est ab ordine correspondet ordinis collationi, sed collatio ordinis non potest iterari vel repeti, [illegible] sacramentorum [illegible] characterem [illegible] ordo [illegible] depositio et degradatio iterari potuit et repeti [illegible] ordinis characterem imprimere [illegible] degradationis est illum [illegible] quo potest [illegible] iteranda est.

respondere quis potuit ad eam rationem in contrarium adductam nihil disconveniens inveniri in multiplicandis iis poenis degradationis et depositionis cum eaedem sint [illegible] et poenales et non medicinales [illegible] in eos ad persecutionem et rebellem, [illegible] remedia [illegible] multiplicantur donec morbus expellatur medio multiplicati applicato remedio, ita si in delicto et culpa perseveret et reincidentia repetatur non erit disconveniens poenas repetere, cum proportio probabilis inter repetitionem delictorum et repetitionem poenarum, ut in [illegible] simplex [illegible] vexatio multiplicata dat intellectum.

Ad [illegible] rationem dubitandi fundatam in [illegible] causae huius poenae [illegible] quandam eradicativa est quae maiorem vim habere videtur respondere quis potuit hanc eradicationem [illegible] [illegible] et moralem et

ita nullum inconveniens est simul[iter] explicat, et videt exemplum adductum a paritate depositionem ex irregularitate quae personam reddit inhabilem ad suscipiendum ordinem et poterat quis iterare argumentum et dicere mediante irregularitate reddi personam inhabilem ad suscipiendos ordines, si semel irregularis non poterit iterum reddi irregularis et bene negabit consequentiam nam ille qui ex defectu lenitatis irregularis est, poterit irregularis reddi iterum ex defectu natalium vel alio titulo imo ex eodem titulo repetito simul ex altero defectu lenitatis si similiter depositus una depositione ex uno titulo orta potest depositione iterum altera depositione orta ex alio titulo vel eodem repetito, nam sicut ex irregularitate depositio eradicativa est ordinis titulo beneficii, ita irregularitas impeditiva est plantationis seu sublationis ordinum, quemadmodum si illa moralis implantatio iterari poterit etiam iterari illa moralis eradicatio.

ad ultimum dicebat depositionem a paritate ordinis si ipsi sicut illa non posset iterari ex eo quod imprimat characterem manifeste est disparitas nam impressio characteris physica et realis est, et cum character sit incorruptibilis et semper permaneat non potest iterari ordinum sacramentum illius causationem, depositio vero se habet moralis delet characterem et media depositione in ordinato causat quandam infamiam quae reputatur moralis quasi in ordinatis quare si non potent [illegible] infamiam multiplicari.

set instabis saltem ex irretrabilis depositio a beneficio

quia tendit ad deflendum beneficii titulum qui titulus
est caracter indelebilis et ita penitus eradicatur. at
titulum beneficii in se consideratum est quid morale
in persona ecclesiastica proveniens a certa moralitate
derivata a collatione beneficii [illegible] et habilitas ad or
dines suscipiendos in irregularitate sicut ipsa habilitas
deperdit per multiplicia titulo, iterum per irregularitatem
quare non poterit deperdi illa moralitas tituli et quasi
respectu infamia [illegible] et sententia illius depositionis ~

Quae omnia probabiliter dicta sunt, adhuc tamen non quie
tit animus, nam si quis beneficium adeptus quam
bis est persona apta ad illud obtinendum commi
serit quae postmodum delictum ob depositionem beneficio
nihilominus non deponeret si quis [illegible] non benefi
tiatum deponi a beneficio si si quis depositus iam
est non poterit iterum deponi quia talis depositus
ipsa beneficiatus non est. Similiter si quis ordines non per
cepisset non posset ab ordinibus deponi, sed qui depositus
est ab ordinibus ita se habet ac si ordinatus non esset ergo ite
rum deponi non posset, quae omnia maximam vim habent
in deposito verbali respectiva simulque actuali in quo
sequitur privilegium clericale fori et consequenter spec
tat ad iurisdictionem, et si committat nova delicta
non est capax depositionis nec alterius poenae proprie personae
ecclesiasticae sed poenis formalibus etc. ~

Propter hanc ultimam obiectionem respondeo
dicendum et quae si sermo est de actuali deposito obiec
tio facta manifeste convincit, at non si sermo sit de

de deposito verbaliter absolute tamen non amiserit iste
privilegium fori nec quali evidentia possedit obiec
tio nam iste deportandus potest considerari post tam
iam depositionem illam exercitam, nam ante tam
potuit committere ista delicta propter quae in iure sit
posita depositio lata vel generalis, et tunc tamen deponat
iste atque vel saltem declaret depositus a iudice debet
talis declarari ex multiplici titulo correspondenti
multiplici delicto depositus et talis deposito et de
gradatio vel etiam multiplex est quod notet oportet
ut si aliquando ille sit ecclesiasticus regnum yet
explicare titulos seu delicta varia propter quae depo
sitionem incurrit. devolutio ergo ex toto nostra diffi
cultas ad talem depositum post tam depositionem sub
eadem genere tamen et sacerdotum de quo item
sit resolutio

articulus quintus.

Statuitur semel depositum vel
degradatum sub ea ratione qua
talis est non posse iterum de
poni vel degradari.

sit tandem resolutio nostra depositus vel degradatus sub
ea ratione sub qua depositus vel degradatus fuit non potest

iterum deponi vel degradari resolutio sine ambage est
quod a nemine agitata habetur. placet tamen de hac re
vis a me consultis et preter vos adductis rationibus
iam probare et in terminis ex professo resolutionem
Petrus depositus est a beneficio Cordubensi talis pacto
cuius absoluta sententia depositus a tali beneficio deponi ite
rum non potest. Similiter Petrus episcopus degrada
tus ab episcopali dignitate dictato genere degradatio
nis, ab eo iterum non poterit degradari sub eodem
genere et sic circumscribilari potest in aliis, nam
resolutionem probo ex speciali modo procedendi hu
ius generis sibi peculiari quo distinguitur a modo pro
cedendi censurarum quas multiplicari posse consentiunt
doctores etc. de censuris, procedunt per censuras per modum
vinculi, et ita tam ex parte iudicis censuras ferentis
quam ex parte subditi censurati nulla repugnantia
in tali multiplicitate, nam ex parte iudicis exhaus
ta non est iurisdictio vel ex parte subditi nulla repugnan
tia ut semel et iterum quasi vinculis multiplicatis
et repetitis spiritualibus astringatur ligeturque. at vero depo
sitio non procedit per modum vinculi sed per modum spolia
tionis et denudationis et quamvis ex parte iudicis non
repugnaret potestas iterum deponendi quia exhausta
non fuisset eius iurisdictio, est tamen manifesta
repugnantia ex parte subditi, nam de ratione spolia
tionis et denudationis est supponere subiectum non spoliatum
seu denudatum sed potius quasi vestitum et affectum
illo a quo spoliandum et denudandum est. Cum igitur Petrus

200

Cum [illegible] petrus sit spoliatus illo beneficio vel denuda-
tus illa dignitate vel ordine in ipsis potius repugnantia
involvitur quod iterum spoliet vel denudet ab illo
quod non habet.

Confirmo resolutionem nostram quia nulla
paritas adduci potest ab alio genere formae propter dispari-
tatem [illegible] multiplicis [illegible] paritas a sen-
tentiis desumpta nulla est ut vidimus. deinde paritas
desumpta ab irregularitate etiam ad rem est quia
irregularitas [illegible] sit vinculum vel possidet spoliando
vel denudando, sed potius imponendo. deinde quia
mediam irregularitatem in irregulari ponit et addit mala
[illegible] [illegible] reddit in-
habilis ad [illegible] ordines, [illegible] dispensem vel
[illegible] multiplicit ma-
[illegible] et [illegible] dispensem idem
[illegible] [illegible] multiplicit denuda-
ri. denique [illegible] extra rem [illegible] spoliis
[illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
et tamen repugnantiam [illegible] in eo quod idem [illegible]
[illegible] iterum [illegible], ita similiter nulla est
repugnantia ut illis [illegible] tendunt
[illegible] et multiplicandam [illegible]
[illegible] repugnantia erit in ista [illegible]
[illegible] [illegible] ad rem [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] valde assimilatur [illegible]

200 iterari potest, si etiam depositio iterabilis est. Antea probo: quia
si aliquis suspensus est a beneficio vel ordine, novam quae
causam daret ad novam suspensionem, posset prohiberi
iterum suspendi, et consequenter per illam differentiam quam
habebat in depositione ostendendo suo procedendi per modum
spoliationis et in genere destructivo etiam totum hoc videtur
in suspensione quia etiam spoliat beneficium et ordinatum
et qualitates suspensus; tamen ita habet ut sint verbo bene
ficiatus et ordinatus, et si dicas suspensionem auferre
titulo beneficii vel charactere ordinis per primi [illegible].
ei usum et consequenter non procedere in genere destructivo
redditur: idem iterari potest; nam in beneficiato et ordina
to potest considerari quoque duplex usus et habitus sub
per titulo et beneficii et ordinis charactere, et in qualibet
usu utrumque suspensio jam destruit vel spoliat, loquendo
de usu; bene tamen est in alterum [illegible] quam spoliat
iterabilis est et depositio.

Ad duplicem potest ut aliquis suspensus vel ad tempus vel
perpetuo. Utrique perpetuo negative vel positive ut dicebamus
supra in actu 4° [illegible] suspensionem ad tempus facile
cognoscit quomodo iterari possit suspensio, scilicet per pro
longationem temporis, ut si Petrus suspensus a beneficio vel or
dine per annum, si committat novum delictum poterit
suspendi per duos annos; si vero suspensus sit perpetuo ne
gative, poterit suspendi perpetuo positive quia una suspen
sione graviori. Demum si dicam Adiectivus suspensionem
ut Petrum perpetuo positive vel suspensionem negative vel ad
tempus, velle quod non illum suspendere volumus

ut in suspensione. ad 2m respondemus disparitatem
esse notam inter suspensionem quamlibet depositionem
nostram, nam [illegible] suspensionem procedere
per modum privationis [illegible] destructivo etiam cum
illam partem vel illam [illegible] privat [illegible]
quoad usum, nam aliud est [illegible] usum beneficii [illegible]
[illegible] aliud suspendi, et sic suspensus a beneficio
et ordine vere dicitur et est beneficiatus et ordinatus etiam
moraliter, non vero depositus, itaque in suspenso [illegible]
[illegible] beneficiarii sed impedita [illegible] suspensa, et suspen-
sus quasi ligatus [illegible] extense
vel ad fructus beneficii vel ad usum ordinis [illegible] sus-
pensio procedit per modum vinculi et positivo [illegible]
impedimento ad usum illius rei quam per modum priva-
tionis destructivo [illegible] sicut procedit depositio. tandem [illegible]
[illegible] pro parte affirmativa [illegible] peccatum
[illegible] destructivum et eradicativum [illegible] gratiae habitualis
iustificantis et consequenter iuris ad gloriam. secun-
dum [illegible] peccator
[illegible] intelligatur, et tamen [illegible] in
capax peccator est non peccati [illegible] destructivi gratiae
et eradicativi iuris ad gloriam et [illegible] praedictorum
[illegible] illegitimam fieri comparationem inter
peccatum et depositionem [illegible] comparatio inter culpam et poe-
nam [illegible] eadem [illegible] nam culpa [illegible]
[illegible] libera [illegible] voluntate [illegible] post pecca-
tum [illegible] receptionem,
[illegible] capax etiam ipsius peccati quod pro mali

dicit positivum actum in voluntate capaci ad recipiendum et pro formali privationem rectitudinis debitae.

Ipsius vero quasi reatus et macula qua inordinatione est in voluntate peccatoris capaciter saepius maculari in quo procedit [illegible] modo et positivo et multiplicativo, [illegible] in illis et consummatis positivis in ipse [illegible] depositio chiefanum est sententia positiva humana quae licet ex se dilius non possit in [illegible] tamen subiecti capaci [illegible] iam semel depositum propter ea dictum. nec [illegible] dicas sufficere [illegible] novi tituli eradicativi sicut sufficit indebito novi tituli eradicativi gratiae, [illegible] ex culpa, [illegible] in [illegible] novi tituli eradicativi stat in delicto digno depositione propter quod deducitur novus titulus deponendi [illegible] stat in ipsa sententia formali deponente quae ad sui iterationem petit subiectum capax. est tamen legitima consequentia si foret [illegible] sententiam sequitur ad peccatum mortale et sequitur ad delictum depositione dignum, et sicut per [illegible] [illegible] [illegible] commissionem damnatus est ad supplicium aeternum, [illegible] iterum damnaretur sicut accidit etiam in damnatione humana in qua [illegible] [illegible] damnatus ad mortem si delictum committat novum [illegible] iterum damnaretur ad mortem, sed sententiam data [illegible] [illegible] una [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] delicti novi [illegible] ita similiter procedit in nostra depositione.

[illegible] media depositione cum [illegible] [illegible] [illegible] depositus manet absque titulo et usu beneficii ordinum quae [illegible] etiam redditur inhabilis ante restitutionem ad [illegible] tantum tituli cuiuslibet beneficii et usus illius ordinis, sicut itaque si depositus erat subdiaconus et ab illo ordine depo

in actu reddit incapax recipiendi alterius ordinem. saltem in ordine ad istos effectus qui quasi positivo modo causant seu verum inhabilitatis et indecentiae iterabilis erit depositio sicut et irregularitas. Vel demum media depositio est depositio ab hac et ab omni titulo beneficii et similibus ordinum quae sci- licet reddi inhabilem ad novum titulum beneficii et ad no- vum ordinis recipiendum, si quidem depositio poena perpe- tua est, adeo tamen non sequitur ex hoc esse depositionem esse iterabilem quoad primarios effectus huius poenae eradicationem prae- existentis tituli et praeexistentium ordinum secunda- rios vero et consequentes illa inhabilitas et incapa- citas seu impedimentum ad alios titulos et ordines. hoc quoad huius secundarii effectus iteranda est cum sint alii poenae quae habent effectum ex primaria sua tendentia quales irregularitas, i.e. ad seipsam receptionem atten- dit effectus consequentes seu indirectos qui quasi per accidens effectus est sed effectus primarios directos et per se intentos a poena.

Post reciprocam agitationem dictis praegnantis vix reso- lubilis obvius fuit mihi Canon in quo inveni ab Ecclesia resolutam difficultatem nostram, resolutionem quae Eccles- iae nostrum a nobisque electam, Canon 2. Ecclesiae de Cretensibus cap. Cum non ab homine de iudiciis cuius verba licet subiicere cum in illis desideratam resolutionem habeamus. Pontifex Celestinus tertius consultus itaque re- spondet consultationi suis filiis respondentibus. Si cleri- cus in quocunque ordine constitutus in furto, vel ho- micidio, vel periurio seu alio crimine fuerit deprehensus

legitime atque convictus ab ecclesiastico iudice deponendus est.
qui si depositus incorrigibilis fuerit excommunicari debet. dein
de contumacia crescente anathematis mucrone fe
riri. postmodum vero si in profundum malorum veniens
contempserit, cum ecclesia non habeat ultra quid faciat
ne possit esse perditio ultra perditio plurimorum per secula
rem comprimendus est potestatem. itaque quod clerici deponendi exi
tum sententia legitima fera imperante habet pontifex.
ubi adverte illa memoria retinenda verba cum ecclesia
non habeat ultra quid faciat unum ne poterat ecclesia regere
ne deponere, et quasi quidem ius canonicum decreuit
quod semel depositum ecclesiam non habere ultra quid faciat
in illo genere, bene tamen in alio quia ecclesiae resolutio
nostrisque iam statutis ita consona nullo modo consumma
bilis est.

articulus sextus.

an quelibet persona ecclesiasti ca solis etiam minoribus or dinibus insignita vel pri ma tonsura sit capax depositionis et degra dationis.

Coit D[octo]r tam teologi quam Canonistæ requirunt tres Condi
tiones necessarias in subo deponendo et degradando digni
tatem clericalem et statum ecclesiasticum in qua Con
ditione conveniunt suffragio et depo[illegible] nam utraque
pena est propria ecclesiasticor[um] ut bene ex multis invisa
sitibus probat Sairus libro 5° cap. 20 no 9° Comm. de
[illegible] titulo beneficii ecclesiastici [illegible] et quia
[illegible] necesse est personam ecclesiasticam quod sit subiectum
sit capax talis pene, sed pro maiori intelligentia huius
Conditionis [illegible] illarum duarum expendere opor
tet [illegible].

Primum est ut personam ecclesiasticam constitutam
solummodo [illegible] minoribus [illegible] sive dubium est
huius pene ut capax hec casu degradatis de Clericis in 6°
et ex aliis probat Sairus supra cap. 20 no 9° et cap.
[illegible] no. etiam 2° Sed et hanc penam talis persone
duo occurrunt resolvenda [illegible] receptum
sit [illegible] talis pene in tali persona. 2um an deposi
tus et degradatus a minoribus ordinibus [illegible] maneat de
gradatus ab [illegible] illa Sed etiam a radice talis [illegible]
dubitandi est [illegible] opinionem [illegible] et probabiliorem se
quit noster Bassaeus tomo 3° in [illegible] disp. [illegible]
cap. 3 [illegible] minores ordines a Xpto dño instit
uti sunt vel sacramenta Sed sola constitutione eccle
siae originem trahunt [illegible] consequentia [illegible] 3° no
[illegible] dispensare [illegible]
[illegible] beneficiarius a beneficio [illegible] bene
[illegible] Sed etiam [illegible] character [illegible]

et indelebilis, sed quaedam deputatio moralis. 3. in hac opinio
ne patet quod cum deputatus in minoribus sit separatus ab
ordine, non manebit amplius ordinatus, sed etiam ip
sis ordinibus non possint permanere vel characterismi
ordinatis nobilitatem, sed assignatio quaedam moralis
invisibilis sicut assignatio tituli beneficii. ex quo deducitur
fecit si de ... apostolica pontificis restitueret talem deposi
tus, iterum esse ordinandum sicut depositus a beneficio
si restituatur iterum conferri deberet illi titulus beneficii.

Ad 1um partem dubii respondet Fagnanus cap. ... nro 9o
in pontificali romano titulo de ordine degradandi cleri
cos assignari formam pro degradandis clericis in solis mino
ribus constitutis unde colligit 1o Columbinum et Ubaldum
tale genus degradationis esse in usu et consequenter satis
ex pontificali si assignatur alterius pontificii in usu recep
ti quod etiam approbat ... libro 3o cap 15 litera ... et
... Columbinus ... et Ubaldus sed potuit non ita frequen
tem esse usum huius poenae in similibus clericis, sed sine
dubio aliquis minoribus ... committeret delictum
dignum ... degradatione ... esset ut deponeret atque
spoliaret clericali dignitate privilegio, et ut laicus ad
saeculare forum remitteret.

Ad secundam dubii partem respondeo ex ... opi
nione canonistarum et theologorum aliquorum
cum sancto Thoma existimantium ordines mi
nores sacramentum esse et characterem imprimere
nihil difficile ex hac parte obtineri in re dubitandi sed
cum responsionem generalem sit etiam in opinionibus ...

Bossius valde probabili respondetur ab ordinibus mi-
noribus non imprimi characterem physicum, stabilita-
men provenire praedictam assignationem moralem
ex institutione ecclesiae ortam ad illa obseruanda con-
dat; quae quidem qualitas in genere moris etiam
est indelebilis non ex natura sua physica, sed ex
speciali institutione ecclesiae, quae tamen videtur in opinio-
ne quae apud catholicos ab ipsis ordinibus minoribus
denegare characterem, voluit saltem illos imitari
reliquos ordines maiores in ratione indelebilitatis
et iterabilitatis; itaque minores ordines in deposi-
to et degradato manent quoad radicem et si for-
te resisterent non sunt iterandi; videatur pater
gabriel Bossius disputatione ducentesima trigesi-
ma ~~tertia~~ septima capite tertio numero trigesi-
mo octavo et disputatione ducentesima quadra-
gesima tertia capite secundo approbans ex decre-
to et motu Sixti quinti eundem modum loquen-
di et characterem moralem seu signatam designa-
tionem ex institutione ecclesiae indelebilem et non
iterabilem.

Secundum dubium huius articu-li examinatur an silis et prima tonsura insignitus capax sit depositionis et degradationis

Tertium dubium est an persona ecclesiastica sola prima tonsura insignita sit capax depositionis degradationisque. Et in dubitandi est pro parte affirmativa, quia persona sola prima tonsura insignita constituta est in clericali dignitate et capax iurisdictionis ecclesiasticae exercendae, tituli que beneficii, gaudetque privilegio tam canonis quam fori, ut ex Concilio Tridentino [illegible] sacro [illegible] [illegible] [illegible] quam et fatetur [illegible] [illegible] ex DD pluribus [illegible] [illegible] sessione [illegible] capite [illegible] si requirit ad depositionem [illegible] gradum vel dignitatem ecclesiasticam, unde [illegible] episcopatus [illegible] deposit [illegible] infra videbimus et tamen episcopatus nec ordo nec gradus [illegible].

Pro parte vero negativa est [illegible] quando [illegible] depositus et degradatus est a prima tonsura. [illegible] deinde [illegible] depositio et degradatio [illegible] a beneficio [illegible] officio seu ordine ut [illegible] [illegible] persona vero insignita sola tonsura [illegible] nec beneficium habet ut supponimus, nec officium ecclesiasticum, quam ad tale officium deserviat [illegible] medio aliquo ordine seu gradu. [illegible] tonsura nec ordo est nec gradus [illegible] habet illa [illegible] [illegible] a quo deponatur.

Resolutio sit sola prima tonsura gaudens capax est depositionis et degradationis, ita DD adducti pro parte affirmativa et [illegible] ex [illegible] canonibus, nam saepe in illis invenitur poena degradationis et traditionis ad saecularem curiam [illegible] pro sacerdotibus sed etiam pro clericis, nomine quorum venit etiam insignitus prima tonsura, ita capite [illegible] sacerdotum [illegible] clericos [illegible] [illegible] ex Concilio depositionis et degradationis poena [illegible] est persona ecclesiastica seu clericus gaudens [illegible] prima persona ecclesiastica [illegible] capax

talis sensus maior et minor sunt certi apud DD. tam
theologos quam Canonistas Constat ergo ex dictis praesen
te affirmativa. Consequentia legitima est.

Ad 2um vero argumentum pro negativa parte v. ad 1um
de n.[illegible] Constat in degradatione uti exercetur in sa
cerdote in sua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
degradatio sacerdotii [illegible] [illegible] procedit ad re
liquos ordines vel sistit in maioribus set ulterius pro
cedit ad minores in [illegible] [illegible] sed tandem pro
cedit [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ut constat ca
pite degradatio de poenis in 6o ubi [illegible] [illegible] degra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] clericatus [illegible] [illegible] in [illegible]
quam quidem [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] deleret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] effectum degradabilem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] libro 5o cap. [illegible] [illegible] Contra [illegible] [illegible] [illegible]
in pontificali romano in titulo de ordine degradandi cleri
[illegible] [illegible] inveniri pro degradando clerico [illegible] [illegible]
[illegible] Cuius rei aliis contextus [illegible] [illegible]
[illegible] huius degradationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] clericus [illegible] delictum commisit dignum [illegible]
degradatione [illegible] clericalis [illegible] dignitas [illegible] ut in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] observatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non est.

Adverte autem verum quidem esse in tali depositione deponi clericum illum a beneficio quod habet, nec propter hoc ab officio seu ordine, cum la tonsura proprie ordo non sit, deponitur tamen a clericali dignitate, ut quidem accidit illis, nam la tonsura et si non imprimat characterem, dat quandam dispositionem moralem indelebilem, a qua deponitur talis clericus videtur, patet utrumque [illegible] et [illegible] et cetera.

Si tamen an [illegible] interroges quid deponit talis depositus cum adhuc maneat tonsura [illegible] realiter dispendere privilegium clericale, [illegible] deponit tantum verbaliter [illegible] capacitatem [illegible] et dispositionem [illegible] ad ulteriores ordines [illegible] ut bene patet [illegible] dicta [illegible] aliquam [illegible] in ordines seu gradus [illegible] subsistentiam [illegible] dispositionem [illegible] similiter la tonsura [illegible] gradus [illegible] quasi fundamentum [illegible] dispositio proxima [illegible] recipiendum [illegible] dispositionem et capacitatem [illegible] talis depositus.

articulus septimus.

qua ratione hec pena cadat in episcopum, cardinalem, et alias personas simili dignitate affectas.

resolutio prima episcopus ut sic episcopus est capax est de-
positionis et degradationis. est communis DD. constat que ex
pluribus capitibus in iis maxime ex capite inter corporalia
de translatione episcoporum. ad probationem vero huius reso-
lutionis aliqua breviter premitto ex materia de ordine in qua ali-
qui DD existimant episcopatum esse institutum a Christo Domino
non tamen esse sacramentum nec ordinem. alii volunt sa-
cramentum et ordinem sed non distinctum a sacerdotio.
ex quo aliqui opinantur imprimere characterem distinctum a
sacerdotio, alii volunt esse distinctum sed quasi extensionem
illius. denique sunt qui dicunt nec extensionem cha-
racteris imprimere sed charactere sacerdotali immu-
tato conferri specialem potestatem ad exercendos ac-
tus episcopales sicut in sacerdotio nullo addito characte-
re nec extensione illius sacerdos accipit potestatem absol-
vendi a peccatis per impositionem episcopi et per illa
verba accipit spiritum sanctum et cetera. videatur noster
Gasparus dispe. 40 cap. 4 [illegible] specialis resolutionis
probatio facilis est nam episcopalis dignitas nec sit or-
do, nec characterem imprimat, nec non sed tantum sit de-
signatio ecclesiastica emanans a Christo Domino. hec certe
spectatur usu ecclesiastico et pontificio, ergo episcopus
seu pontifex spoliari denique poterit.
resolutio 2a Cardinalis ut sic talis est etiam est
capax depositionis et degradationis hec resolutio expresse non
invenitur in DD, tamen si semel explicet [illegible] communis
Cardinalatus [illegible] ex communi sententia ut bene probat Gasparus
[illegible] dispe. 42 cap. 4 nec ordo est nec gradus ex

ex institutione divina vel ex quasi tamen dignitas quaedam eccle
siastica ex institutione ecclesiae deliberata, cuius dignitatis
munus duplex, alterum ad electionem faciendam
Pontificis summi, alterum ad gubernationem totius
ecclesiae universalis, ex quo munere dicuntur Cardinales filii
Pontificis et de corpore illius et quando mittuntur dicuntur lega
ti a latere eius, ergo Cardinalatus saltem sit dignitas eccle
siastica et ecclesiasticum beneficium cum mediante
titulo cardinalatus gaudent redditibus ecclesiasticis iam ergo
Cardinales praedicti ut tales sicut si sint capaces depositionis
et degradationis ab ordine, erunt capaces depositionis et de
gradationis ab officio et beneficio.

Ex quibus sequitur resolutio tertia pro ultima parte
articuli, alias personas in aliqua ecclesiastica dignita
te constitutas, cuiusmodi sunt archipresbiterum, archi
diaconus, et alias similes dignitates in cathedralibus
quae vulgo dicuntur dean, [illegible], escuela, chantre,
thesorero etiam ut tales sint sicut capaces depositionis et
degradationis ab ordine, erunt saltem capaces depositionis a
beneficio et officio. excipe fore episcopos qui quidem
equivalent episcopis titularibus vel annulatis vel si pres
biteri tantum erant constituti in villa vel castello
quo qui ex commissione habent posse exercere aliqua
officia propria episcoporum qui neque sunt episcopi capa
ces sunt depositionis et degradationis vel ab ordine vel ab officio
et beneficio ex utriusque opinionis illorum dignitatis videat
[illegible] ubi casu quarto [illegible] clericus coniugati
regularis vel etiam conversus, laicus aut femina dubia

cenaut depositioni et degradationi

articulus octavus.

an clericus coniugatus, regularis, omnis etiam conversus, laicus aut femina subiaceant depositioni et degradationi.

resolutio 1a. clericus coniugatus observans Bonifatii 8i
constitutionem quae habetur cap. 1o de clerico coniugato capax est depositionis et degradationis, quod exprimit resolutio haec
ad 1. colligit. tamen aperte ex toi doctrina communiter
nam clericus etiamsi contrahat matrimonium gaudet clericali dignitate et privilegio canonis et fori
ergo capax est a tali dignitate deponi. Constitutio vero bonifacii petit ut matrimonium contractum sit cum
virgine et sit primum, deinde ut tonsuram deferat,
et denique ut utatur vestibus clericalibus, quam constitutionem confirmavit tridentinum sessione 23 de refor
matione cap. 6o quod bene etiam observavit suarez libro 2o
cap. 1o tomo 17. confirmatur haec resolutio ex doctrina fratris
barbosae opuscula de beneficiis cap. 35 dubio 2o anno 49 ubi
ex iure probat huiusmodi clericum ipso facto dependere
beneficium sed illo spoliandum esse.
resolutio 2a. regularis, conversus aut monialis

nobilitatis quae religionis ill[ustrissi]ma t[ame]n [in] Ordinibus n[on] gaudeant
ex eo sequitur quod religiosi sint [illegible] utrumque
privilegium clericale canonis et fori, propter capacit[atem]
[illegible] huius pens[ionis] [illegible] manifesta est si con
siderant iura Canonica [illegible] cuiusque personae gaude
re privilegio canonis et fori constat ex cap[ite] monachi et
cap[ite] parochianos et cap[ite] de monialibus de sent[entia] ex
communicationis et cap[ite] religiosos eodem titulo [illegible] quod
hoc [illegible] sufficiat ut propter [illegible] huius pens[ionis] ma
nifestum est cum similis privilegiis [illegible] gaudeant [illegible] in dig
nitate clericali constituti sint, sed [illegible] religiosos [illegible]
[illegible] ex privilegio similia privilegia a iure concedunt
unde [illegible] esse [illegible]
[illegible] hanc [illegible] propriam personae ecclesiasticae et addit
aliquorum etiam extendi ad religiosos quamvis clerici non
sint.

resolutio 3a laicus extra religionem absolute est inca
pax huius pens[ionis] manifesta est resolutio ex eo [illegible]
[illegible] hanc [illegible] propriam personae ecclesiasticae
nam laicus [illegible] extra religionem [illegible] in proprie induit
rationem personae ecclesiasticae et si aliqui inveniant laici
gaudentes reditibus ecclesiasticis [illegible] beneficiarii non
sed pensionarii [illegible] in illos [illegible] titulus beneficii
ad [illegible] spirituale [illegible] sed [illegible] temporale ut be
ne notavit [illegible] silvestro, [illegible] et [illegible] opus
culo de beneficiis cap. 3 [illegible] dubio [illegible]

resolutio quarta quicumque [illegible] etiam in digni
tate constituta [illegible] ecclesiasticorum [illegible] inca

pax est huius part. proprie loquendo. Colligit resoluto ex Coi
do. in qua dist. ordine ubi inter alios utrumque differentis
attendere et probat ex iure divino femineum sexum in
capacem esse ordinis etiam minoris et ex tertium cum fe
mina sit incapax cuiuslibet ordinis et tertium [illegible] erit
incapax consequenter dignitatis ecclesiasticae et denique
iurisdictionis. quid vero dicendum de diaconissis antiquis episco
pissis et presbiterissis consule [illegible] citatum cap.
3o et nos aliqua voce diximus.

articulus nonus.

an causa proxima materialis depositionis et degradationis debeat esse culpa mortalis, externa, consumata, contumax, enormis, et incorrigibilis.

attendentes temporis angustiis in subsequentibus difficul
tatibus potius compendiariam viam quam diffusam prac
ticam [illegible] substantiam aggrediam. Dicimus
[illegible] de sententia [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
quintodecimis conditionibus ex propositis in art. ubi sunt regul

vi ante sententiam gravem processerit semper culpam mor
talem externam, et in suo genere consummatam, et con
summatam. De sufficienti conditione idem resolutum habeto ac
sequentem, tertiam quoque ibi adusque eodem modo militant.

verum 1.o quod sententia maior sit gravis et non quamli
bet culpam sed exigit sed mortalem. Depositio vero et
degradatio praelibet sententia maiori poenae est gravior. 2.o
quod sententia poena est procedens ab ecclesia visibili cul
pam sed externam quam etiam ecclesia depositio procedit
et degradatio. 3.o quod sententia procedit in genere ordo quamquam
libet culpa sufficiens est ad illam sed quae fuerit in suo
genere consummata quae etiam genere dicitur procedit depo
sitio et degradatio.

De 4.a conditione in ergo consummata vel praesente saltem
sumpta prout dicitur non obedientiam malam inhibitam in
qualibet non observatione praecepti sed prout dicit saltem in
obedientiam et contumaciam in quo sed resolvi ante
sententiam requiritur non ordo dicere quod praerequiritur ante de
gradationem saltem eo titulo quo requiritur ante senten
tiam, quam ante illam requisitio deberet quod sententia pro
cedit per modum correctionis et medicinae, depositio vero et
degradatio non procedunt nisi ut quaedam poena sunt poena,
ex hoc titulo non sufficit exigit contumaciam, quamvis an vi
alio titulo praerequiritur dicam docet de incorrigibilita
te.

... conditionem sibi sed ... videtur ben
... in practica criminali cap. 135. et idbet
... citatus capite ... et aucta gesta ... hispanica ...

dubio 3° et pater filiusque tractatione brevi 8° no nos

ex ss. Cas regulas accipe. 1° sit ex sacro que necessarium

delictum inveniri expressum in ipso iure ut sufficiens de

super ad tantam poenam ubi expediebat illius impen

-sa dependere a iudicis arbitrio. 2° ex praecomitano anti

quisque facilius imponi debet poenam et ita in antiquio

-ribus Canonibus illa delicta inveniri expressa quae debe

bat imponi, unum aut alterum facilius [illegible] in ipso illius, unde

ut multum attendendi sunt. Canones antiqui, per de

licti examinanda et gravitas. Consultis doctis et attenta

temporis, personae, et status circumstantia [illegible] privilegio

quae imponit poenam depositionis intelligenda de degradatione

naturali, et verbali absoluta in singularibus [illegible] impensis

benignior interpretatio facienda. Sairus [illegible] se

numeravit viginti et quinque delicta gravia et suffi

cienta ad hanc poenam in Canonibus antiquis expre

ssa; et inter ea notabile sunt gravissimum homi

cidium, adulterium probabilis scandalosis ut sin

gulare scandalum sui se ferentis.

Denique incorrigibilitatem videndi sunt pater

avila [illegible] differentia et Sairus [illegible] 1° yo

breviter excepe cum [illegible] de indiciis attenta glo

sa et ex ipse [illegible] libra [illegible] literas.

advertendo ad depositionis et degradationis poenas duplici via

posse iudicem procedere via delicti et via contuma

ciae, in 1° modo tantum potest quae affectus delicti ut udatem

ta incorrigibilitate ad depositionem recte iudex procedat. in 2°

modo semper intelligitur incorrigibilitas nam in con

tamen ita agrabant et variant penis donec reo persisten-
-te in suo delicto tandem devenit ad degrad. an vero si-
-ne traditione ad secularem curiam sola interveniente
incorrigibilitate iudex secularis possit vel spectata sententia
ecclesiastici iudicis obruscere clericos. Cap. varia refert
sitatus avila, sed mihi placet sententia illorum qui dispositio-
-ne [illegible] 2o et 3o [illegible] statim negativam iudicant ipse
tandem sententiam iudicis ecclesiastici non solum de-
-claratoriam sed condemnatoriam quas amplector tamquam
-tamquam magis favorabilia ecclesiastico statui

quaestio quarta.

de conditionibus requisitis ad valorem depositionis et degradationis.

articulus primus.

an preter conditiones communes censuris aliqe requirantur ad depositionem verbalem absolutam.

in una de temporis distantia per quas [illegible] de his conditio
nibus dixi quas facile aptari possunt huic templo ad
temporis antea spectabant libertas [illegible] et
[illegible] impedientis nempe invisibilitatis et caren
tiam [illegible] relaxationis et legitimae appellationis quae omnia
admittenda sunt ex [illegible] deferendis. insuper require
bat libertas [illegible] et [illegible] lingua
et [illegible] et claritas in verbis quae triplex conditio ad
mittenda est hic eo modo quo ibi.
[illegible] ad ipsas temporis spectabant diversas conditiones
antecedentes, concomitantes et subsequentes. [illegible]
[illegible] erat admonitio trina quando [illegible]
[illegible] cum [illegible] sit [illegible] ordinariis [illegible]
[illegible] ad illam [illegible] via contumaciae. [illegible]
[illegible] quae [illegible] ex [illegible] ex collationis
cum [illegible] in scriptis [illegible] insuper [illegible]
[illegible] exemplare [illegible] quae [illegible] ordinariis
[illegible] ad justificationem et [illegible]
[illegible] possint habere locum in [illegible]. [illegible]
[illegible] quae tamen an locum habeat in [illegible] dilam
in una de suspensione [illegible] requi
[illegible].
[illegible] denique ad ipsam temporis spectant aliae condi
tiones scilicet ignorantia, et [illegible] in [illegible]
[illegible] quae etiam admittendae sunt. [illegible]
[illegible] cum [illegible] ibi [illegible]
ad conditiones ad irregularitatem.
[illegible] insuper [illegible] pro [illegible] verbali absoluta

procedente ab hoc aliis requisitis Conditionibus videlicet caput quibus et quando, et de accusationibus ubi ab Ecclesia [illegible] praescripta sunt a iudicibus observanda ex quo colliguntur iudicem posse procedere via accusationis, via denunciationis, via inquisitionis, in qualibet procedendum nisi legitima praecedat inscriptio, immo debet praecedere admonitio, si illa via procedendi ex charitate orit. in 3a procedit nisi praecedat fama vel clamosa insinuatio quae sic advenit aures [illegible] hic [illegible] singulares [illegible] pro iure [illegible], quibus relatis debeat observare substantiam iuris si procedat via accusationis vel inquisitionis [illegible] infamia, attendat etiam rem et personas et textum dignitatem et tandem [illegible] iudicium [illegible] proferat sententiam, quod via denunciationis et charitatis in ordine ad correctionem et [illegible] procedit [illegible] ista [illegible] observanda.

denique ex dignitate personarum deponendarum variis Conditionibus [illegible] si episcoporum deponendus sit [illegible] similem dignitatem habentibus [illegible] ex iure antiquum [illegible] ex tridentino sessione 24 de reformatione cap. 5° episcoporum causas graves ad solum pontificem spectare [illegible] a pontifice alii debent esse metropolitani vel alii episcopi qui [illegible] possunt processum conficere [illegible] causam definire, si tamen episcoporum causae non sint ita graves spectant ad Concilium provinciale [illegible] sacerdotes vel alios inferiores deponen

dus fuerit spectabit ad solum episcopum, reliqua videntur
tum salvo statuto et antiquus voce [illegible] aliqua [illegible]

articulus secundus.

an depositio verbalis respectiva vel actualis degradatio prestant speciales conditiones etiam semper sequatur traditio ad secularem curiam.

episcopos depositio respectiva [illegible] vel dubium quia spectat ad pontificem quoad verbalis absoluta [illegible] spectat. pro depositione verbali a beneficio nihil est adnotandum quod ipsi semper est verbalis absoluta. pro respectiva ab ordine hic habetur ex Concilio Tridentino ad sacerdotes degradandos requiritur assistentia sex episcoporum, ad diaconos et subdiaconos assistentia trium, ad clericos in minoribus constitutos sufficit proprius episcopus videntur [illegible] quoad [illegible] et [illegible] antiquus [illegible] exemplo [illegible] dubio [illegible] habetur ex [illegible] degradatio [illegible] ad [illegible] fuerit [illegible] antiquum [illegible] ex novo [illegible]

13 de reformatione cap. 4 si episcopi commendatarii non po-
sint, dispensari sunt abbates ex privilegio aut valentes
baculo et mitrassi ipsi [illegible] quacumque alia
persona in ecclesiastica dignitate constituta, venias. v. de
gradatio quae exsequitur respective ex [illegible]
centa l per ipsum episcopum. advertendum denique in de-
ponendis constitutis in minoribus, id est, caput episcopus
hoc requiri assistentiam capituli et aliquos a capitulo
deputatos, sed tamen in curia capitulari [illegible] et
contraria consuetudine. [illegible] servanda in ipsa de-
gradatione reali expressa cap. degradatio de poenis in 6
quam vide cum aliis adnotantibus explicato.

pro 2a parte autem concurrunt ad illam degradationem
realem quae exercetur coram iudice seculari [illegible]
tio advocato sequi traditionem ad sententiam curiam
quod non fit nisi concurrentibus atrocissimis delictis in-
ter quae alia certa sunt, alia dubia. Inter certa 1° crimen
[illegible] cap. quoniam de haereticis in 6° dum modo
haereticus sit relapsus, vel saltem lapsus impenitens
perseveret. 2° falsitatis crimen cap. ad falsarios
de crimine falsi in quo crimine [illegible] sunt gradus [illegible]
pro omnibus excercenda est tamen ista videatur [illegible] cap.
tum cum glossa. 3° contumelia et convicium [illegible] pro-
prium episcopum cap. si quis sacerdotum 11 quaestio
[illegible] et contumacia et incorrigibilitas videatur [illegible]
[illegible] vol. 10 c. 7 et 18. 4° sodomia non tam ex cri-
[illegible] iure antiquo quam ex constitutione [illegible]
[illegible] cap. 23 n. 49 quis sit [illegible] consultatio-
ne

Consultatione ad gregorium 13 accessisse quemlibet sodomitam illa constitutione comprehendi, et qui frequens est in tam nefando crimine.

Vel dubia comminerat convitium in abbatem seu prelatum ad quod sequatur homicidium, quod admittunt aliqui apud farinam ex historiis voce referendis, ille tamen admittit nisi sub conditionibus [illegible] et [illegible] maneat incorrigibilis et sit tantum insignitus [illegible] [illegible] specialis commissio pontificii [illegible] sortilegium in cantantio seu magia [illegible] admoneant [illegible] et ibi ex [illegible] degradatio pro verbali [illegible] homicidium qualificatum quale est homicidium sacerdotis, assassinamentum, proditio cum spoliatione [illegible], patricidium, [illegible] homicidium de continuato videant [illegible] et [illegible] dubio [illegible] 48 [illegible] quod intelligendum est si ad [illegible] continuata.

Traditio ad secularem curiam triplex potest distingui. 1a tacita quando cl. depositum iam excommunicatum et anathematizatum et incorrigibilem relinquit ecclesia sub iudice seculari suam iurisdictionem exercet. 2a consequentiva quando degradatus realiter et actualiter iudice seculari sive expressa traditione omittit. 3a expressa [illegible] verbis expressis in caput [illegible] [illegible] traditionis degradatus iudici seculari pro quo inquirit, caput [illegible] ecclesia [illegible] intercedere [illegible] verbum [illegible] advertendum [illegible] index ecclesiasticus [illegible] intercessione, ne [illegible] vocatio [illegible] aliqui lo

gerunt de hac ecclesiastica ceremonia ut apud saicum citatum nº 14 hostiensis et maxime Lanceloti ... in suis fenestribus ... ex de exauctoratione folio 184 dicens ... et ineficax e hodie ... que vidi ... et histronicum, verba sane abotenda, cum potius redolent ... quam verum catolicum. ... vero casu vero Primum sine degradatione actuali ... debet tradi iudici seculari quantumvis sit atrocissimum delictum nisi ... periculum in mora et interveniret pontificis autoritas ut bene ... casu ... nº 14 et ... dissidio ...

questio ultima.

de efectibus depositionis et degradationis.

articulus unicus.

quot et quales sint efectus depositionis et degradationis.

... verbalis absolute efectus sunt privatio radicalis ab omni ofitio ecclesiastico et actuali ... et ab omni ... excepto charactere ... privatio ab omni beneficio ... a titulo et reditibus ... efectus ... partialis ... ab omnibus ... et ab ...

altero juris deponat. Degestis verbalis respectus ejus pro
prius et proxima dispositio ad degradationem realem et ma
ior infamia orta ex solemnitate quae exercet ita bene
Suarez citatus sectione ad finem [illegible] degradationis rea
lis effectus est privatio utriusque previlegii clericalis fori Cano
nis quam fori ex casu degradatio de penis in 6° [illegible]
alijsque casibus resolvendi.

Dubium an carnifex vel ipse carnifex incurrat excomuni
cationem si percussit deponente verberaret depositum tantum
verbaliter remigrantem. respondet Avila citatus dubio 1°
negative si verberet justitiae causa et affirmat si causa ri
xae quatuor sed displicet quia dicit ille subjectus contra
hi excomunicationem etiam si verberat rixae causa si depositus
est incorrigibilis [illegible] displicet quia ex seipso dictis sola
incorrigibilitate non amittit clericale previlegium.

Dubium an depositus teneatur recitare horas Canonicas.
respondeo cum distinctione si sit depositus a solo beneficio etiam
salvis ordinibus sacris ut tenetur ut bene Suarez casu [illegible]
non ex tenetur vero si sacris initiatus quia ex Constitutione [illegible]
obligatio recitandi oritur ex ordinibus ut de [illegible] casu [illegible]
tus de celebratione missae.

Dubium an depositus a beneficio debeat ali ex reditibus
illius. affirmat Avila citatus si sit depositus verbaliter
negat si sit realiter. addit vero Suarez non ex justitia
teneri alendum bene tamen ex charitate quae proba
lis dicta sunt.

4 Dubium an depositus debeat clericaliter vivere. affirmat
Avila sed intelligendum est de deposito verbaliter non vero

realis.

Si an degradatus realis ab episcopis solis sine abbatibus ordinariis aut conseruatis licet male, fiat tamen valide ... asserimus cum cot. ex Santo th. 3. p. ... ar. 10 et ... nullus ... conditionis et ordinis.

Si an degradatus realis tenetur servare castitatem et conversus inhabilis ad matrimonium respondeo affirmative ex dd citatis nam ista annexa sunt ordini bus per se ...

Si an matrimonium celebratum ... degrada to sit validum respondeo affirmative ... ex rivaldo ... in favorem matrimonii ... cum aliis ... docet sanchez libro ... dispensatio ... remitto ad ... de suspensione.

apendix.

de causa restituente depo situm et degradatum.

fere nihil ... de hac difficultate ... ista ... vi remi sibilis ... ex ... absoluta potestati remitti potest ... ... toletus libro ... sanchez ... docet depositum verba lis posse restitui ab episcopo, degradatum realiter a solo pon tifice, idem sentit ... casu ... 40 litte ra d. et ... ... solum pontificem ... intelligendi sunt de degra

dato realiter, nam sentit toleti et enriquez colligit ex in
ver [illegible] casu idem adita glossa et casu et si clerici
de iudiciis, causas restitutionis ex predictis [illegible], sunt
innocentia post depositionem inventa, vel peracta penitentia
magna spes emendae magnaque utilitas restituti
et sacerdotum penuria. addit toletus etiam episcopum
posse restituere degradatum realiter, qui invenit la
iniuste et testes convixerunt de falsitate [illegible] pro
bo ex casu episcopus ll [illegible]

forma servanda in restitutione ista tradit a concilio
toletano 4o casu [illegible] et habetur casu episcopus citatus. ass
tit. s. episcopus vel pontifex sacerdotem sive restituendum
iterum vestibus vestit et quasi reordinat utens formas
actionibus, et verbis contrariis degradationis, hoc aut sed
satis [illegible], sicut nec ut restitutus et restituendus sint
ibi nunc ut vult henriquez, set ut bene notavit suarez
illa forma non servata potest restitutio fieri a pontifice.
Hec que sufficiant in ma nondum investigata sub cen
sura meliori ad gloriam et honorem omnipotentis
dei, beatissime virginis deipare sine peccato labe
concepte et utriusque iacobi maioris silicet et
minoris xpti dni nostri apostolique apostolorum, ecle
sie que sanctissime columnarum et luminum.

Finis de degradatione.

in nomine domini nos
tri iesu christi

Controvertia.
de echonomia id est
de administratio
ne domestica.
per patrem magistru
ioañem mendez theo
logiæ sacræ professo
rem in almo san
ti hermenegil
di colegio his
palensi.

prefatio istius con troversiæ

nondum metas controversiæ nostræ de coercitiva pote-
tate ecclesiæ attigeram. adhuc medium iter agebam
et doctissimorum virorum precibus ne dicam imperiis iste
re coactus sum novamque insistere de echonomia
idest de administratione domestica, tractationem
quasi provinciam peregrinam mihi, vobis perutilem
et laboriosam, et inviam cuius semitas ignora-
vit avis cum vixerunt alterius dd. in illa vestigia
impressa inveniant. scio a musa attica xenofonte in-
iuam et clarissimo scriptore et imperatore scriptam
traditam echonomiam eamque nostro seculo la-
tinitati dedisse ioannem leucarium quam prius an-
tiquiori seculo in romanum sermonem transtulerat
marcus tullius ut ipse testatur lib. 1° officiorum et nostra
latoris fide ut notavit hieron. epistola scio eam
dem tractationem duobus libris in lucem
edidisse aristotelem et diligentia ioachimi camerari latino
sermoni donatam, at xenofontis et aristotelis vestigia
veluti [illegible] et [illegible] et doctrina expressa et ne
dum impressa cognosces ciceronis [illegible] iniuria temporum
abolita sunt, recentiorum nullam antiquiora vestigia
insequutam invenio, nisi velis enumerare quæ olim
innovavit [illegible] cum de pietate loquitur
fuit [illegible] opus et viam quærere et diligenter iter

vere ut in nostro sede incedere valeatis.

in enchomium tractationis nostræ liceat mihi uti Magni basilii verbis de laudibus paradisi referentis nullus hiemis horror, nec nimia veris humiditas, nec torrens estatis ardor, nec molesta et noxia authumni siccitas, set temperata et pacifica omnium temporum inter se consonantia ut quod in suavi alia tempestate optimum et iucundissimum ut in se habet, scilicet veris amenitatem, ubertatem estatis, authumni hilaritatem, hiemis otium et quietem. echonomia .s. nostra instar paradisi moralis omissis minus subtilibus questionibus reliquarum materierum quod iucundum, quod utile, quod necessarium est in se habet, erunt illi obiter celebriores controversiæ matrimonii, domini, voti, iuramenti, legum, restitutionis, contractus, testamenti, belli, et 4.i decalogi, vel nec et multiplex utriusque iuris intelligentia, et in illa eventilatis paleis purgatum triticum colige, excluso inutile quasi adipem, et alicatissimis flores carpes.

dispositio huius operis.

Controversia mesens de echonomia id est de administratione domestica sufficienter absolvet. tum ad radicem seu fundamentum scilicet ad virum scilicet et feminam, tum ad subtrahunt arboris scilicet ad filios. tum ad reliquos ramos seu folia scilicet ad reliquam familiam quæ ex famulis seu

serbis, mansilis que consonis

tractatus primus.

de echonomia seu admi nistratione viri et femina.

hic cum ttt.us triplicem complectit disputationem. 1a. de viro et femina in ordine ad se quatenus sunt coniuges disputabit. 2a. de viro et femina in ordine ad filios quatenus filii et sunt parentes. 3a. de viro et femina in ordine ad servos quatenus filii et domini sunt.

disputatio prima.

de viro et femina in ordi ne ad se quatenus silis set sunt coniuges.

primordia echonomie nostre et veluti ille radices huius domestice arboris sponsi sunt de quibus 1a. sequens questio instituit.

questio prima.

ad quem nomen et potestas coniugum extendat.

articulus primus.

an non solum maritus et uxor, sed etiam sponsus et sponsa nomine coniugis signentur.

vir et femina sunt, e constituent triplicem statum constitut. 1us est in quo promissio facta est de futuro matrimonio et verba de futuro data sunt, ut si dicit petrus mariae promitto me nubere tecum vel te mihi futuram uxorem et similiter maria petro. 2us status est in quo iam petrus et maria non in futurum sed de praesenti verba dant dicendo accipio te uxorem vel volo te in uxorem, qui status si fiat iuxta formam tridentini inter personas habiles coram proprio parrocho et testibus constituit matrimonium ratum. in 1o statu dicuntur vir et femina sponsi de futuro, in 2o statu sponsi de praesenti. 3us status est quando post verba praedicta de praesenti accedit copula maritalis, qui status constituit matrimonium consummatum. si igitur vir et femina viderent in hoc 3o statu non est dub. quin veniant nomine coniugis vereque dicantur maritus et uxor

de altero v. duplici priori statu potest ee dub. an sicut sponsus et sponsa de futuro dicunt etiam coniuges maritus et uxor et similiter an sponsus et sponsa de presenti his etiam nominibus apelari debeant.

hanc difem necesse e. explendamus ut videamus an obligationes servandae inter coniuges et statuta ordinata inter illos etiam extendantur ad sponsos. et id breve examen pre mitendum e. ethimologiarum et signationum harum vocum sponsus, sponsa, maritus, uxor, et coniuges quarum priores sicut sponsus, et sponsa tam apud latinos quam apud iurisperitos deducunt a verbo spondeo id est promito ita varro lib. 5.o de lingua latina latina ita iurisconsultus leg. 2.a et 3.a ff. de sponsalibus et lege sponsio ff. de verborum signatione promitebantur g. a patre uxore qui celebraturi erant matrimonium, ideo qui dicebant sponsus et sponsa id est promissus et promissa qui vero promitebat dicebat sponsor id est promissor munera v. que ab sponso sponsae dabant dicebant sponsalia quo nomine etiam ipse contractus apelat.

maritus v. dictus e. a nomine mas ciunto pronomine tus itaque maritus e. mas tus et stat pro viro legitimo vinculo copulato et proprio alicuius feminae, uxor v. teste serbio in 4.um eneidos abire ungendo dicta intelligit verba illius sunt mos erat ut nubentes puellae simul cum venissent ad limen mariti postes antequam ingrederent ornarent laneis vitis et oleo ungerent et inde uxores dicte quasi unxores qui vitus avertendi mala causa fiebat. nitelis deduci huius nominis etimologiam ab alia causa coiori [illegible]

nubentes puellae cum ornatus multiplici unguentorum varietate uti solent. denique Coniuges a Coniunctione maritali l.a iugo cui simul subiiciuntur vir et femina in hoc statu dicti sunt.

Qua etimologia investigata ad propositum dicendum duplici modo possumus procedere 1.o improprie et late. 2.o proprie et stricte. si 1.o modo procedat solent hor nominum signata Coincari et ad invicem extendi quod a testimoniis petitis a sacris Canonibus et sacro eloquio facile probari potest nam genesis 29 iacob ad laban da mihi inquit uxorem meam et petebat rachelem sponsam in 1.o statu ex triplici iam praedicto, illi tantum erat in futurum promissa et mathaei 1.o ad Joseph dicit noli timere accipere mariam Coniugem tuam et tamen beatissima virgo in 2.o statu erat et n in 3.o cum nec Cognita fuisset nec Cognoscenda a Joseph et in eodem Cap. de Joseph dicit et b. maria, Cum esset desponsata mater eius maria Joseph illis que existentibus in 2.o statu nomen sponsi et sponsae aplicat. idem que hec lucae 1.o deinde ex sacris canonibus patent testimonia nam cap.e ex publico de Conversatione Coniugatorum apelat femina in 3.o statu existens sponsa et Cap. iubemus de sponsalibus femina in 1.o statu apelat Coniux et uxor et Cap. Cum oes et Cap. Coniuges et aliis 2 q.a vir et femina in 2.o statu apelant Coniuges vir et uxor. et ro huius late acceptionis ea videt esse in quolibet statu ex praedictis patenti varietate ethimologiarum l.o in ordine ad earum futuros l.a ad principium et cum autem signata illa varia aplicari possunt ut facile pa

viris aplicabit quod ornat confirmat vulgaris et communis loquendi modus solent n. viri apelare uxores sponsas et feminae viros sponsos mad. in his diebus nuptiarum.

si item ex 2.o modo stricte et proprie procedat nomine conjugis seu conjugum maritus et uxor et nomine mariti et uxoris intelligunt vir et femina in 2.o statu et 3.o conjugii ... et nomine sponsi et sponsae intelligunt vir et femina in 1.o statu. quam doctrinam ut communem refert et sequitur Sanchius tomo 1.o de matrimonio ... in proposito, Barbosa et ingentes, Covarruvias, et alii jurisperiti. idem docet et aprobat Egidius ... dubitando 2.o et sane quis non videat secundum proprietatem extensionem illam faciendam esse nam vir et femina in 2.o et 3.o statu non dicuntur sponsi seu promissi cum potius jam sint traditi et ... vir et femina in 1.o statu non proponuntur sunt conjuga... proprie conjuges dicuntur nec vir maritus nec femina uxor cum ille ... sit ... feminae nec femina nondum uxor ... uxor. articulus in doctrinam traditam assignat regula pro juris intelligentia et casuum resolutione

Articulus secundus.

iuxta doctrinam traditam assignatur regula pro iuris intelligentia et casuum resolutione.

Sanchez articulo precedente citatus in ordine ad intelligenda

statuta varia et acceptiones precedentis arti haec parat da friam et quasi regulam regularit observandam instituit distinguit itaque tria statutorum genera pertinentia ad virum et feminam vult que ee statuta alia odiosa alia favorabilia, alia indiferentia docet que 1a extendenda nee ad uma acceptionem improfriam set toto rigore accipienda sibi sit in 3o statu. 2a vero extendenda esse etiam ad improfriam acceptionem sponsi et sponsae de futuro. 3a extendenda etiam ee ad minus improfriam ad sponsum sibi set et sponsam de presenti haec suam doctrinam probat sanchez multiplici tx et ante iurisperitos illa tamen displicuit magistro basilio ponsio lib. 12 cap. 1o no 3o et fundat illius displicentia in doctrina quadam duareni ex quo advertit nihil periculosius ee in iure quam per universas iniquit thases aliqd definire falacesque. sunt hi iniqui regulae et fere nihil firmi hent. set que displicuit ponsio placuit nostro egidio citato et comprobat ex lege ult. sine Codice de bonis que liberis et ex regula 15 iuris in 6o odia restringi favores convenit ampliari.

resolutio nostra sit in statutis et canonibus in 1a quod odiosa continet nomine coniugis solum veniunt maritus et uxor in 3o statu in statutis vero in quibus forma indiferens veniunt maritus et uxor in 3o statu et in 2o in statutis denique favorabilibus veniunt etiam sponsus et sponsa in 1o statu. haec nostra resolutio est sanchez et egidii et reliquorum doctorum qui pro se referunt et probatur est tam ex capitibus iuris iam citatis quam ex regula illa 15 iuris in 6o. vera vero ut est destituta nam 1a forma est odiosa ad quid nomina extrahenda sunt a propria

et stricta signatione qdo vero e indiferens iam e aliqua
ro extrahendi n ad improprium absolute talem set ad mi
nus proprium quod simplisit proprie e qdo tandem e fa
vorabilis cum lisita sit ampliatio favoris lisita et
erit ampliatio signationis max. si illa maneat infra
spheram sui Iuris et est aceptam.

ad difficultatem posita responde duareni doctri
nam sibi vere locum in regulis de novo excogitatis
n vero in his que ciam fuerat in iure quia alter redu
cunt ad regulas iuris sorg. x. si tradant a viro perito et
in utroque iure versato talis e noster sanchez.

inquirunt pretera dd. unde colligendum sit statu
tu et canones man continere odiosam l favorabilem cui
quesito sanchez a quo mutuavit egidius respondet pro
hac conjectura max. attendendum ee intentum sensi
mentis statuti l canonis et quid sua dispe intendat et si
cognoscatur intendisse favere alicui coitati l persone
tunc statutum favorabilis erit quambis obit et ex
consequenti sequat dannum alterius. eca vero si in
veniat intendisse penam alicuius coitatis l persone illius
man lenda e odiosa et si inde obiti sequatur alterius favor
apponam exempla cap. si propt de rescriptis in 6o dispo
nit qd fructus beneficiorum vacantium infra lum annum
aplicent episcopo ad solvenda sua debita qd statutum
favorabilem continet mand ron episcopi in cuius gra
tiam factum fuit quambis fabrice l alteri persone cui
illi fructus debebant obvenire dannum ex tali statuto sequat
eca vero illa statuta in quibus disponant pene vg. pena excoicatio

nis continent nam odiosam, cum illo ex finis sit penam infligere alteri quamvis ex sequenti eveniat utilitas alicuius. 1.° sext excommunicatio ca. manus imponentes in clericos licet modicum inferat clericos nam ille canone protegunt. 3.° aut in statutis nec dispositio ... invenitur continent nam indiferentem.

ex qua doctrina et veluti regula duplicis casus resolutio colligit l.s casus ... ex cap. si vero el 1.° de sent excommunicationis in quo ita disponit nec ille compellendus est ad sedem apostolicam venire qui in clericum cum uxore, matre, l. sorore, l. filia propria turpiter inventum manus iniecerit violentas cum s. in cap. si quis suadente 17 q. 4.ª excommunicatio reservata pontifici fulminet contra imponentes manus violentas in clericum et in canone si vero citato excipit ab hac excommunicatione qui illas imponeret in clericum turpiter inventum cum uxore ponecasum in quo aliquis manus imposuisset in petrum turpiter inventum cum sponsa de futuro l. de presenti nondum cognita erit ne talis excipiendus.

... dubitandi est q. statutum predictum nam continet favorabilem ... in cuius gratiam fit erit ... extensio facienda ad sponsam in ... et ... ... ludovicus lopez ... de matrimonio in ... editione cap. 36 affirmat ... sponsam de futuro simul ... percutientem incurrere excommunicationem ... reservatam pontifici, hoc aut ... placet sancio citato ... cum excommunicatio ... cap. si quis suadente reservata sit pontifici si iste percutiens incurrit excommunicat.

tionem ex quo tx hemus illam excientionem n'ee resera
batam.

Post quod Sancius existimat sponsam de futuro non compre
hendi in illo canone nomine uxoris, set sl sponsam de
presenti ante consumatum matrimonium et post quam inquit
verba huius canonis sunt clericis odiosa et consequenter non esse ex
tendenda ad sponsam de futuro. que responsio Sanci mihi
non satisfacit nam statutum hoc quod explicamus continet
materiam odiosam ut ipsi dicant communiter doctores nam ipsius San
cii extensio non est facienda etiam ad sponsam de presenti
ante consumatum matrimonium quo modo ab illo fit ista
extensio si tamen dicatur cum ... vivere materiam
favorabilem quare non fit extensio etiam ad sponsam
de futuro. Ideo melius meo iuditio respondet Egidius
cit. non sl admitteus hoc statutum esse favorabile nam
intentum pontificis fuit favere iusto dolori viri percu
tientis nihilominus bene notat non esse faciendam exten
sionem ad sponsam de futuro set sl ad sponsam de pre
senti quia in huiusmodi extensionibus debet perseverare
illa ratio in qua favor intendit cumque intendat pontifex
favere dolori iusto percutientis qui quidem manet in spon
sa de presenti non vero in sponsa de futuro hinc est statutum
favorabile extendendum esse ad ea in quo perseverat
ratio finalis favoris intenti.

... casus sit ut statutum ... quod disponit ut uxore
absque liberis recedente vir acquirat ... ma
ria uxor petri discessit e vita cum esset sponsa de futu
ro et de presenti non tamen cognita ... dissiten

statuti huius vir debet adquirere ptem dotis. examinavit hanc casum sanchez cit. nº 5º et negant respondet. fun dat que in eo q statutum illud stineat mam odiosam cum sponsa sine ca illam ptem dotis amitat set sane hec ro sanci vera n videt nam statutum hoc favorabile qui dem e ut bene notavit felinus cap. 3º loco de presumptio nibus nam si vere examinet statuti finis inveniemus illum fuisse favere viro propt onera matrimonialia qui max. ex pte persebevant quambis sesat liberos procreatio itaque judico cum felino et aliis statutum ee favorabile. nihilominus negant respondendum e ad casum set n roe sanci set alia ix doctrinam egidii in casu ante q do q. n perseberat ro favoris propt quam statutum dis positum fuit n e ro extensionis, cum q in sponsa de futuro aut de presenti n cognita proxime post ratum matrim defuncta fuit n perseberet ocasio one ris matrimonialis n perseberat ro favoris et sequen t sesat ro extensionis. artus 3us an dominium qd re perit int maritum et uxorem in ordine ad usum cor poris heat locum in sponso et sponsa

articulus tertius.

an dominium quod reperi tur inter maritum et uxorem in ordine ad usum corporis ha beat locum in sponso et spon sa.

int dominia viri et feminae l. mae debitum Coniugale
ad quod praecipue matrimonium destinat quo matrimo
nium perfectum et datum quae sunt verba de praesenti Co
noscitur viro et feminae ius immediatum et proximum
ad ipsum debitum Coniugale, at vero quo matrimonium qua
si inchoatum est si fuisset Cum verba sunt de futuro Co
noscit ius quasi mediatum et remotum ut bene explicavit eisdem dictis [illegible] per sponsalia adqui
rit immediate ius ad matrimonium quo mediante adqui
rit ius ad debitum Coniugale.

Quo supposito celebrisse dictis int [illegible] supposita spon
salibus et hoc iure remoto ad Corpora si sponsus vel sponsa
fornicationem Committunt dicunt Committere adulterium
et consequenter in Confessione tenentur non solum dicere fornica
tionem Commisisse sed adulterium vel saltem tenentur ex
plicare circumstantiam illam Contentam in illa fornicatione
ad integritatem Confessionis. et tam [illegible] huius duplex
est sententia confirmat illud peccatum esse adulterium saltem
in ordine ad effectum accusationis criminalis posset non sponsa
in tali crimine deprehensa accusari ut adultera et ut talis
puniri ita aliqui iurisperiti probant legem si uxor ff. ad legem
Iuliam de adulterio ubi dicit etiam in sponsam hoc idem
vindicandum quia nec matrimonium qualecumque nec spem
matrimonii violare permittit per spem aut matrimonii ip
sa sponsalia de futuro videntur intelligenda Cum per sponsa
lia de praesenti non spes sed ipsa possessio matrimonii habeatur
quod lex Confirmat lege 6 tit. 17 partita 7a ubi dicit
adulterio es yerro que home faze iaziendo Con muger ca

sada o desposada con otro. Cuius sententiae sunt inter alios greg. lopez super hanc leg. citatam sarmiento lib. 1 selectar. cap. 5. nº 11 ex theologis idem sentit paludanus in 4º dist. 37 q. 2 art. 3º et novissime ponsius cit. cap. 6º nº 8º docens infra limites iuris civilis illud crimen esse adulterium.

2ª sententia negat etiam attento iure civili tale crimen adulterium esse ita plures iuris periti ex lege inter ff. ad leg. iuliam de adulterio ubi solet proprie adulterium in nuptam committi et confirmat 81 tauri hodie lege 1ª recopilationis titulo 20 lib. 8º ubi si alguna muger estando casada o despo sada por palabras de presente cometiere adulterio ita inter alios Cobarrubias 4º decretalium 2ª parte cap. 1º nº 8º antonius gomez lege 80 tauri nº 33 et alii plures apud sanchez citandum. ex theologis enriquez lib. 11 de matrimo nio cap. 13 nº 4. manuel rodriguez tomo 1º summae cap. 53 nº 3º sanchez dist. 2ª egidius supra citatus probant DD. istam suam sententiam ex definitione adulterii tradita a belacio cap. lex illa 36 q. 1ª et approbata a S. T. 2ª 2ª q. 154 art. 8º corpore et a communi DD. adulterium est alieni tori violatio sed sic est quod sponsus de futuro non possedit consortem neque in illo statu datur alieni tori violatio.

1ª resolutio sit proprie loquendo nec theologice nec canonice nec civiliter fornicatio commissa ab sponsis de futuro cum alienis adulterium est ita sentiunt DD. 2ª sententiae et resolu tio nostra in sensu theologico et canonico communis est et sine dubio ve ra etiam apud DD. 1ª sententiae et manifeste probatur ex definitione tra dita recepta que apud theologos et inserta in ipso iure canoni

Co.

restat autem probemus 3am partem resolutionis nostrae quod etiam nec cibilit illa fornicatio adulterium sit quod probasi lium pouse sic probo si ex aliquo cap. iuris cibilis hoc crimen esset hendum pro adulterio max. ex illa lege si uxor citata at in illa tale crimen solum dicit esse vindicandum seu puniendum tamquam iniuriosum ipsis sponsis non tamen apelat adulterium ergo nec cibilit ut tale hendum est maxime cum altera lex citata inter ipsos iuris cibilis aperte tradat nostram resolutionem dicens sed proprie adulterium in nuptam committit sponsa vero de futuro non dicit nupta. deinde altera lex citata ex nostro iure partita 7a explicanda est ex alteram leg. tauri et recopilationis nova ubi expresse loquitur de sponsa de presenti non vero de futuro unde minus modeste loquutus est ponsius de doctissimo nostro sanches dicens illum turpiter erravisse inteligendo leg. iuliam si uxor de sponsa de presenti et non de futuro certe iste doctor potius aplicuit animum ad impugnandum quam ad percipiendum sanches nam sanches non explicuit leg. cit. si uxor de sponsa de presenti sed aliam leg. aductam ex partita 7a et vere et docte illam explicuit de sponsis de presenti cum eius expresse expresse hendum lege citata tauri et recopilationis no

Ve.

Ad 4am partem dissi presentis an siliset praedictum crimen iam quod adulterium non sit, habeat crimen distinctum a simplici fornicatione eius que circumstantia sit explicanda necessario in confessione ad hanc inquam 4am partem

DD. discordes sunt n. antiquiores illam n. exprimentes
set recentiores nam Covarrubias cit. et vivaldus in cande
labro aureo de sponsalibus no Conegant spetialem ee si
Cumstam in isto crimine et ita opus n. ee ut explicet in Con
fessione hanc sentiam ... et ... cit. deinde sar
miento, ludovicus lopes, petrus de ledesma apud sanches
no 5o et egidius cit. no 6o iam peccatum hoc Conmitat a
sponsa tam ab sponso existimant ee spetiale crimen eius
que si circumstam necessario exprimendam in Conffe. deni
que sanches reputans hanc 2am sentiam probabilem valde
adit suam mediam quam reputat probabiliorem vult quod
2am sentiam ee veram quod peccatum hoc committit a fe
mina n. vero si committat a viro.

2a resolutio sit peccatum stupri commissum ab sponsis
de futuro cum alienis spetialem circumstam afert sal
tem notabilit agravantem et ita ix Coiorem sentiam
explicandam in Conffe. no peccatum videret ex pte fe
mine no ex pte viri opinio tamen sanches probabilis e
1a pars huius resolutionis e DD. 2e sentie. addi tamen
in illa param saltem ut procederemus ulsius existimo n.
illam circumstam mutare spetiem et illud peccatum n. l
ee fornicationem set incestum et stupere spetiem
adulteri. dixi tamen saltem ee circumstam notabilit agra
vantem quod hoc a nemine negari potest ut notavit san
ches no 9o. probatio v. 1a partis huius resolutionis sic offen
dit sponsi de futuro medis sponsalibus adquirunt ius pro
ximum et immediatum ad matrimonium mediatum
v. et remotum ad ipsa Corpora set medio illo peccato

fornicationis utrumque in ledis notabiliter quod sit peccatum
contra iustitiam maior est certa et a nemine negatur minor
probatur quia licet sponsi post fornicationem non sint inha
biles ad matrimonium attamen deterior fit notabiliter
contractus faciendus et consequenter iniustitia committit. quam
propter resolutioni adiunxi in partem nostri Sancii et prop
ter minus religiosam censuram Poncii sententiam San
cii appellantis rusticam sit probo quam satis probabilem
appellavit etiam doctissimus Egidius supra citatus. si sponsus
de futuro fornicationem committat iniuriam quidem
facit sponsae, sed non est dubium quin haec iniuria considerata
ex parte viri multo minor sit quam si consideret ex
parte feminae ut ex se manifestum est quare debet ita
gravis reputari ut notabiliter conficiat laesa iustitia
debita sponsae et consequenter non afferat specialem circum
stantiam explicandam in confessione nam iuxta prudentium
arbitrium cum non gravis sed levis reputetur iniustitia
necessarium non est ut explicet. Ad 4um satisfit ma
gistro Poncio

articulus quartus.

satisfit magistro

Poncio

magister Poncius adversarius est nobis et Sancio ac reso
lutiones praecedentis partis oportet quod ut illi satis faciamus.
1o. contra resolutionem in qua statutum fuit illam

fornicationem etiam nec tibi licit esse adulterium, sed afferunt nonnulla capita iuris ciuilis et in illis ut iam vidimus ad legem si uxore ff. ad leg. Jul. de adult. alegationi et punitioni non vero adulterium appellat quae solutio valeat pro similibus casibus.

Contra tamen resolutionis ubi diceebamus esse crimen speciale cuius quae circumstantiam necessario exprimendam in confessione sic argumentatur sponsus in ista fornicatione sponsa nullam specialem committit iniustitiam, ergo nec speciale crimen facit fornicationem simplicem, ante probat quia sponsa de futuro nondum est aliena nec tradidit dominium sui corporis, ergo speciale iniustitiam specialiter facit tradendo illud alteri et consequenter in illo crimine non involuit circumstantia specialiter aperienda in confessione. Respondet negando antecedens et ad probationem dicendum verum quidem esse sponsam illam non esse absolute alienam nec transtulisse dominium corporis sui attamen inchoatiue iam est aliena et mediate transtulit dominium sui corporis quia iam tenet ad matrimonium contrahendum a quo iam non potest recedere et quo mediante transfert absolute dominium.

Quod exemplo manifesto comprobatur si aliqui contraherent de donatione aliqua vel venditione alicuius vestis medio quo contractu illi adquirant ius ad illam vestem tradendam recipiendam quae certo die vel tempore praefixo et isti contrahentes vel per unum vestis alia vel aliam culpabili lacerarent vel notabiliter illam maculavent et postea traderet vestis non est dubium quin iniustitia committerent quia traditur vestis cum illa laesione

re et detrimento q. similit in nostro casu. et confirmat Sanchez dub. quia fornicatio facta post matrimonium ratum vel consummatum manifestam afferat iniustitiam et eatenus specie adulterii sit, sic etiam quod sponsalia de futuro quasi praevia sunt ad matrimonium et velut matrimonium inchoatum cum in illis liceant amplexus et osculaque nullatenus licerent si sponsalia facta non essent q. quamvis non tam manifestam et absolutam iniuriam, iniustitiam quae afferat fornicatio in illo statu, afferat quidem aliquam et sufficientem iniuriam in ratione iniustitiae et in tali genere notabilis est et consequenter aperienda in Confessione.

Denique Ponsius argumentatur contra nostram resolutionem in qua tanquam probabilem defensavimus sententiam Sanchii. si redat, inquit, Ponsius iniustitia in illo casu necesse est redat ex utraque parte et cum illa sit in materia gravi erit culpa mortalis et explicanda in Confessione et quod homines non reputent illam esse gravem iniuriam ex parte viri parum refert alias idem dicendum esset post iam est consummatum matrimonium. ad quod respondendum est verum quidem esse ex utraque parte similis iniustitiam tamen ex parte viri non esse in materia gravi propter dicta et ad instantiam desumptam ex fatente post matrimonium consummatum vel disparitatem esse notam, nam quamvis in illo statu minor sit culpa ex parte viri quam ex parte feminae cum hominum reputationem attamen habet eandem specificam naturalem speciem cum illa culpa non excedat a soluto viro seu femina sed ab illis iam maritatis

qua vero non intercedit in 1o statu sponsalium de futuro. art. 4
Utrum inter sponsos in ordine ad bona vel cohabitationem reperiatur aliquod ius.

articulus quintus.

an inter sponsos in ordine ad bona vel cohabitationem reperiatur aliquod ius.

ex celebratis sponsalibus perseverantibus quae si illa si atendantur nullo alio extrinseco titulo considerato una est resultat obligatio in ordine ad contrahendum simul matrimonium. Et ut sponsalia pariant hanc obligationem debent celebrari inter legitimas personas tales sunt vir et femina usum rationis habentes intercedente lib. et externo consensu utriusque qualis non potest esse in muto, surdo, et caeco; insuper non debent habere aliquod impedimentum impediens aut dirimens matrim. Ipsum et talia sponsalia debent perseverare, dissolvuntur n. multiplici cap. scilicet medio utriusque dissensu, ingressu religionis, susceptione sacrorum ordinum, voto subsequente religionis, matrim. valido subsequuto, nam v. sponsalibus etiam iuramento confirmatis, nisi accedat in illis copulam, absentia longa, mutato domicilio et alia, sponsi superveniente impedimento affinitatis vel similis cognationis, aut notabili mutatione status in sponsis.

inducet quam obligationem etiam ad matrim. Potest ad. an
ex alio titulo extrinsece proveniente in sponsalibus defi
taro [illegible] surgat nova que obligatio, tam in ordine
ad bona illorum quam in ordine ad Cohabitationem utriusque.
2° dub. Controvertitur propter duo quae solent comitari spon
salia ista, alterum arra, alterum pactum de commo
rando in tali vel tali loco.

Et bene inter reliquos Egidius cit. dub. 1° ex Sancio
notat arram tripliciter accipi. primo pro donatione facta
a viro feminae in dotis praemium. 2° pro donatione etiam
facta propter nuptias. 3° pro pignore quod in quovis contractu unus
ex contrahentibus alteri dare solet in signum implendi
Contractum hispane dicimus prenda o señal quod dans
perdit si a contractu resiliat. l.g. et in acceptione omni
sa [illegible] convenienti ad praesens institutum de 3a. primo c
et arra in hac 3a acceptione sumpta com est omni contrac
tui, ideo quatenus propria est institutionis spectat ad arra
sponsalitia. etc.

De hac sponsalitia arra aliqua sunt disposita in iure Civili
Cist recepta ad. Cap. mulier Codice de sponsalibus. 1° qui arram
accepit si absque iusta causa a sponsalibus resiliat debet duplum
restituere, scilicet ipsam arram, et tantum quantum arra
valebat. 2° qui eam tradidit si etiam absque causa resiliat illam
amittit. 3° contrahentes possunt inter se convenire ut ille
qui absque iusta causa resilit et arram reddat et praeterea
duplicatum vel triplicatum eius valorem. 4° hi pacti non te
nent nisi qui adimpleverint 25 annum. 5° minores hac
aetate possunt impetrata venia aetatis se obligare ad perdendam

arram non tamen ad am(plius) 6º si ex causa iniusta aliquis resiliat et acceperit arram illam restituat non tamen amplius. 7º si quis dedit arram et resiliat iusta ex causa non amittit illam. 8º parentes et avi alii que ascendentes possunt pro filiis arram dare vel accipere et subiiciuntur eisdem legibus si in parentibus illis vel ascendentibus culpa existat ut notavit Sanchez cit. disp. 36. ex quo etiam adverte praeter ipsam arram reliqua de duplicato valore non obligare ante iudicis sententiam. 9º in ipso cap. habetur ut extra desem(?) huius legis si cautio poenam stipulationis continens fuerit interposita ex utraque parte nullas vires habeat cum in contrahendis nuptiis lib. potestas esse debeat. DD. dubitant an hoc dispositio civilis valeat etiam iure canonico vel ab illo sit correpta affirmant DD. cit. valere ita Sanchez disp. 37. egidius disp. 22 dub. 3º ponsius lib. 12 cap. 10 cum tamen dicendum est ex cap. si quis uxorem et sequentibus 2 ge(n) cap. nostrates cap. feminae 3a 9e 5a.

Tamen probabilius sit resolutio sponsalibus vel ipsis sponsalibus annexum est dominium vel in alios partem bonorum filiis in arram non vero aliam illi dispensae impositam. haec resolutio est communis DD. et expressa ipso iure cap. nostra codice de sponsalibus et cap. gemmae de sponsalibus et lege stilia de verborum obligatione. notat tamen Sanchez disp. 30 ex Caietano et Armilla et alt. stem resolutioni nostrae illam poenam imponere esse tantum veniale peccatum gravibus Gonzaga(?) 1a 2ae de sponsalibus parte alt. n. 3 existimat esse peccatum mortale. sed rigida est bona sine resolutio sive ista gravis sit est et illa poena in textu sit irrita ipso iure

quare vero interdicat ab utroque iure dominium et
ius in bona sponsi l. sponsae quo via poenae intendit non via
arrae non facile assignat a DD. ratio nam si tale ius via poenae pro
veniens interdicatur propter libertatem serbandam in con
trahendo matrimonio etiam propter eamdem rationem interdi
cendum erat ius proveniens via arrae nam l. sponsi ipse
resilient l. in ipso [illegible] pro hac adquirit ius via arrae aut
via poenae sed 2.o modo cum si adquirit ius via arrae non potest
adquiri via poenae Sanchez dicta d. 35 no 20 varias refert rationes
et in nulla quiescit, et ad quamdam ymitatem recu
rrit glosa in praedicto cap. gemma assignat pro ratione a
diam in favorem sponsorum esse permissam a iure et
sequenter non esse contra libertatem matrimoni quae ratio admi
titur in poena imposita ut ipsum nomen poenae refert max.
cum arra non constituatur talis nisi mediante traditione ut
communiter DD. docent et cum iam tradita sit minus poenae habet
quo amittit quam poena quae in futurum posita est et se
quenter maiori concilio dat arra quam ponit poena ut
bene ex bartulo et cobarrubias notavit bonacina citatus
supra n. 20 et tandem ut iuri ceteris dictis a me consultis
respondet arra est quid accessorium et quasi annexum ma
trimonio ideo quae a iure permittitur v. poena in futu
rum imposita non poterat atendisse sponsus lib. 2 cap.
19 no 80. quod expresse contra caput gemma citatum opina
tus est a iure canonico poenas in futurum positas permi
ti et sequenter esse validas si apponantur. quod dictus etiam ci
tatus dub. 5.o rem hanc problematice defendit et si
ult. hanc sententiam probabiliorem existimet. ~

Et 2.um quaesitum de pacto in ordine ad cohabitationem advertere pactum hoc posse esse triplex unum de commorando in eodem loco ad tempus certum certum, secundum de commorando in loco, 3.um de non mutando domicilium ... vero aut dubitandi pro his pactis desumitur a celebri textu desumpto ex lege tito Centum ff. de conditionibus et demonstrationibus ubi expresse habetur similia pacta et conditiones pro non adiectis habenda quo textu ducti plures iurisperiti habent, item sequti sunt. oppositum defendunt alii plures nobiles infra referendi.

La resolutio sit triplex pactum explicatum ... simile locum habet in sponsis de futuro ita sentiunt Sanchez lib. 1.o de sponsalibus disp. 40 referens ad finem ... innumeros DD. tam iurisperitos quam theologos. Ponsius lib. 2 cap. 20 referens etiam plures DD. ... vero pro resolutione efficaciores sunt ... ut vidimus in 1.a resolutione cap. gemma illa pacta prohibentur iure canonico in ... ex illis resultantes contradicunt libertati matrimonii, sed in ipsis pactis in ordine ad cohabitationem tale inconveniens non sequitur, valida ergo erunt similia pacta deinde confirmatur ... carrendo fundo oppositae sententiae desumpto ex cap. tito ideo ... in illo cap. pactum ... cedebat in damnum ... nam diminuebat libertatem illius ... in favorem continentium et in favorem matrimonii ... alt. in quo ... resolvuntur ... clarius.

Articulus ultimus.

in quo specialiter resolvuntur casus circa arras.

... casus et gravis dub. est an ... arrarum ... illarum ...
... in ... ratio dubitandi ... probabiliori
... ut vidimus nulla ... sunt apponenda ...
... impedit libertatem matrimonii contrahendi
... eadem ... si apponantur ... in magna ...
... alivunde tamen ... approbatur
... procedendi ... limitatione in arras ...
... lex ... sententiam ... resolutionem huius casus
... ratio dubitandi ... juris ...
... Sanchez lib. 1 de sponsalibus ... no. ...
ubi regula juris in 6to certum est ... committit in legem
qui verba legis complectens ... legis nititur voluntatem ...
sententia affirmativa est aliorum ... admittentium arras
in illa ... dummodo non excedat multum portionem dotis
... donationi ... nuptias ... jure ...
... ex lege jubemus ... de repudiis ... sententia aliorum ...
... admitteret in quod ... arras
... admittentia arras in genere et indistincte procedunt
ubi ... lex non distinguit nec nos distinguere debemus hanc
sententiam ... aliis pluribus ... Sanchez cit. no.
... egidius ... dub. ... no. 14 ... cit. cap.
... iste ... quandam ex
... nostri ... de ... arras lib. ...
... hodie ... lib. ... nova recopilationis

tantis arrae non deberet excedere in praeiudicium filij et mariti, nam cum afferatur, tertii lex non procedit.

ad caput vero quintum ... rationem allatam pro 3ª senten[tia] quae in contrarium aducitur rationem dubitandi manifestam habet dis[pa]ritatem iam insinuatam s[upra]. nam arra cum data iam sit in illa magna parte non ... adest dolor in amissione illius sicut adest in ... solvenda poena aposita in futurum. ad confirm[ationem] desumptam ex ult. regula iuris ... aliud esse ... illius ut constat ex glosa et exemplis ibi aductis, ... vult illa regula ne aliquis fraude vel dolo interpretetur legem ... verbis gramaticalis sumptis, et non ... et intento a lege tandem ... alias leges ... illas solum procedere de arris quae communiter aponi solent, non vero de arris insolitis quales ... esse nostro seculo arrae nostri hispaniensis ducis de alcala.

... casus est an qualitatem arrae ... ... quam vocant iurisperiti numeratam aposita pro arra, ... dum aliud ve simile ... DD. ... arra valeat ... posit arra aponi in qualibet specie ... negant aliqui DD. apud garciam, egidium, et ... illi ... mant et cum illis sentiendum est ... de arris indistincte procedant et si aliquod exemplum aponant in pecunia numerata seu corporea illud exemplificative fuit non vero ... reliqua genera in quae etiam posunt ex[er]ceri actiones quae solent exerceri in arris, scilicet traditio et restitutio etiam duplicata attenta aestimatione valoris.

3. casus est an reciprocam ... arrae sponsus ... fuit arram poteritne etiam illam aponere sponsa. negant.

aliqui DD. apud cit. ex lege quisis ff. de solutionibus in qua traditur non alienari nummos qui ita dantur ut recipiantur sicut arra quae ab sponso datur reciproce opponitur ab sponsa absolute arra opponit: nihilominus affirmative respondendum est cum praedictis DD. nam si sponsus iniuste resilit vere amisit quia dedit arras et restituit quas accepit vere quia arrae ab initio et munus signaris excedet illa aut lex cit. ex seconsitur in alio quod procedit.

4us casus est quatenus sponsus iniuste resiliens amisit arram et sponsa si iniuste resiliat tenet illam acceptam restituere et duplicatam in dicto superiori casu fuit casus an ista amissio vel restitutio dependeat a sententia iudicis vel statim sententia non expectata sit facienda in quo casu DD. distinguunt inter et arram ipsam et duplum legale restituendum et quadruplum conventionale impositum ab sponsis, ut cum convenit ius DD. non expectata sententia statim restituendum vel amittendum hoc nam est communis omnium signorum ac cum legale dicunt statim dari esse sententiam. ut duplum conventionale varie procedunt, nam Sanchez apud Sancium disp. 33 no. 2o. dicunt statim obligare alii idem sentiunt cum quadam limitatione sibi set conformiter lante ste et ita procedunt aliqui theologi molina tomo 2o de iustitia tract. 2o. disp. 97 sine Egidius cit. dub. 4o. no. 19 cum Regio et aliis quos sequitur Ponsius cit. cap. 19 no. 5o. set Sanchez aliquos sequitur Sanchez cit. absolute negant quod mihi magis placet quia res ista odiosa est poenalis et in eorum reg. non debet ampliari praeterea quia si id esset verum maxime quia haec fuit intentio contrahentium (hoc non est potissimum fundamentum adversariorum) set responde hanc intentionem contrahentium esse dub. et

ix reg. 49 in vi in 6.º in penis benignior e interpretatio
facienda et ix reg. 51 in vi in 6.º quum quis leg. dicere
promit strictius e interpretatio facienda est ix ... sponso
strahentes.

5.us casus. Petrus et Maria sponsi sunt promissis con-
trahunt quod matrimonium cuius nam erunt arrhe apposite
aliqui afirmant illius cui tradite sunt, sed coit afirmatur
eius qui dedit nam quem ad modum in quolibet contractu pig-
nus illius e qui imposuit contractu celebrato ita et in contra-
ctu matrimoniali.

6.us casus. Petrus sponsus cognitus impedimento matrimonii spon-
salia celebrat qui postea cum non posit celebrare matrimonium
cum alia dissolvit, amittit ne iste arram: afirmat Sanchez ci-
tatus disp. 36 et merito quia ille culpabiliter processit et sibi sciret quod cum
illa in... non posse celebrare matrimonium et celebrare spon-
salia, oppositum dicas si ignoravit ille procedat et bona fide.

7.us casus. Petrus sponsus arras apposuit et adveniente tempore
contrahendi matrimonium moras trahit et prudens moritur sine
celebratione amittunt ideo arras? afirmandum e ex leg.
arri codice de sponsalibus cui legi ... onat quod sua mora cul-
pabili celebratio fuit impedita.

8.us procedit et alia sponsalia ita dicta a similitudine in qua
potest intervenire in suo genere arrarum appositio talia sunt quae
fiunt ex participatione sacramentorum bonorum quae operum exer-
citio maxime ingressu religionis in quibus omnibus anima ins... velut spon-
sa fit aeterni sponsi, casus: sit hunc mandum Petrus habet
domi ... mancipium maurum, infidelem, studium
et spondet promittit illi si recipiat baptismum libertatem ...

tem commodiorem mum vivendi. 2º quando habet domi filium vel filiam pravae inclinationis et inhoneste viventem offert quae illis talia vel talia dona si frequentet sacramenta vel si monasterium ingrediantur. ista non promissiones instar arra vel pacta sunt ne liceat vel aliqua ex parte inordinatae. respondet negans Sanchez cit. dixi 3º cum pluribus nihil quae in illis inordinationem deprehendi quod nos approbamus nam ex duplici capite inordinatio ista deprehendi poterat 1º quia coacte et velut laesa libertate illi filii vel mancipia impellerent ad illa veluti matrimonia spiritualia. 2º quia in illis promissionibus et pactis nescio quae appareret adumbratio simoniae nam temporalia promittunt pro spirituali.

Sed sane ex neutro capite talis inordinatio arguitur ex 1º nam illa dona oblata minime libertatem laedunt et voluntatem alliciunt, quis enim in dub. revocavit an liceat parentibus quae minis et verberibus coercere filios et mancipia a malis cum ergo etiam non licebit eisdem dominis aut parentibus allicere ad bona non item ex 2º capite quia illa omnia non ex pacto fiunt ut aliquid spirituale tradat quod filius vel mancipium vendant et emat parens aut dominus. deinde illa omnia non in pretium sed in praemium illius melioris vitae offeruntur simonia autem affert secum venditionis emptionis, pretii quae ...... aliud autem esset si apponeret pena in futurum ut si quis dicat alteri spondeo religionem et si non adimpleas promissa persolves mihi talem vel talem quantitatem pecuniae hoc sane illicitum est nam sicut in matrimonio vero ex dicta illicitum est apponere penam in futurum ne talis status coacte suscipiatur ita et in hoc spirituali matrimonio propter eandem rationem. etc.

9. Ideo casus 11. penas a nobis reprobatas dub. et casus
occurrit nam viget consuetudo in contrarium et esse se
tius ad nos venirent cedulas sponsos continentes reci
procas penas in futurum. preterea invenit in iure cesa
reo in Constitutionibus leonis imperatoris textus aprobans
has penas idcirco iussit imperator, quod consuetudini pla
cuit ut in sponsaliorum reprobationibus pene imminerent
iis qui reprobare instituerint, id in legis statum collocamus.
propter quam Constitutionem ponse [illegible] 9a cit. adhaeret sen
tentie et egidius noster dub. 5o ad finem max. dubius est fa
tet rem difficiliorem ee quam alii existimant et asserit
quid sentiendum sit alii definiant. miror thomam sanchez
adeo studiosum in inculcando iure huius novelle [illegible] consti
tutionis mentionem non fecere forte illam ignovit et post
posuit iuri canonico [illegible] num quod cap. gemma cit. reprobant
istas penas in quo cap. persistendum nobis est quidquid sit de
consuetudine et de iure civili in quo assumunt valebunt
iste pene non tamen in foro conscientie et iure canonico
prout dictum.

10 Casus 12. penas iuramento firmatas petrus et maria
sponsi non [illegible] sollicitissimo imposuerunt sibi penas et ad illas quod
strinxerant iuramento tunc ne erunt valide huiusmodi pro
missiones iurate. affirmant sles DD. egidius cit. no 4 lesius de
iustitia cap. 17 dub. 7o no 56 molina de iustitia tomo 1o tract. 2o.
disp. 151 no 2 et suarez tomo 2o de relig. lib. 2o de iuramento cap.
23 no 5o henriquez cit. ad finem casus 19 negant quae alii sequuntur
infra videbimus huius tamen casus resolutio dependet ex
alia doctrina ubi valde que necessaria ad plurium casuum re

ioris eum petunt q. DD. an iuramentum factum ex altero eum
prohibitum obliget ut si factum sit contra legem civilem vel cano
nicam vel contra bonos mores quam plures determinarunt ex citatis
et aliis Sanchez cit. diffe. 2 a no 10 et Suarez cit. a cap.
20 et Covar. DD. procedunt media distinctione nam vel iuramentum ita
se habet ut adimpleri non possit nisi intercedat aliqua culpa
mortali vel veniali tertio se habet ut absque culpa adimpleri pos
sit si primo modo se habeat non obligat ex reg. Iuris in 6o. non est obli
gatorium contra bonos mores praestitum iuramentum, si 2o. modo
se habeat debet adimpleri. ergo si est contra aliquam legem civilem
vel canonicam in qua interdicitur aliquid contra bonos mores et si
contra mores quos spectant civiles iuramentum adimpleri debet.

Cum si ex contra dicta positione sententia in futurum in sponsalibus
vel mortalis culpa sit ut volebat Longavina cit. vel alter ve
nialis ut Covar. Sanchez et alii obtinent, firmum sequitur huiusmodi
iuramentum adimplendum non esse nec obligare similiter pe
nas in futurum appositas quamvis sub iuramento contra
sit sunt, non contra bonos mores et contra libertatem status matrimo
nialis unde hanc resolutionem ad plures casus exemplificando appo
nam unum vel alterum, sic, ut mercatori contractus iurat
se daturum centum nummos usurario vel latroni exigenti hoc
iuramentum non valet ratione iniustitiae quae usurario et latroni non
debebantur illi nummi nec valet in hac exigentis, valet ta
men in Dei in testem ducit et quod dare promisit non est contra bo
nos mores dat tamen in iurante locum repetitioni et re
laxationi quia in recipiente turpitudo est et ex iniustitia te
net ad restitutionem. 2o. petrus iuravit in ludo se soluturum
rem si perdat etiam pecuniam creditam qui mutuo intendi

legibus prohibitus est pena tenetur pro re non ... et solvere ... in recipiente non est fraudo aut injustitia non dat ... repetitioni aut relaxationi nec recipiens tenetur rem restituere.

11 Casus et penas impositas ab ipsis sponsis et ab ex... parentes sponsos ... aut amici penas ... imposuerint erit ne rata hoc ... eadem doctrina de nullitate penarum ... dicte penarum adimpletio facta ... dicit libertatem contrahentium ... et persolventes ... conjuncti sunt sponsi ... idem ... affirmative ... Castro ... citato ... negant ita Sancius cum aliis dicto 30. adverte tamen via interesse et ... posse ... sponsi in sponsalibus ... sponsi promittant persolvere expensas faciendas in sponsalibus ab illo qui recedit injuste ita bonaci... cit. nota ... illud interesse seu damnum emergens ... ex ... contractu ... tamen via lucri ... procedat etiam valet dummodo ... honesta ... ut si senior ... nobilis promittat feminae ... nobilitatem ... si tamen eet causa ... libidinis non valet vide Sanchez cit. disp. ... a n° ...

12 Casus Petrus et Maria sponsi ignorabant nullitatem penarum et ita dissolutis sponsalibus persolverunt penam. deinde recipiens notitiam accepit nullitatem. tenebitur ne restituere penam acceptam. respondent negant Sancius cit. disp. ... et Bonacina cit. n° 4.° cum Trebello et ... quia jura prohibentia ... intendunt liberare sponsos a persolvendis penis ... libere penas ... recipiens nullam injustitiam co...

misit in non restituendo que resolutio approbanda est sed adverte tunc dari locum restitutionis ex stetione etiam si iuramentum praecedat nam medio illo non firmatur contractus quia cum conventio quo ad actio prohibita cedit in favorem publicum non firmatur simili iuramento secus esset si tamen cedat in favorem privatum.

13 capitulum. petrus et franciscus fideiiussores fuerunt pro poenis appositis pro poenis appositis in sponsalibus hi de inde sponsi non starent promissis et ita dicti liberi sunt a poena solvendis poenis erunt ne etiam liberi fideiiussores. ratio firmant quia in statuta de fideiiussoribus ... fideiiussor in plus non obligatur quam principalis cuius est fideiiussor cum quia principales nempe sponsi non sint subiecti illis poenis nec erunt fideiiussores.

14 capitulum. apposita sunt pignora ab sponsis vel a fideiiussoribus pro firmitate sponsalium saltem ista pignora dependentur. ad hoc dub. vel capitulum ne labor det in equivocatione opus est distinguere nam pignus appositum est pro firmitate immediata ipsorum sponsalium et tale pignus arra est illis quia applica que dicta sunt de arra. vel pignus appositum est pro firmitate ipsius arrae et tunc tale pignus sequitur naturam arrae ita reg. 42 iuris in 6.o accessorium sequitur naturam principalis. vel pignus apponitur pro firmitate poenae et tunc non valebit propter eandem reg. vel tandem dub. est pro quo sit substitutum illud pignus et in tali casu tenendum est pro arra. epitome quaestionis praecedentis.

epitome.

questionis prece-

dentis.

nomen Coniugis seu mariti et uxoris si minus proprie
accipiat extenditur etiam ad sponsos de futuro si tamen
stricte sit ad virum et feminam celebrato matrim. rato
et consumato. in favorabilibus facienda extensio et ad im
propria signata, non vero in odiosis. in sponsis de futuro non datur
ius proximum in ordine ad usum corporis bene tamen
remotum. fornicatio facta ab illis cum alieno proprie
nec canonice nec civiliter adulterium est. induet tamen
specialem circumstantiam in ratione iniustitiae aperiendam in
Confessione in illis tamen datur ius ad bona ventura ad arras
non vero ad alias poenas in futurum sponsis. ex speciali pacto
possunt sponsi adquirere ius in ordine ad cohabitationem
arrae possunt aponi in qualibet contractu qualitate et reci
proco modo amissio illarum quae tales sunt obligat in foro
conscientiae non vero ante [illegible] legale et conventionale nisi post
sententiam iudicis. celebrato matrimonio arrae sunt dantis
amittunt arras si praecedat culpabile matrimonii impedi
mentum item si adsit mora culpabilis non perdunt ha
ventes arras si absque sua culpa non celebratur matrimo
nium. possunt aponi arrae in spirituali matrimonio sine labe
simoniae poenae appositae in sponsalibus non est valida in conscientiae
foro et canonice quidquid disponat concedendo validas ius civile
nec valent etiam iuramento confirmatae si tamen solvantur non est
obligatio restituendi illas. erunt validae si imponantur ab ordinatione
legis vel interesse provenientis ex damno emergente non vero
ex lucro cessante nisi adsit honestas. possunt in illis interve
nire fidei iussores non tamen subiiciunt poenis. est etiam valida
[illegible] ipso [illegible] [illegible] poenis. quo ad dominium ma

[illegible]

viri et uxoris in re dotis coniugalis

questio secunda.

de dominio mariti et uxoris in ratione dotis coniugalis.

Post limina domus, post radices stirpites seu trancus apparent possessiones coniuges uxor et maritus presignanos (?) sub echonomica familiae obiq occuparunt et 1º ingressa domus tam dotium et patrimonium coniugale sibi est examinandum est de quo hac 2ª q.º instituit. articulis ex quo matrimonio hoc ius nascatur et quale sit

articulus primus.

ex quo matrimonio hoc ius nascatur et quale illud sit sit sit.

quadruplici nomine iura et dd. utuntur ad significandum matrimonium nomen tamen com. matrimonium est deinde nuptiae, connubium, coniugium, matrimonium dicitur a muliere seu servi matre efficienda patrimonium tamen dicitur patrimonium a viro patre efficiendo ut notavit greg. 9. cap. ex literis de conversione infidelium sibi ex hac coniunctione hendi magis onerosi et laboriosi sunt ipsi matri quam patri. dicunt etiam nuptiae

l. Connubium ab obnubendo l. velando, quia mulier velam
ne obtegitur cum benedicitur in signum inferioritatis et obe
dientiae in virum et propter erubescentiam capitis ex ipso
casu quod virum [illegible] ad illud tandem dicit Coniugium
ab eo quod eum duo coniugitur una caro fiunt ex capite [illegible]
[illegible] et apostolum 1.a ad Corinthios 6.o
Hoc autem matrimonium triplex cognoscitur a DD. cum dicit le
gitimum, 2um ratum, 3um consumatum. legitimum quod S. T.
in 4.o dist. 39 q. unica explicavit male et imperfectum est quod
datur inter infideles ad cuius legitimationem requiritur consen
sus externus inter virum et feminam habiles i.e. non
habentes impedimentum iuris dirimens, tale est in illis
error personae, consanguinitas carnalis in 1o gradu tam in
recta linea quam in transversali, quale reperitur inter patrem
et filiam, matrem et filium, et inter fratrem et sorores, aut
impedimentum ligaminis consistens in pluralitate virorum [illegible]
[illegible] aut impedimentum [illegible] denique aliud
legale proveniens a suis legibus dirimens contractum illum.
2um v. sive et ratum et 3um sive et consumatum est quod ce
lebratur inter fideles et praesupponit baptismum respicitque
spiritualem Christi cum ecclesia significationem et cum
carne [illegible] et est sacramentum institutum a Christo
illa quae differentia inter utrumque datur quod in rato nondum accessit
copula maritalis, bene tamen in consumato, utrumque [illegible]
petit mutuum consensum externum et non coactum ex
[illegible] gravi metu cadente in virum constantem in
[illegible] ad exprimendum consensum maritalem
in [illegible] debent esse vir et femina habiles i.e. nullo in

pedimento dirimenti afecti.

Ad quod ex ma de matrimonio breviter suppone impedi
menta in ordine ad matrimonii sacramentum esse dupli
cis speciei. alia sunt impedimenta seu impedientia quibus
si afficiantur contrahentes non possunt licite contrahere, si ta
men contrahant validum manet matrimonium licet in
contrahendo peccaverint. alia impedimenta sunt dirimentia
quae si afficiantur contrahentes illicite contrahunt et in contrahen
do peccant insuper quod matrimonium contractum nullum
est. priora impedientia insuper alia absque crimine contrahunt
alia a crimine proveniunt quae absque crimine sunt nu
merantur quinque contenta his versiculis

Ecclesiae vetitum nec non tempus feriatum
atque cathechismus sponsalia iungito votum
impediunt fieri permittunt facta teneri.

quae vero ex crimine proveniunt sunt septem contenta
sequentibus versiculis.

incestus, raptus sponsatae, mors mulieris
susceptor propriae sobolis, mors presbiterali
vel si peniteat solemniter aut monialem
accipiat, prohibent haec coniugium sociandum

ex quo duodecim impedimentis novem sunt dirimentia
absolute, solum quae sunt ex prioribus recensebant sit et
vetitum, idest prohibitio ecclesiae cum prohibet ne aliquis
contrahat matrimonium ob aliquam causam et sponsalia de futu
ro et votum simplex castitatis sub quo etiam continetur vo
tum religionis et votum suscipiendi ordines sacros et vo
tum non ineundi matrimonium seu iuramentum de his omnibus

vide Sanchez lib. 7o a disp. 1a usque ad 13 et Ponsium lib. 8.
a c. 1o cap. usque ad 64.

impedimenta autem dirimentia antiquo solo iure antiquo
sunt duodecim et modo 14 post duo addita a Trid. in sequen
tibus versiculis.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
si sis affinis, si forte coire nequibis,
si parochi et duplicis desit praesentia testis,
raptave sit mulier nec parti reddita tutae,
haec socianda vetant connubia, facta retractant.

Quae omnia breviter voce explicabo ne in alienas segetes falcem
oeconomiae nostrae mittamus et inde regressi sic ad duo in
nostro proposito accedamus examinanda.

Quorum primum est an ex supradicto enumerato matrimonio oriatur
hominis ius et potestas in corpora contrahentium ad quod respondendum
est affirmative ex communi DD. nam cum matrimonium quodlibet
ex dictis includat saltem naturam contractus si talis legitimus fuerit
necessarium est ex eo nascatur ius ad illa super quae contractus
fuit celebratus quae cuiusmodi autem sunt corpora contrahentium in
quo iure duo distinguenda sunt alterum est translatio domi
nii illius rei quae veluti materia est contractus. alterum est ex
ercitium talis rei eiusque dispositionis infringere et qua
si inhibitum est in contractu quodlibet et regulariter in isto ma
trimoniali illud tamen solum fit translatio dominii et ius ad ip
sa corpora. Dum vero solum fit usus huius dominii vel rei cuius
dominium est respicit ad etiam talis contractus nam separatio
... lib. 1o et ... de c... impediri potest tamen matrimo

nium etiam inter infideles celebratum si legitime celebres, legitimus utrasque sit secum afert dominium illud et ius et potestatem in corpora contrahentium, dicit quae ordinem stem ad copulam matrimonialem, et si tale ius habet in hoc matrimonio inter infideles celebrato a fortiori habebit in matrimonio rato celebrato inter fideles cum praeter legitimationem utrasque nati afferat rationem sacramenti et significationem unionis Christi cum ecclesia. et tandem in matrimonio consumato idem etiam est sacramentum et respicit significationem magis strictam unionis Christi cum carne assumpta.

Cum vero tandem petebat quale sit hoc ius quod reciprocum est ex parte utriusque potentis quod dubium melius explicabitur si declaret quanta sit obligatio ex parte cuiuslibet in ordine ad aliud vir quod legitime celebrato matrimonio adquirit ius in corpus feminae et femina adquirit ius in corpus viri, ex quo in re in viro et feminae datur duplex obligatio et ergo in femina et viro altera negativa altera positiva, negativa est non tradendi scilicet corpus alteri alieno quae cum negativa sit semper obligat et ideo semper ad alium vel ad aliam adulterium committit. secunda est reddendi debitum coniugale legitime petenti ex necessitate quae obligatio cum positiva sit instar praecepti affirmativi non obligat semper et pro semper sed pro variis circumstantiis cum iuste accedat vera et legitima petitio ex parte petentis quae omnia sicut et praecedentia communia sunt apud DD. in materia de matrimonio. cum his eadem doctrina declarat positis circumstantiis

Articulus secundus

eadem doctrina declaratur ap[pli]c[at]a [in] varijs casibus.

declarabit[ur] autho[ritat]i iys in corpora eius qui vis signum vald[e] dum dub[...] et ca[...] aponamus resolvamus que[...] tet aliquis an desis[tendum] in reddendo hoi debitum cum legitim[e] adsit petitio sit ex genere suo peccatum mortale et quale id e[st] quam ex virtutibus moralibus. r[espond]ee quidem ex ge nere suo mortale et [contra] virtutem iustitie nam ex vi [...] ius celebrati legitime ius adquirit, [...] ex se gravis e et ita [...] mortale et [contra] iustitiam. sed ne resolutio is ta generalis scrupulos generet tam in maritis quam in audientibus eorum confessiones adverte ex [...] ex mag[...] p[...] soto et aliis quos refert et sequitur sanchez lib. 9.° de matrim. [...] regulariter [...] accipiendam esse doctrinam predictam nam [...] tam gravis culpa [...] sed venialis aut nulla negatio [...] debiti: 1.° [...] coniugem n[on] ex titulo iustitie sed in signum amoris pete re predictum debitum (q[uo]d colligendum e[st] ex circumst[antiis] et mo[do] petendi) tunc sine [...] n[on] erit culpa gravis cum sesset r[ati]o iniustitie. 2.° sicut in petitione debiti alterius generis [...] in petendis reditibus alicuius [...] creditor n[on] exacte exigit sed quasi perfunctorio mo[do] tunc negare debitum nec culpa venialis e[st] ita potest accidere in ne

gatione debiti Coniugali. tandem ex parte sa nostri san
Civ hac oia habere locum cessante periculo imminentia con
iugis petentis nam periculum ex fide matrimonii sit obli
gatio subveniendi ruinae spirituali alterius si non subvenit
pecat graviter quae oia approbat ponsius lib. 10 cap. 2°
no 4° ex rebello nostro.

Dubitatur DD. an etiam roe parvitatis materiae haec Coiis doctri
na limitanda sit. affirmat sanchez cit. a no 11 et cum ledesma
et victoria aperit duplicem casum 1° si Coniux semel aut iterum
negaret huiusmi debitum alteri saepe petenti ut si in mense
semel negaret quater petenti. 2° si non absolute negaret set tan
tum differret solutio quae oia admittit ponsius cit. no 5° et serva sea
bata proportione ut semel pluribus casibus occurramus in praesen
ti negotio philosophandum instar negationis alterius debiti in ma
pecuniaria Contracti.

Ad extremum adnotanda e doctrina sanci Citati integra 3a
disp. desumpta ex s.t. in 4° dist. 32 q. unica art. 1° ad 3um quam ex
multis DD. approbat cum quae secutus e ponsius cit. a no 6° si his et Con
iugem ex debito iustitiae teneri non se reddere inhabilem seu im
potentem ad debitum istud Coniugale solvendum non media
quae impotens reddat sint illicita non licita vg. ex 1° genere
si alter Coniux vel voluntariis pollutionibus vel frequenti accessu
ad alienam personam impotentiam illam acquireret, nam tunc
dupliciter pecat et contra Castitatem et contra iustitiam vel si uteret aliquis
remediis vel medicamentis ordinatis ad hanc impotentiam. ex 2° gene
re si mediis ieiuniis vel abstinentiis redderet inhabilis ad huiusmi
solutionem. unde inferunt praedicti DD. casu quo concu
rrat praeceptum eclesiasticum ieiunandi quale occurrit

in temporibus annuis l' quadragesima eet que incompatibili sunt ad debitum ipsum persolvendum cum ieiunio, spectandum est a ieiunio nam quando ocurrunt duo precepta inter se incompatibilia atendendum est ius ex quo quodlibet procedit ad sui obligationem et standum est pro iure strictiori et si equalia sunt iura atendenda est virtus ad quam spectat tale preceptum et ex nobilitatem virtutis diiudicandum est.

Declarat doctrina a positione casuum quia in presenti casu nostro concurrunt et preceptum ieiunandi et preceptum persolvendi debitum coniugale. Primum preceptum ecclesiasticum est et humanum. secundum naturale supposito contractu matrimoniali. deinde primum preceptum virtutis abstinentie est secundum vero iustitie ecce secundum preceptum respicit strictius ius et nobiliorem virtutem et consequenter anteponendum est. 1o immo advertant DD. citati si ex ieiuniis l' abstinentiis aliisque huiusmodi operibus coniux redat deformis vel ex mutatione vestis ut si femina induat vestibus mulierum quas vulgo apelamus beatas aut vir indueret vestibus eremite l' 3i ordinis S. Francisci ex quibus omnibus quasi fastidium generaret et consequenter inhabilitas ad petendum l' reddere quam huiusmodi debitum existimant hec omnia illicita esse et sine consensu coniugis non facienda, grave quod peccatum committeret prout dicta art. 3us ubi multiplex caput enumerat ex quo impeditur usus huius dominii

articulus tertius.

multiplex caput enumeratur ex quo impeditur usus huius domi[nii]

Articulus tertius.

Multiplex caput enumeratur ex quo impeditur usus huius dominii.

Quamvis in genere statui poterat regula generalis pro cog
noscendo impedimento usus huius dominii si diceret tunc
talem usum impedimentum pati ex parte petentis, quando petiti
tio talis debiti et usus talis iuris illicitus esset. sed iterum necesse
est petamus reg. l. signum unde colligendum sit talem petitio
nem l. talem usum esse illicitum quod quidem interrogatio lata
et longa responsa habet. de qq. in matrimonium. attamen pro
economia nostra compendioso et resolutorio modo in hoc articulo huic
proposito satisfaciendum curavimus.

Primum caput procedit ex voto quo coniuges afecti impediuntur ad
petendum debitum et consequenter usus illius dominii illicitus est. voto
tamen aut uno ex quinque emitti potest. 1º de ingressu religio
nis. 2º de castitate servanda. 3º de suscipiendo ordines. 4º de non
nubendo. 5º de non petendo debitum. et claritatis gratia considere
mus haec vota facta ante matrimonium contractum quod postea contra
hit. coniuges quibus 1º voto afecti non possunt petere debitum quando consuman
do aponunt impedimentum ingressui relig. quam ingredi pote
rant libere matrim. contracto et rato non tamen consumato. 2º
v. afecti non possunt petere debitum quod saltem in ordine ad hoc

devent servare votum castitatis 3o. afectus maritus non possit petere tum quia insistite in illo voto est votum castitatis. tum etiam quia consumato matrimonio aponit impedimentum ordinibus suscipiendis. 4o. afecti si illo voluerunt se adstringere ad non consumandum pecant petendo sicut manifestum est pecare si petant 1o. afecti.

si tamen consideremus haec vota emissa post matrimonium ratum non vero consumatum si primum de ingressu religionis fiat non possunt petere quia post consumationem impediti manent ad ingressum religionis si 2um fiat de castitate tenent etiam non petere post dicta. si 3um de suscipiendis ordinibus licet hoc emissum est medio ingressu religionis lenta si primo modo erit votum simile 1o. si alio modo non valet si 4um fiat de nubendo solum obligat ad non contrahendum aliud soluto 1o. matrimonio. si 5um de non petendo obligat sane. denique si considerent ista vota facta post matrimonium consumatum 1um de ingressu religionis si fiat independent a consensu alterius coniugis nullum est. si tamen fiat dependent obligat ad petendam facultatem sua negata manet vovens liber si tamen concedat valet votum. 2um de castitate valet quoad non petendum sicut 5um 3um vero et 4um non valent nisi soluto matrimonio.

2um caput procedit ex cognatione ad quod suppone cognationem esse triplicem. 1a est cognatio carnis et sanguinis quae dicit naturalis ad quam reducit afinitas. 2a est spiritualis. 3a est legalis. 1a quae est consanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite procedentium media carnali propagatione hanc participant filii, nepotes, fratres, consobrini, et alii. afinitas vero vinculum est procedens ex carnali copula etiam non atento stipite talis reperit

[illegible] Consanguinei [illegible] [illegible] et aliqui affines [illegible] est vinculum
[illegible] [illegible] [illegible] medio sacramento baptismi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Cognatio sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] antecedit matri
monium et [illegible] nihil de illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mentum dirimentis. Cognatio [illegible] affinitatis bene potest [illegible]
post matrimonium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] impedimentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 de ma
trimonio Cap. 4° [illegible] [illegible] [illegible] copula [illegible] impedit [illegible] ad
4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illicita [illegible] [illegible] [illegible] propria
persona consanguinea [illegible] consanguinea alterius [illegible]
copulam [illegible] cum sorore [illegible] cum subsequenti [illegible] sororem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coniungit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in baptismo et confirmatione
[illegible] ex exhibitione [illegible] et [illegible] sacramenti exercita a
ministro et ex susceptione [illegible] baptizati [illegible] confirmati [illegible]
[illegible] [illegible] padrino [illegible] olim multiplex et multiplici mo
[illegible] [illegible] [illegible] citato [illegible] solum contrahit
[illegible] [illegible] ministro et baptizatum [illegible] confirmatum [illegible] et [illegible] patri
[illegible] et baptizatum [illegible] confirmatum [illegible] dicitur paternitas
[illegible] compaternitas [illegible] [illegible] duplex cognatio spiritualis [illegible]
[illegible] [illegible] matrimonium impedit [illegible] et [illegible] dirimit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filii uxoris
[illegible] [illegible] matrimonio [illegible] [illegible] contra ipsam mulier
[illegible] matrimonium. Cognatio denique legalis [illegible] antecedat ma
trimonium impedimentum [illegible] [illegible] [illegible] subsequatur [illegible] impedi
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] legalis cognatio [illegible].

3um Caput procedit ex damno quod ex perfectione devir-
ginalis et quasi illius notabile damnum sequitur petenti vel reddenti
[illegible] recidere [illegible] doctrina debitum [illegible] reddit et impe-
dit usus praedicti dominii in ordine ad petentem vel reddentem cog-
noscit hoc damnum 1° si alter esset febri gravi correptus aut
vulnere affectus 2° si esset post prandium nuper deinde sum-
ptum in balneis [illegible] statim a balneis in [illegible] duplex exceptio [illegible]
boni coitus propter prolem [illegible] propter perven-
tionem incontinentiae alterius [illegible] exceptione esset [illegible]
[illegible] reddito tamen obligaret ut bene Sanchius lib. 9 disp. 24
n. 8 [illegible] notabile detrimentum in perditionem praedicti dominii
[illegible] periculum vitae;
Hec tamen ex celebri [illegible] cap. quoniam de singula
propter [illegible] [illegible] fieri [illegible]
[illegible] et [illegible] Carnale [illegible] exigat generali
praecepto apostoli [illegible] solvendam cui praecepto nulla
in hoc casu exceptio invenit [illegible] canonem [illegible] DD. [illegible]
omissis [illegible] et vera explicatio est [illegible] 1° consultis medicis et atten-
ta [illegible] [illegible] quae [illegible] illius [illegible]
[illegible] notabile damnum [illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] extendit [illegible] morbos [illegible] et [illegible] et
similes. [illegible] tamen [illegible] morbus [illegible] [illegible]
absolute [illegible] [illegible] febris [illegible] peccaret
ille qui ea [illegible] [illegible] in illis propter manifestum pe-
riculum prolis [illegible]. [illegible] tamen [illegible] sit in alte-
ro [illegible] [illegible] [illegible] tamen esset obligatio
reddendi [illegible] [illegible] humanis [illegible] [illegible]
[illegible] damnum prolis [illegible] DD. [illegible] [illegible] [illegible]

visin # petitio deviti singalis tung insita damnat propter damnum
sequtorum proli l.a sircunsta e temporis menstrui in qua huiusmi
petitionem aliqui indicant mortalem culpam. alii pl venia
lem et hoc unum regularit loqdo verum e propter indecentiam
illius temporis n tamen propter damnum prolis eo qd melius e
proli absolute si esse quam nullo modo esse. 2.a sircunsta e
temporis quo mulier e gravida in quo tempore si sit pericu
lum abortus erit culpa mortalis huiusmi petitio qd pericu
lum sin cognoscat existimat ponsius cit. cap. 14 no 7.o esse
culpam venialem, melius tamen sanchez cit. disp. no
2.o et egidius cit. dub. 9.o no 4.o nullam culpam agnoscunt
necessarium n e multiplicari pecata absque sufficienti
fundamento. 3.a sircunsta temporis e immediati post partum pro quo
tempore sive videt prohibitio cap. finali dicte d.a ex quo cano
ne ducti aliqui existimant mortale petitionem in illo tem
pore alii vero nullam agnoscunt qd prohibitio illa solum extinet
consilium n. vi preceptum. ego cum aliis sentio regularit loqdo
ee culpam venialem propter indecentiam occurrentem illo
tempore purgationis. 4.a sircunsta temporis e lactationis de quo
sunt prohibitio cap. finalis cit. ideo que aliqui existimant ee cul
pam mortalem propter damnum prolis quam nutrit. set melius
sanchez cit. no 15 et ponsius no 9.o nullam agnoscunt culpam,
nam ex aliis ut dicebamus consilium e n preceptum excipe
casum rarum in quo eet certitudo prolis concipiendae cum om
nimoda inopia nutriendi priorem prolem qui si vixisset tanta eet
inopia apud parentes ut exsicatis uberibus maternis n eet fa
cultas tradendi prolem aliene nutrici. artus 4.us alia cap. exa
minant impedientia usum deviti singalis

Articulus sextus

An copula matrimonii [illegible]

sit in peccatum [illegible]

de vii contingentibus

Casus quartus quo accidit in tempore prohibito, fortasse de festi [illegible] culpa[illegible] rio. Cognoscatur quod aliqua temporalis quod extat prohibitio canonica prohibens huiusmodi usum, l. tempus [illegible] benedictionibus ecclesiae vulgo velaciones, namque plerique canones antiquiores referunt quos refert Sanchez lib. 7o cap. [illegible] id prohibentes quae videtur renovasse Trid. sess. 24 de matrim. cap. 10 propterea quod aliqui existimant esse mortale huiusmodi petitionem. Sed secluso speciali prohibitione alicuius dioecesis sub excommunicatione id prohibente, secluso scandalo, nullam esse culpam [illegible] Trid. ut facile quis videre poterit ex hortatoriis [illegible] verbis [illegible] textus.

Cum tempus [illegible] denunciationibus vulgo amonestaciones regulariter [illegible] denunciationes praemitti [illegible] ante matrimonium [illegible] tamen [illegible] ex dispensatione episcopi [illegible] decretum Trid. loco cit. prohibens consummationem matrimonii et consequenter petitionem debiti ante denunciationes publicatas, et nihilominus aliqui DD. negant in hoc intervenire culpam mortalem, alii vero affirmant cum dicto [illegible] reliquis [illegible]

[illegible]ancio lib. 7º disp. 13 absolute ab initio affirmant et merito;

prohibitio Concilii est nequitiam et in magni gravi sicut in illud

respicit videt periculum fornicationis nam qdo nti lucent

solemnis de demonstratione certorum constat an adsit aliquod im-

pedimentum sed nt matrim. consumandum.

Quantum tempus est feriar. quod olim plura tempora continebat quod

limitavit Trid. sess. 24 dat duplex tempus unum ab adventu

usque ad epiphaniam. aliud a 4ª feria Cinerum usque ad 8am

paschatis. in his q. diebus prohibitae sunt benedictiones solemnes

ne vulgo velationes unde DD. quaerunt an in illis sit etiam

prohibita petitio debiti aliqui apud Sanchez lib. 9º disp. etiam

2ª affirmant, afferunt quod pro se aliquos Canones quo iure

extendit Sanchez et quae in illis expressa fuit prohibitio

nti cognoscit, non q. facile est admittenda max. cum tanto

po tempore difficile coniuges solent illam observare.

Quantum tempus correspondet rogationibus et ieiuniis

ecclesiasticis de quo videntur stare aliqui canones prohibentes

propterea quos aliqui DD. existimant mortale. alii veniale se

petitionem debiti in illis sed Sanchez lib. 9º disp. 24 rem

extendens cum aliis pluribus indicat nullam culpam esse

eo quod gravia testimonia in iis canonibus inserta [illegible]

[illegible] et obiter advertenda autem Canonis eandem esse

[illegible] auctore eiusdem 3º 4 Canon aliquis [illegible] eandem

[illegible] valere quando Canon ecclesiae est Con-

cilii longe maior atque est.

Quantum tempore immediatum sumptioni eucharistiae pro-

xime subsequens de quo Sylvester [illegible]

corpore et ad [illegible] pollutione [illegible] voluntaria

doctrinam que ibi parat huic d[ubi]o resolvendo questionem, vide
etiam suarez tomo 3º in 3am ptem disp. 6? ... intelligit
et sanctium lib. 9º disp. 43 ex 11 cum sciz affirman, ylicitum esse
abstinere tunc a debito coniugali. 2º. si aliqua adsit causa honesta
absque pecato esse licitum usum predictum illis temporibus.
3um si nullus sit finis honestus esse culpam venialem tem
pore ante vacare tali usui. de subsequente v. DD. nihil dicunt
et negant esse culpam, et ego idem dico, de subsequente vel
de proximo nam videretur eadem esse indecentia ro.

6um. Tempus est et respicit excoicationem quando sibi et alte
que coniux vel alter excoicatus est, et de hac dificultate plura nos
diximus in materia de excoicatione disputatione 3a q. ... explicantes
Caput quoniam multos ... vide ibi dicta.

Caput 7um procedit ex ~~tempore~~ interdicto loco et in
primis convenit inter doctores locum publicum (talis est via,
forum, platea, vel alius locus pervius oculis) esse a natura lumine
interdictum, ibi que petitionem debiti esse illicitum, et ratione
scandali et ratione periculi incontinentie aliene imo exer
citium aliorum quae licent coniugatis ut propter scandalum
et periculum esse etiam illicitum. deinde scimus ab ecclesia
cap. ecclesiis de consecratione distinctione 1a et cap. unico de consecratione
ecclesiae statutum esse locum sacrum pollui et sanguinis
et seminis effusione, sequenter cum in solutione debiti con
iugalis detur seminis effusio dabitur pollutio ecclesie et ita erit
illicita petitio debiti in loco sacro.

Et clarioris gratia adverte effusionem seminis qua
dupliciter posse esse vel licita [illicita] et occulta talis est exercitata in
copula coniugali in necessitatis casu quod periculum erat in ...

nentiae et carentia alterius loci. 2a ecclesia, et habuia talis erat praecedens dicta notorietate (notorietas tamen in praesenti negotio non quaelibet notitia est quae extendit ad tres vel quattuor personas, sed quae manifeste constaret ex confessione ipsorum coniugatorum vel ex manifesta fama) inde erat ecclesia veluti denigrata (diffamata) in hoc deici casu DD. volunt talem effusionem esse sacrilegam aut media illa ecclesiam polui et requirere reconciliationem de qua supra dixi et tradit Suarez tomo 3. 3a parte disp. 81 sect. 4a paragrapho 3o violata et tomo 1o de relig. cap. 9o a no 13. Sanchez tomo 2o de matrim. lib. 9o disp. 15 no ... Bon... ius lib. 10 cap. 10 no 13 et merito quia talis petitio aut effusio seminis ex natura rei non est indecens loco sacro nec attenta prohibitione ecclesiae, nam ecclesia sua prohibitione non videtur illam prohibuisse cum potius media illa petitione et seminis effusione evitet manifestum peccatum fornicationis et incontinentia cuius periculum timebat.

3a effusio est illicita occulta quia habet in fornicatione vel adulterio, pollutione voluntaria et etiam in exercitio copulae conjugalis absque necessitate quia cessabat periculum incontinentiae vel erat copia alterius loci, propterea 4a illicita per publica quia aliqua ex praedictis casibus est publica per notorietatem explicata de qua Suarez et Sanchez citati volunt esse sacrilegam et media illa polui ecclesiam non tamen in foro... tamen ... citi... tamen id ... de 4a publica, et cum Suario et Sanchio ... et sine dub. illam esse sacrilegam actionem manifeste probatur ... ex natura rei indecentiam

afert sam etiam q accedit prohibito ecclesiae, nisi tamen prohibitio in foro fori reddantur ut tali, q de explicandum est sicut in materie de excommunicatione explicabamus distinguentes duplicem excommunicatum tolleratum alterum, alterum non tolleratum ita in presenti casu illa polutio quasi tollerata est nec tenemur abstinere a celebratione in illa ecclesia donec polutio illa fiat notoria.

Caput 6.um ex indebito modo procedit nam sine dub. culpa intervenire potest in ratione debiti si mus legitimus non servet in usu tali dominii 2do aut ista culpa committitur dist. sibi explicata est non solum ex ratione generali huius materiae, sed materiae ex singulari illius. n. differentes modestius leguntur apud DD. quam explicantur in cathedra et ita honestatis causa ob curatas quam procul amandamus a nostris scriptis in presenti negotio duplici manu advocanda est ut scriptura quasi obscuritate obtecta intra pudicitiae limites se retineat.

Mus q. legitimus sub quo debitum singulare petitur et persolvi debet et a natura inditus et dictamine rationis edoctus est legitimus. vi in genere ille reddendus sub quo si debitum hoc petat aut solvat impedit finis illius nempe generatio prolis qui sane vis impedit si vas naturale feminae observet in cuius matrice non tantum receptiva sed etiam atractiva virtus cognoscit testante casu a S. T. relato Colibeto 6.o arto 18. unde communiter DD. asserunt culpam mortalem non intervenire quovis modo coniuges copulent si tamen servet legitimum vas intrance dicitur tamen esse culpa venialis, erit que mortalis culpa et valde gravis, 1do seminatio fiat extra omne vas aut in vase non legitimo nisi consummata seminatione in illo sed bin

choata l'aeternitas l? Prudens si illa fiat post dissolutionem
Coniugum vide Sanchez lib. 9o disp. 16 et 17 et Ponsium
lib. to cap. ll ubi duo refert praeclara testimonia Clemen
Alex. et s. hieronimi.

Caput 3um procedit ex vitiato fine potest s. Culpa inter
cedere in solutione huius debiti ex defectu finis pro cuius rei
Compendiosa et clara notitia advertere add. Cognosci in matri
monio tria quasi detrimenta quorum memor e apostolus 1a ad Co
rinthios cap. 7o 1um detrimentum e quoddam genus servitu
tis ligatus e uxori noli quaerere solutionem. 2um e men
tis alienatio in vim debiti illius tribulationem carnis habent
huiusmodi. 3um nimia solicitudo orta ex procreatione filiorum
et aliis oneris illius status, solicitus e quomodo placeat uxori
et divisus e. hoc triplex quasi detrimentum recompensat
triplici bono. 1um detrimentum recompensat bono sacramen
ti significantis unionem Christi cum ecclesia. 2um recompensat bo
no prolis generandae ad obsequium Christi dei. 3um recompen
sat bono fidelitatis orta ex mutuo amore ex quo DD. advertunt
in ipso matrimonio et quasi distinguunt triplicem rationem fo
test atendi ut sacramentum ordinatum ad signandam unio
nem Christi deinde ut contractus mutuus deinde ut quid ordi
natum ad actum coniugalem, in consideratione finis matrimo
nii e bonum sacramenti id e significatio Christi unionis, et huiusmodi fi
nem saltem implicite debent contrahentes illi praescribant.
unde si explicite illum excludant, cum consequenter excludant
indissolubilitatem absolute perpetuam intrinsecam ipsi ma
trimonio quatenus sacramentum e maneret invalidum in 2a consi
deratione finis e traditio reciproca corporum quem finem re

sese e contrahentes saltem implicite etiam sibi praescribant unde si aponerent explicite conditionem oppositam non tradendi corpora invalidum esset matrimonium, cum in consideratione duplex est finis, primus et primarius propagatio sobolis, alius et secundarius remedium concupiscentiae et evitatio fornicationis et ita qui contrahit matrimonium in ordine ad actum coniugalem, tenetur servare istum duplicem finem cum ordine praedicto.

Unde inferunt DD. posse intercedere culpam si istis finibus postpositis alii extranei admittantur, tamen in finibus extraneis appositis culpa intercedens mortalis non est nisi finis appositus esset ex se mortalis, erit tamen saepe venialis culpa quia finis appositus venialis est ut vana gloria vel indifferentes fines qua si principales attenderent ut pulchritudo divitiae vel status, non principales fines conservaret at si primo loco atendatur evitatio fornicationis et 2.o loco prolis generatio vide sanchem tomo 1.o lib. 2.o disp. 29 et lib. 9.o disp. 9.a 10 et 11 guambis ponsius lib. 10 cap. 8.o negat esse venialia quae admittit sancius ne coniugibus nimis scrupulos ingerat, et sane culpa venialis ita facile committitur media qualibet inordinatione ut mihi probabilior videatur sententia sancii.

Cum igitur constituerit coniugalis actio, si tamen ex ius huic stati in ipsius solutione atendendus est etiam finis primarius nempe propagatio sobolis et secundario atendendum est remedium concupiscentiae et ita si recte solvat uterque finis tenendus est servata ratione primari et secundari, si tamen vice versa anteponat secundarium fini primario existimat sanchez esse venialem culpam lib. 9.o disp. 9.a n.o 4.o a quo dissentit ponsius cit. et post rationem proxime allatam cum sancio sentio, si tamen alii fines

atendant magis extrinsecis. conservatio salutis l. restauratio illius vitales fines hi: et hoc medio veluti necessario ad [illegible] etiam a veniali excusat sanctius cit. disp. 10.

si tamen finis esset sola delectatio reperta in illo usu dum
modo delectatio non excedat limites status matrimonialis si
erit venialis culpa cum sanctium quam negat ponsius. si
tandem esset inordinatus ita ut lethaliter talis stant conjux tali
cedat delectationi ita ut etiam accederet quamvis aliena
esset persona, tunc cum eis culpa mortalis est. in art. alt.
dubia et casus resolvuntur circa debitum conjugale

articulus quintus.

dubia et casus resolvuntur

circa debitum conjugale.

[illegible] casus est circa caput procedens ex voto et in hunc modum fiat
petrus voto castitatis contraxit matrimonium illud consummavit
sit postmodum iste ut vidimus impeditus est ad petendum se
[illegible] ingressum est ne obligatus ad ingressum relig. ratio dubitandi est
[illegible] obligatus aliquo voto si unum tantum medium sit pro illo adim-
plendo tenetur ad illud medium cum ergo in presenti casu ad ob-
servandam castitatem promissam unicum medium restet
ingressus scilicet relig. tenebit petrus ad illum ingressum.
affirmant profitentur hanc rationem plures apud sanchum lib. 9°
disp. 34 ille [illegible] negat et similiter negat ponsius s.a cit. cap. 5°
[illegible] [illegible] tamen profitentur extravagantem Joannis 22 de voto
ubi similiter resolvit casus de quodam post ratum matrim. in-

tato sacris iubet pontifex ut admoneatur ad ingressum relig.
non tamen obliget et si noluerit debet consumare matrimo
nium. a fortiori ergo in nostro casu. tum etiam quia 3.um medium
quod restat pro adimplendo voto nimis extraordinarium est et
extra mentem voventis non tenetur ad illud tale est ingressus
ingressu relig.
2.us Casus ex eodem cap. de voto. habemus ex illo cap. peten
afectum voto non posse petere bene tamen reddere pone casum
in quo altera Coniux commiserit adulterium, ex quo amisit
ius petendi petit tamen petitus ergo afectus castitatis voto poterit
nunc reddere. videtur negandum quia iam cessat ratio reddendi, cum
non habeat ius petendi qui petit. probat quod egidius negat disp. 37
dub. 6.o n.o 41 egidium sequitur ponsius cit. cap. 5.o n.o 19 et
ambo deserunt sanctum oppositum afirmantem cum quo
ego sentio probatur duo capitulis forte a duobus DD. licis non consi
derata caput quidam et caput placet de conversatione coniugatorum
in quibus a pontificibus resolvitur casus similis nostro ut dicere ex
plicabo tum etiam quia ut habetur in praedictis capitibus votum emis
sum ab aliquo in ordine ad sui obligationem debet attendi eum
statum et tempus in quo emissum est et cum praedictum vo
tum fuit emissum non erat eius materia redditio debiti quia non erat
sub potestate voventis, et sic petitio et in huius consideranda est
eius obligatio.
3.us casus est caput eum procedens ex cognatione superve
niente et fuit casus in hunc modum latus videns filium re
cens natum iam iam esse exhalaturum nullum qui adesset mi
nistrum baptizavit filium suum in hoc casu necessitatis ma
nebit impeditus ad petendum debitum. et sic praecasum simi

idem in parente baptino efecto in baptismo et Confirma
tione, ita Caye etiam necessitatis ad baptismum cujusvis et affirmant
Cum Coi apostolis excaptio facta est capite ad limina 3 arg.
ubi itaque es animo non manere impeditum ad usum necessitatis li
qui volentes impeditum manere inter quos Barbosa de ma
trim. q. 4. puncto 2º nº 3 et Ponsius lib. 10 cap. 5º nº 6. ex
Gabriele Vasquez ita Consulto respondente. affirmant Sa
mer Suarez 3 parte tomo 3º q. 63 art. 4º Sancius lib.
9º disp. 2 nº 5º Aegidius disp. 34 dub. 8º nº 63 Cum ita
[illegible] animo non manere impeditum eo quod quamvis non sit
tanta necessitas baptismi est tamen adhibendus de precep
to ecclesiae in baptismo solemni et cum ille parens non pe
caverit adimplendo preceptum non debet penam subi
re. imo Sancius ex Catajio extendit hanc doctrinam
idem sentiens in sacramento Confirmationis.

Ar Casus ex iisdem Cap. sub quadam si tamen filius est
ignorantia et Casus est in hunc modum Petrus ignarus
dum minister fuit baptizans proprii filii in [illegible] actionibus ignorans
processit manebit ne impeditus ad petendum debitum ac hoc DD. satis
principia nostra stabilita in ma. de censuris disp. 3ª q. 8ª fere ubi est 2º
[illegible] ibi non stabilitum est quod si in casibus in quo ignorantia apo
nant [illegible] sciens, temere, et alii similes sufficere
quodlibet genus ignorantiae ad excusandum dummodo non sit
afectata si ergo ille parens procedit ex ignorantia invincibili
vel culpabili etiam Crassa et supina facti vel iuris dummodo non
sit afectata excusabit, nam cap. si vir de cognatione spirituali
[illegible] scienter si tamen [illegible] cujusvis in quo est fuerit igno
rantia ipsius penam non excusabit ita Coiter DD. id est sedentes sen

paris prosp. spetialem rōem traditam loco citato.

... 5tus casus et iddem cap. afirmamus parentes ex dolo et malitia et consequenter ignorantia afectata professos manent liberi et possint petere devitum negaturi cons. dd. in quibus sunt ... cit. ... 5o ... quo circa sanchius cit. no 9o referens ... meros dd. et bonasina cit. no 4o a coi discedit egidius disp. ... dub. 8o no 68 admiratus quare viri doctissimi oppositam sentiant qua admiratione plenam se agnoscit ponsius no 4o secutus egidium. sed sane cum coi sententiam et facile egidius et ponsius admirationem deponent si illorum fundo satisfaciamus.

Cum fundum illorum e in iure talem penam ideo expressam, pena aut absque iure expresso admitenda n e? cum q in cap. si vir citato iubet ecclesia huiusmodi coniuges se parari consequenter q dat illis facultatem petendi alioquin non separati in manifesto periculo manerent. v ad cum in iure expresam ee hanc penam in cit. cap. ause verba canonis ideo quae nobis videt sive ex ignorantia sive ex malitia id fecerint n sunt ad invicem separandi nec alter alteri devitum devet substrahere peto ego ab egidio et basilio ponsio illud verbum substrahere quid significat petere l negare. a negare quidem si q ex iure manet illis potestas sl n substrahendi manet sl potestas n denegandi ... manet potestas petendi ad cum ... concedi facultatem cohabitandi ut redant n tamen ut petant.

6us casus et iddem caput in re afinitatis pone casum in quo ex ignorantia fuerit adquisita afinitas. deinde n exigno rantia ... meta in hac duplici ... manebunt afines

impediti ad debitum petendum. R. sub 1a. sircumsta. idem di
cendum ac in precedenti capite in Cap. si quis de eo qui cogno
vit rel. illius scient. sub 2a. sircumsta. distinguendum
e. nam si intercessit metus ita ut absque oi consensu violent.
habita sit copula cum viro nulla intercedat culpa etiam nec
intercedit pena. deinde si metus levis fuerit coit. dd. affirmant
surgere impedimentum dubitant tamen q.d. metus fuerit gra
vis cadens in virum constantem ita ut intercedat culpa et
consensus. in hoc casu affirmat sancius oriri impedimentum
lib. 1o. disp. 31. navarrum et pedrasam sancium sequit.
bonjius cit. cap. 6o. no. 6o. set nobis negandum e. ix dicta a nobis
in ma. de bulla cene q. 3a. explicantibus excoicationem
3am. scilicet piratas ubi remigantes a culpa n. excusabimus bene
tamen a pena excoicationis ita in presenti excusandi
isti sunt a pena hacum petendi debitum sandeo nobiscum
sentire nav. et pedrasam imo et bonjsriam cit. no. 5o.
cum nostro rebello. —

Ius casus cc caput procedens ex tempore prohibito
et frat. sic petrus et maria contraxerunt matrim. n. premi
ssis denunciationibus impediti sunt ad petendum ex trid. do
nec denunciationes fiant admite casum in quo isti contraher
ntes pro certo sciant nullum ee. int. illos impedimentum d
matrim. cum n. poterunt confirmare illud etiam ante red
missas denunciationes. ro dubitandi pro pte. affirmativa e. doc
trina in ma. de legibus cit. recepta q.d. sibi set separate
fine et roe. legis vel precepti sesat obligatio talis legis et
precepti. cum q. preceptum de premitendis denunciatio
nibus habeat pro fine investigare impedimentum si q.d. e. ne

Juravit matrim. et talis finis sesat cum certo constet con-
iugibus tale impedimentum non esse, sesabit utique praecepti obli-
gatio et poterunt petere.
resolutio huius casus petit breve examen praedictae ma-
teriae valde utilis ad plures casus quam novissime examina-
vit noster granado contra Suarez 7a de legibus tract. 3.
disp. 2a. disp. 15 sec. 1a. et 2a. in [illegible] statuit sesante roe ade-
quata in generali ut sibi et omnium subditorum et temporum sesare
etiam obligationem praecepti et hoc esse receptum apud
DD. sesante vero adequata roe in speciali et in aliquo casu
vel singulari persona vel ita certum est apud DD. sesare prae-
cepti obligationem, nam plures negant, ille v. cum aliis affir-
mat nunc utraque sententia probabilis haec dum ocasio sese offert
illam ex professo examinandi.
ad nostrum v. casum responde cum egidio in illo non sesare
adequatam roem legis nam ut ille bene docet disp. 2a dub.
5o. no 55 et dub. 6o. no 58 quamvis constaret coniugibus non esse peri-
culum fornicationis quia nullum erat impedimentum hoc ta-
men non constat ecclesiae donec praemittantur denuntiationes et
consequenter non sesat ea adequata legis etiam in speciali et ita non
sesat obligatio illius.
ad extremum tria dub. maxime utilia pro resolvendis ca-
sibus restant discutienda. 1um. et locum sacrum in quo dici
mus esse prohibitum petitionem debiti desiderabis scire quid
nomine loci sacri veniat. de quare Sanchez lib. 9o. de
matrim. disp. 15 a no 7o. et pater Sambucuta lib. 4o. de im-
munitate ecclesiae cap. 6o. Ponsius lib. 10 cap. etiam 10 apud
quos et communiter DD. tamen loca sacra haec esse ecclesiae parva

l. magna consecratione l. benedictione aut deputatione epis
copi destinata ad officia d. celebranda et quod non constaret de
hac episcopi destinatione cohibendum erit ab exercicio offi
tiorum divinorum aliquo signo publico max. signum sinbali
sit ad vocandum homines celebrandi divina officia causa. quod
etiam locum habet in ecclesiis magnis destructis tempore l. pri
vata autoritate l. inchoatis si iam praecesserit deputatio episcopi
et etiam in ecclesiis interdictis l. aliqua parte auctis. manent
tamen exclusa quoad praesentationem loci sacri ecclesiae hos
pitalium l. eremitoriorum l. capellae domus particularis si aliquo
ex praedictis modis deputatae non sint.
ecclesiarum v. sacrarum aliquae etiam partes excluduntur a ratione
loci sacri quoad praesens ut textum ecclesiarum versus partem exte
riorem et camerae superiores vulgo saquisami et turris
et inferiora loca subterranea hispane sotanos dum mo
non deserviant sepeliendis fidelibus, et sacristia, et alia cu
bicula adhaerentia templis, et tribunae seculares non vero
illae quae intra templum includuntur, ista n. loca sunt sa
cra et illae partes quas hispane dicimus Coanisas de se
dulis illis pro audiendis Confessionibus saltem locus sacer
est ea pars quae correspondet ecclesiae, chorus etiam et
locus organi habentur loca sacra et similiter claustra si des
tinata sint sepeliendis fidelibus idem de atrio cantu
rarum quod sepulturis deservit. denique limina versus
eam partem quae respiciunt ecclesiam et etiam semete
riis. quod v. attendit immunitas ecclesiae ad alios fines
ut ad recipiendos confugientes ad illa se extendit no
tamen loci sacri nam in ecclesiis parvis extensio fit

ad triginta passus extra ecclesiam, in magnis v. ad qua
draginta passus. 2um

2um dub. e. et conscientiam dub. et ponamus casum
in quo dicisses esent dubii circa petitionem debiti ex parte
qui contraxit 2as nuptias cum maria et dub. de morte
coniugis poteritne iste sibi debitum petere. ut
tum hoc perdifficile e. et doctrinam habet valde ne
cessariam innumeris casibus resolvendis breviter expedien
dum erit. rem hanc inter alios explicuit gabriel vas
tomo 1o in 1am 2ae disp. 65 et 66 [illegible] cap. 4o sanchez
tomo 1o de matrim. disp. 41 a no 4 montesinos
[illegible] 1o disp. 29 q. 4a ponsius lib. 10 cap. 15 granado in 2o [illegible]
[illegible] disp. 6a ex quibus breviter [illegible] illum here [illegible] scien
tiam dub. seu dub. qui circa rem aliquam non habet aliquod iudicium ex
tum ac finale et veluti quandam suspensionem mediam qua
intellectus manet in equilibrio non audens affirmare an aliquid
liceat vel non liceat in quo statu intellectus tribuit iudicium quoddam
virtuale medio quo censet indicare utrumque [illegible]
ni esse incertum, unde [illegible] in materia de fide existimant
esse infidelem seu hereticum qui circa res fidei tale dub. ha
bet quod virtualiter indicat esse incertas cum tamen certissi
mae sint.

[illegible] ante [illegible] dub. hoc dub. ut sic dividit in dub.
speculative tale, et in dub. tale practice. dub. speculati
vum e. quo quis quasi in [illegible] et non descendendo ad singula
res circumstantias non potest determinate iudicare an aliquid ita sit
necne, an aliquid liceat vel non liceat. quod dub. speculativum
si sese et [illegible] practice media aliqua ratione singulari [illegible]

rente qua sesat ro dubi et suspensionis poterit ille iam de
posito dub. operari licite vg. petrus heres pallium l' rem aliam
dubius e' speculative an sit sua l' aliena, an possit retinere l'
debeat restituere et ita suspensus recordat regulam 65 in
iis in 6.o in pari ca melior e' conditio possidentis et ductus illa
regula fecit hunc silogismum ego et petrus sumus in pari
ca et suspensus sum et dubius an sit hoc pallium meum
l' petri sed in pari ca et dub. melior e' conditio possidentis q.
cum ego possideam melius e' meum ius et mea conditio reti
nebo q. pallium et n' restituam, ecce iste deposito dub. specula
tivo etiam certus practice licite operabitur.

Conscientia aut dubia practice l' dub. practicum e' q.do qui
atentis oibus circumstantiis in casu n' potest iudicare an aliquid
sit l' n' sit an aliqd liceat l' n' liceat vg. cognoscit quis diem presen
tem ee vigiliam apostoli et consequent ee obligationem ieiunan
di ille tamen se ea pervit aliquali infirmitate correptum ideo
que dubitat speculative an sit sufficiens excusatio a servando l' n'
ee ieiunium conat practice deponere dub. atendit roes et cas
iusdem adhuc dub. perseverat et in neutram ptem inclinat
iste patit dub. practicum illud quem deponit sensit conscientia
illum teneri ad ptem securiorem et consequent ad ieiunium tum
ex illo ssd sacre eclesiastici 3.o qui amat periculum, in illo pe
ribit tum ex sacro canone cap. ad audientiam et cap. significasti el
1.o i el 2.o de homicidio et cap. iuvenis de sponsalibus in quibus
pontifices decernunt in dubiis tutiorem ptem ee sequendam ro
que videt manifesta nam q.do quis dubius practice e' et sus
pensus an illo die debeat ieiunare l' n' si n' ieiunet expo
nit periculo manifesto violandi ieiunium si tamen ie

innet liberat ab hoc periculo et securius procedit tenet q. sep
in dubiis tutiorem Item ex qq sit solutio ad nostrum dub.
sit quintum dub. licet fornificum a mortem prioris mariti
illud qui non posit deponere tenetur non petere debitum prop
voti facti.

restat ult. dub. cum n. viderimus in predicta sese ee
ilisitam petitionem debiti et non ee ilisitam reditionem eiusdem
peti potest que regula sit tenenda unde colligat q. ex ilisita
petitione sequatur ilisita reditio. rem hanc conatus e explanare
sanctius media quadruplici regula lib. 9o disp. 6a. set sanci doc
trina basilio ponce n. placet lib. 10 cap. 3o et ita ex parte oppug
nat alia qui via breviori et unica regula ex doctrinam bas
quez l. 2a disp. 3 cap. 5o et 6o et opusculo de scandalo arto
1o dub. 3o et arto 5o dub. 4o regula aut huiusmodi e quotiescumque
petens debitum taliter pecat in petitione illius ut non posit se libe
rare a circunstantia illa sub qua illa petitio e ilisita tunc etiam erit
ilisita reditio, at vero si petens posit se liberare perseberans in pe
tendo a circunstantia illa qua redit ilisita petitio tunc non erit ilisita
reditio.

hanc regulam ponsi explico exemplis pro 1a parte regule sit
exemplum petens impeditus voto castitatis non potest petere lisite
et perseberante voto si petat ilisite petit sig. tunc altera con
iux sciat impedimentum qd habet voti pecabit si redat vo est
[illegible] redens cooperat pecato alterius cum cognoscat illum peten
tem aliter non pose uti tali actu a se petito nisi pecando. iddem di
cito rur petentis afecti voto religionis pro 1a vice et 1o vimestri
in quo licet transire ad relig. et rur petentis afecti voto de susci
piendo ordines dum modo fiat aio ingrediendi relig. nam utrumque

rium intelligenda sunt dicta si[c]ut to[tu]m 3o exemplum pro 2a parte sit si quis debitus gravo fine petat debitum peccat quidem peten do ex illo malo fine tamen reddere non peccabit quia potest petere ut illo actu mutato fine cum a sua potestate dependeat uti vel non uti illo fine nam tunc reddere absolute non operatur illicite pe tenti. est apertum exemplum in usuris nam qui petit mutuum ab usurario non peccat quamvis usurarius petiturus sit usuras quia ab solute potest mutuare si velit non petendo usuras quae omnia appro banda sunt iuxta doctrinam bassaeus citati et quia consona sunt doctrinae a nobis traditae cum suario in ma de excommunicatione disp. 3a sect. 3a. ar. ult. epitome quaestionis praecedentis

epitome.

quaestionis praecedentis.

ex matrimonio legitimo inter infideles tale est celebratum inter personas habiles, ita ut non impeditas aliquo impedimento dirimen te ex iure naturae qualia sunt error personae cognatio carnalis in 1o gradu in linea recta et transversa pluralitas uxorum, impoten tia perpetua, vel aliis legale illius nationis. et etiam ex matrimonio rato vel consumato celebrato inter fideles nullo impedimento diri mente affectos ex enumeratis in vulgaribus versiculis, ex hoc inquam utroque matrimonio oritur dominium corporum con trahentium et consequenter debitum coniugale quod ex genere suo utrumque coniugem obligat sub mortali nisi vel quia non exacte exigit aut differt culpa excusent quam tamen non excusant coniuges se inhabiles reddentes ad persolvendum.

usus tamen huius debiti et dominii multiplici ex capite vedi potest illicitus 1o ex voto vota ante matrim. emissi vel post matrim.

ratam vel consumatam. 2º roe cognationis spiritualis vel affinitatis supervenientis nisi necessitas vel ignorantia intercedant. 3º roe damni notabilis vel ratione patentis vel redentis vel prolis. 4º roe temporis prohibiti max. si talis usus det ante denuntiationis premissas. 5º roe loci interdicti talis e publicus vel sacer nisi usus esset necessarius roe incontinentiae et n'esset copia loci propri. 6º roe modi indebiti. 7º roe finis vitiati. denique tria singulariter observa. 1um nomine loci sacri venire omnem ecclesiam consecratione vel benedictione vel deputatione episcopi ad officia destinatam. 2um coniuges cum dub. practico manere impeditos. 3um redditionem fore ecclesiasticam si petens in sua potestate het visite petere. 9º 3º de iure ad induam vitam inter coniuges

questio tertia.

de iure ad individuam
vitam inter con
iuges.

iam post limina nostrae domus et quasi post porticum peragratam 2um pulsamus ostium aditum quae paramus ad lustranda penetralia illius aparuerunt stipes vinculo matrimoniali costo que nexu associatae quas roe foveant in hac 3ª q. agendum e de iure ad induam vitam et indissolubilitas huius status ex perdit. antis vel. unde horius ad induam vitam oriat et quale sit.

articulus primus.

unde hoc ius ad individuam vitam oriatur et quale illud sit.

Caput illud de presumptionibus tradit differentiam matrimoniale
Xandri d. ex qua diligendum est hoc ius quod examinamus differentia si
debet matrimonium maris et feminae iuncto in individuam
vitae consuetudinem retinens et in parte illa individuam de
notat specialis indissolubilitas matrimonio annexa quae licet
communis sit utrique matrimonio explicato 1° 2° nihilominus eodem
modo omnibus matrimoniis convenit ut infra videbimus.

Pro cuius rei satisfactione aliqua dubia sunt examinan
da. Primum an indissolubilitas ista et ro individuae vitae conveniat
matrimonio ex ipso iure naturae vel ex iure divino positivo vel
ex iure ecclesiastico ac quam differentiam varie procedunt DD. quorum
placita refert Sanchez tomo 1° de matrim. lib. 2° disp. 13
ille vero suam mentem explicat no 3° duo statuens primum
aliquod genus indissolubilitatis individuae quae vitae convenire ma
trimonio ut sic ex iure naturae et consequenter omni matrimonio si
licet legitimo infidelium et rato et consummato fidelium.
2um omnimodam indissolubilitatem non esse ex iure naturae sed
provenire etiam ex institutione Christi et multiplici sic
ratione quam habet matrimonium ut sacramentum est
et consequenter illa carere matrim. infidelium quae suam
probabilitatem habent iuxta a nobis insinuata s.a et ex parte cum

sancio sentit egidius disp. 5 dub. 2°

Ponsius vero lib. 1° de matrim. cap. 12 refert etiam DD. placita et tandem dissentit a sancio sequens gabrielem basques disp. 1a de matrim. cap. 2° no 13 et disp. 2a cap. 7° itaque bastius ponsius cum basques cap. 13 sentit omnimodam indissolubilitatem inducere vitae rationem convenire matrimonio ut sic ex iure positivo naturali, negotium hoc gravissimum est nec proprium echonomiae nostrae sed ut de matrim. interim cum basques sentiendum est qui tanquam verus theologus in tractatu citato prosequit nobissime licibus non perfecto quem ipse in cit. locis eius tamen sententia valde ... est et ipsa sacra et ... nam verba christi D. mathei 19 quod deus iunxit homo non separet addita ad verba parentis nostri ... propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae potius supponunt indissolubilitatem ipsi statui matrimoniali annexam ex iure naturae quam de novo adunt. deinde rationes stabilit si attendant finis ... ad quos ex natura institutus est qui quidem quasi frustrarent si talis indissolubilitas illi annexa non fuisset ex iure naturae.

... dub. est an praeter indissolubilitatem istam ex iure naturae convenientem matrimonio quam DD. intrinsecam appellant altera illi conveniat dicta extrinseca quae ex speciali institutione et significatione derivatur. Communiter affirmant DD. citati et illam inter alios explicuit ponsius cit. lib. 1° cap. 11 ... in christo triplex unio in ordine ad diversos ... strictissima est hipostatica verbi cum carne assumpta. ... ... fide seu per fidem christi cum anima in baptizmonam

ipsi per fidem Xpti maret unitus cum aia fideli et ipse baptizatus medio charactere maret inseparabili unitus cum ecclesia. 3º e gratiae sanctificantis media qua Xptus unit cum aia per gratiam in ordine ad istam triplicem unionem dat triplex signatio in matrimonio, nam si consideret matrimonium hoc ut sacramentum e in fieri signat gratiam sanctificantem et unionem Xpti per illam quam etiam dat ut sacramentum novae legis e. 2º si consideret iddem matrimonium ut sacramentum in facto ce quatenus se ratum dicit signationem fidei et unionis Xpti cum aia in ordine ad eclesiam. 3º si consideret ut consumatum e dicit 3am signationem unionis hipostaticae.

Sumi denique dub. e an haec triplex signatio conveniat matrimonio ut sacramentum e novae legis et consequenter ex speciali institutione Xpti an vero et ab initio sua institutionis in paradiso. et quam difem lº convenit inter DD. 1am signationem unionis Xpti cum aia media gratia sanctificante minime convenire matrimonio ante legem gratiae et independenter ab institutione Xpti nam cum hanc signationem et propriam roem sacramenti legis novae et dat gratiam sanctificantem quam signat. dein de inter DD. e dub. an altera duplex signatio conveniat matrimonio a lª sui institutione an vero et a tempore Xpti in nova lege sicut Tridentinis in quos disp. 2ª de matrim. cap. 5 nº 31 et cap. 6º nº 58 existimat matrim. a sua lª institutione et ab initio huise hanc duplicem signationem et consequenter id convenire matrimonio infidelium quidem fortis sibi persuadet tanquam verum ut audat sine nota id negari posse quod multis roibus et patribus et canonica

ante improbat. Ponsius v. lib. 1o. cap. 11 ubi refert hanc sententiam et cum aliis quos refert existimat hanc duplicem significationem provenire matrimonio ex Christi institutione quod tamen licet ut resolvam sit ut cognoscas varios modos dicendi DD. adverte statuendum tanquam indubitatum de quo bene Egidius disp. 24 dub. 1o nullam matrimonium ante novam leg. et ante institutionem Christi d. esse verum sacramentum eo modo quo est nunc in ecclesia unde Ponsius cit. cap. 5o parum tutum ait esse sententiam aliquorum DD. asserentium matrimonium sacramentum ante nov. leg. et institutionem Christi quod etiam docet Basquez cit. cap. 2o et 3o tanquam certum etiam si sermo sit de matrimonium infidelium celebrato post institutionem Christi nam ut bene Basquez cap. 10 et Ponsius cap. 6o nullum posit esse sacramentum nisi inter baptisatos cum baptismus janua sit ad reliqua sacramenta.

1o ex hac q. indissolubilitate altera naturali et intrinseca annexa contractui matrimoniali altera extrinseca proveniente ex d. institutione propter triplicem significationem iam explicatam provenit ius inter coniuges ad individuam vitam quod dividitur in duo alterum dicitur vinculi alterum cohabitationis sed licet ut in placita relata DD. matrimonio legitimo inter infideles hoc duplex ius conveniat ut velut ortum ex indissolubilitate naturali, matrimonio vero nostro conveniat ex duplici titulo et ex indissolubilitate naturali et ex altera mistica proveniente ex institutione d. quod omnia planiora fient articulis sequentibus. art. 2us an detur divortium quoad vinculum et in quibus casibus

articulus secundus.

an detur divortium quoad vinculum et in quibus casibus.

matrimonio respondet ut videbamus duplex indisolubilitas et ro individuae vitae. 1a est strictissima et dicit vinculi seu unionis media qua coniuges ita adstricti et colligati tenentur ut illa durante nequit alter ad 2as nuptias transire nec altero se adstringere vinculo; separatio v. huius vinculi et solutio huius unionis opposita huic strictissimae indisolubilitati apelat divortium ita dictum a diversitate mentium q. mentes coniugum medio hoc vinculo in unum tendentes iam ad diversa tendunt. dicit etiam et repudium licet sancius lib. 10 disp. 1a agnoscat ex antiquioribus hoc discrimen int divortium et repudium. qd divortium dicat ra matrimoni consumati; repudium vero ra matrimoni rati. petimus g. in hoc arto an det divortium quoad vinculum oppositum l. indisolubilitati unionis matrimonialis.

in qua dife duplici via procedere possumus altera civili altera canonica. 1a omitenda l. brevit percurrenda ut pote nobis inutilis qq. 2am sacros canones et iure eclesiae procedendum e. vide sancium cit. et ponsium lib. 9o cap. 1o ex quo scias apud iurisconsultos antiquiores in duam admitent separationem et indisolubilitatem int coniuges admit ex duplici titulo divortium vinculi, alter dicebat bona gratia, alter repudium

bona gratia fiebat multiplicibus modis: 1° morte, sensu: 2° media vita monasthica. 3° media impotentia. 4° media deportatione. 5° media captivitate. 6° media expeditione militum. 7° media servitute quae omnia constant ex novellis et aliis iuribus civilibus relatis a dd. citatis. alter erat qui [illegible]

dicitur repudium et hoc duplex erat unum probabile quod procedebat ex eius iustis alterum improbabile quod ex iniustis causis procedebat.

Praeterea in probam vocant dd. an olim fuisset licitum repudium seu divortium quoad vinculum hebreis et etiam gentibus attento iure naturae. quam difficultatem exacte examinavit Sanchez cit. a no 1° et firmavit fuisse adeo dispensatum fuisse in iure naturae et ipsum repudium iudei ut constat ex cap. 24 deuteronomii cuius rei etiam fit mentio in evangelio cap. 19 mathei et hoc probat generales cap 19 tunc attendit ipse deus sed quia illa dispensatio facta fuit solum pro hebreis non deserbit gentibus. deinde post evangeli promulgationem etiam nec licet repudium hebreis quoniam d. loco cit. mathei praedictam revocavit dispensationem, et ita a quovis exerceatur repudium hebreo seu gentili vi cuiuslibet [illegible] culpa quae mortalis [illegible] his habitis veniamus ad propositum dubii articuli huius.

Cum ergo matrim. consummatum an [illegible] etiam non intercedente dispensatione, de ea alio cap. [illegible] ex dispensatione pontificia licitum sit divortium quoad vinculum. [illegible] quam difficultatem invenio dd. venientes [illegible] negativam sequentes si [illegible] sit de matrim. [illegible] inter fideles tunc probat difficultatem huiusmodi matrimonii potentiis [illegible] indissolubilitatem quoad vinculum tum etiam probat verba Christi d. mathei 19 quod deus coniunxit homo non separet.

Sunt tamen DD. discordes et matrimonium consumatum infidelium de lege natur. Sanchius lib. 7° de matrim. disp. 7. et 8. item affirmantem defendit idem quem secuti Navarrus lib. 3° consiliorum titulo de conversione infidelium consilio 3° n° 2. item vero negantem Aviles defendit Gabriel Vazquez disp. 5. 7° de matrim. cap. 6 n° 58 oppositam sententiam appellans aperte falsam referens que DD. contendentes resultam ratio fuisse ... 50 se romae theologiae professore existente eandem sententiam defendit Egidius disp. 8. 26 dub. 5° n° 88 et Pontius lib. 9° cap. 2° n° 3° facior DD. negantium intellectos sententiam tum quod hisce efficacioribus rationibus, tum etiam quod rationes affirmantium inefficaces sunt.

Quod dictum brevissime ostendo advertens non esse sermonem de matrimonio consumato infidelium ante baptismum nam super illud remittit ecclesia aliquid disponere ex illud apostoli 1ª ad Corinthios 5° de his qui foris sunt quid ad nos et similis sermonem non esse de consumato matrim. infidelium si alter se baptiset nam cum contractus iste matrimonii sit necesse esse potestatem non ad ... dispensatione super ... sermo igitur est de matrimonio post baptismum utriusque et in hoc casu ostendo non esse potestatem in pontifice ad illud dissolvendum quoad vinculum, quod matrimonium etiam intra limites contractus naturalis retinet indissolubilitatem sibi intrinsecam, ergo non potest pontifex super talem indissolubilitatem dispensare. Consequentia videtur concedenda nam si semel matrimonio non consumato denegetur ista indissolubilitas intrinseca nullum fundamentum firmum erit ad hoc ut in matrimonio consumato fidelium etiam non admittat dispensatio pontificia. deinde efficacissime probo quia

250 matrimonium infidelium post baptismum illorum vere sacra
mentum esse defendit Sancius lib. 2.o di(sp). 9.a n.o 5.o Cum
q. maneat sacramentum iam non retinet indissolubilita
tem naturalem et intrinsecam, sed etiam extrinsecam prove
nientem a ratione sacramenti et a ratione mysticae significationis
et consequenter manet indissolubile et indispensabile ex utro
que titulo.

Sancius lib. 2.o de matrim. disp. 17 videtur magno pro ratione
antisignato modo videtur voluisse satisfacere nam in matrimo
nio isto infidelium etiam iam facto sacramento et ante con
sumato negat existere significationem illam Christi cum
ecclesia per carnem assumptam a qua significatione ille
vult omnimodam indissolubilitatem provenire, sed omis
to modo sententiam valde probabilem Basquez et aliorum DD. existi
mantium quodlibet matrim. consummatum habere significatio
nem hanc ex institutione D. et sic Sancio occurro matrim.
infidelium accedente baptismo fit sacramentum tum
sanctum q. iam habet significationem illam unionis Christi
per carnem assumptam sicut habet alteram significatio
nem unionis Christi cum ecclesia per fidem. respondet
Sancius illud matrimonium post baptismum non fuisse consuma
tum et ita illi non correspondet significatio unionis Christi cum
carne assumpta. sed 1.o q. etiam illud matrim. fuit consu
matum ante baptismum et fit postea ratum post bap
tismum ut ita dicam sacramentaliter. 2.o q. etiam sit consuma
tum post baptismum in eodem usu, nam ut bene notavit
Aegidius non est necessarium ut fiat consummatio ab illis prout fi
deles sunt, et sufficit q. absolute dicatur illud matrimonium

consummatum fidelium.

Sanchez, si asserit Pontifex potest dispensare in ma
trimonio rato fidelium, et in consummato infidelium et si negat
negat probat quia matrimonium ratum fidelium est firmius consumma
to infidelium. Omissis autem [illegible] et ad probationem
DD. quos sequimur non negant respondent si vero respon
de cum [illegible] nam vel matrimonium ratum fidelium comparat
cum consummato infidelium ante baptismum et hoc omitto
ut abstraham a varietate opinionum si vero comparatio
fiat cum consummato infidelium post baptismum negamus
magis hoc utrumque sacramentum est et habet significatio
nem fidei et praeferenda consummatum infidelium excedit
ratum fidelium in quantum consummatum est. Denique si
ad doctrinam nostram aliquas regulas obijs in iure reces
tus contractus per eas causas dissolvitur per quas contrahitur et clemen
contractus matrimonii dissolvi poterit per consensum contrahentium
per quem celebratus est. bene DD. ad has regulas respon
dent matrimonium excipiendum esse ab illis tum propter spe
cialem finem et bonum commune cui attendit tum propter
institutionem D. a qua etiam indissolubilitatem accipit.

Dubium sub. est de matrimonio rato fidelium an sit in Ponti
fice potestas dispensandi in eius indissolubilitate quoad vin
culum. Convenit inter DD. citatos affirmativam sententiam in pra
xi esse securam dummodo Pontifex procedat ex iusta causa
fert quia saepius dispensatum esse a Pontifice. ulterius ta
men inquirunt an sit speculative probabilis negativa. Pro cuius
probatione affirmat [illegible] cit. reliqui vero negant quod amplec
tor hac unica ratione. [illegible] potest hanc potestatem communicare

no vicario, sed iure ecclesiastico, unde ratio ad affirmandum illum
esse consummatum [illegible] et certa mini. [illegible] aliquin non potest conti-
fere ut prudens dispensator occurrere innumeris incommodis
existentibus causis urgentissimis talis dispensationis, nam si
occurrat summa disparitas in qualitate personarum, si gra-
vis timor sit scandali [illegible], si superveniat lepra
aut impotentia, si tandem sinistra dicat, sed hoc [illegible] est [illegible]

Restat examinandum an etiam matrimonium ratum fidelium
dissolvatur quoad vinculum professione solemni edita in relig. approbata
quod affirmandum est tamquam certum et desumitur ex Trid. Canone in
[illegible] et max. in Trid. sess. 24 de matrim. Canone 6.º dubitant tamen
DD. ex quo titulo hoc habeat professio solemnis. 1.º aliqui existimant
hoc provenire ex natura ipsius professionis quae quaedam mors [illegible] est
sed iste modus [illegible] reiicitur et merito quia inde sequeretur matrimo-
nium ratum ex natura sua esse dissolubile. 2.º alii dicunt id provenire
ex institutione divina ita Sanchez cit. disp. 19 Bonacina q. 3 punto
4.º Pontius cit. cap. 5.º sed iste modus dicendi reiicitur a Vasquez
t. 4 disp. 165 n.º 1.º et Suarez tomo 3.º de religione lib. 9.º
cap. 2 n.º 20 et Egidio disp. 26 cap. 4.º n.º 37 et Leonardo Les-
sio lib. 2.º cap. 41 dub. 8.º n.º 69. quare 3. sententia ult. admittenda est
in qua affirmant hoc provenire ex iure ecclesiastico, nam si haberet
hoc professio ex institutione divina id etiam competeret omni voto casti-
tatis, cum solemnitas superaddita in professione fundetur in iure
ecclesiastico, sed sic est hoc minime convenire omni voto, ergo ex institu-
tione divina id non provenit. restat ergo ex sufficienti tertium enumera-
tione hoc convenire professioni solemni ex iure ecclesiastico. [illegible]
3. [illegible] quibus de causis liceat divortium cohabitationis

articulus tertius.

quibus de causis liceat divortium cohabitationis.

alterum divortium respugnans indule vitæ vinculum divortium
dicitur cohabitationis, inducens vin matrimonialis statu non ab di
cit indissolubilitatem vinculi, sed etiam cohabitationis
nomine aut habitationis venit non solum cohabitatio in eadem
domo sed etiam usus eiusdem mensæ et eiusdem lecti, cu
bitus, itaque excutiens DD. hæc oia annexa sunt ex iure
nali et divino statui matrimoniali nisi accedat mutuus con
sensus utriusque coniugis ex apostolum 1a ad Corinthios 7o nolite
defraudare ad invicem nisi ex consensu ad tempus ut vacetis
orationi et ex c. greg. Cap. sunt qui 33 q. 2a. sed hoc rei
piendum est sub duplici limitatione. 1a ut pacifice id fiat
ex amore continentiæ servandæ 2a ut absit periculum incon
tinentiæ.

ex qua doctrina coi inferunt DD. aliqua notanda. 1o
posse iudices ecclesiasticos ex coniugatis, imo invocato aux. secu
lari compellere coniuges ad cohabitandum cap. literas de resti
tutione spoliatorum. 2o posse etiam iudicem ecclesiasticum iu
dicere 3o laicum detentorem coniugis alieni ex cap. ne de
sponsalibus. 3o teneri uxorem ad comitandum virum mutan
tem domicilium nec valet contrarium pactum 3o hoc cum contraria sit iu
ri, nisi adesset causa gravis alicuius notabilis damni. 4o non posse

virum etiam diu abesse a Cohabitatione ex cap. 6° de iurgio de ... nisi ex aliqua ca. ... n° teneri virum secum adu cere uxorem ... vel alibi facturum moram notabilem.

II Supposito ... an aliqua de causis culpabili sit ... hoc divortium Cohabitationis. inter quas cap. ... et ... numeratur culpa adulteri. quam cam expressit ... matthei 19 dicens qui dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit mechatur. n° audiendi sunt hic ali qui ... heretici ex hoc loco inferentes adulterium esse causam divortii quoad vinculum. ... et ... inter DD. et ... casibus stabilita et sufficiat nobis Trid. ses. 24 de matrim. Canone 7 et manifeste hanc heresis refutat ex ipso c. 19 matthei nam ... post verba relata addit qui dimissam uxore aliam duxerit mechatur, et qui dimissam ob fornicationem duxerit, mechatur. in quibus verbis docuit ... ex adulterio n° dari causam divortium quoad vinculum quamvis det causam sufficiens quoad Cohabitationem nam si esset causa divortii quoad vinculum qui aliam duxisset n° mecharetur.

Quod adulterium sit causa sufficiens divortii Cohabitationi bene probant DD. ex ipso ... iure etiam n° attentis decisionibus Canonicis nam cum ... teneantur iure ... servare fidem ad invicem, ad idem obligat negativum ... explicatum ... a ... singale ... alter ... adulterium committit violat quidem fidem hanc ... et ex ... iure ... alteri ut illum ... et ab illo se separet quoad Cohabitationem. sunt in hac re pares vir et femina ex cap. finali ... 5. nam ambo adstricti sunt ad hanc fidem servan

dam et spectatis matrim. ...
... aliud ... ad divortium cohabitationis ...
... recurremus apud catholicos cum id expresse deffinierit
Trid. cit. canone 7° ... heretico negantes ... fornicationem seu adulterium ... quamvis Christus ... in evangelio cit. aliam causam expresserit cum idem ideo factum ... in Mattheo ... et ... illa causa ... et quasi directe opposita fidei matrim. et ... aliquam assignandam ... ut notavit ... cit. cap. 9° ex ... belarmino lib. 1° de matrim. cap. 14.

Int. reliquas causas ... et absolute perpetuas huius divortii 1a enumerat heresis de qua multis canonibus in ... et max. cap. finali de conversione ... et cap. quanto de divortiis itaque et ecclesia ... in his et alijs casibus et a ... recepta ... esse sufficientem causam divortii cohabitationis ... recordant DD. in assignanda causam aliqui eam reducunt ad precedentem volentes apostasiam et heresim esse quamdam fornicationem spiritualem et sequentur ... Matthei 19 ... sane ... dicendi metaphoram ... et merito ab alijs ... qui assignant pro ... periculum ... et grave quod imminet in cohabitatione cum heretico in ... perversioni ... cap. ... de divortijs illam admitto et simul adverto divortium hoc ... duplicem ... alterum quasi privatum in quo divortium hoc temporale ... si hereticus ... admitendus ... catholica, alterum publicum ... media ... ecclesia ... hereticus damnatus ... privatus ... iure et ... hoc iure matrimoniali.

Et alterius inquirunt DD. an ... crimen heresis et apo

tur si illa sedealia crimina cognoscant quae sunt causa divortii sal
tem temporalis pars negativa videtur desumi cap. ult. de divortiis
in quo cetera crimina excluduntur praeter haeresim alia ex parte
inveniant canones in 11 parte oppositum docentes ita aug. cap. idolo
latria 28 q. 1 c. et hieronimus cap. obsecrationes 32 q. 1 d. pa. propter
quod DD. divisi sunt. sed cum communi sententia media dicte veritas
statuendum talia crimina duplicem statum habere possunt apellemus
unum simplicem alterum complicem qui sic explico potest n. con
iux vitiosus esse attamen non inducit alterum coniugem in tale
vitium imo potius reprehendit illud in verbis et in poenitentia, et sunt
illa crimina simplicem statum obtinent cum alt. coniugem
non faciant complicem. deinde potest vir non solum criminibus infectus
esse sed simul alicere et velut compellere alterum coniugem
ad similia vitia, et tunc illa habent statum complicem et proximum
dicendum quod crimina in 1o statu non sunt sufficientia ad absolu
tum divortium et hoc intendit cap. ultimum de divortiis concito ni
licent viri iatentis sicut ... et arbitrio prudentis correctionis
cum pro certo tempore divertere ab alio sed si crimina 2um
statum habent tunc reputanda sunt sufficientia ad divortium
et hoc intendunt canones aug. et hieron. ix sententia Xsti d.
mathei 18 si oculus tuus scandalizat te erue eum et proiice
abs te ubi s. hieronimus nomine oculorum intellexit parentes, fi
lios, uxores, ro quae manifesta est ex iure naturali et divino ex quo
licet prohibet evitare prox. periculum vitae spiritualis quod ...
Insuper DD. specificant varia crimina huius generis suffi
cientia ad praedictum divortium v.g. si vir uxorem incitaret
ad peccandum cum alienis vel si vir admitteret domi viros lascivos
inducentes feminam ad peccatum, si coniux alt. coniugem

n admitteret nisi [illegible] eet ad secundum usque ad [illegible] ex
cessenda, et in hunc modum possunt [illegible] alia vita. —
restat examen ultimum de divortij quod servitia dicitur quam
causam sufficientem [illegible] exire Coss. per literas de restitutio
ne spoliatos, etiam Coss. dd. ut in hunc casum admissio brevit[er] ta
men aliqua Coss recepta advertenda sunt. 1o n[on] licere privata aucte
[illegible] ob servitium divertere set [illegible] ee sententiam iudicij
nisi in n[on] divertendo eet notorium periculum. advertunt ta
men dd. ce neophitos in india necessarium n[on] ee [illegible] in
[illegible] posse que religiosos curam de illis hent
[illegible] ex beneplacito episcopi utique suis privilegijs etiam in foro
externo et de similibus eis iudicare. —
2o hanc causam servitia n[on] impediri ex eo quod illa orta sit
ex aliqua culpa praecedente in [illegible]. 3o n[on] quodlibet genus
servitiae ee sufficiens ad divortium set illud quod arguit pericu
lum vitae l. notabilis damni vg. si vir [illegible] uxori
vellet que veneno l. alia via illam ocidere l. si essent fre
quentissimae et [illegible] discordiae l. si vir [illegible] l. alia via
semel et iterum fuisset [illegible] l. si ictibus, verberibus
que [illegible], atque correctionibus imprudentibus ce uxo
rem uteret l. si essent minus in grave [illegible] vg. si ali
quando [illegible] fuisset gladius ad gullam l. si evaginato gladio
ocurrisset ad graviter feriendum [illegible] advertere ce minas [illegible]
dum ee ingenium minantis nam si quibus fuisset ad ore
[illegible] proferendum, numquam [illegible] ad exequendum n[on] eet suffi
ciens causa sufficit etiam servitia proveniens ex parte parentum
viri [illegible] esset in causa [illegible] extra domum parentum
habitare. —
[illegible]

denique DD. advertunt quamvis iura loquant de sevitia viri in femi
nam etu' etc. id factum quia regulariter loquendo sevitia in viros caditur v.
in feminas si tamen casus occurrat sevitia feminae in virum eodem
modo applicanda sunt ad nostram et aliqui publico edicto de simili sevitia
etiam et adversi sunt quae divortium ob sevitiam uxoris in virum
sufficiat cauto l'us sit admittenda relinquae similia iudicis arbi
trio remittunt.
nec sufficiens causa sevitiae furor aut amentia nisi ex illa time
ret mors l aliud notabile periculum, et tunc ex furore l amentia
nisi perpetua sit licebit iudici sententiam ferre de divortio perpe
tuo idem quae dicendum de quorum sevitia severe nisi esset desperan
ta correctio et si lata sit senta de perpetuo divortio licebit innocenti tran
sire ad relig. l ad ordines etiam invito nocente et sine illius licentia.
examinant DD. praeterea an ex eo quod solvat dos oriat sufficiens
causa divortii cohabitationis l introductionis uxoris in domum, et quamvis
aliqui affirment apud sanctium lib. 9. disp. 5. Cumillo tamen et plu
ribus aliis negativa sententia amplectenda tum quia in dote talis causa non inveni
expressa tum etiam quia alia remedia possunt adhiberi pro recuperatio
ne dotis sicut in aliis contractibus qui non ideo solvunt si aliquis non stet
promissis, ita nec indissolubilitas huius contractus in ordine ad cohabita
tionem debet deficere ex hoc capite. art. 4. celebris casus exami
nat et matrim. infidelis conversi ad fidem altero non converso.

articulus quartus.

celebris casus examinatur circa ma trimonium infidelis conversi ad fidem altero non verso.

3.us caus examinandus occurrit circa matrimonium consummatum. Secundo 2.o explicuimus non esse divortium quoad vinculum proveniens a Pontificia auctoritate, restat modo an tale divortium detur proveniens ex dispensatione divina. Casus est in quo ex infidelibus coniugibus alter ad religionem catholicam revertitur altero perseverante in errore, in hoc casu poterit ne converso omisso 1.o matrimonio transire ad 2.m matrimonium cum catholico coniuge. Ratio dubitandi desumitur ex testimonio apostoli ad Corinthios 1.a 7. Si infidelis discedit, discedat non enim servituti subiectus est soror aut frater huiusmodi, quod testimonium explanavit Innocentius 3.us cap. quanto de divortiis explicans per casus iungi intelligi debet. 1.o si altera coniux ad fidem reverso altera infidelis remanens nullo modo velit habitare cum fideli vel 2.o si velit habitare id non praestet sine blasphemia divini nominis, aut Evangelii creatoris. 3.o si cesset blasphemia tamen conatur inducere fidelem ad peccatum quam declarationem omnes venerant catholici ita ut tamquam errorem in fide oppositum damnent.

Sed circa hunc casum celebrem aliqua notanda sunt. 1.o solutionem huius matrimonii quoad vinculum non provenire ab ecclesia nec a iure pontificio sed ex privilegio dato Christi dispensatione promulgata per apostolum in loco citato, attendit enim salvator noster bono fidei et illud antefosuit bono coniugii noluitque infidelem iam reversum et factum fidelem altero infideli renuente in cohabitationem honestam, compellendum ad celibem vitam sed posse si velit novum matrimonium inire. 2.o notandum hoc matrimonium tunc dissolvi quando inivit fidelis ad 2.m matrimonium ut bene colligunt ex cap. gaudemus cit. Sanchius lib. 9.o cap. 4.o et Egidius disp. 2.a dub. 5.o nota non esse necessarium sen-

tum in dictis ut docet suarez lib. 7o disp. 24 no 11 celebratis jam nuptiis a fideli bene advertit egidius no 88 posse alteram infidelem etiam de novo contrahere quod etiam docet sanchez cit. disp. 77 no 9 quidquid sit de sententia Ponsius cit no 2 contrariam sententiam defendens esse intrinsece [illegible] nam poena [illegible] sic non potest imponi infideli vel assignatur [illegible] prohibentis

DD. circa hunc casum aliam [illegible] digna. Supponamus infidelem conjugem nolle converti et similiter nolle discedere et cohabitare pacifice cum conjuge conversa absque contumelia creatoris licebit ne tunc fideli conjugi cum illo cohabitare? et DD. distinguunt varia tempora nam in primitiva ecclesia huiusmodi cohabitatio ex consilio licita erat, at nostra etate minime licita est quia saltem consuetudine vim praecepti habente prohibitum est nisi in aliqua provincia talis consuetudo non esset accedente dispensatione pontificis [illegible] ut in Indis [illegible] conversos notat Ponsius cit. no [illegible] ut tamen DD. inquirunt an in tali casu quo non esset licita habitatio cum infideli hoc sufficeret ad dissolvendum matrimonium etiam quoad vinculum egidius cit. dub. 5o utrumque existimat probabile probabilius DD. affirmant sanchez cit. disp. 74 no 8 pro sententia negativa plures refert DD. ipse casus non videtur comprehensus in verbis apostoli nec in cap. quanto de divortiis citato, ille v. no 9o [illegible] affirmativam bene sequitur cum aliis quia [illegible] discedit infidelis et non vult habitare cum fideli casus est comprehensus in testimonio apostoli et supposita prohibitione de cohabitando cum infideli [illegible] discedere venerat converti, renuit cohabitare [illegible] discedit et consequenter deest in casu [illegible] apostolus [illegible] probabile judico.

Tunc [illegible] dato casu in quo infidelis sit absque [illegible]

sit illum admonere et spectare illius sensum, priusquam versus transeat ad cynagogam. pariusius cit. no. 20 noviter defendit oppositum. item cit. sanchium lib. 7o disp. 74 a no. 10 max. post ... gregori XIII conversum religiosis societatis nostra in quo pontifex dispensat super hanc admonitionem et infideles max. dispensat; nam si non esset necessaria admonitio non esset opus dispensatione pontificia; idem sentit egidius cit. no. 10 sed mox ... videtur sequenda nam privilegium ... ex ... ipsi converso, quasi ... hanc admonitionem et explo... rei ... alterius qui forte admonitus reverteret. adit tamen egidius exceptionem quod scilicet talis admonitio esset moraliter ... solis...

sanchius ... cit. no. ... tradicit huic sententiae et ... adit quod si obstinatio infidelis moraliter constet non esse necessariam admonitionem, nec spectandum illius sensum et ... ut res modo se habent ita moraliter certum esse ... max. dispensat sit non erit necessaria admonitio ... ex ... disp. ... cap. ... no. 6o et ex ... proinde ... nove hispanie ... gregori XIII eo ... tendit ut in re tam gravi certo et non sub opinione procedat.

tandem docet sanchius no. ... si constaret infidelem esse dub. necesse esse ut spectaret eius conversionem post admonitionem.

3um dub. est si infidelis renuat cohabitare cum ... ad fidem ... fuit sed quante ... conversionem ... immediate post licebit ... tunc fideli converso ... ad cynagogam transire. ... negat sanchius cit. no. 50 ... quia ... si et coit. ... negant quia ille ... infidelis non est ... religionis ... est ... iniuria ... matrimonii. hoc tamen accipiendum est cum quadam limitatione scilicet quod infidelis servet fidem

matrimonii et adulterium n. permitit, nam si permitteret daretur compensatio et esset iuris dispensatio sive iure.

Denique ad praesentem casum cum DD. citatis advertendo si infidelem conversum omisso matrimonio votum castitatis emittere vel suscipere ordines sacros vel ingredi relig. et in illa professionem emitteret nam si potest ad nuptias alias transire, a fortiori poterit ad illa omnia et simul docent DD. ipsi si postquam infidelis esset conversus emisisset votum vel suscepisset ordines sacros vel ingressus esset in relig. et fecisset professionem si alter similiter conversus ad fidem voluisset quod cum illo simul habitare, iste teneretur ad vitam inducendam et ad suum matrimonium. Communiter DD. respondent nec debere nec posse illum redire ad suum matrimonium quia illa omnia tempore habili facta sunt, et consequenter manent valida.

Sanchez vero lib. 7º disp. 76 n. 3 . . . hoc responsum [illegible] ad ingressum religionis eo quod res est integra et . . . infideli . . . in statu repugnante quod admittendum est dicit tamen Sanchez n. 3º media professione facta ab fidelium . . . manere impeditum ratione status et etiam esse solutum matrimonium sicut solvitur iis nuptiis ducit. Sanchez a paritate matrimonii . . . et quod ratum matrimonium fidelium solvit media professione. a fortiori ipsum matrimonium infidelium. Sed pace tanti doctoris oppositum mihi probabilius est cum solutio matrimonii consummati infidelium ex sola D. dispensatione habetur ut vidimus hoc . . . dispensatio . . . locum . . . nuptias in casibus iam explicatis a communi DD. . . . extendendum ad casum adeo diversum . . . multiplex casus examinatus de professione dissolvente matrim. ratum

articulus quintus.

multiplex casus examinatur circa professionem disolventem matrimonium ratum.

Cujus virtute multiplex qui occurrit examinandus circa matri
monium ratum e' qd vidimus s. disolvi etiam quoad vinculum
media professione solemni in relig. approbata set q multi
plex e' professionis mus multiplex erit cujus resolven
dus emisit se prius professionem ~~solemnem~~ post matrim.
ratum in aliqua relig. militari talis e' ordo s. Ioanis s. Ia
cobi, alcantara, et calatrava, huiusmi professio disol
vit matrim. ratum pro cujus responsione in his in ijs ordi
nibus distinguendi sunt clerici hispane freiles, deinde eque
tres hispane cavalleros de habitos. circa clericos sancius
cit. cap. 2. no. 10 afirmat si sint sancti Iacobi veram
votum solemne emitere et sequenter eorum professionem
dirimere matrim ratum. ro huius doctoris e' clericos desce
ntes huic ordini prius extitisse canonicos regulares s. aug. in
monasterio ... ex quo assumpti fuerunt ab eque
tribus ut illis sacramenta ministrarent q. facti sunt
ministri militum n mutaverunt statum nec professionem,
et ita sicut professio illorum olim et solemnis erat et diri
mebat ratum matrim. ita et nunc cum eadem sit de
clericis ... nihil exposuit. at sanchius lib. 2.
disp. 18 no. 2 expresse absolute docet eos clericos et moniales

hos ordinum sub clausura vigentes verum solemnem quae professionem emittere et votum solemne castitatis et re gularium maxime rationi dirimit et profundum et probatum castitatis in illis et absolutum et etiam solemni professione factum.

Ccc milites S. hos ordinum venit in dd. citatis qui etiam approbat bonacina q. 3ª puncto 4º nº 5º solam professionem militum S. Ioannis dirimere matrimonii rationem voti professionem militum aliorum ordinum eo quod milites S. Ioannis absolutum mittunt votum solemne castitatis per quae professio vere dirimit matrimonium futurum et eodem modo praete ritam rationem. et votum militum aliorum ordinum castitatis absolutum non est cum se promittere castitas coniugalis et in minore dirimit matrimonium futurum cum fortius cum illo ... et ita sequuntur non dirimit prius rationem. ccc quod refert ... citatis casum singularem militis S. Iacobi emittentis absolutum votum quod nihilominus non dirimere matrimonium resolutum fuit add. salmanticensibus et aliis magistris diversorum ordinum quorum subscriptiones et nomina refert cap. pr. nº 11.

... ad humanam causam spectat celebris [illegible] nostris saeculi et vota quae post biennium emittunt religiosi societatis iesu et ccc illa quae professi emittunt temporales et spirituales ... cum admittuntur ad suum proprium gradum de quibus dubium est an dirimant matrimonii rationem. ccc id dubium multa nostri et alieni dixerunt ... doctor suarez novissime tomo 4º de relig. lib. 4º cap. ... vere ex professo examinavit et tandem ... vota dirimere matrimonii rationem quod etiam docuerat

tomo 3.° de relig. lib. 9.° cap. 24 n.° 19 idem sentiunt thomas sanchez s.° citatus n.° 6.° barbosa [illegible] disp. 163 cap. 10 ubi n.° 109 refert sanctum patrem nostrum ignatium disposuisse et ordinasse ut frater quidam quoadiutor temporalis ingrediens votum nostram relig. post matrim. ratum emiteret professionem solemnem idem etiam [illegible] lib. 4 cap. 8.° n.° 3.° egidius disp. 26 dub. 4.° n.° 33 a 44 a quibus recedit henriquez s.° cit. cap. 8.° n.° 1.° existimans illa vota dirimere matrim. ratum.

Set doctor prior sententiam ut probabiliorem amplector nam licet huiusmodi vota ex bullam gregorii 13 asserente quod dirimant matrimonium post illa sequtum non tamen dirimunt matrim. antea ratum eo quod hunc effectum ex s.° dictis constat solum concessisse speciali privilegio voto castitatis solemni in professione edito illi quoque ecclesiam concessisse similem potestatem et vim cum que non constet ab ecclesia hoc esse concessum aliis votis extra professionem solemnem emissis non est sufficiens fundamentum ad extendendum hoc ad simplicia vota quamvis facta in relig. approbata.

Denique ex hunc eorum omnes DD. cit. inferunt a fortiori alia vota simplicia extra relig. approbatam edita hunc effectum non habere ut vota mantelas vulgo beatas aut [illegible] vel [illegible] donados aut eremitas etiam si fiant in manu episcopi aut in aliqua congregatione vel ordine talis est ordo terceros seu secularium. Et tandem affirmant hunc effectum sedendum non esse voto emisso in susceptis in sacris ordinibus aut in episcopatu nam cum nihil hoc constet ex sacro canone aut concilio extendendum non est ad valendum indissolubilitatem instituti [illegible] matrimonio. adverte etiam ex sancio disp. 20 hunc effectum [illegible]

buendum professioni solemni, mo altera ad professionem emittit mo uterque. artus 6.us multiplex casus examinat circa divortium ex adulterio proveniens

articulus sextus.

Multiplex casus examinatur circa divortium ex adulterio proveniens

3.us casus etiam vixate multiplex examinandus occurrit circa divortium Cohabitationis, quod supra vidimus provenire ex adulterio et quod plad sanchus lib. 10 a n.a disp.e usque ad 16. et ponsius lib. 9o a cap. 16 usque ad 20 nos aut. brevi compendio precipua examinabimus hoc arto.

Het casus iste circumstantiis pluribus sub quibus vari casus resultant. 1.a e in qua ii non adulterium committunt, sed alia vitia magis turpia an sicut illa sint in ca huius divortii vg. si alter coniux committat vitium sodomiae, bestialitatis, et pollutionis, seu cum se, cum alis aut cum propria uxore. ponsius cit. cap. 16 no 5. refert eorum dd. sententiam procedere mediis disp.e circa haec oia vitia et inter illos venit illa vitia in quibus verificari potest quod caro dividatur in plures quod e contra fidelitatem matrimonii in quo erant duo in carne una dari causam perpetuam divortii tunc aut. sensit talis divisio, quod semen recipit in vas alterius quodvis sit, in reliquis vero vitiis dari quidem causam divortii sed non perpetuam sed ad tempus dum nocens non corrigitur si ex tali vitio periculum spirituale immineat vel notabile damnum temporale. addit tamen ponsius se speculative

loq.do oppositum sentire q. vera ro adulterii dat nisi medio
tenebit nali in tamen audet in praxi a com. sententia recedere, quam
sanchez lib. 10 disp. 4 ex pluribus doctoribus probat cum qq.
sententiam e nam in illis vitiis explicatis coniux violat fi
delitatem matrimonii.

2a circumstantia praesentis casus tangit capita ex qq. posset
ista ro divortii orta ex adulterio. et quod coes doctores triplex ca
put agnoscunt. 1um e complicitas id e qdo alter coniux particip.at
idem crimen q. si posset adulter etiam e ex cap. significasti de di
vortiis nam tunc dat mutua recompensatio. et ut bene sanchez
notat disp. 6a asserunt referunt posset inequalia adulteria vel
in qualitate et in re le in tenore obstabit vero si innocens con
donato adulterio insidat in illud si tamen ambo ceciderint et alter
incorrigat, alter vero persistat potest emmendatus divertere ab
altero admonitione praemissa ut notat sanchez cit. disp. 7a ad
hoc caput reducit si alter est causa proxima adulterii prostituens pro
priam uxorem, tunc n. ex reg. 27 in 6o volenti in 6o nulla fit iniuria
marito scienti n. et consentienti nulla fit iniuria.

2um caput e qdo adulterium omnino culpa vacat ad quod
reducit multiplex casus. 1us qdo mulier credens mortuum ee
maritum transit ad 2as nuptias. 2us qdo uxor fuisset cogni
ta absoluta violentia. 3us si cognosceret alter coniux sub spe
cie proprii coniugis ita Jacob cum lia genesis 29. 4us in infi
deles si alter post acceptum repudium transeat ad 2um matri
monium q. illorum ritus ignorantia eos excusat existimantes
licitum ee repudium.

3um caput e qdo innocens condonat iniuriam sibi irrogatam
qd potest evenire dupliciter 1o condonatione expressa 2o condonatione

tacita. 1o. patet ex [illegible] signis ex [illegible] ex principio 2o 3o
admissa re ipsa in adulterium ad sponsum marito.

3o. si circumstantia sit numerus servandum ab innocenti circa divor
tium faciendum in qua circumstantia duplex casus cognoscitur
a doctoribus. 1us circa adulterium publicum et notorium. 2us circa
occultum. in 1o. sedunt posse innocentem exercere divortium
et nocentem deserere non spectata sententia iudicis. in 2o. duplex est
sententia 1a. affirmat. 2a. negat et hanc 2am aprobo. Cum Sanc
tio lib. 9o. cap. 19 no. 5o. quia istud divortium publica poena est et
quem non potest alter sine exercere illam propter occultum
crimen. addit tamen Sanchez cum cit. disp. 12 no. 32 in foro
conscientiae posse etiam innocentem dimittere adulterum occul
tum si cesaret ratio scandali in tali dimissione probat quia ex
multiplici titulo et ratione hac potissima quia propter adulterium occul
tum violata est fides matrimonialis unde innocens manet li
ber a redendo debitum et a cohabitatione tori manebit ergo
etiam liber a cohabitatione mensae et domus si ex illa sepa
ratione nullum sequatur scandalum quod aprobo. idem etiam no
36 agit de casu beati Josephi de quo Mathei 1o. cum b. virgi
nem deserere statuit: excusatur ergo Joseph a sanctis et doctoribus
quia id fecisse decreverat reverentiae causa [illegible] dimissionis ista
est in foro conscientiae si fiat absque scandalo et occulto modo, unde
testatur evangelista dicens: voluit occulte dimittere eam.

4o. si circumstantia est circa subordinationem servandam inter innocen
tem et nocentem. 1o. circa nocentem eius quae subordinationem ad inno
centem scias quod tempore quo innocens non mutaverit statum assumen
do novum ex se immutabilem media professione vel susceptione
ordinis sacri si velit adulterum sibi reconciliare posse, et nocens

tenet obedire. Et vero si solum novissime est in ordinibus minoribus afectus cum simplici voto castitatis, poterit sibi reconciliare nocentem, quamvis fecerit 3.o votum, attamen nocens non poterit illa se exceptione vel excusatione defendere. Si tamen ex sententia nocentis status sit mutatus, spectandus dictus est et plura omittens videnda in Sancio lib. 10 disp. 10 et Ponsio lib. 9.o cap. 19. Si vero sibi status factus sit vel invito nocente vel inconsulto, poterit innocens sibi reconciliare nocentem et nocens debet obtemperare modo praeceperit sententia iudicis secularis modo ecclesiastici. Si tamen ex consensu innocentis mutatus est status, nullidem manebit nocens et non potest innocens nocentem ab illo revocare, quae multipliciter resolutio fundatur in eo quod divortium factum et sententia data est illud est in favorem innocentis et in poenam nocentis.

Dices innocentem invenit inter DD. posse licite transire ad relig. votum castitatis emittere et profiteri sacris quae initiari ordinibus etiam invito adultero. Est tamen dictum an hoc possit ante sententiam iudicis et respondent communiter DD. cum dicto vel adulterium occultum est vel non notorium si ... potest innocens propria auctoritate deserere nocentem nec mutare statum, poterit tamen si notorium sit. Denique adverte innocentem non teneri emmendatum adulterum recipere licet posse licite eum deserere non tamen tenetur sub peccato mortali ab illo divertere nisi in triplici casu. 1.o si velit accedere ad ordines sacros nam si ad adulterum accedat bigamiam contrahit et irregularitatem. 2.o si est scandalum in cohabitatione cum adultero. 3.o si in fundi desperione est spes certa correctionis adulteri. in termina ra

men namq hoc prelessim obligat. pena adulteri e amissio dotis et aliorum donor. in super et capitalis. la pena potest ex remitti ante sententiam iudicis. 2ª vero non potest, et ita peccaret maritus sua authoritate propria ante interficiens uxorem adulteram. uxor non potest accusare virum et hanc 2ª pena bene tamen vir quamvis eet adulter nam in hac pena criminali non sunt pares vir et femina. art. 7 spetialis casus examinat de recompensatione adulterii publici medio oculto.

articulus septimus.

Spetialis cassus examinat de recompensatione adulterii publici medio oculto.

inter frequentes casus quos compendioso stilo resolutos vidistis artis precedentibus ad divortium ex adulterio provenientem huni reliquis et celebriorem et dificiliorem ex profeso examinar dum duxi spetiali hoc arto.

Cum constringit DD. oes senttiat pote desisa a roque iure canonico et civili iustum ee compensationem in ordine ad divortium cohabitationis mutuum utriusque coniugis adulterium et consequenter eam sufficientem ee inpedientem divortium et fine illicitum ee illius celebrationem ita decisum e cap. significasti de divortiis et cap. intelleximus et cap. finali de adulteriis et leg. viro atque uxore ff. soluto matrimonio potissima rō utriusque iuris e quia delicta mutua compensatione aboleri

quam coem resolutionem affirmant aug. verba relata
cap. 1o ... nihil inquit, iniquius quam fornicationis
causa dimittere uxorem si et ipse convincitur fornicari, occurrit
... illud in quo alterum iudicas te ipsum damnas, eadem
magis quae iudicas.

quae cum ita sint spetialis casus examinandus proponitur
in hoc articulo, an sicut ista coi dessisio iuris ita sit generalis ut
nullam admittat exceptionem, quando si adulterium unius con
iugis vis femine publicum et notorium est et adulterium
alterius scilicet viri est occultum secretum aut occultum aut contra
quae dictio duplicem habet statum. 1us est si ista delicta nimirum
quae adulteria contingant ante sententiam latam divortii 2us est
si contingant post sententiam latam et transactum in rem iudica
tam examinemus casum in 1o statu postea in 2o.

claritatis gratia in statu 1o sic effertur casus maria uxor pe
tri adulterium admisit quod quidem publicum et notorium fac
tum fuit 1o quia ipsa divulgavit verbis aut fuga 2o quia petrus
vir illius adulteri ... illud publicavit verbis et reprehensio
nibus publicis 1o fuga cui se dare fatetur adulteri uxoris causa
in ... omnibus nulla sententia aut in charta iudicis praecessit ipse vero
petrus adulter etiam est ... occultus in hac ... statu et casu 1o pro
cedit dificultas nostra et petimus an iste petrus teneatur non divi
tere ab uxore illam quae secum retinere ... paria delicta mu
tua compensatione absolvuntur.

partem afirmativam defendit sanctius libro ... disp. 6 ... no 9o
... coem innumeros iuris consultos et theologos pro illa refe
rens, eodem modo procedit egidius disp. 35 dub. 6 no ... bonacina
q. 4 ... puncto 1o no 14 ponsius lib. 9o cap. 13 no ... et cap. ... no etiam

5º. postissima fundam huius sententiae affirmativae ad quod reducuntur. quam ergo quando si ex aliquo casu scitus adulter occultus non teneretur iuxta iustitiae reddere uxorem et non agere de divortio celebrando. nam quando mulier adultera non fuisset in presenti casu exceptionem face re, idest obiicere in sui defensionem adulterium occultum viri, set hoc non obstat quia vera est iusta compensatio dare nomine sed nam sicut in foro contentioso multum refert illam exceptionem posse fieri in quo atendit delictorum manifestatio, probatio, que ita nihil refert in foro conscientiae in quo videre est de eius quin atendit delictorum probationi set vere existentie illorum cum quidem in presenti casu vere existat adulterium viri vera in foro conscientiae datur calliqua compensationis fundamentum sicut et sequens acurate expendendum est faciemus viam ad istum talem casum in quo cuius angustias redacti vix nobis ocurrit effugium.

Set ante contra fundamentum hoc eum enervare videtur subtilissimam evasio nam responderi potest non quidem negando maiorem quia ex illa casu negat iusta compensatio bene non illi adstrait illud max. valere in foro contentioso non tamen in foro conscientiae ex alia quia calliqua ista compensatio neganda videtur quia si esset in presenti casu illa delicta paria non manent et communis etiam divinum et dictamen vocis compensatio iusta fecit delicta paria quia quia rae paribus concedenda est inter adulterium ocultum viri et adulterium publicum feminae.

Nam fundum Coincidentia praecedentem evasionem destruens sic procedit cuius vis ut eluceat magis cfra casum in suo famulus subiicitur et a dno centum numos aureos predictum manifestum probatum quia fuit. dnus v. clam et ocul

te absoluit a tanto possidem ..., tunc sit illa duplex ta pariant dispensationem ... et minime posset dirigere 2.a via publica vel secreta de recuperandis illis ... mis et tamen famuli ... domini sunt ocultanq. q. ro publicitatis vel secreti parum refert ad infaria redenda delicta similiter q. illa adulteria quorum unum secretum alterum publicum ... paria manent et ... dispensationem faciunt.

... hoc fundum ... enerbare etiam videtur sequens responsio ... et ... maiori ... minori ... distinguendum ... nam in illis delictis in ... publicitas vel ocultatio ... sunt in ... malitia vel ofensa redenda ... in illis vero in quibus publicitas vel ocultatio ... vel diminuunt malitiam regandae, fateor in ... publicitatem vel secretum ... augere malitiam ... diminuere ... publicum ... ad ampliorem ... nem quam ocultam ... tota malitia ... in sola ... quasi linea unanima ... nempe in iniustitia quae ... in auferendo aliena ... in qua iniustitia ... idem sit paria manent delicta ... at in adulteriis videtur duplex malitia inveniri, altera in linea infidelitatis et iniustitiae ... contractum matrimonialem ... pares sunt vir et femina cum equaliter teneantur ... violandam fidem illam et in hoc paria sint adulteria, sit alterum publicum alterum ocultum, sed praeter hanc malitiam alia invenitur in linea ignominiae ... specialem honorem ... quae quidem ignominia ... si publica vel oculta sit ... ex aliis ... feminam ... virum neminem ... fugit

magis ignominiosum esse adulterium feminae publicum ipsi viro quam adulterium viri qualecumque ipsum sit ipsi feminae.

2º maxime confirmatur ex discrimine noto inter adulterium viri et feminae ~~ex parte~~ dissimulato adeo ut recentiori adulterium feminae possunt et solent subsequi filii qui partem facile putabuntur et quasi legitimi adscribunt viro relinquent fratrum dispendio et propriis mariti ignominia domi proveniant, alunt, et tandem hereditario iure in stimationem omnium succedunt. quae omnia liberum est viri adulterium, quis quis dubitabit ex hoc capite indicare imparia adulteria viri et feminae quod omnia si virum non latent quis sua vel sub gravi peccato obligandus erit ne dimittat, sed secum retinet uxorem saltem adulterantem.

Ult. confirmo evasionem istam argumento desumpto a paritate desinente paritatem praecedentis. Fiendi. fiet casus in quo petrus alapa caderet in publica platea adstantibus hispalensibus senatoribus et innumera plebe, et nocte subsequente petrus ita percussus insidiis inimico paravit quam sibi obiciam alapa affecit set in secreto nemine adstante aut audiente utraque alapa aequalis fuit ipsa eadem quae parvas percussa et idem sensibus magis percussioni, sibi set minima externa. dubito ne inter haec duo delicta compensatio minime quidem videtur inaequalitas, ut in alio ex cap. nisi ex publicitate et secreto quia alapae istae dapsiem quasi ti... ... habent alteram in ratione percussionis alteram in ratione ignominiae quamvis in linea percussionis aequales et pares sint, tamen in linea ignominiae valde inaequales sunt ideo non datur illas ista compensatio quia similiter licet adulteria sint paria in linea violationis fidei tamen inaequalia sunt in linea ignominiae non dabitur illa ista compensatio.

solutionem exhibitam huic rationi fundo et consequentiae ...
proposui viro docto qui sententiam contrariam acriter defendit et media hac
distinctione contra ... illis satisfacere dolebat quia adulteria possunt consi
derari per se et secundum suam rationem intrinsecam et possunt considera
ri quasi per accidens et secundum rationem extrinsecam vult que adulte
ria omnia per se attenta et secundum rationem intrinsecam considerata
esse paria. considerata vero per accidens et secundum rationem extrinsecam po
sse esse imparia. Nunc autem adulteria per se considerata si considerentur
ut violativa fidei matrimonialis et cum ambo coniuges pares sint
in hac fide matrimoniali debita procedenti ab illis iisdem in
haerentibus paria sunt unde tali fidei opponuntur. Quod autem hoc adulterium
secretum sit illud vero publicum, hoc per accidens se habet ad rationem
adulterii in quantum tale est et violativum fidei matrimonialis
unde sumenda est ratio aequalitatis vel inaequalitatis a ratione extrinseca et
quae per accidens se habet, sed a ratione intrinseca, et quae adulterio con
venit per se, et media hac distinctione satisfieri potest alteri in modo quod
afferebat ex filiis illegitimis et suppositis hoc non est quid intrinsecum
ipsi adulterio sicut et ignominia ex publicitate orta, et quidem
incommodis satisfaciendum erit alia via non tamen media di
stinctione quod cessare debet quoad adulteria sunt paria secundum rationem suam
intrinsecam.

ingeniosa solutio vi argumenti extorta sed adhuc impugna
bilis. Fateor libenter adulterio ut sic esse per accidens quod publi
cum sit vel secretum, attamen adulterio secreto per se con
venit esse secretum et adulterio publico per se convenit esse publi
cum et quamvis adulterium ut sic tantum dicat violationem
fidei matrimonialis attamen adulterium secretum dicit vio
lationem secretam talis fidei, et adulterium publicum vio

latione publicam unde licet matrimonium occultum vel
publicum dicant equalitatem in ratione violationis, ut si tamen in
ratione tali violationis equalitatem non dicant quod possunt dispensari in
attendendo caritatem, rectum est elapsi fuit adulterium publicum rationem
de secreto non in aliis vitiis hanc inequalitatem cavere cum in factis vero
in istis valde malitiose se habent ista ratione publicitatis de secreto etiam contra
rationem specificam.

Unum tamen non sufficiam videre quod si fuisset quoad publicitatem adulte
rii feminae orta fuisset ab ipso viro propter imprudentiam gessit in publica
tione illius sine admittat ipsam dispensationem quamvis enim tam etc
culpam feminae adulterium ex se occultum publicatum fuit,
aliud tamen indicandum videtur quoad quae culpa viri ipsius fe
minae culpa divulgaret adulterium.

Unde dedit praedictus doctor in tali casu eundem sumendam
dispensationem ignominiae ex publicitate orta non tamen inde
divortio quod hoc respondet adulterio non dispensato in ratione talis
ipsi sane in hac materia moraliter adeo practica non oportet metaphy
sice ulterius progredi et age iam etiam practice solationem quaere
nobili secreto adulteranti qua ratione se deberet gerere cum
adultera publica et sua culpa tali, erit nemo docuit qui hunc
virum compellat sub peccato mortali cohabitare cum tali adulte
ra.

Scio communem sententiam quam sequitur Sanchez lib. 10 disp.
7a in casu in quo uterque sint adulteri, sit altero emendato
et altero post admonitionem persistente posse emendatum
divertere at si cum adulterium feminae publicum fuit hoc
etiam remedium inutile erit huic nobili secreto adulteranti
et emendato. Carrique lib. 11 de matrim. Cap. 17 no 5o agno

leni disparitatem et inequalitatem adulteri feminae ita infe
riorem viri docet litera h. si tamen crimen viri ignotum sit
et probabile dupliciter teste tenetur non veniali [illegible] petere divor
tium occultae adulterae quae monita penituit et emmendata
est. ubi enrriquez ita inequalia indicat adulteria viri et femi
nae ut etiam existente probati adulterio viri et adulterio femi
nae oculto se existimet virum venialiter peccare si petat de
divortio uxoris quid q. diceret si [illegible] adulterium fe
minae esset publicum absque dub. virum excusaret ab omni
peccato quam sententiam enrriquez referens sanctius c. [illegible]
tus aliter illam refert vultque enrriquezem locutum fuisse in
adulterae manifeste talis, adit que enrriquezem in hac parte non
esse audiendum et in duabus summis a me perlectis verba
sunt a me relata.

resolutio iam nostra sit communis sententia affirmativa regulariter
observanda est at in casu in quo ita feminae adulterium publi
cum sit ut propria malitia divulgatum fuerit nullam causam
praebente viro et ignominia inde secuta alia quae incommoda
magna sint quae nulla via evitari possint in hoc infamia ca
su non iudico procedere communem sententiam et mitius agendum
esse cum afflicto viro et in arbitrium prudentum si ab uxore di
vertitur excusandum. 1a pars huius resolutionis manet probata
autoritate communi et dupplici fundamento: specialis vero casus [illegible] partis
rationum pondere suadetur max. cum in iure ipso nullus illi
adversarius sit textus nam capite citato [illegible] de
iudicio externo in quo ad iustam separationem requirit [illegible]
que adulteri probatio. q. minime contradicit resolutioni nostrae
sicut nec illa veluti regula vir et uxor in hoc divortii [illegible] pa

aria indicant. paria delicta compensatione tolluntur in predicto casu
sub quibus similibus explicatis paria delicta non reserunt ita sentiunt
Doct. referentes a me consult. et Sanchez [illegible] loco 2.º citatus [illegible]
nostram casum dicens quod si alias ex eo magnum sequeretur scandalum ex
retentione adulteri notori sine expendendum iudicio prudentum
si est maioris momenti iniuria illata viro ab adultera quae consentit
ravet dure coniugi in damnum ex scandalo [illegible] honoris
adulteri [illegible].

Accedamus ad 2.m statum dicti huius quod si scilicet femina adul-
terium iam est deductum ad forum contentiosum in quo statu aliena
quasi duplicem statum oportet distinguere. 1.us est quod sententia nondum transivit
in rem indicatam (qui status habet quando contestata lite et approbatis libe-
llis vulgo informationis l.ª vel 2.ª sententia interlocutoria vulgo cit[illegible]
tantum vista o revista solum prolata fuerit et nondum data fulminata
quae dicitur definitiva vel si ista etiam prolata sit non tamen elapsus tempus
appellationis vel elapsus fuerit reus tamen est minor vel [illegible] talis generis
ut gaudeat privilegio restitutionis) 2.us quo [illegible] [illegible] dat vista
[illegible] dicit quod sententia transivit in rem indicatam. supponunt igitur DD. in
hac [illegible] matrimoniali numquam sententiam transire in rem indicatam circa di-
vortium vinculi, at circa divortium cohabitationis variae sunt DD. senten-
tiae quas referunt Sanchez lib. 10 disp. 9.ª et Ponsius citatus cap. 20 probabilior
vero apud illos sententia media distinctione procedit. statuit quod in his quae cedunt
in favorem nocentis sententiam non transire in rem iudicatam, in his ve-
ro quae respiciunt in favorem innocentis sententiam nocenti transire. [illegible]
[illegible] explicatis pertinens ad feminae adulterium si iam deductum sit
ad forum iudiciale sententia quae lata circa divortium illius praeter adul-
terium remittat occultum et [illegible] compensatio. Sanchez cit. disp. 9.ª n.º 30
respondet si sententia nondum transiverit in rem iudicatam [illegible] compensatio

nem qui ea fregerit non dari nisi per eum in indicam et gratificillos ad reconciliare. et non advertit hos, here lecum etiam in fam sientiale hanc sententiam probat multis et ratione et qui idem quod circa pondus fregerit in rem indicatam cum alio vivat liber a fidelitate devitanzari non est dub. quin est intentionem in ista dicta cum limitationibus a nobis adhibitis. &c.

in contra hanc sententiam conveniunt cum sancio egidius cit. nostri bonzire ad 9 cum ledesma, enriquez, gutierrez, reginaldo, et etiam venit poncius citatus ad alteram partem. probat sanctius tamen ex capite quod bene 6° ij. 4. ubi sententia semel bene definitum e minime retractandum esse et ex capite quaeris de separatione disse ubi separatus semel cum retractat Cum si ea de divortio bene definita sit retractanda est et cum vir sit liber a servitute ad habitationis non debet illa servitus retractari etiam per media sententia iudicis via gaudet illo privilegio separationis non debet per illo privari nisi per media sententia iudicis tamen judex illum non privet aut appellat cohabitare non debet ipse privare tali privilegio ad hanc non remitteret ante sententiam iudicis

egidius vero et poncius citati recedunt a sententia sancii pro hac parte egidius sic arguit quambis sententia fregerit in rem indicatam, alii manent vir alterum non frangit maiori et separatio illud durat perseveret ius in corpora itaque si vir fiat violabit ius et obit separatione. in re maiori et minori distinguendum est separatis violat ius in adulterium sicut vere remiteret ille qui cum illa adultera separata fornicaret quod ad vero remittere adulterium si fornicent cum feminis separatis a viris quod qui

(c. 855)

idem falsum est, quamvis ille adulter non violat jus feminae adulte
rae, cum hoc [illegible] negandae et [illegible] mediante sententia divortii adultera
[illegible] [illegible] fuit et impeditum, ergo [illegible] libera est ab illo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] exemplo adulto de [illegible] fornicante altero
[illegible] qui quidem adulterium [illegible] committeret in ordine ad [illegible]
tamen in ordine ad [illegible] [illegible] iniuria [illegible] in illo casu.
[illegible] vero sic arguit [illegible] sententia de divortio prolata est ipsa est
et habet valorem quatenus respicit statum illum pro quo prolata fuit
in quo [illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est iam [illegible] [illegible]
quem respiciebat sententia [illegible] et sententia [illegible] amisit valorem et [illegible]
dispensatio propter adulterium de novo [illegible]. [illegible] absolute maiorem
[illegible] illius sit [illegible] sententia illa solum valeat pro illo statu hoc [illegible] falsum
est [illegible] absolute est prolata pro [illegible] [illegible] [illegible] si sententia pronuntiata
[illegible] factum [illegible] favorem [illegible] [illegible] postea [illegible] [illegible] committeret [illegible]
[illegible] sententiam illam [illegible] valere [illegible] [illegible] [illegible]. alios casus si
miles [illegible] [illegible] vide [illegible] [illegible] quorum resolutio [illegible] et ex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] longitudini [illegible] [illegible] [illegible] nova
et in remedium plurimorum casuum gravissimorum occurrentium. [illegible]
[illegible] examinatur casus circa divortium proveniens ex heresi ubi de
matrimonio catholici cum heretico

articulus ultimus.

examinatur casus circa divorti= um proveniens ex heresi, ubi de ma trimonio catholici cum hereti (tico.)

alterutri casus quo heretica de divortio quod causa ex heresi refert examinandus ille vero absque sicut cum scriptis admittit similes praecedentibus [illegible] [illegible] [illegible] lib. 9.o cap. [illegible] ex quibus [illegible] [illegible] heretici [illegible] admittendum esse quod heresis et [illegible] catholicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sententia vera in quo intercedat cum iam sit divortium perfectum [illegible] non habent [illegible] cum nec obligatio est in catholico [illegible] hereticum damnatum [illegible] [illegible] deinde cum ipse heresim velit mutare [illegible] [illegible] non potest [illegible] diventia catholica a quo potest heretici advocari in quocumque [illegible] illa sit bene etiam advertunt [illegible] in casu heresis non dari dispensationem [illegible] debebat [illegible] [illegible] media altero adulterio [illegible] media heresi [illegible] modo quod adulterium carnale est alterius [illegible] nec 2.o modo nam vel unus est damnatus altera vero non et [illegible] damnatus potest divertere a damnato non vero econtra [illegible] uterque damnatus est et [illegible] quilibet potest divertere si tamen velint [illegible] se venire.

Occasione huius divortii provenientis ab heresi casus celebris occurrebat examinandus de matrimonio celebrando inter catholicum et hereticum qui quidem casus nostro saeculo occurrit propter nuptias quas avide [illegible] Carolus Britaniae princeps celebrare cum Maria sorore nostri regis Philippi 4.i Carolus hereticus Maria catholica femina. occasione cuius rei a doctissimis viris singulares sunt tractatus editi inter quos magni [illegible] [illegible] patris [illegible] et [illegible] patris [illegible] Fernandez de Mendoza [illegible] et [illegible] [illegible] ad formam de matrimonio [illegible] et alii DD. [illegible] brevem resolutionem casus.

6.o [illegible] matrimonium catholici cum heretico [illegible] celebret

ee quidem validum, attamen ee illicitum, validum quidem q[uia]
heresis non est aliquod ex impedimentis dirimentibus, non tamen est lici
tum tum [illegible] ex iure [illegible] quisquis [illegible] facere periculum pro
ximum [illegible] in [illegible] et [illegible] matrimonii cum
hereticis tum ex iure ecclesiastico in cuius multiplici canone
de [illegible] prohibitum est, maxime [illegible] oportet [illegible]
cap. decrevit de hereticis in 6.

[illegible] talem matrimonium non ee ideo in [illegible] illicitum [illegible]
illicitum [illegible] sub aliquibus [illegible] talis possunt occurrere [illegible]
[illegible] propter illas licitum reddat. [illegible] ea [illegible] si [illegible]
[illegible] certa promissio [illegible] illius [illegible]
[illegible] de dubio quin [illegible] tale matrimonium [illegible]
examinandum, an non [illegible] his causis propter alias occurren
[illegible] esse licitum.

[illegible] cit. cap. [illegible] ex multis doctoribus [illegible]
[illegible] itaque [illegible] periculum [illegible] catholici
[illegible] magna [illegible] hereticus nullatenus [illegible]
de [illegible] catholici [illegible] in gubernanda [illegible] et [illegible]
[illegible] religionis et [illegible] se [illegible]
[illegible] hereticis [illegible] in [illegible] matri
monia celebrari [illegible]
to. [illegible]

[illegible] tamen negotium hoc [illegible] non [illegible] periculum
reversionis [illegible] etiam licite huiusmodi matrimonium celebrari [illegible]
[illegible] cit. ex [illegible] et [illegible] in tali
casu [illegible] ad huiusmodi celebrationem. Et etiam [illegible]
[illegible] celebraret matrimonium cum [illegible]
[illegible] hec urgentissima potest ee bonum totius regni

et pax ulis et cos. v. g. pes. reconciliationis alicuius reipublicae ad fidem v. alia similia in quo casu n'amat periculum, et illud ingens bonu et admissit periculum quasi involuntarie et necessitate quadam quod potest non separari ab altero bono ingenti, damnat, videantur Porsius cit. max. cap. 6.o et sancius lib. 7.o de matrim. disp. 72 et tomo l.o de con tosci lib. l.o cap. 8.o

adunt etiam DD. citati Catholicum teneri ad adhibendam curam circa educationem prolis cui obligationi satisfit si procedat pactum ex parte singil Catholici circa educationem propriam prolis et circa designationem nutricis et curam de illa hendam usque ad annos pubertatis post quos sufficiet usus et admonitionibus iubare. Denique cum ex iustici iure hoc talis prohibitio iusti sint quidem causae assignatae pro iure nae, tamen adhibenda etiam est pontificis dispensatio circa ius canonicum vide reliqua apud DD. cit. epitome disp. 3.ae praecedentis.

epitome.

questionis tertiae prae cedentis.

Cuilibet matrimonio tam legitimo inter infideles quam rato et consumato inter fideles intrinseca inest indissolubilitas tam vinculi quam cohabitationis. matrimonio vero quatenus sacramentum est alia competit indissolubilitas extrinseca correspondens multiplici mysticae significationi quam habet et etiam probabile est illam extrinsecam indissolubilitatem provenientem ex significatione unionis Christi cum carne assumpta etiam ab initio cuilibet inesse matrimonio. indisso lubilitati huic opponit divortium seu repudium tam vinculi quam

habitationis ... quod atendendum non est legibus civilibus. deinde tamen certum habendum dispensatum fuisse a deo in divortio vinculi cum hebreis non vero cum aliis nationes. haec aut dispensatio cessavit a promulgatione evangelica et ita iam omnibus ... est tale divortium; unde circa matrimonium consumatum etiam infidelium baptismum non datur potestas in pontifice dispensandi aut concedendi divortium quoad vinculum. inest tamen pontifici potestas dispensandi in matrimonio rato, cum intercedentibus gravissimis ... etiam divortium in matrimonio rato habet ex iure ecclesiastico per solam professionem solemnem in approbata religione editam. ex iure aut divino constat dari dispensationem cum matrimonio consumatum infidelium altero ad fidem veniente altero renuente.

divortium cohabitationis ... virgibus dum modo ... pacifice ex mutuo amore ... viculum. praeterea ex multiplici causa culpabili potest fieri tale divortium scilicet ex adulterio ex heresi et ex aliis vitiis quale est lenosinium vel aliud quo ... induceret ad peccandum et tandem media sevitia non tamen ... soluta dote. ... vero varique casus manent examinati in ...

in hac triplici ... excepsimus fere integram materiam de matrimonio nam excepta disputatione de dispensationibus et donationibus reliquae ... celebriores examinatae manent. ... etiam iuris divini ... capitis 19 mathei et 1ª ad corinthios capitis 7. ... etiam iuris civilis veteris et novi ... textus max. nostri canonici nam decreti ... a ... usque ad 36 explicatae sunt et decretalium ... tituli scilicet de cognatione spirituali, de cognatione legali, de ... de sanguinitate et affinitate, de ... de ...

ne infidelium, de divortiis et adulteriis, de matrim.ᵒ pacto, de sponsaduox, de sponsalibus et matrimonio. libri 6.ⁱ de senatu ... de sponsalibus et matrimoniis. q.ᵃ 4.ᵃ de reciproca obedientia et reverentia serbanda int. coniuges

questio quarta.

de reciproca obedientia et reverentia serbanda int. coniuges.

... ad interiora domus et iam ... in propriam segetem nam radicatis ... et ... maritali nexu dis... quare ... accrescant et incrementum ... quod ... subsequitur ... ad invicem prestita obedientia et reverentia. ... quantam et qualem uxor debeat obedientiam et reverentiam prestare viro

articulus primus.

quantam et qualem uxor debeat obedientiam et reverentiam prestare viro.

hactenus alieno ... tramite ... iter, percurrendo ... quam deambulando, iam nostra ... laxata habena cohibenda ... occurrentium gravitate ... immemores ... previsi ... oculi... hentes ... prologuium ... festinalente

resolutionem ... presenti ... veteri ... novo testamen...

te [illegible] deum nec in [illegible] sacro Canone Corroborantur
ex universali iure d.º et ecclesiastico uxores maritis et obedientiam
debent et reverentiam praestare. Cuius subiectionis [illegible]
lem titulum agnoscunt et sacra pagina et ecclesiastici cano
nes nec non et natura iura. 1.us titulus desumitur ex nobilitate et
perfectione viri et ex ignobilitate et inferioritate feminae q.º indicavit
sacra scriptura genesis 1.º in illis verbis faciamus hominem ad imaginem
et similitudinem nostram ut praesit quae verba in formatione
feminae apposita non fuerunt quibus attendit apostolus 1.ª ad Corin
thios 11 dicens vir quidem non debet velare caput suum (velamen
n. capitis est signum subiectionis) quoniam imago et gloria
dei est et ibidem volo autem vos scire quod omnis viri caput Christus est
caput autem mulieris vir quod confirmat l.t. hic in tractatione
[illegible] illud [illegible] quam femina est minor causis occasioni
bus. quam doctrinam et titulum agnoscit ecclesia ex aug. [illegible]
5.ª cap. haec imago dei est in hoc ut unus factus sit dominus ex
quo ceteri oriuntur habens imperium dei quasi vicarius eius quod dei habet
imaginem, ideo quod mulier non est facta ad imaginem dei secundum re
fert genesis et apostolus citatus.
2.us titulus sumitur ex poena imposita mulieri et [illegible]
[illegible] genesis 3.º
illi verbis sub potestate viri eris hebraice ad virum recursus
tuus ac si diceret nihil mecum fore, debere ab uxore mandatum
[illegible] dependentia viri id quod
intendit apostolus ad ephesios 5.º mulieres viris suis subditae sint
sicut domino graece apponit articulum illi sicut illi domino [illegible]
[illegible] Christus dominus est ideo praecipiunt sicut apost.
quam doctrinam accepit ecclesia ex ambros. [illegible] cap.

Adam seu Evam deceptus est; non Eva seu Adam quem vocavit ad
culpam mulier ipsum est ut eum gubernatorem agnoscat ne
iterum feminea suasione labatur.

[illegible] atate q. et vae Constat ad 1am contemnantis in qua petebamus
quanta erat obedientia et reverentia ab uxore praestanda viro; Constat
igitur ex genere suo culpam esse gravem si uxor ab hac obedientia
et reverentia deficiat quam gravitatem innuit ecclesia ex Hie
ronimo cap. et q. citata cap. Cum caput mulieris vir sit caput aut
viri cum quandoque cum non subiicit viro suo hinc est Capitulo eiusdem
criminis rea est cuius vir in subiiciat Christo capiti suo verbum
aut Dei blasphemat dum contemptui Dei servire et nomini hilo
duci est Cum dicit infamari evangelium et tandem reducit hanc obli
gatio ab ecclesia ad ipsum naturales in verbis ultimis eiusdem cap.
Cum etiam, inquit, gentiles feminae viris suis serviant com.
lege naturae.

Constans est inter DD. sententia praedicta ex 1am contemnantis tamen qui
illo exacte declaravit 2a pars eiusdem articuli et qualitatem huius obe
dientiae praestandae ab uxore viro, id est in qua sita et in quibus casibus pa
tiatur obligatio inter reliquos tamen rem melius explicuit Doctor Na
varrus in summa cap. 14 nº 20 ubi quatuor ponit casus et velu
ti capita generalia ad quae reducant omnes inobedientiae graves in
quas possunt incidere uxores in suos viros: 1º si uxor exhibit se
ostenderet inobedientem in his quae spectant ad gubernationem do
mus familiaeque. 2º si uxor contemnat iussum mariti praeceptum
medio quo praeciperet ut omitteret superflua vana quae et exue
ret mores inhonestos. 3º quando uxor iracunde et litigiose se gerens
provocaret virum ad blasphemias maledicta quae. 4º quando uxor no
llet maritum alio migrantem sequi quam doctrinam sequuntur

et imitati reliqui DD. max.e bicetus lib. 5.o cap. 2.o a no 40, salon in clavi regia lib. 7.o cap. 7.o no 10 reginaldus tomo 2.o lib. 20 cap. 4.o lessius tomo 2.o 1.a 2.æ cap. 3.o no 144. quæ quidem doctrina navarri et coe est vera eam tamen iuvat iustare ex aliquo principiis in ma de legibus coitus receptis. artus 2us idem amplius declarat ix doctrinam coem in ma de legibus

articulus secundus.

idem amplius declarat iuxta doctrinam coem in mat.a de legibus.

decet magistrum nostrum aponere singulares casus et navare doctrinam coem ex qua et singulares casus probentur et alii resolvantur, ideo quae in presenti arto aliqua veluti principia et notabilia premittent deserbientia huic fini.

Primo quod docuit granado noster ex s.t. controva 7a de legibus 1.a 2.æ tra 2.a disp. 6.a no 2.o scilicet omnem leg. humanam in aliquo sui deribari a nali lege nam interdum plures sunt leges humanæ deribatæ a principiis nalibus sicut solent deribari res interdum etiam deribant sicut de rationes ab inde trato seu indiferenti. itaque ut videbamus in ipso iure nae fundat obligatio uxoris obediendi viro suo scilicet et ex iure nae habet quod inferius superiori ex capite suo obediat et quod ignobilius e subiiciat nobiliori atamen precepta viri quæ velut leges sunt deducta ab hoc principio et de rationes provenientes ab hoc inde trato leges humanæ sunt et sequent devent ad sui iustificationem et gravem obligationem inducendam pro scelere sub sicut...

sub ff humanæ leges procedunt.

2um ad notandum est plures quod notavimus in explicatione bullæ cenæ disp. prævia q. 3a art. 2. et 3. ex eodem granado et s. t. insistit leges ad sui justificationem debere observare qualitates tra ditas a S. Isidoro cap. quaestado diste 2a et cap. erit aut lex diste 4a. int quas potissima illa duplex altera ut lex sit roe constituta altera ut sit potissima etiam in sup. posita morali id est quod sit observabilis atenta humana fragilitate quam debilem cognitionem observare de bent præcepta viri justi v. leges humanæ derivatæ a vali le ge.

3um notandum ex eodem granado cum castro, bassaeus, suarez ab ipso relatis strova 5a de legibus tt 3o stel disp. 4a s. 3a sisset legem humanam quo valde vis est n. obligare sub cul pa mortali quamvis vellet legislator obligare eo quod malæri valde sub una causa obligationis gravis. si tamen petis unde col lenda sit materia gravitas et levitas bene respondet granado citatus hoc desumendum est in una quaque lege ex peculiari subiectione subditi in ordine ad legislatorem vg. in statu religio so cum ratio illius sumatur in ordine ad vita ex hoc maxime esse debet consimilis gravitas si valde ducat id quod præcipit ad talium votorum observationem, in statu vero matrimoniali cum ratio illius consistat in indua vita roe, et in debito diu gali amore quæ reciproco facie matrimoniali filiorum educatione et aliis similibus ex his casibus sumenda erit materia gravitas et le vitas quod maxime attendendum est nam sæpe in præceptis agnosci mus gravitas uno vel altero excepto spectante ad religionis virtutem vg. in præceptis et periurium et simoniam.

4um notandum ex eodem granado s. 1a. imo ex eo...

prima dd. in his praeceptis et legibus humanis maxime attendenda esse verba legislatoris seu praecipientis nam ex illis conjectamus maiorem vel minorem obligationem praecepti. Cognoverunt enim dd. aliqua verba inductiva obligationis in conscientia, alia vero solum directiva ex quibus colligitur obligatio gravis non vero ex aliis nisi ferre [illegible] vel scandali vel contemptus. verba vero habentur expressa in clementina exivi de paradiso in qua verba inductiva obligationis illa habentur quae procedunt sub his praeceptivis vel inhibitoriis ut praecipimus, iubemus, prohibemus, inhibemus, vetamus, interdicimus, iniungimus, mandamus, teneatur, necesse est, non licet, debet, alia vero sunt solum directiva ut decernimus, statuimus, volumus, sancimus, hortamur, ordinamus. de hoc verbo oportet dubium est inter dd. an sit obligativum vel directivum et ut bene advertit granado 1.2. tract. 2 disp. in dub. an verba obligent ad mortale dicitur praesumendum esse obligatorie vel praeceptive nolimus obligare sub mortali et hanc [illegible] videtur illa regula 56. in vi. in [illegible] eum qui legem dicere potuit apertius esse interpretatio facienda.

Nunc circa contemptum advertendum est etiam in materia levi hereticum sed oportet memoria retineamus doctrinam caietani et soti quam refert granado controversia 6. de peccatis tract. disp. 4. sect. 3. nota quod duplex dicitur contemptus eiusdem simpliciter talis alterum quid. unus est qui habet quando quis legem contemnit ut nullo modo velit subiici legislatori imperanti. alius vero est qui habet quando aliquis non vult subiici legi vel legislatori imperanti in his quae non obligant graviter. unus ergo contemptus est culpam gravem, non vero alius.

Quibus annotatis facilioreum et magis specificam doctrinam possumus statuere circa dicendum [illegible] veneramur itaque doctrinam navarri

et cetor. DD. set claritatis gratia ponamus unum vel alterum casum in presenti. maritus imperat magistri uxori circa gubernationem domesticam ut hoc et illud faciat, ne exeat domo, ne currat in cursu celebri talis vel talis festivitatis, ne utatur tali vel tali ornatu, ne incedat associata talibus feminis et similia. quando ergo prudens confessarius diiudicare debet an uxor in his inobediens peccet graviter vel leviter habeat oportet pre oculis notata superius videat que 1º an talia precepta iusta sint. 2º an sint solita. 3º an materia super quam cadunt sit gravis. 4º an vir usus fuerit preceptivis vel inhibitoriis verbis vel tantum directivis et deprecativis. 5º an adsit contemptus singularis talis et post hec omnia iudicium ferat de gravitate vel levitate inobedientie uxoris.

Similiter et uxorem iracundam vel litigiosam provocantem virum ad blasphemias examinanda sunt verba. et non est modo attendendus animus (hec enim circunstantia gravis est) et an verba ex se sint graviter provocativa atento modo dicendi, considerata qualitate personarum, atento scandalo, et atenta occasione in qua prolata sunt necnon et experientia nec non et experientia similis provocationis atenta denique fragilitate viri postquam atentionem iudex internus id est prudens confessarius ~~ter~~ iudicium ferat circa confessionem uxoris penitentis. utrum 3. an vir interdum peccet defectu obedientie et reverentie erga uxorem

articulus tertius.

an vir interdum peccet defectu obedientie et reverentie erga uxorem.

partis negativa sic et mariti ex hoc cap. peccare virum videtur ad
firmanda nam quamvis superior potest delinquere si inferiori obediat in
feriori et quomodo potest peccare dominus in praestet reverentiam
subdito ergo vir ex dictis capitis praecedentibus et caput et dominus uxo
ris quomodo q. in dub. revocamus an peccet praestando obedientiam et reve
rentiam in uxorem potius ei illi culpa imputabitur quae reddat
degenerem a sua dignitate praestando obedientiam et reveren
tiam uxori.

in cuius rei confirmatione plura sunt nam apostolus 1ª ad Corinthio
11 ait vir autem non debet velare caput suum quoniam imago et glo
ria dei est mulier autem (scilicet dixerat velet caput suum) pro cuius te
stimonii intelligentia adverte ex sacris canonibus in hac cit. dist.
velamen capitis esse signum servitutis et inferioritatis carentiam
vero talis velaminis esse signum dominii et superioritatis et ita
mulier velare debet caput suum in signum servitutis non vir
id etiam advertere non feminis sedente et dissimulet inclinatio
nem ad nutriendos capillos suos non velut velamen illis sed sit a sua
dignitate recedunt viri nostri seculi iuxta feminas nutriendis
capillis dediti. deinde bene noster Cornelius super verba citata
Pauli advertit ex quo sacerdotes nostri non solum velamine carere
sed etiam tonsura uti in signum spiritualis dominii et superioritatis
nam sacerdotes veteris legis discalceatis pedibus et velamine capitis
utentes sicut et thiara deo sacrificabant in signum illius status
et legis servorum nostri vero sacerdotes legis gratiae calceatis pedibus
iubentur incedere in praeparationem evangelii pacis iuxta apostolo
ad ephesios 6.º et discooperto capite pedibusque calceatis iubentur
offerre sacrificium amictu super humeros demisso in signum
sui dominii et superioritatis et etiam iure canonico dist. 33 cap.

clerici qui comam nutriant ab archidiacono etsi noluit inviti detondeantur et cap. siquis ex clericis relaxaverit comam anathema sit quae repetuntur cap. si quis et cap. clericis de vita et honestate clericorum, excommunicatio autem non est lata sed ferenda notante glosa.

Denique sacri canones testantur 33 q. 5a cap. est ordo naturalis in hominibus ut serviant feminae viris nulla iustitia est ut maior serviat minori et cap. ipsi. hinc apparet quemadmodum subditas feminas viris et paene famulas lex esse voluerit et cap. mulierem constat subiectam dominio viri esse et nullam auctoritatem habere et cap. mulier debet velare caput quia non est imago dei sed ut ostendatur subiecta et quia praevaricatio per illam inchoata est unde mos in benedictionibus nuptialibus velamine nuptas cooperiri illo demisso in viris super humeros.

Sed sane tam apostoli testimonia quam ecclesiae et canonica iura, si ut unum approbant, alterum non reprobant. Docent quod nullas uxores ea dignitate pollere qua pollent viri nec in illa linea soc[iet]atis imperare in qua viri imperant. id sane approbandum est ut non est reprobandum aliquid semper reverentiae in viris erga uxores quod non tam sapiat servus servitutis quam amoris signum.

Quae discordia et testimoniorum reconciliatio breviter ex sacra pagina et doctrina DD. probabit nam apostolus ad ephesios 5o viri, inquit diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit ecclesiam et infra viri debent diligere uxores suas ut corpora sua, nemo enim umquam carnem suam odio habuit sed nutrit et fovet eam. legendus est Sanctus Thomas lectione 3a ubi notat, sanctus mulieres viris suis subditas esse sicut domino, illud, inquit, sicut non quod vere sint domini sed sicut domini. deinde S. petrus 1a cap. 3o similiter inquit et mulieres subditae sint viris suis et infra et viri similiter cohabitantes

bitantes cum eis quasi infirmiori vasculo muliebri impartien
tes honorem. esse ut patet apud apostolum subiicientes quidem u
xores viris sed admonentem ad viri impartiant honorem et
reverentiam uxoribus cuius honoris defectu viri peccare possunt
rem totam singulari doctrina comprobavit magister sententiarum
ex quo S. Antoninus 3a parte titulo 14 cap. 9o §1 vers. de con
versatione coniugatorum refert subiicienda verba memoria digna ut
mulier inquit non de pede ideo non ancilla, non de capite, ideo non
domina sed de latere pro socia. ex his verbis communiter sentiunt DD.
posse in viris peccata esse ex defectu huius reverentiae ad quae peccata
singulatim examinanda iam accedamus.

Doctor Navarrus citatus arto 1o no 19 ad tria capita reducit vi
ri peccata circa uxorem. Primum desumit ex S. Antonino 3a parte titulo
9o cap. 10 §1 vers. 3o si scilicet vir absque iusta causa prohiberet uxori
vel impediret observationem alicuius praecepti ecclesiastici vel divini ut
si impediret auditionem sacri vel observantiam ieiunii. Secundum quando vir
sine causa percuteret vel verberaret uxorem. Tertium quando vir cum
animo diffamandi proferret verba iniuriosa quamvis ex natura sua ta
lia non essent vel etiam sine animo diffamandi protraheret verbum suapte
natura diffamatorium quae tria capita cum aliis DD. confirmat
Sairus in clavi regia citatus arto 1o ~~citatus~~ no 7o. Addit tamen ci
tatum caput duo specialia, alterum etiam virum peccare venialiter
si prohiberet uxori diebus festis et solemnibus non confiteri vel euchari
stiam accipere. alterum peccare etiam mortaliter si similia opera im
pediret in casu in quo cognosceret multum expedire talium operum
exercitium quam doctrinam accepit Sairus a Toleto citatus arto
1o qui etiam Toletus approbat capita Navarri et addit etiam virum
peccare mortaliter si permittat uxori occasionem peccandi, cum ad

ipsum spectet illius correctio. navarrum etiam sequitur reginaldus
cit. arto 1o qui reginaldus etiam docet virum peccare mortaliter
si impediat uxorem ne vacet his exercitiis quae omnia etiam a
probat filiutius cit. arto 1o.
quae doctrina navarri approbanda est tanquam communiter recepta et in illis
quod ad 1um caput consonat iuri canonico cap. consuetudo dist. 1a ubi ex isi
doro habetur lex erit quod ratione constiterit quod religioni conveniat quod discipli
nae congruat quod saluti proficiat quae verba ex s.t. 1a 2ae q. 95 arto
3o sic explicuit granado controversia 7a tract. 3o ptis 1a disp. 8a sec. 1a quod reli
gioni conveniat id est non sit contra legem divinam adde etiam nec contra legem ecle
siasticam max. in presenti casu in quo leges ecclesiasticae fortiores
sunt quam leges privatae mariti; quod disciplinae congruat id est non sit contra le
gem naturalem quod saluti proficiat id est ordinetur ad bonum utilitatem.
quae vero spectant ad 2um et 3um caput examinabuntur in arto sequen
ti nempe 4o an semper uxor peccet in non sequendo maritum, et iste in
verberando uxorem

articulus quartus.

an semper uxor pecet in non sequendo maritum, et iste in verberando uxorem.

duplex casus proponitur examinandus in hoc arto celebris in hac quaestionem
licet uterque in genere resolutus sit in superioribus propter speciales
circumstantias iterum examinandus est in specie.
1a circumstantia ad 1um casum sic se habet sponsus et maria celebrantes
matrimonium speciali pacto se adstringunt ad inhabitandum semper hispali
et nunquam mutandum domicilium quo pacto valide posse se obligare vi

dimus q.e (1º arto 5.º) postea v. petrus violat pactum, mutat que domi
silium vult que habitare gadibus, tenet ne uxor tunc illum sequi
vel excusabitur a sequela, hunc casum resolvit sancius lib. 1º de sponsali
bus disp. 40 utrus dicte nam matrimonio iam celebrato sub hoc pacto su
pervenit aliqua causa et necessaria ex. si vir adversam valetudi
nem experiatur hispali et medicorum consilio opus sit ut mutet domisi
lium vel si contraxisset hispali inimicitias capitales quas oporteat evitare
(tanquam) et sive nova causa inbat mutare domisilium. si non dicat res
pondet sancius uxorem teneri virum sequi nec pactum obligare quam
vis eet iuramento firmatum si tamen dicat non respondet uxo
rem teneri et virum peccare violando pactum. sancium sequitur
bonasina de matrim. q. 4.a puncto 6.º no. 22 haec resolutio sanci et
bonasinae quae quidem est communis int. DD. aprobanda est. nam 1a pars re
solutionis facile constat quod illud pactum quae velatur quadam lexe
a regibus imposita non potest obligare sub illo onere sub quo neuter
voluit se adstringere. 2a v. pars resolutionis manifeste probatur
nam ut videbamus in citato loco, illud pactum imo pena imposita
valida sunt cum cedant in bonum pacis et ipsius matrimonii et
medio illo pacto vir cedit suo iuri ex quo illi venit tanquam capiti
ferre uxorem secum cum mutaverit domisilium.

V.º sircumstantiae seclusis pactis ut videbamus q.e 3.a rone induci vitae
cohabitationis necnon stipulans eius et consequenter si vir mutet domisilium
uxor debet sequi illum. fonamus casum in quo uxor timeret probabi litur fun
dato virum in illa domisilii mutatione velle uxorem exponere pericu
lo peccandi vel illi inferre aliquod grave damnum timeret que uxoris si
dium aliudve notabile incommodum; in hoc casu poset ne uxor absque
peccato obedire et non sequi virum. respondet afirmative sancius
cit. disp. 41 ex navarro lib. 4.º consiliorum titulo de divortio consilio 2.º san

Cum sequitur Bonacina cit. n° 1 ex Valentia et sic quod resolu
tio vera est etiam quando ex iure naturali et divino est positivo ecclesiastico cap.
unaquaeque ... oriatur obligatio cohabitationis et sequelae cum
etiam ex iure divino et naturali quisque debeat attendere propriae saluti
et animae et corporis et hoc ius divinum et naturale intra lineam iuris naturalis spec
tius obligat quam ius cohabitationis ut per se patet hoc postponendum
est illi.

Ex cuius casus resolutione patet solutio ad plures alios similes ocurren
tes nam cessat obligatio sequelae maritalis si notabile aliquod incommo
dum ex illa sequatur. et tamen non modica difficultas in computatione huius
incommodi aut notabilis damni ex quo maneat libera uxor a sequen
do virum et exemplificant frequentissime casum sequentem in nostra his
pania ex qua solent viri indos petere et maximum regnum
novae hispaniae sive peruanam provinciam vel philipinas insulas
ocasione acquirendi divitias vel obeundi munus alicuius regimen erit
ne sufficiens causa ex qua excusetur uxor oceani navigatio et alte
rius pauci casus, procellarum timor, et inimicorum navis continuum peri
culum, et alia sexcenta incommoda non dicam feminei sexus sed
etiam virili animo timenda. videtur hoc omnino maxime dependere ex pruden
tis arbitrio qui debet attendere ad complexionem uxoris fortiorem
vel debiliorem et ad brevitatem vel longitudinem navigationis, ad
pericula in tali navigatione ocurrenda accedat etiam medicorum
placitum quod omnibus consideratis iudicium faciendum est et si notabi
le damnum salutis deprehendatur excusanda uxor alioqui obli
ganda ad sequendum virum.

3a difficultas sit circa casum quando vir agit de mutando domicilium
ductus nulla iusta causa sed a sua voluntate et apetitu porque se le an
tojo et in sequendo illum notabile damnum uxori non aparet

pecabit ne tunc uxor graviter si non sequatur virum. non desunt DD. ex
cusantes uxores in hoc casu. sed Sancius cit. no 5o cum multis
afirmat uxorem etiam tunc teneri et pecare si non sequatur virum
sequitur Bonasina Sancium no 25 cum Gutierres apelat quae huma
nam dicendi coem et aprobandus est ex principiis stabilitis in tol 1o in
quo vidimus virum esse caput mulieris et veluti dominum illius et
non est. et cum in hoc casu una ex parte obliget cohabitatio indua
quae non potest exerceri nisi servato codomisilio, et ex alia
parte concordes non sint coniuges ratio ipsa dictat sequendum esse pla
citum capitis cum nulla det causa sufisiens ex qua excuset uxor.

4a. si circunstantia et casus est in quo vir in exilium mittitur propter aliquid
delictum an tunc teneatur uxor sub pecato illum sequi plures iuris peritis et
inter theologos Enriquez lib. 11 cap. 10 no 4o cum aliis partem negantem
sequuntur quorum fundamentum est non esse iustum uxorem innosentem illud infortu
nium et incomodum pati perseverientis matrimonio ex culpa viri San
cius v. citatus no 6 ex multis partem afirmantem sequitur et San
cium sequitur Bonasina citatus no 13 ex Reginaldo et Gutierres pro
bat Sancius ex utroque iure maxime ex lege si cum dotem [illegible] in aut
ff. soluto matrimonio ubi dicitur uxorem debere sequi viri infortu
nium. deinde quia hoc non est uxorem puniri et cum ex iure divino teneatur
sequi maritum nesesse est illum sequatur quamdiu sea videns infor
tunium satiatur.

sed pro maiorem inteligentiam huius casus obiectionem hanc
remitto [illegible] Sancium et Bonasinam et alios DD. in 3a. circunstantia
explicata sed obligatio sequela in uxore quando non potest virum sequi abs
que periculo vitae vel notabili damno sed ex illum hoc et in contrarium
secum aferunt notabile damnum; tunc uxor non teneatur sequi vi
rum maxime quando ipse non fuit causa exilii. forte hac ratione motus Enriquez

item negativam sequuntur ego sanci et bonacina cum dictis aliis frangit item in concordiam aducens nam illud exilium secum afert aliqua incomoda coniugi remedio erit negativa, tam afert secum aliquod notabile damnum quoad salutem uxoris periculum manifestum vitae, illum dicat sentiendum cum sancio et bonacina id quod tantum videntur vere iura citata, secundum cum Enrrico sentiendum et hoc probat ratio in obiectione apposita nec obstat ratio adducta in 2a sententia quae quidem favet nostrae dictae quem casum potes extendere ad in carcelationem si locus daret uxori et nullum incomodum notabile pateret tunc non simul cum marito in carcere uxor vivat cum non natural cohabitationis non facile laedi devet. &c.

2a sententia et casus est quando vir non sit agere de mutando domicilio ad certum locum set talis conditionis eet ut semper in continua eet vagatione an tunc uxor teneat illum sequi et quod communiter DD. cum distinctione procedunt nam ille vir ante matrimonium de more habebat vagari et talis consuetudo non fugiebat uxorem (talis est egiptiorum natione set romine) contra set quae postea coepit vagari post matrimonium, et si antea vagari solebat ignara fuit uxor talis consuetudinis si primo modo se habeat vagatio viri tenet uxor illum sequi. si 2o modo minime ita respondent sancius cum multis ibi citatis, no 6o et bonacina no 24 cum reginaldo et gutierres quae resolutio aprobanda est breviter quae probat nam in primo casu iam uxor consia talis consuetudinis admisit illam vitam vagam et ex nullo titulo potest excusari, in 2o vero casu eius res se habent et cum sit nobis munus cohabitandi superveniens requirit ergo non annexo matrimonio mille quae incomodis plenus absque dubio non obligat uxor ad illa tolleranda. &c.

resolutio ex hibita dicta praedicta procedunt et communiter recepta nonullas admitit limitationes nam in casu item bene advertunt DD.

illam quidem veram esse dummodo vagatio illa mariti non procedat ex turpi causa nam tunc uxor non esset obstricta neque teneretur ad illam sequi; sed si vir ideo vagaretur ut fortibus exerceret furandi artem in quo sunt aliis casibus solet fundari egestiorum vagatio et aliorum quos vulgo dicunt erbusteros. 2º esse quam istam casus quamvis regulariter illa vera sit limitatur si vagatio viri esset fortibus et fere nullis expositis incommodis nam ius cohabitationis separantibus gravibus incommodis semper observandum est quam limitationem admittit sancius no. 7 citans ex valdo et turrecremata et mihi placet propter rationem adductam. 3º limitatur si vagatio esset quidem gravis et molesta valde attamen alia ex parte esset viro necessaria eo quod nisi uteretur huiusmodi vagatione non poterit effugere inimicorum insidias hanc 3am limitationem admittunt apud sancium cit. Covarrubias, lopez et rodriguez, ipse tamen illam respuit cum preposito, hostiensi, et abbate nisi si vagatio esset brevis nam quoties esset diuturna inducat grave onus et consequenter uxorem excusari cum sancio nobis sentiendum nec obstat vagationem illam esse necessariam et ex causa iusta ortam nam ut videbimus s. 5. n. 4. si viro post matrimonium superveniret gravis morbus et contagiosus non tenetur uxor habitare cum illo immo potest abstinere se a reditione debiti et tamen ille morbus necessarius est et absque culpa viri potuit illi supervenire similiter in presenti casu.

6º sit casus est in quo vir non vult vagari aut mutare domicilium sed non et si vult ad tempus peregrinari v.g. petere ex hispali ad Compostelam vel ad virginem de guadalupe aut vult se transferre ad alium locum pro aliis diebus ut utatur temperie magis comoda aeris in quibus casibus petunt DD. an uxor teneatur virum sequi. et sane quos perlegi DD. non invenio distincte procedere a nobis tamen hoc sic tenendum est

2do peregrinatio eet oblonga afferret que secum gravia incommoda uxorem liberam ee a tali sequela si tamen peregrinatio sit brevis vel incommoda talia cessarent cum ex iure do heat cohabitatio uxorem teneri ad sequelam. 2o ee transmigrationem illam brevem inveni dixe uti DD. dicuntque aut illam ita fore brevem ut teneat intra paucos dies vel diuturnam ut teneat intra tres vel quatuor menses si 1o mo se heat transmigratio excusat uxor ab illis si tamen 2o mo des que ca illius mutationis n' excusat ita procedit cum aliis sanctius citatis. in qua responsione minus coherentem doctrinam reperio nam DD. ipsi concedebant in brevi peregrinatione uxorem teneri virum sequi quas. voe a viris excusat uxor in illa brevi transmigratione ni dicamus brevissimam ee illam mutationem et propter paruitatem mae excusari uxorem. deinde si in peregrinatione longa sufficientem cam inveniunt ad uxorem excusandam cur illam enim n inveniunt in diuturna mutatione. salvas. pace illorum alit respondendum indico ex principia ab illis etiam admissa itque mo sermo sit de mutatione brevi vel diuturna mo de peregrinatione respondeo cum dixe sepe tradita vel in illis incommoda gravia deprehendunt vel n si deprehendant excuset uxor si n deprehendant obliget.

7a sinonysta adita fuit a Sanctio tomo 2o lib. 3 disp. 2a cap. 9o no 147 qui advertit in precedentibus casibus et similibus uxorem excusari a sequela viri si obtineat statum servitutis et ancilla sit quam quidem limitationem more suo mystico edocuit Sanctius illa tamen indiget speciali examine nam tangit radicem plurimorum DD. in ma de matrimonio explicantes impedimentum dirimens relatum error et omissa facies alia propria illius mae breviter subiiciam aliqua necessaria ad intelligentiam huius limitationis et in his

supponendum est limitatio praedicta locum habeat matrim. celebratum fuisse validum nam si nullum sit ad illud non sequitur ius cohabitationis aut sequelae posset tamen esse validum si ambo contrahentes servi erant vel si alter erat liber et vir cognita servitute feminae illam duxit uxorem, in his casibus cum validum maneat matrimonium resultat ius cohabitationis et sequelae.

Videamus igitur qua ratione limitatio ius habeat locum. 1o. videremus unum coniugem esse liberum et alterum esse servum, in hoc casu liberum non potest nisi causa urgente mutare domicilium nam cum teneatur ex iure cohabitationis cum coniuge habitare, et iste qui servus est adstrictus sit loco alteri tenetur in illo loco semper residere, si tamen qui liber est ex necessitate vel coacte domicilium mutet qui servus est vel ancilla non tenetur illum sequi si quidem non est in sua potestate talis sequela. 2o. videremus utrumque esse servum et tunc vel quando contraxerunt matrim. ambo erant in eadem civitate vel in diversa si in diversa initio celebrationis matrimonii quilibet admisit obligationem non cohabitationis, si tamen erant in eadem semper cohabitabant et quaestio locum non habet nisi demus casum in quo alter fugitivus sit a domino de recedat aut propter aliquod delictum ad exilium vel ad triremes damnetur si sua culpa recedat committit duplex peccatum quia laedit duplex ius et domini et uxoris quae cum ancilla sit non potest illum imitari. At vero si coacte in exilium mandetur iam constat ex dictis sua resolutio.

3a. et ultima circumstantia est quando ea res se habent et non vir sed uxor ageret de mutando domicilio quae mutatio potest accidere dupliciter vel sine causa urgente vel ex illa si 1o. modo eveniat minime potest uxor agere de talimutatione et si agat peccat mortaliter et vir non tenetur illam sequi cum ex supradictis uxor caput non sit sed vir si 2o. modo fiat mutatio tenebitur vir sequi uxorem in illis circumstantiis in quibus tenebitur

tenebat uxor sequi virum nam in iure cohabitationis proportio
reservata vir et femina pares sunt sicut et in iure petendi
debitum.

Accedamus ad 2am sententiam de verberatione in uxorem ac
1o constat ex dictis 3o immodicam verberationem esse illicitam, modi
cam tamen licitam esse. sed restat non modica difficultas pro assignandis re
gulis servandis a viro mediis quibus verberatio ista intra limites modi
verberationis contineatur examinavit difficultatem hanc inter alios Sanchius tomo
2o de matrim. lib. 10 disp. 18 n. 14 apud quem aliqui iuris consul
ti sumpta verberatione non pro quolibet genere percussionis sed in
propria significatione existimant namque esse illicitam in uxorem etiam
sit modica sit eo quod servus sit supplicii minime decet ingenuos quia
secum affert notam quandam infamie et sequentes precedentes
dicunt quamlibet verberationem proprie sumptam etiam modi
cam esse causam sufficientem divortii et arguere sevitiam. sed plures
alii DD. hanc sententiam non admittunt absolute sed solum in casu in quo
verberatio sit vehemens et acris cum quibus sentit Sanchius dicens
verberationem acrem etiam exercitam ex iusta causa esse illicitam
et sufficientem causam divortii dum bis exerceatur licet semel aut pauden
tum arbitrio iudicis attenta conditione viri esse iterandam, et pari ratione
sententia iurisperitorum admittenda est in istis [illegible] Sanchio
nam ut supra videbamus uxor data est viro in sociam et adiutricem non
vero in ancillam [illegible] verberationis
nam tunc alia via corrigenda est uxor [illegible] viri sed iudicis opem exer
cenda erit talis acris verberatio.

Sanchius v. 1a iurisperitos concedit viro potestatem aliquam ver
berandi uxorem leviter sed duplex adsit conditio 1a quod intercedat causa iusta. 2a
quod non frequenter fiat 1a placitum Sanchii approbo quatenus requirit hanc cau

ssilicem conditionem nam sine dubio si fiat absque causa etiam si sit etiam si sit levis verberatio erit illicita quamvis non sufficiens causa di vortii eo quod divortium grave malum est et bonum individue vitae et ita illa levis verberatio et si sit gravis in genere culpae non tamen est gravis in genere causae divortium nisi repeteretur nam tunc me dia repetitione etiam acciperet gravitatem in ordine ad divortium.

Quod vero afirmat Sanchez illam simplicem verberationem esse licitam sub illa dupplici conditione adhuc mihi aliquantulum durum et ita mo dificandum arbitror dupplici alia circumstantia advertendum igitur est inter ipsas uxores dari inequalitatem si quae uxor honorata sit et nobilis et causa pro cedens non sit notabiliter gravis non videtur admitendum licitum esse illam verberare etiam leviter, nam hoc genus supplitii adeo proprium est ancillarum ut vix cohonestari possit in huiusmodi feminis. 2do. quod et causa gravis esset et notabilis et uxor vernacula sua vel ex conditione ignobi lis tunc admitenda erit sententia Sanchez alias deserenda et sentiendum cum iuris peritis loco citatis alia non via efficatiori et decentiori uxo res corrigunt nam verberatione potius irritantur quam emendan tur vide legem consensu codice de repudiis et caput sicut ex seque do 7a quaestione 1a. ubi advertit glosa illam castigationem alienam esse ab ingenuis. epitome lib. 4. de precedentis

epitome.

questionis quarta pre cedentis.

Vir caput mulieris est illi que uxor tam ex ignobilitate, tum ex sententia deveret esse subiecta, unde si gerat inobedientem viro ex

genere suo gravis peccat 1º si inobediens sit circa gubernationem domesticam. 2º circa incompositos mores corrigendos. 3º si litigiosa sit et iracunda. 4º si renuat virum alio migrantem sequi. ut autem mandatum viri sensentiae gravis obligare debet esse iustum et sole moralis et in materia gravi et procedere per praeceptum prohibitorio et in uxore sese contemptus in materia gravi. vir erga uxorem debet esse non quidem servus sed nec absolute dominus, sed medium debet tenere habetque uxorem non ancillam sed sociam, unde in illo potest esse culpa 1º si uxorem impediat ab observatione divinorum praeceptorum dei et ecclesiae praecipue et ab exercicio piorum operum 2º si circa illius correctionem ita procedat ut potius videatur corrigere ancillam quam sociam. 3º si in illam verba proferat difamandica. 4º si illi permittat occasionem praebeat peccandi.

deinde circa sequelam mariti aliquae admittuntur excusationes ex 1ª si pactum antecessit matrimonium de non mutando domicilio. 2º si ex sequela timeat periculum vitae spiritualis vel temporalis aut notabile damnum. 3º si vir in exilium mittatur. 4º si vagus est nisi ante matrimonium esset nota conditio vagandi. si tamen in se peregrinatione vel alia transmutatione incommoda sedem debet maritum sequi nisi ancilla sit. verberatio si proprie sumatur illicita est viro vel uxoris si acris sit etiam ex causa urgente si tamen sit mediocris etiam non licet nisi ex iusta causa et raro dummodo uxor non sit nobilis sed abiectae conditionis et culpa notabiliter gravis. q. 5ª de alimentis praestandis inter coniuges

questio quinta.

de alimentis prestandis inter coniuges.

accrescunt nostrae economiae nostrae fundamenta Coniuges siliset ipsi mutuis obsequiis, accrescunt opus est et alimentis et ita quando illis filijs iam examinabimus in hac 1.a 5.a arts 1.us unde viri obligatio ad alimenta uxoris et quanta

articulus primus.

unde viri obligatio ad alimenta uxoris, et quanta.

Azorius s.te 2.a suis institutionum moralium lib. 2.o Cap. 4.o versus 2.o quaerit ex Canones et leges examinat quidnam apud iura alimenti nomine veniat ex lege legatis et ex lege legatis ff. de alimentis et cibis et lege verbo victus ff. de verborum significatione alimenta reducit ad triplex genus. 1.um continet cibum et potum 2.um vestem et lectum. 3.um habitationem seu domum et sequenti quae domum habitabilem et usualem constituunt his pane al[...]. est tamen aliqua dubitatio apud DD. an etiam aliud 4.um genus admitendum sit itineris medicinis. Azorius citatus refert ex pontano tit de alimentis Cap. 1.o Communis iuris peritos siliset Cinum, Silum, Baldum, imolam, admittere hoc 4.um genus ex lege verbo victus citata.

Quae Communis resolutio iuris peritorum admittenda est ut patet consona his quae tradidimus in explanatione bullae cenae 1.a E 8.a explanantes excomunicationem 8.am impedientes necessaria ad usum romanae Curiae, praeter quam quod ro[...]e ipsa Communis hac accessio manifeste probatur nam alimenta ea reputantur quae necessaria sunt ad nostram vitam alendam. quis autem non videat recte

valentes n' posse vitam agere sine victu, potu, vesti, lecto, ha
bitatione, seu domo, et sine his quae veluti anexa sunt illis
si vi. adversa atamina valetudine cui vita hoc mortalis ipse
fuerit exposita e' corporis medicinae usum ee' necessarium
ad vitam ipsam maxime alendam. sub medicinae vero qu
veniunt medicus, chirurgus, infirmarius, et instrumenta
illa quae medicinis applicandis deserviunt ut pignabitis.
Primum dub. e' unde proveniat ista obligatio viri ad alimen
ta velata prestanda uxori cui dub. coit DD. respondent illam
provenire ex dote ex parte uxoris viro tradita cum q. tota hoc
obligatio a dote originem trahat oportet ut dotem aliqua prae
mittere de qua bene noster rebellus 2a parte de obligationibus
iustitiae lib. 5. de contractu dotali q. 2 a no. 1. ubi pro dote dupli
cem definitionem refert alteram ex actione et s.t. in 4. distinctione
49 ad finem alteram ex bartolo. definitio s.t. e' dos nihil aliud
e' quam id q. datur viro a muliere aut eius patre pro oneribus
matrimonii sustinendis. definitio vero bartoli ff. soluto matrimo
nio no. 22 e' dos e' ius quoddam in se continens id q. a muliere l.
eius patre marito l. eius patri tradit l. pro tradito habet propter onera
matrimonii sustinenda utramque definitionem reconciliare cona
tus e' Barbosa apud rebellum citatum no. 2. et 3. ille tamen
absolute approbat definitionem s.t. distinguens in dote veluti duo al
terum quasi mate, alterum quasi finale, mate e' collectio
rerum dotalium et hoc explicuit s.t. sua defe., finale vo. e' ius
q. resultat ex contractu dotali, et hoc definivit bartolus et sane
cum hoc ius ultra sit in dote quam in marito melius forsan
sit s.t. materiale dotis q. vere dos e' definiens.
Santi definitionem q. explicemus ut sic melius q. d in arte pe

timus reus obvnt. l. adveute dotem proprie dari ex parte uxoris nam vir n' proprie datari dicit set uxor adit in defe[ctu] eius parente q[uod] regularit[er] loq. de parentes solent filius dotare quambis interdum ab aliquo alio externo posit dos pro venire set tunc etiam se tenet ex parte uxoris dicit que est e[st] quasi patrimonium illius raro tamen ab ipso marito nisi propt notabilem exsesum in quo ab uxore excedat, unde si vir velit donare aliq[uo]d uxori n' nomine dotis honoris ca[usa] set nomine arras dat aceptis arris in l[a]. et 2[a]. aceptione de ## nos p. e l[a]. arto ? cum egidio tunc vero arra data propter nuptias dicunt et n' devent excedere desimam partem bonos viri ix legem 2[a]m. titulo l[e]. libri 5[i] nove recopilationis q[uo]d etiam confirmatum e' nostro tempore reformatione facta a philipo 4[o] et publicata l[e]z follio 14 no[ta] 16 versui por se cumpla in qua etiam reformatione eodem follio et no versui porque el exseso moderant arra l[a] dotis confirmant sumpta in l[a] aceptione por ley donas ix legem l[a]m titul[i] libri 5[i] nova recopilationis ne silis et excedant 8[a]m partem dotis alata ab uxore in qua etiam refomatione loco citato etiam moderat ipsa dos iuxta bonos q[uan]tem que hent parentes.

dicit que est e[st] quasi patrimonium uxoris et media illa para i[de]o dat posita colective per mum unius ?ehendit quisquid ex parte uxoris dat viro m[od]o pecunia sit m[od]o fundus aut vestis ex ## oibus una adintegrat dos quambis quelibet res dicat pars dotis. e[st] aut. 10 tis finis recompensatio pro oneribus matrimonialibus et e[st] quasi capitale quoddam unde reditus pro illis oneribus, int[er] que one ran' mediocre e' alimenta tam enumerata uxoris. ? ? tunc tus huius dotis ad virum spectat. res v. ipsa dotales l. dote ?

immobiles sint deventa [illegible] in sua specie, mobiles vero si talia
erant devent [illegible] estimationem iustum et [illegible] tempore.
dominium vero dotis absolute [illegible] apud uxorem est, denique [illegible]
ja dos [illegible] tradit nisi post nuptias, et dotalis contractus [illegible] vali
dus nisi nuptiae sequantur a die autem nuptiarum incipit obligatio dandi
dotem et in marito eius ad illam.

Sententia communis DD. sibi est obligationem viri ad alimenta pre-
standa provenire ex dote illi tradita a nobis aprobata quam etiam
aprobavit Sanchez lib. 9º de matrimonio disp. 4 n. 10 et ratio huius
obligationis [illegible] ex ipso contractu dotalis quem celebrant vir
et uxor sub hac [illegible] ut alter [illegible] ex parte illius dat
illam certam bonorum quantitatem in pretium pro sustinendis matri
moni oneribus in [illegible] et alimentorum subministratio, vir autem
acceptat ipsam dotem in eundem finem et ipse obligat ad onera ma
trimonii et ad alimenta uxoris, quare celebrato contractu resultat
duplex obligatio post nuptias sequuturas ex parte uxoris dandi
dotem, [illegible] ex parte viri sustinendi onera et alimenta prestan
di.

[illegible] dub. precedenti annexum est alterum ex speciali casu
demus ipsum virum duxisse uxorem indotatam id est absque dote
tunc eritne obligatio in viro alimenta prestandi videtur negan
dum nam si tota alimentorum obligatio dependet ex dote tradita
et accepta ubi dos non fuit nec obligatio ipsa erit examinavit hoc
dub. Sanchez citatus n. 2. et ex communi DD. respondet affirmative
sibi esset virum obligatum esse etiam in illo casu ad alimenta uxoris [illegible]
secus ac si accepisset dotem [illegible] communis [illegible] videt in [illegible]
[illegible] virum [illegible] repudiare dotem et uxorem ipsam pro dote [illegible]
[illegible] et [illegible] onerosum sit alimenta prestare sine dote

id inpertit viro indotatam feminam eligenti: quae resolutio Cajet[illegible]

et [illegible] personae approbat quam etiam docuit theologus Molina

tomo 2° de iustitia disp. [illegible] circa suffic. marito [illegible] medium.

Sed quid dicendum [illegible] interrogabit aliquis si illa femina in

dotata aliquin esset dives et nulla mentione facta dotis duceret

a viro. Sunt DD. qui affirment etiam in hoc casu virum

teneri ad alendam illam quamvis denegaret dotem a mari

to petitam. Sanchius [illegible] citatus [illegible] negat no 9° virum

sine teneri alimenta praestare si illa denegaret dotem. [illegible]

[illegible] casu quo femina dives et quamvis ducat absque do

te promissa [illegible] praesumitur aliquid de dote [illegible] si postea uxor

denegaret idem casus reputandus esse ille in quo post promissam

dotem denegaret et sicut in hoc casu deficiente dote ex parte

partis deficeret obligatio ex parte viri recipientis et se obligantis ad

alimenta ita et in illo quae pars probabilior dicta [illegible]

accedamus jam ad alteram partem [illegible] in qua petebat quanta sit haec

obligatio cui [illegible] patris [illegible] ex resolutione singularis casus in

quo max. elucet quanta sit vis huius obligationis. Casus est in

homine [illegible] parentibus adhuc viventibus duxit uxorem ex

qua filios procreavit res autem familiaris [illegible] mediocris est et sufficit

alimentis pro uxore non tamen pro parentibus et filiis indigenti

bus [illegible] DD. quod [illegible] praestanda alimenta uxori [illegible] paren

tibus et filiis. Henriquez libro de matrim. cap. [illegible] no [illegible] [illegible]

rem antep[illegible]endam esse parentibus et filiis [illegible] quae pro [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Sanchius [illegible] cit. no [illegible]

rium sentit et etiam pro se [illegible] in eodem loco [illegible]

[illegible] dicta quam videtur insinuare [illegible] DD.

Valentia tomo 3° disp. [illegible] q. 4 puncto 5° versiculo sequit

vem hanc optime explicuit et distinguit in hoc casu dupli
cem ordinem, alterum qui atendit in ordine ad echonomiam
et gubernationem domesticam alterum in ordine ad absolu
tum ee in roe vite qui ordo tunc max. resperit, 1º ex rema
nesesitys ocurrit qua diste prehabita affirmat in ordine
echonomico anteponendam ee uxorem parentibus et filijs
et id intendisse Xptum 19. mathei cap. 19 dicentem propt
hoc relinquet hō patrem et matrem et adherebit uxori
suae. in 2º. v. ordine postponendam ee uxorem parentibus
et filijs eo q. in ordine ad ee absolutum maior e coniunctio
cum parentibus et filijs quam cum uxore nam parentes
principia extiterunt nostri esse et filij veluti partes sunt
viles ipsos parentum quam doctrinam affirmat ante s.t.
Cirili et Caietani et bañes. ex qq etiam docet in roe reve
rentie etiam parentes ante ponendos ee uxori.

hec resolutio valensie quam amplectit sanciz et aqua
forte n' recedit enriques aprobanda e ut satis insinuata sit.
et roe. sporte pro qq crentias et similibus comparationibus ad
vertere generalem doctrinam, ante distinguenda sint ex
quas comparatio sit, uxor n. in ordine ad echonomiam max. et sal
tem post virum precipuum locum het nam si vir pater fami
lias e illa mater e familias et ita in ordine ad individuam vitam
ad quam spectat cohabitatio et quidquid gubernationi domesti
ce e ante ponenda e ceteris oibus. quando v. n' iste ordo echo
nomicus seu linea atendit set alia sibi set vite simpliciter
et absolute considerate atendendus e nexus coniunctionis in
na ipsa, in quo ordine aperte constat parentes et filios uxori
maiorem locum here quam uxorem ut pote coniunctiores ipsi

naturae.

Deinde in rone obedientiae et reverentiae distinguendae sunt lineae nam specialis e linea etiam in hoc genere echonomica et quasi gubernativa domus, et alia magis ... comprehendens religiosos veluti ordines, si ... parentes aliquid praecipiunt echonomicum oppositum individuali vitae et voluntati uxoris, uxor audienda e non parentes qui tamen in religiosis ordinibus audiendi sunt potius quam uxor media qua doctrina manent reconciliati DD. citati et intellectus s. t. et explicatum testimonium ... dni loquentis in linea echonomica. ex quibus oibus hes respon sum ad ... dicendum q. esse virum ex genere suo graviter teneri ad alimenta praestanda uxori, itaut si de illis praestandis non curet peccat mortaliter nisi aliquae dent excusationes de quibus ... sequentibus. ... an non soluta dote promissa cesset obligatio alimentorum

Articulus secundus.

An non soluta dote promissa cesset obligatio alimentorum.

Inter excusationes enumeratas add. excusatrix alimentorum e quando dos promissa viro non solveret quam ... DD. admittunt et merito nam sicut videbamus ... agnoscunt fontem huius obligationis ee dotem ... talis ... et ea cessat, cessare debet et obligatio. ... tamen hanc resolutionem limitat si causa quaedam necesse mora uxoris in solvendo consentiente viro ... duxit ... mariam uxorem, et illa ... parentes illius dotem promisit ... non potest ... alecta ... disposita e nisi infra quatuor

menses. vir aut sedit illud tempus in quo etiam non soluta dote
adhuc vir tenet alimenta prestare quod scienti et consentienti
non fit iniuria nec dolus de regulis iuris in 6.º quod qui scit et con
sentit equiparatur renuntianti lege quarit § si venditor ff. de
edilitio edicto et qui consentit remittere suum ius et donare videtur
ita baldus ad leg. 2am codice de rescindendis venditionibus ita
in presenti casu petrus renuntiat et remitit ius ad dotem et
vult pro eo tempore sine dote dotis onera subire.

Set ce hanc clausulam consilii approbatam aliqua dubia ocurrunt
quibus satisfaciendum est pro resolutione casuum. Clausula est demus
solutam esse dotem non tamen integram set partem illius erit ne
tunc in viro etiam obligatio ad alimenta uxoris. sancius lib. 9.º
disp. 5 a nº 3.º ex surdo de alimentis titulo 7.º q. 1.ª et 7 nº 3.º docet
non cesare obligationem alimentorum set perseverare ex parte pro
rata quod lege que de tota ff. de rei vendicatione habet quod eadem est ratio
partis ad partem que est totius ad totum et ita cum soluta integra dote
habet obligatio ad alimenta integra ita soluta parte erit obligatio
ad partem alimentorum. Quod quidem aprobo set insuper ado ita copio
sam esse posse dotem promisam ut etiam ex parte soluta sufficiens
videatur ad alimenta integra atenta qualitate persone. et si
obiiciasnumquid teneri ad integra alimenta etiam si pars copiosa
sit eo quod fides marito non servat de integra dote et consequenter
ipse non tenetur servare fidem de alimentis uxoris ita ioanes
lupus cap. per vestras de donationibus inter virum et uxorem
notabili 3.º in principio nº 2.º cui obiectioni ocurrendum est
hanc forte habere locum in foro externo Secundo quod pars soluta non sit
sufficiens ad alimenta integra in quo sic inteligenda est lex
que tota citata.

2um dub. e an doctrina dicta ce sesationem obligationis alimentorum n. soluta dote velis sit contra cuius cum sue perso nae solventis et claritatis gratia ois persona ad quam spectat solvere dotem reduci potest ad propriam l. ad extraneam pro pria persona illa dicitur sub cuius potestate erat uxor q. do matrim. contraxit: extranea v. sub cuius potestate n. erat quo supposito in eo casu in quo dos promissa n. solvit potest ee q. persona n. solvens sit propria neuse pater l. uxor l. sit extranea quae nec pater nec uxor. petimus an semper sesset praedicta obligatio n. soluta dote mo. solvenda eet ab ex tranea mo. a propria persona cui dub. si respondeat theolo gus parum afirmative respondebit q. q. ro obligationis ce sat deret sesare et obligatio, parum quae refert sesset ex hoc l. ex illo capitta proessit enriques lib. 11 de matrim. cap. 17 no. 2 dicens virum n. teneri ad alimenta q. do socer n. vult l. n. potest dotem solvere, at theologus in iure versatus responsa dare n. devet ius ulto iure: ex quo sciat uxorem et eius patrem gaudere privilegio seu beneficio ut pre nari nequeant pro dote solvenda ultra quam facere po sint lege maritum et aliis quas referunt barbosa et sudus apud sanctium cit. no. 5. reprehendentem enriquem mi nus caute procedentem. itaque si extranea sit persona quae hoc beneficio n. gaudet sesabit obligatio alimentorum, et similiter si sit propria persona qualis e uxor et pater si dolose promisissent dotem quam sciebant se posse solvere at si sine dolo promisi sent gaudent praedicto beneficio quae dispo iuris locum etiam videt habere in foro conscientiae nam ix dictamen ro. is aliis dis po. esse videt cum uxor eadem quasi persona reputet cum viro et se

querant ab illo alenda casu in quo non ex dolo set ex inopia dos promissa
non solvatur.
3um dub. ce. hanc causam casum si esse het de mox dotem non solvi
et uxorem nihilominus domi perseberare cum viro cui prestat
omnia obsequia maritalia an saltem tunc ratione cohabitationis et obse
quior deveant illi alimenta. aliqui in iris periti apud surdum ci
tatum respondent afirmative quos surdum potest esse alimen
ta illa deveri quidem si non uxori ut uxori saltem ut ancillae in
servienti. surdus v. quem sequit sancius cit. negans responder
et bene nam uxor et dotem tenet tradere pro suis alimentis
et insuper prestare maritalia obsequia et ita qui dotem non trad
ret non meret alimenta nam maritalia obsequia independens
ab alimentis titulo uxoris tenet prestare. ad paritatem v. ala
tam v. de ancilla inservientem manifesta disparitas cogno
cit. lo. quia ancilla non tenet ex aliquo contractu dotali ad solven
dum aliquid pro sua sustentatione sicut uxor preterea obse
quia ancillae et uxoris valde diversa sunt nam ancilla tota
est in inserviendo dno non sic uxor unde si instantia heret lo
cum tunc esset quando uxor obligaret non sl ad maritalia obsequia
set etiam ad servitia totum que consumeret tempus serviendo vi
ro et nullus illi restaret locus pro adquirendo sibi lucro. denique
alius casus eet in quo dote non soluta attamen pacifica cohabita
tione incepta perseberante que vir sustentaret uxorem, nam
in tali casu ex coniugali afectu presumit facta donatio. antus
3. 7 an divortium v inopia viri excusent ab alimentis uxori pre
standis

articulus tertius.

an divortium vel inopia viri excusent ab alimentis uxori prestandis.

1.a ca. ex qua sesare potest in viro obligato alimentorum divortium cohabitationis potest ee seu separatio uxoris a viro. que separatio triplici spetie asidere potest. 1o culpa uxoris 2o culpa viri 3o nullius culpa. 1.mo contingit qdo uxor recedit q vult propria ducta temeritate et nullam viro ocasionem prebente et tunc alenda uxor n e et sesat in viro obligatio ad alimenta nam cum uxor teneat cohabitare cum viro et erga illum prestare obsequia uxoris cum hec oia libere omissa faciat alim. n debet lege si ca codice de conditionibus ubi qui n agit qd debet n recipit qd oportet. similiter si mulier recedat propter moderatam castigationem et correctionem qualis competit inter virum et uxorem ix dicta s. gl 4a. tunc etiam uxor alenda n e cum causam iustam n heat recedendi et omitendi obsequia debita marito.

si 2.mo contingat separatio nempe culpa viri qd scilicet obsevitiam a viro uxor recedat tunc alenda e uxor nam cum uxori n imputet abesse a viri obsequio et cohabitatione set ipsi viro concedenda alimenta sunt uxori ac si eet in obsequio et cohabitatione viri lege iure civili ff. de conditionibus et demonstrationibus ubi conditio reputatur adimpleta qdo n adimplet culpa illius in ordine ad quem adimplenda erat sic. uxor perseberaret in cohabitatione et obsequio viri alenda quidem erat cum talis perseberantia que e conditio alimentorum culpa ipsius viri n aponatur ideo debet privari uxor privilegio cohabitationis scilicet alimen

tis ratum et coe erint DD. et Romanus vol. et ideo aprobandum sumus lege si in uxorem no 1o. Codice de negotiorum gestoribus et ibidem baldus no 2o. Bertachinus in repertorio litera m. verbo maritus. Lara leg. si quis a liberis §. si quis ex his no 34 et 35 ff. de liberis agnoscendis et alii plures iuris periti apud Sancium lib. 9o. disp. 4a. no 6o. denique si 3o. mo. stingat separatio ista sibi et neutrius Coniugis culpa ut si ob favorem viri tamen iam recedat uxor propter morbum contagiosum cuius infectionis periculo si non recedat exponeret fuit etiam mulier seorsum habitans alenda est nam cum in ista separatione non sit culpa in uxore privari non deberet privilegio alimentorum ut bene Lara citatus.

Quo cum ita sint Coll. que recepta aliqua dubia restant ad iustificationem huius causae ex quo singulares casus defendent. cum dub. est demum casum in quo uxor incidisset in heresim et ratione huius delicti separaret a viro et in carcerem detrusa a beneficio Cohabitationis impedita est. dubitant DD. an in illo casu sit intuenda separatio illa culpa uxoris et consequenter privanda alimentorum subsidio. afirmative respondent Rojas et Suarez apud Sancium cit. no 23 quorum ratio ea videtur esse quod si separatio uxoris fundat in eius culpa iuste privat alimentis si quidem sua culpa non gaudet beneficio Cohabitationis. Sancius vero negat (dum modo non sit dos publicata de quo infra) inducitur Sancius ad hoc sententiam quod culpa heresis in uxore directe non tendit in separationem et firmat a paritate sumpta a lepra nam si uxor a lepra inficiatur et ideo separet a viro non propterea deneganda sunt illi alimenta q. nec similiter post heresim que quasi quaedam lepra spiritualis est.

in qua difficultate sententiam Sancii sequor nam l. uxor ita in he

resim lapsa e ut post lapsum doleat et resipiscat, vel si est in lapsu pertinacit perseverat. si 1º modo se habet cum heresis in sitica di vorti perfecta ut vidimus s. 1. e d. art. 3. sed ad tempus quam diu illa durat quam sua etiam perseverat periculum infectionis suspendum e cum sancio. si tamen 2º modo se habet sertiendum e cum vosas et sordo et in hoc 2º mo n habet locum pro ritus desumpta a lepra nam in manu uxoris n e emmendatio a lepra d a simili morbo quasi e dictus sancti lazari e tamen in manneius supposito ut. gratia q d ut sufficiens e nemini negat, dolor de heresi, et sane in isto sud n potest disentire a nobis sanctius ut se explicuit ad finem numeri citati.

sed pret. explicatam num. iam explicatum dd. inquirunt q. dicendum sit in alio 4º mod qui evenire potest. q d sibi set daret culpa ex pte utriusque qui casus afert secum et num. culpas et aliquem ordinem inter illas culpas prioritatis et posterioritatis vg. uxor lapsa e in heresim et ideo iuste vir ab illa recessit uxor v. dolens de heresi commissa iam enmendata ad virum redit ille v. n vult illam admitere in quo culpam committit nam enmendatam uxorem recipere tenebat, et tandem uxor ita repudiata cum viro n e, et r potest assidere alius casus in quo ob sevitiam viri uxor ab illo iuste recedat ut vir iam corectus prestat cautionem et promisit se suavius acturum cum uxore media qua cautione l iudicis l tandem tim arbitrio satis uxori consulit. nihilominus uxor tenasit resistit et minime redire vult in qua resistentia dat culpa ex pte uxoris.

in hoc duplici casu culpa dat ex pte utriusque in 1º casu culpa uxoris prior fuit et culpa viri posterior. in 2º vero culpa viri fuit prior et culpa uxoris posterior: quid q. ce alimenta in

his Casibus sentiendum e? adutrumque casum unica respon
sio sit satis desumpta ex lege illud ff. de periculo et commodo rei
venditae ubi statuit eum ee posteriorem moram nocere et se
quent posteriorem culpam quae lege consonat regula iuris in 6o. regula
mora sua cui e? nociva in cuius explicatione petrus echius nu
18 agens de purgatione morae affirmat illud vulgatum qd dicit
ult. moram nocere et ex ea intendi moram purgari lege se
mel. ff. soluto matrimonio itaque sicut prior mora alicuius in
qua supponit dolus l. culpa posteriori mora alterius purgatur ita et
culpa cum si in 1o casu prior fuerit culpa uxoris et haec pur
gata sit posteriori culpa mariti alimenta debent uxori et cum
in 2o casu prior fuerit culpa viri, et haec purgata sit posterio
ri culpa uxoris illi alimenta sunt negda et mora sua seu culpa
cuilibet sit nociva.

Hae ad presentem controversiam spectat quid dicendum sit
de alimentis uxoris adulterae vidimus supra 3a anno 3o et 6o adul
terium ee potissimam inter causas divortii et separationem, restat
videamus modo an etiam sit causa sufficiens denegandi alimenta
ita ut in viro nulla sit obligatio alendi adulteram. de quam di
ferent plures DD. et breviter distinguendus e duplex status adulterae
et res apud DD. confusa satis facile explicata manebit l. ius sta
tus e adulterae occultae 2us e? status adulterae publicae petrus g.
habebat mariam uxorem quae adulterium commisit marito noto
et reliquis occultum in hoc casu ut vidimus supra liber e? petrus
a reditione debiti, erit ne etiam liber a reditione alimentorum
plures sunt DD. negantes inter quos tabiena, lara, sudus, et aliqui san
chez lib. 10 disp. 8a no. 4 quorum DD. fundamentum ee potest virum
non posse nisi sit adulterium notorium a domo uxorem expellere

set devet secum illam retinere q. si secum retineat devet illam alere, expulsio n. a domo et alimentorum negatio fiend. sunt pu blicis et ita prerequirunt cam publicam

Sancius vero consensit cum predictis DD. si negotium redu cat ad forum externum, dissentit tamen ab illis si res atendat in foro interno in quo foro existimat posse virum negare adulterae occulte alimenta nam cum illa violaverit fidem matrimonia lem digna est q. privet ista conversatio ox iure maritali et ipse queat alimentis afert que pro se magistrum pottam, ledesmam et rodriguez, et abbatem cap. finali de adulteriis, quam sententiam defendit sancius dummodo vir a domo sua expellat uxorem adul teram vel si non expellat q. commode n. potest et caret probatione illam tandiu domi retineat n. ut uxorem quandiu ab illa diver tere possit haec ultima sententia admitenda est dummodo desset ratio scandali in tali negatione alimentorum nam si una ex parte adulterium occultum est et ex alia parte alimenta negantur si n. apareat causa talis negatio nisi inter cognatos et notos scandalum oriret max. si vir accepisset congruentem dotem et n. supervenisset pauperies. unde constat ad sensum predictorum DD. n. devet esse expulsio et alimentorum ne gatio publica id est cum scandalo sed occulto modo vel sub alio titulo ex quo adulterium occultum n. manifestaret.

unde deducitur resolutio pro statu publico in quo adulterium est notorium nam quamvis Julius clarus lib. 5o receptarum § adul terium et alii existiment etiam facta tori separatione virum te neri ad alimenta uxoris eo q. adhuc uxor est tamen cet. DD. oppositum sentiunt et probatum manet a fortiori nam si talis obligatio ces sat in adulterio occulto a fortiori cessabit in notorio. est tamen inter DD. controversia an debeat ista notorietas esse probata ita ut alimenta n.

negentur nisi post sequutam sententiam iudicii, et aliqui volunt ante pro
bationem et sententiam iudicii uxorem haerere ad alimenta et illis
non posse privari nisi post sententiam iudicii, et sane loquendo de foro exteri
no haec vera videntur si tamen loquamur in foro conscientiae sententia iu
dicis non desideratur.

Circa haec alimenta neganda vel adulterae triplex casus breviter
examinandus occurrit. Primus denique virum iniuste eiecisse a
domo uxorem, illam quae sic iniuste expulsam in adulte
rium lapsam nonnulli DD. affirmant in isto casu virum sibi non adqui
rere dotem et consequenter teneri ad alimenta uxoris, ita aliqui a
pud Sanchium lib. 10 disp. 5 nu. 10 ille vero disp. 8 nu. 6 et
Surdus de alimentis tit. 7 q. 16 nu. 42 oppositum affirmant
sicut et virum in illo casu sibi adquirere dotem et non teneri ad ali
menta uxoris, praedicta expulsio iniusta minime excusat adulte
rium uxoris, causa mariti in illo casu ea remota est adver
tunt tamen DD. si excusatam quandam, dum modo sicut et vir non
expulisset uxorem malo fine nempe ut adulteraret nam tunc
nec uxor privaretur dote nec alimentis quae responsio approban
da est.

2.us casus denique uxorem deprehensam esse non in adulterio
sed in osculis et amplexibus alienis, eritne tunc privanda dote et
alimentis affirmant Lara et Surdus apud Sanchium nu. 7 ille
nu. 10 negat quod probabilius videtur nam illae culpae non sunt adulteria ni
si inchoativo modo et in poenis benignior pars est eligenda.

3.us casus erat eo tempore quo durat lis de divortium sit alen
da uxor et expensae subministrandae ce procuratoris est apud DD. et
dicte utendum, et in foro contentioso affirmandum est nam
hoc est in iure decisum in integro titulo lite pendente nihil innovan

dum. in foro co[n]scientiae negandum ix[?] ista dicta in simili casu q[uan]do uxor litem divortii intentat c[ontra] virum convenit int[er] dd. a viro alimenta esse praestanda et simul expensas ministrandas ne expensis destituta uxor a ca[usa] recedat ita barbosa ff. soluto matrimonio 2.a p[ar]te no 44 et gutierres quos sequit[ur] sancius citatus in fine n[umer]i 28. et obit[er] adverte etiam lite mota de matrimoni valorem dum n[on] resolvit ca[usam] alendam esse uxorem a viro ea ro[ati]one qua alebat ante litem motam, ita inocentius cap. per vestras de donationibus int[er] virum et uxorem antoninus cap. 2o de dingio servor[um] et alii quos sequit[ur] sancius lib. 9o disp. 42 no 52 ad hibet n[on] ille limitationem nisi vir certus esset de nullitate matrimoni quae limitatio vera e[st] in foro conscientiae n[on] v[ero] in foro contentioso.

3.a ca[usa] examinanda in hoc arto e[st] inopia viri et in hanc mani[?] esto casus petrus nupsit mariam uxorem dotatam set post varios casus mobili fortuna girante magnam rei familiaris iacturam passus e[st] et in tantum laborat re[rum] penuria ut impulsus fuerit n[on] s[?] ad consumendam dotem set alia adventitia bona petimus an in hoc casu teneat[ur] petrus curare alimenta uxoris respondent co[mmun]it[er] iuris perit[i] negant maxime azebedo lib. 5o recopilationis titulo 3o lege 9a castillo lege 6a tauri no 23 et zoanes lupus ibidem no 22 et barbosa lege si constante ff. soluto matrimonio no 52 qui ea se fundant in lege etiam et in lege maritum ff. soluto matrimonio in [§] hoc[?] virum n[on] teneri ultra quam facere potest quae resolutio tenenda aprobanda e[st], e[st] n[on] iuris dictamen ro[ation]is.

si petet aliquis an iste vir ad tantum paupertatem deveniens teneat[ur] in foro co[n]scientiae quavis via etiam ardua et minus decora quaerere alimenta uxori max[ime] q[uan]do sua culpa et negligentia rei familiaris evanuit nam tunc poterit humilia exercere ministheria et alteri inser

vire l. sese velut mangipium vendere, n. invenio hunc casum exploratum add. fortasse q. supponebant h&c oia valde aliena ab obligatione viri q. idem iudico regulariter loq. do verum quidem e in illo casu in quo pura libidine et decordia viri bona consumpta essent q. ludendo l. meretricibus in serviendo veluti al tera prodigus rem oem dissipavit tum sane quamvis illum n. dam narem ad ministheria valde abiecta v.n. e. tanto labore digna uxore ne tamen ad aliqua aliquantulum humilia max. extra patriam exercenda, nam alimenta uxoris speciali titulo deventur quoniam deventur alia debita coia sed negotium hoc prudentum arbitrio remitto. ar. 4.

an publicata dote sesset in viro obligatio alimentorum

articulus quartus.

an publicata dote sesset in viro obligatio alimentorum:

4. ca de cuius sufficientia dubitant dd. pro erogandis alimentis uxoris e q. do illius dos e publicata (dotem aut publicatam saepe q. do sentio in divis propter aliquod crimen deperdit) in hoc q. casu procedit dubius an se set in viro obligatio alimentorum ut. petrus duxit mariam uxorem, illa v. in crimen heresis lapsa vel in aliud simile deprehensa et damnata e ad varias penas int quas eius dos e publicata, post carceres. v. et penas solutas emmendata redit ad virum suum petunt dd. an ille teneatur illam alere.

afirmant ioanes lupus cap. per vestras de donatione int virum et uxorem notabili 3. p. 2 cinotl. simancas de catholicis institutionibus

to. 1° n.° 69 Surdus de alimentis titulo 7° q. 22 n.° 6.° et 7.° quorum fun
damentum esse potest quia si vir ideo duxit uxorem indotatam ad illius alimenta
tenetur ut vidimus ante l. 1 et in presenti casu quoniam vir iterum recipit
uxorem post publicatam dotem ita se habet acsi illam reciperet indota
tam, ergo illam alere debet. et confirmatur eadem sententia quorundam doc
torum quoniam pro dote uxoris fortuito casu perdita uxor alenda est a viro quod
docuit iurisconsultus lege si cum dotem §. si maritus ff. soluto ma
trimonio ubi quidem tam humanum est quam fortuitis casibus mobil
is maritum vel uxorem viri partiri ipsi item esse inter casus q. fortuitos hoc
publicatio dotis enumerari potest et consequenter inhumanum erit de
negare alimenta.

nihilominus sunt iuris consulti aliter negantes sequen
tes et excusantes virum ab hac obligatione ita inter alios [illegible] de
hereticis [illegible] dispendium esse potest
quod culpa uxoris dos deperdita fuit si quidem propter suum delictum
fuit publicata et rationes pro parte affirmativa allatae efficaces non
sunt nam admittunt notam disparitatem nam ad eam responde
ri potest aliud esse vir ducere uxorem indotatam, in quo casu vir
libere uxorem recipit sine dote, aliud est illam recipere post dotem
publicatam in quo casu non libere illam recipit, et sic tenet illam tanquam
uxorem emmendatam recipere quod longe diversum est a l. 1 dem
de ad confirmationem et legem [illegible] nam aliud est casus fortui
tus et involuntarius de quo illa lex loquitur aliud est casus presens ex
culpa ipsius uxoris proveniens.

propter quod Sanchius lib. 9.° disp. 5.a n.° 10 post relatas varias sen
tentias distinctionem invenit sub qua firmavit resolutionem presentis casus
asserit quod vel in presenti casu publicatae dotis uxoris parentes vi
vunt et divites sunt vel non et iam defuncti vel si [illegible] habeant, [illegible]

heres, et sibi vix sufficientes. si uxor dicat liberat virum ab alimentis, si dicat uxorem non liberat. l. uxorem probat sancius quod vir dote promissa non soluta ut vidimus n. 50 non est liber ab alimentis, et idem subsicat dos iddem est, si non solveret liber permanebit ab alimentis, praestandis et parentes tunc subvenire poterunt. uxorem probat quod parentibus non valentibus subvenire cum alius uxor sit in obsequio et maritali potestate viri, maxime si aliunde nullum aliud habeat refugium videtur obligationem oriri ex huiusmodi nexu coniugali ad alimenta uxoris.

utrumque asertum confirmat sancius ex lege quod si nulla ff. de religiosis sumptibus funer. ubi lex disponit uxorem dote carentem sepelliendam esse sumptibus parentum si tamen parentes pauperes fuerint nec aliquis sit heres uxoris qui agat de sepultura illius esse sepelliendam expensis sui viri ratio quae legis est ne iniuria eius videatur uxorem eius insepultam relinqui. similiter ergo quando uxor fuerit in obsequio cum viro suo et illi parentes aut alii non subveniant quia ambis parentes velint non possunt non est dubium quin valde iniurio sum sit viro potenti alere uxori alimenta denegare. quae ratio si natio sancii approbanda est ut pote consona legibus et rationi. modo varii casus resolvuntur circa alimenta viri erga uxorem

articulus quintus.

Varii casus resolvuntur circa alimenta viri erga uxorem.

Primus casus appositus est ab enriquez lib. 12 de matrimonio cap. 7 n. 6. et sic se habet. quaedam mulier indotata ducta fuit a petro illa aut inhabilis in

venta est ad devirium singale et consequenter ad matrimonium at in-
verem matrimonii remedia varia experta est et tandem insta ma[illegible]
et sequenter dissolutum fuit matrimonium. petimus an in isto casu te-
neatur vir alimenta praebere tali feminae affirmat enriquez cit.
et probat brevi ratione et duplici casu iuris. ratio est quia praedicta femina
ut firmaret contractum matrimonialem remedia illa experta
fuit cum periculo vitae cui periculo se exposuit in favorem
viri sui ergo compensari potest hoc periculum nisi alimentorum
ministratione. casus vero adducti in confirmationem sunt caput requisi-
vit 33 q. 1a. et caput proposuisti 2a. de 7a. adiuncta glosa verbo opem

quae sententia enriquez displicuit sancio lib. 7 disp. 97 n. 22 contra
vito nam ratio adducta ab enriquez arguit sane et probat quid deceat
facere ille vir ex congruitate non tamen ad quid teneatur ex obliga-
tione verum quidem est verum esse et pium huiusmodi feminam ale-
re at sub obligatione et iustitia ad divinum adstrictum esse illa ratio
non probat cum alimenta praebere toto tempore vitae grave onus
sit et aliunde non assignatur sufficiens titulus iustitiae ad hoc. casus
iuris citata [illegible] et in lit. caput requisivisti nihil pro [illegible]
se [illegible] efficax. deinde caput proposuisti solum dicit non tamen ei
subsidii opem substrahat et glosa explicans verbum opem asserit
id est dotem acceptam [illegible]
illam feminam indotatam dotatam fuisse in quo casu dissoluto matri-
monio [illegible] teneri ad alimenta uxoris
post dicta.

2. Tertio [illegible] q. 5. dub. 7. ubi di-
ximus in eo casu in quo dos promissa non solvitur etiam si uxor perge-
ret in obsequio viri et similiter in casibus in quibus uxor separata est
sua culpa virum non teneri ad alimenta. [illegible] in his casibus virum

vel pietate ductam (talia de cā) prestitisse alimenta poteritne iste vir redeunte meliori fortuna erga uxorem vel parentes ab illis quasi repetere alimenta prestita eo tempore quo non tenebatur. respondet sancius lib. 9º disp. 5ª nº 7º cum abbate et ioanne lupo nequaquam ex lege si quis a liberis §. si mater ff. de liberis agnoscendis ubi nec impetrare debeas ea quae exigente materno affectu in filium tuum erogaveras. ita similiter nec vir repetere debet quae exigente coniugali affectu erogaverat. quod quidem verum est nisi vir cum alimenta prestabat protestaret se non ex obligatione vel iustitia donare sed postea repetiturum, tunc enim repetere poterit. etc.

3ius casus continet aliam doctrinam ex dictis a nobis ante 9º ubi resolvimus tanquam probabilius non solum adulteram notoriam sed etiam occultam cessare in viro obligationem alimentorum. dubitabit q. aliquis an tunc non solum vir sit liber ab alimentorum obligatione sed etiam in conscientia teneatur illa denegare adulterae in suo adulterio persistenti. ratio dubitandi est quia si tali pertinaci adulterae subministraret alimenta illi daret arma ad continuandum adulterium. et confirmatur auctoritate augustini cap. non omnis 5ª q. 5ª non omnis qui parcit amicus est nec omnis qui verberat inimicus et infra utilius esurienti panis tollitur si de cibo securus iustitiam negligebat quam esurienti panis frangitur ut iniustitiae seductus acquiescat. propter quod affirmativam sententiam secuti sunt abbas cap. si vir de adulteriis angelus verbo debitum nº 9º silvester eodem verbo 3º c. quamvis angeli sententia addat limitationem. 1º inquit alimentis denegatis uxor corrigeretur et his non obstantibus negativam tenuisse sanctus d. sancius lib. 10 disp. 13 nº 17 cum ioanne andrea antonino et cardinali sancti fundamentum est quia medium aptissimum videtur denegare alimenta et preceptum correctionis ad id non obligat. et confirmatur

p moralis loq. 2do uxor hoc medio deterior fiet et obstinatior et ad hun
2a opposita respondet id non esse praebere ansam perseverandi in peccato
siquidem vir ea intercalatio alimenta non praebeat.

Sane negotium hoc iudico non tam speculativa quam practica
resolutione indigere nam si res speculative sumatur utraque sententia
probabili nititur fundo, at in praxi eligenda illa via est quae attentis in
circumstantiis securior cognoscatur quod maxime dependet ex conditione uxoris
et circumstantiis adulterii nam si forte uxor adulterata est quia a viro alimen-
ta necessaria non subministrabantur in tali casu non sic iudico posse virum ali-
menta praestare sed id maxime conveniens esse ut cesset adulterium cum si ta-
men uxor non ideo adulterata est sed femina libidine et alieno amore
capta minime tenebitur vir alimenta donare, si tamen ea concedat
ut experiatur an lenibus fomentis tanto morbo subvenire possit hoc
totum prudentiae practicae relinquimus digna memoria sunt aug. verba
in fine capitis citati noveris aliquando furem avertendis pecoribus
pabulum spargere et aliquando pastorem flagello ad gregem peco-
ra errantia revocare.

4us casus fingit brevem quaestionem et si celebrem inter iuris peritos an
sit admittenda correctio a iure canonico esse quandam poenam iniunc-
tam a iure civili viduis ce alimenta illis devita. pro cuius rei intel-
ligentia sciendum dispositum esse a iure defuncto viro heredes illius eo
tempore quo dotem non solvant viduae teneri ad illius alimenta ita cum
Salicetus de usuris, panormitanus, bartolus, et alii quos referunt an-
tonius gomez lege 5 tauri no 48 et noster molina tomo 2o de ius-
titia disp. 422 verso interim tempus aut saltem heredibus intra [illegible]
non tenentur dotem reddere bene tamen alimenta annua [illegible]
ante viri ex lege unica § exactio codice de rei uxoriae actionibus
exactio aut dotis celebret non annua prima die sed eo modo intra

annum in rebus mobilibus se se moventibus et in corporalibus ceteris videlicet rebus quae solo continent illico restituendi, singula enim iure communi erat sancitum quod vir aut heres illius matrimonio soluto tenerentur restituere dotem annuam, bima trima die id est intra tres annos restituendo singulis annis die ultima singulorum unam 3am partem quod correctum est lege exactio citata in qua statutum est ut dos quae consistit in bonis immobilibus inestimatis statim absque mora restituatur uxori quod vero consistit in rebus mobilibus aut se moventibus vel in iuribus incorporalibus seu quando aliqua certa summa est in valore redenda tunc dos quoad ista bona debet redi intra annum a tempore soluti matrimonii quae omnia confirmant lege penultima titulo 11 partita 4a ubi communis sententia recentiorum ut agnoscit noster molina tomo 2o disp. 442 advertit tamen ex antonio gomez lege 50 tauri numero 56 iam in regno nostro castella in dotalibus instrumentis solere deduci in pactum dotem solvendam intra triginta dies a soluto matrimonio standumque esse tali pacto et cuicumque alteri quod in hac parte adhibitum fuerit ex legem unicam §. cum aut de rei uxoris actionibus quod admittit molina citatus ex altero molina lib. 4o de primogenitis cap. 5o numero 6o

11 praehabitis sciendum disposuisse ius civile ut si vidua intra annum luctus nubat perdat haec alimenta et heredes liberi sint a sustentanda vidua 2a nuptias celebrante ita Jason §. si fuerat numero 2 instituta de actionibus, matienzo lib. 5o recopilationis titulo 1o lege 3a gioja 2a numero 54 azebedo eadem lege 3a numero 6o et alii apud DD. citatos et sanchez lib. 9o disp. 81 numero 30. ro huius decisionis est quod mariti heredes non obligantur ad alimenta prestanda viduae eo tempore quo post mariti [illegible] et non [illegible]

alimenta illi subministrent. Cum v. 2o habens secet ista nd non gaudet viro a quo alenda e secat obligatio prestandi alimenta illi dum mod n manent pregnans nam tunc alenda e ex bonis ma riti sive dos tradat sive n sive aliunde heat a quo sustentet n ut notavit noster molina citatus cum alijs q ei advenit ex prole concepta.

petunt igit DD. an dispo ista iuris civilis sit correcta a iure canonico eo quod ius canonicum max atendat libertati matrimonii ut vidimus 1a questione, et ita in illius celebratione nullam vult intercedere penam. at denegatio ista alimentor circa viduas videt pena imposita contra festinationem nuptiar. nihilominus dicendum e a iure canonico hoc n ee correctum ita sentit sanctius citatus ad finem n. 30 cum reliquis DD. quos retulimus eo q talis denegatio n sit imposita ut pena contra 2as nuptias, set q in tali casu cum vidua nupta heat virum a quo alat, cesat ro ob quam alimenta illi erant subministranda.

Ad resolutionem precedentis casus spectat resolutio alterius dubij, s. si e Semus viduam intra annum ee nuptam set cum viro paupere, cesabit tunc etiam in heredibus obligatio prestandi alimenta. s. e in casu in quo vir eet dives, et at quidem obligatio ministrandi alimenta ut vidimus, poterit ne tunc uxor cui dos intra annum n restituit iam q dotem n recipit salten petere ab heredibus interesse ob retardatam solutionem dotis.

Ad 1um negant cum DD. s. citatis et coi receptum e nam ut vidimus 1a denegatio alimentor n fundat in 2is nuptijs set in divitijs viri a quo alimenta suplent et reperient cum supponat tamen heredes ti

berint manent ab illa obligatione. ad 2um respondent affirmative, rebu
s. sicut fundus apud sancium citatum n. 99 ille dissentit cum Cobarru
bias et velasco, qui sancii placitum tenuit, cum ego aprobo eo quod in aliis dicto
res requisitis ad hoc ut aliquis teneatur ad lucrum cessans vel ad damnum
emergens una est presertim ut ille sit in mora restituendi quod alias de
bebat cum quod heredes infra 1um annum luctus non teneantur ad dotis so
lutionem sed solum ad alimenta non sunt in mora alicuius alias debiti et
dependenter tenentur ad interesse vel lucrum cessans nec ad damnum e
mergens.

Circa quem casum advertit sancius quod licet si vir legasset uxori
alimenta etiam heredes tenerentur ad alimenta danda quamvis 2us
vir cum quo contraxit esset dives quia tunc uxor non habet ius ad alimenta
ne dotis sua non solvit sed ex legati et iure directa actionis specialis. 2um
est quamvis verum sit in dicta quod dos non possit peti infra annum si ta
men a marito relinquatur in testamento debere statim solvendum
ut legatum illud aliquid operetur quod etiam docuit fundus de alimentis
titulo 7o q. 27 no. 11 et 12 quae aprobanda sunt quia ex iure constant lege
1a ff. de dote praelegata insuper rationi consona sunt.

ultimus casus est an legatum a viro factum circa alimenta uxori de
beat etiam 2ae uxori nam prima uxore superstite testamentum condit et
in illo instituit legatum dicens quod mandat voluntatem ut illo defun
to prestentur sua uxori alimenta et testator non obiit sed potius eius uxor
illius defuncta est. postea vir ipse contraxit 2as nuptias et sub eodem
testamento obiit. petunt DD. an sint alimenta illa eroganda 2ae uxo
ri et ut generalius casus examinetur et resolvatur ratione casum non
solum ad legatum de alimentis sed ad quodvis aliud nam eadem est du
bitandi ratio. examinavit hoc sancius lib. 7o disp. 94 a no. 58 usque ad
60 qui ex menochio de presumptionibus lib. 4o presumptione 122 no. 14

advertit q.do simile legatum legaverit vir exprimendo nomen pro
prium uxoris ut si dicat volo alimenta (vel quid aliud) dari mariae meae
uxori tunc tale legatum non deberi 2ae uxori quia media illa expressio
ne nominis indicatur fuit singularis afectio ad illam singularem
personam. apponit tamen menochius quamdam limitationem
non (scilicet) nisi vir imponeret idem nomen 2ae uxori nam tunc
censetur subrogata loco 1ae ex lege filiae §§ ultimo ff. de con
ditionibus et demonstrationibus quia translatio nominis signat trans
latum fuisse eamdem animi afectionem ad 2am

tota tamen difficultas est inter DD. q.do similia legata legantur sub no
mine apelativo et com(muni) ut si dicat vir lego uxori meae etcetera
Cobarrubias de testamentis cap. requisisti num. 7o et mantica de con
iecturis ultimae voluntatis varias referunt sententias ac hoc, illi v. me
dia distinctione quam aprobat sanchius rem in concordiam adducunt nam si
testator tum similia legata disposuit erat [illegible] vel solutus. si iam
dicat volunt praedicti DD. legatum valere pro 1a uxore praesenti non
vero pro 2a ducenda eo quod tunc presumit legata illa disposuisse ex afec
tu ad suam praesentem uxorem. si dicat autem [illegible] volunt legata
valere etiam pro 2a uxore nam q.do legatum est favorabile et
alias cessat ratio singularis afectionis quia nulla non posuit esse in illo tunc
[illegible] intelligunt relicta legata ex generali afectione maritali et
consequenter in qualibet uxore habere locum quod aprobandum est quam
vis sanchius probabilem etiam sentiat alteram sententiam menochi
volentis etiam absque hac distinctione ulterius illa legata extendi ad quoam
uxorem sub nomine com(muni) et apelativi sub quo procedit quod quidem in legatis
favorabilibus habere locum potest. maxime [illegible] an aliquando in uxore sit obligatio
ad alimenta viri

articulus sextus

An aliquando in uxore detur obligatio ad alimenta viri

articulus iste videtur extravagans, nam sicut vidimus in to 1° huius, sicut adminis
tratio et usus fructus dotis apud virum est, namque habet locum dispositio huius
de alimentis praestandis ab uxore in virum, nam uxor vel dives est
vel pauper, si pauper excusabitur cum non habeat unde virum alat,
dives ad virum spectat illarum divitiarum administratio et usus, otiosa
ergo videtur ista petitio articuli, sed cum articulus maxime a iurisperitis quaes
tio haec agitetur perquirenda est causa et occasio eius examinis, sed lec
tis doctoribus inveni casum et saepe occurrentem in quo locum
habet Maria verbi gratia contraxit matrimonium cum Petro
qui ob sua crimina vel ex vero causatus in exilium mittitur vel ad triremes
damnatur quasi vanitus et proscriptus [illegible] accidere potest ex
[illegible] denique [illegible] inimici illi insidiantur et consul
[illegible] vitam vagam et [illegible] gerere agit in quibus omnibus casibus sit uxorem di
vitem et securam retinentem dotem et alia bona dicta parafernalia
[illegible] dicuntur bona illa uxoris quae extra vel ex dotem sunt, nam
para graece iuxta est et ferna dos [illegible] in his circumstantiis locum habet quaestio
an uxor tunc teneatur ex fructibus dotis et bonorum parafernalium alimenta mittere ad virum.

Cui dixi respondent communiter doctores affirmantes ita sicut de crimine
lesae maiestatis [illegible] 4° [illegible] consilio [illegible] 4 lib. 3° [illegible]
[illegible] regula [illegible] limitatione [illegible] et aliquos refert et sequitur [illegible] lib. [illegible]
[illegible] 41 no 13 et lib. 9° [illegible] 4° no [illegible] et [illegible] fundamentum in pluri
bus iuris legibus maxime lege [illegible] manente ff. de iure dotis

et lege si cum dotem §. si matrimonium ff. soluto matrimonio quam
Coem. solutionem n' invenio Confirmari roe add. forte q' ro in
te erat, nam si bonorum dium uxoris saltem administratio et usus a
pud maritum e' oi tempore quo matrim. durat quambis alicuius
in commodi ca admittat vir administrationem illorum q' liberal
nitas e' n' ideo amittit illorum usum et fructum et consequenter uxor a
quam tunc manet bonorum administratio tenet virum ex illis alere
q' ad illum spectat saltem bonorum usus fructus.

bonasina tomo 2° tt de legibus diss. 6. q. unica puncto 7° §. 4.
no 13 ver. u addita ponit casum et alimenta requisita ab uxore di
te in virum pauperem administrans aliqua debita contracta fuisse ab ipso
viro propter sua alimenta petit bonasina tunc an ipsa uxor teneretur
solvenda illa debita contracta propter alimenta viri respondet nega
ti bonasina cuius rone q' licet uxor teneretur in illo casu alere virum
q' tamen satisfactio subsidiaria credo obligat ad restitutionem et confirmat
a paritate nam si pater denegaret alimenta filio n' tamen teneret
ideo illa alimenta restituere.

et pater bellus quem laudat bonasina in versu citato tanq
eruditissimum virum societatis iesu dub. 9.° de dote item affirmat
item defendit cum quo sentio et recedo a bonasina nam vel illa
debita contracta in illo casu pro alimentis viri inopis ipsa uxor con
traxit nomine proprio et tunc n' e' dub. quin teneatur ad illa vel n' si
ipse vir illa contraxit nomine suo et tunc quambis creditores actio
nem directam n' habeant in virum habent tamen indirectam in uxo
rem tanq in debitorem in illo casu ipsius mariti nam illa uxor
res ex iustitia tenebatur alere virum et consequenter debita contracta
propter illa alimenta ad quae ipsa tenebatur ex iustitia tenet restituere.

ad rem. v. bonasina r' nihil obstare illam actionem subsidia

diariam ee dixim mo ex iustitia deveri et ad charitatem quam adu
cit in Confessm petitum a patre ra filii v ex ipso bonagina quideve
bat advertere se in tra ttt de restitutione disp. ca. q. 2 a. puncto il
unica pp. e. no 4.o cum a Lorio et Vasquez agno cere discrimen int
alimenta debita a patre ra filior et debita a viro ra uxori nam
priora deveri titulo pietatis et consequens si denegent pater n teneri
ad illor restitutionem at posteriora deveri titulo iustitiae et ita be
ne sentit bonagina virum teneri ad illor restitutionem si illa de
negaret. similiter cum uxor dives teneat ex iustitia ad alimen
ta viri inopis ergo si illa denegaret teneret ad illor restitutionem, an
de cum ex iustitia teneat uxor ad talia alimenta consequens te
neri ad debita contracta pro alimentis quae ipsa ex iustitia tenebat
praestare. ac pro ultimus an uxor teneat ad debita viri contracta
propter uxorem ipsam alendam

articulus ultimus.

an uxor teneatur ad debita viri contracta propter uxorem ipsam alendam.

artus iste continet disserm celebrem et potissimam huius quaestio
nis et ideo acurate discutiendam et claritatis gratia dividendus
erit artus in sequentes parrathos. parraphus primus proponit et explicat
difficultatem.

Parafus Primus.

Proponitur, et explicatur difficultas.

pro explicatione diff. praesentis figuratur casus in humanum [?] se
quis accepit mariam uxorem dotatam et tamen ex fructibus proven
tibus a suis bonis quam in dote annis prioribus ut decebat virum
nobilem egit de alenda uxore et familia. et superveniente
te inopia cum non haberet ex propriis unde aleret gravatus est
aere alieno et propter alendam uxorem plurima debita con
traxit. illo tamen defuncto et debitis non solutis adquirit uxor do
tem integram et insuper alia bona multiplicata tempore ma
trimonii. petimus ergo an uxor ista in hoc casu teneatur praedicta de
bita solvere propter sua alimenta contracta et satisfacere credito
ribus et quia idem casus est qui efformari potest in filiis ratione patris con
trahentis debita propter filiorum alimenta generaliter resolutio erit
pro utroque casu et petimus an filii divites tenentur adstricti sint
ad huiusmodi debita, et DD. eodem modo procedunt. parraphus 2us
affirmativae partis fundamenta proponunt

Parrafus secundus.

Affirmativae partis fundamenta proponuntur.

partem affirmativam tenent plures iuris periti quos refert sancius lib.
9.° disp. 4.a ad medium nimirum inter quos antiquiores sunt bartolus
lege quis solitus de condictione indebiti. iason lege sive et tit[ul]o
no[...] ff. si certum petatur baldus lege finali Codice ad macedonia
num inter recentiores Joannes lupus lege 61 taurino ll castillo ibidem

nº 23 et 24 laera lege si quis a liberis §§ si quis ex his nº 663 ff. de li
beris agnoscendis azebedo lib. 5º recopilationis titulo 3º lege 9ª titulo 3º
37 et 38 baeza de inope devitore cap. 1º nº 53 et 54 matienzo lib.
5º recopilationis titulo 9º lege 7ª glosa 7ª et alii.

4um fundum huius sententiae affirmativae sumitur a paritate devi
ta contracta ab uxore vel filiis solvenda sunt ab ipsis et non a viro aut
parente, sed devita contracta propter alimenta uxoris et filiorum in sta
tu in quo vir et pater sunt pauperes huiusmodi sunt quae solvenda sunt
ab uxore et filiis maior est certe minor probatur quia in illo statu in quo vir
et pater sunt pauperes non tenentur alere uxorem vel filios ut vidimus
supra nº 3º quia cum non teneantur curare de alimentis eorum non tenentur etiam
contrahere devita ad illos alendo et si non contraherent devita uxor et
filii ne perirent cum non haberent alimenta agerent sine dub. de con
trahendis devitis ut mediis illis alerentur quia devita contracta tunc a
viro et parente propter hunc finem censentur contracta ab ipsa uxo
re et filiis et consequenter ad illos spectabit illorum solutio.

5um fundum desumitur a legibus in quibus quando aliquid alienum ali
cit ab aliquo convertendum in utilitatem alterius si ille qui acce
pit non fuerit solvendo tenetur solvere ille in cuius utilitatem conver
sum est sed devita illa contracta sunt et accepta a viro vel parente
ut convertenda in utilitatem uxoris et filiorum quia quando vir et pater
non fuerint solvendo tenentur uxor et filii in quorum utilitatem illa conver
sa sunt si fuerint solvendo solvere; maior huius fundi a qua dependet
totus discursus a legibus desumpta sic probatur nam in lege ei cui para
grapho aliquin codice quando cum eo decernitur eum qui pro curatori filii
pecuniam convexit here actionem in dominum si pecunia pro curato
ri dessa in utilitatem domini conversa fuerit. in lege Iulianus paragra
pho proinde ff. ad senatus consultum macedonianum dissonis quando licet

pater n tenent persolvere pecuniam quam filius accepit contracta mutui tenet tamen persolvere si filio pecunia versa fuit in utilitatem patris l. in rem ad quam pater tenebatur. 3º lege quis solus ff. de conditione indebiti ... repetendi pecuniam petere ... recipientem n tamen d. eos qui proficit. ubi glosa verbo proficit et graves jurisconsulti advertunt hoc habere in subsidium id est si reci piens n sit solvendo et illi qui proficit habent ex causa lucrativa secus si ex onerosa illud tamen dicit herissen procedere ex causa lucrativa quod procedit ab illis qui n tenebant ad talem actionem in ordine ad eam recipiunt pecuniam quod si tenebant dicit procedere et haberi ex causa onerosa et sic est quod vir ... pater accipientes pecuniam et debita contra hentes talit pecuniam accipiant ut proficiant uxori et filiis in quor subsidium est insuper tale subsidium n procedit ex causa onerosa cum vir aut pater in illa ocatione n teneant ad alimenta ... quibus pecuniam accipient procedit quasi ex causa lucrativa ... adquirit d. eos qui proficit et sequent uxor et filii adstricti manent ad ... ejusmodi debita. 4º ex lege 61 tauri hodie lege 9a tituli 3i libri 5i no vae recopilationis constat uxorem n teneri ad debita contracta a marito nisi probet versa fuisse in utilitatem uxoris preter illas res ad quas vir n tenebat et in presenti casu nec ... verificant cum debita versa sint in alimenta uxoris et vir n erat adstrictus cum insuper supponat ... alendam uxorem ... certum ex predicta lege uxorem tene ri ad similia debita.

...um fundum est quod quoties aliquis ocatione accepta pecunia ... ius cumque rei aliena consumpta sit ditior tenet quamvis illam pecuniam aut rem apud se n habeat ad restitutionem talis rei con sumptae quod constat ex lege 2a ff. ad legem rhodiam de iactu ubi habet si laborante nave mercium iactus factus sit detrimen

tum superum De ee etiam eor qui propt amissas alior res Corpe
insi sunt id suas merces salvas possideant. et ocatione mutua
cessi devitor contractor a viro parente uxor et fili alimen
tati sunt et consequent facti ditiores nam alias se aut propriis boni
aut devitis magno necessitas devebant alere q. n existente patre
viro divite aut aptis ad solvendum uxor et fili tenent solve
re hac pro parte afirmativa. possit d.y negativa partis funda so
nunt

Parrafus tertius.

negative Partis fundamenta pro Ponuntur.

Item negativam n pauci dd. et iuris periti et theologi defendunt
int quos alsiatus lege si cum servum no 2 ff. si certum petat
decius ibidem no l.o gomet arius lege 58 tauri no 7.o noster mo
lina tomo 2.o de iustitia disp.e 435 versu 3 me manuel rodri
guez tomo l.o sum.e cap. 100 no 8.o reginaldus lib. 21 no 306
sancius s.o citatus no 29 qui apelans afirmativam sententiam sa
tis probalem negativam tamen amplectit ut veram,
cum huius senta fundum asserit doctrinam coit receptam
ex lege cum ex ca Codice de remissis pignoribus ubi obligatio se
mel extincta n revivisscit; at obligatio suspensa revivisscit
q. petrus devitor huius billus pecunia et adveniente pau
perie obligatio petri in ordine ad suos creditores minime extinguit
q. si extincta semel eet numq revivisceret quamdiu depossita
paupertate res factus fuisset. suspendit igit in illo pro illo sta
tu, unde si n eat dex 11 persolvat revivisscit et tenet solvere

similiter et in nostro casu quando vir et pater pauperes sunt, non solum in illis alimentorum obligatio, set suspenditur, quod ex eo maxime constat nam si vir et pater divites sint tenentur ad alimenta uxoris et filiorum unde rursus si quando erant pauperes contraxerunt debita pro dictis alimentis nemo dubitat quod si divites fiant ad illos spectabit illorum debitorum solutio non vero ad uxorem aut filios.

Qua doctrina supposita ratio a paritate desumpta sic se habet si Petrus debitor ut satisfaceret suis creditoribus peteret mutuam copiam aeris alieni existimans se postea posse solvere et quod contrarium accidit solvendo non sit nemo dicet creditores illos priores qui satisfactum fuit media illa pecunia mutua teneri solvere et satisfacere posterioribus creditoribus qui illam mutuam pecuniam dederunt quamvis quod mutuo acceptum fuit a debitore versum fuerit in utilitatem illorum priorum creditorum ratio est huius est quia et posteriores debitores nullum contractum inierunt cum debitoribus prioribus et totum et verum dominium transtulerunt in Petrum debitorem et Petrus tanquam verus dominus potuit pro suis debitis creditoribus suis satisfacere quamvis excusabatur ratione inopiae pro tunc a tali solutione, set idem omnino eveniunt in viro et parente inope contrahente debita ad alimenta uxoris et filiorum quod uxor et filii postea quamvis non sint solvendo non tenentur solvere illa debita minor istud probatur nam vir et pater vere debitores sunt alimentorum uxoris et filiorum et illa obligatio non est extincta ratione inopiae set suspensa et quasi illi creditores uxor et filii sunt postea vir et pater petunt mutuum ab aliis qui manent constituti creditores. creditores et isti dantes mutuum totum et verum dominium suum transferunt in virum et parentem qui illud mutuum dederunt. si licet illud mutuum versum fuerit in utilitatem uxoris et fi

hiorum priorum creditorum quamvis ipsi sint solvendo non tenentur solvere aut satisfacere nisi creditoribus vero equidem videtur eadem et servare earundem paritatem.

Quartum fundum deprompsit argumento a lege non adversus Codice sicca tum petitur et lege eum cui Codice de actionibus et obligationibus ubi eum cui mutuam dedisti pecuniam ad solutionem urgere competenti debes actione non adversus negociatores quos ex mercibus pecunias abstulisse tuo debitori proponis nullam habes actionem. ex quibus legibus constat actionem repetendi quod mutuo traditum est personalem esse et consequenter non exercendam nisi erga illas personas quae ipsum mutuum acceperunt non vero erga alias quamvis in illorum utilitatem illud mutuum conversum fuerit quod creditores illi a quibus acceperunt mutuum vir et pater non possunt exercere actionem repetendi nisi in virum et patrem non vero in uxorem et filios et consequenter isti non tenentur illud mutuum solvere quia si illi tenerentur solvere in ordine ad quos datur actio et ius repetendi.

Quartum fundum sumitur a paritate cuiusdam casus quem admittunt navarrus in summa cap. 17 additione ad num. 153 in hispana summa et in latina cap. 17 num. 155. Manuel rodriguez tomo 1º summae 2ª editione cap. 100 num. 7º et sic se habet pe tius maritus maritus consumpsit eius dotem imprudenter uxorem suam alendo plus quam congruum erat, soluto tamen matrimonio causa mortis agit maria de recuperanda dote et sane potest integram dotem recuperare quamvis vir prodigus extitit et alimenta illa abundantiora non teneretur prestare ergo similiter quamvis vir et pater inopia laborantes non tenerent prestare alimenta quae prestiterunt et prout quae debita con

traxerunt, n̄ ideo uxor et puit tenent illa solvere.

4um fundum desumit a lege 6a tauri hodie lege 9a tit. li. 3. libri 5i recopilationis in cuius 2a parte disponit cu obligatio nem uxoris ad devita mariti duo devere concurrerent talis obligatio in uxore cessat 1um qd illa, ea adstrinxerit ad talia devita 2o. qd illa devita constet convertisse fuisse in uxoris utilitatem deinde adit pero si lo que se convirtio en provecho de ella assi en las cosas que el marido le era obligado a dar assi como vestirla i darle de comer i las otras cosas necessarias mandamos que por esto ella n̄ sea obligada a cosa alguna. qua lege supposita, consilit 4um argumentum q. illa lex disponit de statu in quo est uir locuplex q. de statu in quo est inops cum dici n̄ potest ad cum dicendum si 2um qd intentum qd aut dici n̄ possit probat q. omnis dei ... tener in subsidium qlo fiscalis devita, clvendo n̄ est ita necessarium est qd lex loquat de fiscali devitore pro eo statu pro quo solvendo n̄ est ... teste ibi no. ... antonio gomez lex illa ... novum disponit et consequent dever loqui de 2o. statu.

parraphus quartus.

bonasina sententia

proponitur.

perlegebam perlexus dd. sententias ut exeor lectione qd probabilius eligendum eet eligerem et interalio, occurrit bonasina tomo 1o. tract de legibus disp. 6 ... punto 7o. ... a no 13 usque ad 15 ubi ... inquit, duas sententias valde probabiles esse et tuta conscientia sustineri posse et mihi respondendum videt cum ... ...

accipite forte media illa veritas attinget.

6a dicto si se het aut pater vel vir inopes contraxerunt illa debita nomine proprio et nomine filiorum et uxoris, si tamen dicat vera

Cum 1a sententia probat hanc resolutionem bonasina quia in 1o casu credito res nihil egerunt cum uxore aut filiis et sequenter actionem aut ius in illos cum illi ad nihil se adstrinxerint ut probant res facta pro

2a sententia in 2o vero casu consentiente uxore et filiis et nomine illorum debita contracta sint manent quidem obligati sicut si aliqua res emat nomine alicuius manet ille cuius nomine empta est obligatus. 7a

dicto si se het pater aut vir inopes quando contraxerint debita pro alendis uxore et filiis protestati sunt se nolle gratis alimenta praestare et filiorum heredes non protestati sunt, si tamen dicat uxor et filii te nentur ad debita contracta. si dicat non tenentur. tamen probat bona sina nam quamvis vir et pater in tali casu contraxerint debita nomine proprio cum tamen uxor et filii ad quos alimenta pro tunc vir et pater non tenebant talia alimenta non acceperint gratis, consequenter voluerunt se adstringere ad illorum solutionem et quamvis creditores non heant actionem quasi directam in illos quia nihil nomine illorum actum est, tamen hent actionem indirectam quam res creditores hent in debitores suorum debitorum. Tamen probat quia cum nihil protestati sint et alias in nomine suo proprio vir et pater contraxerint debita non est titulus ex qua uxor et filii maneant obligati

8a dicto si se het uxor et filii recipiunt alimenta in fraudem creditorum, vel non recipiunt in eorum fraudem. si tamen dicat manent obligati. si autem minime. ut ut haec dicto percipiat necesse est sedmi tamus quando dicat aliquid accipi in fraudem alterius, tunc si aliquis accipit aliquid in fraudem alterius quando accipit sine iusta causa sciens dantem illam rem facere iniuriam et damnum inferre creditoribus pro

si tamen dicat cum 1a sententia vera est.

quo explicando bonacina tract. de restitutione disp. 1a q. 8 2a puncto
n.o 17 inter alia exempla famulorum exemplum aptissime apposuit
famuli inservientes alicui d.no quem sciunt redi impotentem
restituendum creditoribus non possunt a d.no accipere aliquid aut accep-
retinere nisi tantundem d.no adquirant inserviendo unde compl-
lendum est similibus famulis ut discedant a famulatu illo ita bo-
nacina proxime citatus n.o 30 cum navarro, valentia et lo
molina; adhibet tamen cum bagnes bonacina limitationem
quandam nisi d.ni illis ita indigeant ut absque illis vivere non possit
absque magno dedecore iuxta qualitatem et conditionem person& tunc
enim dat ea iuste et non accipit in fraudem creditorum.

Quo supposito dicto 3a bonacinæ applicat id filiis et uxor si filii ac-
cipiunt alimenta in fraudem creditorum tenentur ad restitutionem quia co-
operantur illicitæ actioni et iniustitiæ et consequenter ut cooperatores ma-
nent obligati si tamen non accipiant in fraudem non tenentur. 1.o non ratione rei ac-
ceptæ cum alimenta illa non accipiant a vero d.no nec ratione iniustæ nec ra-
tione iniustæ acceptionis cum ipsi bona fide recipiant nescientes virum
aut patrem alimenta sibi tradere in fraudem creditorum unde bonacina
proxime citatus n.o 32 cum dd. citatis affirmat uxorem quæ sura-
ret aliquas res teneri ad restitutionem si hoc faciat in fraudem cre-
ditorum secus si non plus suramat quam a marito sibi de iure debetur nam
etiam sequitur uxor creditrix cum maritus teneat ipsam propria
sustentare iuxta qualitatem dotis allatæ et ipsa habeat ius retinendi pro-
pria rebus unde ad præsentem dictum bonacinæ dicendum uxorem
et filios posse excusari ab acceptione aliciuius in fraudem creditorum 1.o si ig-
norent traditionem illam alimentorum esse damnificationem creditorum
2.o si ex iusta causa accipiant propter ius possessionis dictum in uxore ratione
dotis adductæ et tandem 3.o si alimenta recipiat in gravi necessitate

existentes et non habentes aliunde ex quo possint sibi subvenire. §§ 5.us negativa sententia praefertur et declaratur

Parrafus quintus

Negativa sententia praefertur, et declaratur.

Resolutio nostra est: si vir et pater existentes pauperes debita contrahant propter alimenta uxoris vel filiorum, uxor aut filii non tenentur pro de suo ad talia debita persolvenda nisi vir et pater talia debita contrahant nomine uxoris vel filiorum vel nisi protestatio praecedat aut alimenta recipiant in fraudem creditorum. Prima pars huius resolutionis est iuxta mentem DD. negativae sententiae. 2a pars est iuxta mentem Bonasi et media illa reconciliant DD. affirmativae sententiae. Existimo tamen resolutionem nostram esse communem et necessario admitendam ab omnibus si semel atendamus eius probationi et declarationi.

Ad cuius efficacem probationem suppono communem esse doctrinam omnium DD. in materia restitutione quam inter alios bene explicuit noster Lesius lib. 2o cap. 7o dub. 5o ex S. Th. 2a 2ae q. 62 art. 6o et 7o et ex Caietano ibidem et Covarrubias ad regulam peccatum 2a parte in principio restitutionem et sequentem obligationem ad restituendum pro de sumi duplex sit stricte vel late. Si sumatur stricte oritur ex duplici capite scilicet ex iniusta acceptione et ex re accepta. Si tamen sumatur late pro omni redditione qua res iniuste debita redditur in seipsa vel in equivalente tunc praeter duo capita assignata aliud caput assignant DD. ex quo potest provenire scilicet ex contractu itaque omnis obligatio restituendi solvendique vel oritur ex iniusta acceptione vel ex re accepta vel ex contractu.

juxta tres explicationem accipe tamen aliquid debet restitui ex injusta acceptione quod ablatum fuit ab alio furto vel alia actione damnificativa. deinde illud debet restitui ex re accepta quod qui accepit (...) se retinet cum alterius quidem sit et non suum, quamvis non sit acceptum iniqua actione sed bona fide. denique illud debet restitui vel proprius loquamur solvi ex contractu ad quod quis media stipulatione mutuo vel alio contractu se obligavit quae obligatio stare potest re existente ex solo mero contractu. quod autem quolibet ex his casibus ocurrente det obligatio ad restitutionem sic manifeste probatur. 1o ratione injustae acceptionis cum violet justitiam commutativam inferendo damnum alteri necessario ex justitia resurgit obligatio restituendi illud damnum quamvis nihil emolumenti acceperit qui damnum intulit, et tamen non est titulus rei acceptae sed acceptionis injustae id est damnificativae actionis. 2o ratione rei acceptae surgit obligatio restitutionis nam ille qui apud se habet rem alienam quamvis nullam injuriam intulerit aut exercuerit injustam actionem acceptionem vere apud se habet plus quam suum est et verus dominus minus quam suum est ut quis servet qualitas justitiae per quam cui debetur quod suum est debet restitui domino illud quod qui dominus non est plus habet quam suum est ut ita qui dominus est habeat totum quod suum est. 3o ratione contractus datur ratio restituendi vel potius solvendi quia medio contractu libere et legitime facto adquirit alter ius ad aliquid quod si non solvat laeditur illius ius et justitia et consequenter surgit obligatio solvendi.

Ex praehabitis resolutio probatur 1o. quod si patres in transeunte existentes contrahunt debita post alimenta uxoris vel filiorum per se loquendo uxor et filii tenentur ad restitutionem ratione injustae acceptionis aut ratione rei acceptae aut ratione contractus quia per se loquendo nullo modo tenentur. antecedens probo nam in his uxor et filii in accipiendis alimentis

nullam exercent iniustam actionem aut acceptionem cum habeant
ius ad illa alimenta accipienda a viro vel parentibus suis a quibus accipiunt.
deinde non ratione rei acceptae nam alimenta quae accipiunt sua sunt
et a vero domino dante accipiunt et ita apud se non habent aliquid plus quam
ipsum etc. denique non ratione contractus quia illi qui mutuant pecunias
viro vel parenti nullum contractum ineunt cum uxore vel filiis
nullis ratione contractus ad talia debita solvenda tenentur.

Dixi per se loquendo propter limitationes appositas in resolutione ix doctri
nam bonaginae nam in 1a limitatione quando vir et pater contrahunt no
mine uxoris vel filiorum cum creditores contrahant cum uxore et filiis
iam ratione contractus manent adstricti. in 2a limitatione quando protestatio
praecedit uxor et filii audientes protestationem et accipientes alimenta vere
accipiunt rem alienam suo tempore restituendam et sequenter ratione rei accep
tae manent adstricti. in 3a limitatione si forte daret quando filiis et uxori aliquid
in fraudem creditorum tunc ratione iniustae acceptionis sive et cooperationis ad ac
tionem damnificativam etiam manerent adstricti. sed hic ... non
dat si iusta et secundum competentiam alimenta praestent in casu in quo aliunde
non habeant. quando si sequat ista triplex limitatio cum sequat eis titulus restitutionis
sequat eis causa restituendi. §§ 6us et ult. satisfit sententiis praecedentibus
quae nobis opponunt

parraphus sextus.

Satisfit sententiis
praecedentibus quatenus nobis o
pugnant.

1um fundum sententiae affirmativae desumptum a paritate solvitur cum
dicto si illa debita contrahant nomine uxoris et filiorum, sed eius spectare
ad illos debitorum solutio, si tamen non contrahant suo nomine negamus
nec obstat quod dicitur, filius et in illo statu non permanere obligationem
ex parte viri et parentis quod etiam distinguendum est nam si eius sit obligationem
illorum esse extinctam negat, si tamen eius sit esse suspensam concedit
et ita ubi cum pecuniis habent reviviscit obligatio.

2um fundum nitens legibus in ff. disponebat illum teneri
ad solutionem rei in cuius utilitatem res versit etiam facile dissolvit
nam illud principium absolute est falsum nisi in legitimo sensu
accipiatur nam quando ille in cuius utilitatem res versit habebat speciale
ius et titulum ad talem rem non manet obligatus ad illius restitutionem
cum igitur uxor et filii habeant ius ad alimenta debitam ab illis debitis
etiamsi versa sint in illorum utilitatem non spectat ad illos restitutio.
Cuius itaque doctrina illa intelligitur quando talis res recipitur ex causa mere
lucrativa et non onerosa quod non accidit in praesenti casu.

Ad leges ... in contrarium adductas ... ei cui codicem ... cum eo
ubi de procuratore tutoris ibi nomine tutoris illa pecunia conversa fuit
eius procuratori et ita nil mirum si creditores habeant actionem contra tutorem
illum. Non sic nos quando vir et pater agerent nomine uxoris et filiorum
ad ... legem iulianus ff. ad senatusconsultum macedonianum
de patre in cuius utilitatem versum est quod accepit filius. Et illud profectum
fuisse ex lucrativa causa ad alteram legem his solis ff. de condictione
indebiti ibi glossa adducta explicat legem de causa lucrativa et ita
nil contra nos. ad legem 62 patri ... ex dictis in fundo 4o negativae sententiae
ubi potius confirmatur nostra resolutio.

3um fundum frangit doctrinam illam ex lege ... ff. ad legem
rhodiam ubi ille qui factus ditior ex pecunia accepta tenebatur ad solu

tionem ad quod fundum et doctrinam illam esse veram quando aliquis accipit illam pecuniam a non vero domino at in presenti casu uxor et filii accipiunt alimenta a vero domino et ex iusto titulo nam herediis ad illa alimenta accipienda. in illo v. iacta mercium cum illi qui accipiunt ut eiiciant in mare non simpliciter accipiant sed cum protestatione expressa vel tacita dominorum qua significant non se gratis permittere suas merces proici in mare nisi cum atentione ad recompensationem postea faciendam ideo reliqui mercatores quorum merces salvantur et qui facti sunt ditiores tenentur ad illorum satisfactionem.

denique satisfaciendum restat fundis negative partis si aliqua vera inveniantur nostre resolutioni contradicentia cum aferebat doctrinam ex lege cum ex causa Codice de remissis pignoribus in quam obligatio semel extincta non revivisicit bene tamen suspensa quod doctrina nobis favet et ex illa sequitur creditores libris (?) sibi et uxorem et filios heredis ad alimenta illa unde creditores non habent actionem in libris nisi aliqua ocurrente sicut supra ex explicatis in nostra resolutione. secundum fundum desumptum a lege non adversus et a lege cum cui ubi de actione personali agitur nihil contrarium inducit contra nostram resolutionem. tertium fundum desumptum a navarro et rodriguez a fortiori potius confirmat sententiam nostram sicut et confirmat 4um fundum petitum a lege 61 tauri epitome [illegible] precedentis

epitome.

questionis quinte
precedentis.

datur in viro obligatio ad alimenta uxoris ex dote recepta et ove nientis. dos autem oe illud est quod ex parte uxoris viro datur propter onera ma

300 trimonialia, contractus dotali non obligat nisi sequutis nuptiis unde etiam ipsa cogi
ex uxore indotata ducta nam illa pro dote accipit si tamen dives fue
rit tenetur dotem solvere haec obligatio in suo genere gravis esset
quamvis in ordine echonomico sit anteponenda uxor parentibus
et filiis non vero cum agitur de esse absoluto non.
Cessat haec alimentorum obligatio 1° ex dote promissa non soluta
licet soluta parte ex parte alimenta debeantur. advertendum etiam
privilegium proprie personae non solventis dotem non sufficit uxorem
esse in obsequio viri ut illi alimenta debeantur. 2° cessat ex separa
tione uxoris a viro si uxor absque culpa viri recedit non tamen
si recedat ex culpa viri, si tamen utriusque culpa intercedat
atendenda est posterior. adulterae etiam occultae non debentur ali
menta quamvis vir possit illa dare, quam non cessat inde perse
berantia in adulterio. 3° cessat ex inopia viri non tamen ex dote
publicata nisi adsint parentes qui possint subvenire soluto matrimo
nio cessat etiam obligatio quamvis femina ut habilis redderet
matrimonio aspera remedia substinuisset non licet viro alimen
ta repetere absque obligatione donata nisi praecedat protesta
tio quamdiu dos non solvitur tenentur heredes alimenta praestare
viduae nisi illa cum dote non nubat. alimenta de vita sub fidei
legati statim debentur sicut et dos quae si sub fidei illa non relinquatur
intra annum luctus danda est quae consistit in rebus movilibus nisi
aliud constaret ex instrumento dotali si vero consistat in rebus immo
vilibus illico danda est. legata derelicta uxori valent pro omni nisi pro
prium omen exprimat. mulier dives tenetur alere virum pau
perem imo et obligatur ad debita contracta a viro ad alimenta ip
sius met viri. uxor vero non tenetur ad debita contracta a viro propter
alendam uxorem nec filii ad debita patris propter alendos filios

nisi nomine uxoris l. filiorum contracta sit l. praecedat professio l. intercedat frauys creditorum. q. 6.a de administratione ci bona temporalia servanda inter Coniuges

questio sexta.

De administratione circa bona temporalia servanda inter coniuges.

Coniuges nostrae echonomiae fundamenta et mutuis obsequiis et alimentis fulsita accedant iam ad opus et ad excercitium suae echonomiae et iam manum imponant bonorum temporalium administrationi de qua in hac q.a 6.a 1.o arty. l.y qua roe ad virum spectet bonorum temporalium administratio atento iure co. et municipali Castellae, lusitaniae, Corduba, baetiae, Concha

articulus primus.

qua ratione ad virum spectet bonorum temporalium administratio atento iure communi et municipali castellae, lusitaniae, corduba, baetia et Concha.

Non eodem modo ad virum spectat bonorum temporalium administratio set diverso atentis diversis [illegible] iuris sunt examinandae, et l.o ...

devandum q̃d attinet ad iuris dispositionem sit s. bene et breviter docuit
noster molina tomo 2º tract. 2º disp. 423 versu 2º v. sciendum
igitur ex dispositione iuris cois celebrato matrimonio viro tradi dotem
illius que usum et fructum durante matrimonio ad virum per
tinere et a fortiori usum et fructum suorum bonorum soluto v. matri
monio dos integra revertitur ad uxorem vel ad illius heredes at fruc
tus oẽs et lucra ex dote provenientia et ex aliis bonis usque ad
dissolutum matrim. integre ad virum pertinent ita dispositum
lege 1ª et 2ª et lege dotis fructus ff. de iure dotis et lege 1ª ff.
soluto matrimonio et lege ultima Codice eodem titulo et lege
assiduis §. ll oportebat Codice qui potior et in aliis iuribus. uxor v.
insuper tenebatur tempore quo durabat matrim. attendere alicui
parti administrationis in ordine ad familiam quae ad uxorem atti
nebat et eam operam adhibere in tali administratione quam
exercere pro uxoris conditione debebat.

Ex qua iuris cois dispositione bene infert molina citatus cum
Cobarrubias contractum hunc inter virum et uxorem non esse con
tractum societatis nam societas seu contractus societatis est inter
duos vel plurium contribuentium aliquid ad coe lucrum vel usum [illegible]
contribuit sit pecunia vel animalia vel quid simile sive contribuant ind[illegible]
pia vel opera ex parte alicuius vel aliquorum ex sociis et ita contribuentes
dicuntur socii quae oia constant ex lege 1ª et sequentibus Codice pro
socio ut bene explicuerunt inter alios molina citatus disp. 411 initio et
lesius lib. 2º cap. 25 dubitatione 1ª Cum ergo in contractu praecedente
illum sit coe lucrum inter virum et uxorem sed totum lucrum ad virum
spectet contractus societatis non est erit tamen contractus innominatus
ut bene notavit molina disp. 423 de quo [illegible]

Et adit noster molina citatus disp. 424 initio coe si uxor sua

opera et industria vel labore praeter dotem aliquid lucrabatur suum erat et
non mariti et similiter reliqua bona quae soluta dote restabant uxo
ri vel donatione vel legato iure hereditario adveniebant vel ipsa acqui
rebat spectabant ad uxorem non solum quoad dominium sed etiam quoad
administrationem liberam et eorum dispositionem poterat tamen uxor si ve
llet committere marito administrationem etiam horum bonorum quae
dicuntur parafernalia id est extra dotem. haec igitur erat admini
stratio quae spectabat ad virum circa bona temporalia attento iure communi iam
de privato iure et municipali agamus.

2º. in iure privato et municipali regnorum Castellae et Lusita
niae specialis dispositio habetur circa administrationem praedictam nam ut
bene docuit Molina disp. 274 in Castella disponitur non solum dotis sed
etiam reliquorum bonorum uxoris etiam parafernalium et acquisitorum
uxoris opera et industria administrationem integram pertinere ad
maritum et nullo modo ad uxorem nisi initio celebrationis matrimo
nii uxor excepisset aliquid ad suos usus et ad liberam sui administrationem
seu dispositionem quod rarissime evenire affirmat dissoluto vero matrimonio
uxor extrahit prius quae cumque praestitit vel induxit quarum bis nihil ma
neat marito aut heredibus illius si tamen iam dote et reliquis bonis
uxoris extractis aliquid remaneat tunc maritus extrahit ea quae
attulit et postea si quid bonorum superfluit quod appellatur incrementum
seu bona superlucrata vel multiplicata dividendum est tale incre
mentum in duas partes et dimidium pertinet ad virum et alte
rum dimidium ad uxorem vel illius heredes.

Hoc vero etiam agnoscit Rebellus 2a parte lib. 1º q. 3a sect. 4a ad
finem n. 41 et confirmatur lege 9a titulo 9º lib. 5º novae recopila
tionis quae dispositio regni Castellae communis est quoad hoc regno Lusitaniae
ut notant Molina et Rebellus citati nam hoc consuetudine introduc

tum fuit in illo regno et consequenter tractus huiusmodi mixtus reputatur
ex parte nominatus et reducitur ad illum qui dicitur do ut facias idem adde
ut sub fines matrimonialia onera et ex parte societatis quae bona
lucrata seu multiplicata inter virum et uxorem tanquam inter duos socios
dividuntur. si tamen ius lusitaniae in contractus faciendos a marito in
aliquo differat a iure castellae infra videbimus videatur ... a leg.
libri 5. tituli 9. novae recopilationis.

3o. dicamus de iure privato et municipali aliquarum civitatum
1o. in cordubensi civitate et regno specialis ius observatur distinctum a toto
regno castellae et lusitaniae nempe non dari partitionem inter virum
et uxorem de bonis superlucratis vel multiplicatis sed omnia multipli
cata spectare ad virum itaque dissoluto matrimonio vel morte viri
uxoris uxor vel eius heredes extrahunt dotem aut alia bona quae
secum attulit uxor initio celebrationis matrimonii et reliqua bona
superlucrata vel multiplicata et supervenientia etiam ex opera vel in
dustria uxoris in integrum spectant ad maritum vel ad mariti heredes
et consequenter in matrimoniis cordubensibus cessat contractus societatis
inter virum et uxorem in quo ex parte ius cordubense assimilatur iuri
communi in quo ut supra vidimus etiam non est contractus societatis sed non est dub.
quin rigidius agat cum femineo sexu non admitendo societatem quam
disposuerunt regna castellae et lusitaniae et insuper ex alia parte
strictius ius est isto iure communi in quo excepta quadam portione signata
pro dote viro reliquorum bonorum parafernalium manebat adminis
tratio et dispositio penes uxorem at in cordubensi regno omnium bonorum
illis administratio et dispositio manet penes solum virum non admisso
contractu societatis.

unde in dub. poterat quis revocare an hoc ius cordubense lici
tum sit cum ita sit rigidum in uxorem et ut videbimus dicedat

ex ipso iure Coi et n. accedat ad ius totius regni, set sane ut diceba
mus l. 1ª et 5ª tauri 5º in 4º Capu ex antonio gomez et utroque
molina dispitam e in celebratione matrimonii uti spetialibus instru
mentis dotalibus sponte appositis ## postea standum e ix legem
unicam ff cum aut ff de rei uxoriae actione et ita n. videt dam
nandum hoc ius municipale Cordubense viderim tamen uxores
et parentes illarum cum eis nuptiis tradant sub quo dotali instrumen
to tradunt et si ius Cordubense rigidum apparent respuant illud et
nolint celebrare matrim. nisi ix disposm regni castellae et tunc
si celebrent sub tali iure castellae gaudebunt uxores extracta so
cietatis at si talis renitensia n. sit devent stare iuri privato Cor
dubensi, admonerent tamen cives et magistratus illius civitatis q.
agerent de revocando tali iure ne singulares existant n. admi
tentes ius totius regni l. ut dignius et pius de toto femineo sexu
Cordubensi agat.: ut ansa n. traderet uxoribus ocultandi ex
bonis superlucratis et adquisitis max. sua industria nam a longe pro
videntes defuncto viro illas n. ee admitendas ad societatem bonorum
superlucratorum et sola dote n. posse agere vitam suo statui decentem
magna illis ocatio dat ocultandi talia dicta bona.

quae ocatio n. ita cavere iustitiae colore videret alicui siquidem
solent uxores defuncto viro coram iudice agere et petere ut praeter dotem
extractam pro illo statu illis insufficientem sibi aplicet aliqua pars
bonorum superlucratorum cui petitioni anuunt iudices et referunt solere
aplicare uxoribus aliquam bonorum portionem agnoscentes feminam
trahentem quatuor mile ducata aurea in dotem cuius res familiaris ita
multiplicata e vivente viro ut q. initio matrimonii capitale erat so
tea redditus existat longe diversum statum habere eius que vitam
aliam decentiam ex capitulare tanta superveniente in melius

mutatione rer et frequent valde vti donum ee quod portio aliqua illorum bonorum illi aplicetur et aplicavit.

audivi aliquos Confessarios in Cordubensi regno solere admonere uxores ut sibi desalcent in futurum aliqua ex bonis multiplicatis ocultando set talem admonitionem reprobo ut reprobavit doctus vir a me [illegible] Cum uxores ut diicebamus dant suo viri et sub instrumento dotali nubant iuris Cordubensis nullum titulum hent ut absque iudicis sententia hac possunt uti facultate imo iudico ipsos iudices caute devere procedere in huiusmodi bonis aplicandis maxime renuentibus heredibus et ita feminam talia ocultantem et subripientem ad restitutionem astrictam absque dub. censeo tam ex titulo iniustae acceptionis quam rei acceptae et titulo ipsius Contractus. unica restat pro viris Cordubensibus excusatio ontra uxores et in afectuoso obsequio et in maritali fidelitate retinent spe futurae donationis post mortem.

4.o tandem ius municipale et privatum ius civitatis Baetensis et Conchensis pro cuius intelligentia supponamus breviter aliqua ex iure coi et regnorum castellae et lusitaniae noster molina citatus disp. 423 distinguit ex ius coe duplicem dotem alteram profectitiam, alteram adventitiam 1.o illa est quae proficiscit a patre vel ab aliquo ascendente per viam masculinam. 2.o illa est quae advenit a matre vel ab alio consanguineo qui non sit ex ascendentibus per lineam masculinam paternam uxoris vel denique si venit ab aliquo extraneo iuxta supposita diffe. ex lege profectitia ff. de iure dotis et lege 2.a tituli 11 partita 4.a inter duplicem hanc dotem hoc erat discrimen quod mortuo marito dos profectitia non revertebat ad uxorem si adhuc pater vivebat set ad

parentem ipsum quod mulier non supponebat emancipata tenebatur
pater restituere dotem feminae si in matrimonium celebraret maxime dum
non essent valde diminuta parentis bona nam tunc non tenebatur
dare item dotis quam poterat immode adventitia vero dos semper
per regrediebat ad uxorem ita lege unica § audit et § et hoc
ff. de rei uxoriae actione.

Set attento iure regnorum Castellae et Lusitaniae secus et hoc discri
men nam mulier eo ipso quod nubat manet iam emancipata et
sui iuris ita lege 47 et 48 tauri hodie 8a et 9a titulo 1 libri 5 no
vae recopilationis et lib. 1o lusitanarum ordinationum titulo 87 §
4o et lib. 4o titulo 78 § ~. dum modo iuxta morem illorum regnorum con
iuges velati sint id est acceperint benedictiones nuptiales et ita
etiam si dos profectitia sit iam revertitur ad uxorem. advertit etiam
idem molina quod licet dos tributa filiae sit aducenda ad collationem bo
norum maternorum vel reliquorum fratrum sicut et aferri debent ad collatio
nem bona donata filio in patrimonium vel propter nuptias aut propter
ordines sacros quae omnia in quantum ad hanc collationem dicuntur bo
na profectitia tamen fructus percepti a filio vel a filia non sunt adducen
di ad talem collationem set enumerandi sunt sicut bona ipsius filii
vel filiae et ad ipsos spectat. quod etiam docuerat molina tomo 1o disp.
233 ex § igitur versiculo sancitum est institutum per quas personas
nobis adquiritur. et ex lege 5a titulo 17 partita 4a et ex lib. 4o lusi
tanarum ordinationum titulo 77 § ~ et titulo 78 in principio.

Praeterea idem molina advertit disp. 427 eam dotem habere
tacitam stipulationem et hipotecam esse unica § et § ut plenius
Codice de rei uxoriae actione quod affirmat etiam antonius gomez
ad leg. 50 tauri no 29 et ex leg. 7 titulo 11 partita 5a et hoc in
utroque regno Castellae et lusitaniae dicit tamen dotem habere taci

stipulationem predictam quod soluto matrimonio uxor vel parentes vel heredes habent ius repetendi dotem a viro aut illius heredibus ac si fuisset stipulatio vel promissio facta reddendi et similiter viri celebrato matrimonio habet ius petendi dotem ac si stipulatione iuridica esset promissa preterea dicitur dotem habere hipotecam eo quod ...uxoris dotem petentis soluto matrimonio bona viri habent tacitam hipotecam dotis et viri etiam celebrato matrimonio habet hipotecam super bona promittentis dotem advertunt tamen discrimen inter utramque hipotecam gregorius lopez et antonius gomez apud molinam cit. nam hipoteca viri ... dotis non est privilegiata itaut sit preferenda anterioribus creditoribus at hipoteca uxoris ... dotis est privilegiata et anteponenda est anterioribus creditoribus quod discrimen deri vat ex ipso iure ita disponente in favorem uxoris quod etiam valet in celebratione matrimonii ubi etiam admittitur contractus societatis.

Que cum ita se habeant privatum et municipale ius baetensis et concherstis civitatis consistit in hoc quod soluto matrimonio tam in regressu dotis ad uxorem quam in regressu aliorum bonorum patrimonii filii dividenda sunt bona movilia et inmovilia et priora regrediunt ad uxorem vel virum et posteriora ad ascendentes hispane al tronco quod intelligendum est dum modo ex matrimonio non fuerint filii nam si isti habeant existunt heredes omnium bonorum declaratur hoc ius privatum exemplo duxit petrus uxorem mariam et marie vel petro parentes dederunt pro dote vel pro matrimonio vestes, pecunias, pecora et insuper predia, vineta, olivetta et alia huiusmodi. dissolvitur matrimonium morte et absque filiis manet que maria vel petrus his danda sunt movilia omnia que attulerunt ad matrimonium insuper et multiplicata, bona vero inmovilia hispane

sicnes raises reuertunt ad parentes qui dicunt truncus et radix et si n.o sunt parentes ad auos et ad alios ex ascendentibus proximo res pertinens ea ratione vites hereditari que bilis et illa bona non separentur a trunco et radice illius prosapie qui eius pertinendi n.e et cum tale ius in dotalibus instrumentis aponat illi standum e ix ... dicta ... varia terminorum aceptiones diversa que contractuum genera declarant que spectant ad bonorum temporalium administrationem coniugum

articulus secundus

Varia terminorum aceptiones diversa que contractuum genera declarantur que spectant ad bonorum temporalium administrationem coniugum.

ne greca evolvere videamur et obscuritas in nostris dicibus sententia exul incaute admitti opere pretium duxi exponere varias terminorum aceptiones et diversa contractuum genera que soferunt occurrere circa administrationem temporalem coniugum alioquin satis obscure procederet aceptiones vero et deses videnda enuclea te sunt post multiplicem lectionem iuris et DD. maxime nostri molina 1.o et 2.o tomo de iustitia et iure et leonardi lesii lib. 2.o a cap. 18 usque ad 20 set ne arti consilio fastidium pariat acisse illum divisum in parrathos. parrathus 1.us quid sit dominium et quotuplex.

parraphus primus.

quid sit dominium et quotuplex sit.

dominium accipit pro quadam potestate et auctoritate in aliquam rem vel personam et pro quadam subiectione talis rei vel talis personae unde dicatur ipsa esse alterius. itaque dominium est ius gubernandi vel disponendi de re aliqua tanquam sua suum aut dicitur quod ita subiectum est alteri cuius esse dicitur ut possit de ipso disponere propria auctoritate et iure, deinde dominium hoc aliud est iurisdictionis aliud proprietatis primum exercet ce gubernationem in subditos et illius actus sunt praeceptum, prohibitio, consilium, permissio, sententia, punitio, premium, et similes de quo dominio iurisdictionis nihil modo specialiter dicendum praeter dicta in 1. 2e. 4a. ubi de obedientia iudicis et dicenda in 2a 2e. 3a. ubi de administratione ec spiritualia.

2dum v. dominium dicitur proprietatis unde a ipsa proprietate tractat distinguit a iurisdictione quod etiam dominium poterat dici uno vocabulo quamvis magis expressivo dominium iurisfactionis ut ita distinguatur a dominio iurisdictionis. hoc ita quod dominium proprietatis est ius absolute disponendi de re aliqua tanquam sua cuius actus sunt nomisio, donatio, venditio, locatio, et alii de quibus infra. hoc dominium varius dividit in dominium perfectum et dominium imperfectum. primum est quasi totale ius non solum ad proprietatem rei sed ad commoda et fructus illius tale dominium est in pretio rei alia vendi antequam illam aliquo modo a se alienet. de cuius proprietate non solum potest disponere sed etiam de eius fructibus. 2um. v. est ius quasi par

utile quod idem est ad proprietatem quam ad emolumentum rei. deinde hoc dominium imperfectum sive partiale subdividit et aliud est directum aliud vero dominium utile quod potest dici indirectum quasi prepostero modo se habet. nam dominium directum est quo quis gaudet sola proprietate rei et talis dominus dicitur proprietarius ut si servus locavisset suam vineam et quidem dominus proprietarius illius et haberet dominium directum non tamen haberet dominium utile. nam dominium utile est ius ad rei usum vel fructum ex illo qui conduxisset vineam videlicet proprietarius dominus set usuarius vel usufructuarius possideret et habet dominium utile id est dominium ad utilitates et emolumenta quae proveniunt ex vinea.

hoc dominium perfectum et plenum aliqua adnotant doctores dominium ... na scita in quibus dominium hoc olim et antiquitus appelabat mancipium eo quod manu quasi capit et apprehendit illud de quo nobis est ius et dominium, unde forte deducta fuit aplicatio huius vocis mancipium ad servum in quem dominus habet absolutum ius et dominium inde sunt voces mancipata et mancipatus et voces emancipata et emancipatus priores quae signant personas quae adhuc sunt sub potestate et dominio alterius ut est filius et filia sub potestate patris posteriores vero quae signant personas illas quae iam non sunt sub tali potestate et dominio et sunt sui iuris loco tamen huius nominis mancipium quod iam exolevit utuntur digesta nomine hoc dominium maxime ff. de adquirendo rerum dominio.

deinde dominium hoc perfectum seu plenum sic communiter defini...ris ... et ius in re extendens se ad omnem talis rei usum et dispositionem nisi lege prohibeatur l. ... parva ... loco generis nam licet omne dominium perfectum habeat ius in re non tamen omne ius in re est dominium nam qui aliquis habet ius in pignore vel in hipoteca et consequenter

s. het ius in re ut tamen dicit habere dominium nec est absolute dominus pignoris vel hipotecae et similiter quis potest habere ius in usu vel in fructu rei et non het dominium talis rei et denique virgines habent ius maximum in corporibus ex praedicta in ordine ad debita matrimonialia et tamen absolute non dicuntur habere dominium in talibus corporibus. Cum his omnibus stat quod habeat ita generalissime in re simul etiam sit dispar et distinguit dominium iuris in re a iure ad rem de quo infra.

alia vero pars in esse opposita sunt dispares nam 2a. subiect extenderis se ad omnem et certa excludit a ratione dominii perfecti omnia alia iura quae quamvis dominia sint non tamen sunt plena tale dominium directum id est rei nudae rationem proprietatis quale verbo donis potest videri in uxore et similiter dominium utile seu indirectum id est usus vel fructus tale dominium het conductor et vir verbo dotis et emphiteuta et religiosus verbo librorum vel vestium quae sit quamvis hoc etiam in ratione dominii usus non sit integrum sed partiale quia non potest uti libris et vestibus nisi sub certo fine determinato tale etiam est quod het ius in pignore vel hipotecam non potest quis illis uti ad omnem effectum sed ad aliquem determinatum tale denique est ius iurisdictionis quale het rex in subditos et superior nam huiusmodi dominia non se extendunt ad omnia sicut dominium plenum rei medio quo heius tale dominium potest uti libere pro suo arbitrio eam sibi servando vel vendendo vel donando aut aliter disipando.

ultima pars dispares est ni lege prohibeatur nam potest accidere quod quis heat dominium plenum absolutum navei et tamen lege stringe ca impediatur sicut in nativis potest quis habere absolutam potentiam motivam deambulandi et tamen impediri potest impedibus ita in moralibus potest dominium plenum impediri legibus quasi impedibus ergo ...

sibus atenta rex non habet dominium plenum, saltem rex et tamen legibus impeditus usque ad certum tempus non potest agere de alie nandis suis bonis et eiusque contractus sunt invalidi paragrapho nunc admonendi instituta et alienare licet, similiter maioratus habet navei atenta plenum dominium suorum bonorum et tamen impe ditus est legibus ex bona illa vincolata et denique quod preferant leges praescribere possunt vocatur liberamenta, set quod huiusmodi impedimentum veluti extrinsecum est et cessare potest lapsu temporis, alioqui et cessante sine nova colatione dominii plenum dominium in hisce dominis invenit ideo absolute non dicitur abiectum dominium alie set impeditum.

Ad plenam huius dominii adquisitionem adverte ex com. doct. non tantum duo necessaria esse et titulum tali dominii et traditionem rei lege traditionibus Codice de pactis, traditionibus dominia rerum non nudis pactis transferuntur et lege numquam ff. de adquirendo rerum dominio numquam nuda traditio transfert dominium, set ita si venditio aut aliqua iusta causa processerit propter quam traditio sequeretur. quarum admonemus primum natura di stinguimus, id est et insuper applicationem media qua potentia dicitur con tinuata integre in adire ad suum effectum quamdiu applicatio non se teneat ex aliqua intrinseca ipsius principii potentia et in genere differentia quod suum adimpleat potentiam in actum ultimum, similiter in moralibus et requi situs titulus qui est veluti potentia directiva ad dominium super rem et requiritur traditio rei qua veluti applicat potentiam ad dominium ut in actum adimpleat in re dominii et traditio veluti requiritur. tit. titulus autem sunt veluti emptio, donatio, successio hereditatis, et in bene ficii nominatio, presentatio, colatio, et cetera qui titulus habet quidem ius ad rem set non in re, sicut media potentia vitiva habet iam ad ...d visionem actum set non in visiva actu, traditione qua quid sit vel per

e constat e(st) ius in re incorporali recepto filii et veri nempe ...
mus et in beneficiis, hereditatibus, et legatis loco traditionis est
acceptatio propter quam talia iura in differentia q(uod) illa incorporalia sunt.

Pro maiori denique intelligentia ... ius in re nesesse est ta-
men maneat explicatum discrimen inter ius in re et ius ad rem si-
mul saepe occurrentes in materiis moralibus ... ex communi doctrina Do-
ctorum ius ad rem esse illud quod tribuit actionem in re ipsa et in persona
Cuius modi sunt iura quae quis obtinet media venditione, donatione,
promissione et stipulatione ante traditionem rei, nam si post-
ea res vendita, concessa, promissa ante traditionem sibi factam
alteri venderet seu traderet, non haberet ius in re ipsa alteri tradita,
quia illa nondum erat sibi devincta seu astricta cum nondum esset
tradita; habet tamen actionem in persona instituente contrahentem
illum secum. Idem dicendum est de iure acquisito media elec-
tione, nominatione, praesentatione ad officium vel beneficium,
nam mediis illis actionibus non acquirit ius in re sed ad rem.

Ius vero in re illud est quod tribuit actionem realem in re ipsa obliga-
ta et devincta, quale ius acquirit media emptione rei secuta illius
traditione et media collatione beneficii secuta illius acceptatione. Res
autem ista non solum intelliguntur corporales (quae scilicet iurisperiti quae
tangi possunt sicut vestis et domus) sed etiam incorporales, paragrapho
unico institutis de rebus corporalibus et incorporalibus, quales
sunt iura ad aliquid, quale ius habet quis media collatione beneficii, habet ius
ad beneficium et medio testamento ad legata, quae iura quoniam tangi non
possunt dicuntur res incorporales et in utroque tenere rem habet locum
divisio predicta.

Et ... incongruam esse traditam divisionem et melius ex-
primi dividendum dicentes ius aliud esse in re aliud in persona. Res

sordeo ex facta explicatione idem reipsa esse non tamen est race
dendum a com. modo loq. iurisperitor. max. quod ius in persona
nam modicto etiam est ius ad rem eo quod ius in personam est cum
ordine ad aliquam rem quae licet non sit devincta in se est devincta
in persona faciente promissionem quam quod aliquod persona no
teste est res, et tamen here ius in persona erit here ius in rem
si emas mancipium facta traditione illius hes ius in persona
mancipii et est ius in re.

Tandem molina tomo 1.o disp. 3 advertit de roe in sensu eca
iuris in re esse existentiam talis rei nam cum tale ius ad inflectat
traditione ipsius rei quae roe si res non existat poterit dari ius in re
unde infert illum qui heres ius plenum in re rg. in oliveto
vel vinea si fructus talis rei existat here etiam ius in re etiam
vers fructuum si tamen non existant non dicit nisi here ius ad rem
quod illi fructus donec existant non sunt de vinea. parraphus 2 quid
usus et usus fructus, et servitus

parraphus secundus.

quid usus, et usus fructus, et servitus.

ut melius percipiant quae dicta sunt de dominium et ius necesse
est explicemus quid usus sit et quid usus fructus, et quid tandem
servitus.

1.o est nam usus sufficiat declaratio com. dest. pro illa quae sic

se het ususfructus utendi re aliena salva eius substantia in quo
adverte tamen pariter usus scilicet ius utendi non esse accipiendum in
pu exercicio sed ipsa actione quem apelant iuris periti usum
facti; et accipiendum esse in actu signato seu in sensu composito ipsa pote-
state utendi dicitur 2a. parte utendi ut [illegible] illud [illegible]
in pignore vel hipoteca quod est ius securitatis non vero utendi [illegible]
[illegible] deposito quod est ius custodie non vero ut in pignore, hipoteca
vel deposito. 3a. parte salva substantia denotat rem integram ser-
vandam esse absolute proprietario unde non est in rebus consump-
tibilibus scilicet vino, oleo, et frumento, non datur usus de quo in[illegible]

2o. et namque usus fructus exponenda est alia causa definitionis
usus fructus est ius rebus alienis utendi fruendi que salva rei
substantia. itaque usus fructus se het [illegible] usus velut inferior [illegible]
[illegible] in omni usufructu est usus non vero e contra in usu est usus fructus
et re. cetera huius definitionis manent explicata in precedenti
sed restat parte fructus media qua significat quod non solum datur facultas nuda
utendi aliqua re uti si daretur usus in equo, vel in veste, sed etiam simul
facultas quasi vestita fructibus ipsis nam si res cui datur usus fruc-
tus durante hoc iure in usufructuario fructus pepererit sunt ip-
sius usufructuarii itaque adquirit ius plenum in illis et tamquam de
re propria potest disponere.

usus autem fructus adquiritur multiplici modo nempe privata dispositione
ut testamento, stipulatione, vel aliquo facto et adquiritur etiam
lege disposita ut patet qui constituitur est usus fructuarius peculi-
[illegible] et vir est usus fructuarius dotis uxoris. deperditur autem multi-
plici ex capite scilicet morte usus fructuarii, destructione ipsius rei
non tamen fructu et etiam media prescriptione proprietarii
et adquisitione proprietatis rei in dicto [illegible] denique si [illegible]

fit pater hereticus, l[et] est capitis diminutio ut voce ex[tr]a [...]
bo et het inst[itut]um de capitis diminutione §§ [...]

3° servitus alicui dubitatio iuri servitii passive et active.
passiva servitus stat pro subiectione quae se tenet ex parte rei
l[et] personae quae subiicit et veluti alteri deservit, activa v[ero]
servitus stat pro ipso iure q[uo]d se tenet ex parte dominantis et co
rrespondet obligationi praedictae passivae, et ita activa servitus
erit ius utendi l[et] fruendi re aliena l[et] impediendi aliquid circa illam
unde ex antonio gomez de servitutibus n[umer]o 1 et 2° servitus la
tius et quam usus et fructus nam qui het usum et fructum in re
aliena het quidem servitutem circa illam et etiam ille qui haberet
ius impediendi ne alter attolleret parietem l[et] aperiret fenes
tram etiam diceret here servitutem in ordine ad illam et ta
men n[on] diceret here usum aut usufructum.

Tandem pro integra notitia usus scias breviter q[uo]d est e[ss]e cele
brem inter DD. praesertim religiosos max[im]e franciscanos an in rebus quae
ipso usu consumuntur [...] pluribus actibus sit admittendus usus dis
tinctus a dominio proprietatis v[erbi] g[ratia] dat religiosis facultas utendi cibis
l[et] libris l[et] vestibus usu ipso consumuntur ac si essent propria bona
ipsorum religiosorum n[um] q[uid] in his rebus dominium et usus conditi[onem]
ta videntur pro[pter] quam rem dubitandi aliqui DD. opinati sunt
religiosos in his rebus et usum here et dominium proprietatis.
Nihilominus in favorem religiosorum cum navarro commenta
rio 2°. de regularibus n[umer]o 5 sententiendum e[st] aliud e[ss]e dominium
in his rebus et aliud esse usum et religiosos usum here n[on] domi
nium, et discrimen inter alia hoc notatum sit q[uo]d dominium
afferat secum quandam irrevocabilitatem quam n[on] afferat
secum usus, religiosi g[rati]a g[ratia] d[ict]o utentes rebus possunt superiores sic

vocare tilem quam l(icet) saltem summus pontifex apud quem est dominium illarum rerum et ipse potest auferri cibum, libri, et c. quibus antea uti licebat, at vero cum dominium habet non datur locus revocationis imo ideo datur usus extra religionem saltem pro eo tempore quo dicitur est usus absque iniuria utentis non potest dari revocatio, at vero in religiosis semper illa revocatio locum habet. tandem illa parabola salva rei substantia posita est in defe... iuris de' corpsis ex regulis iuris, at vero ideo est usus facti et in manu consumptibilem illa parabola locum non habet et praecipue in re consumptibili absque omni modo ... consumenda, per ... est incapax revocationis. parraphus 3us qui dicantur contractus nominati iuxta ius gentium

parraphus tertius.

qui dicantur contractus nominati iuxta ius gentium.

Contractus in communi ut bene lessius lib. 2o cap. 17 dubitatione 1a a iuris consulto sic definitur est ultro citroque obligatio lege labeo ff. de verborum significatione quod non ita intelligendum est quasi contractus sit formaliter obligatio nam potius obligatio est effectus contractus et ita lessius sic definit contractum est signum externum practicum ultro citroque obligationem ex consensu comprehentium pariens ex quam definitionem a propria ratione contractus manent exclusa promissio et donatio cum non pariant obligationem ex parte promittentis quamvis lege contractus codice de fide instrumentorum etiam

donatio vocet contractus set tunc minus proprie sumit erit que spac
ty ventio duor obligationem alter in alterutro faciens, iddem
que erant pactum et contractus; pactum n. definit e duor con
sensus atque conventio statut sensus reciproci utrius que sit ide
in alterutrum directus unde promissio et donatio donec sint acep
tate n transeunt ad nam pacti.

Contractus ut sic adequate dividit in contractum nominatum,
et contractum inominatum ita lege l.a ff. generaliter et ultimo
et leg. iuris gentium ff. de pactis. Contractus nominatus iurisconsul
to ulpiano lege iuris gentium citata ille e qui in nomine genera
li pactionis aut contractus n stat set transit in proprium et specifi
cum nomen mo proprium nomen obtineat ix iure gentium civ
ius civile cae in hoc paragrapho breviter exponam contractus nomi
natos ix iure gentium alios v. in sequenti §o.

Contractus nominati ix iure gentium sunt promissio, donatio,
testamentum, emptio, venditio, census, depositum, commodatum,
mutuum, precarium, societas, locatio, conductio, ludus, sponsio
sors, fidei iussio, assecuratio, pignus, hipoteca.

1o promissio specialiter ita dicta (nam si sumat generaliter po
test extendi ad oes fere contractus) e deliberata et sponta
nea fidei obligatio facta alteri de re bona et poss. 1a. parte deli
berata petit libertatem sufficientem ad peccatum. 2a spontanea
excludit metum. 3a obligatio fidei excludit propositum. 4a
de re bona excludit peccatum. ultima excludit impossibile.

2o donatio specialiter ita dicta pro donatione gratuita e datio
liberalis a potente transferre dominium. datio aut intelligit
actio donantis una sua sufficiens ad dominium transferendum, di
cit que liberalis id e n debita alio titulo ut qdo aliquis dat pro solven

Jo de vit. donatio v. duplex est et realis et verbalis, 1a fit traditione rei. 2a verborum officio. 1a est illa quae et transfert verum dominium. 2a non est completa nec transfert absolute dominium sed impedit a iure positivo nisi secuta rei traditione ut si dicat quis do tibi meum equum qui absens est tunc non dat dominium in re sed ius ad rem.

3o testamentum est voluntatis nostrae iusta sententia de eo quod quis post mortem suam fieri vult cum directa heredis institutione leg. 1a ff. de testamentis, particula testis notetur quae ultima addit ut distinguat testamentum a codicilo nam testamentum salit requirit heredis institutionem, codicilus autem non fit in ordine ad hanc institutionem.

4o emptio est pactio pretii pro merce sicut venditio est pactio mercis pro pretio ex leg. 1a ff. de contrahenda emptione. merx vocatur quaevis res vendibilis tales sunt omnes res moviles et immoviles, actiones et iura quae pecunia aestimari et commutari solent. pretium vero est nummus aut pecunia quae inventa fuit ut daret mensura et pretium rerum quae ad contractus humanos venire solent. pecunia autem per se loquendo non potest esse merx nisi ratione materiae vel sic cum ipsa quae est veluti extrinseca ipsius ut pretium est vel commoditas transfert ut nostra est pecunia argentea quasi merx emit et vendit ante usum tamen nummorum non erat emptio nec venditio sed sola permutatio leg. 1a ff. de contrahenda emptione.

5o census est ius percipiendi annuam pensionem ex re vel persona alterius dicitur ius quia licet ipsa pensio solvenda dicatur etiam census proprie tamen census non est nisi ius quod quis habet percipiendi talem pensionem dicitur ex re alterius nam in re

propria n̄ dat censu[s] cum de illa hēat perfectum dominium dicit denique l[icet] persona p[ro] aliq[uo] de re[s] s[ed] et persona ipsa obligat[ur] censu[s] quasi nomen generale e[st] et sub illo [com]prehenduntur tributa et iura census e[st] multiplex at alia divisio e[st] in censum reservativum et censum assignativum. reservativu[s] e[st] q[uan]do aliquis transfert absolute rem suam in alterum quoad dominium directum l[icet] utile donando l[icet] legando l[icet] vendendo et ret[en]ta reservata sibi pensione annua super eadem re. consignativu[s] e[st] q[uan]do aliquis super bonis suis quo[rum] dominium directum et utile retinet vel etiam super persona sua alteri ius percipiendi annuam pensionem consignat.

6.º depositum dicit[ur] res ipsa quæ deponit[ur] custodienda apud depositarium et etiam contractus ipse sub quo tradit[ur] illa res custodienda leg. 1.ª ff. depositi qui contractus perficit[ur] re ipsa cum res tradit[ur] a deponente et suscipit[ur] a depositario qui quidem depositarius n̄ potest uti re deposita q[uia] illius usus n̄ e[st] traditus s[ed] custodia unde differt depositum a commodato nam contractus commodati dat facultas utendi re commodata et ita commodatum definit[ur] gratuita concessio rei alicuius quoad solum usum paragrapho item iis institut. q[ui]b[us] mo[dis] contrahat[ur] obligatio. deinde commodatum differt a mutuo nam commodatum n̄ transfert dominium rei et e[st] eadem met n[umer]o reddenda cadit que super rem mobilem et immobilem, mutuum v[er]o transfert dominium rei et n̄ e[st] necessarium q[uod] eadem met n[umer]o restituat[ur] et s[o]l[u]m cadit super res mobiles quæ n[umer]o, pondere, et mensura constant. tandem differunt depositum, commodatum et mutuum a precario nam commodatum et mutuum afferunt secum certum tempus intra q[uo]d n̄ possunt repeti n[on] tale tempus afferat explicite n[on] implicite leg. 3.ª et reliquis ff. commodati precarium v[er]o e[st] revoca

bile ad naturam dantis vel concedentis.

7º societas quidem genus contractus explicuimus supra art. 10 sed fuit dictum ibi adverte hunc contractum celebrari solo consensu explicato sociorum absque alia iuris solemnitate, unde collatio bonorum vel operarum seu instrumentorum et industriarum potius est effectus talis contractus ad quem contractum quatuor requiruntur. 1um ut singuli socii aliquid in commune conferant sive pecuniam sive operam sive instrumenta sive industriam nam si nihil conferant ad lucrum non possunt esse participes illius cum titulo careant. 2um ut id quod collatum fuerit a singulis sociis eo animo conferatur ut sit commune singulis itaque singuli socii habeant dominium talis collati seu contributi licet partiali modo nam nullus per se sit super eius dominus totalis sicut in physicis dicimus causas partiales esse tales in ratione causae et totales in ratione effectus. 3um ut lucrum resultans simul atque damnum omnibus sociis sit commune. 4um ut fiat divisio lucri iuxta proportionem sortis seu partis collatae vel contributae a singulis quae omnia constant lege 1a et sequentibus ff. pro socio.

8º locatio, et conductio et breviter definiuntur est locatio contractus quo persona vel res aliqua ad usum vel fructum pretio conceditur. apponitur persona quia bene potest aliquis seipsum vel servum suum alteri locare apponitur etiam et res modo sit mobilis vel immobilis quia utrumque genus causarum est locationis dicitur ad usum vel fructum quia utroque modo res potest locari iuxta naturae suae qualitatem nam servus, equus, et similia solum locantur ad usum alia vero locantur et ad fructum ut agri pascua, iura, et similia. denique apponitur pretio quo intelligitur pecunia nam si ista desit erit alius contractus ex innominatis sicut si deesset in emptione et venditione. conductio vero est contractus quo persona vel res aliqua ad usum vel fructum

presso. compara. nam sicut unus idem qui contractus ex parte unius di
citur emptio et ex parte alterius venditio ita unus idem qui contrac
tus ex parte dantis dicitur locatio et ex parte recipientis conductio et
in nostro hispano tiene diversos modos de contratar la materia
sobre que se exercita este contrato porque si son tierras se dise dar
o tomar a renta, si son casas o animales dar o tomar alquile i
si son personas dar o tomar jornal soldada o sueldo.

9.º ludus, sponsio, sors: ludus non sumitur pro factis vel dictis
destinatis ad animi delectationem de qua acceptione s. t. 2.2. q. 168
art. 2.º sed pro contractu quo ludentes inter se conveniunt ut vic
tori cedat quod uterque apposuit itaque ludus veluti pugna qua
dam est et certamen ad quod sit aliquis nominum inspectio
in ipsis ludis ut mas donde ai caballos, roques, alfiles, i peones
ien otros escaques i botes est quasi veluti certamen aliquod in ordine
ad delectationem animi et contractus ludi est pactum ut victori cer
taminis res apposita a ludentibus vel concertantibus tribuatur. spon
sio nostro hispano apostar est contractus medio quo aliqui in re
dubia contendentes sive circa eventum rei sive circa veritatem sibi
invicem aliquid spondent ut illius sit qui vel eventum vel veri
tatem attigerit, sors multiplex sit accipitur videatur s. t. 2.2. q. 95
art. ultimo apud quem dantur sortes divinatoria consultoria
et divisoria in presentiarum sermo est de 1.º et 2.º gene
re sortium sed de 3.º et 2.º in qualibet acceptione sumpto sed
in singulari propria huius instituti et accipitur ut bene expli
cuit noster molina tomo 2.º disp. 509 pro contractu quo hen
tes ius ad aliquam rem vel in re aliqua conveniunt inter se ut
mittant sortem qui illam aut partem illius obtinere debeant quod
appelamus hispane echar suertes o sortear una casa. advertit

etiam molina aliq.do missuros sortes solere tribuere aliquam
pecuniam in ordine ad emendam rem super quam sor-
tes mitendae sunt et sequens intercedere emptionem et
venditionem ut tamen ideo potest venditor rem vendere
maiori pretio quam res valeat. est etiam prohibitum lege
titulo 7o lib. 8o novae recopilationis sortes mitti sine facul-
te regis quoniam id sortibus exponitur solet vendi maiori pre-
tio quam valent et propter eandem rationem prohibet id ...
aselamus ... si plures contribuunt pretes aliquid et etiam emunt
aliquid et illud ... a contribuentibus ludo exponitur ut totum ei
fiat qui lucratus fuerit quae prohibitio sub pena infamiae nam
defendit id in emptum est et id singuli tribuentes dederunt
et insuper amittent tantundem quae pena dividitur in tres partes
alia ad fiscum, alia ad denunciantem, alia ad iudicem spectat.

decimo fidei iussio et securatio. hic contractus potest sim-
pliciter considerari id est canonice et potest considerari iuridice et
cibiliter in hac consideratione est alienae obligationis in se suscep-
tio et reducitur ad contractum sic dictum promissionem quae
habet hanc conditionem si principalis debitor non adimpleat suam
obligationem in hac consideratione requirit verba specialia
quae constituunt stipulationem de qua infra. hic contractus
similiter et securatio est alieni periculi prestatio id est contractus
quo aliquis alienae rei periculum in se suscipit.

11 pignus hipoteca, quae varie sumuntur nam sicut depo-
situm usurpatur pro re deposita et pro ipso contractu ita simi-
liter pignus et hipoteca inter quae hoc est discrimen nam pignus
a proprio ita dictum sumitur pro re mobili, et hipoteca ita
dicta supponitur pro alia re licet aferat implicite conditionem

in ipso contractu sibiset si creditori non solvat potest ille hipo
tecam accipere usurpatam pro re immovili quamvis in iure ali
quando ista voces confundant. pignus igitur seu hipoteca proprie
dicitur ille contractus quo quis creditori se obligat itaut si de
bitum non solvat possit creditor solutionem accipere de re oppo
sita medio illo contractu. §. 4.us qui sunt contractus nomina
ti in coe iure cibile

§. 4.us

qui sunt contractus nomi nati iuxta commune ius civile.

1.us contractus est enphiteusis quae vox derivatur a verbo greco enphitebo quod respondet latino insero vel gero, seu planto unde aliquid dari ad enphiteusim stricte idem est quod dari aliquid ad plantationem seu ad cultum, et quamvis ex hoc derivata sit ista vox et ipsum genus contractus iam eius significatio et accep tio amplata est ut constabit ex cōi defe illius est q. enphi teusis contractus quo res inmovilis quoad utile dominium cedit sub reali pensione statutis temporibus solvenda dno proprietario hispane dicimus dar a vente cuius defi colligit ex lege 1.a ff. de iure enphiteusis.

set pro maiori intelligentia huius defis aliqua obser vanda sunt. 1.um quod licet origo huius contractus desumatur ab illo contractu quo ager locabatur ut plantaret arbori bus vel segetibus retento dominio directo et solum transferre tur utile iam generaliter accipitur pro quod cessione rei in

mobilis quamvis non sit ager quod potest fieri vel in perpetuum vel ad unius vel plurium vitam vel ad certum tempus quod non sit minus de senio emphiteuta aut dicitur qui acquisit dominium utile talis rei immobilis. Tum nam emphiteusis debet vere esse res immobilis leg. 2 ff. de iure emphiteusis ubi etiam excludunt aliqua quae cum immobilibus reputari solent qualia sunt iura vel reditus perpetui ita ex Balaso notavit Molina tomo 2º disp. 445 et in hoc differt emphiteusis a locatione nam locationis res potest esse immobilis et etiam differt ab illa quia media locatione non est necessarium ut transferat dominium utile quoad firmam sed satis est quoad usum. deinde si locatio fiat ad breve tempus tale est minus de senio non transit ad nam emphiteusis si tamen esset ad longum tempus et transferat dominium utile quoad fructum transit in nam emphiteusis ut ex multis probat Molina citatus qui etiam advertit aliquando tam in iure quam apud DD. hos contractus confundi.

2us contractus est pheudum dictus a fide seu fidelitate et solet definiri esse cessio rei immobilis vel equivalentis cum traslatione utilis dominii proprietate retenta sub onere fidelitatis vel obsequii personalis solvendi, in qua ultima parte differt feudum ab enphiteusi nam haec petit pensionem realem pheudum vero personalem et si in pheudo admittat obligatio pensionis realis degenerat a natura feudi et transit in naturam enphiteusis ut notavit Lesius lib. 2º cap. 24 dub. 1 no. 5.

Praeterea apud DD. enphiteusis seu pheudi contractus

apelat livelus l. libelus et contractus libelaticus et max.
sub quadam sircunst. q. possidet enphiteuta seu pheuda
tarius aut colonus hispane enquilino o arrendatario rem
illam quam acceperat in enphiteusim l. in pheudum si
mili contractu tradit 3. persone et fit veluti sub enphiteusis
l. sub pheudum et advertit Lesius lib. 2. cap. 2 dubitatione 4. nº
6. ex renunsasio de pignoribus fit 2 membro 2. nº 56. et tunc
dicit dari aliqd ad libelum hispane a traspaso traspasando la vida o
el tiempo del tal arendamiento tandem adverte esse penam quam
dam que apelat comisum leg. 2. Codice de rescindenda venditio
ne que pena het locum in enphiteusi et illa sic se het si enphi
teuta sit laicus et spatio trium annos non solvat pensionem dissol
vit contractu et enphiteuta amittit non solum ius enphiteuticum set
etiam mejoramenta hispane las mejoras facta in re enphiteu
tica resque tota cum mejoramentis ad propietarium devolvit,
si vero sit enphiteusis eclesiastica sufficit spatium duos annos et
in talem penam incidere est incidere in comisum aut in caduci
tatem hispane acabarse el contrato vide molinam tomo 2. disp.
413 qui disp. 449 advertit enphiteutam l. non non posse inire nouum
contractum libellaticum cum 2º enphiteuta sine ascensu pro
prietari deinde si 2us enphiteuta cadat in comisum amittit do
minium utile non non 1i enphiteute set in fauorem domini directi et pro
prietari.

3us contractus est stipulatio que certum genus est promissio
nis sub quadam forma celebrata forma aut est precedit unius inte
rrogatio qua ab altero quis petit dicens promittis aut adstringiste
mihi daturum hoc l. illud ad quam interrogationem subsequitur res
ponsio et sponsio alterius dicentis promitto, ita het instituta de vea

borum obligatione et leg. la. §§ stipulatio ff. eodem titulo et leg. 8a. titi lli. partita §a. ille q. qui interrogat stipulari sibi ab alio dicit et stipulari et stipulator apellat, ille v. qui respondet dicit promissor. sumitur etiam passive quo facto qui interrogat et promittit stipulari et stipulatus dicitur leg. si in sortem §§ ne ultimo ff. de condictione indebiti. olim requirebant verba solemnia ad stipulationem, modo sufficiunt illa quae sufficienter continent interrogationem unius et responsionem alterius. aliquid debita ex aliis titulis orta possunt de novo quasi deberi per stipulationem ut si creditor dicat debitori quod alias mihi debes ex tali titulo spondes dare et debitor dicat spondeo, tunc tale debitum dicitur de novo deberi titulo stipulationis qui modus loquendi inventus fuit a gallo aquilio ideo quae dicitur haec stipulatio aquiliana.

4.us contractus seu ut alii volunt distractus est acceptilatio de qua institutum quibus modis tollitur obligatio §§ item per acceptilationem est igitur acceptilatio solutio obligationis civilis contractae seu introductae per stipulationem nam sicut ex iure civili introducta fuit stipulatio quae fit ut videbamus sub certa forma verborum ita ex ipso iure civili introducta fuit acceptilatio media qua stipulatio dissolvitur subversa etiam forma verborum quae acceptilatio ut habetur lege la. ff. de acceptilationibus fit debitore interrogante creditorem quod tibi promisi et ea accepisti, habes ne iam acceptum respondente quae creditore habeo acceptum vel alia equivalentia verba, et hoc modo acceptilatio perficitur quod autem media hac acceptilatione obligatio civilis per stipulationem introducta non secus stinguitur ac si id quod per stipulationem debebatur solveret ideo in iure acceptilatio apellatur imaginaria seu virtualis solutio et sa

ne in ipsa voce na(tur)a illius involvit nam acceptilatio idem e(st) q(uo)d accepti seu acceptati per stipulationem latio seu ablatio hoc e(st) acceptilatio q(uo)d q(uae) o(mn)ia q(uae) in se ha(ben)t aliqua dependentia a dispo(sitio)ne iuris Co(mmun)is ideo dicunt(ur) nominati Contractus ~ u(nu)m diu(ersu)s coe(pi)t. p(ro)p(ter)ea S(equen)s q(ui)d sit contractus inominatus

§. 5.us

quid sit contractus inominatus.

nam et divisionem (con)tractus inominati int(er) alios bene explicuit molina tomo 2.o disp. 253. e(st) q(uo)d (con)tractus inominatus qui proprio et specifico nomine (con)tractus caret et gaudet solo generico isti (con)tractus inominati ex lege natur(a)lis ff. de praescriptis ver(bis) et lege 5.a tituli 6.i partita 6.a ad quatuor genera reducun(tu)r nempe do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias. primus Contractus exercet(ur) q(uan)do aliquis dat rem quae n(on) e(st) pretium pro altera re quae etiam n(on) e(st) pretium et tunc e(st) do ut des. 2.us exercet(ur) q(uan)do aliquis dat operam l(icet) pretium alicui pro re quae n(on) e(st) pretium et tunc e(st) ex p(ar)te dantis do ut facias et ex p(ar)te recipientis e(st) facio ut des. denique ultimus contractus exercet(ur) q(uan)do factum pro facto promittit ut si quis dicat alteri re ficiam domum tuam et tu cole agrum meum e(st) facio ut facias.

Specialis tamen dub(ium) e(st) int(er) DD. an Contractus qui dicit(ur) permutatio l(icet) cambium sit Contractus nominatus l(icet) inominatus q(uo)d dub(ium) bene explicuit molina citatus disp. 396. distinguens

varias acceptiones inter quas 1.a et alissima e.t quod permutatio accipit pro quacumque mutatione quavis voce facta et in hac acceptione latissima comprehenduntur omnes contractus tam nominati quam innominati dummodo non sint gratuiti set respectivi. 2.a accep-tio minus generalis e.t quod sumitur pro illa mutatione in qua una res certa in genere vel specie incerta v.g. in individuo datur pro alia eiusdem conditionis vel 3.a res certa etiam in individuo datur pro alia certa etiam in individuo, et in hac acceptione comprehenduntur quidam contractus condistincti a nominatis et ab innominatis qui ex accommodatione usus dicitur permutatio seu cambium hispane trueque set cum hac advertentia quod si res subiecta seu materia circa quam versatur contractus sit res prout condistinguitur a numismate tunc dicitur permutatio, si tamen subiecta materia sit numisma dicitur Cambium.

Ad extremum adverte aliquas divisiones generales pro contractibus explicatis quas bene collegit Leonardus Lessius lib. 2.o Cap. 17 dubitatione 3.a 1.o Contractus dividit in contractum bonae fidei et contractum stricti iuris, 1.us ille dicitur in quo iudex potest ex prudens et bonum arbitrium quasi arbitrari et exponere contractus sicuti sunt talis e.t emptio, venditio et cet.a 2.us e.t alii in quo non licet iudici arbitrari nam adstringit ad verba iuris talis e.t stipulatio, emphiteusis, et cet.a

2.o dividit contractus in lucrativum et onerosum. 1.us e.t in quo nihil rependit ut promissio, donatio, et cet.a 2.us e.t in quo aliquid debet dari vel praestari loco eius quod datur et ita aliquid rependit talis e.t emptio, locatio, et cet.a Cuius divisionis fuit memor Molina citatus disp. 253 et, sub aliis his explicuit dividens contractum in respectivum et non respectivum, respec

tivus coincidit cum oneroso ut respectivus cum lucrativo.

3º contractus seu pactum dividit in pactum nudum et in pactum vestitum. Lum e qd in solis et nudis finibus conventionis consistit, talis e ois contractus innominatus dum intra nam innominati stinet. Lum e qd transgredit fines conventionis nudae et het aliqd a iure ipso quo quasi roborat et ideo dicit vestitum illa distincte iuridica vide reliqua in dd. citatis. antus 3us quae bona spectent ad uxorem et quae ad virum et quae utrique coia st

articulus tertius.

quae bona spectent ad uxorem, et quae ad virum, et quae utrique communia.

oia bona singula dd. coit dividunt in tres classes 1a stinet bona uxoris quae possunt bona uxoralia apelari. 2a stinet bona mariti et possunt dici bona maritalia. 3a stinet bona utriusque quae apelant bona coia int alios divisit bonasina tomo 2º disp. 2ª de restitutione 9.e co puncto 2º set claritatis gratia in §. subsequentibus singilatin singula bona ista examinanda erunt. §. 1us an sponsalitia largitas hispane donas spectet ad capitale uxoris

§. 1us

an sponsalitia largitas hispane donas spectet ad capitale uxoris.

l.º in examen veniant bona uxoralia seu uxoris quae apud DD. invenio ad duplex genus reducta. alterum continet bona dotalia, alterum extra dotalia seu iuxta dotalia quae dicunt grece parafernalia de l.º genere bonorum nihil adnotandum invenio praeter dicta s.ª a nobis q.e 5.ª de alimentis arto l.º et q.e ista 6.ª arto etiam l.º et ita ad 2.um genus bonorum totum nostrum examen evolvit nam quamvis inter DD. veniat parafernalia bona spectare ad capitale uxoris sicut et dotalia ita n. desisum e lege 17 tit. 11 partita 4.ª e tamen disensio l. potius contentio inter DD. in assignan dis et distinguendis istis parafernalibus bonis ad quorum enumerationem iam accedo.

DD. inter bona parafernalia l.º enumerant bona illa quae sponsa l. uxor accipit ab sponso suo l. viro per sponsalitiam largitatem ut autem huiusmodi bona agnoscas necesse e explicemus quid sit sponsalitia largitas. pro cuius inteligentia adverte a DD. con distingui duplicem donationem factam inter coniuges alteram apelant simplicem, alteram propter causam. simplex donatio illa est quae fit absque causa et sine intuitu alicuius tituli (quae donatio simplex an sit licita et valida inter coniuges valde controversum e de quo infra) donatio v. propter causam illa e quae fit ex aliqua causa et intuitu alicuius tituli.

inter has donationes propter causam factas l.ª e quae dicitur sponsalitia largitas haec autem ut bene explicuit molina tomo 2.º disp. 290 conto liberalis e qua unus sponsus alteri aliqua donat, ante matrimonium per verba de presenti contractum propter spem ineundi matrimonium et intuitu illius ut explicuit sanctius lib. 6.º de matrimonio disp. l.ª nº l.º et dona donata hac largitate sponsalitia apelant hispane las donas i joias quae n. debent excedere 8.am partem

dotis alatæ ab uxore ut notavimus q. 5. de alimentis arto 1° et
teste matienzo apud sancium etiam apelant mundus mulie
bris forte q. sese ordinant ad ornatum sponsæ dicit etiam do
natio ante nuptias q. fit anteq. nuptiæ celebrent licet inter
dum confundat cum altera donatione quæ dicit post nuptias.
tandem apelat donatio dotalicum l. q. cum spetialiter ad dotem
fiebat l. q. donata per hanc donationem agregabant ad dotem.

Ce hanc sponsalisiam largitatem hispane donas nonulla
adverte quæ observavit molina citatus ex iure et DD. l. nempe ante
tempora constantini nisi expresa aponeret conditio, illa sinset
dona cedi sub conditione matrimonii futuri ilico ubi donabant sic
sunt donatari post constantinum. tamen intelligit talis conditio
etiam si non exprimat itaque seguto matrimonio fiunt dona
tari illo tamen non seguto diste opus e nam l. matrim. non per
ficiebat culpa donantis, l. culpa donatari si l. non eveniebat
talia bona adquirebat donatarius, et si acceperat aliquid ille cuius
culpa non perficiebat matrimonium erat restituendum do
nanti si non eveniebat totum q. donatarius acceperat, erat
restituendum donanti quæ ita dissposita sunt l. g. cum veter
codice de donationibus ante nuptias et lege 1ª titulo 11 partita
4ª deinde.

deinde cum eodem molina adverte q. faciendum sit
de his donis provenientibus ab hac sponsalisia largitate casu
quo neutrius vitiis culpa non perficeret matrimonium q. po
test evenire l. morte alterius l. ingresu religionis aut alia
intercedente iusta ca. in quo casu etiam diste opus e nam l. is
ta sponsalisia largitas proceserat ex parte sponsi erga sponsam
l. ex parte sponsæ erga sponsum si dicat l. convenius subdistinguen

dicam est nihil intervenerat inter sponsos sibi et oscula vel copula et tunc totum recuperabat sponsus aut heredes illius vel intervenerant oscula et tunc ad sponsam dimidium tantum bonorum spectabat vel tandem intervenerat copula et tunc distinguendum erat tempus nam ante trid. cum huiusmodi matrimonium tamquam consumatum haberet totum spectabat ad sponsam, post trid. vero cum hoc non sufficiat ad matrimonii consumationem, ideo copula ad nihil deservit in ratione aquisitionis illorum bonorum et sponsa idem adquirit quod adquirebat per oscula. si tamen usus dicat sive intercedant aliqua sive non totum quod fuerat donatum revertit ad sponsam vel illius heredes quae omnia ita disposita sunt lege si ab sponso Codice de donationibus ante nuptias et lege 3.ª titulo 11 partita 4.ª et ipsi omnia sponsa sunt ut res ipsa prae se ferunt.

Post praecedentes adnotationes alias observavit molina citatus atento speciali iure nostrae castellae nam in legem 52 tauri observabat sponsalitiae largitati adnumerandas esse illas donationes quae excesserent et excedere solent sponsi ad invicem per verba de praesenti antequam matrim. consumet. et quod dictum est de lucrando dimidio vel non lucrando intervenientibus vel non intervenientibus osculi etiam locum habet in his donationibus quae quasi accessoriae sunt ad sponsalitiam largitatem.

deinde in eamdem legem tauri observabat molina cum vera uxor ut infra videbimus per mortem mariti lucret sibi arras si tamen simul cum arris praestiterit sponsalitia largitas uxorem et illius heredes non lucrari utramque sed vel arras vel dona et dat optio uxori vel illius heredibus ad unum vel ad alterum eligendum unde si in mora fuerint huius optionis nam habet terminus praefixus sibi et spatium viginti dierum spectant ad maritum vel illius heredes

destrare qd ipsi maluerint.

Audivi tamen a perito viro in utroque iure Cum arre de quibus (postea) possint donari ut videbamus pr. sancto lº in illa parte in qua n. excedant lo. partem donorum viri si forte in exigua parte donate sint immutrintra hanc lo. partem etiam continea sponsalitia largitas forte post uxorem l. illius heredes utramque recuperare et hoc mihi difficile videtur quia quelibet donatio diversa et non invenio rationem quare confundant, utram vi. ea que mittunt ab sponso ad sponsam ante celebrationem matrimonii ut illa donatio accedat transeant in sponsalitiam largitatem apud dd. controversum affirmat antonius gomez ad leg. 52 tauri, negat molina citatus nisi sponsus suam mentem exprimeret, ego tamen cum gomez sentio ut nobis. . . lius presumamus de sponso in similibus donationibus.

Post quorum omnium examen resolutio nostra sit ut pote expressa in iure et communis inter dd. uxorem pro capitali suo here. precidotem sponsalitiam largitatem hispane donus sub circumstantiis et limitationibus explicatis et consequenter uxorem quamvis non habeat dominium plenum et totale vulgo horum bonorum here tamen dominium partiale sibi seu dominium directum seu proprietatis ix dicta a nobis supra n.º 155 lº §. 2. an alie donationes hispane arras pertineant ad capitale uxoris

§. 2.us

an alie donationes hispane arras pertineant ad capitale uxoris.

præter donationem explicatam filijs et sponsalitiam largitatem DD. alij
Cognoscunt donationes factas etiam propter eam inter quas enumerant
illa quæ apelabatur donatio propter nuptias ut distingueretur a præcedenti
quæ dicitur donatio ante nuptias, donatio q. propter nuptias procedebat a
viro vel ab altero ex parte illius et dabatur uxori illi quæ donabatur propter
onera matrimonialia sustentanda ab ipsa uxore et veluti erat in
recompensationem dotis illius et pro eiusdem securitate itaque erat
veluti dos ex parte viri et ita apelatur dos [illegible] est et aliud instituta de
donationibus et lege cum multa Codice de donationibus ante nup
tias quæ quidem donatio et donatum per illam maxime redolebat naturam
dotis quæ tradit ex parte uxoris nam quemadmodum dos ex parte uxoris
tradita revertebatur ad uxorem matrimonio soluto ita et dos ex parte vi
ri revertebatur etiam ad virum soluto matrimonio quamvis constante
matrimonio quoad dominium proprietatis erat uxoris, usus tamen
et administratio spectabat ad virum quæ omnia constant ex iurib. citatis
et leg. 1a titulo 11 partita 4a et hanc donationem hispani apelave
runt arras illa tamen iam non est in usu sed alia substituta est pro ea
quæ proprie apelant arras, dicta ut firmant molina tomo 2o disp. 29o
et sanchez tomo 1o lib. 6o disp. 1a

donatio igitur quæ sucessit loco præcedentis in legem, titulum, et par
titam citatam se tenet ex parte sponsi erga sponsam et quæ per illam
donant dant in remunerationem pudicitiæ vel nobilitatis et dotis ipsius
sponsæ. notant aut. apositum esse nomen pudicitiæ et non virginitatis
ut sit vulgarem opinionem Cognoscas hanc donationem et arras
etiam here locum in viduas ut ex vasq. co et roderico suarez,
antonio gomez, et greg. lopez bene notavit molina tomo 2o disp. 436
qui docet hoc genus donationis non esse adstringendum huic vel illi casui sed
media tali donatione atendi per uxorem opulentior sit ad sustentandam

bidualem honestatem, set licet hec donatio succedat alteri iam ex
plicatae diversam tamen naturam sortitur nam donatio explicata et do
natiorum illius soluto matrimonio revertebatur ad maritum. hec
autem et donativum illius soluto matrimonio spectant ad uxorem et
illius heredes una cum dote ita advertunt molina et sanches citati.

ubi g. contractum est matrim. et consumatum uxor et illius here
des has arras acquirunt una cum dote solvendas et sibi tradendas
soluto matrimonio ita leg. 5.a titulo 2 lib. 3.o fori quod tamen istae arrae
regulariter non traduntur uxori matrimonio constante set solum illi de
bent de bonis mariti solvendae post solutum matrim. advertit
molina citatus disp. 431 illas non esse computandas inter capitale uxoris
set solum haberi ut debitum a marito vel mariti heredibus solvendum uxo
ri vel illius heredibus de quo proinde debito disponere potest uxor quam
vis moriatur ante maritum quod si de illo non disponat iure hereditario spec
tabit ad heredes uxoris ab intestato ut habetur lege 50 tauri quae est
tertia titulo 2.o libro 5.o novae recopilationis et habetur ex consuetudine
in regno lusitaniae.

post quorum omnium examen nostra resolutio sit arrae quae modo sunt in usu in
hispania non proprie spectant ad capitale uxoris non proprie (quod dominium illarum proprietatis in re
habet tamen ius ad rem quae resolutio communis est inter DD. et ex multiplici iure
sic relato confirmata manet; et pars illius non defatigat. Illigit ex his quae com
DD. tradidimus supra art. 2.o 111 t.o 9.o assignatamus discrimen inter ius in re
et ius ad rem nam cum in hac donatione regulariter non intercedat tra
ditio rei set solum promissio vere non datur ius in re set ad rem, si tamen si
mul cum promissione arrarum esset earum traditio vere daretur dominium
et ius in re.

praeter has donationes quae factae sunt propter causam dantur aliae ex
parte viri erga uxorem de quarum valore vel nullitate dubitant DD. et nos.

cum illis infra examinabimus, et in genere cum molina diss. 430 maneat adnotatum donata per huiusmodi donationes, si illae valide approbentur, spectare etiam ad bona uxoris et dominium ei illa adquirere l. iuxta qualitatem donationis et doctrinam a nobis traditam supra n. 1. Possit l. idem quod iuditium ferendum cum eodem molina citato n. 4. ei illas donationes et dona quae provenirent ab aliis sub talibus circumstantiis, ut ex illis sufficient colligere talia dona esse donata uxori propter specialia obsequia illius, quasi essent facta in inserviendo alicui egroto, l. propter alios casus similes, quae bona adventitia dicuntur, et verum illorum dominium proprietatis est apud uxorem sicut spectant illa quae uxori durante matrimonio venirent ex legato aliquo l. iure hereditario quae omnia etiam comprehenduntur sub nomine parafernalium ex leg. 17 titulo 11 partita 4.ª itaque haec bona enumerata in hoc dubitatione 8.º et n. alia spectant ut propria ad capitale uxoris seu dominium sub infra explicatis. § 3.us an bona profectitia, adventitia, castrensia, et quasi castrensia pertineant ad capitale viri

§ 3.us

an bona profectitia, adventitia, castrensia, et quasi castrensia pertineant ad capitale viri ad capitale viri.

Cons. sententia dd. ad capitale viri spectare omnia illa bona in quibus l. ad quae habebat dominium et ius usque ad instans in quo celebratum est matrimonium et consequenter incepit contractus societatis inter illum et uxorem et insuper ad ipsius viri capitale etiam spectare omnia illa

bona quae matrimonii progressu illi supervenient ex testamen
to, vel ab intestato vel per donationem, aut alia via ex qua adquirat
dominium et ius in re vel in re m illam quae de novo ad illum spec
tet singulari titulo et non cum uxore ita procedit molina cit.
initio disp. 433 et haec doctrina valde in genere tradit et uberio
ris notitiae causa resese evolvamus quae bona sunt ista quae ad virum
spectant.

DD. duplicem rationem distinguunt in viro alterum quo respicit paren
tes et filius constituit, alterum quo respicit uxorem et maritus con
stituit in illo q. constituto filio quatuor genera bonorum considerant quorum
consideratio multum inserviet praesenti instituto. explicuerunt isto
ma fusius molina tomo 1.o locis iam citandis et brevius leonardus lesius
lib. 2.o cap. 4.o dubitatione 7.a

1.um genus continet profectitia bona illa s. dicunt quae a paren
tibus vivis donant filiis ut illa filii administrent ex facultate ipsorum
parentum vel quae donant filiis ab aliis intuitu maxime parentum et propter
ipsos parentes ita paragrapho igitur versiculo sancitum et institutum per
quas personas nobis adquirit et lege 5.a titulo 17 partita 4.a apposita
s. e. illa para maxime ut bene notavit molina disp. 233 ex bar
tolo et silvestro ex lege que socium qui in eo paragrapho ult. ff. pro
socio si talia bona remote et minus tradit propter parentes magis
aut tradit propter obsequia filiorum illis donata sint non sunt profec
titia bona sed adventitia, horum aut bonorum profectitiorum nullum do
minium aut directum aut utile e apud filium sed totum e apud
parentes. Id adverterit molina cit. et regulariter accipiendum, nam
si a parentibus aliquid daret filiis in patrimonium et quasi in portio
nem suae legitimae ut ad sacros promoveret ordines vel in ordine
ad matrimonium sicut etiam filiae dat dos tunc filius accipit dominium

directum talium bonorum etiam que utile quamvis haec omnia postea de
beant referri in collationem et partitionem cum reliquis fratri
bus nam in quantum ad hoc referuntur nam bonorum profectitiorum
... congerunt continet adventitia bona quae ex textu cit. et ...
bona dict. ... sunt quae nec castrensia sunt nec quasi castrensia
aut profectitia sed adveniunt filiis non quidem a parentibus nec
ab aliis intuitu maxime parentum sed adveniunt aliunde talia sunt
bona quae filius propria industria suo que labore et singulari for
tuna adquirit ... si in domo parentum prestitis ordinariis operis
ad quas tenetur insinuet se cupere aliquod lucrum speciale sibi nam
alioqui presumitur illud concedere amori patris. similiter si lucretur ne
gotiando ex pecunia sibi ... mutuo acepta. ... si thesaurum
inveniat aut aliunde quam a patre aquirat qualia essent habita ex le
gato ... ex iure hereditario aut si a matre ... maternis aliqua illi
derelicta essent nam haec omnia adventitia sunt in filio ... parentis
et in regno castelle si abavis paternis filio relinquat de ... et ... bo
norum suorum et in regno lusitanie de ... ita advertit molina proxime
citato. similiter si filius ... matris ea quae illi veniunt non a patre
nec intuitu patris que illius etiam dicuntur adventitia ... matris, itaque bona
a matre derelicta vivente patre sunt adventitia filiorum patris, et bona relic
ta a patre vivente matre sunt adventitia ... matris ita ... versiculo ...
institutum per quas personas nobis adquirit et lege ... titulo ... partita 4a.
Horum autem bonorum adventitiorum dominium directum spectat ad filium, admi
nistratio vero et dominium utile seu usufructus spectat ad patrem familias
quamdiu filius sub patris potestate est. pater autem familias ex iure ... erat su
premus ascendentium per viam masculinam, at ex iure castellae et lusita
niae est solus pater, mortuo vero patre si filius minor relinquatur loco patris ac...
sit tutorem ... ex ... quae ... nam si impubes sit aut si sit

tutorem, si pubes accipit curatorem, non tamen ideo reincidit in patriam potestatem in ordine ad ista bona, sed etiam matre superstite filius habet dominium directum et utile talium bonorum adventitiorum vide molinam disp. 220 et 229 et 232 ex quibus habes 3° cum filius qui matrimonii celebrationem sequutis velationibus seu benedictionibus nuptialibus maneat extra patriam potestatem adquirit dominium perfectum horum bonorum adventitiorum.

3um genus continet bona castrensia illa aut ex legio citato et ex molina disp. 230 sunt quae in bello vel occasione belli parta sunt quae aut dicantur in militia vel occasione illius parta brevit sependum est ex legibus. 1° ut talia habent stipendia militum vel praedae, vel spolia hostium lege castrense ff. de castrensi peculio et lege 1a Codice eodem titulo li 12 et lege 6a et 7a titulo 17 partita 4a et lege 2a titulo 20 partita 3a etiam 2° bona mobilia quae a patre vel matre vel quocumque alio donantur eunti in bellum co titulo ut eius et arma et alia huiusmodi, vel dantur ad sumptus in militia ipsa faciendos et in ordine ad illa legem hic et leg. castrense ff. de castrensi peculio et l. 1a C. eodem titulo lib. 12 non tamen bonum castrense reputatur immobile bonum a patre donatum filio eunti in bellum quia hoc non spectat ad militiam et consequenter nec ad peculium

Deinde bonum castrense est 3° occasione militiae quis adquirit quod sic explico petrus miles occasione coicationis cum alio commilite vulgo camarada vel notitiae quam de illo ex militiae exercicio habuit vel facti alicuius illustris adquirit aliquid iure hereditario vel ex legato aut media donatione etiam si bona sint immobilia hoc totum pertinet ad peculium castrense lege castrense et lege d. hadrianus ff. de castrensi peculio et lege 4a Codice eodem titulo lib. 12. similiter si quis consanguineus propter conversationem in bello instituisset heredem alterum consanguineum etiam ex eodem iure talia habent ut bona

castrense leg. et co[…] proxime citatis. si[…] lib. non reputatur bonum castrense si aliquid b[…]num non requirat […] matre vel patre don[…] filio redeunti ex be[…]llo nam hoc etiam bellum non respici[…] lege patet militi[…] ff. de castrensi pec[…]

Castrensia, secus esset si talis fuisset hereditas ut etiam independenter a bello relinqueret, tunc non spectat ad bonum castrense lege si militi et lege si forte ex lege castrense ff. de castrensi peculio, quia talia bona ex se bellum seu castrum non respiciunt, unde etiam docent si mater aut aliquis alius donaret filio familias aliquid dicens se velle illud tale illi esse in castrense peculium, quia ex natura rei illud bonum non respicit bellum non habet ut castrense bonum lege si forte ff. de castrensi peculio. denique inter castrensia bona numerantur quae aliqui lucrantur in custodia alicuius arcis aut loci etiam si tunc nullum immineat belum aut ocasio proxima militiae, quod notavit gregorius lopez titulo 17 partita 4.a et etiam quae lucrantur in obsequio alicuius principis et quae illi data sunt in ordine ad hoc lege unica Codice de castrensi et palatino peculio lib. 12 et lege 6.a titulo 17 partita 4.a nam ibi inter reliquas acceptiones huius vocis castrum enumerat acceptio pro palatio regis, nomine autem regis et regina et filii regis principes et infantes inteligunt. bene etiam notavit lopez citatus illa bona quae medio aliquo contractu ex talibus bonis castrensibus proveniunt etiam reputari castrensia, quod confirmat molina citatus ex navarro cap. statuimus no 68 et ex lege pater militi paragrapho si servus ff de castrensi peculio.

Set petet aliquis an praedicta bona solus adquirat miles et qui militando inservit bello vel etiam quilibet alius qui inservit exercitui non militando set alia munera obeundo. dub. hoc examinavit molina cit. et respondet inter milites enumerandos esse omnes ministros exercitus inter quos ipse enumerat tabeliones hispane escribanos dummodo huiusmodi ministri exercitum comitentur lege ultima Codice de castrensi peculio lib. 12 nam hi omnes castrense munus habent id est conducens ad exercicium exercitus et si ocasio sese oferat et id necessitas

exigat etiam arma capiunt, enumerat etiam alios qui in navibus triremibus destinant ut atendant gubernationi vel aliqua ratione ad invent tales sunt nautæ, et reliqui nautici oficiales, imo et re mijes de suerte que ni mochileros, ni yurumetes se escapan de este favor ita lege unica paragrapho iret nabarcos ff. de bonorum possessio ne ex testimonio militum.

Preterea advertunt DD. 1.º licet filius familias ex eo quod miles sit n' exeat a patria potestate nihilominus habet dominium perfectum directum scilicet et utile bonorum omnium castrensium, et ita ac si esset pater familias absque dependentia a patre vel quovis alio potest de illis bonis absoluta administratione et disponere disponere legando, vel do nando vel quovis alio modo lege miles et lege sequenti et lege nota et lege pater qui dat ff. de castrensi peculio et lege 2.ª et 3.ª co dice eodem titulo et leg. 6.ª titulo 17 partita 4.ª; set hoc dominium ad mitit quamdam limitationem nisi talis filius familias et miles impubes sit nam tunc nec de peculio castrensi testari potest lege ult. codice de testamento militis; ex quibus omnibus habes si etiam ante matrimonium filius habet absolutum dominium castrensium bonorum a fortiori post matrim. Cum iam sit extra patriam potestatem me dia emancipatione constitui, idem dominium habebit hæc omnia confir mant jura citata et ratio ipsa quæ fundatur in prestando fuore tan no bili exercicio quale militare est.

4.um genus continet bona quasi castrensia quæ breviter le sio cit. et molina disp. 231 explicabo et antequam illa enumeremus ex legibus adverte cum omnibus DD. hæc bona dici quasi castrensia eo quod licet reipsa castrensia non sint habent tamen idem privilegium et sic quorum filius familias habet absolutum dominium eorum tam directum tam quam utile ut dicebamus de bonis absolute castrensibus lege cum

oportet in principio Codice de episcopis et clericis, Cum hac limitatione dumodo filius impubes non sit.

Quo supposito 1º numerant quasi bona castrensia quaecumque quiruntur ex officio publico, officium autem publicum uti accipit prout distinctum ab occulto, et prout distinctum a mecanico, huiusmodi est officium advocati lege advocati Codice de advocatione diversorum iudicum, consequenter comprehendit officium iudicis, notarii, secretarii, tabellionis, relatoris, receptoris et cetera; et similiter officium medici professoris cuiuscumque artis liberalis, et a fortiori alterius superioris scilicet filiset theologiae, iuris pontificii, et caesarei, imo et aliud officium debet cui assignatum sit stipendium publicum propter utilitatem reipublicae, ponit exemplum molina citatus in docente equitare hispane picadores, 1º docente excercere arma hispane maestros de armas lege 2ª titulo 3º partita 7ª et confirmat ex navarro cap. 16 nº 142 et silvestro verbo peculium 3 1º

Et quae 1º enumerata bona silvester citatus et etiam 3 1º nº illa observat quae et etiam probat molina ex bartulo et antonio gomez 1º non esse non sufficere aliquod stipendium publice designatum ad aliquod officium ut prosaltris lignariis et similibus, set insuper necessarium esse quod tale officium seu excercicium peculiari modo concernat in publicam utilitatem. 2º parum referre hodie non assignari medicis, tabellionibus, advocatis stipendia publica nam satis est officia illa esse digna tali assignatione, et ita bona data a privatis personis huiusmodi officialibus quasi bona castrensia reputanda sunt.

2º bartulus ttt de duobus fratribus nº 9º ex lege similiter ff. de castrensi peculio enumerat inter bona quasi castrensia illa quae dantur huiusmodi personis intuitu officiorum et munerum quae excercent, huius generis sunt libri qui advocato, concionatori, magistro et medico,

a parentibus vel aliis donant, vel equus, aut mula ad invisendos infirmos, et si det pecunia ad similia pararanda, imo quidquid lucri emanat ab exercicio horum munerum et dona quae in gradibus conferuntur in academiis hispanie proximas.

3.º quasi bona castrensia numerant quae vel a rege vel regina vel principe alicui donant lege cum multa codice de bonis quae libere. cc 3.º antonius gomez ad legem 48 taurino 8.º ostendit etiam hoc veriorem quamvis a rege vel regina dent filio familias in ordine ad matrim. i qua cumque alia roe et si dent intuitu patris q. refert molina disp. 233 in fine.

4.º enumerant quasi bona castrensia quaecumque filius adquivit ex eclesiastico beneficio vel ofitio cum huiusmodi munus nobilius sit medici et advocati oficiis, imo oia quae clerico adveniunt quae si advenirent laico adventisia essent ix s.ª dicta, et q. adveniunt clerico quasi castrensia bona hent, dummodo post clericatum adquirant etiam si data sint ad in patrimonium ad ordines sacros ab aliis quam a parente, ita het autentica presbiteros codice de epis copis et clericis quae docet molina disp. 138 ix praedictam autenticam extendi ad quoscumque clericos etiam solis minoribus ordinibus initiatos, nam in illa enumerant cantores, et lectores, q. opinati sunt panormitanus, et navarrus, Cobarrubias, et pinel, et aliquos refert molina, q. tamen existimat propter contrariam consuetudinem et propter multitudinem eorum quae ad 1.am tonsuram et minores ordines promovent id iam locum n. here nisi in illis qui bene fitio gaudent eclesiastico vel ix trid. sess. 23 cap. 6.º de reformatione saltem gaudent privilegio clericalis fori.

44 enucleatis si ssiderent enumerata bona in viro n. ut in filio set ut in marito matrim. celebrato et benedictionibus nuptialibus

sequitur colliges manifeste ad mariti capitale spectare ex profectitiis bonis nulla nisi redant patrimonialia seu donent in portione legitima ex adventitiis vero sola vero dominium directum quam utile omnia ad maritum spectare et a fortiori bona omnia castrensia et quasi castrensia, et sequenter de his omnibus posse maritum absolute disponere et administratione disponere. §. 4.us an praeter enumerata bona alia spectent ad capitale viri

§. 4.us
an praeter enumerata bona alia spectent ad capitale viri.

in §.º praecedente explorata sunt bona quae ad viri capitale spectabant ante ad matrimonium quae secum ipse afferebat erantque illius usque ad instans in quo incipit inter coniuges societatis contractus in hoc tamen parrapho petimus an praeter ista bona alia reperiantur quae vel concomitanter vel subsequenter ad matrimonium adveniant marito et enumerentur inter capitale illius.

1.º dubitant DD. de illis bonis quae mediis donationibus donarentur a consanguineis sponsi dum viventes sunt in 1.º statu filiis et sponsalium de 11 bonis antonius gomez ad leg. 50 tauri no. 63 existimat esse propria sponsi attamen ab sponso ipso dari sponsae et ipse puerit enumeranda esse inter sponsalitias largitates, gutierrez vero de practicis q. lib. 2.º q. 120 contrarium sentit et ita vult spectare ad capitale viri nisi ipse expresse velit ea donare sponsae cum gutierrez sentit molina disp. 2 jo et cum ipsis ego sentiam talis voluntas expressa non necesse ex parte consanguineorum donantium, tituli apparet ex quo pertineant ad sponsam non quare illi tribuantur.

2.º dubitant DD. de illis bonis quae tempore nuptiarum et iam
iam in ianua matrimonii solent Coniugibus donari a Consanguineis
mariti an huiusmodi bona nisi aliud exprimatur ab ipsis donantibus spec
tent ad capitale mariti respondent DD. cit. affirmando ita DD. sup. cita
tinam cum bona ista a consanguineis mariti proficiscantur illi donata
censentur, ex qua resolutione cum gutierrez citato infert molina
idem sentiendum esse secunda parte si a consanguineis uxoris do
nata fuerint n. reputanda propria uxoris.

3.º dubitant DD. de bonis profectis a consanguineis mariti
iam celebrato matrim. et consumato donatis ipsi uxori an sicut
ista dicantur etiam spectare ad maritum affirmativam sententiam refert
molina cit. ut cum, addit tamen antonium gomez velle etiam si
mariti sint illa bona censeri donata ab illo uxori, et gutierez opposi
tum velle, ut ipse velatis his placitis suum n. aperuit set sane nisi
ex specialibus coniecturis intelligantur illa bona donata uxori propter
titulum specialem spectabunt sine dub. ad propria mariti iam n.
supponit caput illius familiae.

4.º dubium est de bonis quae maritus constante matrimo
nio in bello comparaverit, nam licet haec bona castrensia videantur,
hoc certum est si antecederent matrim. ut n. 9.º subsequuntur n. ita
certum est et ideo loquutus est molina citatus disp. 433 cum differentiam
si maritus militavit sumptibus communibus sibi cum uxore tunc set pro
prio labore, propria que industria et suis sumptibus si cum dicat
vult molina et bene comparata in bello spectare ad lucra communia si
n. dicatur cum vere castrensia esse et in integrum spectare
ad virum.

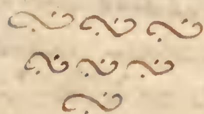
denique dubium est de bonis quae resultarent ex donationibus ma
rito factis ab uxore post matrim. celebratum et consumatum, quae

quidem donationes ut alias adnotavi in magna controv. sunt an sint validae de quo infra mo tamen ix. doctrinam coem hoc arise certum in illis eventibus in quibus huiusmodi donationes validae extiterint donata per illas spectare ad capitale viri sicut et illa bona quae ex legato v. iure hereditario v. alio titulo speciali illi advenerint.

Parraphus 5.us quae sunt bona coia utrisque coniugibus

§. 5.us

quae sunt bona communia utrisque coniugibus.

explicatis bonis propriis tam uxoris quam mariti restat explicemus quae sunt coia utrisque quae atentis regnor. castellae et lusitaniae legibus bene explicuit molina citatus disp. 433 dicens in genere reliqua oia bona praeter enumerata ut propria uxoris et mariti quae ab uxore et marito comparata tempore a quo incipit intereos contractus societatis ee utrisque coia haec aut dicunt hispane bienes ganançiales ita dispositum e. in lege 2.a titulo 9.o lib. 5.o novae recopilationis et hoc adeo ubit verum e. ut nius intelligendum sit de fructibus utriusque capitalis quando ambo equalia fuerint sed etiam si alterius capitale maius sit ita disponente leg. ult. to 9.o libro 5.o novae recopilationis forte quia ita exigit spiritus societatis coniugum et hoc etiam extendendum e. lege 5.a to 9.o lib. 5.o ad fructus et reditus bonor. etiam castrensium et supervenientium ex industria, labore, aut quavis alia via etiam ex titulo emptionis et tandem ut uno verbo solvam in oibus bonis hoc verificandum e. exceptis solis capitalibus v. uxoris v. mariti ita disponentibus legibus 2.a 3.a 4.a et 5.a to 9.o lib. 5.o novae colectionis quibus oibus privant uxores corduvenses ix dicta

a nobis s.a arto l.o unde Cordubenses viri pen matrimonio constante
quam soluto dominium integrum habent horum bonorum ac si essent bona
sua capitalia.

Set 3.o dicendum de uxoribus reliquis Cordubensibus segregatis
nam si inter illas et suos viros existit contractus societatis et bona su
perlucrata communia sunt habebunt partiale dominium tam directum quam
utile sicut socii in talibus contractibus habere solent, hanc difficultatem exami
navit noster molina disp. 434 et relata reiecta que sententia Castilli leg.
60 tauri limitantis sententiam communem affirmat cum Cobarrubias, antonio
gomez, gregorio lopez, gutierrez et aliis ea ratione quia vir aquirit re
rum dominium proprietatis et possessionis omnium superlucratorum uxorem
etiam adquirere eorundem dominium etiam constante matrimonio ita
dispositum est leg. 4 tit. 28 partita 3.a et leg. 1.a 2.a et 3.a titulo 9.o lib. 5.o no
vae recopilationis, et in lusitania lib. 4.o ordinationum tit. 7.o parrapho
1.o quae confirmari potest nam sicut vir simul cum uxore est pro
prius dominus eorum quae uxor sua industria et labore lucrata est ita etiam ma
trimonialis societas petit ut uxor etiam sit quasi condomina cum viro
eorum quae ipse vir sua industria et labore lucratus est.

Quae omnia ut communia inter DD. et a legibus disposita ratione quae confirmata
probanda sunt set ex eisdem legibus et DD. adnotanda est quaedam limi
tatio in ordine ad uxorem et quaedam ampliatio in ordine ad virum. vir
igitur non solum habet dominium proprietatis horum bonorum superlucratorum set etiam
habet administrationem integram de illis et consequenter potest illa aliena
re etiam si sint immovilia in hoc regno castellae nam in regno lusita
niae immovilia alienare non potest notante molina quae omnia potest prae
stare vir independenter consensu uxoris dummodo in fraudem uxoris
talis alienatio non fiat, at uxor quamvis habeat dominium cum marito
proprietatis et possessionis horum bona est tamen impeditum quoad ea

matrim. durante et ita n. potest disponere de illis villa alienare un
de tale dominium uxoris dicit in bitu et n. in actu q. illius esse impedi
sunt donec matrim. disolvatur et sub illa conditione subsistet si a marito
alienata n. fuerit. ro. huius disposis ea videtur esse quod assimilatur mino
ri seu pupillo nam ipse licet habeat dominium suorum bonorum a lege ta
men impeditur ne possit de illis disponere, ita et mulier quod minori
ra viri, vivo aut q. capite dat hec disposito et alienatio. ar. q. 4. apud
quem stet dominium dotalium et cui acrescant vel pereant.

articulus quartus.

apud quem stet dominium dotalium, et cui acrescat vel pereant.

pro cuius dispositis desisione quamvis ix dicta a nobis cum rebello q. 8. 5.a de alimentis arto 1.o et q. presente arto 3.o dotis dominium apud uxorem retineat restant aliqua examinanda propter aliqua genera bonorum dotalium quod distinguunt DD. attenta varia disposiciones iuris 1.o quod DD. dividunt dotalia bona in dotalia tradita inestimata hispane no apresiado, et in bona dotalia tradita stimata hispane apresiados. 2.o dividunt tam inextimata quam stimata bona dotalia in ea quod consistunt in pondere, no, et mensura qualia sunt triticum, oleum, vinum, et pecunia ipsa, et in ea quod n. consistunt in his casibus, unt predia, armenta, mancipia, vestes, et alia huius generis inter quod inveniuntur et inmovilia bona et movilia bienes raises i muevles.

Jam dicte premisa convenit inter DD. bona dotalia inextimata tradita n. consistentia in pondere, no, et mensura inmovilia, l. movilia simpliciter quoad dominium spectare ad uxorem cui sequent

si acrescant vel pereant, acrescant vel pereant nisi culpa ipsius ma
riti pereant dixi aut simpliciter quia ex fictione iuris ut loquntur iuris pe
riti vel ex utilitate legum ut loquntur theologi Quum quid dotalia ista
spectant ad virum quatenus ad illum pertinet eorum administratio et ex
ercicium aliquarum actionum ut illa rei vendicatio eorum a manuali
cuius illa usque pervenit. dixi etiam nisi culpa perirent ipsius mariti
quia quando pereunt vel decrescunt ex aliqua casuali aluvione sicut est
aeris infectio vel terre motus aut similia alia. si tamen culpa mariti
tale decrementum eveniat distinguenda est culpa nam vel culpa
mariti fuit lata vel levis vel levissima, si lata vel levis marito imputantur
damna et decrementa si tamen levissima, non imputantur.

Cuius conclusionis doctrine probatio maxime penderet ex iure et ratione etiam
breviter confirmabitur. Quum sicut est dotalium predictorum dominium
pertinere simpliciter ad uxorem habetur lege in rebus Codice de iure do
tis et lege quamvis ff. eodem titulo et lege si constante paragrapho
si maritus ff. soluto matrimonio et ratio huius est quia dotalia bona predicta
maxime spectant ad capitale uxoris et quando traduntur marito ad onera vel
propter onera matrimonomonialia sibi traditur dominium utile eorum ut ex
perceptis fructibus uxorem alat ut vidimus 1ª 5ª ante 18 at domi
nium absolutum possesionis vel proprietatis non traditur illi et sub hac
forma a marito dotalia ista accipiuntur et instrumentis dotali traduntur.

Quum sicut est acrescere vel decrescere predicta bona dotalia
uxori habetur expresse leg. plerumque ff. de iure dotis et lege [illegible] et 20
titulo [illegible] partita 4ª et ratione confirmatur quia bona acrescunt vel decrescunt
vero domino illorum cum igitur simpliciter sit domina talium bonorum illi ne
esse est acrescant vel decrescant.

Quum sicut est quomodo dotalia predicta bona spectare ad maritum habetur
leg. [illegible] ancillam Codice de rei vendicatione et leg. si presidium codice

de iure dotis et roe probat q. maritus ut videbimus § 4a familiae tosius e caput et q. eius administratio rei familiaris ad illum pertinere debet.

4um si sit et dictum de incremento vel decremento intelligendum ee nisi intercedat culpa lata vel levis ex pte mariti levissima n. n. sufficit hec lege in his rebus in principio et leg. ult. ff. soluto matrimonio et lege cum duobus §. damna ff. pro socio leg. 23 titulo 2o partita 4a. et confirmatur roe nam cum maritus sit et custos et administrator talium bonorum tenetur ex his titulis curam adhibere ac custodiam et administrationem illorum, tamen contractus iste societatis inter virum et uxorem celebratus e in utriusque commodum, ideo n. tenetur ex levissima culpa set ex lata et levi ut notavit molina tomo 2o disp. 426 litera d.

set inquires tam pro presenti dife quam pro aliis ocurrentibus, quae culpa dicatur lata, quae levis, quae levissima. rem hanc inter alios optime explicuit lesius lib. 2o cap. 7o dubitatione 6. n.o et 8a. multiplicavit culpam dividens, culpa q. latissima dolus e expressus, culpa latior dolus e presumptus, e aut dolus quaevis caliditas, fallacia, et machinatio ad circumveniendum, fallendum, et decipiendum, adhibita caliditas sit tacendo, fallacia mentiendo, machinatio arte verborum: haec lesius ex leg. 1a. ff. de dolo et ex glosa ibidem, quam sequuntur coiter oes DD. culpa lata est omissio eius diligentiae quam passim et regulariter hoes adhibere solent ut si quis librum commodatum relinquat ante ostium foris, haec culpa lata e nam commodatarii vel depositarii magnam adhibere solent diligentiam. culpa levis e omissio illius diligentiae et circumspectionis quam solent diligentiores illius artis, officii vel professionis adhibere. tandem culpa levissima e illius omissio illius diligentiae quam diligentissimi et pru

dentissimi adhibent. hec oia com. recepta sunt apud DD. vide navarrum cap. 17 no. 177 et silvestrum verbo culpa in principio. gl. pro habitis.

si theologice res consideret seclusa contractu nemo tenet ad restitutionem damni illati nisi ex dolo l. culpa lata quae est peccatum mortale, quod etiam habet locum intra limites iuris naturalis. at si considerent leges et iura in ordine ad contractus alit diiudicandum est nam quando contractus est in suam solam utilitatem teneri etiam ex levissima culpa. quando est in utilitatem solum alterius teneri ex dolo l. ex culpa lata. si tamen sit in utilitatem utriusque teneri ex dolo ex lata et levi culpa, non tamen ex levissima, ut in praesenti casu nostro, quae memoria tenenda ad plures casus resolvendos.

Circa doctrinam nostram alia sunt notanda cum antonio gomez lege 50 tauri no. 43. l.o quando constat res quidem dotales perise, aut dispendium aegisse, non tamen constat huiusmodi damnum provenisse absque culpa mariti ad illum spectat probare absque sua culpa detrimentum casum, alioquin compellendus est solvere valorem rei quae periit. 2o ut bene infert ex dicto si inter dotalia uxoris datus sit pecorum grex inextimatus, et talis gregis perierant aliquot capita, debent suppleri ex fetibus eiusdem gregis, si tamen extiterint, l. defuturis si postea nascantur, ut ita grex integer ut pote dotalis perseberet uxori.

Circa dotalia inextimata tradita consistentia in pondere, no, et mensura docet molina citatus cum antonio gomez ad leg. 50 tauri ad finem ni 43 dominium illorum non transferri in maritum itaque huiusmodi dotalia se habent velut propria mariti et eorum periculum ad maritum spectat, datur tamen sub ista conditione quod disoluto matrimonio uxori l. eius heredibus, sunt res

restituenda non quidem in no et in specie, eiusdem tamen bonitatis quae valeant minus vel plus tempore restitutionis quam tempore aestimationis si tamen ex conventione partium sint restituenda medio pretio est attendendus valor quem habent tempore restitutionis non vero tempore receptionis quia omnia communiter recepta sunt. in lege in dispositis [illegible] res in dotem ff. de iure dotium et lege 22 titulo 11 partita 4a et communiter quia maritus illas res ut consumptibiles et quales accepit quasi mutuas suo tempore hoc est soluto matrimonio solvendas [illegible]

Confirmat Cobarrubias de practicis quaestionibus cap. 28 no [illegible]

[illegible] dotalia stimata tradita seu apretiata media distinctione procedendum est ex duplici genere apretiationis. unum est quando eo fine stimantur huiusmodi res ut solum maritus cognoscat valorem talium rerum ut ita melius constet de restitutione seu redditione illarum et tunc huiusmodi dotalia se habent ac si inestimata traderentur et illa observanda est doctrina supra tradita pro dotalibus inestimatis traditis.

Aliud genus est quando eo fine stimatio seu apretiatio fiunt res dotales marito tradantur quasi venditae illo pretio et iste modus apretiationis qui dicitur per modum emptionis seu venditionis est frequens in regno Castellae et Lusitaniae et tunc totum dominium transfertur ad maritum et consequenter ad illum spectat incrementum [illegible] et soluto matrimonio non tenetur maritus vel eius heredes etiamsi res eadem existant illas met restituere sed pretium in quo fuerunt stimatae et quasi venditae, et similiter uxor potest easdem recipere si velit et illi donentur non tamen compellitur ad illas recipiendas sed poterit petere pretium in quo illae stimatae et quasi venditae fuerunt ut dispositum sunt lege quoties et lege cum dotem codice de iure dotium et lege plerumque et lege

Cum post §. in dotem ff. eodem titulo et lege stimatae ff. soluto matrimonio et lege 66 et 68 titulo 11 partita 4a et ratione confirmant desumpta a modo traditionis horum dotalium, nam iste modus redolet naturam contractus emptionis, et venditionis et ita participat proprietates illius. unde bene inferunt DD. quod si maritus pro legato daret uxori aliquid ex his rebus stimatis traditis in dotem habebit ius uxor ad tale legatum et insuper ad valorem illius quod simul cum reliquis fuerit venditum fue rat ita glosa communiter recepta lege lasius locupta ff. de legatis.

Doctrina autem predicta habet quandam limitationem ex lege in rebus codice de iure dotis nempe quod si soluto matrimonio inter bona mariti si inveniantur bona dotalia uxoris eorum domi nium regreditur ad uxorem et potest illa recuperare ac si non essent tradita per modum emptionis et anteponenda est uxor omnibus aliis creditoribus quae limitatio aprobanda est ut pote favo rabilis dotibus uxoris. preterea advertere rem dotalem stimatam traditam hoc 2o modo posse tradi cum potestate eligen di rem ipsam vel illius pretium, quae potestas potest se te nere ex parte uxoris vel ex parte viri si se teneat ex parte uxoris apud illam manet dominium talis dotis, nec poterit maritus alienare. insuper damnum seu lucrum deteriorationis spectat ad virum, siquidem uxor tunc poterit eligere aesti mationem ita lege quod si fundus ff. de fundo dotali et leg. 1a co dice eodem titulo. et ratio est quia tunc res dotalis se habet ac si tradita esset inestimata, si tamen se teneat potestas ex parte viri do minium spectat ad maritum et damnum deteriorationis ad uxorem si non esset culpa viri via ista colligit molina disp. 426 ex lege plerumque §. ultimo ff. de iure dotis et lege sequenti et

leg. 3ª si fundus et leg. 6ª codice eodem to. et leg. 6 to. 11 partita 4ª quae dispositio iuris coryona e rei supposita potestate praedicta ce electionem. artus ... dub. et casus resolvuntur ce dominium dotalium bonorum

articulus quintus.

dubia et casus resolvuntur

Circa dominium dotaliū bonorum.

1º nupta fuit maria cum petro et int. dotalia bona vel aliqua aut omnia stimatione facta tradita sunt in dotem petro soluto aut matrim. n. constat quo genere ex duobus praecedentibus fuerit stimatio facta in hoc dub. cui generi standum est. 1º l.º respondent coit. DD. standum esse 2º. si fiet per modum emptionis et venditionis ita glosa coit. recepta leg. cum fundum ff. locati et leg. si int. virum codice de iure dotis et greg. lopes ad leg. 6 titulo 11 partita 4ª et Cobarrubias de practicis quaestionibus cap. 28 nº 1º. molina tomo 2º disp. 416. et ro huius desitionis ea videtur es si fiet res hoc n. sti mari et apretiari coit. nisi ad illum finem, ut per modum pretii, emptionis et venditionis accipiant.

Secundo maria et petro contrahentibus sponsalia n. tamen subsequto matrimonio res dotales tradita sunt stima tione interveniente, et antequam matrimonium celebra retur res illae perierunt vel decreverunt, tunc pretium re rum periculum spectabit ad maritum seu sponsum ad maritum seu sponsum, vel ad uxorem, deinde si non pereant et

et matrimonium non subsequatur erunt reredendae eadem vel va
lor earum.

respondent doctores communiter periculum pertinere ad
uxorem, et perseverantes easdem esse redendas, et non valo
rem illarum ita lege plerumque §. si ante digestis de iure
dotis ita lege plerumque tarragho si ante digestis de iure dotis
ita leg. plerumque §. si ante ff. de iure dotis ubi iuris consultus
ulpianus rem redit sibi set dotis traditionem et quidquid in contractu
dotali interveniat habere inbibitam conditionem sibi set illa oia valere
sub conditione matrimoni subsequuti et quemadmodum quando celebratur
aliqua venditio sub aliqua conditione si tamen conditio non sequatur nihil ma
net dispositum in contractu illo eo quod ut in ma de contractibus cois
senta tenet conditio de futuro contracton respondit, ita similiter in prae
dicto dotali contractu dicendum est.

3º quod contraxerunt maria et petrus et celebrarunt contrac
tum dotalem stimatione interveniente, asserit casum stimationem
non fuisse factam iuste set extra limites iusti pretii res fuisse stima
tas modo hoc cadat in detrimentum viri accipientis, modo in detrimen
tum uxoris tradentis petunt dd an tempore quo morte mariti dotare
vis restituenda est dos talis stimata debeat stimatio reduci ad iustum
pretium quamvis deceptio non fuerit ultra vel infra dimidium iusti pretii
vel set perseverandum sit in ca. stimatione seu apretiatione. ad
cuius casus decisionem adverte in rebus inveniri duplex genus pretii
alterum proveniens a rege vel principe (quod quamvis media lege fit dicit
legitimum) alterum pretium nale seu vulgare quod fit et in boni
solet a coi hominum intelligentium stimatione et hoc cadit inter illas
res quae aliquam non habent pretium legitimum id est vulgare pretium
et nale etiam iustum habet lg. pretia ff. ad leg. falcidiam.

iuxta quae pretia hoc est discrimen ut bene notavit Lessius libro 2° Cap. 21 dubio 2° non consistet pretium legitimum consistere in indivisibili pretium vulgare seu naturale habere latitudinem, nam datur pretium infimum seu pium et pretium medium et pretium supremum seu rigorosum ut si res aliqua valet ex medium pretium decem, infimum novem, ex supremum undecim, et si res venalis pretio vulgari vendatur servatur aliquo ex his pretiis infra limites pretii iusti emit et vendit quilibet locum in pretio legitimo, nam cum non consistat in indivisibili, ideo in maiori vel minori pretio emit et vendit licite iustitiam, sed haec omnia adverte procedenda esse in foro conscientiae nam in foro externo seu fori non datur actio ei qui vendendo carius vel emendo vilius non est deceptus ultra dimidium iusti pretii, ut si aliquis aliquid valens centum vendat 70 vel 60 vel 50 non potest intendi actio ad rescindendam venditionem, bene tamen si vendidisset 48 quia est pretium infra dimidium iusti pretii ita leg. 2a Codice de rescindenda venditione et cap. cum dilecti et cap. cum causa de emptione et venditione quae disposuerunt iura ad vitandas innumeras lites si ex qualibet fraude daretur actio.

quo supposito ad casum nostrum videri actionem ut res aestimatae reducantur ad iustum pretium quamvis deceptio non fuerit ultra vel infra dimidium iusti pretii eo quod in hac materia dotali est facta exceptio in ipso iure ita leg. plerumque iure §. ultimo et leg. si res §. si mulier ff. de iure dotium et lege circumscripta Codice soluto matrimonio et leg. 16 titulo 11 partita 4a quae approbanda sunt ut dispositio iure et facta in favorem matrimonii et bonorum dotalium quae iusto pretio et vendi et emi debent seu aestimari.

4° quia uxor dat dotem aestimatam et maritus illam accipit per modum emptionis cum de emptione et venditione debeat gabella vul

g° alcabala petunt DD. an etiam in isto casu debeat et solvenda
sit. respondet negant molina disp. 426 cum Cayarte de desimis
Castro no. 36 Casus resolutionis ro desumit a iure ita disponente
leg. 35 titulo 8° lib. 5° nove recopilationis quae iuris exceptio astrin
genda est et extendenda ad alios casus in qq. sit eadem ro tempe
favor dotis.

antequam proponam summer 6um casum in qq de actione qua
dam agit quae dicit evictio apud iuris peritos necesse est premitta
mus nam huius actionis est igitur evictio actio illa media qua aute
iudicis recuperat aliqua res aliena quam apud se aliquis habet legi
timo titulo vg. Ioannes fur rem alienam et furto habitam ven
didit petro postea franciscus cognoscens rem suam apud petrum
emptorem conquaerit apud iudicem et explorata re mediis ins
trumentis et testibus iudex iubet a petro emptore adimi rem
illam et restitui francisco talis res dicit evicta et actio quare
superat dicit evictio quod sibi et quasi evincit ut convincat petrus
de re non sua et ab illo aufert et res ablata hoc modo evicta seu
recuperata dicitur in hoc casu petunt doctores an venditor talis
rei de evictione teneat emptori, et respondent afirmative re
gulariter loquendo ... emptori competere actionem adversus vendi
torem non solum circa pretium et etiam ad interesse et damna se
quta ex tali venditione ita habet lege libera Codice de sententiis et in
terlocutionibus et leg. 11 cum 5° Codice de evictione et leg. evic
tae ff. eodem titulo et leg. 32 titulo 5° partita 4°.

5° igitur hac doctrina supposita sequitur casus in quo maria tra
didit vel promisit vel parens illius petro marito dotem postea tamen
ab alio 3° dos ipsa evincit, quid igitur iuris in hoc casu. DD. respon
dent cum disse a tenta varia dispositione iuris. et ut si dos data sit, si

mala ea ratione qua emptionem efficiat iuxta dicta nota ante modo sit dos
tradita modo sit promissa potest maritus agere de evictione et recu
peratione dotis ablatae. 2o si dos data sit inextimata subdistinguunt
vel ipsa prius fuit promissa et consequenter accepta deinde tradita et
in hoc casu etiam concedunt marito posse agere de evictione
si tamen non prius fuerit promissa sed a principio tradita iterum
distinguunt vel in tali traditione processum fuit bona fide vel mala
si bona maritus non potest agere de evictione nisi pactum expre
ssum praecedat de evictione agenda res tamen perit uxori, si
mala fide quia certo constabat rem esse alterius vel saltem dubita
bat poterit maritus agere de evictione quae omnia habentur expresse
leg. 1a codice de iure dotium et leg. 22 titulo 11 partita 4a

integram hanc dispensationis DD. egere ferunt nostri ulti
mam partem non admittunt in qua distinxit quod si res a principio tra
dita sit bona fide non habeat maritus ius agendi de evictione nam
volunt hoc esse correctum leg. ultima §. ut plenius codice de
rei uxoriae actionibus. Molina tamen disp. 427 non admittit hanc
correctionem tum quia in praedicta lege non constat tum etiam quia po
sterior est lex citata partitae 4a. Dicit tamen ipse aliqua ex parte di
spositionem hanc esse corrigendam nam cum maritus rem dotalem non re
cipiat titulo lucrativo sed oneroso siquidem cum onere sustentandi
uxorem et reliqua cur non erit concedenda actio de evictione etiam
si dos ab initio tradita sit et non promissa vel quare ille non erit liber a
sustentanda uxore et a tradenda ipse lucrator in ea proportio
ne in qua dos esset evicta maxime si maritus in pactum non dedu
xisset se non acceptam de evictione. Quae vero Molina tantum pro
bat dispensationem esse correctione praecedentem legem sed non esse co
rrectam, et ut non dum non corrigit standum est legi saltem in fo

ro fori.

set dicis q.d in foro conscientiae tenendum sit nam cum re ipsa dos tradita e. illa sit et maritus illam n. retineat, unde obliga tio in viro alendi uxorem et dimidium lucratur dividendum et dandum uxori l. heredibus, cum contractus societatis infringere sit q.d socii aliq.d coe. contribuant, hes resolutionem similem q.e s.ancti l. ubi ex dispensatione iuris et etiam dictamen rois resolvimus dote pro missa n. soluta a propria persona dolo n. interveniente maritum teneri ad alendam uxorem cum q. in presenti casu ita iure dis positum sit et dolus n. intervenit set bona fides eodem mo respondeo et dico idem servandum ee in foro conscientiae videant viri q.do contrahunt quid faciant et cum agunt de instrumento dotali consulant iuris consultum et in pactum deducant in eveni ta actionem de evictione in sua re si remisse procedunt illis cul pa imputet et uxorem alat et ad reliqua maneant obligati ac si dos evicta n. sit iura.n. in hac re procedunt in favorem uxorum qui favor n. e. a nobis corrigendus donec ab ipso iure corrigat.

6.o maria tradidit petro dotem stimatam ea stimatione sua emptio cat. simul sue praesesit pactum de solvendo duplo si dos evi ceret evicta atamen de facto evincit in hoc casu soluto matrimo nio e. ne uxori restituendus solum valor dotis evicta l. duplum illud et incrementum q.d succesit pro re dotali evicta. respondent dd. illud duplum et incrementum ee restituendum et merito q. si dos n. evinceret valor dotis restituendus erat q. et similit. duplum illud q.d substitutum e. pro dote et in hoc nam inspiciat illius articuli scilicet an bona dotalia possint alienari a marito l. uxore

articulus sextus.

An bona dotalia possint alienari a marito vel uxore.

Plura sunt genera bonorum dotalium ut vidimus anno 4.º et de singulis petimus an patiant alienationem et claritatis simpliciter generis bonorum dotalium condistinguendum est. Quam continet bona dotalia inextimata, immovilia, non consistentia in pondere, nec et mensura quae generali nomine apelant apud iuris peritos fundus dotalis ita leg. unica §. Cum lex Codice de rei uxoriae actionibus et leg. 1.ª Codice de fundo dotali quae forte fundum est rei familiaris. Quam contineat bona etiam inextimata movilia non consistentia in pondere, nec et mensura, ut mancipia, vestes, et cet.ª Quam contineat bona estimata ea estimatione quae emptionem eficit tam immovilia quam movilia, modo non consistant in pondere et cet.ª modo consistant. His praehabitis.

1.ª resolutio sit bona dotalia inextimata non consistentia in pondere et cet.ª immovilia quae generali nomine dicuntur fundus dotalis alienari non possunt a marito vel uxore etiam si uxor prestet suum consensum marito, aut maritus uxori et ambo simul de alienatione conveniant. Resolutionem explico et probo et in primis quid nomine alienationis intelligatur explicandum est pro quo adverte duplicem esse alienationem alteram propriam alteram minus propriam et latam, alienatio propria est media qua alicuius rei dominium absolutum transfert l. leg. unica Codice de fundo dotali et lege 1.ª titulo 14 partita 1.ª et leg. alienationis ff. de verborum significatione sed dominium absolutum et perfectum est quod apud iuris peritos absolute cognoscit ex Bartulo leg. 1.ª §. dista

ff. de adquirenda possesione illud definiente e. iy perfecte dis ponendi de re corporali nisi lege prohibeatur. jetiam vidimus art. 1.º parragrapho 2.º hoc dominium dividi in directum et utile quam divisionem aprobat etiam Molina tomo 1.º disp. 3.ª ex tendens etiam dominium ad incorporalia qualia sunt iura be nefitii l. cathedra quamvis ut vexeremus bartolum et coem iurisperitorum l. m dominium dicitur proprie et absolutum reliqua minus propria assi no desimos bien en español pedro tiene dominio del benefitio o de la cathedra sino tiene dere cho i tiene posesion. altera alienatio minus propria e. qua media transfert dominium improprium quale est utile nostra autem re solutio inteligit de alienatione perfecta et propria qua fit tras latio dominii perfecti et dominii directi seu proprietatis et etiam inteligit de alienatione minus propria qua media transfert dominium utile si fiat cum periculo alienationis propriae, itaque si atentatum fuerit fundum dotalem alienare quovis ex his mo dis contractus ipso iure erit nullus poteritque tam uxor quam he redes illius soluto matrimonio fundum alienatum repetere.

Probatio huius 1.ª resolutionis precipue sumitur a dispositione iuris ita disponentis leg. unica §. et cum lex Cod. de rei uxoriae actibus et institut. ff. alienare licet in in principio §. 1. insuper con firmari potest. roe. et l.ª illius par. in qua statuit maritum non posse fundum dotalem alienare manifeste probatur ex dictis 3.ª art. 4.º ubi vidimus similium dotalium inextimatorum domi nium spectare ad uxorem, cum nemo posit alienare illud su per quod dominium non habet, non poterit maritus hec alienare. 2.º pars similiset etiam de consensu uxoris non posse probatur quia licet uxor domi nium habeat talis fundi dotalis, cum tamen illum dedit pro dote

in matrimonium, eius que usus pertineat ad virum pro oribus matrimonii sustentandis oneribus ut videbamus L. 5. a. arto. l.º hinc est uxorem non posse illum alienare. 3.º denique pars, scilicet concurrente utriusque consensu adhuc non posse alienari probatur, licet dominium in uxore proprietatis hoc tamen impeditum est a legibus dominium aut quantumvis perfectum etiam a legibus impediri potest ut referebamus ex Bartulo relato, ratio aut huius impedimenti est ne uxores indotatae et pauperes manerent si possent fundum suum dotalem alienare vel consensum prestare ad alienationem illius.

Ex qua resolutione habes non posse maritum vel uxorem aut utrumque simul l.º contractu promissionis, donationis, venditionis disponere de fundo dotali, quia his contractibus verum et absolutum dominium transfert. 2.º nec contractus census modo sit reservativus modo consignativus, quia utroque diminuit fundus dotalis et gravatur ex parte que alienat, nec contractum mutui aut precarii quia utroque transfert dominium; posse tamen contractu depositi vel commodati dummodo pure exerceatur et non admixto alio contractu alienationem continente et simul in contractu commodati non interveniat ratio usus alius damnum rei commodatae nisi simul alia ex parte reservatur. 3.º nec contractus societatis ludi, sponsionis, sortis propter eandem rationem nec contractu fidei iussionis aut assecuratio nisi pignoris, vel hipotecae nam ut bene notavit Molina disp. 428 illud scilicet hipotecae subiicere patitur quoddam genus alienationis cum ex parte periculo illius, deinde ex contractibus nominatis 2.º minus citabile nec contractu stipulationis vel restitutionis in utroque non involvit translatio dominii et tandem ex contractibus nominatis nec contractu permutationis vel cambii aut contentis in illis consignationibus

do ut des, do ut facias et cetera si in illis intercedat traslatio dominii.

tres restant contractus de quibus dubitare possumus an maritus et uxor etiam accedente mutuo consensu uti possint et sub illis disponere de fundo dotali; contractus sunt locatio, emphiteusis, pheudum. ratio dubitandi est quoniam his contractibus non transfertur absolute dominium nam tale simpliciter manet apud locantem vel dantem rem ad emphiteusim vel in pheudum, cum solum per hos contractus dominium utile transferatur quod non est absolute dominium sed quasi quid, praeterea nullum periculum in his contractibus adest alienationis; rem hanc tetigit molina disp. 464 ubi docet quando aliquis alienare prohibetur non solum intelligitur prohibitus de alienatione propria qua transfertur dominium directum sed etiam de alienatione impropria qua transfertur dominium utile, et ita prohibetur ipse dare aliquid in pheudum, emphiteusim, et locationem in decenium et ultra ex qua doctrina molinae infertur pars negativa nostri dubii si dixit maritus aut uxorem (etiam interveniente mutuo illorum consensu) non posse talibus contractibus uti disponendo de fundo dotali.

sed nollem in re mere iuridica ex solo iudicio theologico sententiam dicere consului doctum virum in utroque iure, et ait si locationem ad breve tempus non inducere alienationem, si tamen sit ultra decenium (adunatam lege) vitiis induceret aliquas species alienationis et consequenter emphiteusim et pheudum non posse exerceri cc praedictum fundum dotalem porque en contratos de arrendamientos tan largos ai mejoras i menoscabos que prejudican la substancia de la cosa arrendada. unde cum sint instrumenta ea locationem similium dotalium semper solent in cremento [illegible] tales contractus exponant [illegible] suam sententiam amplector ut sore experientia ipsa confirmatam

ciam ubi tum tabelliones si nihil instrumenta significant, exigant iuramentum ab uxore ut in secunda manent contractus ix caput cum contingit de iure iurando et si noluerint uxores iuramentum prestare tabeliones ab instrumentis stipulet pena lo cassio talium bonorum.

2ª resolutio sit bona dotalia pret fundum dotalem et consequenter mobilia tradita inextimata et in consistentia in pondere et mensura bene potest maritus alienare de consensu uxoris [illegible] expresso vel presumpto. si tamen absque tali consensu alienatio fiat erit invalida. prima pars huius 2ª resolutionis habetur lege in constante et lege sequenti ff. de iure dotali et lege si mulier et leg. si maritus ff. de fundo dotali et idem defendunt glosa institutionum quibus alienare licet in principio verbo dotale. ratio huius est quia cum ex una parte ista bona quo ad dominium proprietatis et directum spectent ad uxorem ix dicta ratione 4º et alia ex parte in sit ingeditum hoc dominium a legibus sine dia administratione mariti reducatur ad actum uxore dante consensum et eo de talis alienatio facta a viro anullet. glosa tamen citata adunt limitationem quando vir sit solvendo talem rem quam alienaret. hanc limitationem refert molina citatus et illam nec aprobat nec reprobat, set sane aprobanda est cum sit in favorem dotis cuius bono maxime atendunt iura.

et hanc 2ª partem docuerunt iura supra citata specialem sic consequenter potest a marito de pecunia dotali accedente consensu uxoris emere aut rem aliam que loco pecuniae maneat rei dotalis inextimata et consequenter spectet ad dominium uxoris ita leg. que res ff. de iure dotis et leg. 49 titulo 5º partita 4ª. si tamen [illegible] emeret de consensu uxoris ut esset res dotalis inextimata maneret mariti viri ita habetur leg. ex pecunia codice de iure dotis cuius

videe potest quod vir medio illo consensu ab uxore petito et quasi conventione facta illam pecuniam vult constituere in rem dotalium non stimatorum et consequenter tale predium emptum reduit nam dotis inextimatæ et spectat ad dominium uxoris secus in 2.º casu quod talis conventio non intercessit et ita manet in dominio viri set talis ut maneant in subsidium uxoris hoc est si matrimonio soluto non sit unde dos integre solvatur poterit uxor talem rem sibi vendicare et cum anterioritate in ordine ad quemcumque alterum creditorem ita notavit glosa in leg. pecunia citata et leg. uxor marito ff. de donationibus inter virum et uxorem quam omnia cum gomez et lopez aprobat molina disp. 428.

2.a pars 2.æ huius resolutionis scilicet alienationem factam absque consensu uxoris esse prædicta dotalia esse invalidam probatur ex eisdem iuribus nam si ex illis licet marito alienare prædicta dotalia habito consensu uxoris bene sequitur quod si alienaret illo non habito invalida sit alienatio et ratio breviter confirmat nam si prædicta dotalia ex 1.a dictis spectant ad dominium uxoris quævis alienatio invito domino manifeste invalida manet. hæc autem 2.a resolutionis pars admittit quandam limitationem est alienationem servi quem si manu mittat maritus absque consensu uxoris talis manumisio est valida dum modo maritus habeat unde solvat uxori quod consensum est in favorem libertatis ita leg. 1.a et leg. ult. codice de servo.

3.a resolutio reliqua bona dotalia tradita inextimata consistentia in pondere, numero et mensura et omnia tradita stimata per modum emptionis movilia et immovilia bene potest maritus alienare etiam absque consensu uxoris. ratio huius 3.æ resolutionis manifeste colligitur ex dictis articulo 4.º ubi statutum fuit ista dotalia tran

sive in dominium viri, et ita si absolute sub illius dominio sunt po
test non spectato consensu uxoris de illis disponere ea que alienata
advertendum tamen est in subsidium uxoris bona mariti manere
hipotecata ipsi uxori, et sequenter soluto matrimonio cum anterio
ritate ad reliquos creditores illi aplicanda esse ita tenet leg. in rebus co
dice de iure dotis et consentiunt greg. lopez leg. 7a titulo 11 partita 4a
et gutierrez de iura iurando 1a parte cap. 4o no 9o et molina ci
tatus. adverte etiam in regno lusitaniae hanc esse exceptionem par
nam si res sit inmovilis quamtumvis tradita sit estimata quocumque
genere estimationis non potest maritus illam alienare sine expresso
consensu uxoris et ita alienatio erit invalida si absque tali consen
su fiat ita lib. 4o ordinationum titulo 6o quae ordinatio consonat
esse videtur propter insistens in favorem dotis uxoris, articulus 7us dubia et casus
resolvuntur circa alienationem bonorum dotalium

articulus septimus.

dubia et casus resol vuntur circa alienatione bonorum dota lium.

1o dubitant DD. quamvis ita ut praedicta non possit alienari fundus dotalis
an dato casu in quo maritus alienavisset talem fundum ex consen
su uxoris etiam viventi transacto iterum consentientis et rema
nentibus apud virum sufficientibus bonis unde posset solvere uxo
ri pretium talis fundi alienati, tunc in hoc casu et sub his circum
stantiis alienatio facta valeret. ratio dubitandi ex glosa cap. cum contingat

... dari iuramentum a marito, quam aliqui sequuntur existimantes id ita fuisse in authentica sive in Codice ad velleianum ... item aut negativam sequuntur ... Cap. cum contingat ... Baldus ... cum ... Covarrubias ... modo ... et molina tomo 2° disp. 423 et ... ad rationem dubitandi respondetur authenticam relatam loquutam fuisse de bonis immobilibus donatis a marito uxori propter nuptias ... donationis ... esse in ... authenticam loquitur proprie de fundo dotali ... recedendum a ... in favorem dotis ... alienatio invalida ...

2° quaeritur casum in quo maritus alienavisset fundum dotalem vendendo illum tertio poterit ne ipse maritus agere de repetendo tali fundo a se ipso alienato. Ratio dubitandi est quia talis repetitio cum sit quasi ... ... facti praeteriti videtur non posse ... alienationem petere eisdem et sic ... nomine uxoris ... maritus ipse qui alienavit. Respondendum tamen est posse maritum talem fundum repetere ita affirmant glosa ... nova ... Codice de rei uxoriae actione ... verbo alienare et glosa institutionum ... alienare licet in principio verbo interdicta et molina ... et antonio gomez ... fecit aliquis nomine alieno in cuius fundum ... suum est posse ... venire et repetere poterit qui fecit ... venire ... nomine illius ... fecit nomine cuius fecit ... in praesenti repetitione ... nam maritus alienando fundum dotalem nomine uxoris cuius ille fundus est alienavit, et cum in favorem uxoris ... sit talis repetitio poterit maritus repetere qui uxoris nomine repetendo ...

3° a persona emptore qua dicti fundi dotalis ablatus fuit, et evictus
poterit ne petrus agere de emptione et recuperare pretium cum
interesse a venditore. Vnd. hanc quaestionem resolvunt DD. in media
dictae quaestionis a duplici praesumptione sub qua traditur ille venditor
instituit similis potuit evenire. 1a in qua petrus emptor sciebat
fundum quem emebat esse dotalem, et ita mala fide possedit.
2a in qua ignorabat, et bona fide emit. in 1a. praesumptione dicunt
tamen solum posse agere ad pretium iuxta leg. ult. §. ult. Codic.
Com. de legat. et authentica sive vestram dicti Codicis de sacrosanctis
ecclesiis. in 2a. posse petrum agere de evictione et venditorem s.
licet maritum vel eius heredem teneri ad pretium et ad interesse
quia petrus bona fide possedit, uxorem vero aut illius heredem ad nihil
teneri.

Quae resolutio quoad dictae approbanda est. pro cuius intelligentia,
considerat. examinandi oportet rationem cuius semper DD. in materia
de restitutione et contractibus docet illum qui mala fide aliquid
emit sciens esse alienum non posse agere ad pretium sed
et pretium amittere et quod emit. petrus vero in 1a praesumptione mala
fide emit, quare ratione praedicta tamen concedunt illum posse agere
ad pretium et sic ad interesse. Cui dicunt possedit multa
cit. ex auctoritate [illegible] leg. [illegible] respondentes praedicti
dicti DD. communem illam doctrinam esse veram quando qui emit ab
illo emit qui nullo modo dominus est et nullis quibus [illegible]
sit dominus illius fundi dotalis ut videbamus in 4°. tamen [illegible]
quod dominus est fictione iuris ut ibi docebamus et ex hoc capite oritur
disparitas ad rem dubitandi quod praesentis dicta approbanda est.

4° Demum petrum maritum constante matrimonio alie-
nasse fundum dotalem ex consensu uxoris solvit mari-

monium pesi morte et uxor ratam het alienationem factam ex hac ratihabitione revalidarentur contractus et alienatio prior nulla remanebit deinde valida. Ratio dubitandi est media hac ratihabitione aufertur defectus propter quem nulla erat alienatio seu venditio, scilicet defectus potestatis et dominii in vendente, nam soluto matrimonio vere domina est et eius dominium non impeditur sicut erat constante matrimonio et ita si vere domina est et non impeditur eius ratihabitio sufficiens erit ad revalidandum eum contractum.

Nihilominus DD. respondent negant quod nondum uxor recuperaverat sibi fundum dotalem alienatum, imo adart[?] ante recuperationem illud vendidisset vel alienasset alteri 3º talis venditio et alienatio esset nulla, et quod in his casibus fundus ille dotalis nondum restitutus non amittit privilegia dotalia scilicet non posse alienari ut leg. 3 ff. de fundo dotali et leg. etiam eodem titulo ubi etiam dicemus de matrimonio dotale praedium esse intelligi quod dixi in mat. antonius gomez ad leg. 50 tauri in 2 si tamen uxor soluto matrimonio fundum recuperaret faceret quod vellet, iam illum non het ut dotalem sed ut aliam rem propriam absque illo impedimento seu privilegio dotali et ita posset fundum iam suo[?] ... et constante[?] matrimonio diverso ... demove alteri 3º alienare vel illo cui alienatus erat restituere. dicta tamen de impedimento seu privilegio dotali non het locum in heredum uxoris, nam in illos ille fundus dotalis non est et consequenter ante recuperationem poterint et illum disponere et cui voluerint alienare.

Si maria uxor pesi constante matrimonio mariti sui alienavit fundum dotalem quae alienatio etiam est invalida ex praedictis

dissoluto matrimonium morte uxoris et petrus maritus succedat in bonis uxoris numquid erit necesse confirmari alienationem sive nova possessione aut recuperatione ex parte mariti. Respondeo duplici ex causa. 1a. quia ipse successit ex lege cum viri ff. de usucapione. 2a. ratione alienationis ut hoc dictum est maritus ipse fuit obligatus de evictione saltem quoad pretium ipsi emptori bene quia successit et quod ex ipso tenetur de evictione sed successit in illo fundo dotali quod omnino facit in uxore ad quam dissoluto matrimonio fundus dotalis alienatus spectat.

6a. fratres casum proponit petrus de consensu uxoris et maria de consensu mariti alienaverunt fundum dotalem sed etiam Joannes pro illis factus est fideiussor in hoc casu Joannes fideiussor tenebitur de evictione talis fundi, itaque si fundus recuperetur ab emptore et petrus et maria principales contrahentes et alienantes non fuerint solvendo tenentur solvere ipse Joannes. ad resolutionem huius casus aliqua pronotanda sunt. et primo quod obligationem fideiussoris et primo quod non est fideiussorem nisi principalem contractum factus est alia et obligatio et principalis debitor seu obligatus quam si principalis subsistit pro alienatione fundi principalis debitor tenetur de evictione tamen talis obligatio non est accessoria sed eque et vicem alterius et fideiussorem non posse in plus obligari quam principalem debitorem ut habetur in institutis de fideiussoribus § l. et 3o. deinde quia si principalis debitoris obligatio omnino invalida sit etiam invalida erit fideiussoris lex cum lex ff. de fideiussoribus. denique fideiussorem non posse teneri regulariter loquendo nisi facta excussione principalis debitoris quod fit cum constiterit illum non esse solvendo ut authentica presente Codice de fideiussoribus.

Item prenotatis ad casum 1° cum iste b. Joannes fuit fidei iussor mariti alienantis fundum dotalem l. uxoris etiam alienantis si fuit mariti [illegible] cum iste ex s[upra]dictis teneat de evictione saltem quoad [illegible] tenebit etiam et fidei iussor illius si tamen fuit uxoris cum ipsa non teneat de evictione in rei fidei iussor illius tenetur sentit fuit panormitanus cap. cum contingat de iure iurando no. 2° antonius gomez ad leg. 50 tauri no 60 quos refert et sequitur molina [illegible].

7° datus fuit petro sponso fundus in dotem et ille antequam celebraret matrimonium alienavit ipsum fundum talis alienatio etiam tunc invalida reputabitur ac si alienaret fundum post matrim. celebratum ro dubitandi est quia hec dicta conditiones alienationis fundi dotalis sunt veluti privilegia talis fundi ut dotalis est cum autem non est sequutum matrim. nondum ille fundus habet rationem dotis et consequenter videtur carere illo privilegio. nihilominus ad illam alienationem prohibendam leg. lex in bia ff. de fundo dotali. quia licet ille fundus non sit dotalis proprie propter rationem dubitandi factam est tamen fundus quasi dotalis propter aproximationem ad matrim. et hoc sufficit ad hoc ut gaudeat predicto privilegio. textus dicit an in aliquo eventu valeat alienatio fundi dotalis.

articulus octavus.

an in aliquo eventu valeat alienatio fundi dotalis.

cchamc diferen seu 3.um coit DD. observant duos casus in qq alienatio dotalis fundi valida het. l.us e 2.o talis alienatio facta fuit ca necessaria hoc e independens a volun. viri et uxoris, ut si ptis e fundus petri in dotem, petri integer, set ex pte pris tajus in illo fundo, qui ja fuedia quodam alter etiam het partem, qui socius partem hens velt, qd dividat et illi aplicet sua pars, quod aplicari n potest nisi talis fundus vendat et psequens alienet, in hoc casu poterit maritus agere de alienatione pte altera expostulante seu provocante, et iudice ad id cogente: n tamen poterit maritus etiam de consensu uxoris agere de illa divisione aut alienatione petendo divisionem illam ita l.eg. ultima Codice de fundo dotali, quod dispo iuris aprobanda e et tunc alienatio cum fiat atto iudicis in hac pte superioris, utroque conivge valida manet, in quo casu illa pars quod remanet mariti pretii ex fundo vendito atto iudicis debet aplicari ad emptionem alterius fundi.

in hoc l.o casu in quo alienatio e licita fundus alius et speciali casus, possidebat petrus fundum dotalem et conventus e litis cc illum nam Joanes coram iudice contestata lite et adhibitis testibus et productis instrumentis, sentam obtinuit et illi tanq proprius adiudicatus fuit fundus dotalis. deinde morte petri dissolvit matrimonium, et senta transiverat in rem iudicatam ix dicta aduedis l.a 1.a e 3.a ... note vit ne tunc mulier agere de extrahendo fundo ex manu possidentis, et audiet intendens probare n recte videnre marito fuise defensum illum fundum et psequens ad illam spectare. respondent DD. cum ditte nam l.a 3.a maritum senta lata fuit q ille ex dolo l. culpa neglienterse se sit cc litem l. n, et absque dolo et mariti culpa si l. n respondeat audiet, quidem uxor l. illius heres l.o 3.a ipsum maritum l. bona illius si heat unde solvat, si tamen nulla illi sint bona audiet adversus eum qui fuer

dum tulit argumento legis titulo ff. de conditionibus et demonstrationibus si
tamen non respondeat non audiet mulier sed in eum locum habebit
exceptio vel obiectio rei iudicatae i le diran que no ai lugar como en
cosa pasada i juzgada quae omnia corrobora, prout ipsi roi et ex mul
tis comprobat antonius gomez ad legem 50 tauri numero 32.

alter casus est in quo alienatio fundi dotalis est valida et
aprobatur a DD. communiter est quando maritus ita alienaret dotalem fundum
ex consensu uxoris ut ipsa iuramento confirmaret huiusmodi
alienationem non dolo nec metu inducta ita ex communi sententia procedit et
aprobat molina tomo 1° disp. 149 et tomo 2° disp. 428 cuius rei decisio
expressa habetur cap. cum contingat de iure iurando et aprobanda est ex
dictis a nobis [illegible] cum sanchez lib. 6° de sponsalibus disp. 32
et aliis DD. nam quando res iurata non est contra bonos mores aut contra bonum commune
et publicum et consequenter potest servari sine dispendio salutis eterne
obligat tam in foro conscientiae quam in foro fori et consequenter in
iuramentum et alienatio supra quam cadit obligat quia cum contractus
alienationis rei contra bonos mores sit nec contra bonum commune maritus et
uxor debent stare promissis et iuramento nam annullatio a iure
introducta contra huiusmodi actiones solum fuit propter bonum privatum
ipsius uxoris quod aut aditum est si fiat absque dolo et metu etiam habetur
cap. citato et bene advertunt DD. illa quidem obstare non ad hoc ut
iuramentum non obliget sed ad hoc ut non maneat adeo firmum, quo
test. n. et debet huiusmodi iuramentum relaxari a prelato vide
molinam citatum disp. 149 et memoria tene doctrinam presen
tem pro similibus casibus iuramento vestitis. articulus 9us an uxor
possit amittere dominium fundi dotis.

articulus nonus.

an uxor possit amittere dominium sue dotis.

postissima causa divortii cohabitationis adulterium est ut vidimus supra 3a ad adulterium vero ab uxore factum varie pene sequuntur et civiles et criminales inter civiles preter denegationem alimentorum de qua supra 5a alia est amissio dotis que pena satis decisa et probata in iure consultis de donationibus inter virum et uxorem et leg. consensu codice de repudiis et leg. unica §. taceat codice de rei uxorie actionibus communiter recepta est a DD. et merito nam illa inter alias penas feminea liberius cohibet ut tantum scelus quantum adulterium est uxores penitus abhorreant, hec autem pena varias accipit ampliationes simulque habet suas limitationes quas iam enumerabo.

1a ampliatio est iuris dispositionem intelligendam esse non solum de dote tradita set etiam de dote promissa ita Sifuentes leg. 81 tauri Castillo leg. 81 tauri, Rolandus consilio 50 numero 8o volumine 1o Azebedo leg. 4 titulo 20 lib. 8o recopilationis numero 40 Sancius lib. 10 disp. 8a numero 5o modo qui devebat dare dotem promissam fuerit in mora solvendi, ratio horum doctorum generalis illa doctrina est supra 18 ius absolute procedit nec distinguit nec nos distinguere devemus que quidem ampliatio admitenda est nam cum adulterium adeo sit dignum ratione dignum est tali ampliatione.

2a ampliatio est predictam dispositionem iuris etiam habere locum inter sponsos de presenti celebrato matrimonio consumato ita Antonius Gomez leg. 80 tauri numero 47 Ioannes Lopes de donationibus inter virum et uxorem, Iulius Clarus lib. 5o receptarum §. adulterium et est expressa ampliatio ista leg. 3a titulo 20 lib. 8o recopilationis quam

ampliationem admisit etiam Sanchez cit. nº 6º adeo illam in
telligendam etiam si ea sit sponsa traducta in domum sponsi quae
ampliatio etiam admitenda e(st) a nobis ut ois praecludatur ianua tan
scandalosi criminis.

3ª ampliatio inter DD. dub. e(st) 1º hujusmodi adulterium ussi
sit intra matrimonium re ipsa nullum veruntamen ut legitimum
existimatum quam differentiam exactissime examinavit Barbosa le
ge 2 [illegible] principia ste. nº 93 et 94 ff. soluto matrimonio ubi
referens duplicem sententiam alteram affirmativam et negativam
alteram utramque in concordiam reducit mediante distinctione nam
[illegible] sententia amarito [illegible] adulterium et [illegible] dote illi applicari nam
[illegible] matrimonium fuisse nullum minime ardiet
[illegible] sententia quae dicta sunt in iis [illegible] etiam iure
Castellae expressa dispositio habet adulterium commissum in matri
monio existimato eandem poenam pati ac si revero commissum
fuisset in leg. 81 Tauri hodie leg. 4 titulo 20 lib. 8º recopilationis
[illegible] advertit ponens Sanchez cit. nº [illegible] et [illegible] citatis hanc
dispositionem intelligendam esse 1º [illegible] trahit, [illegible] nullita
tem ab aliquo impedimento dirimente [illegible] si ab initio irritum fui
sset defectu consensus [illegible] fuit celebratum [illegible] cadente in vi
rum constantem quae amplectenda sunt ut dispositio iure et
[illegible] Corona.

1ª inter limitationes e(st) 1º adulterium culpa vacat nam
sicut videbamus sub 3ª nº 6º adulterium vacans culpam e(st) le
gitima ca. divortii et [illegible] legitima amitendi dotem etiam
si uxor ita esset oppressa [illegible] absolute tali ut aliquam dedisset causam
tali oppressioni [illegible] si [illegible] obedientiam [illegible] viro suo admonen
ti [illegible] [illegible] hospitium [illegible] cum aliis docet Sanchez lib.

lo diss. 5ª nº 14.

2ª limitatio est quando uxor commisisset adulterium metu qui posset cadente in virum constantem ad quem metum reducitur vere cum dicta et timor infamiae, quos ob causam non clamaverit quam limitationem licet non admittant DD. ad excusandam culpam adulterii, metus .n. quantumdiu gravis non posset excusare rem intrinsece malam quale adulterium est, eam tamen admittunt plures ad excusandam penam scilicet amissionem dotis et pro se afferunt S. Aug. lib. 1. de civitate cap. 19 excusantem Lucretiam ab adulterio, ut refert Cap. propositum 32 q. 5ª quam sententiam probabilem appellat Sanchez citatus nº 15 et nº 16 Castropalaum appellat communem a qua arbitratur minime esse recedendum et explicat caput citatum propositum et glossam dicentem huiusmodi metum excusare adulterium in ordine ad illas penas legales quae dotem desiderant, non tamen ad excusandas penas canonicas in quibus solum attenditur culpa, talis est amissio dotis. Et quod in lis statuendum est similem metum non excusare culpam propter rationem allatam, at cum pena praedicta nempe amissio dotis sit lata a iure positivo et humano, et de cuius ratione est non obligare cum tanto onere ut supra diximus, ideo talem sententiam etiam probabilem iudico cum Sanchez, ubi constaret certe intervenisse metum cadentem in virum constantem non solum probabilem ut cumque set valde probabilem indicarem, cum tamen vix hoc constare possit, ideo sententia magis communis adulterium damnat quoad publicam penam.

3ª limitatio invenitur in eo casu in quo promiserit dotem stipulatus sit soluto matrimonio dotem sibi esse reddendam, nam tunc maritus non sibi lucratur dotem quamvis mulier adulteret leg. ex morte [illegible] similliuo Codice de pactis et idem docent glossa atque DD. leg. si dotem marito Codice de iure dotis quam limitationem admittit

Sanciy Citaty Cum Aзebedo, Cifuentes. si tamen obijsiy illam stipulationem ꝑ ee validam casu quo n dct spetialis titulus ſiliset adulterium: n standum ee Juri et coi doctrs. lex n. hat spetiale ex illa stipulatione apposita, nam vi interveniente titulo etiam absque stipulatione dos n amittit. —

4a limitatione huic adquisitionem dotis ex pte mariti et amissionem ex pte uxoris n here locum si accederit atate propria, itaque si maritus uxorem adulterantem propria atate interficeret, n adquirit sibi dotem per heredes uxoris illam amittunt, nam in lege dispositum e eum qui propria atate ius sibi dicit etiam promitentem lege amittere legale commodum. ita leg. intendur. Vers qui fuerent ff. de furtis et leg. 8a Tauri hodie leg. 5a titulo 20 lib. 8o recopilationis, qua iuris dispo roi e consona ut cohibeat impetus vindictæ similibus eventibus, eq. ddna obserbat Sanciy Citaty no 8o, ex alijs tamen si post aplicata dos marito per sententia contingeret maritum occidere uxorem propter adulterium pcte dictam, n ideo maritum teneri ad restituendam dotem iam acceptam, q in tali casu n procedunt Jura citata et n e quare ad illud extendant. tum q ee etiam dicendum si aliunde ca marito eet aplicata dos a lege, tunc n. n amittet dotem quambis interficiat uxorem adulteram propria atate quæ probabilr dicta sunt.

altera ca amissionis dotis potest ee excoicatio ex pte uxoris media qua constituat excoicata evitanda et consequenter daret ca divortii ex pte illius et amissionis dotis sed ista ca insufficiens e nam ix caput quoniam multos 11a q. 3a a nobis explicatam in ma de excoicatione disp. 3a q. la art. 1 coniuges excipiuntur nec ad invisem se evitare tenentur roe excoicationis, et dato casu in quo uxor in sorde sceat per annum et n agat de absolutione in qua sicaemptu hered

tum propter hunc textum abbas et cum illo rojela, fabiena, silvester, armila, apud sanchez citatum existimant non spectata sententia judicis praedictam poenam locum habere, thomas vero sanchez ne deserat communem sententiam partem negativam partem negativam secutus est secutus est et ut nos cum illo sentiamus necesse est paremus expositionem ad textum aductum qui videtur expressus et ut nos cum illo sentiamus necesse est paremus expositionem ad textum adductum qui videtur expressus.

Ad quam expositionem parandam necesse est declaremus nomen actionis celebris in iure quae dicitur exceptio est autem exceptio quoddam genus defensionis qua utitur reus ad excludendam actionem ab actore intentam contra illum de suerte que quando el actor fiscal o acusante pone demanda sobre algun negocio a otro que llamamos reo o defendiente si este tal se procura defender de la tal demanda o action aquel genero de defensa se llama excepcion hispane recusasion con que recusa o tacha lo que se le pone quae exceptio duplex est altera dilatoria, altera peremptoria prima est quando aliquis acusatus obiisit seu excipit vel oponit judicem non esse competentem, testes esse infames, actorem esse excomunicatum quae dilatoria exceptio ne causa non perit sed dilatatur. 2a est media qua actio intenta seu causa velut destruitur et perit ut si quis obiisiat vel excipiat aut oponat se id tempore demandato principis sed iam solvisse quod petitur praeterea in memoria retinenda est duplex regula iuris in 6o altera 59. dolo facit qui petit quod restituere oportet eumdem, altera est 71 qui ad agendum admittitur et ad excipiendum multo magis admitendus est cum plus sit agere quam excipere qui potest agere poterit et excipere. His praehabitis communis sententia agerit quod qu

tiey lex aliqua negat actionem ad aliqd petendum et simul con
sedit exceptionem possidenti si solverit tunc licitum e? possidenti
in utroque foro retinere id q? petit. ex. petrus pupilus se obliga
vit franzisco ad solvendam certam pecuniam medio contrac
tu illi n? permisso si franziscus talem pecuniam recuperiset
quam quidem n? potent petere posset pupilus excipere et obiise
de se n? potuisse ad illo contractu obligari q? pupilus e?et index audiet
exceptionem et superabit restitutorem et ipse pupilus pote
rit retinere q? habebat ius excipiendi.

Ad dubi. propositum ma dicendum maritum duplisit posse
retinere dotem roe adulterii abolute et irrevocabilit. 2° ius
te set revocabilit id e? n? ita firmit. ad 1um n? desiderat sen
tia iudicis et hoc intendit sentiam... ad 2um n? desiderat senta
iudicis set sufficit titulus ipse exceptionis et hoc intendit tex
tus alatus. adulterium n? hoc regularit requirit ee notorium
et si sufficiat accusatione dum me in separatione et divortio rega
tione que dotis n? petent scandalum ex dicto a nobis s. l. 3. in
fo 6°. int. quos mos adquirendi dotem aliqua adnotant dis crimina
add. 1um si uxor retineat sua bona n? tenet se illis spoliare
ante sententiam iudicis secus post sententiam latam. 2 um si maritus
incidat in adulterium ante sententiam iudicis cum regularit log. de
delicto paria ipensent, cedit maritus a iure excipiendi et ise
penitus iure retinendi dotem.

4um dub. continet etiam celebrem casum ex quo patet
solutio ad alios similes demus uxorem legitime ee accusatam
de adulterio que si vinceret sine dubi restitueret dos viro, illa vero
se defendit curatis falsis testibus ita ut sententia impediat et absolvat
ab accusatione. in hoc casu cum uxor sibi certo conscia sit de adul

terio remisso teneret ne restituere dotem ac si senta iudicis mandaret restitui immo agentivi diversso intento quamvis n° probato afirmantes nobiles magisstri sotus l.° de iustitia q. 6 arto 9 castillo de leg. penali lib. 2.° cap. 12 noster molina tomo l.° tract. 2.° disp. 91 negant etiam ples alii navarrus in summa hispana cap. 18 aditione ad num. 49 et in latina cap. 18 no 49 medina lib. 1.° summae cap. 14 § 35 aragon 2.a 2.æ q. 62 arto 7.° banes ibidem dub. 2.° arto 7.° col. 6.a et alii ples quod sancicum citatum no 14 quos ille sequitur.

et quadem e.ro dubitandi eadem fere resolutio pro pluribus casibus ubi procedamus petentes an reus de reus iuridisso fuerit iuridice interrogatus quod habet plena aut semiplena probatio sit ei adulterium vel alterium crimen ille fere negaverit utens fal sis testibus vel alia graviis vis fugerit indicis sententiam maneat libera in conscientia a pena quam debebat iudex inponere talis eet ts amisso in nostro casu et in aliis aliorum bonorum restitutio pro homi sidio patrato vel pecuniarum aplicatio facienda fisco vidimus autores pro utraque senta graves audiamus illorum funda.

afirmantium fundum illis est tenerhad illam penam huius modi e.° talis interrogati seu acusati se defendentes falsis testibus iniuste sunt ca et pena illis quae imponeretur iusta ad quam alter habet ius ita tenentur restituere talem penam quod sicut non in casu in quo petens heret ius ad beneficium obtinendum si aliquis in iuste inpediret sine dubio obligaret ad restitutionem illius beneficii vel spei quam habet de illo obtinendo.

negantium fundum sic procedit autor seu acusatum habet directe ius ad illam penam sed indirecte et per accidens hoc est me diante senta iudicis nam legislator per se et directe sic intendit cedere ius ad punitionem de reo sumendam per iudicem et tamen

veste ysedere ius sti ut illi inde lucrum acrescat. ex atentis fundis fateor utramque sententiam probabilem, set probabiorem negativam cum propter eficaciam sui fundi tum et max quia fundum oppositum fasile disolver-

Ad fundum quorum afirmantium sil respondeo consedo accusatos et interrogatos in illis casibus regulariter peccare utentes medio illo iniusto set tamen inde sequitur eos teneri ad restitutionem quia illud medium iniustum quo utuntur per se non est danificativum negatoriis set defensivum rei quamvis indirecte et per acidens sesset illud lucrum actoris. ad confirmationem dico verum quidem esse ut probat lesius lib. 2º cap. dub. 18 illum teneri ad restitutionem qui vi aut fraude impediret aliquem a sequendo beneficio ... bene quo dignus erat saltem ... prudentium ... illa videret et nisi ... haberet ius ad similia bona nihilominus negat ... dissimilis ... in quibus casibus directe violatur ius alterius ... absolutam ... dependebat ... a volante ... in nostra ... nullum ius directe violatur set ... solum atendit ... defensioni et absolutioni a pena imponenda a iudice ... restringere et resolutionem ... etiam in casu in quo quis apelaret a iusta pena ... ex pena et ... penam in ... casibus bene ... teneri restituere expensas actori imo ... a lite iniusta penam ... donec ... confirmat ... positum ... rare ... semel ...

articulus undesimus.

an posit uxor recupe
rare dotem semel
amisam.

haec dificultas tendi potest penes duplicem considerationem l.a ante sentam iudicis. 2.a post illam. in l.o consideratione fuit dificultas an adulterante uxore et cum precedente amisionis dotis si vir adulteravit et tunc pareret ipsa compensatio delictorum et consequenter cesaret amissio dotis et ita dos amisa recuperaret.

respondetur afirmative ex lege viro atque uxore digestis digestis soluto matrimonio ad eum glosa verbo accusantibus et lege decima tertia titulo nono partita quarta et confirmat ratione et confirmat ratione quia iuges equaliter adstricti sunt ad servandam fidem matrimonialem sicut vidimus sa pe 3a an.o 1.o utrum aut sicut in capitulo a nobis examinato loco citato quando adulterium viri e(st) ocultum uxoris v. publicum cesat ratio ipsius compensationis quoad divortium ita etiam cesat ratio quoad istam penam nec damus ratione ibi examinata ut eficaxit procedunt pro hac pena sicut pro divortio sufficit. n. in illo casu licere viro divertere quambis non liceat adquirere dotem.

in 2.a consideratione sicut in citato loco distinguebamus duplex tempus l.um in quo sententia nondum transiverat in rem iudicatam 2.um in quo transiverat ita pro presenti dificultate et in l.o tempore adhuc locus est recompensationi et recuperationi dotis amisae ut vir 2.o tempore non in illo ut sunt capacia recompensationi delicta viri quae omnia confirmata manent ex dictis in loco citato.

l.o cc dicem resolutam ocurrit casus de coniuge contra post sententiam ad vitam maritalem ut petrus separatus ab uxore adult

vi ea et consequenter adquisita dote magnum scandalum generat frequentia adulteriorum in quo casu iudex teneretur possem ait compellere virum in penam facti scandali ut admittat uxorem adulteram ut bene cum aliis probavit Sanctius citatus no. 3 et in hoc casu admissa uxore recuperavit illa dotem amissam respondet negando Sanctius citatus no. 7 et merito quia ratione scandali solum habet iudex facultatem iungendi virum cum adultera non tamen auferendi dotem iam adquisitam nam hoc reparatio non est ad evitandum scandalum

2.º convenerit alius coniugis et pactum factum cum adultera quia postquam cognovit uxorem adulteratam esse et renitentem illa se non negaturam si dotem amittat consentit nam postea maritus incidit in fornicationem dabitur tamen recompensatio et recuperabit uxor amissam dotem affirmat Sanctius citatus eo quod ante sententiam adhuc manet iusta compensationis nec obstat illa conveniencia seu pactum nam habet ditiorem irrubitam nisi fornicatur media qua culpa resurgit titulus adquirendi dotem amissam quia resolutio pro statu rerum factum ad [illegible]

3.º demum postquam voluntaria reconciliatione cohabitare cum uxore adultera ideo an dos sibi adquisita iterum applicanda erit uxori reconciliatae. ad huius casus resolutionem triplex distinguenda est sicut cum 1.º de reconciliatione facta ante sententiam iudicis. 2.º de illa post sententiam latam. 3.º de illa simpliciter facta nullo interveniente pacto in 1.º sic coniugio affirmandum est nam ante sententiam iudicis sibi habet vir ius cum accipienti et facta reconciliatione extinguit ipsum ius. in 2.º sicut coniugio idem affirmat Sanctius lib. 10 disp. 8 nº 11 [illegible] de rebus sit respondendo mariti

et llamas, quae omnium fundamentum ponit ex regula nostra in vijsim
6o. odia restringi et cetera. Cum igitur poena sit amissio dotis et recon
siliatio adultera sit favor ampliandus est ipsa reconciliatio et
media illa ut sic sequabit divortium sed etiam amissio dotis quae
bandum est quod divortium ex adulterio velut radix est amissioni
huius et ita recedente radice nempe reconciliatione sequitur
tem radix divortii et dotis amissio quae velut fructus est.

Restat responsio in 3a. circumstantia et 1o. certum est si sit
reconciliatio simpliciter et absque pacto dotem amissam recupe
rari, et si non simpliciter fiat sed ex pacto cum aliqua simpliciter limi
tatione maior difficultas est, ut si maritus dicat volo mihi reconci
liare uxorem sed nolo dependere dotem iam acquisitam vel
volo partem dotis dare et non integram dubitant DD. an in illa alternativa condi
tione uxor acquirat illam partem dotis vel etiam acquirat partem si sit
donaret vir negat Barbosa leg. [illegible] ff. soluto matri
monio fundatur Barbosa est in leg. transigere codice de transactio
ne in quantum intendit esse genus transactionis ex adulterii crimine
remittendum quod firmat leg. regia in partita 7a. titulo 1o. Cum igitur
in illa reconciliatione adulterii vel venia non debeat intercedere pre
mium aliquid pecuniarium sentit pro se Barbosa attendendum
et ioannem [illegible] licet iste textus sit dubius ut notavit citatus
garcia numero 22.

Nos vero cum garcia partem afirmativam tenemus ducti ratio
quadam desumpta fundamento Barbosae quod sic se habet illud quod in predictis
dictis legibus prohibetur quod scilicet ex parte uxoris vel alterius nihil offeratur
marito pecuniarium propter condonandum adulterium et quod ille
nihil accipiat propter hunc finem non autem prohibitum est quod ille ex
parte sua remittat vel ius quod habet ad dotem integram vel ad partem illius

hoi[hominum] prestat in presenti casu videlicet

tandem petet aliquis quid sentiendum de illis legibus in foro interno q[uae] maritus aliquid receperit pro[p]t[er] condonandum adulterium teneatur tunc maritus restituere q[uo]d recepit respondet Sanchez citatus ubi generaliter sentiendum est ad alios ples casus similes respondendum: leges per legem generalis ff. de verbor. obligationibus prohiberi imo annullari ejusmodi stipulationes propter iniustitiam ex turpi causa ex qua prohibitione colligitur regula peccatum 2° ff. de 2° 3° affirmat hujusmodi stipulationes prohibitas quidem manere in hoc sensu ut in virtute illarum nequeat quis agere aut aliquis servare promissa non tamen quod acceptum fuit restitui deberet ante sententiam iudicis quam doctrinam probat Sanchez citatus et lib. 6° disp. 2° no 7° cum multis alijs imo probat pretium acceptum ob crimen irrestituibile non esse restituendum itaque leges predictae nullum verbum afferunt medio quo impediat translatio dominii et ita pretium refert q[uo]d actio turpi tudine non caret si aliunde dominium transfert ut videretur in nostro casu quae omnia probanda sunt propter verum distinguatur

utrum an possit uxor dotem viro traditam etiam non amissam constante matrimonio repetere

articulus duodecimus.

an possit uxor dotem viro traditam etiam non amissam constante matrimonio petere.

ca[m] prop[ter] quam dotis traditae repetitio licet co[mmun]it[er] assignata a docto
ribus imo ab ipso iure inopia viri et ex multis capitibus provenien
-tes, seu paupertas mariti incapit administrationem dotem quae requiritur
propriam dotalis quae in dies ad inopiam vergit et ipse simul
amissio dotis poterit nec in hoc casu uxor repetere a viro suam
dotem et parafernalia bona non quidem ut illa alienet sed
ipsa uxor loco ipsius alias illa administret familiam quae et ipsum
virum sustentet ex fructibus dotis ad quem finem apud ali
quem mercatorem vel gestorem negotiorum collocans gratia ali
cuius honestae negociationis. affirmant co[mmun]it[er] doctores quod ita
dispositum est a iure leg. ff. cum dotem et leg. si constante ff.
soluto matrimonio et leg. ubi adhuc Codice de iure dotis in authen
tica de equalitate dotis. § illud quoque cap. per vestras de do
nationibus inter virum et uxorem et leg. ... ... titulo ... partita ...
quae co[mmun]is resolutio regulariter loquendo admittenda est ut disposita a iu
re in favorem dotis. declarabit tamen amplius assertione sub
sequentium dubiorum.
1.o dubium maritum ad inopiam vergentem culpa sua nat in
prudenti administratione sed fortuito casu vel quod ipsa tota res fa
miliaris corrupta fuit prout dotem aut ipsa similiter erit
necesse licitum uxori dotem repetere affirmant aliqui quod
molinam tomo 2. disp. ... ... fundamentum est potest quod maritus
sub... ... dissipatorius dotem reliquis bonis iam dependitis et ita
licebit uxori dotem auferre ab illius potestate. molina v. ne
gat sub hac circumstantia si...et si maritus sufficiens attendat administra
tioni dotis et non plus apud illum periclitet quam apud alium. quae
limitatio molinae aprobanda est nec contra aliquid dissonantia nec dd.
nec doctores tales circumstantias excludere videntur, vir enim

habet Jus ad administrationem dotis et separte periculo illius dissipationis non deret tali Jure privari.

2º maria Corsia pauperculis petiit et insipientia in administrando nuptia fuit et dotem illi tradidit poterit ne postea poterit ne postea celebrato matrimonio repetere dotem. afirmat Cois sent., molina v. citatus ex solisep et antonio gomes. admitens coem sentam adhibet limitationem quandam nisi maritus venerit in maiorem inopiam quam hebat cum contraxit et incipiat dotem dissipare quæ limitatio etiam mihi placet propter rationem in precedente casu alatam.

3º maritus opulentus contraxit matrimonium magna tamen ex parte opulentiam priorem diminuit intacta tamen dote, imo retenta magna parte propri capitalis licebit tunc cum non dum periclitet dos uxore repetere dotem. afirmant aliqui apud molinam, ille tamen atendens fini dispositionis a Jure in qua solum atendit evitatio periculi dotis dissipandæ partem negativam sequitur quam ego aprobo nam in proposito nondum periculum adest nec proinde est uti illa dispositione Juris ex parte inJuriosa viro.

4º dato casu in quo periclitet dos et iam agit de repetitione illius maritus ofert fidei iussores et petit ne auferat dos ab illo uxor tunc fidei iussoribus contenta tenet sistere a repetenda dote [illegible] dabit illi optio ad dotem [illegible] ad fidei iussores. Cois sententia afirmat uxori dandam esse optionem. molina [illegible] coem sentit sequtus panormitanum cap. per vestras [illegible] no 14 ult. que quodammodo oblatis fidei iussoribus aut sequestro intercedente aprobatione Judicis uxorem teneri ad admitendos fidei iussores seu sequestrum aut est quoddam genus depositi ex quo solvit

L.ª seque[n]s tractus solvere tenebatur, et jure atento sine dispositio
nis a Jure satis probabilis e[st] sent[enti]a molinae.
5.º demum dotem ab extraneo traditam fuisse poterit ne
extraneus in casibus illis in quibus uxor poterat repetere do
tem et ipse repetere vel illius heredes, cum mortua uxore
absque filiis ille habeat Jus ad dotem illam; videtur negandum
L.ª privilegium repetendi dotem videtur a Jure solum concessum
uxori, molina insinuat afirmativam partem quam ego proba
lem existimo saltem in ordine ad postulandos fidei jussores pro
securitate dotis.
6.º fremus casum in quo iam repetita dote propter casus
ocurrentes vir ex inopia factus est dives et etate ... experientia
magistra bene se gerit circa administrationem rei familia
ris e[st] ne tunc viro illi restituenda dos ... ipse poterit iterum
repetere ablatam. ... bartolus et com[muni]s Juristar[um] negat apud
antonium gomez ad Leg. 50 tauri no 35 molina vero ci
tatus disentit a com[muni] sent[enti]a et opinatur longe e[ss]e probabilius do
tem restituendam e[ss]e tunc viro, bartoli fundum illud e[ss]e
videtur, siliset maritum fuisse privatum administratione
dotis propter maiorem securitatem ipsius dotis, quae vero non
per maior securitas adhuc persevera[n]t et consequenter dos
restituenda n[on] e[st]. molina fundum e[st] dotem ex na[tur]a rei
deveri marito propter onera matrimoni quae reipsa subsisti
net L.do ... sesat inpedimentum siliset inopia et mala adminis
tratio restituendum e[st] illi Jus L.ª marito e[st] habe[re] ... dotem. hoc
fundum molinae ocurrentibus illis ... ... comprobet ta
le inpedimentum sesavise et sufisientem e[ss]e gradum se
curitatis ... maritus divitiis abundat et experientia aprobante

recte se gesit per alios tertios et administrationem approbandum est sub quo sincursus minime procedit Cons. senta. articulus 13 varia dubia et casus examinant. circa bona superlucrata

articulus desimus tertius.

Varia dubia et casus examinant circa bona superlucrata.

examinavimus articulis precedentibus varias difficultates circa dotem et reliqua capitalia uxoris necesse est examinemus nonulla quae circa bona Coin et superlucrata DD. expendunt, et distinctionis gratia articulus in §. dividat. §. 1us an consolidati fructus spectent ad bona superlucrata

§. primus.

an consolidati fructus spectent ad bona superlucrata.

Consolidatio fructuum fuit cum iudo fructus alicuius possesionis vel proprietatis aliqua roe alienatus revertitur ad suam possesionem et cum illa veluti incorporatur consolidatur quae vel marita vel petus coniuges tulerunt ut capitale proprium adma [illegible] fundum Commun. Coniugis vel fructus spatiali aliquo titulo proveniente a legato vel enphiteusi pertinebit ad alium pro vita sua vel aliquo tempore mortuo illo vel elapso tempore

ille usus seu fructus revertit ad possessionem cuius erat, petunt DD. an isti fructus consolidati spectent ad capitale coniugis cuius est possessio vel enumerandi sint inter bona superlucrata.

Ro dubitandi est q ex dictis nota 3o. ibi quidquid advenit post matrimonium celebratum superlucratum censet et cum isti fructus post matrimonium advenirunt suorum adventu possessio illa seu fundus maioris valoris et estimationis est videns superlucrata bona et alia ex parte isti fructus spectent ad capitale cum quo veluti unum faciunt vident bona propria illius coniugis cuius est capitale propter cam roem dubitandi rodericus suarez et alii apud DD. citandos existimant saltem quoad existimationem dividendum ee illud bonum inter virum et uxorem soluto matrimonio tanq quid superlucratum contrariam sententiam tradunt Cobarubias, antonius gomes, gregorius lopez, gutierres cum quibus sentit molina tomo 2o. disp. 433 ducti a roe 2a dubitandi.

Resolutio sit praedictum incrementum ne enumerandum ut quid coe set spectat ad coniugem illum cuius possessio est ita coiter sentiunt ut vidimus deinde probat nam illud incrementum ex na rei semper respicit possessionem cuius incrementum est et eam veluti adimplet et integrat et si spetiali ca veluti impediebat ne possessionem suam adimpleret consolidaret iue, ablato impedimento sibi servita veluti reversit ad suam veluti radicem. 2o confirmat a paritate coiter recepta habet alter ex coniugibus praedium quoddam tanq proprium capitale media tamen aluvione accrescit illud incrementum u... spectat ad coniugem illum cuius proprium erat praedium eo q incrementum illud

veluti unius sit que unum cum radice preexistente, § similiter

§ similiter talis usus fructus qui respiciebat illud predium, cuius

veluti redintegratio est tandem confirmatur ipso iure leg. 4a.

ff. de iure dotium, ubi si proprietas mulieri in dotem data usus fruc

tus accesserit incrementum videtur dotium non alia dos, quem ad

modum si quid alluvione accessisset.

Ad tertium vero oppositum sententie et roderici suares respon

dendum illud incrementum non proprie dici de novo superlu

cratum sed potius veluti resuscitatum, nam possessio et pro

prietas tale incrementum veluti suum respiciebat et quasi

petebat quod ante superlucratum et constat intelligit illud qui

dem est quod accreverit constante matrimonio ut non reputetur

nisi quid redintegrans ipsam possessionem.

Nec obstat dicere etiam reliquos fructus post hos consolida

tos qui perceperint constante matrimonio spectare ad possessio

nem et ita vel sic devenire esse coniugum bona propria. Ad quod res

pondendum est hos omnes fructus posse considerari quasi in actu

primo, et quasi in actu in prima consideratione neutri propri sunt

nam bis consolidati fuerunt illius tertii ad quem spectabat spe

cialis titulo. Si vero sunt posteriores fructus etiam sunt coniugum

utriusque coniugis. In vero consideratione dicuntur priores

spectare ad capitale, pars fundi ille cuius fructus sunt altera

cit in stimatione cum iam illius fructus alienati non sint, at

si tales fructus non accessissent ad possessionem morte illius tertii ..

temporis decursu sed aliquo titulo veluti si fuisset emptione

acquisiti sunt cum illa acquisitio fiat mediis sumptibus com

munibus manent et fructus coniugum, quem admodum melioramenta

facta in tali possessione ex communibus sumptibus etiam communia

manent.

Circa melioramenta facta in maioratu specialis est lex 46 tauri nunc 6 tituli 7 libri 5 recopilationis quae tam theologis nec non et aliquibus Iuris peritis videtur iniqua quam licet possessori maioratus ad melioramenta in propria possessione non solum imputare dimidietatem suorum superlucratorum sed etiam pro onere aliam dimidietatem superlucratorum spectantem ad uxorem sine obligatione restituendi eam defuncto possessore a successoribus maioratus uxori vel eius heredibus quam legem damnant a Cobarrubias et alii corrigendam existimant sicut Molina disp. 452 qui unam vel alteram adhibet limitationem vult quod maioratus possessorem non posse excedere dumtaxat si habeat successorem descendentem et in foro conscientiae obligat ad restitutionem praedictam dimidietatem bonorum spectantem ad uxorem imputat praeter legem legem quae quidem in hac parte expresse procedit et quidquid sit de correctione futura dum perseveret observanda est nec nimis dura videtur theologis et Iuristis cum extet lex municipalis Cordubensis quae non solum in maioratibus sed aliter procedat iuxta quam uxores privantur quibuscumque bonis superlucratis haec autem lex cum limitatione procedit et maioratus in favorem illorum quibus similibus condecoratur respublica et videant foeminae quod eligunt viros possessores maioratus quid faciunt.

Quae dicta sunt et consolidationem fructuum etiam locum habent et retractum vel pro venditionem habitam ex facto vel ex privilegio quod ut patet scilicet rem posse vendi simpliciter et tunc plus valet et emitur deinde posses eam vendi cum pacto retrovendendi vel retractus id est ita vendit ut si venditor offerat pretium

illum postea emptori tenet emptor revendere et aceptare pretium oblatum,
qua oblatio pretii dicit redemptio et illa 2a venditio revenditio qui
etiam retractus locum het ex privilegio ix leg. 13 titulo 10 libro
3o fori et leg. 70 tauri et leg. 7am titulo 11 libri 5o nova recopi
lationis. ex qq legibus licet consanguineo intra 4um gradum ofe
rre pretium pro re vendita extraneo intra novem dies et extra
neus tenet revendere. in his casibus ille valor acrescens capita
li ex tali redemptione non est numerandum ut bonum coe sed
set ut proprium cuius est capitale seu cuius est privilegium prout
vocem facetum in cap. l.o de consolidatione fructuum ita
cum greg. lopes et gutierres molina citatis disp. 473 d.a aben
danum recedentem a ceteris in 2a parte casus propositi pro
venientis ex privilegio. exemplarem explicabunt. cum sit
pro retractu ex pacto de retrovendendo, petrus hebat prae
dium quod vendidit francisco cum pacto petro vendendi et
facta redemptione franciscus iterum vendidit petro predium
simpliciter quod plus valet nunc apud petrum qui acepit illud sim
pliciter quam valebat quando emptum fuit cum pacto retroven
dendi quod incrementum intrinsecum est deritum quae ipsi
predio et sequens est proprium ipsius petri. exemplum cum
sit pro retractu ex privilegio petrus avus francisci vendi
dit joani extraneo predium quod intra novem dies minoris
valoris est quam subiectum est redemptionibus franciscus nepos
petri oblato pretio scilicet ducentis ducatis qq venditum fue
rat predium acepit ad uxorem francisci non spectat dimidium
predii empti sed tantum spectant centum ducata quod fuit di
midium pretii oblati nam predium iam plus valet quam du
centa ducata cum iam non sit subiectum redemptioni et cum

hoc incrementum proveniat ex privilegio legum manet pro prium illius cuius est privilegium. §. 2us an incrementa pro venientia ex praescriptione, permutatione, donatione, vel par tu ancillarum sint bona communia

§. secundus.

an incrementa provenientia ex praes criptione, permutatione, donatione, vel partu ancillarum sint bo na communia.

ad intelligentiam l. quaesiti in §. oportet cognoscas natu praescriptionis (quae quidem saepe confundit cum usucapio ne et communiter usucapio est mobilium, praescriptio immobilium) praescriptionis est ratio qua adquiritur jus reale vel personale alicuius post aliquod tempus... varium est pro qualitate rei nam si res sit mobilis privati hominis vel ecclesiae privatae adsit quae bona fides et titulus requiritur triennium si tamen non sit titulus requiritur spatium 30 annorum; si res sit immobilis alicuius privati hominis et adsit titulus requiruntur decem anni inter praesentes et viginti inter absentes, si tamen non sit titulus requiruntur triginta. si res sit immobilis ecclesiastica videlicet ecclesiae romanae requiruntur centum anni at vero aliarum ecclesiarum vel piarum causarum requiruntur quadraginta vide lessium libro secundo capite sexto dubitatione 1a. secunda septima et octava dubitatione prima, secunda, septima et 8a. si tamen sermo sit de praescriptione consuetudinis sufficit spatium 10 annorum nisi consuetudo sit derogativa alicuius iuris ecclesiastici tunc non requiritur spatium 40 annorum vide bonacinam tom. disp. 1a

l. 6ª proximo ult. num. 36.

Ex supra notatis conjuges contrahentes matrimonium habuerint aliqua bona antea matrim. aquisita possidebant et deficiebat illis praescriptio completa et quo matrimonio vere tempore elapso quaesivisse sunt praescriptione. fuerunt DD. in pace illa possessionem praescripta remanet propria illius coniugis qui praescripsit l. sit com. ambobus ve dubitandi est quod praescriptio illa quae tantum condixit ad valorem possessionis venit post matrim. et sequuntur ad bona superlucrata spectare videt. palacios rubios relatus a Covarruvias apud matienzo dist. 433 num. ult. illam possessionem praescriptam spectare ad capitale coniugis praescribentis Covarruvias in contra in oppositam et molina inclinat in sententiam rubios tamen quia ex causa precedenti et ante ad matrimonium comparata illa praescriptio [illegible] res quae praescripsit propria eius coniugis praescribentis [illegible] probabilius sunt et [illegible] sentit com. rubios et molina.

Ex permutatione factis leg. 66 titulo 4º lib. 5º fori Compilati [illegible] si [illegible] praedium [illegible] capitale alicuius coniugis pro altero permutet illud pro quo permutatum est [illegible] esset etiam manere proprium. [illegible] idem dicendum esse si vendat praedium capitale alicuius et ex pecunia emat aliud [illegible] succedit priori. dubitant vero DD. an idem dicendum sit si [illegible] venditum fuit praedium sed ex pecunia [illegible] propria [illegible] ab altero coniuge emit praedium. montalvus et rodericus suarez affirmant idem dicendum esse quia [illegible] quem sequitur molina cita. sentit oppositum et cum montalvo et suarez sentiendum esse quod pecuniam [illegible] [illegible] ipsum videt ex pecunia propria emit praedium [illegible]

si tamen pecunia sit uxoris observandum est quod diximus supra ante § ... Lex ... titulo 9° lib. 5° recopilationis faventes gutierrez et molina et intelligit de predio emptore ex eius pecuniis

et adquisita per donationem diximus supra ante n° § 4. et 5° est tamen speciale dub. circa genus quoddam donationum quae dicuntur remuneratoriae (scilicet pro ut quae fiunt pro beneficiis et obsequiis ante...) quas molina tomo ... dist. 291 tres ... l. est quae tanta ... obsequia et beneficia ut nisi fiat ... ingratitudinis ... et ... (quae dicit ... negotiorum gestoris ... tendi ... compensationem ... est quae etiam supponit obsequia et beneficia magna sed ... maxima et nisi fiat ... vitium ingratitudinis ... tam spectant ad ... quam ad liberalem gratitudinem. ... est quae etiam supponit obsequia sed mediocra et si fiat excederet compensationem requisitam ... praehabitis donata per ... tamen ... existimat molina ... illa respiciant obsequia facta ... l. ... constante matrimonio, et ita ad utrumque coniugem spectant. donata vero ... existimat ... propria ... ex ... conditionem ... probabilius ...

denique ... ancillae procedere ... iure ... consideratione ... illius donata habeant ut propria ... illius a quo ... in matrimonium sit lege unica § cumque ... codice de rei uxoriae actionibus. in ... consideratione huius

m. partis et alii redditus provenientes sunt bona com. ita lex ultima titulo de los gananciales lib. 4. ordinationum quae est lex 5. titulo 9. lib. 5. recopilationis, et de consuetudine idem habet in lusitania, ut cum greg. lopes observat molina citatus.

§. tertius.

An decrementa sint communia et expensae et fructus nondum percepti

1.º circa decrementa observa ex greg. lopez lege 55 tauri. 5. partita 5. et antonio gomez lege. 50 tauri n. 69 et molina disp. 433 dicta quod matrimonio videndum esse capitalia quae uxor habeat et si tradita sint inextimata, et sint immobilia vel mobilia, si sint immobilia et habeant aliquod decrementum, id fuerit respicienda, et illa damna domino illorum imputantur nisi esset res dotalis et culpa mariti illud detrimentum accessisset ex si dicta est. 4.º si sint mobilia res mancipium vel iumentum vel vestis et talia consumpta fuere sint vel diminuta, sat remanent bona supra lucrata vel nisi remanent ex illis debere compensari, si non remanent accipienda sunt ea summa quae perceperunt quod fundat in contractu societatis servando inter coniuges, ut tamen lites non oriantur oportet tradi? istam bona aestimata ea aestimatione quae est emptionis et venditio nis. et tunc tradendi illud in quo stimata fuerint.

2.º circa expensas distingue si illae factae fuerint circa rem immobilem conservandum enumerandae sunt inter lucra sicut ea quae consumuntur circa administrationem familiae, deinde si factae sint circa defensionem alicuius capitalis non erunt com. sed ut propriae applicandae erunt illi coniugi ad quem spectat bonum

350 deserviunt, idem quod dicendum est si fuerint facta cc dicta
ta Contracta ante matrimonium ab altero coniuge vel a paren
tibus aut alio in quorum bonis talis census incepit. preterea
si expensae fuerint ex aliis pro melioratione et fabrica immo
bili vel mobili illud melioratum reddendo illius maioris valoris est
Commune si tamen expensae factae sint pro conservandis dotalibus
ex iis Commune spectabant illae expensae ad uxorem maxime aut ex legibus
regnorum quidquid invenitur melioratum Commune est, et si fuerint
superlucrata ex illis recompensandum est illud melioratum
si tamen non fuerint superlucrata et sic melioratum spe
ctet ad bona uxoris et dicendum illud reservatum [illegible] capi
pitale viri uxor vel illius heredes debent illam stimatio
nem persolvere quae omnia Communia sunt inter doctores et ex [illegible]
facile comprobatur.

3o. ex fructibus nondum perceptis tempore matrimonium dissol
vit regula generalis est vel illi fructus nondum percepti
tamen erant iam vicini perceptioni vel non, si vero dicat pertinere
nent Coniugi, si vero non sunt proprii illius coniugis cuius erat pre
dium et ad illum spectabant expensae factae in ordine ad
tales fructus, ab hac regula excipiuntur 1o. agri quae llamamos
tierras de labor nam vel terrae sunt mandata semina vel non
si mandata fructus sunt Communes et expensae factae vel fa
ciendae, si non mandata erant illius proprii cuius erat ager
et ad talem coniugem spectabunt expensae factae. 2o. ex fru
ctibus animalium etiam cum dicto procedit nam vel iam erant con
cepti vel non, si conceptiones sunt Communes si non sunt proprii illius
cuius sunt animalia, haec omnia disponunt leges 10 titulo 4 lib.
3o. Recop. quam approbant antonius gomez et gregorius lopez ...

sequitur molina cit. admonent tamen dd. hic hec dia. Cordubae sepaxe propt. affectalo. Jux municipale de quo rey. nro. lib. 5. 4. ff. ce lucrata dubia et amisa excrimine

§. quartus.

circa lucrata dubia

et amisa excri

mine.

1. potest oriri dub. ex defectu probationis ex. soluto matrimonio spectat ad virgenos superstitem et ad heredes defun
ti probare quod fuerint propria capitalia defit talis proba
tio de aliis bonis et sequens manent dubia ista sunt re
reputanda iuxta lecoial dispositionem lu. titulo 9. lib. 5. re
copilationis illa reputanda ee coia quam differentiam admittunt
coit doctores et simul admonent q. a principio fiat inven
tarium rex alatas in matrimonium et q. reconoscat quoties
aliquo titulo acrescit.

2. potest oriri dubium rone nullitatis matrimonii quod
contraxerunt ut ex bona fide et post aliquos annos impedi
mentum dirimens deprehendit quid q. faciendum cu bona
lucrata quae fundantur in contractu societatis et iste in
matrimonio q. aparet modo nullum. Rno. eodem prorsus
modo habenda ee ac si validum eet matrimonium ita ex co
Garrubias et antonio gomez indicat molina cit. et rae
rito nam bone fidei fundamentum sub quo processit contrac
tus societatis et matrimonium.

3.º in § dicta anno 7.º et 5.º acquisita coniux habet dominium supra medietatem lucrorum et consequenter soluto matrimonio quilibet suam medietatem accipit et libere de illa potest disponere etiam si uxor transeat ad 2.as nuptias defuncti viri. est tamen dub. an illi etiam liceat disponere de tali medietate quamvis habuerit filios in matrimonio. et affirmative quia illa medietas est sui proprii bonum et ita disponente leg. 14 tauri quae est 6.a titulo 9.º lib. 5.º recopilationis.

4.º dubitatur an si maritus relinquat uxori aliquod speciale legatum debeat deprimi ex dimidietate bonorum pertinentium ad uxorem vel an sit illa [illegible] debeat tale legatum deprimi ex bonis mariti et affirmative [illegible] dispositionem ex leg. 16 tauri quae [illegible] tituli et libri citati et merito quia aliter legatum nihil operaretur. [illegible] etiam [illegible] promissione [illegible] facta filio ad nuptias ex [illegible] parentum debere [illegible] ex ipsis bonis [illegible] et [illegible] ipsorum parentum ex leg. 53 tauri quae est tituli et libri citati.

Circa detrimenta provenientia ex crimine perpetrato per virum vel illam procedendum sit ut deinde alterum coniugum propter haeresim esse damnatum et consequenter sua bona applicata fuisse fisco [illegible] ex leg. [illegible] tauri quae est [illegible] titulo 9.º lib. 5.º recopilationis expendenda esse propria capitalia coniugis delinquentis, deinde [illegible] esse dividenda in duas medietates [illegible] ad [illegible] in quo promulgata est sententia et tunc altera medietas erit applicanda coniugi innocenti et reliqua bona fisco.

[illegible] sed [illegible] si talis sententia adveniat adhuc constante matrimonio et sint filii coniugis damnati, adhuc vel a vivo sint [illegible]

auferenda sunt illa bona. et filii devent amittere ea quae ad illos veniebant iure hereditario. Reffirmant ix leg. 10 tauri quae est in titulo 9º lib. 5º recopilationis nam hic fit peccatum in damnum mariti et uxor atendit bonum eos et ne similia delicta impunita maneant.

denique leg. 5ª titulo 9º lib. 5º recopilationis disponit quod si vidua vivit luxuriose amittit [illegible] perdit [illegible] que [illegible] a morte mariti constante matrimonio, et illa applicanda est heredibus mariti [illegible] debitur [illegible] an illa intelligatur de uno [illegible] peccato luxuriae [illegible] necessarium sit vi[d]uam ex professo et pravas consuetudine tali vitio insudare. Cobarrubias et antonius gomes apud molinam [illegible] [illegible] affirmant sufficere unum [illegible] lapsum a forma [illegible] acosta et arias pinel [illegible] postea Cobarrubias [illegible] sequitur molina [illegible] affirmant necessarium esse ex [illegible] viduam illam tali vitio deditam esse [illegible] probatur quia illa [illegible] dicendi vivere luxuriose [illegible] dinem denotat. et similiter [illegible] molina [illegible] viduam non teneri se ipsam [illegible] tali pena ante sententiam iudicis. [illegible] utrum [illegible] possint celebrare donationem [illegible] aliam [illegible] in ordine ad se ipsos [illegible]

articulus decimus quartus.

an coniuges possint celebrare donationem, aut alium contractum in ordine ad se ipsos.

Diximus

diximus art. 3º. §. 1º. aliqua de donationibus factis propter causam
reserbantes examen aliarum donationum quae dicuntur simplices
seu factae sine causa de quibus agemus in hoc art. adnotantes genera-
lem divisionem harum donationum, nam alia donatio sim-
plex dicitur facta causa mortis et alia inter vivos. 1ª est datio libera-
lis cum respectu ad mortem proximam vel absolute factam do-
nanti cum deambulatoria ipsius donantis ipsius donantis
usque ad suam mortem facultate revocandi. donatio vero 2ª. scilicet
inter vivos est datio liberalis absque respectu ad mortem et
sine deambulatoria facultate revocandi utramque defenitionem
sumo ex his quae docent DD. in materia de contractibus cum de dona-
tione disputant max. Molina tomo 2º. disp. 271 Sanchez lib.
6º. de matrimonio et alii plures disputes Bonacina tit. de contractibus
disp. 3ª. q. [illegible] puncto ultimo Lessius lib. 2º. disp. [illegible] dubitatione
[illegible]. 1ª. pars datio liberalis est generica communis omnibus donationi-
bus etiam remuneratoriis seu [illegible] et eadem parva
excludit omnes genus contractus in quo datur aliquid per ma-
tionis seu retributionis et dicta §. 4. et aliis apud Moli-
nam disp. [illegible] dicitur datio irredibilis quod scilicet non attendit in
illa quod aliquid redat[?] [illegible] excludit etiam illa datio
quae supponit titulum justitiae, imo excludit omne genus
promissionis, nam donatio infert aliquod genus traditionis
quam non dicit necessario promissio. reliqua vero pars appo-
sita sunt pro differentia inter utramque donationem scilicet
causa mortis et inter vivos.

Set ut melius cognoscatur in quo consistat natura dona-
tionis causa mortis advertunt communiter DD. illam attento suo prin-
cipio naturam contractus retinere attento vero fine seu effectu

maxime assimilari nec legatum ut bene ex Juris peritis ob
servavit molina disp. 288 unde oritur quod donatio facta causa
mortis nostra habet cum legato. 1º sicut legatum enim
per est revocabile ante mortem legantis, et non confirmatur ni
si morte legantis ita et donatio facta causa mortis quod non habet
donationis verum. 2º sicut legatum et ultima voluntas in
diget ad suum valorem quinque testibus ita et illa lege ulti
ma Codice de donationibus. 3º datur in jure actio quaedam
quae dicitur insinuatio haec autem est manifestatio donationis fac
ta coram judice vel per dominantem vel per suum procurato
rem qua insinuatione indiget omnis donatio excedens quin
gentos solidos, alioquin invalida est qua quidem insinuatio
ne donatio causa mortis facta indigeret cum saltem in prin
cipio sit contractus donativus tamen ex speciali jure lege
ultima Codice de donationibus insinuationem non indiget quod
desinit in fin. legati. 4º sicut in legatis locum habet falsi
dia (ita dicta a falco illius inventore) etiam in hac donatio
ne falsidia autem lege cum pater ff. de legatis et institu
ta ff. et Codice de lege falsidia, consistit in hoc quod si non essent he
redes aut ascendentes vel descendentes et extraneus ut heres insti
tuitur non esset recepturus adire hereditatem illi assignatur 4ª pars
bonorum defuncti quae si non remaneret adimpletis legatis illa
extrahenda erat ex ipsis legatis et talis pars 4ª dicitur falsidia.
Praeter dicta alia breviter adisse pro maiori intelligen
tia harum donationum. 1º validam esse donationem causa mortis
etiam si sit omnium bonorum quod cum semper revocabilis maneat
[illegible] non absolute adimit potestatem donantis etiam in
ordine ad testamentum, tamen in hac donatione causa [illegible]

pendam habui item donatarii non absolute in ordine ad donationem ipsam et in ordine ad tempus mortis donantis sicut in legatis. 3.um in hac donatione habere locum cautionem Mutianam ita dictam a Mutio quae exercet primo per donationem aliquid dat donatario a cuius potestate dependet aliqua conditio quae dicit potestativa et donatum illi cedit si praestet cautionem de restituenda re donata cum fructibus si non adimpleat conditionem ut donavit Petro causa mortis centum si caste vivat cum in sua potestate sit caste non vivere praestat praedictam cautionem sicut in legatis leg. Mutianae ff. de conditionibus et demonstrationibus.

deinde inter donationem factam causa mortis et legatum aliqua differentia cognoscuntur. 1.a quia in legatis ut hoc ut legatarius accipiat legatum necesse est quod heres habeat adeat hereditatem ita iure communi licet hoc non sit necessarium in nostro regno leg. 1.a titulo 2.o lib. 5.o ordinationum quae est lex 1.a titulo 4.o lib. 5.o novae Copilationis, at donatio causa mortis statim confirmatur, accedente morte donantis etiam si heredes non adeat hereditatem; 2.o ex Bonacina puncto ultimo num. 8.o quando dubitatur an donatio fuerit facta causa mortis vel inter vivos, praesumitur pro donatione facta inter vivos quae potissimum genus traditionis est quae potissimum genus donationis est.

inter donationem vero factam causa mortis et donationem inter vivos potissimum discrimen est quod donatio inter vivos facta manet irrevocabilis tamquam contractus, et in contractibus non datur ulli non potest quis desistere altero non desistente ita in hac donatione. petunt tamen DD. an detur aliqua causa revocationis, in illa Regno stat maxima torno 2.o disp.

ubi et Bonagina citatus puncto ult. a nº 2º ex Julio claro, leg. et rebello. Venit quin DD. trn in dissensum Juris quam in dicta men rei, illam possessionem revocari si interveniat ingratitudo ex parte donatarii, dum modo non sit facta propter obsequia iuramento singulis sit confirmata. ad ingratitudinem vero reducitur. 1º donatarii atrox iniuria in donantem, 2º iniquas manuum iniectio in illum. 3º cum iactura gravissima rei fami liari. 4º atentatio mortis donantis. 5ª si donatarius non stet conditioni seu gravamini imposito a donante. 6º si donatarius non subveniat donanti in gravi necessitate constituto quod admitte si facile sit donatario subvenire. si tamen donans in his ca sibus non revocaverit, nec coeperit revocare donationem non licet ipsum heredibus illius revocare. ut probabitis.

1ª resolutio donatio facta inter coniuges, si sit inter vivos invalida est, est communis doctrina, et expressa in iure leg. 1ª, 2ª et 3ª ff. de donationibus inter virum et uxorem et Cap. finali eodem titulo et leg. 4ª titulo 11 partita 4ª ratio dispositionis a iure fuit ne coniuges sese spoliarent omnibus bonis mutuo amore duc ti. explicanda tamen est haec resolutio, et videndum in quo sensu talis donatio inter vivos dicatur invalida. ad quod scias olim invalidam fuisse in toto rigore, postea v. leg. Cum hic status ff. de donationibus inter virum et uxorem solum dicitur esse invalida, quia semper manet revocabilis a donante ac si fuisset donatio facta causa mortis ita Communis molina diss. 289 sanctius lib. 6º disp. 1ª nº 3º

iuxta hanc resolutionem primo inferunt DD. citati ut communia coniugem cui facta fuerit donatio retinere donata do nec a donante revocetur. Iuxta hanc resolutionem habere locum

non solum quando conjuges fuerint in suo statu id est consumato matrimonio, et etiam in statu sibi et rato. Quoniam non est admittendam limitationem aliquorum ex leg. 3am titulo ca lib. 3o fori sibi et resolutionem intelligi quando donatio fiat intra unum annum a matrimonio celebrato tum quia leges fori nisi aliis legibus recentioribus firmentur habent vim directivam ut notavit sanctus Cithus. tum etiam quia talis lex non est in usu leges autem maxime dependent ab usu et consuetudine utentium.

admittit etiam haec resolutio ampliationes aliquas. 1a est illam habere locum in donatione facta ante matrimonium si adimplenda sit tempore matrimonii ita leg. 1a prope Codice de donationibus ante nuptias et ratio huius ampliationis desumitur a leg. in tempus ff. de heredis institutione cum nunquam idem est rem fieri tempore inhabili vel conferri ad tempus inhabile. 2a resolutionem hanc habere locum quamvis donatio haec fiat per interpositas personas. 3a etiam habere locum licet conjuges aliquando non servarent individuam vitam in rei cohabitationis.

2a resolutio donatio facta inter conjuges quae dicitur causa mortis valida est communis doctorum et habetur expressa leg. si cum servum ff. de donationibus inter virum et uxorem. ratio autem discriminis a iure est quia in huiusmodi donatione cessat ratio spoliationis omnium bonorum cum semper maneat haec donatio revocabilis, imo habet hoc speciale quod etiam si tradat res donata non ideo transferat dominium nisi accedente morte donantis. quod autem dixi de hac donatione intelligi etiam debet de legatis valent enim inter conjuges etiam propter eandem rationem.

nec obstat huic resolutioni dispositio iuris leg. ... ff. de donationibus inter virum et uxorem, ubi invalida habetur donatio

facta causa mortis a socero in ordine ad generum Verum
non ut bene notavit Molina disp. 284 et Sanchez lib. 6°
disp. 60 mortuo socero maneret donatio facta inter vivos
et redundans socer respectu illam favore filio vel filiae quae valide
militat sic fit inter vivos ipso iure &c.

Circa hanc resolutionem cum Molina et ancio
aliqua observanda sunt. Primo si cessante faciat hanc dona
tionem adiunxit clausulam vel conditionem de non revocanda illa
manere donationem invalidam. Secundo ad valorem huius
donationis non est necessarium praecedat traditio rei donatae
sicut etiam non est necessarium in legatis quae traditio in dona-
tionibus vero inter vivos necessaria est ut ex iure notavit Mo
lina disp. 280 in qua etiam necessaria est insinuatio si ex
cedat quingentos solidos. Tertio in hac donatione accedente
morte donantis fit revocatio ad tempus donantis in hoc sensu
quod donatarius non acquirit fideicommissum dominium, donec accedat mors, atta
men percipit fructus a tempore traditionis. 4° nam scias dona
tiones causa mortis irritare et invalidas esse si donatarius
deportet vel graviori poena afficiat lex si aliquis ff. de donationi
bus causa mortis cum hoc sit privilegium uxoris ex quod donatio
illi facta vel inter vivos vel causa mortis non cesat, etiam si vir de
portet vel alia poena graviori afficiat lex res uxoris codice de do
nationibus inter virum et uxorem. 5° nam donationes factae re
ciprocae inter virum et uxorem causa mortis si alter supers
tes sit valere etiam si facta sit donatio in praeiudicium legi
timae ascendentium si tamen de propriis bonis; et ideo tale prae
iudicium abest a donatione mere liberali, et reciproca ita
ex iure notavit Sanchez citatus numero 3° &c.

3ª resolutio. Cæteri contractus facti inter coniuges validi sunt nisi fiant aio donandi aut in illis admisceat aliqua donatio, tunc nim irriti erunt saltem ratione illius partis in qua donatio fuit. Pª pars resolutionis habetur expresse ley. si sponsus ff. de donationibus inter virum et uxorem, et Cod. et ro manifesta quia in similibus contractibus cessat ro prohibitionis. Cum in venditione et permutatione et reliquis contractibus exhibeatur iustum pretium pro re vendita vel permutata, duplex vero limitatio a me addita certa est quia tunc restituitur ro prohibitionis propter quam negatur validitas donationibus. Articulus 15 satisfacit dubiis et casibus circa donationes inter coniuges

Articulus decimus quintus.

Satisfit dubiis et casibus circa donationes inter coniuges.

Pus casus circa donationes factas inter coniuges an validæ vel invalidæ sint quando tales coniuges non sunt re ipsa sed solum putative. qui casus admittit quatuor circumstantias. 1ª quando uterque coniux sciebat nullitatem matrimonii. 2ª quando coniux donans illam cognoscebat. 3ª quando solus donatarius. 4ª quando uterque ignorabat. in 1ª habetur decisio iuris ley. cum hic status ff. de donationibus inter virum et uxorem quam donata per tales donationes applicanda sunt fisco idemque habetur ley. 51 titulo 14 partita 5ª. 2ª saltem verum est quando matrimonium est consumatum quia leges videntur punire incestum. in foro tamen consciencia donatarius non tenetur res

[illegible] donec [illegible] pellat in [illegible] donatio [illegible] sicut et le
gatum ita leg. [illegible] ff. de legatis et leg. [illegible] titulo 14 parti
[illegible] et [illegible] donationis [illegible] matrimoni
et [illegible] legari [illegible] vult donare [illegible] donatio
[illegible] legatum invalida [illegible] nihil magis contrarium con
[illegible] et [illegible] in
4ª etiam est invalida donatio propter eandem rationem [illegible] illa
[illegible] ad [illegible] ad extraneum [illegible] Confirmat
[illegible] licet [illegible] dicit [illegible]
[illegible] et in dubio [illegible] ut valeat, con
firmat etiam [illegible]
2º casus [illegible] donatio [illegible] in 14 [illegible] dona
tio inter [illegible] quae dicit [illegible] valida sit et [illegible] afirma
[illegible] donatio sit inter [illegible] ratione [illegible] cuiusque
[illegible] donationibus [illegible]
[illegible] extendit molina [illegible] 87 ad principem [illegible]
[illegible] dignitate [illegible]
dignitate [illegible] donatione [illegible]
[illegible] locupletior etiam si donatio fiat [illegible]
[illegible] donationibus [illegible] et
[illegible] locupletior [illegible] donatio
[illegible] locupletior [illegible] donatio
huius [illegible] exempla adducit [illegible] et [illegible]
lib. [illegible] si coniux coniugi donet [illegible] ad ca
[illegible] aliquod templo [illegible]
dare uxori aliqua quae illa [illegible] in utilitatem [illegible]
Coniux donet [illegible] ad refectionem [illegible]
4º [illegible] donatio sit remuneratoria [illegible] obsequia

et in aliquo casu non ê donatio, sed debita. Quando Coniux alteri
dat gratia honoris vel dignitatis adipiscendae vel gratia ludos ad rem
publicam preparandos ita leg. pen. adipiscendi ff. de donationibus
quod extendit Orozcus dispu. [illegible] videtur ex studiis [illegible] doctoratus.
Secundo quando vir remittit uxori dotem integram vel propter illius leg.
si Constante Codice de donationibus ante nuptias non tamen
valet remissio alterius debiti quod hoc prohibitum ê leg. si spon
sus ff. de donationibus nam dos aliquo ex tempore ê restituen
da, et ita in illius remissione non fit donatio sed anticipatio.
Tertio quando alter Coniux remittit secundum Curtium solvent pro Cogna
to qui debebat solvere vectigalia vel pro Consanguineo sive
debito vel pro [illegible] quae ex iure approbat Sanchez disp. [illegible]
4°. 5°. si remittit [illegible] dotis non soluta leg. [illegible]
ff. de donationibus. 6° videtur [illegible] quid annuum pro alimentis
[illegible] non excedat [illegible] dotis leg. ex annuo ff. de do
nationibus vel si coniux alteri donet aliqua in exilio eunti
leg. [illegible] virum ff. de donationibus et si alter coniux [illegible]
fuerit [illegible] haeredibus et cet. leg. si vir uxoria ff.
de donationibus. Ultimum quando alter coniux fiat locupletior
[illegible] donatarius attamen donans non fit pauperior [illegible]
vel [illegible] legatum facere maritus vel illum heredem constituere
maritus ut dicat Petro fac hoc legatum uxori meae et nihil
[illegible] et illam constitue heredem ita colligunt DD. ex leg. si
sponsus ff. de donationibus et cap. finali de donationibus
et [illegible] breviter [illegible] in illis [illegible] ratione [illegible] spoliationis
[illegible]
His ergo [illegible] promissionem [illegible]
[illegible] remittere [illegible] doctores.

si talis remissio fiat ante matrim. valida erit potest n. sub illa conditione celebrari. 2º si fiat post matrim. et semel iuramento etiam erit valida q. iuramentum cadit s. materiam capacem. 3º si fiat absque iuramento et bona n. sint lucrata sed lucranda etiam erit valida nam qui remisit lucranda absolute n. fit pauperior. 4º si sint lucrata n. possunt remitti a viro bene tamen ab uxore q. ista nondum habet dominium absolutum illorum donec solvatur matrimonium, et consequenter absolute per talem remissionem n. redit pauperior quae oia e contrario succedunt in marito. ita eualis observavit Sanchez lib. 6º disp. 5ª et dissoluntur e leg. 50 tauri. hodie 9ª titulo 1º lib. 6º recopilationis.

4us casus est an sit valida donatio vel remissio circa dotem et 1º affirmant ex parte uxoris, et negant ex parte viri hoc est bene potest uxor dotem de novo constituere 1º est sua si donare vel iam constitutam augere ex leg. si constante ff. de donationibus q. hoc n. est absolute donare cum dos postea sit restituenda uxori, maritus v. n. potest dotem acceptam remittere ex leg. si quis uxori ff. eodem titulo q. hoc est absolute donare. excipiunt tamen aliqui casus. 1º si vir excedat ab uxore vel nobilitate vel aetate q. tunc est donatio remuneratoria. 2º si vir virginem seductam violasset ex cap. 1º de adulteriis. tunc n. est datio liberalis sed debita. 3º si pontifex dispensat cum consanguineis sub conditione uxoris dotanda. 4º si est consuetudo in illa provincia uxorem dotandi. 5º si dos daret vel augeret propter bonum pacis sibi et reconciliandos consanguineos in his casibus si donatio fiat ex causa onerosa hoc est obligatoria potest extrahi ex toto cor

pore hereditatis, si vero fiat ex ca. lucrativa id est voluntaria debet extrahi ex parte de qua potest vir disponere intacta manente legitima ascendentium vel descendentium.

§ 2 Casus circa revalidationem donationis inter vivos ex se invalidae petit an ex aliquo titulo revalidari possit. Respondetur affirmative 1° iuramento, quia hoc ex parte dicta confirmat contractum qui non est contra bonos mores aut in bonum aliorum et consequenter sequitur in donatione inter vivos. 2° morte viri ex cap. finali de donationibus quoniam sequitur vero positionis est tamen necessarium ut accedat traditio rei et etiam detur aliquid quod revalidet. 3° morte civili quae provenire potest ex relegatione vel ex servitute vel ex professione. servitus autem debet esse poena non hostis, nam in hoc casu decidet potestas revocandi, deinde professio debet esse in religione incapaci bonorum in communi qualis est religio minorum.

§ 3 Casus est an donatio vestium et iocalium inter coniuges valeat. Respondetur cum distinctione nam vel donatio vestium vel iocalium (iocalia dicunt hispane bujeria o galas) fit a marito decla̅rante animum suum non donandi sed tantum commodandi et tunc restituenda sunt marito, vel fit animo donandi et tunc vel illa sunt pretiosa vel communia si vero dicatur donatio est invalida. si autem valida quia tunc spectant ad alimenta, si non constet de animo mariti et communia fuerint valet donatio si pretiosa non valet. 3° vero donatio procedit ab uxore, et tunc vestis communis et vir esset inops valida est donatio propter rationem alimentorum, si tamen non esset in inopia esset invalida, si tamen haec omnia data sint ante matrimonium spectant ad sponsalitiam largitatem et consequenter valida sunt ex parte dicta. Adverte etiam adverte quod supra diximus donationem debere excedere tertiam partem dotis et ultra 1000

mas sponsi etiam obligare in foro conscientiae quod ita receptum est. si tamen ex speciali pacto confirmaret iuramento valebit ac donat non ac arrhae eadem iuramentum in praeiudicium ... si nullum est ... sanguineorum defuncti qui ... illum ... non tenet de tali ... donec ... repetant. arrha aut non debent ex ... ex toto corpore hereditatis et ex parte propria ... legitima ascendentium ... descendentium quod donatio illa non est ex iustitia. si tandem dos non solvat arrha non debent quod frangenti fidem fides frangenda est ex regula iuris in 6.to vide sancium citatum disp. 34 35 et 36.

... casus est an donatio causa mortis valida in aliquo eventu invalida sit ... affirmant in duplici eventu quem observavit ... disp. 89. 1.o si donatarius ... excedat ante mortem donantis leg. cum hic status ff. de donationibus. ... men ambo simul perirent naufragio, incendio, ... similibus ... donatio sit reciproca ... manet valida quod non constat quis ... fuerit prior ... posterior ... 2.do donatio revocata ... ex ... facite. revocat aut tacite aut medio divortio non voluntario ... leges ... si post donationem ... ... filii ... leges ... manet tantum valida ... ... non diminuit legitima descendentium. ... ultimus an donationes et contractus facti a marito ... erga alios valeant.

articulus decimus sextus.

an donationes et contractus

facta a marito vel u xore erga alios valeant.

claritatis gratia ne materia ista apud doctores dispersa et minus ex plicata confusionem pariat dividam articulum in duos §. in 1º de donationibus et contractibus mariti. in 2º de donationibus et contractibus uxoris disputabo. §. 1us quam facultatem habeat maritus circa contractus et donationes faciendas

§. primus.

quam facultatem habeat maritus circa contractus et donationes fa (ciendas.)

1º §º proposita potest extendi attenta dispositione iuris communis quam bene [illegible] molina disputatione 474 et maxima ex parte consentientes dicti. ius §. commune marito tribuit et dominium et administrationem tam bonorum dotis et parafernalium et reliquorum bonorum suorum propriorum mariti quam communium ipsis coniugibus, uxori vero dominium tribuit dotis et parafernalium et acquisitorum propria indus tria, sequitur maritus valide potest ex iure communi contrac tus facere et illas donationes de [illegible] [illegible] et reli quis bonis excepta dote et parafernalibus et acquisitis pro

pria industria ab uxore.

2º atenta dispositione legitima de qua molina disp. 275 et rebellus lib. 1º de contractibus in genere q. 8ª. s. 4ª. 1º prohibitum e marito contrahere facere donationes et dona quae vis immovilia, et ita alienationes donationes facta et illa sunt ipso jure nulla. 2º marito licet contrahere facere et donationes et movilia sub una tamen conditione ut talia alienata donata remaneat soluto matrimonio in suam stem in 4.º libro ordinationum titulo 6.º adhibet rebellus limitatio nem aliam ... hoc ut ee intelligendum et donationes parvi momenti non ... facultatem concedere viro et illas et similes et elemosinas dum modo non sint excesivae si tamen illae donationes excesivae forent manent nulla ... imo advertit molina et navarro si maritus illas non acceperit in ... suam teneri donatarium ... re uxorem ut faciat compensationem sibi ... maritum ... heredes ut accipiant illas in suam ...

3º atenta dispositione eiusdem regni lusitania prohibitum e marito donare, vendere, pignorare rem inmovilem aut movilem concubinae suae ... si fecerit maritus donando vendendo et cetera poterit uxor contrahente soluto matrimonio etiam post quadrienium in judicio talia donata alienata repetere a concubina quae uxori ipsi restituenda sunt et de illis tamquam de propriis poterit disponere idem que possunt facere consanguinei heredes uxoris ita lib. 4.º titulo 9.º et in colectione illius regni libro 4.º titulo 66 ... tamen rebellus si concubina accepiset rem exiguam illam ... consumpsiset non teneri restituere, bene ta

men si rem notabilem pertinentem ad medietatem bonorum uxoris etiam in foro conscientiae: mihi tamen durum videtur ad id teneri ante sententiam iudicis cum ipsa lex poenalis sit, quo
2 bis eam sententiam molina citatus qui tamen addit si conferret concubinae rem sibi donatam spectare ad uxorem et maritum id dilapidasse in suam partem uxorem quae velle sibi restitui, tunc teneri concubina ad restitutionem etiam in foro conscientiae, idemque indicat de amasio rei alienae uxoris, si tamen dicat concubina se iusto pretio accepisse rem illam adhuc teneri ad restitutionem in foro externo quia praesumit intervenisse fraudem in tali contractu.

4.º in regno castellae modo matrimonium celebretur
2 sub contractu societatis ut in plurimum celebratur modo sub contractu dotis et arrhae ut conclusae visum est marito quemcumque contractum celebrare absque consensu uxoris etiam de immobilia et quamlibet donationem facere circa propria bona et quaecumque superlucrata uno excepto fundo dotali de quo supra. haec autem tam ampla facultas unam limitationem accipit scilicet ni fiant a marito in fraudem uxoris id est animo defraudandi eam in portione sua. haec omnia sunt apud doctores et extra legem 5.ª titulo 9.º libro 5.º novae recopilationis.

sed circa hanc dispositionem aliquantulum variant DD. nam rubias apud molinam citatum non admittit esse permissum viro sine consensu uxoris quomodo facere donationes aut quomodo velit vel imprimere praedicta bona vel insumendo illa cum meretricibus aut aliis prodigendo aut insumendo ut se liberet ab aliquo delicto sua culpa commisso sed teneri virum aliis consumpta ponere in item nam idem quae sentit lexiusd lib. 2.º cap. de dubitatione

et cum navarra. navarrus cap. 17 no. 151 cum Joanne lupo excusat quidem ab ipsa obligatione maritum circa praedicta exceptis donationibus excessivis. antonius gomez, greg. lopez et alii apud molinam citatum praedictum regni dissidentem generalis admittunt et non obligant maritum ad jurandum in partem suam argumentum nisi id fecisset in fraudem uxoris. molina. v. nostra cum altero molina supra superius justitie vre et navarro media via procedit vultque maritum libere posse administrare praedicta bona alienare atque donare dummodo in donationibus faciendis non ita excedat ut praesumat in fraudem uxoris procedere quae praesumptio haeret cum valde excessivae essent donationes et ita existimat intelligendum esse dissentem nostri regni nec alias praesumendum esse de legislatoribus christianis. advertit obiter prosequendo delicatum mulieris etiam si aliquid injungat adversus uxorem non teneri res fidere marito aliquid de capitali suo secus esset si tales sumptus minuant capitale viri. § 2. facultas uxoris examinatur.

parraphus secundus.

facultas uxoris exa

minatur.

Lo. atento jure communi possunt uxores contractus celebrare et donationes facere de bonis parafernalibus et de his quae sua industria et opera comparaverant ut dictum supra in principio c. §. 1. 2o. atento jure regnorum lusitaniae et castellae cum tota administratio bonorum sit penes virum non licet uxori aliquem con

pactum facere nec aliquam donationem etiam si sit donatio facta causa mortis quia ista etiam in principio sui est contractus ita sentit molina disp. 288 cum molina jurisperito, Cobarrubias, gutierrez, antonius gomez, quae communiter sunt inter doctores et ita idem sentiunt lesius supra citatus et bonacina de restitutione disp. 2a q. 2 puncto 2o et aprobanda sunt. nam cum uxor nullam habeat administrationem eorum bonorum nullum poterit facere contractum aut donationem. eorum donationem vero causa mortis contrarium sentit navarrus lib. 3o consiliorum tit. 2 consilio 3o sed quae diximus probabiliora sunt.

Haec autem communis doctrina admittit aliquas limitationes de quibus molina disp. 274 lesius et bonacina citati: 1a est uxoris donationes et elemosinae erunt licitae et validae, si illas fecerit ex consensum expressum vel tacitum aut praesumptum sui viri, quid praesumptus vero ille habetur ex lesio et bonacina citatis quando vir rogatus concederet, hanc limitationem ponunt aliquos dd. haec ex sequitur s. t. 2a 2ae q. 32 art. 8 ad ... 2a eiusdem santi thomae est et aliorum doctorum potest uxor de eius parafernalibus et comparatis propria industria etiam disponere. haec limitatio est vera atento iure communi non tamen atento iure regnorum iuxta quod Hispaniarum tota administratio est penes virum. 3a potest etiam uxor facere aliquas donationes et elemosinas et alias expensas in honesta recreatione verbi gratia ludendo etiam sive sciente viro immo illo prohibente. hanc limitationem nulli ressunt, etiamsi communiter inter dd. lesius et bonacina ex navarra citati 3o navarrum et admitenda est eo quod ista sumptus spectant ad alimenta uxoris quae non ut ancilla sed ut socia habenda est et talis prohibitio est irrationalis, ideoque uxor non tenetur illi obedire, admonet bene molina confessarios

eam quae defendunt molina

devere admonere uxores ut obediant marito nec excedant in hi donationibus et elemosinis in ___ excessus aliquando erit peccatum 1a obedientiam, aliquando vero iustitiam in ___ excessus et in hoc sensu intelligendum est caput ___ 33 ___ si tamen excedant lucen do qui lucrant devent restituere viro et lucratum ab uxoribus est restituendum his cum ___ lucebant ut bene observavit molina disp. 520.

preterea ipse molina observat aliqua disp. 254 cum posse uxorem congregatis his elemosinis et donationes in unam exponere consanguineis vel affinibus pauperibus dum modo in separatione a reliquis elemosinis scandalum videtur se parent alie donationes remuneratorie quae aliis in decentiam status maritalis devent. ___ posse uxorem propter evitan dum temporale damnum viri vel familie aliquam insumere in ___ ut fecit abigail ___ et si cognos cat uxor maritum dilapidare bona poterit oculte illa ser bare ut sibi et familie provideat. navarrus cap. 17 no. 154 extendit hanc casum ad damnum etiam spirituale ut filis et ma ___ ___ quod approbant lesius et bonacina contra negat tamen molina quod non licet uxori bonum spirituale alterius ab illa bo na pertripere navarri sententia, molina vero vera. ___ in absentia viri ___ ille merite cassus est posse uxorem easdem donationes facere quas maritus licet parcius prece dere devent ___ addit lesius posse uxorem proximo con stitutio gravi vel extrema necessitate etiam invito viro sub venire quod approb. de elemosinis ordinariis vel aliquantulum ma ioribus ___ tamen de excessivis maxime si necessitas indigit ex ___ qui etiam advertit liberalem a marito per ___

Coe circa q.d molina disp. 560 docet q.do ludus est ex gestis et damna inde sequta maxima iuxta ordinationes lusitanie virum teneri ad restitutionem uxori, in nostro v. regno simul stam excedat sedendo teneri ad sumenda cinquenta in fantem saam.

denique tria restant dubia. 1um an uxor possit instituere maioradum vel meliorare. R. affirmative dum mo hoc prestet per modum ultima voluntatis et testamenti ita molina tomo 3.o disp. 6.o 2um an uxor teneatur solvere debita mariti. R. ex rebe Nolib. 6.o q.e v.a et molina disp. 464 si debita contracta sint ante matrimonium minime si postea et uxor gaudeat contracta societatis et sopalucratis et his interveniat tenebitur solvere de sua praelucrat et si ista non fuerint etiam q.do tracta sint debita p. alimentum uxorem non teneri nisi sub certis circumstantiis. 3um an uxor possit fide iubere pro marito ita ut fidei iussio illius sit valida. R. generale privilegium est omnibus feminis fide iubendi eaque fidei iussionem esse invalidam leg. antique § finali codice ad senatum consultum veleianum itaque q.do mulier fideiubet, hanc exceptionem semper potest oponere et obligationem removet quo privilegio gaudet uxor authentica si qua mulier codice citato q.d etiam secus citum est licet ex parte correctum leg. 61 tauri quod est 9. titulo 2.o lib. 5.o recopilationis, ubi habetur fidei iussionem ab uxore factam non valere nisi fiat de mari commun hoc est equaliter se obligando cum marito et fratrum circa id q.d pro rata cedit in utilitatem uxoris vel eius regios reditus, itque super debet remanere privilegium veleianum vide molinam disp. 401.

vidimus supra q. 5.a arto ult.o

Quid tandem dicemus de adquisitis ab uxore adultera medio adulterio tenebitur ne illa restituere viro suo deinde vel pro

terit sibi aplicare tanq. propria. bonagina disp. la de restitutio

ne § 2. 3o puncto 3o nro 12 refert plures navarram, sotum,

reginaldum, et bañez et alios affirmare illa ee restituenda

viro sicut reliqua adquisita lisite ille n. refert et cum

prioribus dd. sentiendum e et cum molina tomo 1o disp. 94

nam si licite adquisita ab uxore sunt propria viro cur n

et ilisite nam vitium n debet patrosinari uxori, imo illi qui

promiserunt debent viro et n adultere solvere qd intelige

eli qui dedit pretium hēt potestatem alienandi ut bene moli

na obseruavit alias pretium aceptum restituendum e illis sub

quorum potestate sunt. epitome q. 6a præcedentis

epitome

questionis præ

cedentis.

la pars epitome huius continet varias triū aceptiones et coe

rens debet. dat q. dominium qd e ius disponendi de re aliqua

tanq. sua, dominium aut aliud e iurisdictionis aliud proprietatis

seu iurisdictionis. cum exerceat ce gubernationem in sub

ditos alium ce absolutam dispositionem ipsius rei, dominium proprie

tatis aliud e perfectum i. e totale q e n sl ius ipsius rei set

etiam fructuum illius aliud e inperfectum i. e partiale

vel e ius proprietatis v. fructuum.

deinde dominium inperfectum et partiale aliud e direc

tum ce proprietatem rei aliud utile seu indirectum circa ipsum

l. fructus rei. dominium totale l. directum dicit etiam mancipium

a manu capiendo, unde emancipatus qui extra alterius dominium suum est; dominium totale est ius in re extendens se ad omnem rei usum et dispositionem nisi leg. impediat. ius aut in re distinguitur a iure ad rem nam ius in re respicit rem ipsam traditam, ius ad rem respicit titulum rei tradendae.

usus est ius utendi re aliena salva eius substantia usus fructus est ius utendi et fruendi re aliena et cet.a servitus est ius utendi re aliena vel fruendi vel impediendi alienam rem hoc aut est servitus activa passiva vero quae respondet ex parte rei subditae.

Contractus qui est citro ultro que obligatio alius est nominatus alius innominatus. ille qui in nomine generali contractus non stat set transit ad specificum nomen. iste est qui specifico nomine caret: inter nominatos est duplex classis 1a continet nominatos 2um ius gentium huius modi sunt promissio quae est deliberata et spontanea fidei obligatio facta alteri de re bona et possibili. donatio quae est datio liberalis potente transferre dominium, testamentum voluntatis nostrae iusta sententia de eo quod quis post mortem suam fieri vult. emptio et venditio 1a est datio pretii pro merce 2a traditio mercis pro pretio. Census ius est percipiendi annuam pensionem ex re vel persona alterius est aut reservativus et consignativus ille qui absolute transfert dominium servata sibi pensione. iste qui retinet rem et super illam consignat ius alteri percipiendi pensionem. depositum quo res aliqua custodienda traditur distinguitur a commodato nam hoc concedit facultatem utendi re commodata. Commodatum differt a mutuo nam commodatum non transfert dominium rei quod transfert mutuum. hoc differt a precario quia mutuum affert certum tempus non precarium. societas conventio duorum vel plurium contribuentium aliquid ad commune lucrum capiendum, locatio et conductio

Locatio qua persona locat rem aliquam ad usum vel fructum pretio concedit. 2a qua
5o est emphiteusis qua res immovilis conceditur quoad utile dominium
sub reali pensione statutis temporibus domino solvenda a qua differt
locatio quod res petit rem immovilem nec longum tempus quale
est decennium. 2o [illegible] phoedum quod est cessio rei immovilis sub onere
fidelitatis et obsequii personalis 3us stipulatio promissio sub
certa forma praecedente interrogatione et subsequta responsio
ne. 4us acceptilatio solutio obligationis civilis contracta per stipu
lationem.

Praeterea contractus innominatus continet hoc quadrupliciter videlicet
do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias. permu
tatio vero nomine generali quasi transeundo contractus est res
pectivus singularis vero sumpta est qua una res certa in ge
nere vel specie incerta vero in individuo datur pro alia eiusdem conditio
nis aut certa in individuo pro alia certa si res permutata sit nu
misma est cambium secus est permutatio. deinde contractus
alius est bonae fidei in quo potest iudex arbitrari alius stricti iuris in
quo non potest alius lucrativus seu non respectivus in quo nihil rependit,
alius onerosus seu respectivus in quo aliquid rependit.

2a continet resolutiones ex iure communi spectat ad virum patri
monii sui fructuum et incrementorum dominium, spectat ad virum
patrimonii sui fructuum et lucratorum dominium, ad uxorem
ad uxorem dotis dominium et administratio parafernalium et
acquisitorum sed hoc ex iure regnorum ad virum spectat medietas lu
crantur matrimonio soluto uxoris est excepto regnum Cardubense,
sicut in Concheysi et Baesensi immovilia spectant ad ascenden
tes, capitale uxoris sunt dos, parafernalia, et sponsalitia la
rgitas, capitale viri patrimonium [illegible] pro [illegible] adven

quam compraret
tamquam sponsio,
[illegible] qualis
[illegible]
[illegible] vel tan
cedat [illegible]
possit. 2a qua ali
qui in re [illegible]
[illegible]
dent ut illud [illegible]
eius qui [illegible]
astringat. [illegible] con
tractus quo [illegible]
tes ad aliquam [illegible]
conveniunt ut [illegible]
res mitunt ut qui
obtinet rem [illegible]
llam. fidei iussio
et assecuratio [illegible]
aliena obligatio
nis in se [illegible]
[illegible] alieni [illegible]
[illegible] hipote
ca [illegible]
quis obtinet cred
tori ut solutionem
accipiat de re [illegible]
[illegible] res est movi
lis. 2a de re in
movili.
2a [illegible]
[illegible]
[illegible] civil[illegible]

cl donationes ista non procedat ut eas faciat in fraudem uxoris, quae
ex iure Coi potest facere alienationes et donationes cl. 3a
rasemalia et industria adquisitas ex iure regnorum nihil ni
si e consensu viri saltem praesumpto, praeter donationes ex
tam et elemosinas decentes, suo statui etiam prohibente
viro, potest aliqua ingomere praeter vitandum damnum
temporale et aeternum, servare, si vir dilapidator sit. 1a prodi
p. potest ludere parum et si excedat debet restituere
lucratum sicut et illi qui lucrati fuerint. potest instituere
maioratum per modum ultimae voluntatis. Non tenetur ad debita mariti
nec ad fideiussionem nisi renunciet Velleianum privile
gium 1a fideiubeat de mandato Comun in utilitatem suam 1a
cl reditus regios.
quaestio 7a instituenda erat de potestate quasi spirituali
inter singulos cuiusdam Coi eum aliis et cl eamdem pote
statem in filios et servos et ista dicitur in echonomiam fi
lialem et servilem de qua divino iuvante numine anno
ventura. hactenus de coniugali in qua licet non nova fiet
nove explorata accepistis, utinam ut inquit Vincentius Liri
nensis in libello suo aureo posteritas intelligant praesules quod
ante veteres non intelligant, venerabantur cedant omnia in lau
dem omnipotentis dei et beatae mariae semper virginis
Conceptae absque labe culpae originalis.

finis

tijs, castrensibus et quasi castrensibus. Coia utique fiunt super
ficiata. dotis inextimate non consistentis in pondere et cetera
dominium ad uxorem, relliqua vero inextimata vel estimata
per modum emptionis ad virum spectant. fundus dotalis alie
nari non potest inextimata non consistentia in pondere et cetera
alienari possunt ex consensu uxoris, relliqua etiam sine con
sensu; amittit uxor dotem et dotalitia si facit adulterium
etiam si solum sit dos promissa vel adulterium non sit consuma
tum vel re nullum, datur compensatio in amisione dotis et re
quirit sententia judicis; dotem potest repetere uxor inop
tiam viri si apud illum periclitetur. fructus consolidati sunt
Coes et incrementa ex pacto retrovendendi praescriptione
permutatione et partus ancillarum et decrementa vel ex
ce coem administrationem et fructus nondum percepti si
erant recini, et fructus eorum si semina erant mandata,
et foetus animalium si erant percepti. donatio inter virum et
vivos est invalida nisi fiat ex necessitate valet tamen ab im
peratore, rege, vel principe facta vel si donatarius non fiat ditior vel
donans pauperior vel circa medietatem lucratorum ex parte uxoris
et circa dotem ex parte viri vel si iuramento firmetur morte na
li aut civili et circa vestes et iocalia Coia sunt revocabilis ex
ingratitudine. donatio causa mortis valet nisi prius donatarius
moriatur vel ex post ve facto donans revocaverit. ceteri contrac
tus valent nisi fiant animo donandi. ex iure coi potest vir
facere alienationes per donationes et oia bona exceptis dote,
parafernalibus, et industria acquisitis ab uxore. ex iure lusita
niae non potest ei immobilia nec ei mobilia nec concubinae. ex
iure castellae potest ei oia excepto fundo dotali dummodo

376

et donationes ista non procedat ut eas faciat in fraudem mariti quod
ex iure communi potest facere alienationes et donationes circa
parafernalia et industria adquisitas ex iure regnorum nihil nisi
de consensu viri saltem presumpto prout donationes causa
funeris et elemosinas decentes, quod fratri etiam prohibente
viro, potest aliqua imminere propter vitandum damnum
temporale et oculte servare si vir dilapidator sit licet prodi
gus potest ludere parum et si excedat debet restituere
lucratum sicut et illi qui lucrati fuerint. potest instituere
maioratum secundum ultimam voluntatem non tenetur ad debita mariti
nec ad fidei iussionem nisi renuntiet velleianum privile
gium licet fideiubeat de mandato communi in utilitatem suam licet
et reditus regios.

quaestio 7a instituenda erat de potestate suasi simili
inter singulos cuius possesionem communis cum aliis et ei eandem potes
tatem in filios et servos et ita differt in echonomiam si
bilem et servilem de qua divino iuvante nomine anno
venturo. hactenus de coniugali in qua licet non nova set
nove explorata accepistis utinam ut inquit vincentius liri
nensis in libello suo aureo posteritas intelum gratuletur quod
ante vetustas non intelum venerabatur cedat omnia in lau
dem omnipotentis dei et beatae mariae semper virginis
conceptae absque labe culpae originalis.

finis

Juan mendez explicacion dela
bulla dela ceña